

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

105 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ
(Özet-Transkripsiyon)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEKİR GÖKBUNAR

T-54007 T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Enstitü Ana Bilim Dalı:TARİH

Tez Danışmanı:Yard. Doç. MEVLÜT KOYUNCU

HAZİRAN 1996

54007

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

105 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ
(ÖZET TRANSKRİPSİYON)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bekir GÖKBUNAR

Enstitü Anabilim Dalı : TARİH

Bu tez 22/08/1996 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği/Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

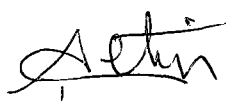
Yrd. Doç. Mevlüt KOYUNCU

Jüri Başkanı

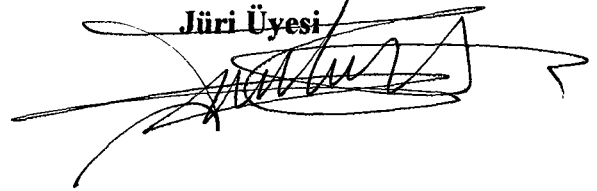
Prof. Dr. Atilla ÇETİN

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. M. Hüdayi ŞENTÜRK

Jüri Üyesi

ÖNSÖZ

Son yıllarda Osmanlı tarihi üzerine çalışmalar hemen her sahada yoğunlaşmıştır. Bunlardan biri de Osmanlı Arşivlerinde bulunan defter ve vesikalar üzerinde yapılan çalışmalardır. Osmanlı Arşivlerinde bulunan hayli malzemenin tanıtılması, bunlar üzerinde yapılacak tercüme, neşir faaliyetleri ile mümkün olacaktır. Bu sayede araştırmacılara da büyük kolaylıklar sağlanmış olacaktır.

Bizim de üzerinde çalıştığımız defter, BOA'deki 105 Numaralı Mühimme Defteridir. Bu, defter h.B.1105-B.1106(1693-1694) yıllarını ihtiva eder. Bilindiği gibi Mühimme Defterleri, Divan-ı Hümayunda alınan mühim kararların kaydedildiği defterlerdir. Bu sebeble büyük bir öneme sahiptirler. Özellikle devletin bütün teşkilat, sosyal ve iktisadi hayat vb. her türlü konuları aydınlatacak kayıtları bulmak mümkündür.

Defter üzerinde çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde;defterin şekil ve muhteva özellikleri hakkında kısa bilgiler verdik. Özellikle defterdeki olaylar kısa kısa mümkün olduğu kadar deftere dayanılarak verilmiştir. İkinci bölümde; defterde bulunan hükümlerin özetleri, üçüncü bölümde ise; defterin transkripsiyonu yer almaktadır. Transkripsiyonda bazı şahıs ve yer isimlerinin silik, yırtık vb. sebeplerden dolayı okunması mümkün olmamıştır. Bunlar genelde aynen verilmeye çalışılmıştır.

Nihayet tezimi hazırlarken yardım ve tavsiyelerinden dolayı danışman hocam Yard. Doç. Mevlüt KOYUNCU'ya, belgelerin okunmasında yardımlarını esirgemeyen Öğr. Gör. Mustafa OĞUZ, Prof. Halil Sahillioğlu, Prof. Nejat GÖYÜNÇ, Dr.Muzaffer DOĞAN, Arş.Gör.Erhan AFYONCU, Arş.Gör. Zekai METE'ye, tavsiye ve ikazları için hocam Yard. Doç. Hüdayi ŞENTÜRK'e, ayrıca yazım ve tashihlerdeki yardımlarından dolayı Murat YAVAN'a teşekkürlerimi arz ederim.

Bekir GÖKBUNAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	iii
TÜRKÇE ÖZET.....	iv
İNGİLİZCE ÖZET.....	v
I.GİRİŞ.....	1
1. Defterin Şekil Özellikleri.....	2
2. Muhteva Özellikleri.....	3
2.1. Ma'n-oğlu Şakaveti.....	3
2.2. Şerif Said'in Emareten Azli.....	5
2.3. Sakız Seferi.....	5
2.4. Anadolu'da Eşkiyalık Hareketleri.....	6
2.5. Avusturya Seferi Hazırları.....	6
2.6. Mısır'dan Barut Temini.....	7
2.7. Tököli İmre'nin Sefere Katılması.....	7
2.8. Diğer Konular.....	8
II. BELGE ÖZETLERİ.....	9
III. TARNKRIPTION.....	61
SONUÇ.....	381
KAYNAKLAR.....	382
IV. EKLER (BELGELER).....	383
ÖZGEÇMİŞ.....	

KISALTMALAR

BOA.....	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
Bk.....	Bakınız
İA.....	İslam Ansiklopedisi
MD.....	Mühimme Defteri
TTK.....	Türk Tarih Kurumu

ÖZET

Üzerinde çalıştığımız BOA'daki 105 Numaralı Mühimme Defterinde 553 hüküm ve suret bulunmaktadır. Defterin tarihi dikkate alındığında (1105-1106/1693-94) Osmanlı Devletinin bir takım iç ve dış meselelerle yoğun olarak uğraştığı ve devletin bütün müesseselerinin genel bir zaaf içinde bulunduğu bir dönemdir. Bu sebeble, defterde bu karışık devri aydınlatan bir çok belgeler bulunmaktadır. Devlet aynı anda bir çok olayla uğraşmaktadır. İçte ve dışta peşpeşe olaylar vuku bulmaktadır.

Defter ; Ma'n-oğlu isyanlarından zoraki nikah olaylarına kadar çok farklı konularla ilgili belgeleri ihtiva etmektedir. Defterin ihtiva ettiği belgelere kaynaklık eden bazı önemli olaylar şunlardır: Sayda-berut'da Ma'n-oğlu isyanı ve buraya asker sevki, Anadolu'da eşkiyalık hareketlerine karşı teftişler, Sakız'ın Venedikliler tarafından işgali ve adanın kurtarılması için asker ve mühimmat sevki, Mora'ya asker ve cebehane nakli, III.Mustafa'nın Avusturya seferi hazırlıkları, Osmanlı Eyalet askerlerinin düzenin bozulmasına misal teşkil eden bazı olaylar, hac yollarının güvenlik ve tamirati, Mekke Şerifi Şerif Sa'd'ın azl edilmesi. Bunlardan başka bazı adli olaylar sonucu kalabendlik ve kürek cezaları da defterdeki belgelere konu teşkil eden vakalardandır.

Osmanlı gerileme döneminin başlangıcı olarak genel bir kabul gören 1699 Karlofça Antlaşmasından sadece 5 sene öncesine ait olan 105 No'lu Mühimme Defteri Osmanlı gerilemesine sebep teşkil eden askeri, ictimai ve adli bozulmanın ipuçlarını bize sunması sebebiyle çok önemli bir belge niteliği taşımaktadır.

ABSTRACT

I have studied on the Muhimme registration Book numbered 105 which consists of 553 *hukums* (decree adopted by *Divan-ı Humayun*) and *surets* (copy). The book is containing the records of two years that 1105-1106 (1694-1695) during which Ottoman Empire was on the eve of its regression period and was heavily preoccupied with foreign and domestic problems and its whole institutions was in a general weakness and inadequacy to have been able to cope with these problems. There are a number of documents which enlighten this turbulent period in the book numbered 105.

There are documents related to very different subjects ranging from *Ma'n-oğlu* uprising to some juridical cases. Of these occurrences *Ma'n-oğlu* uprising, the expedition to Sakız Island and Austria expedition of the Mustafa III. are the most important cases. Besides, there are some significant records indicating the disorderliness to have started prevailing the provincial troops of the Empire, especially, there is a clear increase in cases of maltreatment and oppression events committed by troops against residents of the Empire. Additionally, there are documents commanding to send troops, arsenal and other necessary requisitions for an expedition. There are also various documents on the punishment of the galleys and *kal'a-bendlik* (to be state-prisoner in a castle) as a result of some juridical cases.

Consequently, we could generally say that while studying on this book numbered 105 one can easily recognize the clues that indicate the general condition of the Empire on the eve of the regression period which is widely accepted to have started with Carlowitz Agreement in 1699.

I.GİRİŞ

Mühimme Defterleri; Divan-ı Hümayunda alınan kararların kaydedildiği defterlerdir. Bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivinde 266 adet Mühimme Defteri bulunmaktadır. Bunlar 961-1323(1553-1905)) tarihleri arasında tutulmuşlardır. Bunlar halen araştırmaya açık olup bir çok yerli ve yabancı araştırmacı tarafından incelenmektedirler. Latin harfleriyle 73 tanesinin kataloğu çıkarılmıştır.

Özellikle son zamanlarda Mühimme Defterleri üzerinde çalışmalar yoğunlaşmış, gerek Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından ve gerek akademik çalışmalarda belki de daha geniş kitleye ulaşabilmesi için defterlerin transkripsiyonu yapılmaktadır. BOA tarafında yapılan Mühimme Defterleri şunlardır:h.966-968(1558-1560) yıllarını ihtiva eden 3 Numaralı Mühimme Defteri, h.973 (1565-66) yıllarını ihtiva eden 5 Numaralı Mühimme Defteri, h.972(1564-65) yıllarını ihtiva eden 6 Numaralı Mühimme Defterlerinin tıpkı basım, transkripsiyon, özet ve indeksi yapılmıştır. Yine 113 Numaralı Mühimme Defteri Y.İhsan GENÇ, 51 Numaralı Mühimme Defteri Hikmet ÜLKER, 84 Numaralı Mühimme Defteri Durmuş KANDIRA tarafından Yüksek Lisans tezi olarak transkripsiyonu yapılmıştır. Ayrıca 44 Numaralı Defterini M.Ali Ünal, 90 Numaralı Defterini Türk Dünyası Araştırmaları vakfında ortak bir heyet hazırlamıştır. Bütün bu çalışmalar Osmanlı Devletini belki daha iyi tanımak için yapılmaktadır. Şimdi üzerinde çalıştığımız defter hakkında bazı bilgiler verebiliriz:

1.Deferin Şekil Özellikleri:

Defter; Başbakanlık Osmanlı Arşivinde (BOA) Mühimme serisi içinde 105 numarada kayıtlıdır. 31x21.5 ebadında olup aslında 143 yazılı 16 sahife yazısız 159 sahifeden müteşekkildir. Defterde 553 hüküm bulunmaktadır. 257 ve 357 Nolu hükümler bir hüccettirler. Ancak defterin 143. sayfadan itibaren kalan sayfaları boş bırakılmış ve bu arada 11,12,44. sayfalar da boş bırakılmıştır. Bugüne kadar gayet sağlam kalabilmiştir. Defterin yaprakları; aharlı, hind abadisi, nohudi ve is mürekkebidir.

Defterin üzerinde şu yazı yer almaktadır: “105, Mühimme Defteri, Min Evâsıt-ı Receb sene 1105 ila Evâ'il-i Cemâziye'l-evvel sene 1106” .

Defterde her birine teknik bir ıstılah olarak “hüküm” adı verilen 553 ferman sureti yer almaktadır. Defterdeki kayıtlar, Divan-ı Hümayun'dan çıkan ve hüküm olarak adlandırılan kararların suretleri olup, asılları ilgili makamlara gönderilmekteydi. Onun için hükmün aslında bulunan davet, tuğra, mahall-i tahrir ve tarih gibi rükünler defterde yer almamaktadır.

Hükümlerin hemen hepsinin başında hitap formülleri bulunmaktadır. Genellikle şahsın görev yaptığı yer ve makamdan oluşan hitaplar, bazen şahıs adı ve eski görevini de ihtiva eder ve “.... hüküm ki” ibaresiyle son bulur.

Hitaptan sonra , hükmün yazılmasına sebep olan olayın anlatıldığı nakil-iblağ rüknü gelmektedir. Bu bölümde genellikle, Divan-ı Hümayun'a sunulan arz, arz-ı hal , mektup, veya şahısların bizzat padişaha gelerek yaptıkları şikayetler ve verdikleri ifadeler yer almaktadır.

Nakil-iblağdan sonra , karşı tarafın neler yapıp-yapmayacağını öğütleyen emir-hüküm rüknü yer almaktadır. “Buyurdum ki...” diye başlayan bölümde , nakil-iblağ kısmında bahsedilen şeyler kısaca tekrar edilir ve bazen bu bölümden sonra “şöyle ki...” ibaresi yer alır. Durumun önemine göre tekid veya tehdid rüknü gelmektedir. Ancak “buyurdum ki” ibaresi pek fazla yer almamaktadır.

Hükümlerin sonu genelde “icra olmak için yazılmıştır” vb. ibarelerle bitmekte ve tarihler genelde “Evâ’il, Evâsıt, Evâhir” şeklinde bitmektedir. “Fi Evâhir-i B. Sene 1105” gibi.

Defterin transkripsiyonunda , daha önce yayınlanan Mühimme Defterleri esas alınarak basit bir yol izlenmiştir. Bazı teknik imkansızlık sebebi ile bazı işaretler koyulamamıştır. Boş bırakılan yerler [.....], şahısların lakapları italik yazılmış, hemze işaretleri ters apostrof (a’), ayn işaretleri düz apostrof (a), elif, vav, ye’ye karşılık gelen harfler â , î , û harfleri, kaf ve gayn harflerinden sonraki sedalı harfler için teknik imkansızlık sebebi ile (ã) işareti ancak konabilmiştir. Bazı okumakta güçlük çekilen, kesin olmayna kelimeler için (?) işareti kullanılmıştır.

2.Muhteva Özellikleri:

Defterdeki kayıtlar Evasıt-ı B. 1105- Evasıt-ı C. 1106 tarihleri arasında Divan-ı Hümayun’da alınan kararları ihtiva etmektedir. Toplam hüküm sayısı 451 adet olduğu için tabi olarak bir çok muhtelif konular hakkında alınan kararlar mevcuttur. Yani deftede konu sayısı fazladır. Ama bazı konular hakkında hükümler yoğunlaşmıştır. Bunlar genel olarak bu tarihte devleti en çok meşgul eden konulardır. Devlet genel bir zaaf içindedir. Bir taraftan devlet Venedik, Avusturya, gibi devletlerle uğraşırken öbür taraftan Anadolu’da bir çok eşkiyalık hareketleri zuhur etmiştir. Bunların başlıcaları şunlardır:

2.1.Ma’n-oğlu şakaveti ve bunun önlenmesi için alınan tedbirler,

2.2.Mekke-i Mükerrerme emiri Şerif Said’in halka zulm ve eziyetlerinden dolayı azl edilmesi,

2.3.Venediklilerin Sakız’ı işgali,

2.4.II.Mustafa'nın Avusturya seferi hazırlıkları,

2.5.Anadolu'da eşkiya zuhuru,

2.6.Mısır'dan barut ve fitil nakli,

2.7.Diğer konular

2.1.Ma'n-oğlu Şakaveti:

Ma'n-oğlu daha önce 1103 yılında bazı mukataaları zabt edip, Trablus tarafına gönderilen mültezimlere tegallübü sebebi ile vergileri vermemişler, reayaya zulm etmişlerdir. Bu şakaveti önlemek için Trablusşam muhafızı Ali Paşa görevlendirilmiş, Ma'n-oğlu ve ona tabi şakiler yaptıkları işlerden vaz geçmişler, vergiyi vereceklerine söz vermişler, reayaya da zulmü bırakmışlardır.(BOA, MD, No:105/10)

1105 senesindeyine cibilliyetlerinde merkurz olan şakavetten dolayı Ma'n-olu halkı zulm etmeye başlamış, 40-50 tane müslümanı katletmiş, köyleri tahrib ve yağmalamış Sayda-Berut Eyaletine tabi Şevf, Hard, Kesrerun, İklimü'l-hurup, Merc-i Uyun ve tevabi mukataları zabt etmiştir.Bu olaylar üzerine , olayları önlemek ve Ma'n-oğlu'nu cezalandırmak için Trablusşam Beylerbeyi Arslan görevlendirilmiştir(MD,105/10,11,12,17,18) Ancak bu olayların izalesi için asker ve mühimmat lazım geldiğinden komşu vialyetler asker ve mühimmat tedariki ile vazifelendirilmişlerdir.

Sayda-Berut valisi Mustafa Paşa askeriyle, Şam, halep eyaletlerinin bütün züama ve erbab-ı tımarı, 1000 nefer ile Kilis voyvadası Kürd Hüseyin, Trablusşam, Sayda-Berut , Şam ve Halep eyaletlerinin silaha kadir bütün iş erleri , Hama, Humus voyvodaları (MD;105/10,12,18,32) Arsalan ile beraber olup , Arslan ise onların üzerine başbuğ tayin olunmuştur. Bu görvein ehemmiyetinden dolayı gizli tutulması, Şam, Halep mütesellimi ve diğerleriyle haberleşip Ma'n-olu'nun yakalanıp cezasının verilmesi, ayrıca Mir Liva Ilmiddünzade Musa'ya itaat edenlere dokunulmayup, itaat etmeyenlerin ise cezalandırılması istenmiştir(MD,105/10,11,12,13,17,18,19) Selemiyeye, Balebekki, Sancağı mutasarrıfı Ahmed Paşa'ya , Gazze Sancağı mutasarrıfı'nın huccac-ı müslimini eşkiyadn koruması, ayrıca Ma'n-olu'na karşı asker ihtiyacı olduğu için oraya

vazifelendirilmiştir(MD,105/18,19,20,21,22) Ayrıca Ma'n-oğlu'nun kaçmasını önlemek için Trablusgarb kıyılarındaki iskelelerin iyi korunması, Selemiyye'ye gelen olursa onların dahi ele geçirilmesi ve Anadolu'dan vezir Mehmed Paşa'nın yardım için Trablusam'a gitmesi için emirler verilmiştir(MD,105/25,29,32,36,39)

Trablusam Beylerbeyi Arslan ve maiyetindekiler ile Ma'n-oğlu'nun üzerine gidip yakalnış, reaya Ma'n-oğlu'nun zulmünden kurtulmuştur(1106/1694)(MD,105/137,138, zcan, 1995:485).

2.2. şerif Said'in Emarettten Azli

şerif Said, Mekke-i Mükerreme emirliğine 1103(1692)'de başlamıştır. şerif Said halkı ve huccacı zulm ve eziyyet ettiği ve daha başka gayr-i meşru hareketleri olduğu, bu sebeble, onun azl edilip daha münasib ve layık birizinin emir nasb ve tayini istenmiştir. Abdullah b. Haşim emir olmuş, ancak şerif Said azline razı olmayup, Yemen'den aldığı yardımıla Mekke'ye girmiş, şerif Abdullah b. Haşim Mısır'a kaçmıştır. şerif Said asi olmadığını ve hizmet etmek istediğini bildirerek hkmete müracat etmiş ve bunun zerine 1106 Ra. (1694 Kasım'da) görevine iade edilmiştir(MD,105/2,3,4,5,141, Uzunçarşılı,1984:88)

2.3.Sakız Seferi

Venedikliler, Sakız'da yeterli Türk askeri olmadığını haber alınca , donanmasının hazırlayıp Malta ve Papa'nın da yardımıyla Sakız'a 12.800 asker ıkarımış ve Sakız'da sadece 1370 kişi Osmanlı askeri bulunuyordu. Sakız kalesini muhasara eden Venedikliler Sakız muhafızı Hasan Paşa'nın yardım istemsine rağmen Yusuf Paşa yardımdan çekinmiştir. Kale 17 Eylül 1694'de teslim edilmiş ve Osmanlı askeri eşme tarafına doğru çekilmiştir(Uzunçarşılı,1988:495)

Sakız'ın Venedikliler tarafından işgalinden sonra Anadolu Valisi Mısırlı-zade İbrahim Paşa Sakız serdarlığına tayin edilmiş, bundan sonra Anadolu'da bir çok beylerbeyi ve sancakbeyilerine yardım için emirler göndermiştir (MD,105/210,211,212,213, 229,230, 232,237,238,243)

Derviş Ağazade Mehmed Paşa ile Sarı Mehmed Paşa'nın donanmada fesad, şakavete ve ihtilale sebep olduğu, bu sebele Boğazhisarı ve Sultanhisar'da kalabend olması, mallarını ve erzaklarını miri için el koyması istenilmiştir(Hüküm:269,369,370). Ayrıca Yusuf Paşa'nın da tekasül ve ihmali görüldüğü için kapudanlıktan azl edilmiş, yerine Amcazade Hüseyin Paşa tayin edilmiştir(1694)(MD;105/264,265)

Önce Sakız seraskeri olan ve sonra Anadolu'da eşkiya teftişine memur olan Genç Mehmed Paşa, askerini Çeşme muhafızı Ali Paşa'ya teslim olunmuştur.İstanbul'da yeni gemiler inşa edilmekte olup ancak sefere yetişmesse kıyılda bulunan kayıklar vasıtasıyla Sakız'a asker taşınması istenmiştir(MD;105/319,325,374,375,410)

Düşman önce Koyunadaları denilen yerde mağlup edilmiş, Venedik donanması oardan Sakız'a kaçmış ve Osmanlı askeri oraya da gelmeleriyle Sakız'ı teslim etmişlerdir(7 Receb 1106/21 Şubat 1695)(Orhonlu,1989:433)

2.4.Anadolu'da Eşkiyalık Hareketleri

Elbistan'dan Devlet-i Aliyyeye mahzar gönderilerek iskan ile memur olan Afşar, Alıçalı, Çepni, Kılıçlı nam ekrağları ve sair eşkiyadan bazıları iskan için gönderilen yere gitmemişlerdir. Bunun üzerine üzerlerine Tursun Mehmed Paşa gönderilmiş, Kara Hasanlı Ceridi taifesi isyan ederlerse 40 bin kuruş ödemeye nezr etmişler, ayrıca eşkiyayı içlerinde saklarsa aynı meblağı nezr etmişlerdi(MD,105;309) Ayrıca Anadolu'nun bazı mahallerinde harami ve yol kesen eşkiyalar zuhur etmiş, insanları katledip mallarını yağmalamaya başlamışlar ve bunların yol kesme , insanları katletmesi sonucu Anadolu'daki tüm kadılara , sancakbeylerine kadar emriler gönderilmiş, buldukları

mahallerde yakalanması ve onların katl edilmesinin cazi olduğu hakkında fetva alınmıştır(MD,105/313,329) Genç Mehmed Paşa Anadolu'da umumi eşkiya teftişine çıkmıştır.

2.5. Avusturya Seferi Hazırlıkları

Sultan Mustafa tahta çıktıktan bir müddet sonra Avusturya'ya sefere çıkmak için sefer hazırlığı emri verdi. Önce Şeyhulislam Sadık Efendi'den fetva alındı, herkesin üzerine cihadın farz olduğu ilan edildi. Askarın vaktiyle yetişmesi, kapıkulu süvarilerinin mutlaka ocakta bulunmaları, baharda Edirne'de olmak üzere cebehane, asker, mühimmat hazırlamaları emr olunmuş ve bu emir Anadolu ve Rumeli'deki kadılar v sancakbeylerine gönderilmişti(MD;105/116,133,151,200,203,204,205,275,276,279,282,293,299,306,341,365,378,382,384)

Ayrıca Avusturya seferi için Şam Valisi, Diyarbekir ve Erzurum valilerine gönderilen emirlerde eyalet askerinin son yıllardaki durumu hakkında kısa bilgiler verilmiş, daha önce güvenilir askerden iken şimdilik seferde yanlarına at ve silah almayıp tekasül ve taksır içinde bulduklarını az da olsa izah etmektedirler.

2.6. Mısır'dan Barut Temini:

Osmanlı Devletinde özellikle Mısır İskenderiye'de barut imalehaneleri bulunmaktadır. Seferlerde ve kalelerde kullanılmak üzere barutlar genelde buradan temin edilirdi. Evail-i R. 1106 (1694) tarihli bir hükümde İskenderiye'de ne mikdar barut ve fitil olduğu , bin kantar barut ve beş yüz kantar fitilin Selanik'e gönderilmesi, ayrıca Rodos ceziresine 1000 kantar barut acilen gönderilmesi, ve ayrıva İskenderiye'de ne mikdar barut olduğunu yazıp defter edip İstanbul'a gönderilmesini havi bir hükümmde bulunmaktadır(MD:105/60,61,62)

2.7.Tököli İmre'nin Sefere Katılması:

Erdel buyarları arz-ı hal edip Tököli ile beraber olup sefere gitmek istediklerini bildirmişler ve onlara izin verilmiştir. Tököli'nin Belgard varoşunda 300 süvari , 500 piyade ve altı aylık tayinatları ile Vüştice'de kışlamaları, odun ve asir ihtiyaçlarını ormandan ve kırdan karşılamaları, ziraat için uygun gördükleri yerleri ziraat ve hasad etmeleri, kendilerine gösterilen yerin dışına kesinlikle çıkmamaları için bazı emirler verilmiştir(MD;105/76,77,78,79,80,87)

2.8.Diğer Konular:

Bunlardan ayrı çok çeşitli konular da vardır. Bunlar:Kameniče ve Göle kalelerine zahire nakli (105/74,75,96,97,342) , kalabendlik cezası (105/83,114,140,146,233,340), Atile kalesinin kuratılması(105/69,70,72) seferden dönen askerin halka zulmü(105/109,110) tevcihler(105/81,85,139,143,150) hac yolları(105/142) Mora'ya mühimmat ve cebehane nakli(105/68,149) hazine nakli(105/63,92,94,95), kürek cezası(105/102,199) Tatar askeri(105/89,90,91) sefere katılmayanlar(105/261,262) ev basıp zorla kız nikah etmeye çalışmak(105/380) yangın (105/270) Cezayir-i Garb ile Tunus arasındaki bazı problemler(105/333,334,335,336,337) Urban taifesi (105/362) gibi çok değişik konuları ihtiva etmektedir.

II-BELGELERİN ÖZETLERİ

1

Savaş için Şeyhulislam'dan fetva alınması, savaşa katılmayanların cezalandırılması.

2

Mekke-i Mükerrerme kadısının halka ve gelen huccaca zulm ve eziyet etmesi sebebi ile Şam valisi Şahin Mehmed Paşa'nın emri azl ile görevlendirilmesi, yerine halkın itimadını kazanmış birinin tayin edilmesi.

3

Şerif Sa'd'ın görevinden azl edilip Şam'a gönderilmesi hakkında.

4

Şerif Sa'd'ın halka yaptığı eziyetler, Urban taifesini himaye etmesi sebebi ile görevden alınması ile ilgili name-i hümayun.

5

Şam emir-i haccı olan Usamın şer-i şerife muhalif hareketinden ve hacılara eziyetinden dolayı cezasının verilmesi hakkında.

7

Mekke-i Mükerrerme emiri Şerif Sad'ın halka ve huccaca yaptığı zulmler sebebi ile görevinden alınması ve bunun için görevlendirilmek üzere Gazze, Mısır, Habeş, Cidde sancaka ve beylerbeyilerine gönderilen hüküm.

9

Şerif Sad'ın halka ve huccaca yaptığı zulm ve eziyetler sebebi ile görevden alınması ile ilgili Mısır valisine gönderilen hüküm.

10

Sayda-Berut dağlarında bulunan ve isyan eden Ma'n-oğlu'nın halka yaptığı zulümler ve bunun önlenmesi için Trablusşam Beylerbeyisi Arslan'ın bunu önlemesi için gönderilen hüküm.

11

Trablusşam Beylerbeyi Arslan'ın Man-oğlu isyanının önlemek için görevlendirildiği ve buna yardım etmesi için Sayda-Berut valisine gönderilen hüküm.

12

Trablusşam Beylerbeyi Arslan'ın Man-oğlu isyanının önlemek için görevlendirildiği ve buna yardım etmesi için Şam mütesellimine gönderilen hüküm.

17

Man-oğlu'nın Sayda-Berut taraflarında bazı mukataaları gasbettiği, halka zulümler yaptığı belirtilmekte ve bunu önlenmesi için Sayda-berut, Şam valisine, Trablusşam Beylerbeyisine, Halep mütesellimine , kadılara, voyvodalara gönderilen hüküm.

18

Man-oğlu şakavetinin önlenmesi için görevlendirilen beylerbeyi, kadılar, voyvodaların Sayda-berut eyaletindeki kadılara ve diğer görevlilere bildirilmesi.

22

Man-oğlı Şakavetinin nlenmesi için görevlendirilenler hakkında Gazze sancağbeyi Ahmed Paşa'ya gönderilen hüküm.

24

Man-olı'nın yakalanıp, cezasının verilmesi, bütün mallarının alınması, taraftarlarının o bölgeden temizlenmesi hakkında Arslan Paşa'ya gönderilen hüküm.

25

Man-oğlı ve taraftarlarının Trablusşam iskelesiinden gemilerle firar etme ihtimaline karşı tedbirler alınması hakkında.

27

Man-oğlı ve taraftarlarının yakalanması ve cezalarının verilmesi için Halep eyaltesinde olan görevlilere gönderilen hüküm.

28

Man-oğlu'nun bazı kasaba ve köylerde halkın mukataalarını gasbettiğini, halka zulümler yaptığını, bunun nlenip halkın huzur ve refah içinde olması için Sayda-barut, Şam valilerine, TarblusŐam beylerbeyisine ve Halep mütesellimine ve diğer görevlilere gönderilen hüküm.

29

Man-oğlu'nun mukattaları gasb etmesi, halka zulm yapmasından dolayı bunun nlenmesine yardım etmesi için Selemiyye sancağı beyine gönderilen hüküm.

31

Man-oğlu isyanın önlenmesi için Trablusşam Beylerbeyi Arslan Paşa'ya gönderilen hüküm.

32

Man-oğlu'nun isyanı sebebi ile Anadolu'dan vezir Mehmed Paşa'nın sol ve orta kollardan asker göndererek Arslan Paşa'ya yardım etmesi, ve diğer beylerebeyiler ve sancak beylerinin de neler yapması gerektiği, Man-olu'nun yakalınması için gönderine hüküm.

33

Göle kalesinde bulunan askerlere imdad ve zahire ve mevaciblerinin nakli ve Belgrad kalasının muhafaza ve tamiri hakkında Belgrad muhafızı Cafer Paşa'ya gönderilen hüküm.

35

Kara Farya kadısınınyaraine birisini nasb ederek İstanbul'a gelmesi hakkında.

36

Sayda-Berut'ta Man-oğlu isyanının önlemesi için görevlendirilen askerler ve eli silah tutan herkesin yardımcı olması için gönderilen hüküm.

37

Sayda-berut'ta Man-oğlu isyanın önlenmesi ve onun yakalanması için kadılara, ayan-ı vilayet ve iş erlerine gönderilen hüküm.

38

Man-oğlu ve taraftarlarından bazılarının Sayda-berut kıyılarında vaki iskelelerden firarının önlemek için oraların gereği gibi korunması hakkında.

39

Sayda-berut dağlarında isyan eden Man-oğlu'nun isyanının önlenmesi, karyeleri tahriblerinin önlenmesi, bu hususla alakalı görevlendirilenler hakkında hüküm.

40

Man-oğlu'nun yakalanıp mallarına, erzaklarına, nukuduna el konulması hakkında.

41

Sayda-berut dağlarında isyan eden Man-oğlu'nun isyanının önlenmesi, karyeleri tahriblerinin önlenmesi, bu hususla alakalı görevlendirilenler hakkında hüküm.

42

Sayda-berut dağlarında isyan eden Man-oğlu'nun isyanının önlenmesi, karyeleri tahriblerinin önlenmesi, bu hususla alakalı görevlendirilenler hakkında hüküm.

43

Man-oğlu isyanın önlenmesi için askerleri ile iş birliği yapıp Gazze Sancağı beyinin Mehmed paşa'ya yardımcı olması hakkında.

44

Sayda-berut dağlarında isyan eden Man-oğlu'nun isyanının önlenmesi, karyeleri tahriblerinin önlenmesi, mallarının ve paralarının alınması hakkında asakir-i islama başbuğ olma Tursun Mehmed Paşa'ya gönderilen hüküm.

45

Sayda-berut dağlarında isyan eden Man-oğlu'nun isyanının önlenmesi, karyeleri tahriblerinin önlenmesi için vezir Mehmed paşa'ya gönderilen hüküm.

46

Man-oğlu eşkiyasının Trablus kıyılarındaki iskelerden firar etmelerinin önlenmesi için Tursun Mehmed Paşa'ya gönderilen hüküm.

47

Askerin bir kaç yıldır Yenişehir, Turhala, Yanya'da kışlaması sebebi ile Ağrıboz civarında muhafazacı asker kalmadığından, sadece sıbyan ve nisvan kalması sebebi ile haydud eşkiyası zuhur ettiği, bunların kış mevsiminde halkın mallarının gasbettiği, Ağrıboz'un yollarının kestiği ve bunların önlenmesi için vezir Halil paşa'ya gönderilen hüküm.

Askerin bir kaç yıldır Yenişehir, Turhala, Yanya'da kışlaması sebebi ile Ağrıboz civarında muhafazacı asker kalmadığından, sadece sıbyan ve nisvan kalması sebebi ile haydud eşkiyası zuhur ettiği, bunların kış mevsiminde halkın mallarının gasbettiği, Venediklilerin yardım ettikleri, Ağrıboz'un yollarının kestiği ve bunların önlenmesi için Saruhan sancağı Mutsarrıfi vezir Ali paşa'ya gönderilen hüküm.

Askerin bir kaç yıldır Yenişehir, Turhala, Yanya'da kışlaması sebebi ile Ağrıboz civarında muhafazacı asker kalmadığından, sadece sıbyan ve nisvan kalması sebebi ile haydud eşkiyası zuhur ettiği, bunların kış mevsiminde halkın mallarının gasbettiği, Ağrıboz'un yollarının kestiği ve bunların önlenmesi için Yanya sancağı muasarrıfi Ali'ye gönderilen hüküm.

Askerin bir kaç yıldır Yenişehir, Turhala, Yanya'da kışlaması sebebi ile Ağrıboz civarında muhafazacı asker kalmadığından, sadece sıbyan ve nisvan kalması sebebi ile haydud eşkiyası zuhur ettiği, bunların kış mevsiminde halkın mallarının gasbettiği, Ağrıboz'un yollarının kestiği ve bunların önlenmesi için Mizistre ve Yanya sancakları beyi olan İbrahim'e gönderilen hüküm.

Askerin bir kaç yıldır Yenişehir, Turhala, Yanya'da kışlaması sebebi ile Ağrıboz civarında muhafazacı asker kalmadığından, sadece sıbyan ve nisvan kalması sebebi ile haydud eşkiyası zuhur ettiği, bunların kış mevsiminde halkın mallarının gasbettiği, Ağrıboz'un yollarının kestiği ve bunların önlenmesi için Ağrıboz kalası muhafazasında olan İbrahim paşa'ya gönderilen hüküm.

52

Mora tarafında serasker olan vezir Halil Paşa'nın Mora ceziresine girip , ferman sadır olmadıkça oradan dönmemesi, orada kışlamaları hakkında.

53

Niş sakinlerinden İbrahim'in ferman sadır olmadıkça kalabend olunmaması.

54

Mahcıl sancağı sakinlerinden bir kaç kişinin şer ve fesadlarının vuku bulması üzerine üzerlerine tayin olunan kimseye itaat etmemeleri, bunu üzerine cezalarının verilmesi.

55

Edirne'de orduya verilen kışlakhanelerin bu yıl da verilmesi hakkında.

57

Ordunun sefer-i hümayundan avdeti olmağla Anadolu'da bazı eşkiya zuhurunun muhtemel olduğu, bunların önlenmesi , gereken cezaların verilmesi,halktan yiyecek almamaları hakkında.

58

Sefere katılmayıp, yeniçerilik iddasında bulunan, halkı seferden men eden Hüseyin nam şakinin yakalanıp, gerekli cezalarının verilmesi.

59

Bosna'da Memlehatayn'de düşman istilasına uğrayan yerlerde nehir kıyılarında halk erzakını nehir kıyısına palanga edüp, mallarını korumaları hakkında.

60

Mısır İskenderiyeden acele olarak sefer için bin kantar barut ve beş yüz kantar fitil Selanik'e ulaştırılması.

61

İskenderiye'de olan barut ve fitilden acele bin kantar barutun Rodos'a irsal olunması.

62

Mısır'dan İstanbul'a gönderilecek ne kadar barut ve fitil varsa İstanbul'a bildirilmesi.

63

Niş'de bulunan hazinenin hıfz ve hirasette acele Belgrad'e getirilmesi.

68

Serasker Halil Paşa'nın Ağrıboz kalasında aldığı cebehane ve mühimmatı geri göndermesi ve teslim etmesi hakkında.

69

Atile kalasından 4 nefer kimesnenin alınarak İstanbul'a gönderilmesi.

70

Atile Kalasının kurtarılması ve o civarda bulunan diğer kalelerin korunması, yanına yardımcı olarak Hüdavendigâr, Yenişehir, Kilis, Hersek sancakları matasarrıflarının görevlendirildiği hakkında.

72

Bosna'ya gönderilen askerlerin münasib bir yerde kışlandırılması, onlara kifayet miktarı ev ve davarlarına damlar temin edilmesi, halkdan yiyecek almamaları hakkında.

73

Sabık Hersek sancağı mutasarrıfı Selim Paşa'nın yanında ademlerle birlikte İstanbul'a gönderilmesi.

74

Tameşvar'dan Göle kalasına zahire ulaştırılması hakkında.

75

Tameşvar ve Göle kalelerinin zahire, mevacib ve imdadlarının acele temin edilip, mahfuz bir mahalle tesli edilmesi.

76

Tökeli İmre'nin yanında Erdel buyarlarının bulunmasına izin verilmesi.

77

Tökeli İmre'nin Belgrad varoşunda olan evinde sakin olup, süvari, piyade ve tayinatları ile birlikte Vüştice'de kışlamaları hakkında.

78

Tökeli İmre'nin odun ve otluk taşımak için üstü açık sefine rica etmesi hakkında.

79

Tökeli İmre'nin otluk ve odunu ormandan temin edip, kimseye teaddi ve zulm etmemeleri ve Vüştice'de kışlamaları ve tayinatlarının teslim edilmesi hakkında.

80

Tökeli İmre'ye Belgrad'da sahipsiz tarlaları hasad ve ziraat etmelerine izin verilmesi hakkında.

81

Alanya sancağı mutasarrıfı Ahmed 'in Belgrad muhafazasına tayini hakkında.

82

Harbi kefarey zahire fûruht edenler hakkında bir araştırma yapılması, isimlerinin tesbit edilmesi, divan-ı hümayuna bildirilmesi.

83

Mustafa nam çorbacı şaki ve devlet-i aliyyeye ihaneti , ocaklılar arasına ihtilal çıkarıp, nifak üzere olduğu için Semendire kalasına kalabend ve haps olması hakkında.

84

İstanköylü Mehmed kapudanın ordu-yu hümayunuma gelmesi hakkında.

85

Alanya sancağı mutasarrıfı Ahmed'in Belgrad kalasında muhafazaya tayin olunması.

87

Tökeli İmre'nin yanındaki ademlerin zirat ve hasad ile meşgul olur iken kimseye zara vermemeleri hakkında.

88

Semendire kalasında 4-5 aydan beri haps olunan dokuz neferin ıtlakı.

89

Kalgay Sultan'ın askerlerinden bazılarının Vidin'den dönerken Sofya'dan geçip geçtikleri mahallerde halka zulm ettikleri, yiyecekler aldıkları, eşyalarını yağmaladıkları , yanlarına aldıkları reaya evladlarını alıp, isim ve resimleriyle İstanbul'a gönderilmesi.

Kalgay Sultan'ın askerlerinden bazılarının Vidin'den dönerken Sofya'dan geçip geçtikleri mahallerde halka zulm ettikleri, yiyecekler aldıkları, eşyalarını yağmaladıkları , yanlarına aldıkları reaya evladlarını alıp, isim ve resimleriyle İstanbul'a gönderilmesi.

Tatar ve bazı askeri taifesi Belgrad ve Sofya'dan geçerken ehl-i zimmet ve reayanın evladlarını esir ettikleri, mallarını yağmaladıkları, bunların geçitlerden geçirilmemesi, akçe ile bile almış olsalar salıverilmesi , bunu yapanların haps ve İstanbul'a gönderilmesi.

Niş ve havalisini haydud eşkiyasından hıfz ve hirasat edip, ferman varid olmadıkça buradan ayrılmamak hakkında.

Niş muhafızı Ali'nin İstanbul'a gelmesi hakkında.

Ohri sancağı mutasarrıfı Ömer'in hazineyi Belgrad'a teslim edip, İstanbul'a gelmesi hakkında.

Niş'de yağmalanan hazinenin , o sırada haydyd eşkiyasının başı ola Papaz nam şakinin Eflak toprağında olduğu, onun İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Kamaniçe kalasında bulunan askerlerin zahireye zaruret ve muzayakalı olduğu, zahirenin nakl olunurken yolda telef olduğu, Tatar taifesinin zahireyi teslimine taahhüd ettikleri , bunu için acilen kaleye zahire ulaştırılması ve İstanbul'a bildirilmesi.

Kameniçe kalasına zahire nakline taahhüd eden Nogay taifesinin zahireyi nakl ve isal etmeleri, tehir etmemeleri hakkında.

Kameniçe kalasına zahire nakline taahhüd eden Nogay taifesinin zahireyi nakl ve isal etmeleri, tehir etmemeleri hakkında.

Vidin kalasında kalebend olan beş nefer eşkiyanın ve Tana ve Esferlik taraflarında kalabend olunan altı neferin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Vidin ve Tana ve İsferlik'ten on neferin İstanbul'a Ruscuk ve Varna üzerinden gönderilmesi.

Vidin kalasında kalbend olan beş nefer Sırp, Sofya'dan firar edip, yine Bana kalası kurbunda Vidin nazırının ahz eylediği Erdel kefereleri kürek çekmek üzere Tuna kapdını tarafından tersane-i amireme dahil oldukda zindana koulması.

105

Hala Şatca adasındaki nefarata Eyüp kethüda başbuğ olup, yaz günlerinde yerine münasib birini bırakıp muhafaza hizmetinde buşlanması.

106

Yorişçe kazasında Zevaniç manastırında haydud eşkiyasının kışlamak üzere oldukları haber alınıp yakalanmaları hakkında.

107

Maaş telhisleri, sürsat telhisi, dergah-ı muallam yeniçerileri ocağına ait bazı telhis, umur-ı seferiyye ve mevacic ve masarıfat ve mahlulat ve maktuat vesairinin cildketüp İstanbul'a gönderilmesi için Kilis mutasarrıfına gönderilen hüküm.

108

Vidin'de hazineyi yağmalayan haydudların haps ettirilmesi hakkında.

109

Seferden dönen askerin reyaya zulm ve teaddi ettiği, onlardan yiyecek aldıkları, ve bunların yakalanıp haps ettirilmesi, Edirne'de yol boyunca kadınlara bildirilmesi hakkında Kastamonu sancağı mutasarrıfına gönderilen hüküm.

110

Seferden dönen askerin uğradıkları kasaba ve kuralarda halka zulm ettikleri, zorla yiyecek aldıkları, bunların yakalanması için Kastamonu mutasarrıfı İbrahim 'in tayin edildiği hakkında.

111

Semendire kalasında haps olunan dokuz neferin davacıları çıkmadıkca ıtlak olunmaması.

112

Parmaksız Mustafa'nın kendi halinde olamması, şakavet ve ihtilale sebep olması sebebiyle Parmaksız Mustafa'nın kat olunması.

113

Azeb oğlu Haseki Mehmed'in fesad ve şakavete sebep olmasından dolayı katl olunması.

114

Bursa'da Mehmed Çorbacı ve Arnavud Hasan nam şakiler kalebend olmaları, ferman sadır olmadıkça ıtlak olunmamaları.

116

Memalik-i İslamyeye istila kaskında olan düşmanlar için baharda vaki olacak sefer için askerlerin hazırlanması, yivlü tüfenklerin hazırlanması, yiyecek talebiyle halka zulm edilmemesi, baharda sefer için Edirne sahrasında hazır olunması için Diyarbekir valisine gönderilen hüküm.

119

Baharda vaki olacak sefer için Edirne mükemmel ve müsellaah askeriyle hazır olmak üzere Eğil hakimine gönderilen hüküm.

133

Diyarbakir'den sefer için dört yüz nefer askerin hazırlanıp Edirne'de hazır olması.

136

Sayda-Berut dağlarında isyan eden Man-oğlu ve hevasına tabi olanların yakalanıp cezalarının verilmesi için Arslan Paşa'ya ve sefere hazırlanması için Tursun Mehmed Paşa'ya gönderilen hüküm.

137

Sayda-Berut dağlarında isyan eden Man-oğlu ve hevasına tabi olanların yakalanıp cezalarının verilmesi için Arslan Paşa'ya ve sefere hazırlanması için Tursun Mehmed Paşa'ya gönderilen hüküm.

138

Karaman eyaletinin Trabzon valisi Çukadara Mehmed Paşa'ya tevcih ve Bayram Ağanın mütesellim nasb ve tayin edilmesi.

140

Boşnak Ahmned beytü'l-malı gadr etmekle Limni kalasında kalabend olmak ve ferman sadır olmadıkça itlak olunmamak için gönderilen hüküm.

141

Eyalet askerlerinin bir kaç yıldan beri silahsız ve atsız seferlere katılmakla hidmet ve kudretleri olmayup ve sefere yivlü tüfenkleriyle gelmeleri, baharda Edirne sahrasında askeri görevlilerle birlikte hazır olması hakkında Şam valisi İsmail Paşa'ya gönderilen hüküm.

142

Sefer için Şam eyaletinde züama ve erbab-ı timar memur olup, Ahmed Paşa ise hac yollarının ve huccacın güvenliğini sağlamakla görevlendirilmiştir.

143

Ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olmak üzere askerlerin tadrıkların ve mühimmat-ı seferiyyesin şimdiden hazırlanması için Kıbrıs mutasarrıfı Hüseyin paşa'ya gönderilen hüküm.

144

Eyalet askerinin son yıllarda sefer atsız ve silahsız gelmeye başladığı, gereği hidmete kudret ve istidatları olmayup, ihmal ve tekasül üzere bulunmalarıyla bu sefere umumen yivli tüfenklerle sefer hazırlanması, ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olmaları hakkında hüküm.

145

Eyalet askerlerinin bir kaç yıldan beri silahsız ve atsız seferlere katılmakla hidmet ve kudretleri olmayup ve sefere yivlü tüfenkleriyle gelmeleri, baharda Edirne sahrasında askeri görevlilerle birlikte hazır olması hakkında Şam valisi İsmail Paşa'ya gönderilen hüküm.

146

Beypazarında bazı sakinlerinde bir kaç yeniçeri yeniçerilik iddasın edüp, sefer-i hümayuna katılan nefaratları idlal edüp , sefere gidenleri man etmeye çalışıp, bazı fasid hareketlerde bulunmakta ve bunların haps ve kalabend edilmesi.

147

Mekke-i Mükەرreme şerifi Abdullah b. Haşım'e name-i hümayun.

148

Mora'nın istihlası için gönderilecek asker ve cebahane ve mühimmatın bir an önce nakl ve irsalinin mühim olması hakkında.

149

Halep'ten savaşıma kudreti olan seksen neferin sefer memur olup, Edirne'de baharda hazır olması.

150

Sekban olan Süleyman'ın sekbanbaşı olması hakkında.

151

Paşa sancağında sağ ve sol kol kadıları ve alaybeyilerine hüküm gönderilüp zeamet ve tımar erbabının ellerinde bulunan tahvil ve tereke ve arzları kanun üzere berat ettirilmesi.

199

Belgrad'dan gönderilen yedi adet mücrimler tersane-i amire zindanına konulup, kürek cezası verilmesi hakkında.

200

Erzurum valisine ve kadısına hüküm gönderilip, baharda vuku bulacak sefer için sefer hazırlıklarını yapması, askerleri hazırlaması, ve ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olması.

203

Baharda yapılacak sefer için Şam'da askerleri ve mühimmatların hazırlanması, Gazze ve Kudüs-i Şerif sancakları mutasarrıflarının da askerleri ile birlikte ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olması için Şam valis İsmail paşa'ya gönderilen hüküm.

204

Seferde vuku bulacak sefer için İsmail Paşa'nın yerlü kulları ile Şam'da kalıp huccac ve hac yollarının güvenliğini sağlamakla görevlendirilmesi.

205

Gazze ve Kudüs-i Şerif sancakları mutasarrıfı Ahmed Paşa'ya hüküm gönderilerek baharda vuku bulacak sefer için Laçın sancağibeyi Hasan ile birlikte Edirne'de hazır olması.

206

Eyalet askerinin geçmiş yıllara göre bozulduğu, silahsız ve atsız sefer katılmaları, baharda vuku bulacak sefer için Edirne 'de mükemmel silahlarla hazır bulunması.

210

Sakız adasına Venediklileri işgali üzerine buranın istihlası için Sakız'a serasker olan İbrahim Paşa'ya hüküm gönderilüp, askerlerini kalyonların hazırlanıp Sakız kaşsında uygun bir mahalle gönderilmesi, Çeşme ve İzmir ve o civarda iş-erlerinin hazır olması, gerekli mühimmatın hazırlanması.

211

Anadolu valisi İbrahim Paşa'nın Sakız'a serasker nasb ve tayin olunması ve sefineleri, kalyonları, firkatelerine istidaı ve iktidarı olan kimselerin tanzım ve tensık edilmesi.

212

Yeniçeri ocağında başçavuş olan Osman'a turnacıbaşılık sadaka ve hibe olmuştur.

213

Anadolu valisi İbrahim Paşa'nın Sakız'a serasker olması ve Anadolu'dan asker hazırlayıp hemen Sakız'a hareket etmesi hakkında.

228

Mısır'da işlenen barut ve fitilin fena ve alçak olup, her sene vaktiyle erişmediği hakkında.

229

Sakız' serasker olan İbrahim Paşa'nın gerekli sefer hazırlıklarını yapması ve gemileri Çeşme limanına götürmesi.

230

İbrahim Paşa'nın Sakız'ı kurtarması için askerlerin silah ve mühimmatlarını hazırlaması ve Sakız tarafına hareket etmesi .

231

Harmeyn-i Şerifeyn evkafından tahsil olunan hazinenin Üsküdar'a isali.

232

Sakız adasının etrafındaki adaların güvenliğinin sağlanması.

233

Boğazhisarı kalasında bir kaç nefer şakinin kalabend olması.

234

Adana'dan sefer için 200 nefer ihracı hakkında.

235

Larende'de sakin bir kaç eşkiyaya kalabend cezası verilmesi.

237

Mora'ya girilip, vergilerinin alınması, arazinin kuvvetine göre düzenlenmesi, mahsullerin miri için zabt edilmesi.

238

Sakız'da Venedikliler meşgul iken Mora üzerine gidilmesi, seferde bulunanlara Mora ve Mizistre sancaklarında vaki tımar ve zeametın talip olanlara hizmeti olanlara tevcih edilmesi.

243

Mora'dan düşmanı def için asker ve mühimmat gönderilmesi.

244

Hüseyin Paşa'ya kapudanlık verilüp, Seddü'l-bahir için muhafazaya memur tayin olunması.

245

Mora tarafında düşman üzerine İbrahim Paşa'nın asker ve mühimmatı ile hareket edüp düşmandan temizlemesi.

246

Anadolu'da olan elviyelerde olan beylerbeyi ve sancakbeyilerine ve mütesellimlerine kağıtlarıyla menzil barkiri verilmesi.

252

İbrahim paşa'nın Rumeli'de bazı sancak ve kazaların askerleri birlikte Mora tarafına hareket etmesi,

253

Mora'nın düşman elinden kurtarılması için askerinin hazırlanarak İbrahim Paşa kumandasında Mora'ya şeyhulislamdan fetva alınarak hareket edilmesi.

256

Kapudan Yusuf ve kethüdası ve Dinani Efendinin nukud ve mallarının miriye girif olması hakkında.

257

Devlete hiyaneti sebebi ile Mehmed Paşa'nın mütesellim ve mukataasının elinden alınması ve darsaadete gönderilmesi.

258

Mısır'da Hacı Ahmed Paşa'nın hiyaneti sebebi ile mallarına ve nukuduna el konulması hakkında.

259

Devlete hiyaneti sebebi ile Mehmed Paşa'nın mütesellim ve mukataasının elinden alınması ve darsaadete gönderilmesi.

260

Devlete hiyaneti sebebi ile Sarı Ahmed Paşa ve Mehmed Paşa'nın mütesellim ve mukataasının elinden alınması ve darsaadete gönderilmesi.

261

Sefere gelmeyen üç neferin gerekli cezaların verilmesi.

262

Bolu'da sefer katılmayıp, seferden men edip ve reyanın malını noksan baha ile satanlara gerekli cezaların verilmesi hakkında.

263

Devlete hiyaneti sebebi ile Sarı Ahmed Paşa ve Mehmed Paşa'nın mütesellim ve mukataasının elinden alınması ve Boğazhisarı ve Sultanhisarı kalalarına haps edilmeleri.

264

Sakız'da Yusuf Paşa'nın tekasülü ve ihmali sebebi ile Sakız'ı Venediklilerin kolayca alması, buranın kurtarılması için mühimmat ve asker tedarik edilmesi.

265

Mezemorta Hüseyi'in kalyonlar kapudanı olması ve Akdeniz'deki adaların korunması, Sakız'a gelen düşmanın adadan def edilmesi için asker ve mühimmat tedariki.

266

Yusuf Paşa'nın ihmali sebebi ile yerine Hüseyin Paşa'nın tayini ve Sakız adasının kurtarılması için gayret sarfedilmesi.

268

Mısır'dan Sakız'a barut ve fitil gönderilmesi.

270

İstanbul Yorgancılar çarşısında çıkan yangın ve bundan sonra yatsıan sonra evlerde ocak yakılmaması.

271

Rodos'da zahire noksanlığı sebebi ile Mentеше ve Hamid sancaklarından cezireye zahire gönderilmesi.

274

Bahr-i Sefid'de vaki adaların korunması ve Sakız'ın düşmandan kuratılması için Adalar ve İzmir ve Çeşme'de askerlerin bir araya gelmesi .

275

Baharda vuku bulacak sefer için Karahisar-ı Şarki Sancağına hüküm gönderilmesi.

276

Baharda vuku bulacak sefer için asker temin ve tedariki ve ruz-ı hızırda Edirne'de olması.

279

Baharda Tameşvar'da bulunmak üzere Özi Beyklerbeyine gönderilen hüküm.

281

Baharda vaki olacak sefer için Adana Beylerbeyinin asker hazırlayıp ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olması.

291

Baharda vaki olacak sefer için Mısır'dan asker ve mühimmat temini için Mısır'a gönderilen hüküm.

293

Kamaniçe kalasının korunması ve orada buluna askere zahire ve imdad nakli için vezir Mustafa Paşa'ya gönderilen hüküm.

294

Baharda vaki olacak sefer için asker ve mühimmat temini ve baharda Tameşvar eyaletinde hazır olmaları için Silistre alaybeyine gönderilen hüküm.

299

Yeniçerilik iddasında bulunup sefer katılmayan, katılanları idlal edenleri gereken cezalarının verilmesi.

300

Hatvan-ili'nde yanında eşkiya himaye edenlerin cezalarının verilmesi.

302

Kavala'da yeterli hububat olmaması sebebi ile kayıkların zahire gönderilmesi ve düşmana satılmaması.

303

Sivas'da bir kaç nefer şakiler haneleri yakıp, harmanları yağma edip, fukarayı eziyet etlerinden dolayı gerekli cezanın verilmesi,

304

Seddü'l-bahir muhafazasında olan Hüseyin paşa'nın donanmasıyla Seddülbahir'e gönderilmesi hakkında.

305

İtnaz nam karyede koyunların Hüseyin Hoca nam kimesne haksız olarak aldığı.

306

Baharda vaki olacak sefer için Ahıska muhafızı Ömer'in asker ve mühimmat hazırlaması ve baharda Edirne sahrasında hazır olması.

307

Balat nam karyede bir kaç nefer kimesne reayayı tahrik ve idlal ve şer ve kanuna muhalif olması ve zeameti mahsülüne gadr etmeleriyle lazım gelen cezanın verilmesi.

309

Elbistan'da Ceridi taifesi isyan edip, onların ahz edilmesi ve gereken cezalarının verilmesi.

310

Babadağ tarafına sefer-i hümayuna memur top arabacılarına zabt ve rabtına Ramazan Çorbacı nasb ve tayin olup, Osman Çorbacı'nın İstanbul' a acele gönderilmesi hakkında.

311

Hüseyin nam kimesne fenn-i deryada mahir olup firkate istimaline kadir ve müceddeden bina oluna firkateye kapudan nasb olunmak hakkında.

312

Hüseyin nam kimsne deryada mahir olduğu için mücedden bina olunan firkatelerden bir firkateye kapudan nasb olunması hakkında.

313

Anadolu'da zuhur eden eşkiyayı Bağdad'dan Üsküdar'a kadar teftiş edip, def ve izalleri babında gayret gösterilmesi, onları kuşatıp ele getirüp, haklarında lazım geleni yapması hakkında Genç Mehmed Paşa'ya gönderilen hüküm.

315

Sabık Kapudan Yusuf paşa'nın cizye ve havassından Ağrıboz sakinlerinden iki neferde olduğu hakkında .

316

İsmail nam kimesneye Akdeniz firkatelerinden firkate verilmek babında emr-i şerif.

317

Denizde mahir olan İbrahim nam kimesneye firkatelerden birine kapudan nasb olunmak hakkında.

318

Manisa'da Ali nam kimsenin hiyaneti zahir olup zimmetinden olan akçe ve mühimmatın tahsil edilmesi.

319

Çeşme ve havalisinin düzenlenmesi , korunması, rıza-yı hümayuna uygun hizmet yapılması, Sakı'nın kurtarılması için gayret sarfedilmesi.

320

Mısır defterinin bir sureti İstanbul'a gönderilüp, hazine-i amiremde baş muhasebe kaleminde korunması.

322

Mısır'dan mutad olan surrenin zamanında gönderilmesi, Rodos muhafazası için bin nefer gönderilmesi hakkında.

323

Mısır'da vzaif ve cerayat ve berat-ı seniyyem olan kayd ve taksitlerin zamanında ödenmesi.

324

Yemen tarafına musammem olan sefer için Mısır'da ne kadar top olduğunun bildirilmesi.

325

Anadolu'da eşkiya teftişine memur olan Mehmed Paşa Çeşme muhafazasından bu işe meşgul olması hakkında.

326

Urban taifesinin zulmlerinin önlenmesi için Selemiyye sancağı beyine gönderilen hüküm.

327

Sakız'ın Venediklilerden kurtarılması için asker ve mühimmat temin edilip gayret edilmesi.

329

Anadolu'da eşkiya define memur olan Mehmed Paşa'nın Üsküdar'dan Bağdad'a yol boyunca teftiş yaptırması, ele getirilenlere gereken cezanın verilmesi

333

Cezayir valisi İbrahim'in emaval ve erzakını kabz etmekden dolayı Cezayir ve Tunus arasında bazı meseler.

334

Cezayir valisi İbrahim'in emaval ve erzakını kabz etmekden dolayı Cezayir ve Tunus arasında bazı meseler.

335

Cezayir valisi İbrahim'in emaval ve erzakını kabz etmekden dolayı Cezayir ve Tunus arasında bazı meseler.

336

Cezayir ve Tunus arasında vuku bulan fitne sebebi ile Tunus Beylerbeyi Ramazan ve Tunus Beyi Mehmed'in İstanbul'a gelmesi.

337

Cezayir ve Tunus arasında vuku bulan fitne sebebi ile Tunus Beylerbeyi Ramazan ve Tunus Beyi Mehmed'in İstanbul'a gelmesi.

340

Bir kaç nefer kimesnenin Limni kalasında kalabend olması.

341

Kameniçe kalasının muhafaza ve orada bulunan askerlerin düzenlenmesi, imdad ve mevaciblerinin temin edilmesi.

342

Kameniçe kalasının muhafaza ve orada bulunan askerlerin düzenlenmesi, imdad ve mevaciblerinin temin edilmesi.

343

Kamaniçe kalası muhafazası için Rum-ili'den bazı kazalardan asker temini.

344

Kameniçe kalasının muhafaza ve orada bulunan askerlerin düzenlenmesi, imdad ve mevaciblerinin temin edilmesi.

345

Sakız'ın kurtulması için İzmir ve ol havaliden ihrac olunan askerın İbrahim paşa'nın yanına ulaştırılması.

347

Mısır'dan irsaliyyenin zamanında gönderilmesi.

348

Rodos'ın muhafazası için oraya asker gönderilmesi.

349

Asitane'de inşa olunan firkatelerin acele olarak donanma-i hümayunuma gönderilmesi.

350

Mısır'da Mekke-i Mükerrerme için icare verilen köyler hakkında.

351

Mısır'da Mekke-i Mükerrerme'de görev yapma iddasında bulun askerler.

353

Mısır'da Mekke-i Mükerrerme için icare verilen köyler hakkında.

354

İstanbul'da bazı semtlerde yangın olması hakkında.

355

Tunus'da uzun yıllar hizmet eden Ali Dayıya erzak ve emval verilmesi.

356

Dergah-ı Muallam kapucubaşlarından Yusuf'ın bazı hizmetler için Cezayir-ı Garb' gönderilmesi.

357

Tunus'dan gelenlerin bazı sula için alıkonulmaları.

358

Vezir İbrahim Paşa'ya tevcihat için gönderilen name-i hümayun.

360

Urban taifesinin zabt ve rabtı hakkında.

363

Çavuşbaşı Mehmed'in beylerbeyi olarak Vidin'e gönderilmesi.

364

Mora tarafında ordu kadısı olan Necibi Efendi'nin halka adil davranması.

365

Anadolu'da zuhur eden eşkiyanın önlenmesi için teftiş yapılması, ele getirilenlerin gereken cezalarının verilmesi.

368

Derviş Ağazade Mehmed ve Sarı Ahmed'in muhalif hareketlerinden dolayı Sultanhisar kalesine haps için gönderilmesi.

369

Derviş Ağazade Mehmed ve Sarı Ahmed'in muhalif hareketlerinden dolayı Sultanhisar kalesine haps için gönderilmesi.

370

Derviş Ağazade Mehmed ve Sarı Ahmed'in muhalif hareketlerinden dolayı Sultanhisar kalesine haps için gönderilmesi.

371

Mısır'dan irsaliye gönderilmesi hakkında.

372

Mısır'dan Mekke'ye gönderilen abad masrafı hakkında.

373

Van'ın muhafazasının ve ahalisinin zabt ve rabtı hakkında.

374

Sakız ceziresine asker gönderilmek için tersane-i amirede bina olunan firkateler hazır olup yetişmezse, Çeşme'den Sakız'a geçmek için kayıkların kullanılması.

375

Sakız'a asker göndermek için yapına firkatelerin bitmek üzere olduğu, eğer Sakız'a geçmek gerekirse [M1] Çeşme ve İzmir kıyılarındaki tüm kayıkların kullanılması.

376

Çıldır Beylerbeyisi Salih Paşa hakkında şikayet olunmakta ve bunun araştırılması.

378

Baharda vaki olacak sefer için asker ve savaş alati hazırlayıp baharda Edirne sahrasında olunması.

380

Kemer-Edremid kazasında oğluna zorla kız nikah ettirmeye teşebbüs etme.

381

Tatarpazarında çeltik eken çeltikçiyan taifesinin zimmetlerinde olan pirinçleri henüz teslim etmedikleri.

382

Baharda vaki olacak sefer için asker temin edip baharda Edirne sahrasında olmak üzere hazırlanılması.

384

Baharda vaki olacak sefer için asker temin edip baharda Edirne sahrasında olmak üzere hazırlanılması.

386

Hacı oğlu Osman'ın sefere merız ve alil olması sebebiyle sefere katılmaması.

387

Larende'de Tavulcuoğlu demekle maruf Mahmud nam şaki sefer gitmeyüp, gidenleri men edip, şakavet içinde bulunmakta ve bunun Karaman kalasına haps ve kalabend edilmesi.

388

Bağdad gümrüğü muhafazasında olan yeniçerilerin mevacibleri verilmeyip, hemen verilmesi, ve irsaliyye ve akçesin sefer için İstanbul'a bir gün evvel gönderilmesi.

389

Zülfikar nam mütekaid ahar kazaya geçip kendi halinde olmayup fukaraya gadr etmesi , emlakın yakması sebebiyle def edilmesi.

392

Bir kaç neferin Medine’de iken gedikleri ahara verildiğinden , durumlarının iyi olmadığını bildirip, Medine’den çıkarıldıkda divana şikayet ettiklerinde araştırılıp suçsuz ise eski yerlerinde iskan etmeleri.

393

Bağdad hazinesi hakkında gelir ve giderleri, Urban eşkitası tasallutu.

394

Bağdad hazinesi defterleri hakkında ve hazine hakkında malumat.

395

Dergah-ı muallama Bağdad’dan gönderilen arz ve mahzarlar ve mektublar hakkında.

397

Sabık kapudan Yusuf paşa ve kethüdası ve üç nefer Midilli kalasına vaz olunması.

398

Yusuf paşa’nın eşyasını alıp defter edip İstanbul’a gönderilmesi.

399

Baharda Edirne sahrasında olmak üzere sefere gelmesi hakkında.

401

Mekke-i Mükerreme şerifi Şerif Abdullah b. Haşim'e gönderilen name-i hümayun.

402

Yusuŕ'un Vidin kalasının hıfz ve hirasetini iyi yapması ve haydud eşkiyasını yakalayıp gereken cezanın verilmesi.

403

Selanik ve ol havalilerin korunmasının iyi yapılması.

404

Selanik muhafazasında olan Ali Niş'e tayin olunması.

405

Niş muhafazasında olan Hasan Selanik'e Selanik muhafazasında olan Ali Niş'e tayin edilmiştir.

406

Ruscuk sakinlerinin sefer teklifi ile rencide olunmaması.

407

Tulca'da Sadık nam kimesnenin mal-i miri tahsilini engel olması ve bunun kalaya haps olunması.

409

Silistrede bir kaç nefer kimsenin halkı birbirine düşürmesi ve bunların kalada haps olunmaları.

410

Bu kış içinde Sakız ceziresinin Venediklilerden alınması için gönderilen hüküm.

411

Mora adasının istihlası için adaya asker gönderilmesi.

413

Nil üzerindeki köprünün kapatılmaması.

414

Baharda vaki olacak sefer için Şam'dan , Kudüs ve Gazze sancaklarından silahlı askerlere hazırlayıp ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olmaları.

415

Baharda vaki olacak sefer için Beypazarı, Nallıhan, Korupazarı kadılıklarından silahlı askerlere hazırlayıp ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olmaları.

417

Sebeb-i tahrir-i hümayun. Tökeli İmre'nin zevcesinin padişaha iltica etmesi.

418

Sofya kışlasında olan Erdel buyarları Tökeli İmre'nin yanına tayin olunmuştur.

419

Erdel buyarlarının Eflak tarafında bir münasib yerde sakin olmaları.

420

Erdel buyarları Eflak tarafına vardığında bir yer gösterilip oraya yerleşmeleri.

421

Baharda vaki olacak sefer için Bolu sancağında olan kadılara ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olmak üzere hazırlanmaları hakkında.

434

Sefre gelmeyen bazı neferler hem nefarati idlal edip seferden men etmeleri, ifsata sebep olmaları ve bu sebebden Tokat kalasında kalabend olmaları hakkında.

435

Baharda vaki olacak sefer için hazırlık yapılması hakkında Samsun , Çarşamba, Hamidpazarı kadılarına gönderilen hüküm.

437

Macar kralı İmre Vüştice'de evler yapıp sakin olmaları fermanım olmakla beraber yardım edilmeleri hakkında.

438

Bosna 'nın sınırda olması sebebi ile korumasının iyi olması, basiret ve intibah üzere bulunulması.

441

Rodos kalasında topçular az olup, İstanbul'dan yeni neferler gönderilmesi.

442

Rodos kalasında topçular az olup, İstanbul'dan yeni neferler gönderilmesi.

443

İstanbul'da Mehmed nam şakinin Edirne'ye gönderilmesi.

444

Sabık Mekke-i Mükerrerme emiri Şerif Said oğlu Sad'ın ele getirilüp İstanbul'a gönderilmesi.

446

Abdullah b. Haşim'den önce şerif hizmetinde bulunanlardan razı ve memnun olduklarını ve bazı iddilar olduğu hakkında.

447

Baharda vaki olacak sefer için asker ve silah temin edilmesi ve ruz-ı hızırda Edirne'de hazır olunması hakkında.

448

Silistre sancağında muhtelih mahallerde muhafaza hizmetlerinde bulunmak üzere serdengeçti tahrir ve ordu oraya varup iptida tezkereleri ve serdengeçti ağası ve zabıtların mutad üzere terakkileri verilüp ve ocakları tarafında serdengeçti ağası tayin olunması.

452

Baharda vaki olacak sefer için asker hazırlayıp ruz-ı hızırdı Edirne'de hazır bulunulması.

453

Tokad civarında Zor Abbas demekle maruf eşkiya yol kesmekte ve bunların yakalınması için gayret gösterilip gereken cezanın verilmesi.

454

Erdel boğazı yaylaklarından muhafaza hizmeti ve Fethu'l-İslam kalasının bina ve inşası ve tekml edilmesi.

455

Tameşvar kalesi ve ol havalilerin korunması önemli olup, baharda Yusuf ve İbrahim'in Tameşvar eyaletinde bulunması.

456

Tameşvar kalesi ve ol havalilerin korunması önemli olup, Özi beylerbeyisi Yusuf baharda Tameşvar eyaletinde bulunması.

462

Özi Beylerbeyi Yusuf'un baharda sefer için Tameşvar'da bulunması.

463

Bosna serhaddi hakkında geniş bir mahzr gönderilmesi, ve Bosna sınırının haydud yatağı olması ve bu sebeble dikkat ve basiret üzere durulması.

464

Özi kalasında topçu olmayup Asitane-i Saadetten 60 nefer topçu gönderilmesi.

465

Özi kalasında cebecinin yetersiz olması, İstanbul'dan cebeci tekml ve gönderilmesi.

466

Van tarafında bulunan Ekrad eşkiyasının halka çeşitli zulmler yapması ve bunların ele getirilmesi.

467

Erikli metropolidi olan Nagulouas nam rahibin Kıbrıs ceziresine nefy ve cezire-bend olması.

468

Van'da Baban ve Rahbi taifesi 4-5 senedir eşkiyalık faaliyeti içinde bulunmakta ve reayadan sığır ve koyun yağmalamakta, fukaranın mallarını da garet etmekte ve bunların bir an önce ele getirilip gereken cezalarının verilmesi.

470

Baharda vaki olacak sefer için Anadolu'da sefer hazırlıklarının yapılması, asker temini ve ruz-ı hizada Edirne'de olması.

474

Baharda vaki olacak sefer için Karadeniz sahillerinde sefer hazırlıklarının yapılması , asker temini, ve ruz-ı hizada Edirne'de olunması.

475

Müceddden bina olunarak Sakız tarafına gönderilecek olan firkateler ile at kayıkları ve asker nakline yarayan kayık varsa hemen donamaya irsal edilmesi.

476

Mustafa çorbacının Semendire kalasında kalabend olması.

477

Tulca kalasında Eyüp'ün bir değirmen sebebi ile kalabend olmuş olması ve bunun ıtlakı.

478

Baharda vaki olacak sefer için hazırlıklar yapıp ruz-ı hizada Edirne'de olunması.

479

Kimseye çok lüzum olmadıkça menzil fermanının verilmemesi.

480

Özi kalesinde cebecilerin yetersiz olması ve İstanbul'dan cebeci gönderilmesi.

482

Mekke'de tarik-i kadiriyyenin faaliyetleri için izin verilmesi.

483

Bosna'ya muhafaza için yeniçeri gönderilmesi.

484

Mısır'dan Rodos muhafazası için 3000 nefer asker gönderilmesi ve iskelelerde bulunan topların adedinin bildirilmesi.

485

Engürüs seferi için Mısır'dan 3000 asker gönderilmesi ve top ve fitillerin miktarının bildirilmesi.

486

Baharda vaki olacak sefer için hazırlıklar yapılması.

487

Sakız'a asker nakli için önce askerin İzmir ve Çeşme'de cem olması.

488

Baharda vaki olacak sefer için hazırlıklar yapılması.

489

Baharda vaki olacak sefer için hazırlıklar yapılması.

490

Sahte evrakla baltacı olarak Kıbrıs'a giden bir neferin yakalanıp ele getirilmesi, kalebend olması.

492

Aşırı fiyat ile ekmek ve simit satan bazı fırınlar hakkında gereken ceza.

494

Sahte berat, tahrir ve tuğradan dolayı tersane-i amirem zindanına vaz ve kürek çekmek için kayd olması.

495

Ağrıboz reayasından bir kaç neferin şakavet üzere olmasından dolayı islah-ı nefis oluncaya kadar kürek çekmeleri.

497

Baharda vaki olacak sefer için hazırlıklar yapılması.

498

Selanik kalasında muhafız noksanlığından dolayı muhafız yeniçeri gönderilmesi.

499

Baharda vaki olacak sefer için hazırlıklar yapılması.

501

Ağrıboz kalasına memur olan topçuların eksik olduğu.

504

Baharda vaki olacak sefer için Anadolu'da hazırlıklar yapılması.

505

Ağrıboz kalasının öneminden dolayı muhafzacılar gönderilmesi ve orda basiret ve intibah üzere bulunulması.

506

Mora ve Ağrıboz taraflarında muhafaza görevi yapan askerler için zahire nakli ve teminin yapılması ve bir an önce ulaştırılması.

507

Selanik kalesine yeniçeriler gönderilmesi ve Ağrıboz'a ise zahirenin acele nakl edilmesi.

508

Çeşme, İzmir ve kıyılarda toplanan askeri Sakız'a nakletmek için ziyade kayık lazım geldiğinden , civar iskelelerde olan ne kadar kayık varsa kullanılması, yeni inşa edilen fırkatelerin acilen donanmaya ulaştırılması.

510

Eflak diyarının muhtar ve muin haydud yatağı ve idlal için haydudlar olduğu ve bunların ele getirilmesi.

511

Ermiye kazasından Mora'ya asker gönderilmesi.

512

Balataban kazasının piyadelerinin tenzil edilmesi.

513

Drama kazasından cenk ve harbe kadir kimesnelerden bir miktarının Mora'ya gönderilmesi.

514

Sultan Ahmed Han'ın vefatı.

515

Zacesneden Mora'ya asker gönderilmesi.

516

Plevnede sakin bir mikdar neferin yeniçerilik iddası ile reayanın emval ve erzakını yağmalaması ve bunların ele getirilmesi.

517

Siroz'dan Mora'ya asker gönderilmesi .

518

Baharda vaki olacak sefer için hazırlıklar yapılması.

520

Sakız'da sefer için yoklama yapılması, olmaynaların deftere kaydedilmesi.

521

İskenderiye ve o bölgedeki isklelerden düşmana zahire satılmaması.

522

Selanik'den Belgrad'a barut nakli .

523

Selanik'den Belgrad'a barut nakli.

524

Mekke ve Cidde ahvalinin korunması, huccac ve züvvarın rahat ettirilmesi.

525

Bağdad'da fellah taifesinin yeniçerlik iddasında bulunması, mal-i miriye külli zararları olması, halbuki fellahların yeniçeri olması hilaf-ı kanundur.

527

Kendi menziline müdre nakli.

528

İskenderiye kalasının önemi dolayısıyla muhafazasının iyi yapılması.

529

Baharda yapılacak Engürüs seferi hakkında.

530

Baharda Belgrad'a sefer vaki olması dolayısıyla hazırlıklar yapılması.

534

Baharda Belgrad'a sefer vaki olması dolayısıyla hazırlıklar yapılması.

544

10-15 gün sonra Belgrad eyaletinde bulunmak ve bunu için hazırlıklar yapmak.

545

10-15 gün sonra Belgrad'da bulunmak ve sefer hazırlığı için Rumeli beylerbeyine hüküm gönderilmesi.

546

İskenderiye ve ol havalilerin korunması hakkında.

547

10-15 gün sonra Belgrad'a sefer vaki olması dolayısıyla hazırlıklar yapılması.

548

Mekke'de Şerif Sad'ın makam-ı amareti zabt eylediği .

549

Şerif Sa'd'ın 7 Ra. 1106 tarihinde emaret makamını ele geçirdiği, onun yaklanıp İstanbul'a gönderilmesi.

550

Şerif Sa'd'ın 7 Ra. 1106 tarihinde emaret makamını ele geçirdiği, onun yaklanıp İstanbul'a gönderilmesi.

552

Şerif Sa'd'ın 7 Ra. 1106 tarihinde emaret makamını ele geçirdiği, onun yaklanıp İstanbul'a gönderilmesi.

553

Şerif Sa'd'ın 7 Ra. 1106 tarihinde emaret makamını ele geçirdiği, onun yaklanıp İstanbul'a gönderilmesi.

III. TRANSKRİPSİYON

MÜHİMME DEFTERİ
MİN EVÂSIT-I RECEB SENE 1105
İLÂ EVÂSIT-I RECEB-İ ŞERİF SENE 1106

I

Sûret-i Fetevâ-yı Şerîfidir.

Harbî kefere bilâd-ı müslimînden bir beldeye müstevlî olup belde-i mezbûre ve kurbinde olan bilâdün ahâlîsi def'-i kâdir olmasalar, kefere-i mezbûreyi def'i mümkün olacak bilâd-ı müslimînün cihâda kâdir ahâlîsi üzerine cihâd farz-ı ayn olur mı?

El-Cevâb: Olur.

لما قال حق جل سبحانه و تعالا انفروا حفافا و ثقالا ای اخرجوا الالجهاد شبابا و شی و حاوور کبانامشاة

“Gerek hafif ve gerek ağır olarak savaşa çıkın, ister genç ister ihtiyar, ister binekle, ister yaya olarak savaşa çıkınız”(Kur'an-ı Kerim,9/41)

İhmâl ve tekâsül iderler ise, ism-i azîm ile ism olup dünyâda ta'zîr-i şedîde, ukbâda azâb-ı elîme müstehik olur.

Bu sûretde zikr olunan cihâdün farzını inkâr idenlere şer'an ne lâzım gelür?

Tecdîd-i îmân ve nikâh lâzım olur. Isrâr idüp tecdîd-i îmân itmeyenlerin katlleri helâl olur.

Ketebhü'l-hakîr

Mehmed Sâdık

Şâm Vâlisi ve Emîrül-Haccı olan vezîr Şâhîn Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
Mekke-i Mükerrreme'nin *zâdehâ'llâhü şerefen ve ta'zîmen* hâlâ emîri olan Şerîf Sa'd'ün
niçe sû'-i ahvâli ve kubh-ı fi'âli şüyû' ve aktâr u eknâf-ı âlemde ve her kubh-ı amîkdan
varîd olan huccâc-ı beyt-i atîka envâ'-i cevri ü eziyyet ve zulm ü te'addî ittüği mesâmi'-i
aliyye-i mülükâneme vusûl bulup mûmâ-ileyhün zulm ü te'addîsi ibâdullâh üzerinden
ref' ü def' ve mâdde-i şerr ü mazarratı ol emâkin-i şerîfiden hasm u kat' olunmak celîl-i
ümûr-ı dîn ü devlete ve ehemmi-i mühimmâta mesâlih-i saltanatundan olmağla mezkûr
Şerîf Sa'd Emâret-i Mekke-i Mükerrreme'den azl olunup yerine eşrâf-ı kirâmün sâ'irinden
aslah u akdemi ve cümle'nün marzâ vü muhtârı bir emîr nasb eylelemeğe sen me'mûr
olmuşsundur. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. İnşâ'llâhü te'âlâ mukaddemâ me'mûr
olduğın üzre bu sene-i mübâreke huccâc-ı müslîmin tarîk-ı haccda eşkiyâ ve ehl-i
fesâdün ta'arrûzından ve mazarratından hıfz ü hirâset ve bir tarîkla kendülere cevri ü
eziyyet olmamak üzre kemâl-i takâyyüd ü ihtimâm ile himâyet ü siyânet iderek
Mekke-i Mükerrreme'nin *zâdehâ'llâhü şerefen ve ta'zîmaya* gönderüp vusûl bulduğında
mûmâ-ileyhi emâretten azl ve Haremeyn-i Şerîfeyn kâdîların ve şeyhü'l-harâmları ve
ahâlisinün ulamâ vü sulahâ ve a'yân ü eşrâf ve bî-garaz olup mu'temedül-kavl olan
kibârından su'âl ve istihbâr ve istifsâr idüp eşrâf-ı sa'âdet ve ittisâfdan ve emre ehliyyet ü
istihkâkı olup beynlerinde salâhiyyet ve isti'dâd u istikâmet-i hâl ve rüşd ü sedât ile
ma'rûf ve hüsn-i sîret ü takvâ ve zahâret ile mevsûf cümle'nün marzâ vü muhtârı ve
evveli ve akdemi ve emâret-i mezbûreye îsâl ve nezâretten aslah u ercâh ve salâhu'l-
ahvâl-ı Haremeyn-i Şerîfeyn ve emn ü selâmet-i bilâd ve ibâd ve refâhiyyet ü itminân-ı
vâridîn ü sâdirîn ve huccâc ve züvvâr-ı hayru'l-bilâda evfâk u enseb her kangısı ise
de'b-i kadîm üzre cümle'nün ittifâkı ile Mekke-i Mükerrreme'ye emîr nasb idüp ahâli-i
Haremeyn ve huccâc-ı müslîmînün ihtilâl ü teşvîş-i ahvâline mü'eddâ olmayacak vech
üzre atf-ı tedbîr ve hüsn-i re'y ü reviyet dil-pezîr ile ittifâkla cümle'nün ihtiyâr
eyledükleri kimesneyi makâm-ı emârete nasb ve ta'zîz idüp ol emâkin-i mübârekenün
tensîk ü tanzîm-i ahvâlini alâ-vechi'l-vücûh tekmi'l ü itmâm eyledükden sonra der-akab

bilâ-te'hîr necâb(?) ile cümle'nün muhtârıyla vuku' ı üzre atıyye-i aliyye-i husrevâneme arz eylesin diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı B. sene 1105

3

Ba'de'l-azl Şerîf Sa'd oğlu Sa'id olup Şâm'a gönderüp i'lâm eylesin diyü vezîr-i müşârün-ileyhe başka hükümde ve husûs-ı merkûmda i'ânet eylemek üzre Mısır Emîrül-Haccına ve serdârına ve sâ'ir a'yânına hüküm yazılmışdur. Fî't-târîh-i mezbûr.

4

Şerîf [.....] emârete tevcih olunduğunu mutazammin nâme-i hümâyûndur.

Mekke-i Mükerrreme *zâdehâ'llâhü şerefen ve tazîmende* sâbıkan emîr olan Şerîf Sa'd'ün aktâr u eknâf-ı âlemde ve her kubh-ı amîkdan vârid olan huccâc-ı beyt-ı atîk ve tüccâr ve sâ'ir ahâlî Haremeyn-i Şerîfeyne zulm ü te'addîsi hılâf-ı şer'e mazhar niçe sû'-i ahvâli ve kubh-ı fi'âli mesâmi'-i aliyye-i husrevâneme ilkâ olup siz eşref -i sa'âdete ittisâf beyninde hüsn-i sîret ü takvâ ve zahâret ile ma'rûf ve bu emre istihkâk ve ehliyyet ve isti'dâd ve salâhiyyet ile mevsûf olmağın emâret-i Mekke-i Mükerrreme size tefvîz ve taklîd olup usre-i ahvâl-i necâbet iştimâlinüzde olan envâr-ı asâlet muktezâsınca Haremeyn-i Şerîfeyn ve ol havâlîde olan bilâd ve emsâr ü medâyin ve aktârân-ı hıfz ü hirâset ve sükkân ü fetâneti himâyet ü siyânet ve te'mîn-i bilâd ve ibâd ve tervih-i huccâc ve züvvâr-ı hayrül-bilâd ve sâ'ir umûrda sizden her vechile ma'ser-i cem'ile melhûz -i hümâyûnumuz olmağın hakkınızda nir-i âlem-tab' inâyet-i mütevâfireyi iminân-ı şâhâne lemâ'an ve muhît-ı semü -basît(?) âtîfet mütekâire-i بکراه پادشاهانم heyacan idüp hassaten hâl-ı fâhire-i mülükânemüzden semur kabızu's-sürûre deruhte bir sevb-i hıl'at mevrüsül-behcet-i sultânî inâyet ü ihsân ve nâme-i hümâyûn -ı mülâtefet- makrûnumuz isdâr (ve) irsâl olunmuşdur. İnşâ'llâhü te'âlâ inde'l-vusûl bu hanedân sa'âdet-unvân ve bu dûdmân müşeyyedü'l-bünyânımıza olan kemâl-i hulûs u sadâkat ve nihâyet husûs ve mütâbe'at muktezâsınca inâyet ü ihsânımız olan hıl'at-ı fâhire ve kîsve-i bâhiremizi envâ'-ı ta'zîm ü ikrâm ve esnâf-ı tevkîr ü ihtirâm ile iksâ idüp cibillet(?) merkûz olan cevher-i rüşd ü sedât -ı levâzımı

üzre aslah-ı ahvâl-i Haremeyn-i Muhteremeyn ve te'mîn-i bilâd ve ibâd ve tervih ve vâridîn ü sâdirîn ve huccâc ve züvvâr -ı hayrû'l-bilâda hâssaten huccâc zevî'l-ibtihâc Urbân eşkiyâsından himâyet için iktizâ eyledüğü mahallden istikbâl ü neş' ü kemâl-i tervih ile iyâb ve kullarına eşkiyâsınun def'-i mazarratlarına ve sâ'ir husûsun rızâ-yı yümn iktizâ-yı mülükânemüze muvâfik hareket ile sa'âdet mezâhir-i pâdişâhânemüze sarf-ı meknet eyleyesiz diyü yazılmışdur.

5

Şâm Vâlisi olan vezîr Şâhîn Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
Sâbikan Şâm Emîru'l-Haccı olan Usamın mukaddemâ sâdir olan evâmîr-i şerîfûme ve hatt-ı hümâyûnuma muhâlif bagy vü inâd ve huccâc-ı beyt-i emrû'l-harâma zulm ü te'addî ve tecâvüz itmekle şer'an hakkından gelinüp cezâsı tertîb olunmak lâzım gelmekle hakkından gelüp cezâsını tertîb ve ser-maktu'ıyyet-i der-i devlet-medâruma gönderesün diyü sâdir olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumdan mücebince emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i B. sene 1105

6

Bu emr-i âli unvânda hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı celîlü'l-kadrüm sâdir olmuşdur. Mücebince amel olup bu ümûr-ı hayriyye kıyâs eylemeyüp inâyetü'l-tâm takâyüüd idüp Eşrefi ele getürmemişse sa'y idesüz. Himâye-i ihmâlinüz zuhûr itmeye bunu der-zencir-bend idüp huzûr-ı izzetüme diri gönderilmesine dikkât idesüz. Tekâsülünüz mesmu' olunursa bir vechile öZRünüz kabûl olunmayup gazâb-ı ateş-pâreme uğrarsız.

7

Şâm Vâlisi ve Emîru'l-Haccı olan vezîr İsmâ'îl Paşa'ya hüküm ki,
Eşrefü'l-büldân ve darü'l-eymân olan Haremeyn-i Muhteremeyn *azzemehâ'llahü te'âlâ ilâ yevmi'l- mizânda* zuhûr iden mekkâre vü şenâ'ayın def' ü ref'ine bundan akdem sen me'mûr olup hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumdan ve emr-i şerîfümle sana tenbîh-i

hümâyûnum olmuşdu. Mesâ'-i fitne vü fesâd olan Şerîf Sa'd'ün sevâ'ü's-sebillere sıfât ile sâlik-i meslek bagy vü inâd ve kemâl-i utüvv ü ulüvv ile nüfûs ve emvâl-i mü'minîn ve i'râz-ı müslimîne atale-i desîse-i tetâvül ü te'addî eyledüğünü i'lâm olup keyfiyyet-i ahvâl ma'lûm-ı hümâyûnum olup taleben li-merzâtî'llâhi ol emâkin-i müteberreke mezkûrun tesallut u istilâsından nefîce olınmak için bi-eyyi hâl ahz ve hayyen der-i devlet-medâruma götürmeyüp Hindistan semtlerine firâr itmemek için yolları sedd ü kat' ve bu nâ'ire-i nâ'ibenün itğâsı için müceddeden hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnum şeref-yâfte-i sudûr ve sen kemâ fi'l-evvel bu maslahatın salâh u istikâmetine me'mûr olmağın eyâlet-i Şâm'ın bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı dahı senün ile me'an ta'yîn olındukda sonra ihtiyaten ümerâ'-i Mısır'da bir kaç mükemmel kapulunun ta'yîn ve yedi ocakdan bu gayyar-ı teğayyür-i ihtilâli def' ve teskîne vefâ edecek kadar asker techîz ve berren ve bahren her ne tarîkla mümkün olursa olsun senün yanına irsâl u îsâl ve bu husûsun husûlüne evfâk u ensâb görmekle isti'ânet eyledüğün ümûrda zanın üzre hareket eylemeleri için Mısır Vâlisine ve ümerâ ve yedi ocak zâbitlerine hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup ol mevâtın-ı mukaddesenün himâyet ü siyâneti ve mücâvirîn ve huccâc-ı müslimînün te'mîn ve tervih-i ahvâlleri için ol zulm ü gâşimin def'-i mezâlîm ve adüvvân ecl-i ta'ât ve evceb ü kurubât ve tetavvu'ât ve celîl-i ümûr-ı dîn ü devlete ve e'âzîm mesâlih-ı mülk ve milletinden olup sen vüzerâ-yı izâmın akîl ve müdür ve kâr-güzârı olup bu husûsun senden küllî ma'ser-i cem'île melhûz-ı tab' safâ-makrûnum olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi Mısır Vâlisine hitâben şeref-yâfte-i mefâz olan fermân-ı cihân-mut 'ımı kırâ'at ve Mısır tarafundan iktizâsına göre istikâmet ve sizin mükemmel kapun ve eyâlet askeri ve emîrül-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Gazze ve Cidde Sancaklarıyla ve Habeş Beglerbegisi olan Mehmed *dâme ikbâluhunun* kapusunu mükemmel ittirüp ve sâ'ir tarîk-ı hüccete me'mûr olan askeri techîz ve kâfile-i huccâcı gereğı gibi tertîb eyleyüp mütevekkil ale'llâh kalkup huccâc-ı zevî'l-intihâc himâyet ü siyânet iderek edâ-yı menâsik-i haccda ihtimâm ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince Şerîf Sa'd'i oğlı Sa'id ile bi-eyyi hâl ahz ve hayyen der-i devlet-medâruma götürüp belde-i harâmıdan tetâvül ü te'addîsini def' ü ref'e takâyyüd ü ihtimâm ve mukaddemâ fermânım olduğu üzre şürefâdan mahmûdül-câsim ve memdûhu's-selîm cümlelün muhtârı olan mühtedil ahlâk bir şerîfi emîr nasb ve ta'yîn ve

ol arâzı-ı mukaddesiden def'-i ihtilâf-ı şikâka bezl-i cidd -i himmet eylesin. Bu emr-i hâfîr senün re'y ü tedbîr ki tefvîz ve taraf-ı hümâyûndan küllîyyet ile murahhas ve mazun olmuşsundur göreyim seni her emîrde iktizâsına göre hareket ve bir vefk-i dilhûn-ı itmâm-ı maslahat her tevcîh üzre müyesser ise sarf-ı kudret eylesin. Vücûda gelen hidmetin huzûr-ı fâ'izu'l-hubûr husrevânemde zâyi' olmuşdur. Ezâf ü muzâ'af mükâfat u mücâzâtını müşâhâde idersün. Ana göre asâyiş-i bilâd ve ârâmîş ibâda ihtimâm eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur diyü yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i L. sene 1106

8

Bu emr-i şerîf unvâna yazılmak hatt-ı hümâyûndur ki zikr olunur. Hatt-ı hümâyûnumla sâdır olan fermân-ı âlişânım mücebince amel olunup bu ümûr-ı hayriye kıyâs olunmayup eylesin bu Şerîf-i Eşrâfi diri tutup kayd ü bend ile rikâb-ı hümâyûnuma göndermesine sa'y idesün. Yani tekâsül ü ihmâl ve himâyeniz mesmu'-ı hümâyûnum olursa bir vechile öZRünüz makbûlüm olmayup hatt-ı hümâyûnumca icrâ olunur. Azâbıma mazhar olursunuz.

9

Mısır Vâlîsi ve Ümerâ-i Mısır ve yedi ocak ağalarına ve zâbitanlarına ve sâ'ir a'yânına hüküm ki,

Eşref-i bukâ' ve bilâd-ı Haremeyn-i Muhteremeyn *azemehü'llâhü te'âlâ ilâ yevmi'l-mîa'dde* Şerîf Sa'd'ün hılâf-ı şer'-i şerîf efâl-i kubha ve i'mâl-i fâzîha ve zulm ve udvânından nâşî ba'zı müretteb ihtilâf ve ihtilâl vuku'ı sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunup Haremeyn-i Şerîfeynin def'-i teşevvüş ü ihtilâli ve ahâlîsinün cem' ve aşinâb-ı(?) ahvâl-i celâyi'l-i masâlih-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Şâm Vâlîsi ve Emîrül-Haccı olan vezîrüm İsmâ'îl Paşa *edâma'llâhü te'âlâ* alâ-eyyi hâl mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd'i ahz ve der-i devlet-medâruma götürüp hılâf-ı şer'-i-şerîf zulm ü te'addisini ol bukateyn-i mu'azzamateyn ve havâlî ve etrâfından def' ve bu vechile vuku' bulan ızdırâb ü ihtilâli nizâm ve salâha tebdîl ü tahvîl ve huccâc ve

tüccâr ve sükkân ve mücâvirîn ve züvvârın te'mîn ü tervih-i ahvâleri ve tanzîm ü tensîk-ı kâffe-i ümûrî için hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla me'mûr olup sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsün. Ve ümerâ ve yedi bölük ağaları ve zâbitanları siz bu emr-i hatîr-i sâ'ir-i ümûra kıyâs olunmayup bu maslahatın salâha ve istikâmete mut'allık lâzım gelen tedârükün bi'l-cümle Mısr-ı Kâhire tarafuna mevkûf ve maksûr ve bu emr-i mühimm sizin takdîmi ehemmi-i ümûrînuzdan olmağla bu husûsda sizden küllî hizmet matlûb-ı hümâyûnum olup emr-i şerîfüm vürûduna değin bu emrin sıhhati ve nev'i üzre tedbîr ve tedârîk iktizâ eylediği mütebeyyîn ü müte'ayyîn olup mevsîm-ı hacca hulûl ve tekrâr arz ve isti'lâma müsâ'ade-i vakt olmayup avn-i hakla bir sâ'at mukaddem ol emâkin-i celîlenin salâh-ı ahvâline ihtimâm ehemmi-i mühimmâtdan olup imdi emr-i şerîfüm varduğu gibi bir yere gelüp istişâre idüp ümerâdan müdebbîr ve kar-güzâr ve mükemmel kapılı bir kaç beg ve yedi ocaktan iktizâsına göre kifâyet mîkdârı tâmmü's-silâh asker ta'yîn ve ittîfâkıyla kemâ-yenbâgy techîz idüp her ne tarîkla mümkün olursa olsun inşâ'llâhü te'âlâ berren ve bahren irsâl ve bi-eyyi hâl vezîr-i müşârûn-ileyhün yanına varup me'mûr olduğu husûsda sâdır olan emr-i şerîfüm mücebince muvâfakat ve re'y-i sâvâb-dîdi üzre hareket idüp mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd'i beher hâl ele götürüp hayyen der-i devlet-medâruma gönderilüp zulm ve adüvvün ol arâzi-i mukaddesiden def' ve vâkî' olan şikâk ve ihtilâfin izâlesi emrinde her vechile takâyyüd ü ihtimâm eylemek üzre tenbîh ü te'kîd eyleyüp me'âsir-i cemîle vücûda getürmeği bezl-i mechûd eylesin. Hâsılı gerek vezîr-i müşârûn-ileyhün bu husûsun husûlüne evfâk u ensâb görmekle istiâ'net eylediği ümûrda ve gerek sizin ahvâl-i harâmeyne ittîlâ'nızdan nâşî ma'fûl ve münâsib gördüğünüz husûslarda göreyim sizi cümleünüz hüsn-i vîfâk ve kemâl-i ittîhâd ü ittîfâk ile maktûrînuzu bezl ve sarf eyleyüp isticlâb-ı rızâ-yı hümâyûnuma dikkât ü ihtimâm eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlişânum sâdır olmışdur diyü yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i L. sene 1105

Trablusşâm Beglerbeğisi Arslan *dâme ikbâluhûya* hüküm ki, Sayda-Berût dağlarında ikâmet iden Ma'n-oğlı kendü hâlinde olmayup Trablus dağlarında sâkin ve eclül'-izâle kızılbaş melâ'inine ve sâ'ir ehl-i fesâda Ma'n-oğlı zikr

olunan eşkiyâ dahî merkûme istinâd ve istizhâr ile Trablus etrâfında olan karyeleri tahrib ve dâ'imâ müslimîne isâl-i mazarratdan hâlf olmadukları mesmû'-ı hümâyûnum oldıkda bundan akdem imdâd ü i'âneti men' ve melâ'in-i müfsidini ref için sâdır olan evâmîr-i aliyeme imtisâl eylemeyüp ve mütenebbih olmayup i'ânet eyledükden nâşî zikr olunan mehâzilin kal' u kam' u izâleleri vâlîlerün re'y-i tedbîr ve ikdâm ü ihtimâmlarıyla sûret-pezîr olmayup şekâvetleri müstemîr iken düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i âzam ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâma'llâhi te'âlâ iclâlehû ve zâ'afü iktidârahû* sene-i sâbıkada virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince sâdır olan emr-i şerîfümle kal' u kam' u izâlelerine me'mûr oldıkda bi-avni'llâhi te'âlâ ekseri tu'me-i tîğ-ı kahr ü helâk olup bagıyyetü's-süyûf olanları dahî firâr ve bir dahî fesâda iktidârları kalmayup ol havâlîlerün ahâlîsi şerr ü şûrûrlarundan emîn olmuş iken yine bu def'a mezkûr Ma'un-oğlı'nın i'âneti ile bir yire müctemi' ve imdâdı ile takviyet bulup cibilletlerinde merfûz ve merkûz olan şekâvetlerini izhâr ve âdet-i kadîmeleri üzre ibâdu'llâha isâl-i mazarrat ve ateş-bagy vü tuğyânları işti'âl bulup mezbûr Ma'n-oğlı'na istizhâr ile sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Üzerine hücûm ve tahrib-i memlekete mütesaddî olup def'-i fesâd ü şekâvetlerine me'mûr olanlar ile mukâtele ve ehl-i İslâmdan kırk elli nefer mıkdarı nüfûsı katl ve bu misüllü nice fesâda icrâ ve cesâretleri sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunup menşe'-i şekâvet olan mezbûr Ma'n-oğlı'nın cezâsı virilüp ref olmadıkça melâ'in ü müfsidînün şerr ü şûrları mündefi' olmayacağı zâhîr ü mütebeyyîn olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Bu husûs için sen me'mûr olup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehhâm nizâmü'l-âlem Sayda-Berût vâlîsi vezîrüm Mustafâ Paşa *edâmâ'llâhi te'âlâ iclâlehûnun* umûmen kapısı halkı ile kethüdâsı ve mükemmel kapularıyla Şâm ve Haleb mütesellimleri ve Haleb eyâletinin bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve bin nefer piyâde tüfeng-endâz ile Kilis Voyvodası Kürd Hüseyin ve Trablusşâm ve Sayda-Berût ve Şâm ve Haleb eyâletlerinin nefir-i âmm tarîkiyla ceng ü harbe kâdir olan iş-erleri ve müstevfi âdemleri ve taht-ı hükümetlerinde haml-i silâha kâdir olan iş-erleriyle Hama' ve Hums voyvodaları sizünle me'an ta'yîn ve sen üzerlerine baş ve bûğ nasb olunub her birine başka mübâşîrler ile evâmîr-i şerîfeme gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın imdi emr-i şerîfüm varduğı gibi me'mûr olduğın hidmet ne cihete ümûr-ı mühimmiden olduğunu mülâhaza idüp te'mîn-i bilâd ve tervih-i ahvâl-i ibâd için ana göre ve emn ü gayret ü hamiyyeti

dermiyân ve bu haberi kimesneye i'lân ve i'sâr itmeyüp mektûm tutup hüsn-i tedbîr ile levâzım ü tedârükün kemâ-yenbâgy görüp ve kapunı mükemmel ü mürettep idüp ve Trablus eyâletinin askeri ve sâ'îr haml-i silâha kâdir olan iş-erleriyle hâzır u amâde ve vezîr-i müşârün-ileyhe ve Şâm'a ve Haleb mütesellimleri ve sâ'îrleriyle iktizâsına göre haberleşüp mukayyed ü ittifâk ile ma'kûl ü münâsîb olduğı vech üzre def'aten hareket ve inşe'allâhü te'âlâ mezkûr Ma'n-oğlı'nın üzerine varup bagy vü isyân idüp mukâteleye mütesaddî olurlar ise kat'an tereddüd olunmayup kendinün ve kendüye tâbî' olup fesâd ü şekâvet-i âdet-i müstemirresi olan eşkiyânın bilâ-emân cezâlarını virüp başlarun der-sa'âdetüme irsâl eylesin. Mukâteleye mütesaddî oldukları sûrette kendüsün ve müte'ayyen ve meşhûd olan ittibâ'ını kayd- bend ile der-sa'âdetüme gönderüp küllîyyet ile kızılbaş ve ehl-i fesâddan olan eşkiyânun leş ü vücûdlarından ol havâliyi pâk ü tathîr idüp me'mûr olduğın bu emr-i mühimmden dîn ü devlet-i aliyyeme lâyık hizmet-i celîle vücûda getürmeğı maktûrunu bezl ve sarf eylesin. Şöyle ki bu husûsda sizün ile me'mûr olanlardan her kim emrini muhâlefet idüp ittifâkda bulunmayup taksîri zâhîr olırsa haklarından gelinmek için der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eyleyüp göreyim seni. Rızâ-yı hümayûnuma muvâfik mesâ'i-pesen-dîde ile inâyet-i aliyyeme mazhâr olmağa sa'y eylesin. Ammâ takâyyüd olasun ki şakî-i merkûm ve fesâd ü şekâvetinde hevâdârı olan eşkiyâdan gayrı taraf-ı hümayûnuma ita'ât ü inkıyâd teba'ıyyet idenlerin emvâl ü nüfûs ve evlâd ü ıyâllarüne ta'arrûz olunmayup her vechile himâyet ve siyânet olımlar. Ana göre takâyyüd ü ihtimâm eylesesüz deyû yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i L. sene 1105

Sayda-Berût Vâlisine hüküm ki,

Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâlühü* Sayda-Berût dağlarında sâkin melce'-i eşkiyâ olup dâ'imâ fesâd ü şakâvet üzre olan Ma'un-oğlı ve hevâsına tâbî' olan eşkiyânun kal' u kam' u istisâllerine me'mûr olup husûs-ı merkûm ehemmi-ümûrdan olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Umûmen kapun halkı ile kethüdân ve Sayda-Beyrût'un sefer-i hümayûnuma me'mûr olmayan askeri makûlesi ve bi'l-cümle haml-i silâha kâdir olan iş-erleri me'an me'mûr olmuşdur. İmdi emr-i şerîfüm

varduğı gibi kapun halkı ile kethudâsı hâzır ü âmâde ve Sayda-Berût'un vech-i meşrûh üzre askeri makûlesi ve piyâde ve süvâri bi'l-cümle haml-i silâha kâdir olan iş-erleri techîz ü a'dâd ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşüp i'lâm eyledüği üzre yanına irsâl ve me'mûr olduğı hidemât-ı aliyyemden re'y-i Sayda-Berût üzerine hareket ve emrine muhâlefet eylememeleri için muhkem-i tenbîh ü te'kîd eyleyüp ve sen dahı ol tarafda iktizâsına göre teş'iyet ümûrlarına bezl-i himmet eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i L. sene 1105

12

Şâm mütesellimine hüküm ki,

Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâlühû* Sayda-Berût dağlarında sâkin melce'-i eşkiyâ olup dâ'imâ fesâd ü şakâvet üzre olan Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbî' olan eşkiyânun kal' u kam' u istisâllerine me'mûr olup husûs-ı merkûm ehemmi-i ümûrdan olup ziyâde askere muhtâc olmağın sen ki mütesellim-i mezbûrsun. Tüfeng-endâz müstevfi âdemlerün ve eyâlet-i Şâm'ın sefer-i hümâyûnuma me'mûr tabh askerî makûlesi ve piyâde ve süvâri haml-i silâha kâdir olan umûmen iş-erleriyle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile me'an ta'yîn olunmuşsındur. İmdi emr-i şerîfüm varduğı gibi zinhâr bir vechile özr ve bahâne eylemeyüp müstevfi tüfeng-endâz âdemlerün ve eyâlet-i Şâm'ın askerî makûlesi ve piyâde ve süvâri haml-i silâha kâdir olan umûmen iş-erleriyle hâzır ü âmâde olup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşüp ma'kûl u münâsib gördüğü vech üzre mu'accelen hareket ve şâkî-i merkûmun üzerine varup mûmâ-ileyhün re'y-i Sayda-Berût ile şâkî-i merkûm ve şakâvet-i mevâddları olan eşkiyânun kal' u kam' u istisâlleri ve sâ'ir iktizâ iden hidemât-ı aliyyemin edâ ve tekmîliyetinde bezl-i kudret idüp ihmâl ü tekâsülden ve bir vechile emrine muhâlefet ile bu emr-i mühimmün âdem-i husûline bâ'is olmakdan be-gâyet ihtizâr eylesin. Sonra süfer ü şikâyet-müstemîr ve mü'essirdür. Ana göre mülâhaza idüp kemâ-yenbagy ikdâm ü ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki te'kîdinde şöyle ki ihmâl ü tekâsülden nâşî mu'accelen kalkup varup erişmeyüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh sana terekub ve intizâr ile vakt-i fevt olup evâmîr-i mühimmün âdem-i husûline bâ'is olmayasın ve yahud bir mâddede emrine muhâlefet itmekle ihtilâl ü ihtilâfa mü'eddâ

vaz' u harekete iczâ eylesin. Bir vechile özr ve cevâbın isgâ olunmayup hakkından gelinür. Ana göre mülâhaza idüp hılâfından be-gâyet ihtizâr eylesin diyü. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

13

Bir sûreti, Haleb mütesellimine Haleb eyâletinin zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve alaybegileriyle me'an me'mûr olmak üzere.

14

Bir sûreti, Kilis voyvadası Kürd Hüseyin'e bin nefer piyâde tüfeng-endâz ile me'mûr olmak üzere.

15

Bir sûreti, Hama voyvadası müstevfî âdemleri ve mahâll-i hükümetden olan kazâların sefer-i hümayûna me'mûr tabh askerî makâlesi ve haml-i silâha kâdir olan iş-erleriyle me'mûr olmak üzere.

16

Bir sûreti , Hassa voyvadasına Hama voyvadasına yazıldığı üzere.

17

Sayda-Berût ve Şâm vilâyetlerine ve Trablus Beglerbegisine ve Haleb mütesellimine ve zikr olunan eyâletlerde olan kâdîlira ve mukatâ'at voyvadalarına hüküm ki, Sayda-Berût eyâleti mukatâ'atına tâbî' Şevf ve Hard ve Sire ke'l-garb-ı beylik(?) Kesrerun ve İklimü'l-hurub ve Merc-i Uyûn(?) ve tevâbî' mukatâ'alarını tağallüben zabt iden Ma'n-oğlı ol havâlîlerde olan kızılbaş ve sâ'ir ehl-i fesâda mu'in olup bundan

akdem Trablus etrâfında tahrîb-i memleket ve îsâl-i mazarrat eyledükleri zâhîr oldıkda bir kaç def-i emr-i şerîfümle mezbûr Ma'n-oğlı eşkıyâ i'ânetinden men' olındıkda bundan akdem Trablus etrâfında tahrîb-i memleket ve îsâl-i mazarrat eyledükleri zâhîr oldıkda bir kaç def'a emr-i şerîfümle mezbûr Ma'n-oğlı eşkıyâsı i'ânetinden men' olındıkda mütenebbih olmayup yine imdâd ü i'âneti ile fesâdları numa'yân oldıkda düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i âzâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâme'llahü te'âlâ iclâlehû* Trablus Vâlisi iken fetevâyı şerîfe mücebince sâdır olan emr-i şerîfümle üzerlerine ta'yîn ve avn-ı hak ile kızılbaş melâ'ininün ekserîsinün cezâlarını virüp bekıyyetü's-süyûf olan hâşırîn dahı kemâl-i zâ'af gelüp bir dahı fesâda iktidârları kalmamış iken hâlâ bu def'a dahı mezkûr Ma'n-oğlı melâ'in-i mezkûreye imdâd ü i'ânet idüp takviyyet virmekle vâlîlerinün üzerine hücum ve tahrîb-i memlekete mütesaddî olduklarında def'aten me'mûr olanlardan kırk elli nefer mîkdârı müslimîni katl idüp vücûda gelen mezbûr Ma'n-oğlı'nın i'âneti ile olduğunu mukarrer ve muhakkak olduğundan ref' olunup biri mîr-livâ pâyesiyle kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm İlmüddin-zâde Musâ *dâme izzühîye* der-uhde ve ikdâm olmağla zıkr olunan maktû'at re'âyâsından fermân-ı celîlü'l-kadrüm itâ'at ü inkıyâd üzre olup mûmâ-ileyh İlmüddin-zâde Musâ'ya teb'ıyyet ve oşr ve rusûmlarında eyledüklerin kendü nefsleri ve ıyâl ü evlâdları ve emvâl ü erzâklarını ta'arrûz olunmayup emakineleründe emîn ve hoş-hâl ü müreffeh ikbâl-ı sâkin ve mütemekkin olup devâm-ı ömr ve devletüm ed'ıyyesine iştikâl üzre olunalar. Bunlardan mâ'adâ dâ'ire-i itâ'atten hurûc idüp mu'ayyen revâfız ve mülâhıde ve ehl-i fesâd olan Ma'n-oğlı cânibine mû'in ve teb'ıyyet iden re'âyâ bulundıkları mahâlde şer'le cezâları virilüp mîrî için ahz ve kabz olunup bir tarîkla himâyâ ve emr-i hümâyûnu icrâda tekâsül ü taksîr olınmakdan be-gâyet ihtizâr eylemenüz bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i L. sene 1106

Sayda-Berût eyâletinde vâkı' olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki, Emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâlühû* düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Sayda-Berût vâlisi vezîrüm Mustafâ Paşa *edâme'llahü te'âlâ iclâlihûnün* kapısı halkı ve kethudâsı ve mükemmel kapularıyla

Şâm ve Haleb mütesellimleri ve bin nefer piyâde tûfeng-endâz ile Kilis voyvadası ve Haleb alaybegileriyle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve Hama ve Hums voyvadaları ve Trablusşâm ve Haleb eyâletlerinin askerî makûlesi bi'l-cümle iş-erleriyle Sayda-Berût dağlarında sâkin olan eşkiyâ ve ehl-i fesâdün melce' ve me'vâsı olan Ma'n-oğlı üzerine me'mûr ve şâkî-i merkûmun şer' ve fesâdları ol havâlîde tenciye ve tanzîf olınmak ehemmi mühimmâtdan olup ziyâde askere muhtâc olmağla eyâlet-i merkûmenün dahı vech-i meşrûh üzre sefer-i hümâyûna me'mûr tabh askeri makûlesi ve piyâde ve süvâri haml-i silâha kâdir olan iş-erleri nefir-i âmm tarîkiyla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile me'an me'mûr olmuşlardır.

İmdi sen ki kâdîlar ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş-erlerisüz. Husûs-ı merkûm sâ'ir umûra kıyâs olunmayup işti'âr-ı bilâd ve istirgâh-ı ahvâl-i inâd için şâkî-i merkûmun ve fesâd ü şakâvetün hevâdarı olan melâ'inin kal' u kam' u istisâlleri için kıyâm her birilerin zimmetine ehemmi mühimmâtdan olmağın emr-i şerîfüm varduğı gibi kat'an te'hîr ü tevakkûf eylemeyüp taht-ı kazânuзда vâkı' sefer-i hümâyûnuma me'mûr tabh asker makûlesi ve piyûde ve süvâri haml-i silâha kâdir olan iş-erleri nefir-i âmm-ı tarîk üzre ihrâc ve cümlesi techîz ü tertîb ve a'dâd ve hâzır ü âmâde eyleyüp mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhden haber geldiğı sâ'at Sayda-Berût vâlîsi vezîrüm Mustafâ Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehinün* umûmen kapısı halkı ve kethudâsı me'an kalkup mîr-i mîrân tarafundan vârid olan haber muktazâsı üzre hareket ve şâkî-i merkûmun kal' u kam' u istisâlleri ve sâ'ir iktizâ iden hidemât-ı aliyemden re'y-i savâb-dîdi üzre bezl ü sa'y ü kudret eyleyüp ihmâl ü tekâsül ile bu emr-i mühimmün te'hîr ü tevakkufında ve emr-i şerîfümün hılâfına vaz' ü hareket ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün emrine muhâlefetden her birinüz ihtizâr ü ictinâb eylesesüz. Te'kîden şöyle ki bu emr-i mühimmün hılâfına her kim vaz' ü hareket iderse sonra hakkından gelinür. Ana göre mülâhaza idüp her birinüz itmâm-ı hidmete ihtimâm eylesesüz. Fî evâsıt-ı L. sene 1105

Bir sûreti, Şâm eyâletinde vâkı' olan kâdırlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine ve Şâm mütesellimi ile me'an gitmek üzre yazılmışdur.

Bir sûreti, Haleb eyâletinde vâki' olan kâdıllara ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine Haleb mütesellimi ve Haleb eyâletinin zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve alaybegileriyle me'an gitmek üzere yazılmışdur.

Bir sûreti, Trablus ve Selemiyye ve Haleb'e ve Ba'lebekki ve Hama' ve Hums ve kâdıllarına ve voyvadalarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine me'an yazılmışdur. Fî'târîh'il-mezbûr.

Ber vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf olan vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki, Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Livâ-i merkûm beher sene huccâc-ı müslimîne istikbâl ve ol etrâf u cevânibi eşkiyânun ta'arrûzından ahâlîsini cevr ü te'addîden siyânet ü hıfz ü hirâset itmek şartıyla sana inâyet ü ihsânım olmağın me'mûr olduğın husûsda her vechile bezl-i kudret eylesesin. Lâkin Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâlühû* Sayda-berût dağlarında mütevattın olup dâ'imâ fesâd ü şakâvet üzere olan Ma'n-oğlı'nın kal' u kam' u istîsâllerine me'mûr olup husûs-ı mezbûr ziyâde askere muhtâc olmağın sen dahı me'an ta'yîn olunmuşsındur. İmdi me'mûr olduğın huccâc istikbâl hidmeti fevt olmamak üzere vakti hulûl edinceye dek kapun halkı ile bir gün ve bir sâ'at mukaddem Trablus'a varup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemün bir gün ve bir sâ'at evvel itmâm ü tekmi line hüsn-i tedbîr ve ittifâk u ittihâd ile bezl-i makdûr ve bu husûs için sâdır olan evâmîr-i aliyemün mezâmin-i menbâ'asını takâyyüd ü icrâya sa'y ü nâ-mahsûr eyleyüp inşâ'allâhü teâlâ bu emr-i mühimmün itmâm u hitâmından sonra Laccin Sancağı begi Kavvas-zâde Hasan *dâme izzühû* ile me'an kalkup mû'tâd üzere varup huccâc-ı müslimîni istikbâl idüp uğûr-ı hümâyûna hidemât-ı pesen-dîde vücûde getürmeği ikdâm u ihtimâm eylesesin diyü yazılmışdur. Fî evâhîr-i L. sene 1105

Bir sûreti, Laccin sancağı begi Kavvas-zâde Hasan *dâme izzühûye* yazılmışdır. Fi't-târih'il-mezbûr.

Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâlihûye* hüküm ki,
 Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm mücebince cezâları virilüp kal' u kam' u istîsâllerine me'mûr olduğın Ma'n-oğlı'nın avn-i hâkla ref' ü izâlesi müyesser oldukda nâtik u sâmit-i zâhirde bulunan nükûd u eşyâ vü devâbb ü mevâşî ve bi'l-cümle emvâl ü erzâkı her nesi varsa tahrîr ve defter ve mîrî için kabz idüp ve bundan mâ'adâ ba'zı mevâzî' vaz' veyâhûd mülk ve ikâmet eylediği mahâllerde ve zann ü kûmân-ı ta'alluk iden yirlerde zimmet ve hıfz eylediği nukûdu dahı bilenlerden ve ahz olınan âdemlerden gereği gibi tefîş ü tefahhus ve mazınnâ olan mahâlleri hafz ve ziyâde teharri ve ihtimâm idüp ve buldırup ve mîrî için kabz ve defteriyle der-i devlet madârıma arz ve i'lâm idüp tekâsül ü taksîrdan ve zinhâr bir habbesi zay'î ü telef olmakdan be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdır buyurdum ki. Fî evâsıt-ı L. sene 1105

Trablusşâm Beglerbegisine hüküm ki,
 Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Kal' u kam' u istîsâlleri fermânım olan Ma'n-oğlı ve tevâbi'inden ba'zıları Trablus kıyılarında vâkı' olan iskelelerden bir takrîb ile gemilere süvâr olup firâr itmek ihtimâlleri olmağın imdi zikr olınan kıyılarda olan iskeleleri ve sâ'ir mahâlleri gereği gibi beklidüp zikr olınan eşkıyâsıdan gemilere süvâr olup firâr itmek kasdıyla varanlar ahz ve şer'le cezâları virilüp tesâmuh u tekâsülden ve bir ferdi himâyeden be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdır buyurdum ki. Fî evâsıt-ı L. sene 1105

Bir sûreti dahı, Sayda-berût vâlisine vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

Haleb eyâletinde vâkı' olan alaybegileri ve tîmâr defterdârı ve defter kethudâsı ve çavuşlar kethudâsına hüküm ki,

Emîrül-ümerâ'îl-kirâm Trablus Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâluhû* Trablusşâm ve Sayda-berût ve Haleb eyâletlerinin askerî makûlesi ve bi'l-cümle iş-erleriyle Ma'n-oğlı dedikleri şakînün üzerine me'mûr olup husûs-ı merkûm ehhem-i ümûrdan olup ve kurbinuzda olmağla def ü zulm ve adâvetleri üzerinize lâzım ve lâ-büdd olmağın siz dahı eyâlet-i merkûmenün zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla me'an me'mûr olmuşsınızdur. İmdi emr-i şerîfüm varduğı gibi yaraklarınuz açup eyâlet-i merkûmenün zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı cem' ü tertîb idüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup gereğı gibi şakî-i merkûm Ma'n-oğlı'nın şakâvet ve hevâdârı olan eşkıyânun kal' u kam' u istisâlinde ve sâ'ir hidemât-ı alıyyemden bezl-i makdûr ve sa'y ü nâ-mahsûr eyleyüp bedel vermekle veyahud ahâr bahâne ile tesâmuh u tekâsülden ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün emrine muhâlefet ile ta'tîl-i maslahatdan be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı L. sene 1105

Sayda-berût ve Şâm vâlilerine ve Trablus beglerbegisine ve Haleb mütesellimine ve zikr olunan eyâletlerde olan kâdîlara ve mukâta'ât voyvadalarına ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki,

Sayda-berût eyâleti mukâta'âtına tâbî' Şevf ve Hard ve Sire kel Garb-ı Beglik(?) Kesrerun ve İklimü'l-hurub ve Merc-i Uyûn ve tevâbî' mukâta'ât teğallüben zabt iden Ma'n-oğlı ol havâfilerde olan kızılbaş ve sâ'ir ehl-i fesâda mu'in olup bundan akdem Trablus etrâfında tahrîb-i memleket ve îsâl-i mazarrat eyledükleri zâhir oldukda bir kaç def'a emr-i şerîfümle mezbûr Ma'n-oğlı eşkıyâsı i'ânetden men' olındıkda mütenebbih

olmayup yine ızhâr-ı fesâdları imdâd ü i'âneti ile nümâyân oldıkda düstûru'l-mükerrem müşîru'l-müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımu'l-ümem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlihü* Trablus vâlisi iken fetevâ-yı şerîfe mücebince sâdır olan emr-i şerîfümle üzerlerine ta'yîn ve avn-i hakla kızılıbaş melâ'ininün ekserînün cezâlarun virüp bekıyyetü's-süyûf olan hâşırın dahı kemâl-i zâ'if gelüp bir daha fesâda iktidârları kalmamış iken hâlâ bu def'a dahı mezbûr Ma'n-oğlı melâ'in-i mezkûrına imdâd ve i'ânet idüp takviyyet virüp vâliflerinün üzerine hücum ve tahrîb-i memlekete mütesaddî oldukların def'aten me'mûr olanlardan kırk elli nefer müslimîni katl idüp vücûda gelen fesâd-ı mezkûr Ma'n-oğlı'nın inâyeti ile mukarrer ve muhakkak olduğundan ref' olunup biri mîr-livâ pâyesiyle kıdvetü'l-ümerâ'îl-kirâm İlmüddin-zâde Musâ *dâme izzühüye* tevcîh ve mukâta'ât-ı mezbûr kurberât-ı âlişânum ile der-uhde ve ihtimâm olunmağla zıkr olunan mukâta'ât re'âyâsundan fermân-ı şerîfem itâ'at u inkıyâd üzre olup mûmâ-ileyh İlmüddin-zâde Musâ'ya teba'ıyyet ve öşür ve rusûmlarun edâ idenlerin kendü nefsleri ve iyâl ü evlâdları ve emvâl ü erzâklaruna ta'arrûz olunmayup emkinelerine emîn ü müreffehü'l-hâl ve hoş hâl-i sâkin ü mütemekkin olup ve devâm-ı ömr ve devletüm edı'yyesine iştiğal üzre olalar. Bunlardan mâ'adâ dâ'ire-i itâ'attan hurûc idüp mu'ayyen revâfiz ve mülâhıde ve ehl-i fesâd olan Ma'n-oğlı cânibine meyl ve teba'ıyyet iden re'âyâ bulundıkları mahâlle şer'le cezâları virilüp emvâl ü erzâkları mîrî için ahz ve kabz olunup bir tarîkla himâye ve emr-i hümâyûnumu icrâ-yı tekâsül ü taksîr olınmakdan be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'îl-i L. sene 1105

Selemiyye Sancağıbegi Tahîr Abdülaziz'e hüküm ki,
Sayda-berût dağlarında mütevattın olan Ma'n-oğlı Ahmed etrâfında vâkı' teğallüben zabt eylediği mukâta'âtın emvâlîni ekl ü bel' idüp mâl-ı mîrîyyeye küllî gadr u zararı olduğundan mâ'adâ hevâsına tâbi' kızılıbaş tâ'ifesiyle ittifâk u ittihâd idüp ol havâlîde olan karyeleri tahrîb ve ahâlîsinün emvâlîni nehb ü gâret ve dâ'imâ fesâd ü şakâvet-i adet-i müstemirresi olduğu mesmû'-ı hümâyûnum olmağın mezkûr Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olanların kal' u kam' u istisâllerine emîrû'l-ümerâ'îl-kirâm Trablusşâm

Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâluhû* me'mûr olmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi sen dahı tecessüs ü tefehhus idüp mezkûr Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbî' olup bu misüllü fesâd ü şakâvet-i adet-i müstemirresi olanlardan ba'zıları firâr idüp ol havâfiye varup ihtimâlleri olırsa hüsn-i tedbîr ile ele getürüp ahz ve kayd-bend ile mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe irsâl ü îsâl ve teslîm eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i L. sene 1105

30

Bir sûreti dahı ,vech-i meşrûh üzre Şâm sancağı begine yazılmışdur.

31

Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Me'mûr olduğun Ma'n-oğlı husûsında her vechile basîret ü intibâh üzre hidmete me'mûl ve muntazır olmağla sana tenbîh-i hümâyûnum olduğü vech üzre göreyim seni. İtmâm-ı hidmete bezl-i kudret ve huzûr-ı fâ'izu'l-hubûr-ı husrevânemde kârîn-i istihsân olıcak hidemâtı cem' ile vücûda getürmeğü sarf-ı miknet ve her vechile ızhâr-ı gayret ü hamîyyet eylesesin. Şöyle ki ba'zı esbâb ve avârız ile fi'l-cümle edâ ve tekmîlinde usret ve kendünde adem-i kudret-i müşâhade vü mülâhaza ider isen sol ve orta kolda asker tesyîrine me'mûr olan vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûye* icâleten varup irişmek üzre haber gönderesin ki vech-i meşrûh üzre müşârün-ileyhe fermân-ı şerîf gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdur. Me'mûr olduğü üzre tarafundan haber vürûdından sonra ol tarafa vardukda husûs-ı merkûm için sana hitâben sâdır olan evâmîr-i şerîfeme bi'l-cümle müşârün-ileyhe irâ'et ve hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd u ittifâk ile mezâmin-i menba'ıyyesi takâyüüd ü icrâya ikdâm ü ihtimâm eyleyüp hâsılı bi-eyyi vech-kân husûs-ı merkûmı alâ-ahseni'l-vecih itmâm-ı bezl-i mechûd eylesesin diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı L. sene 1105

Anatoli'nun sol ve orta kollarında asker tesyîrine ve eşkıyâsı def'ine me'mûr olan vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sayda-berût dağlarında ikâmet iden Ma'n-oğlı Ahmed kendü hâlînde olmayup Trablus dağlarında sâkin ve eclü'l-izâle kızılbaş melâi'nine ve sâ'ir ol etrâfda olan ehl-i fesâda Ma'n-oğlı zikr olınan eşkıyâsı Trablus dağlarında olan karyeleri tahrib ve dâ'imâ müslimîne îsâl-i mazarrattan hâlî olmadığı mesmu'-ı hümâyûnum oldukda bundan akdem imdâd ü i'ânetden men' ve melâ'in-i müfsidîni ref için sâdır olan evâmîr-i şerîfeme imtisâl itmeyüp ve mütenebbih olmayup i'ânet eyledükden nâşî zikr olınan mehazilin kal' u kam' u izâleleri icrâ-yı re'y-i tedbîr ve ikdâm u ihtimâmlarıyla sûret-pezîr olmayup şakâvetleri müstemîr iken düstûru'l-mükerrem müşîru'l-müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlahü ve ve zâ'afü iktidârahü* sene-i sâbıkada virilen fetevâ-yı şerîfüm mücebince sâdır olan emr-i şerîfümle kal' u kam' u istisâllerine me'mûr oldukda bi-avnillâhi te'âlâ ekseri tu'me-i tığ-ı kahr u helâk olup bekıyyeti's-süyûf olanların dahı firâr ve bir dahı fesâda iktidârları kalmayup ol havalîlerün ahâlîsi şerr u şurlarundan emîn olmuşın ki yine bu def'a dahı mezkûr Ma'n-oğlı'nın i'âneti ile bir yere müctemi' ve imdâdı ile takviyyet bulup cibilliyetlerinde merfûz u merkûz olan şakâvetlerün izhar ve âdet-i kadîmeleri üzere ibâdullâha îsâl-i mazarrat ve ateş-bagy vü tuğyânları işti'âl bulup mezbûr Ma'n-oğlı'na istizhâr ile valîleri üzerine hücum ve tahrib-i memlekete mütesaddî olup def'-i mazarratlarına me'mûr olanlar ile mukâtele ve ehl-i İslâm'dan kırk elli nefer mıkdarı nüfûsı katl ve bu misüllü niçe fesâda icrâ ve cesâretleri sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunup menşe'-i fesâd ü şakâvet olan mezbûr Ma'n-oğlı'nın cezâsı virilüp ref' olmadıkça melâ'in-i müfsidînün şerr ü şururları mündefi' olmayacağı zâhir ü mütebeyyin olmağla Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâluhü* hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla müte'allık emr-i şerîfümle şakî-i merkûm ve müşîr ü meşhûd üzere i'âneti ahz ve kayd-bend ile der-i devlet-medâruma irsâl ve eger bagy vü isyân idüp mukâteleye tesaddî iderse kat'an tereddüd olunmayup kendün ve hevâsına tâbi' olup fesâd ü şakâvet-i âdet-i müstemirresi olan eşkıyânun bilâ-eman cezâları virüp başlarını der-i devlet-medâruma

göndermek üzere me'mûr olup ol havalîde olan bilâd ve ibadın temîn ü tervih-i ahvâlleri için husûs-ı merkûmın itmâmına ihtimâm-ı ehemmi-i mühimmâtdan olup ziyâde askere muhtâc olunmağın Sayda-berût vâlisinün umûmen kapısı halkı ile kethudâsı mükemmel ü müstevfî tûfeng-endâz âdemleriyle Şâm ve Haleb mütesellimleri ve bin nefer tûfeng-endâz ile Kilis voyvodası ve Hama' ve Hums voyvadaları ve Haleb eyâletinün ve bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve Trablusşâm ve Sayda-berût ve Şâm ve Haleb eyâletlerinün serdâr-ı ekrem ile sefer-i hümayunuma me'mûr olan askeri makûlesi ve sâ'ir haml-i silâha kâdir ola piyâde ve süvâri iş-erleri nefîr-i amm tarîkyla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına ta'yîn ve baş ve buğ evâmîr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümayûnum ve te'kîd olunup avn-i hakla zikr olunan mahâzilün izâle ve istisâlleri aksâyı murâd-ı hümayûnum olup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe bu husûsun itmâmında kendü de âdem-i meknet müşâhade eyledüğü savâb-dîdi devlet medâruma arz ve i'lâm olunup tekrâr fermân-ı hümayûnum vurûdına değîn müctemi' olan askerün te'hîr ü tevakkuf -ı bâ'is-i fütur olmağla bu sûretde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe icâleten tarafuna i'lâm itmek üzere fermânım olmağın sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Senün hüsn-i tedbîr ve tedârükünle itimâd-ı hümayûnum olmağla emr-i şerîfüm varduğı gibi vech-i meşrûh üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına me'mûr olanlara tarafundan mübâşirler gönderüp bir gün mukaddemâ fermânım olduğı vech üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına irsâl ve bu emr-i mühimmün temşiyetine cidd ü ikdâm idüp yine mukaddemâ me'mûr olduğın hizmetden giru kalmayup Anatoli'nun sol ve orta kollarında sefer-i hümayûnuma me'mûr olan tavâ'if-i askeriyeyi dahı kemâl-i sür'at u isti'câl ile sefer-i hümayûnuma sürüp ve zuhûr iden eşkiyâsı ve ehl-i fesâdün şerr ü mazarratından def' u ref' ve istisâle leyl ü nehâr bezl-i iktidâr ve senden me'mûl ve muntazır olan vech üzere me'âsir-i cemîle vücûda getürmeğî sa'y eyleyüp ancak mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafuna dahı dâ'imâ göz kulak atup âdemleriyle tekâsül itmeyüp lâ-yankatı' haberleşüp hüsn-i mezbûrun istihbârdan hâlf olmayasun. Şöyle ki bu emr-i mühimmde ba'zı avânız ve esbâb ile su'ûbet hâsıl olmağla gözüne kesdiremeyüp me'mûr olduğun vech üzere tarafuna arz u i'lâm iderse ibrâ'-i zimmet itmiş olur. Gayrısı bi-avnihi te'âlâ senün uhde-i himmetüne merbut olur. Mukaddemâ me'mûr olduğun hizmetde dahı mu'attal olmamak için sol ve orta kolun asker tesyîrini ve eşkiyâsı def'ine tarafundan mühürlü kağıd ile Genç Mehmed *dâme ikbâluhû* tefvîz ü sipâriş ve her muhkem-i tenbîh ü te'kîd

ve iktizâsına göre tedârükin görüp tekrâr der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm ve haber vurûdına terakkub-ı takrîb ile te'hîr ü tevakkuf idüp zinhar fevt-i vakt ü fırsat eylemeyüp cem'iyet perişân olmadan gece gündüz dimeyüp müstevfî asker ile sür'at üzere irişüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile şakî-i merkûm Ma'n-oğlı Ahmed'ün üzre varup ahz ve müşîr ü meşhûd olan ittibâ'ını kayd ü bend ile der-i devlet-medâruma irsâl ve eger bagy ü tuğyân idüp muhârebeye tesaddî ider ise eman virmeyüp kendisinin ve fesâd u şakâvetde müstemir ile hevâdârı eşkıyâsının cezâlarını virüp başlarını der-i devlet-medâruma gönderüp şerr u şûrlarını ol havâlden def'e himmet ve hâlâ Mîr Musâ'ya virilen hatt-ı hümâyûnumla mezmûn-ı berât mücebince teba'iyet edüp kendü hâlînde olan re'âyânun nefsleri ve ehl ü iyâlî ve evlâd ü emvâlleri emn ü salîm olup gereği gibi himâyet ü siyânet ve Sayda mukâta'asından şakî-i merkûm tegallüben zabt eylediği mukâta'at kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm [.....] *dâme izzihû* deruhde olmağın yedinde olan hatt-ı hümâyûnla mazmûn-ı berât-ı âlişânum mücebince zabt ü rabt ve istikâmet-i ahvâlîne sa'y ü dikkât ve bu husûs için müteferrik mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe hitâben sâdir olan sâ'ir evemîr-i şerîfemin mezâmin-i menbâ'ı sen dahî tefeyyüz ü icrâ ve ol havalînün tanzîm ü tensîk-ı ahvâlîne dikkât ve her vechile izhâr u gayret ü hamîyyet eyleyesin diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı L. sene 1106

Kad vak'a kuyûdi hâzihî'l- müştemilehû ale'l-ümûri'l- mühimmeti fî zamâni sadr-ı sudûru'l-vüzerâ Hazreti Alî Paşa *yesser'allahü mâ yürîdü ve yeşâ'* ve fî âbâni riyâseti Muhammed Efendi *tavvel'allâhü ömrühümâ* fî evâ'i'l-i şehri Rebî'l-âhiri seneti sittîn ve mi'etin ve elfin mine'l-hicreti'n- nebevviyyeti aleyhi efdalü's-salâti ve ekmelü't-tahiyyeti.

Belgrad muhâfazasında olan Vezîr-i Mükerrerrem Ca'fer Paşa'ya hüküm ki, Bi avnihî te'âlâ Memâlik-i İslam'ın seddü'l-berîdi olan Belgrad kal'ası ve muzâfâtından olup muhâfazaya muhtaç olan sâ'ir mahâllerün mekr ü mekîdet-i a'dâ-yı eyyâmndan

hıfz ü hirâseti ehemmi-i mühimmât dîn ü devlet ve elzem-i levâzımât arz ve nâmus-ı saltanatımdan olup bu husûsu senün zimmet-i himmetüne müfaffız ve kal'a-i merkûmenün ta'mîr ü termimünde ve hıfz ü hirâsetinde ve sâ'ir ümûrında ve ba-husûs Göle Kal'ası'nın vakt ü zamâniyle imdâd ü zehâyir ü mevâcibleri irsâl ü îsâlinde ve bi'l-cümle serhad-ı mensûrenün amme-i umûrında senden küllî hidemât-ı me'mûl ve matlûb-ı hümayûnum olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mükemmel ü mürettep ve tammûs-silâh yarar u güzîde ve müstevfi âdemlerün kemâ fi'l-evvel me'mûr olup ve Belgrad ve etrâfında vâkı' nüfûz-ı İslâmiyenün kâffe-i umûrî sana tefvîz ü sipâriş olunmuşdur. İmdi göreyim seni me'mûr olduğın hizmet-i aliyyemde dâmin-i gayreti dermiyân ve sebep-i dîn-i mübinde ma'ser-i cemîle vücûda getürmeği bezli-i tab' ü tüvân idüp Belgrad kal'asının ta'mîr ve muhâfazasına me'mûr olan mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve sâ'ir tavâ'if-i askeriyenün zabt u rabtında ve kal'a-i merkûme ve etrâf u eknâfında vâkı' muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri hıfz ü hirâset ve sükkân ve ahâlîsi a'dâ-yı eyyâm ve haydûd eşkıyâsından himâyet ü siyânetde bezli-i cidd-i himmet ve kal'a-i merkûme muhâfazasına me'mûr olan zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâ'ir tavâ'if-i askâriyeyi bi't-tamâm mevcûd eyleyüp emr-i muhâfazada dikkât eylesin. Ba-husûs Göle Kal'asının imdâd u mevâcib ü zehâyirinün vakt ü zamâniyle îsâlin senün zimmetine havâle ve tefvîz olunup kal'a-i merkûmda olan cünûd-ı muvahhidinün imdâd ü i'ânet ve def ü zarûretleri için ihtimâm-ı a'zâm-ı mühimmâtdan olmağın düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Tameşvâr muhâfızı vezîrüm Hüseyin Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlahû* ile dâ'imâ haberleşüp Göle kal'asının yollarını tecessüs ü tefahhus eyleyüp vezîr-i müşârün-ileyhimün ihtimâm re'yiyle kal'a-i merkûmenün imdâd ü mevâcib ü zehâ'irini vakt ü zamâniyle emnen ve salîmen nakl ü îsâl husûsında tarafımdan dahı iktizâ eylediği mertebe imdâd ü i'ânet ve bi-avnihi te'âlâ emn ü salîm irsâl u îsâl ve gerek kal'a-i merkûm ve gerek Tameşvâr kal'asının lâzım gelen ahvâlinden kemâ-yenbâgy basîret ü intibâh üzerine ikdâm ve serhadd-mensûrenün kâffe-i umûrında dîn ü devlet-i aliyyem lâyıq u muvâfik me'âsir-i pesen-dîde vücûda getürmeği bezli-i mechûd ve lâzımü'l-arz olan ahvâl-i sahîhayı cümle ahâlî a'dâdan hâlî olmayıp her vechile ihzâr-ı gayret ü hamîyyet eylemek bâbında diyü yazılmışdur.

Te'kiden şöyle ki tesâmuh u taksîr ile muhâfazası üzerine lâzım gelen mahâllerden aynen yahutda bir mahâlle mazarrat-ı a'dâ isâl itmek ihtimâli olur ise encâmında vehâmet ü nedâmetde müşâhede mukarrerdir Ona göre her hâlde basîret ü intibâh üzre hareket eylesin diyü. Fî evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 1106

Kara Farye kâdîsına hüküm ki,
Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsün. Sen ki der-i devlet medâruma gelmeyi iktizâ itmekle imdi emr-i şerîfüm varduğı gibi yirine bir müteşerrî kimesneyi nâ'ib nasb idüp kendün Edirne'ye gelmek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Rebî'u'l-Evvel sene 1106

Sayda-berût Vâlîsi vezîr-i mükerrerem [.....] Paşa'ya hüküm ki,
Sayda-berût dağlarında sâkin melce'-i eşkıyâsı olup dâ'imâ fesâd ü şakâvet üzre Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun kal' u kam' u istisâlleri ehemmi-ümûrdan olmağla umûmen kapun halkı ile kethudâsı ve Sayda-berût'un sefer-i hümâyûnuma me'mûr tabh askeri makûlesi ve bi'l-cümle haml-i silâha kâdir olan iş erleri bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla me'an me'mûr ve vech-i meşrûh üzre askerî makûlesi ve piyâde ve süvârîsi ve bi'l-cümle haml-i silaha kâdir olan iş-erlerini techîz ü a'dâd ve irsâl eylemek üzre sana emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Husûs-ı merkûmun henüz husûli haberi gelmeyüp avn-i hakla bir sâ'at mukaddem bu emr-i mühimmün itmâm ü tekmîliyle aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Bu def'a dahı sâdır olan emr-i şerîfüm sana varduğı gibi düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem bu husûsda baş ve buğ olan vezîrüm Tursun Mehmed Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* ile haberleşüp vech-i meşrûh üzre kapun halkı ve eyâlet-i merkûmenün iş-erleriyle kethudâsı ta'yîn ve irsâl ve zikr olunan

eşkiyânun şerr u şurların bilâd ve ibad üzerinden def' ü ref' ve cidd ü ikdâm ve sa'y-i ihtimâm eyleyüp ve sen dahı ol tarafda iktizâsına göre temşiyet-ı ümûrlarına bezl-i himmet eylemek bâbında diyü. Fî evâsıt-ı Râ. sene 1106

37

Sayda-berût eyâletinde vâkı' olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki, Sayda-berût dağlarında sâkin olup eşkiyâsı ve ehl-i fesâdün melce ve mevâsı olan Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkiyâsını şerr ü fesâdlarından ol havalî tahıyye ve tenzîf olunmak ehem-i mühimmâtdan olup ziyâde askere muhtâc olmağla eyâlet-i merkûmenün dahı vech-i meşrûh üzre sefer-i hümâyûnuma me'mûr tabh askerî makûlesi ve piyâde ve süvârîsi haml-i silâha kâdir olan iş-erleri nefir-i amm tarîkyla bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan emr-i şerîfüm mucebince me'an me'mûr olup istima'-ı bilâd ve istirmâh-ı ahvâl-i ibâd için şakî-i merkûmun ve fesâd u şakâvetde hevâdârı olan melâ'inün kal' u kam' u istisâlleri için kıyâm her birinizün zimmetine ehem-i mühimmâtdan olup husûs-ı merkûmun henüz haber husûle gelmeyüp bi-avnilâhi te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağın kemâ-fi'l-evvel me'mûr olmuşuzdur. İmdi mukaddemâ hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan emr-i şerîfüm ve hâlâ şeref-tüfâz bulan fermân -ı vâcibü'l-ittibâ'im mücebince taht-ı kazânuzda vâkı' sefer-i hümâyûnuma me'mûr olmayan askeri makûlesi ve piyâde ve süvârîsi haml-i silâha kâdir olan iş-erlerini nefir-i amm tarîkı üzre ihrâc ve cümlesin techîz ü tertîb ü a'dâd ve hâzır u âmâde eyleyüp düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Sayda-berût vâlisî vezîrüm Tursun Mehmed Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehün*ün umûmen kapun halkı ve kethudâsı me'an kalkup düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem bu husûsa baş ve buğ olan olan vezîrüm Tursun Mehmed Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehün*ün re'y-i savâb-dîdi üzre hareket ve şakî-i merkûm ve hevâsına tâbi' olan eşirânun avn-i hakla kal' u kam' u istisâllerine bezl ve sa'y ü kudret eyleyüp ihmâl ü tekâsül ile bu emr-i mühimmün te'hîr ü ta'tîlinde ve emr-i şerîfümün hılâfına vaz' ve hareketden ve vezîr-i müşârün-ileyhün emrine muhâlefetden her biriniz ictinâb eylemeniz bâbında diyü yazılmışuzdur. Fî evâsıt-ı Râ. sene 1106

Sayda-Berûd vâlisine hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Kal' u kam' u istisâlleri fermânum olan Ma'n-oğlı tevâbi'inden ba'zıları Sayda-berûd kıyılarında vâkı' iskelelerden bir takrîb ile gemilere süvâr olup firâr itmek ihimâlleri olmağın zikr olunan kıyılarda olan iskeleleri ve sâ'ir mahâlleri kemâl-i basîret ile muhâfaza idüp zikr olunan eşkıyâsıdan firâr itmek kasdıyla varanları ahz ve şer'le cezâların vermek üzere bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmuş idi.

İmdi kemâ-kân mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emrüm üzerine husûs-ı mezbûre ihtimâm idüp zikr olunan kıyılarda olan iskeleleri ve sâ'ir mahâlleri gereği gibi kemâl-i basîret ile muhâfaza itdirüp zikr olunan eşkıyâsıdan firâr itmek kasdıyla varanları ahz ve bilâ-te'hîr şer'le cezâların virüp tesâmuh u tekâsülden ve bir ferde himâyeden ve mezkûr kardan bir ferdin bir tarîkla firârından be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılıştır. Fî evâsıt-ı Râ. sene 1106

Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,

Sayda-berût dağlarında ikâmet iden Ma'n-oğlı kendü hâlinde olmayup Trablus dağlarında sâkin ve eclü'l-izâle kızılbaş melâ'inine ve sâ'ir ehl-i fesâda Ma'n-oğlı zikr olunan eşkıyâsı dahı merkûm istinâd ve istizhâr ile Trablus etrâfında olan karyeleri tahrîb ve dâ'imâ müslimîne îsâl-i mazarratdan hâlî olmadıkları mesmû'- hümayûnum oldukda bundan akdem imdâd ü i'ânet ve zikr olunan müfsidini def için sâdır olan evâmîr-i aliyeye imtisâl eylemeyüp ve mütenebbih olmayup itâ'at eyledükden nâşî zikr olunan mehâzilin kal' u kam' u izâleleri vâlîlerin re'y-i tedbîr ve ihtimâmlarıyla sûret-pezîr olmayup şakâvetleri müstemir iken düstûr'l-mükerrem müşîru'l-müfahhâm nâzım-ı menâzımu'l-ümem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü ve zâ'afü iktidârahü* sene-i sâbıkada virilen fetevâ-yı şerîfüm mucebince sâdır olan emr-i şerîfümle kal' u kam' u izâlelerine me'mûr oldukda bi-avnillâhi te'âlâ ekserî tu'me-i

tîğ-ı kahr u helâk olup begiyyeti's-süyûf olanları dahı bir daha firâr ve bir daha fesâda iktidârları kalmayup ol havalîlerün ahâlîsi şerr ü şururlarından emîn olmuşken yine mezkûr Ma'n-oğlı'nın i'âneti ile bir yere müctemi' ve imdâdı ile takviyyet bulup yine cibilliyetlerinde merfûz u merkûz olan şakâvetlerini izhâr ve âdet-i kadîmleri üzre ibâdullâha îsâl-i mazarrat ve ateş-bagy vü tuğyânları işti'âl bulup mezbûr Ma'n-oğlı'na istizhâr ile sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Üzerine hücûm ve tahrîb-i memlekete mütesaddî olup def' ü fesâd u şakâvetlerine me'mûr olanlar ile mukâtele ve ehl-i İslâmдан kırk elli nefer mîkdârı nüfûsı katl ve bu misüllü niçe fesâdün icrâ ve cesâretleri sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunup menşe'-i şakâvet olan mezbûr Ma'n-oğlı'nın cezâsı virilüp ref' olmadıkça melâ'inün ve müfsidinün şerr u şûrları mündefi' olmayacağı zâhir ve Ma'n-oğlı bu husûs için sen bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfümle me'mûr olup düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Sayda-berût vâlisı vezîrüm Mustafa Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlühünün* umûmen kapusı halkı ve kethudâsı ve Gazze vâlisı ve mükemmel kapularıyla Şâm ve Haleb mütesellimleri ve Haleb eyâletinin bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve bin nefer piyâde tûfeng-endâz ile Kilis voyvadası Kürd Hüseyin ve Trablusşâm ve Sayda-berût ve Şâm ve Haleb eyâletlerinin nefir-i amm tarîkyla ceng ü harbe kâdir olan iş-erleri ve müstevfî âdemleri ve taht-ı hükümetlerinde haml-i silâha kâdir olanlar ile Hama' ve Hums voyvodaları dahı ta'yîn ve her birine evâmîr-i şerîfem gönderilüp ve ba'zı esbâb ve avâriz ile bu husûsa bi'l- fi'il mübâşirinde bir mahzur müşâhade ve mülâhaza olunur ise düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Anatoli'nun sol ve orta kollarında asker tesyîrine me'mûr olan vezîrüm Mehmed Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehûye* tarafundan haber getürmek üzre tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Vezîr-i müşârün-ileyh senün tarafundan haber ve bir vechile ol cânibe müteveccih olduğu sem'-i hümâyûnum ilkâ olunup bu vakte değin husûle haberi me'mûl ve müntazır iken henüz tarafınızdan eser ve âsârı zuhûr eylemediği ihmâl u musâmahanuza haml olunmuşdur. Bu maslahatın tahrîrine ümûr-ı mühimmden olduğunı mülâhaza idüp temîn-i bilâd ve tervih -i ahvâl -ı ibâd için avn-ı hakla itmâm-ı aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla kemâ-fi'l-evvel me'mûr olmuşşındur. Hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven evâmîr-i şerîfüm ile bundan akdem bu husûs için me'mûr olanlara tekrâr evâmîr-i şerîfüm gönderilmişdür. Mu'în ve ittifâk ile ma'kûl ve münâsib olduğu vech üzre def'aten

hareket ve inşâ'llâhü te'âlâ mezkûr Ma'n-oğlı üzerine varup bagy vü isyân idüp mukâteleye mütesaddî olunur ise kat'an tereddüd olunmayup kendinün ve kendüye tâbi' olan fesâd u şakâvet-i âdet-i müstemirresi olan eşkıyânun bilâ-emân cezâların virüp başların der-sa'âdetüme gönderüp külliyyet ile kızılıbaş ve ehl-i fesâddan olan eşkıyânun leş ü vücûdlarundan ol havâlîyi pak ü tathîr idüp bu emr-i mühimmün dîn ü devlet-i aliyyme lâyük hidemât-ı cemîle vücûda getürmekle makdûrnu bezl ve sarf eylesin. Şöyle ki bu husûsa me'mûr olanlardan her kim muhâlefet idüp evfâkda bulumayup ba'zıları zâhir olursa haklarından gelinmek için der-i devlet-medâruma arz u i'lâm eyleyüp rızâ-yı hümâyûnuma muvâfik-ı mesâ'-i pesen-dîde ile inâyet-i aliyem mazhar olmağa sa'y eylesin. Amma mukayyed olursun ki şakî-i merkûmun fesâd u şakâvet-ı hevâdâr olan eşkıyâsıdan gayrı taraf-ı hümâyûnuma itâ'at u inkıyâd ve teba'ıyyet idenlerün emvâl ü nukûd ve evlâd ü iyâllerüne ta'arrûz olunmayup her vechile himâyet ü siyânet olınalar. Ana göre takâyyüd ü ihtimâm eylesin. Bu husûs için bir vechile özl ve cevâbınız ihtifâ olunmaz dâmin-i gayreti meyân-ı hamıyyet-bende idüp inşâ'llâhü te'âlâ her ne tarîkla olursa olsun itmâm-ı hizmete baş ve can ile bezl-i makdûr ve sa'y eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Râ. sene 1106

Trablussâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâluhûya* hüküm ki, Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm mücebince cezâları virilüp kal' u kam' u istisâllerine me'mûr olduğın Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun avn-ı hakla ref' ü izâleleri müyesser oldukda zâhir de bulunan nukûd ve eşyâ ve devâbb ve müvâşî ve bi'l-cümle emvâl ü erzâkları her ne ise tahrîr ve defter ve mîrî için kabz idüp ve bundan mâ'adâ ba'zı mevaz'ı vaz' veyahud meks ve ikâmet eylediği mahâllerde ve zann ü kümân-ı ta'alluk iden yirlerde dikkât ve hıfz eyledükleri nukûdu dahı buldurup mîrî için kabz ve defteriyle der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eylemek için bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. İmdi inşâ'llâhü te'âlâ ref' ü izâleleri müyesser oldukda şakî-i merkûm Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun natîk ve samîn-i zâhirde bulunan nukûd ve eşyâ ve devâbb ve müvâşî ve bi'l-cümle emvâl ü erzâkları her ne olursa tahrîr ve defter ve mîrî için kabz

idüp ve bundan mâ'adâ ba'zı mevaz'ı vaz' vayahud meks ve ikâmet eyledükleri mahâllerde ve zann ü kümân-ı ta'alluk iden yirlerde dikkât ve hıfz eyledükleri nukûdu dahı beynerinden ve ahz olanlardan gereği gibi teftîş ü tefahhus ve mazınna olan mahâlleri hafır ve ziyâde teharri ve ihtimâm idüp bi-eyyi vech-kân buldurup ve mîrî için kabz ve defteriyle der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm idüp tekâsül ü taksîrdan zinhar bir habbesi zay'î ü telef olmakdan be-gâyet ihtizâr u ictinâb eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Râ. sene 1106

41

Şâm vâlisi vezîr-i mükerrem İsmâ'îl Paşa'ya hüküm ki,
Sayda-berût dağlarında ikâmet iden Ma'n-oğlı kendü hâlînde olmayup Trablus dağlarında sâkin ve eclül-izâle kızılbaş melâ'inine ve sâ'ir ehl-i fesâda Ma'n-oğlı zıkr olınan eşkıyâsı dahı merkum istinâd ve istizhâr ile Trablus etrâfında olan karyelari tahrîb ve dâ'imâ müslimîne îsâl-i mazarratdan hâlî olmadıkları mesmu'-ı hümâyûnum oldıkda bundan akdem imdâd ü i'ânetten men' ve zıkr olınan mefsedetini ref' için sâdır olan evâmir-i aliyyem imtisâl eyleyüp ve mütenebbih olmayup i'ânet eyledükden nâşi zıkr olınan mehâzil-i kal' u kam' u izâlleri vâliflerin re'y-i tedbîri ve ikdâm ve ihtimâmları ile sûret-pezîr olmayup şakâvetleri müste'mîr iken düstûru'l-mükerrem müşîru'l-müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımu'l-ümem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehûye ve zâ'afü iktidârahû* sene-i sâbıkada virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince sâdır olan emr-i şerîfümle kal' u kam' u izâlelerine me'mûr oldıkda bi-avnilâhi te'âlâ ekserî tu'me-i tîğ ve kahr u helâk olup bekıyyetü's-süyûf olanları dahı firâr ve bir daha fesâda iktidârları kalmayup ol havalîlerün ahâlîsini şerr u şurlarundan emîn olmuşlar iken yine mezkûr Ma'n-oğlı'nın i'âneti ile bir yire müctemi' ve imdâdı ile takviyyet bulup cibilliyetlerinde merfûz u merkûz olan şakâvetleri izhâr ve âdet-i kadîmeleri üzre ibâdullâha îsâl-i mazarrat ve ateş-bagy vü tuğyânları olup mezbûr Ma'n-oğlına istizhâr ile Trablusşâm Beglerbegisi olan emîru'l-ümerâ'il-kirâm Arslan *dâme ikbâluhûn*ün üzerine hücum ve tahrîb-i memlekete mütesaddî olup def'-i fesâd ve şakâvetlerine me'mûr olanlar ile mukâtele ve ehl-i İslâmdan kırk elli nefer mîqdârı nüfûsı katl ve bu misüllü nice fesâda icrâ ve cesâret itmekle menşe'-i şakâvet olan

mezbûr Ma'n-oğlı'nın cezâsı virilüp ref' olmadıkça melâ'in-i müfsidînün şer' ve şururları mündefi' olmayacağı zâhir ve mütebeyyin olmağla bu husus için mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfûme me'mûr olup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Sayda-berût vâlisi vezîrüm Hüseyin ve Trablusşâm ve Sayda-berût ve Şâm ve Haleb eyâletlerinün nefîr-i amm tarîkiyla ceng ü harbe kâdir olan iş-erleri ve müstefvî âdemleri ve taht-ı hükümetlerinde haml-i silâha kâdir olanlar Hama' ve Hums voyvodaları dahı ta'yîn ve sen tarîk-ı haccı şerîfde bulunmağla mütesellimin dahı Şâm'ın öte dona kâdir olan iş-erleriyle me'mûr olup ve her birine baş ve buğ evâmîr-i şerîfem gönderilüp ve ba'zı esbâb-ı avârız ile bu husûsda mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh kendü de âdem-i mümkün müşâhade ve mülâhaza iderse düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Anatoli'nun sol ve orta kolında asker tertîbine me'mûr olan vezîrüm Mehmed Paşa *edâme'llahü te'âlâ iclâlehü* ol taraflarda kârîb bulunmağla haber göndermek üzere tenbîh-i hümâyûnum olmağla vezîr-i müşârün-ileyh dahı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün tarafundan haber ve bir vechile ol cânibe varup bu emr-i mühimmi mübâşeret sem'-i hümâyûnum ilkâ olunup bu vakte değîn haber husûli me'mûl ve muntazır iken bir eser zuhûr itmeyüp te'hîr-ı bilâd ve tervîh-i ahvâl-i ibâd için avn-i hakla bu maslahatın itmâm-ı aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla bu husûs için baş ve buğ ta'yîn olunan vezîr-i müşârün-ileyh ve sâ'ir me'an ta'yîn olunup kemâ-fî'l-evvel me'mûr ve her birine tekrâr emr-i şerîfüm gönderilmeğîn Şâm'ın zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı alaybegileriyle ve yirlü kulları dahı ağaları ve zâbıtalari ile me'an me'mûr olup bu husûsda senden dahı dîn ü devletüme lâyık olduğı vech üzere küllî hidmete matlûp olmağın imdi emr- şerfüm sana varduğı gibi mükemmel ve mürettep kapun ve eyâlet askeri ve yerlü kulu ve öte dona kâdir olan iş-erleriyle bizzat kendünü göresin yohsa kethudâ begi ta'yîn idersin. Vezîr-i müşârün-ileyh ile haberleşüp iktizâsına göre zikr olunan eşkiyânun kal' u kum'ında ihtimâm ve bu husûs için mukaddemâ ve hâlâ sâdir olan emr-i şerîfûmin mezâmin-i menbâ'asını tetefeyyüz ve icrâsına me'mûl-ı hümâyûnum olduğı vech üzere merdâne ve dilyârâne hareket ve ve isdâr iktizâ-yı mülûkânem bezl-i himmet eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Râ. sene 1106

Şâm vâlisi vezîr-i mükerrerem İsmâ'îl Paşa' ya hüküm ki,
 Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Bundan akdem sen tarîk-ı haccı şerîfde olup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem vezîrüm Tursun Mehmed Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlihü* ol taraflara kârîb bulunmağla Ma'n-oğlı üzerine me'mûr olan asâkir-i mensûrem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfümle baş ve buğ nasb olunmuşdu. Avn-i hakla bu vakte değin husûs-ı merkûmun ber-taraf olması me'mûl iken henüz bir sûrete ifrâğ olunmadığından kemâ-fi'l-evvel me'mûr ve her birine tekrâr baş ve buğ emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup ve hâlâ Şâm eyâletinde askeri ve yirlü kulu dahı bu husûs için me'mûr olup sen dahı egerce bizzat kendin mi gitmen münâsibdir veyahud kethudân mı ta'yîn ve irsâl eylesin. İktizâsına göre hareket eylemek için techîz olup bu vech üzre sana fermân-ı hümâyûnum şeref-yâfte-i sudûr olmuşdur. Amma sen bir kaç senedir ol tarafda bulunup şakî-i merkûmun keyfiyyet-i ahvâlîne kemâ-yenbagy vukûf ve şu'ûrun olmağın eger kethudân gönderildiği bu maslahatın husûle gelmesin mensûr ve melhûz değil ise tarîk-ı haccdan gelmiş bulunmağla ve ahâr vechile sakınup bu emr-i mühimmden izhâr-ı fütûr idüp te'hîrîne bâ'is olmayasun. İnşâ'llâhü te'âlâ bu gâ'ilenün bir gün ve bir sâ'at mukaddem husûli aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olup senden bu bâbda küllî hidmet ve matlûb-ı hümâyûnum olmağın imdi vech-i meşrûh üzre bizzat kendün gitmek iktizâ iderse zinhar kethudânı gönderdükde iktifâ eylemeyüp mükemmel ü mürettep kapun ve yarar ve tâmmü's-silâh âdemlerün ve eyâlet-i Şâm'ın bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve alaybegileri ve umûmen yirlü kullarını ağaları ve zâbıtları ve nefir-i amm tarîkiyla eyâlet-i Şâm'da vâkı' ceng ü harbe kâdir umûmen piyâde ve süvâri ehil erlerini techîz ü tertîb ve yanına cem' eyleyüp hüsn-i tedbîr ü tedârük ile kalkup vezîr-i müşârün-ileyh ile dâ'imâ haberleşüp göreyim seni. Şakî-i merkûm ve hevâsına tâbi' olan müfsidînün mukaddemâ hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven sâdir olan emr-i şerîfüm mücebince bi-avnilâhi te'âlâ kal' u kum' u istisâllerine ve şerr ü fesâdlarından ol havalî-i tahtiyye idüp etrâfında olan ümmet-i Muhammed'in tervîh-i ahvâllerine vefk ve rızâ-yı hümâyûnum üzre bezl-i mechûd idüp vezîr-i müşârün-ileyh ve Trablus beglerbegisi

Arslan *dâme ikbâluhîye* hitâben bu husûs için sâdır olan sâ'ir evâmir-i şerîfemin dahı cümlesini takâyyüd ve icrâya bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Râ. sene 1106

43

Ber-vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf vezîr- Ahmed Paşa'ya hüküm ki, Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Bundan akdem fesâd ü şakâvet üzre olan Ma'n-oğlı'nın ve alâ-vech'il-istimrâr hevâsına mütâbe'at ile bagy vü tuğyân üzre olan eşkıyanun kal' u kam' u istisâli için sen emr-i şerîfümle me'mûr olmuşsın ki, bi-avnihi te'âlâ bu ana değin bu husûsın husûli me'mûl ve muntazır iken henüz bir eseri zuhûr itmeyüp bu emr-i mühimmün mukaddemâ hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven sâdır olan emr-i şerîfümde ta'yîn ve tasrîh olduğu üzre inşâ'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı aksâ-yı murâd-ı hümayûnum olmağla Anatoli'nun orta ve sol kollarında asker tesyîrine me'mûr olup husûs-ı merkûm baş ve buğ ta'yîn olunan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahâm nizâmü'l-âlem vezîrüm Mehmed Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehîye* ve husûs-ı mezbûre ta'yîn olanlara müceddeden evâmîr-i şerîfem gönderilmekle sen dahı mukaddemâ sâdır olan fermân-ı şerîfemde tasrîh olıduğı üzre kemâ-kân husûs-ı mezbûra me'mûr olmuşsındur. İmdi emr-i şerîfüm vardukda vezîr-i müşârün-ileyh ile haberleşüp ne vechile iktizâ iderse mükemmel ü mürettep kapun ve yarar u güzîde âdemlerünle mu'accelen kalkup mahâll-i me'mûrda bulınuş ü vifâk ve kemâl-i ittihâd u ittifâk ile şakî-i merkûm ve hevâsına tâbi' olan müfsidinün kal' u kam' u istisâlleri husûsında ve bu bâbda sâdır olan sâ'ir evâmir-i şerîfemin mezâmin-i menba'ıyyesini tetefeyyüz ü icrâ eylemekde mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğın vech üzre başıyla canıyla bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyüp vakt-i zamâniyle mahâll-i mezbûrda bulunmamakla te'hîr ve maslahata sebep olmakdan ve tekâsül ü taksîrda be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Râ. sene 1106

Ma'n-oğlı'nın üzerine me'mûr olan asâkir-i İslâma baş ve buğ olan vezîr-i mükerrem Tursun Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrüm mücebince cezâları virilüp kal' u kam' u istîsâllerine me'mûr olduğun Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun avn-ı hakla ref' u izâlesi müyesser oldukda natîk ve hizmet-i zâhirde bulunan kuyûd ve eşyâ ve devâbb ve müvâşî ve bi'l-cümle emvâl ü erzâkı her nesi varsa tahrîr ve defter-i mîrî için kabz idüp ve bundan mâ'adâ ba'zı mevâzı' vaz' veyahud meks ve ikâmet eyledüği mahâllerde ve zann ü kümân-ı ta'alluk iden yirlerde dikkât ve hıfz eyledüğü nukûd dahı beyninizden ve ahz olınan âdemlerden gereği gibi tefîş ü tefahhus ve mazınna olan mahâlleri hafır ve ziyâde teharri ve ihtimâm idüp ve buldurup ve mîrî için kabz ve defteriyle der-i devlet-medâruma arz u i'lâm olınmak üzere emîru'l-ümerâ'il-kirâm Trablus Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâluhû* bundan akdem emr-i şerîfümle gönderilüp ba'dehü mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe hitâben sâdır olan evemîr-i şerîfemün tefeyyüz ve icrâsı fermân-ı hümâyûnumla sana tefvîz olunmuşdur. İmdi mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun vech üzere husûs-ı mezbûre ziyâdesiyle tekayyüd ü ihtimâm idüp tekâsül ü taksîrdan ve zinhar bir habbesi zay'î ü telef olmakdan be-gâyet ihtizâr bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı râ. sene 1106

Vezîr-i Mükerrem Tursun Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Kal' u kam' u istîsâlleri fermânım olan Ma'n-oğlı ve tevâbi'inden ba'zıları Trablus kıyılarında vâkı' iskelelerden bir tarîkla gemilere süvâr olup firâr itmek ihtimâlleri olmağın imdi zikr olınan iskeleleri ve sâ'ir mahâlleri gereği gibi bekledüp zikr olınan eşkıyâsıdan gemilere süvâr alup firâr itmek kasdıyla varanları ahz ve şer'le cezâları virilüp tesâmuh u tekâsülden ve bir ferde himâyeden be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Ra. sene 1106

Mora cânibinde asâkir-i İslâma serasker olan vezîr Hâfil Paşa'ya hüküm ki, Bir kaç seneden berü ol tarafâ me'mûr olan asker-i Yenişehir ve Tırhâlâ ve Yanya'da kışlamalarıyla Ağrıboz havâlisinde olan kasabât u kurâda muhâfazacı asker kalmadığından mâ'adâ ba'zı mahâller muhâfazası için kasaba ve kurâdan sekban tahrîr olunup kasaba ve kurâ'-i merkûme de sibyan ve nisvândan gayrı kimesne kalmadığından haydûd eşkiyası zuhûr ve esnâ-i şitâda nehb ü gâret-i emvâl ve süvârisi iyâl-ı müslimîn iderek ol etrâfi tahrîb ve Ağrıboz'un yoların sedd ü kat' idüp adem-i takâyyüd ve tekâsül ü taksîrdan nâşî gittikçe mütezâyid ve bilâd-ı İslâmiyyeyi tahrîb idüp ba-husûs bu sene Venedik melâ'ininün tahrîb ü idlâliyle ol taraflarda haydûd eşkiyasının şerr' ü kasdı istima' olunmağın sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. İnşâ'llâhü te'âlâ mukaddemâ me'mûr olduğın vech üzre hıdmet-ı hıtâmında mükemmel ü mürettep kapun ve tâmmü's-silâh âdemlerünle sen İzdin'de ve düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem ber vech-i arpalık Saruhan sancağına mutasarrıf vezîrüm Alî Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü* Livadiye'de ve emîru'l-ümerâ'il-kirâm Yanya sancağı mutassırifi Alî *dâme ikbâluhü* İstefe'de kışladup etrâfinuzda muhâfazaya muhtâc mahâlleri haydûd eşkiyasundan hıfz ü hirâsete me'mûr olmuşızdur. İmdi vech-i meşrûh üzre hıtâm-ı hıdmetde sen İzdin'de kışladup ve vezîr-i müşârün-ileyh mükemmel ü mürettep kapusıyla Livadiye'de ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahı mükemmel kapusıyla İstefe'ye gönderüp kışlandurup Mizistre ve Yanya begi olan Salta'de mi mübâşirdir yohsa Kirişte'de mi makûledir veyahud ol havâlide muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri hıfz ü hirâsete evfâk bir mahâlde kışladdırup ancak her birinüz muştâlarınızda kemâl-i gaflet ile ikâmet eylemeyüp dâ'imâ birbirinüz ile haberleşüp ol havâlide zuhûr iden haydûd u eşkiyasının avn-i hakla kahr u istîsâline bezl-i hamiyet ve basîret ü intibâh üzre hareket idüp ve iktizâ iden mahâlleri ittibâ'muzla bekledüp ol etrâfda olan kasaba ve kurâ ve sâ'ir muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri a'dâ-yı eyyâmdan ve haydûd u eşkiyasudan hıfz u hirâset ve himâyet ü sıyânet idüp ta'mîr-i bilâd ve terfiyye-i ibâd ile tefeyyüz ve ihtimâm idüp tekâsül ü taksîrdan ve müft ü meccânen zâd ü zâhire mutâla'asıyla re'âyâ fukarâsını ta'cîz ü tazyîk itmeden be-gâyet ihtizâr eyleyesin. Hılâfını irtikab idersen sonra nedâmet ve vehâmiyet müşâhade idersin. Ana göre mülâhaza idüp me'mûr

olduğın hidemât-ı aliyyemden sadâkat u istikâmet ve kemâl-i intibâh ü basîret üzre hareket eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i Râ sene 1106

48

Ber -vech-i arpalık Saruhan sancağına mutasarrıf vezîr Alî Paşa'ya hüküm ki, Bir kaç seneden berü Mora tarafuna me'mûr olan asker-i Yenişehir ve Tırhala ve Yanya' dâ kışlamalarıyla Ağrıboz havâlisinden olan kasabada ve kurâda muhâfazacı asker kalmadığından haydûd eşkiyâsıyla gittikçe müzâyed ve bilâd-ı İslâmiyyeyi tahrîb idüp bu husûs bu sene Venedik melâ'ininün tahrîk ü ihtilâlîyle ol taraflara haydûd eşkiyâsınınun sû'-i kasdı istima' olunmağın Mora tarafuna asâkir-i İslâma seraskerüm olan vezîrüm Hâfil Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü inşâ'llâhü te'âlâ* mukaddemâ fermânum olduğu vech üzre hıdmet hitâmında İzdin ve Yanya sancağı mutasarrıfı Alî *dâme ikbâluhü* İstefe'de kışlamak üzre me'mûr olmağla sen dahı mükemmel kapun ve tâmmü's-silâh âdemlerünle Livadiye'de kışladup ancak her birinüz muştâlarınuzla kemâl-i gaflet ile ikâmet eylemeyüp dâ'imâ birbirinüzle haberleşüp ol havâlîde zuhûr iden haydûd eşkiyâsınınun vezîr-i müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdi üzre avn-i hakla kahr ü istisâline bezl-i himmet ve basîret ü intibâh üzre hareket idüp ol etrâfda olan kasaba ve kurâ ve sâ'ir muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri a'dâ-yı eyyâmnda haydûd u eşkiyâsundan hıfz ü hirâset ve himâyet ü sıyânet idüp ta'mîr-i bilâd ve terfiyye-i ahvâl-i ibâd ile takâyyüd ü ihtimâm idüp tekâsül ü taksîrden müft ü meccânen zâd ü zâhire mutalâ'asıyla re'âyâ fukarâsını ta'cîz ü tazyîk itmekden be-gâyet ihtizâr eylesin. Hılâfına irtikap idersen nedâmet ü vehâmet müşâhade idersin. Ana göre mülâhaza idüp me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemden sadâkat u istikâmet ve kemâl-i intibâh ü basîret üzre hareket eylesin diyü yazılmışdur. Fî. evâ'î'l-i Râ. sene 1106

49

Ber-vech-i arpalık Yanya sancağına mutasarrıf olan Alî *dâme ikbâluhü*ya hüküm ki, Bir kaç seneden berü Mora tarafuna me'mûr olan Asâkir-i Yenişehir ve Tırhala ve Yanya' dâ kışlamalarıyla Ağrıboz havâlisinden olan kasaba ve kurâda muhâfazacı asker

kalmadığından haydûd ve eşkıyâsı zuhûr ve esnâ-i şitâda nehb ü gâret-i emvâl ve eser ve sebebi ibad-ı müslimîn iderek ol etrâfi tahrîb ve Ağrıboz'un yollarını kat' ve sedd idüp âdem ü tekayyüd ve tekâsül ü taksîrdan nâşî haydûd-ı eşkıyâsı gittikçe müzâyed ve bilâd-ı İslâmîyeyi tahrîb idüp ba-husûs bu sene Venedik melâ'ininün tahrîk ve idlâlîyle ol taraflara haydûd-ı eşkıyânun sû'-i kasdı istima' olunmağın düstûr-ı mükerreren müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mora tarafında asâkir-i İslâm-ı seraskerüm olan vezîrüm Hâlîl Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* mukaddemâ fermânım olduğu vech üzre hidmet-i hitâmında İzdin'de ve düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem ber-vech-i arpalık Saruhan sanacağına mutasarrıf olan vezîrüm Ali Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* Livâdiye'de kışlamak üzre me'mûr olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Sen dahı mükemmel ü mürettep kapun ve tâmmü's-silâh âdemlerinle İstefe'de kışladup ol havâliden muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri a'dâ-yı eyyamdan ve haydûd-ı eşkıyâsıdan hıfz ü hirâsete me'mûr olmuşsındur. İmdi vech-i meşrûh üzre hitâm-ı hidmetde İstefe'ye varup mükemmel kapunla anda kışladup ancak her biriniz muştâlarınızda kemâl-i gaflet ile ikâmet eylemeyüp dâ'imâ birbirlerinüz ile haberleşüp ol havâlîde zuhûr iden haydûd-ı eşkıyânun vezîr-i müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdi üzre avn-i hakla kahr ve istîsâli bezl-i himmet ve basîret ü intibâh üzre hareket idüp ol etrâfda olan kasaba ve kurâ ve sâ'ir muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri a'dâ-yı eyyamdan ve haydûd-ı eşkıyâsıdan hıfz ü hirâset ve himâyet ü sıyânet idüp ta'mîr-i bilâd ve terfiyye-i ahvâl-i ibad ile takâyyüd ve ihtimâm idüp tekâsül ü taksîrdan müft ü meccânen zâd ü zâhire mutâla'asıyla re'âyâ fukarâsını ta'cîz ü tazyîk itmekden be-gâyet ihtizâr eylesin. Hilâfına irtikap idersen sonra nedâmet ve vehâmet müşâhade idersin. Ana göre mülâhaza idüp me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemden sadâkat u istikâmet ve kemâl-i intibâh ü basîret üzre hareket eylesin diyü yazılmışdır. Fî evâ'i'l-i Râ. sene 1106

Mizistre ve Yanya sancakları begi olan İbrâhîm Bey'e hüküm ki,
Bir kaç seneden berü Mora tarafuna me'mûr olan asker semt-i hilâfetde kışlatup Ağrıboz havâlîsinde olan kasaba ve kurâda muhâfazacı asker kalmadığından haydûd-ı

eşkiyâsınun istilâsına bâ'is olduğu istima' olunmağın düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mora tarafında asâkir-i İslâma seraskerüm olan vezîrüm Hâlîl Paşa İzdin'de ber-vech-i arpalık Saruhan sancağına muatasarrıf olan vezîrüm Alî Paşa *edâme 'llâhü te 'âlâ iclâlehûmâ* Livâdiye'de ümerâ'îl-kirâm Yanya sancağı mutasarrıfı Alî *dâme ikbâluhü* İstefe'de mukaddemâ fermânım olduğu vech üzre hıdmet-ı hitâmında kışlamak üzre fermânım olmağla sen dahı Salta'da mı yohsa Kirişte mi münâsibdir veyahud ol havâlîde muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri hıfz ü hirâsetine evfâk serasker-i müşârün-ileyhün ma'kûl u münâsib gördüğü mahâlde mükemmel kapunla kışlayup ol havâlîde muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri a'dâ-yı eyyâm ve haydûd-ı eşkiyâsından hıfz ü hirâsete me'mûr olmuşdur. İmdi emr-i şerîfüm sana varduğu gibi vech-i meşrûh üzre hitâm-ı hidmetde vezîr-i müşârün-ileyhün ma'kûl gördüğü mahâlde kışlayup ancak me'mûr olduğın üzre şitâda gaflet ile ikâmet eylemeyüp dâ'imâ Mora ve İnebahtı taraflarına göz kulak olup haydûd haberi oldıkda üzerlerine varup ve Iğraka Dağlarında zuhûr iden haydûd-ı eşkiyâsını dahı ele götürüp avn-i hakla kahr u istisâline bezl-i kudret ve basîret ü intibâh üzre olup ol etrâfda olan kasaba ve kurâda ve sâ'ir muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri muhâfaza ve her vechile merdâne hareket idüp husûs-ı mezbûrda her vechile dikkât-i tâm ve sa'y-i ihtimâm idüp tekâsül ü taksîr ve müft ü meccânen zâd ü zâhire mutâla'asıyla re'âyâ fukarâsını ta'cîz ü tazyîk itmekden be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Râ. sene 1106

Ağrıboz kal'sı muhâfazasında olan vezîr-i mükerrerem İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki, Bir kaç seneden berü Mora tarafına me'mûr olan asker-i semt-i hilâfetde kışlamalarıyla Ağrıboz havâlîsinde kasabât ve kurâda muhâfazacı asker kalmadığından haydûd eşkiyâsı zuhûr ve esnâ-yı şitâda nehb ü gâret-i emvâl ve eser ve sebeb-i ibad-ı müslimîn iderek ol tarafı tahrîb ve yolları kat' ve sedd idüp adem-i takâyyüd ve tekâsül ü taksîrdan nâşî haydûd eşkiyâsı gittikçe müzâyede ve bilâd-ı İslâmiyyeyi tahrîb idüp ba-husûs bu sene Venedik melâ'inün tahrîk ve ihtilâlîyle ol taraflara haydûd ve eşkiyâsınun sû'-i kasdı istima' olunmağın düstûreyn-i mükerreremeyn Mora tarafında asâkir-i İslâma seraskerim olan vezîrüm Hâlîl Paşa İzdin'de ber-vech-i arpalık Saruhan sancağına

mutasarrıf olan vezîrüm Alî Paşa *edemâ'llâhü te'âlâ iclâlehûma* Livâdiye'de ve emîrül-ümerâ'il-kirâm Yanya sancağı mutasarrıfı Alî *dâme ikbâluhû* İstefe'de kışlayup ol havâlilerde zuhûr iden haydûd eşkiyâsnun ser-asker-i müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdi üzre avn-i hakla kahr u istisâl ol etrâfda olan kasabât ve kurâ ve sâ'ir muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri a'dâ-yı eyyamdan ve haydûd eşkiyâsından hıfz ü hirâsete me'mûr olmalarıyla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Sen dahı dâ'imâ haberleşüp hîn-i iktizâda mümkün olduğu mertebe imdâd ü i'ânet eyleyüp gerek haydûd eşkiyâsnun ve gerek a'dâ-yı eyyâmın def' -i keyd ve mekrine ve gerek muhâfazasına me'mûr olduğın Ağrıboz kal'sının muhâfaza ve tanzîm ü tensîk-i ahvâlde bezl-i himmet ve sarf-ı meknet eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Râ. sene 1106

52

Ağrıboz Muhâfızı Vezîr-i Mükerrerem İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki, Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmül-âlem Mora tarafında asâkir-i İslama Ser askerüm olan Vezîrüm Hâlîl Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehû* kendisiyle me'an me'mûr olan asker ile Mora cezîresine girüp ada-yı eyyâma îsâl-i mazarrat ile ihtimâm ve tekrâr fermân-ı hümayûnum sâdır olmadıkça avdet eylememek üzerine me'mûr olup ancak Gördüs Boğazından içeriye übüre adem-i kudret veyahut ba'de't-duhûl kabz-ı gadr itmeleriyle der-akap geri avdet eylemek ihtimâliyle her biri sinîn-i sâbıkada kışladıkları mahâllere azîmet itmeleri için ol havâlîde kışlamak üzre her birine başka başka sâdır olan evâmîr-i aliyyem ve kıdvetül emâcid ve'l-a'yân [.....] *zîde mecduhû* ile ihtiyaten irsâl olunmuştur. Eger me'mûr oldukları üzre Mora'ya dâhil olup bir münâsip mahâlde istikrar ile a'dâ-yı eyyâma îsâl-i mazarrat ile ta'cîz ü tazyîk üzre iseler kışlak zamanları gelmiş diyü ruhsat -ı oturak mülâhazasına sâhip olmamaları için fermânları ketm ü ihfâ idüp keyfiyet-i ahvâllarını arz u i'lâm ve madâmeki tekrâr fermânnum sâdır olmadıkça Cezîre-i Mora'dan taşra çıkmamak üzre fermân-ı şerîfem sudûrında vezîr-i müşârün ileyhe haberdâr eylesin. Şöyle ki hilâf-ı fermân avdet itmiş bulunurlar ise kışlak fermânlarını mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle îsâl ve her biri ne mikdâr âdemle olduklarını ve ol havâlînin keyfiyet-i ahvâlini mufassal ve meşrûh-ı mübâşir ma'rifetiyle

arz u i'lâm eyleyüp her hâlde senden me'mûl ve mülâhaz olduğı vech üzre hareket eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Rabî'u'l-evvel sene 1106

53

Niş muhâfazasında olan [.....] *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
Hâlâ Niş sâkinlerinden olup Niş menziline nüzül oldukda hasmı ile Niş mahkemesinde müdâfi olan İbrâhîm'in üzerine şer'an bir nesne yanda ve zâhir olmuş değil iken hasmı mezbûr tekrâra hılâf-ı inhâ sâkin ile fermân sâdır olmadıkça Niş kal'asında haps itlâk olunmaya diyü emr-i şerîfümle haps olunmakla zâ'if ve özr olunduğı ecilden itlâkı için hüküm-i hümayûnum recâ eylediğı ecilden mebâliğ-ı itlâk için hüküm yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i Rabî'u'l-evvel sene 1106

54

Erzurum Vâlîsine ve mollasına hüküm ki,
Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Ordu-yı hümayûnuma mektûb gönderüp Mahcıl Sancağı sâkinlerinden İbrâhîm ve karındaşı ve diğer İbrâhîm ve Mustafa ve diğer Mustafa ve İcade sancağında Mahmûd nâm şakîler kendü hâllerinde olmayup livâ-i mezbûrda envâ'-i şekâvîde ve ahâlî-i vilâyetde şerr ü fesâdlarün mevcûd ve şer'-i şerîfe ve hükkâm-ı itâ'at ve inkıyâdları olmayup mesâ'-i bil-fi'îl oldukları i'lâm olunmakla bundan akdem emri şerîfümle dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mustafa *zîde kadruhû* ta'yîn ve irsâl olunmağla mezbûr şakîler itâ'atde emr-i şerr itmeyüp karâr itmeleriyle mezbûr İcareli Mahmûd yer tarîkıyla ve hâlâ Erzurum kal'asında kal'abend olmağla mezbûrlar ve eclül-izâle eşkiyâsı ve sa'y-i bil-fesâd der-şerrâları üzerine cezâları virilmeyüp veyahud ehl ü iyâlleriyle âhar diyâra nefy olmadıkça ahâlî-i vilâyetde emn ü dâmin-i şerr ü fesâdlarundan hılâfi olmaz diyü tevâtür ile haber virdüklerinde sen ki müşârün-ileyhsün arz eylediğı ecilden ahz ve kal'abend olmayan şakîlerün ahvâlleri mahâllinde şer'le görülüp ve karâr itseler dahı her ne tarîkle olur ise olsun ahz olunup anların dahı ahvâlleri mahâllinde şer'le görülüp ukubât-ı meşrûdan müstehâk oldukları cezâları icrâ olunmak için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1106

Edirne Mollasına hüküm ki,
 Emîr-i Ümerâ'î'l- kirâm bi'l- fi'îl dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerüm Ağası olan Murâd *dâme ikbâluhû* orduya arzuhâl idüp Dergâh- Mu'allâm yeniçerilerüm ocağına Edirne'de dört kal'ada kışlak ta'yîn olunmak mu'tâd-ı kadîm olmağla sinîn-i sâbıkalarda virilen gelen kışlakhâneleri iş bu sene-i mübâreke de dahı virilmesi bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1106

Orduyu hümâyûnumdan serasker-i Vezîr-i Mükerrerem Hâlîl Paşa olduğı cümle varınca ve vezîr-i müşârün-ileyhsün. İki nefer âdemlerin emn ü salîm bir birbirinde ulaştırılmak üzre kânûn üzre yol hükmü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî'u'l-evvel sene 1106

Sâbıkan Rakka Beglerbegisi Mustafa *dâme ikbâlehûya* hüküm ki,
 Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Hâlâ sefer-i hümâyûnum avdeti olup Anadolu'da ba'zı eşkiyâ vü kutta'-i tarîk zuhûru muhtemel olmağla sen Anadolu'nun üzerine ve sol kollarında o makûle zuhûr iden eşkiyâsı ve harâmîzâde def'ine me'mûr olmuştur. İmdi emr-i şerîfüm sana varduğı gibi zikr olunan mahâllerde o makûle zuhûr iden eşkiyâyı tefahhus ve bi-eyyi vechin kân ele götürüp şer'an müstehik oldukları cezâların tertip ve şerr ü fesâdların ibâdullah üzerinden def' u ref' idüp temîn-i tarîk ve terkîn-i inâda ihtimâm ve lâkin bu bahâne ile re'âyâ fukarâsına hılâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addî ve bir akçe ve bir habbeleri ve müft ü meccânen zâd ü zâhire talebiyle zulm u gadrlarından be-gâyet ihtizâr idüp sadâkat u istikâmet üzre bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî'u'l-evvel sene 1106

Larende kâdîsına ve Larende serdârı olan Arslan Çavuş'a hükümki,
 Sen ki serdâr-ı mezbûrsun. Sen sefer-i hümâyûnumda iken kazâ-i mezkûr sâkinlerinden yeniçerilik iddasında olan kırk altı bölüğün neferâtundan olan Hüseyin nâm yeniçerisin serdâr ve kefilim diyü Ümmet-i Muhammed'i ta'cîz ve ba'zı sefer-i hümâyûnuma me'mûr olanları men' idüp hılâf-ı şer' ve altun-ı akçelerün alup te'addî itmekle bu makûle hılâf-ı şer' işlere şuru' itdüğü şer'le subût olursa hüccet-i şer'ıyyesün alıp mezbûr Hüseyin Larende kal'sında kal'abend idüp hüccet-i şer'ıyyesiyle arz -ı tarafımıza irsâl eyleyüp Ümmet-i Muhammed'in üzerinde zulmünü men' ü def' eylesin diyü bi'l-ff'îl dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerüm ağası Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mûcebince amel olunmak için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî'u'l-evvel sene 1106

Bosna Beglerbegisine hüküm ki,

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm Memlahateyn kâdîsı mevlânâ Hüseyin *zîde fazluhû* ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp Memlehateyn kasabası muzâfâtundan melce'-i Zir nâhiyesinin ulamâ vü sulahâ-i sâ'ir fukarâsı meclis-i şer'-i şerîfe varup Memlehateyn kasabası ile nâhiye-i mezkûrdan nehr-i suyun başına adayıl-âmm nehr-i mezbûr yalılarına istflâ eyledüklerinde nâhiye-i mezkûrda sâkin olan Ümmet-i Muhammed teşehhus ve ilticâ ve ehl-i re'âyâların ve emvâl-i erzâklarını hıfz için bi'l-iktizâ müceddeden bir palanka idüp altı seneden berü nefis-i kazâ mezbûre ahâlîsinden dört yüz nefer ile leyl ü nehâr palanka-i mezkûr ile nâhiye-i mezbûrda vâkı' Canmemleha muhafazasında olduklarından mâ'adâ etrâf-ı erba'asında a'dâ olan kullar karavullarına altı bin kuruştan ziyâde akçe sarf idüp sebep-i dîn ü mübîninde kimi şehîd ve kimi esir olup hâlâ kazâ fukarâsının gâret ve hasâret olup ikişer ve üçer bin melâ'in nehr-i mezbûr yalılarında mesâmiha ev varoşlarda tecemmü' ve mürûr u übûr idüp dâ'imâ kazâ-i mezbûrede ve palanka-i mezkûra sû'-i kasdından hâli olmayup ba'de'l-yevm taşra çıkup düşmen ile mu'âvenet ve mukâbeleye iktidârları ve palanka ile Canmemleha

muhâfazasına takatları kalmayıp eşerr-i lüzûmu ile kul tarîkı üzre muhâfazacıya muhtâc olduğın ilhahlarıyla arz itmeğın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Palanka-i mezkûru ol havâlî iktizâsına göre muhâfaza ittirilüp giru mazarrat ve a‘dâdan muhâfaza eylemek üzre âdemler ta‘yîn idüp ihmâlden ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî‘u’l-evvel sene 1106

60

Mısır Vâlisine hüküm ki,

Mısır-ı Kâhire tarafundan ber-vech-i ocaklık mu‘în olan senevî iki bin kantar barut bin yüz senesinde Âsitâne-i Sa‘âdetüme gelmekle bundan akdem Âsitâne-i Sa‘âdetüme irsâl olunmak üzre emr-i şerîfüm gönderilmekle imdi sinîn-i sâbıkada işlenen ocaklık ve mübâya‘ası barutdan ve mübâya ‘ ve irsâli fermânım olan mübâya‘ fitilinden Mısır‘da İskenderiye iskelesinde ne mikdâr barut ve fitil varsa mevcut olan barut ve fitilden ber-vech-i ta‘cîl sefer-i hümâyûnum için bin kantar barut ile beş yüz kantar fitil sefâ‘in-i sefîne ile Selanik‘e irsâl olunmak üzre iftihâru‘l-ümerâ ve‘l-ekâbir bi‘l-fi‘îl baş defterdârum olan Hâlîl *dâme ulüvvühû* itdikde mücebince amel olunmak için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî‘u’l-evvel sene 1106

61

Mısır Vâlisine hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Sinîn-i sâbıkada işlenen ocaklık ve mübâya‘-i barutdan Mısır‘da İskenderiye iskelesinde hîn-i iktizâda mevcûd olup cezîrelerde olan kal‘alara virilmek için hâzır olan barutdan bin kantar barut ber-vech-i ta‘cîl Rodos Cezîresine irsâl olunmak üzre emr-i şerîfüm virilmek bâbında defterdârum olan Hâlîl *dâme ulüvvühû* i‘lâm itmek mücebince amel olunmak için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî‘u’l-evvel sene 1106

Mısır vâlisine hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Hâlâ Âsitâne-i Sa'âdetüm tarafundan irsâl olunmak üzere gerek Mısır'da ve gerek iskelelerde hâzır olmuş ne mikdâr barut ve fitil vardır ve kangı senenün ocaklık mübâya'sındandır defter olup der-i devlet-devâma arz u i'lâm olunmak için bi'l-fi'il başdefterdârım olan Hâlil *dâme ulüvvühû* i'lâm itmeğin mücebince amel olunmak için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî'u'l-evvel sene 1106

Niş muhâfazasında olan Ali *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,

Niş'de olan hazînenin inşâ'llâhü te'âlâ bir gün evvel Belgrad'a gelmesi mühimm ve muktazî olup Şuylak derûnunda olan emîrül-ümerâ'-i Eyyüp *dâme ikbâluhû* levandâtı ve yanında olan hâne Arnavudları ve kıdvetül-ümerâ'ül-kirâm Hâlil *dâme izzühû* Draguman Boğazından . بونمور تارى .. Alekniçe ve Rajene'ye gelince olan piyâde ve süvâri-i serhadlu levandâtı ile ve Dragoman ve Sarübûrun ve Sonova Köprüsü ve Kuru Çeşme ve Musâpaşa Palankası ve Kızılbayır ve Niş ve Alekniçe ve Rajene'de muhâfazada olan piyâde ve süvâri-yi serhadlülere Belgrad'a gelince ve Niş'den Belgrad'a gelince yol üzerinde olan kılâ'-ı neferâtın dahı birbirlerine ulaştırınca me'an gelmek üzere me'mûr olup her birine başka başka emri şerîfüm götürülmekle sen dahı kapun halkı ve müstevfi âdemleriyle me'mûr olup üzerlerine baş ve buğ ta'yîn olunmuşsundur. İmdi varduğı te'hîr ü tevakkuf itmeyüp mezbûrları yanına cem' ve hazîne-i mezbûreyi alup bi- avnihî te'âlâ muhkem-i hıfz u hirâset iderek bir gün ve bir sâ'at mukaddem Belgrad'a nakl ve îsâl eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî'u'l-evvel sene 1106

Bir sûreti, Hâlîl *dâme izzühû* Dragoman Boğazından بونمور تارى . Alenikçe ve Rajene'ye gelince olan piyâde ve süvâri-yi serhadlü levendâtı ile diyü yazılmışdur.

65

Bir sûreti , Şuylak derûnunda olan Eyyüp Paşa'ya kendü levendâtı ile ve yanında olan hâne Arnavudların me'an me'mûr olmağla yazılmışdur.

66

Bir sûreti, Dragoman ve Sarübûrun ve Sonova Köprüsü ve Kuruçeşme ve Musâ Paşa Palankası ve Kızılbayırı ve Niş ve بونمور تارى Alenikçe ve Rajene'den muhâfazada olan piyâde ve süvâri-leri serhadlülere yazılmışdur.

67

Bir sûreti, Niş'den Belgrad'a gelince yol üzerinde olan kılâ'-i neferâtın dahı birbirlerine ulaştırınca me'an gelmeleri için yazılmışdur.

68

Mora tarafında serasker olan Vezîr-i Mükerrerem Hâlîl Paşa'ya hüküm ki,
Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün .Bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince Mora Cezîresine teveccüh ve azîmet eyledükde Ağrıboz kal'sından mukaddem alduğın ve ba'dehû rikâb-ı hümâyûnum tarafundan sâdır olan emr-i şerîfüm mücebince tekrâr yine kal'a-ı merkûmden ihrâc ve akabince gönderilen cebehâne mühimmâtı hâlâ yine taşra çıkılmakla yanında lüzûmu olmamak melhûz olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzre iki def'ada Ağrıboz kal'sından sana virilen cebehâne ve mühimmât-ı sâ'ire her ne ise yanında lüzûmu olmayacağı halde inşâ'llâhü te'âlâ hîn-i iktizâda yine sana virilmek üzre ancak birisi

zayı' ü telef olmamak için yine kal'a-i merkûm cebehânesine irsâl ve tâmâmen teslim eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı rebî'u'l-evvel sene 1106

69

Bosna Beglerbegisi Mehmed *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
Atile kal'sının dizdâr ve neferât ağaları ve kethudâları ve sâ'ir misillü yayabaşları ahz olunmak üzere bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. İçlerinden dört nefer kimesne ahz olunduğı i'lâm olunmağın imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Hâlâ ahz olunan mezbûrları der-i devlet devâma irsâl ve ihzâr eyleyüp mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğın üzere mâ'adâsını dahı tecessüs ve tefehhus ve bi-eyyi hâlîn bulundurup ahz ve kal'abend eyleyüp ale'l-esâmi arz u i'lâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1106

70

Bosna Beglerbegisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
Sen ki mîr-i mîrân -ı mûmâ-ileyhsün. İstihlâsına me'mûr olduğın Atile kal'sına yanında olan mîr-i mîrân ve sâ'ir tavâ'if-i asker ile varup metres alup fazl-i hak ile inhâ-i a'dâdan tahlîsı me'mûr ve muntazır ve ol havâlî bu ecilden olup şitâ o mertebe şiddet üzerine olmadığı dahı emr-i mukarrer iken bu husûsda izhâr-ı sabr ü sebâtla itmâm-ı hizmete ikdâm u ihtimâm olunmayup metres için beş on gün meks olup tegayyür-i hevâ ve fetreti baran sebebi ile çıkılup top ve cebehâne vesâ'ir mühimmât Bulgay kal'sına vaz' ve mîr-i mîrandan ol havalîde muhâfazaya muhtâc olan mahâllere kifâyet mîkdârı muhâfazacı ta'yîn olduğü mahzar birle arz ve i'lâm olunmuş melâ'in-i haşerenin Atile havâlisinde vâkı' mahâllere giru mekîdetleri ihtimâli olup bundan akdem taksîratınız sebebi ile Atile kal'sı imdi a'dâyı giriftâr oldıkda yine sa'y ve ikdâmları ile tahlîs olunur mülâhazasıyla iktizâ iden ukubât-ı lâzımenüzde tevakkuf olunmuş idi. Lâkin gerek ol etrâfin ve gerek Bosna eyâletinde vâkı' sâ'ir muhâfazaya muhtâc olan mahâllerin mazarrat-ı a'dâ-y eyyâmından hıfz u hirâseti senün zimmetine farz mesâbesindedir. İbâden billâhi te'âlâ bir mahâlle dahı zarar ve gezend isâbet itmek ihtimâli olırsa bu def'a bir

vechile cevâba âdem-i istidasının mülâhaza idüp eşedd-i ukûbet ile mu'âkıp olacağınızı tahkîk bilüp ana göre hareket ve bir mikdâr levend ta'yîn olmakla iktifâ eylemeyüp sizünle me'an olan e'âzım-ı ümerâ'î'l kirâm Hüdâvendigar Sancağı mutasarrıfı Abdullah ve Yenişehirli sancağı mutasarrıfı Mehmed ve Kilis mutasarrıfı İsmâ'îl ve Hersek mutasarrıfı Alî *dâme ikbâluhûm* ve kapum kulları ve eyâlet askerünü muhâfazaya muhtâc olan kıl'â' ve kuzat ve varoşalara kışla tarîkıyla ta'yîn sen dahı hîn-i iktizâda her tarîkın imdâdına erişmeyi münâsip bir mahâlde kemâl-i hüsn-i tedârük ile hâzır ve eyâletde bulunmak üzere kışlayup Atile havâlisinden ve bi'l-cümle eyâletin hudûdunda muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri hıfz u hirâset ve tanzîm ü tensîk -ı ahvâllerine bezli kudret idüp her tarafa çeşm ü guş tutup me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde basîret ü intibâh ile merdâne ve dil-yârâne hareket idüp gaflet ve müsâmaha ile zinhar hılâfını irtikabdan ictinâb idüp vech-i meşrûh üzere her tarafın muhâfazacıları ne vechile ta'yîn olunur ise sâ'ir i'lâmı lâzım gelen ahvâl ile der-i devlet-i devâma arz ve i'lâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1106

71

Te'kiden,

Ta'yîn olunan beglerbegilerin merzâları olup kapum kullarınınun zâd ü zâhirelerini taraf-ı mîrifden virilmekle bu bahâne ile gerek mîr-i mîran ve gerek yeniçeri ve cebeci ve topcu tâ'ifesi hizmet-i muhâfazâda olduklarıncâ kışladıkları mahâllere re'âyâ fukarâsından zimmet nâmıyla bir akçe ve bir habbe aldurmayup ve kat'an re'âyâyâ bir şey teklîf ettirmeyesün. Sonra çiftine tecessüs olındukda re'âyâ fukarâsından muhâfaza için kışladıkları yerde bir habbe zimmet veya baha nâmıyla bir akçe aldıkları istima' olunur ise asla cevâbları istima' olunmayup cezâları verilür diyü . Fî evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1106

72

Bosna Beglerbegisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Bu taraftan irsâl olunan dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ve cebecileri ve top arabacıları ve ol tarafta müceddeden bedergâh olunan yeniçeri neferâtınınun kışlakları için fermân-ı

hümâyûnum terekub olduğın i'lâm eylediği ecilden imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Zıkr olınan neferâtın dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağından ta'yîn olınan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Haseki Osman *zîde mecduhû* ma'rifetiyle Bosna'ya sirâyet ve sâ'ir ol havâlîde münâsîp olan mahâllerde kışlandurup vardıkları günden sükenâ için kifâyet mîkdârı evler ve tavarlarına damlar ve ahurlar ta'yîn ve zâd ü zâhireleri taraf-ı mîrîden virilmekle zinhar bu bahâne ile re'âyâ fukarâsından kışlak bahânesiyle müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâla'asıyla rencîde vü te'addî etdirmeyesün. Bundan sonra âdemler ta'yîn olup hakîkaten tefeahhus olunur kimesneden bu tağrib ile bir habbe alınup ve ahâr vechile bir ferde zulm ü te'addî olunduğu mesmu'-ı hümâyûnum olunur ise sonra mes'ûl ü muâ'teb olırsun. Ana göre bu husûsda ziyâdesiyle basîret üzre hareket eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Rebî'u'l-ahîr sene 1106

73

Bosna Beglerbegisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki, Sâbıkan Hersek Sancağı mutasarrıfı Selîm Paşa Tomak-ı ileyh nâm bir frenk kapudan ahz idüp Blagay kal'sında haps eylediği istima' olup mesfûrun bi-eyyi hâl der-i devlet-i medâruma gönderilmesi muktazî olmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Kapudan-ı mesfûru paşa-yı mezkûrdan talep idüp kal'a-i merkûmede midir yohsa yanında mıdır her nerede ise buldurup ve bi-eyyi vechin kân mesfûrı olup Kapudan mesfûrı firâr ve gaybet etdirmemek üzerine esnâ-yı tarîkda kemâ yenbagî muhâfaza iderek getürmek için yanına kifâyet mîkdârı âdemler koşup mu'accelen der-i devlet medâruma irsâl ü îsâl eyleyüp ihmâl ü musâmahadan ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı alışânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-ı Rebî'u'l-ahîr sene 1106

74

Tameşvar muhâfazasında olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki, Bundan akdem Tameşvar'ın zâhire ve imdâd ve mevâcibi ile me'an Göle kal'sına ulaştırılmak üzre irsâl olınan mevâcib ve imdâd ve zehâ'irin bu def'a nakl ü irsâli mümkün olmayup vakt ü şitâya te'hîr olunduğu i'lâm olup Göle kal'sı intiha-i serhad-ı

İslâmiyyeden olup muhâfazasında olan guzât mevâcibinin def'-i zarûretler muzâyakaları ehemmi-i mühimmâtdan devlet-i aliyemden olup bu husûsda senden küllî hidemâta me'mûl-ı hümâyûnum olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzere Göle kal'sının mevâcib ve imdâd ve zehâ'irini memhûr defteriyle alup Tameşvar kal'asını hıfz eyleyüp inşâ'llâhü te'âlâ esnâ-yı şitâda vakt ü zamâniyle kal'a-i merkûmenün mevâcib ve imdâd ve zehâ'irini Emîrül-Ümerâ'ül-Kirâm Sivâs Beglerbegisi Mahmûd *dâme ikbâluhû* ve eyâlet-i mezbûre askeriyle mi olur veyahut ne tarikle mümkün ise husûs-ı merkûm sen ki re'y-i savâb-dîdine havâle olunmağın ne vechile ma'kûl ü münâsîp görülüyor ise bi-eyyi hâl vakt ü zamâniyle irsâl ü îsâl ve zarûret ü muzâyakaları def'ine kemâl-i nefy ve tekayyüd ü ihtimâm eyleyüp sâ'ir husûsların dahı imdâd ve i'ânete ve dâ'imâ haberleşüp takvîyet ve istimâlet virmeden hâlî olmayup ol serhad -ı mensûrenin arz u i'lâmı lâzım olan ahvâlîni ale't-tevâlî der-i devlet-i devâma i'lâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmuştur diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Rebî'ul-ahîr sene 1106

75

Haleb Vâlisi Vezîr-i Mükerrerrem Ca'fer Paşa'ya hüküm ki,
Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Serhad-ı İslâmiyyeden Tameşvâr ve Göle kal'alarının sâ'ir mevâcib ve imdâdı nakline bundan evvel sen me'mûr olmuş idin. Göle kal'asının mevâcib ve zehâ'iri ve imdâdı nakli ehemmi-i ümûrdan olmağla ber-muktezâ-yı hâl Tameşvâr'a varıldığında kat'a tevakkuf ve ârâm itmeyüp Göle tarafuna alâ-cenâhül-istimâl teveccüh ve azîmet lâzım olup sizünle me'an me'mûr olan asâkir-i islâm ancak yirmi günlük zâhire getürmüşler iken Tameşvâr'da bilâ-mevâcib yirmi gün mîkdârı meks ve düşmen-ı dîn haber almağla gelüp nehr-i Moruş geçitleri alup ve metânet verdikten sonra kalkup varup bu keyfiyyet ile nehr-i Moruş'dan ubûr ve Göle'nin zehâ'ir ve imdâdı nakli mümkün olmadı diyü avdet idüp tekrâr Tameşvar'a geldiğün i'lâm itmişsin. Bu emr-i mühimmden ihmâl u gaflet olunmuşdu. İmdi emr-i şerîfüm varduğı hâlde Göle kal'asının mevâcib ve imdâd ve zehâ'iri inşâ'llâhü te'âlâ esnâ-yı şitâda düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmül-âlem Tameşvar muhâfızı olan vezîrüm Hüseyin Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâluhûnün* ma'rifetiyle Emîrül-Ümerâ'ül-Kirâm Sivâs

Beglerbegisi Mahmûd *dâme ikbâluhû* ve eyâleti askeriyle veyahud ne vechile mümkin olur ise bi-eyyi hâl irsâl ü îsâl ve kal'a-i merkûmede olan asâkir-i mensuremîn zarûret ü muzâyakaları def'ine ihtimâm olunmak üzere Tameşvar kal'asındaabir mahfûz mahâlle vaz' ve teslîm ve sen yanunda olan asâkir-i islâma zâd ü zâhiresiz ol havalîde beyhûde ve bilâ-fâ'ide eglendirmeyesün. Bu husûsda vech-i meşrûh üzere amel eylemek için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Rebî'u'l-ahîr sene 1106

76

Sofya muhâfazasında olan [.....] *dâme ikbâluhû* ve Sofya kâdîsına hüküm ki, Sofya kışlasında olan Erdel boyarları ordu-yu hümâyûnuma arz u hâl gönderüp Edirne Macar kralı olan Tököli İmre *hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr* bâbında olmak üzere izn-i hümâyûnum recâ ve kral-ı mûmâ-ileyh mezbûrlara kefil olup yanında olmak üzere iltimâs itmeğin varup mezbûr kralın yanında olmak için inşâ'llâhü te'âlâ ordu-yu hümâyûnum ol tarafa varmazdan mukaddem mezbûrlara izin verilüp ve yanına âdem dahı koşulup yollarda bir ferde te'addî itdürilmemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-ı Rebî'u'l-ahîr sene 1106

77

Belgrad muhâfızı vezîr-i mükerrerem Ca'fer Paşa'ya ve yüzer akçe kâdîsına ve a'yân -ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki, Edirne Macar kralı Tököli kral kendisi ehl ü iyâli ile Belgrad varoşundan olan mülk-i evinde sâkin olup üç yüz nefer süvâri ve beş yüz nefer piyâde askeri altı aylık ta'yînatları taraf-ı mîrîden virilmek üzere ve Vüstice'de kışlakları fermânım olmağla mezbûrlar Vüstice'de ev kulube yapup yerleşince yüz bir akçede meks idüp ve odun ve otların ormandan ve kırdan kendüler peyda eyleyüp müft ü meccânen kimesneden nesne talep eylememek üzere kral-ı müşârün-ileyh sâmin olup asker virilmekle vech-i meşrûh üzere mekslerine mûmâne'at olunmak üzere yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Rebî'u'l-ahîr sene 1106

Belgrad muhâfızı Vezîr Ca'fer Paşa'ya hüküm ki,
Edirne macar kralı Tököli İmre *hutimet avâkıbuhû bi'l-hayrın* kendi mühimmâtı için evvel bahara değin odun ve otluk taşımak üzere iki kıta üstü açık sefine recâ itmeğın evvel baharda giru teslim eylemek üzere iki kıt'a üstü açık sefine virilmek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhır-ı Rebî'u'l-ahîr sene 1106

Belgrad muhâfızı Vezîr Ca'fer Paşa'ya hüküm ki,
Edirne Macar kralı Tököli İmre'nin min-ba'd tâ'ifesi taraflarında bir ferd re'âyâya te'addî vü tecâvüz eylemeyüp otluk ve odunu dahı kendüleri ormandan ve mîrîden peyda eyleyüp bir türlü nesne talebiyle re'âyâ fukarâsını rencîde eylememek üzere memhûr temessüki ile zâmin ile altı aylık ta'yînatları tarîk-ı mîrîden bi't-tamam teslim olunmağın sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Kral-ı mûmâ-ileyh kendüsi ehl ü iyâliyle Belgrad varoşunda vâkı' mülk evinde sâkin olup üç yüz mikdârı süvârisi ile ve beş yüz nefer piyâde askerî tâ'ifesini dahı ve Vüstice'de iktizâ iden ev ve kulubeler yapup ve etrâfına dahı mümkün olduğı cihetde istihkâm virmek üzere kışlatdurup re'âyâ ve berâyâyâ bir vechile zulm ü te'addî itdürilmemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhır-ı Rebî'u'l-ahîr sene 1106

Belgrad muhâfızı Vezîr Ca'fer Paşa'ya hüküm ki,
Edirne macar kralı Tököli İmre Belgrad'da üç yüz nefer süvâri ve beş yüz nefer piyâde âdemleri ve Vüştıce'de kışlamak fermânım olup altı aylık ta'yînatları bi't-tamam teslim olunmağın itibâ'ından ba'zıları Vüstice ve etrâfında bilâ-sâhip kalan tarlaları zirâ'at ve harâset eylemek murâd eyledüklerinde bi-vech-i şer' mûmâne'at eylememek bâbında hükmi hümayûnum recâ eylediğı ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Kral-ı mûmâ-ileyhün o makûle itibâ'ından ol tarafda bilâ-sâhip kalan tarlaları zirâ'at ve harâsetde ve

öşr ve rusûmun müdâhale oluna. Edâ idenlere ecri müdâhale eylememek bâbında yazılmışdur. Fî evâhir-ı Rebî' u'l-ahîr sene 1106

81

Ber vech-i arpalık Alanya sancağına mutasarrıf Ahmed *dâme ikbâluhûya* hüküm ki, Belgrad kal'asının hıfz ü hirâseti ehemmi-i mühimmât-ı dîn ü devletümden olmağla sen muhâfazasına ta'yîn olunmuşsındur. İmdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Kapun halkı ile me'mûr olduğın üzre Belgrad kal'asını muhâfazasında Haleb eyâletine mutasarrıf olup Belgrad kal'ası muhâfızı olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem vezîrüm Ca'fer Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlihûnün* re'y-i savâb-dîdi üzerine hidmet-i muhâfazada leyl ü nehâr bezl-i iktidâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-ı Rebî' u'l-ahîr sene 1106

82

Avlonya [.....] kâdîlarına hüküm ki, Sen ki Avlonya kâdîsısın. Ordu-yu hümayûnuma mektûb gönderüp nefsi Avlonya ve etrâfı civârında vâkı' e'imme-i hutebâ ve a'yân ve sâ'ir ahâlîsi meclis-i şer'e varup kâdîları bî-hâsıl ve sengistan olup kendü ma'îşetleriçün nâhiyeleründen galle iştirâ idüp ancak nâhiye-i mezbûrlarda sâkin Avlonya sancağı mutasarrıfı Ca'fer *dâme ikbâluhûnün* izniyle akrabası olan Kara Osman oğlu Ahmed Karakuluda sâkin Serad nâm kimesneler yekdil ve yekcihet olmağla dâ'imâ harbî keferenün gemilerini leb-i deryâda olan çiftliklerine ve karyelerine yanaşdurup ve getürdüp hâsıl olan terekelerin fûrûht eylediklerinden mâ'adâ civârlarında olan re'âyâ keferesin dahı celb-i mâl içün anların dahı mahsullarını gemilere fûrûht itdirüp baca nâmıyla haklayup ruhsat virilmekle sevke ihtilâ ve tereke eseri gelmeyüp kaht-ı kal'aya bâ'is oldukların ilhahlarıyla arz eyledüğü ecilden bundan akdem husûsı mezbûr mahâlde tefîş ve tefahhus olınu. Sıhhati üzre der-i devlet-devâma arz u i'lâm olınmak içün emr-i şerîfümle mübâşir ta'yîn olunmağın keyfiyyetleri i'lâm olunmayup tekrâr şikâyet olunmağla mestûru'l-esâmî olan mezkûrların keyfiyyetleri bu def'a ta'yîn olınan mübâşir ma'rifetiyle ma'rifet-i şer'le

teffîş ve tefahhus olunup harbî kefereyi zâhire fûrûht iden her kim ise ahz ve mübâşir-i şakînün dahı keyfiyyetini tecessüs ve tefahhus olunup harbî kefereye mezbûrlar zâhire fûrûht ider iken bu ana değin cevâbın gelmedüği merkûmun adem-i te'addî sebebi ile ise vâkı' hâlî sicil ve hüccet ve mübâşir-i sâbıkı ve vech-i meşrûh üzre harbî kefereye zâhire fûrûht iden mezbûrları ahz ve mübâşire koşup dîvân-ı hümâyûnuma ihzâr olunup bir ferde himâye sebebi ile hılâfî vâkı' arz olunmağın ve hılâf-ı şer'-i şerîf bir kimesneye te'addî itdirmekden ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-ı Rebî'u'l-ahîr sene 1106

83

Semendire kal'ası dizdârına hüküm ki,
Bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm topcubaşı olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Alî *dâme mecduhû* ordu-yu hümâyûnuma arz gönderüp dergâh-ı mu'allâm topocuları çorbacılarından elli ikinci cemâ'atin çorbacısı olan Mustafa nâm çorbacı şakî ve devlet-i aliyeme ihânet ile ocaklı ve neferât beynerine ihtilâl virüp dâ'imâ şakâvet ve nifâk üzre olmağla islâh-ı nefis edinceye değin Semendire kal'asında kal'abend itdirmek üzre emr-i şerîfüm virilmek recâsına arz itmeğin mezbûr Semendire kal'asına kal'abend ve ve gereği gibi zabt olunup madâmeki devlet-i aliyem tarafundan ıtlâkiçün fermân-ı hümâyûnum varid olmadukça ıtlâk olınmaya diyü hükmü yazılmışdur. Fî evâhir-ı Rebî'u'l-evvel sene 1106

84

Firkate Kapudanlarından İstanköylü Mehmed Kapudan *dâme izzühûye* hüküm ki,
Hâlâ ordu-yu hümâyûnuma hükmü mühimm ve muktazî olmağla emr-i şerîfüm varduğı gibi kalkup ancak kendin ber-vech-i müsâre'at ordu-yu hümâyûnuma gelesin diyü hüküm yazıldı. Fî 2 Râ. sene 1106

Alanya Sancağına mutasarrıf olan Ahmed *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
İnşâ'llâhü te'âlâ Belgrad kal'sında muhâfazaya ta'yîn olınmışsındur. Me'mûr olduğın
üzre hidemât-ı aliyyemde leyl ü nehâr bezl-i iktidâr eyleyesin yazılmışdur. Fî evâhir-ı
Rebî'u'l-evvel sene 1106

Belgrad muhâfızı vezîr Ca'fer Paşa'ya hüküm ki,
İhrac palankası kurbında nehr-i Tuna içinde Ada karyesi demekle ma'ruf bir mahâlde
Tököli kral Şanse idüp etrâfına şaranbu iyledüğü mahâl ol hâl üzre kalkar ise zarar-ı
küllîsi olduğu istima' olunmağla imdi âdem ta'yîn idüp ol mahâlde hedm itdiresüz diyü
yazılmışdur. Fî 23 Râ sene 1106

Vezîr-i Müşârün-ileyhe hüküm ki,
Tököli krala tâbi' olan cümle âdemler Belgrad kurbında ve Vüştice nâm karyede sâkin
ve mütevattın olup zirâ'at ve harâsetle meşğûl olmak üzre ruhsat virilmekle kral
mesfûra tâbi' olan âdemlerden bir ferd ahâr mahâlde olmayup ve re'âyâ fukarâsına
te'addî itdirmeyüp cümlesini cem' ve fermân olınuğu üzre ve Vüştice karyesinde iskân
itdirmekde ihtimâm-ı tâm eyleyesin diyü yazılmışdur. Fî 23 Rebî'u'l-ahîr sene 1106

Semendire kal'ası dizdârına hüküm ki,
On sekiz bölüğün Süleyman sipâhiler camimize at bağladı diyü islâh-ı nefis idince ve
seksen dört bölüğün Hasan için ahârda bir âdem katl olunmağla dâhil-i meclis olmak
üzerine bilâ-ısbât ve beşinci bölüğün Mehmed Silistre'de bir âdem katl olunmuş bilesüz
diyü ve kırk yedi bölüğün Mehmed yolunda gelürken Filibe'de bir dahı cumhûr ile katl

olunmuşdur. Sen dahı bilesin diyü bilâ-isbât kırkınıcı bölüğün Hâlîl Edirne Sofya' da serkeşlik iyledi diyü ve kırk dördüncü bölüğün Hüseyin nâm yeniçeriler olduğu ahârdan katl olunan âdemin husûsiçün bilâ-isbât ve mîrî sekbanlardan Hüseyin ve Hasan ve Abdullah Niş ile Alekniçe beyninde gelürken re'âyâ katl olunmuş ser siz(?) diyü bile isbât hakikat ve Semendire kal'asında kal'abend olmuşlar iken ta'yîn olunan çavuş ve otuz üç bölüğün Çorbacısı Abdullah ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun. Senün ma'rifetünle vech-i meşrûh üzre keyfiyyetde hâlleri tahrîr ve defter olunan zikr olunan dokuz nefer kal'a-i merkûmede dört beş aydan beru haps olunup da'vâcılarun dahı zuhûr itmemekle cümlesin itlâklarıçün hüküm yazılmışdur. Fî 25 Rebî'u'l-ahîr sene 1106

89

Babadağı cânibinde asker-i İslâma baş ve buğ olan vezîr-i mükerrerem Mustafa Paşa'ya hüküm ki,
Hulefâ'-i Sâlâtünü'l-Izâm Kalgay Sultan *dâme uluvvühû* mu'asker-i nusret eserimden Niş menzilinden ayrılıp Vidin üzerinden teveccüh ve azîmet eylemekde asâkir-i Tatardan bir mikdârı Sultan-ı mûmâ-ileyhün izni yoğiken ileru ayrılıp Sofya üzerinden gemileriyle mürûr itdikleri mahâllerde re'âyâ fukarâsının müft ü meccânen ma'kûlâtlarını alup ve ba'zı eşyâlarını nehb ü gâret eyledükden gayrı her menzilde nice re'âyâ evlâdını esir olmak üzre ahz ve gasb idüp ziyâde zulm ü te'addî eyledükleri i'lâm olunmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzre ellerinde bulunan ehl-i zimmet re'âyâ evlâdını tahlîs ve isti'dâsın me'mûr olmuşsındur. İmdi emr-i şerîf sana varduğu gibi Nehr-i Tuna iskelelerinden Tulca iskelesinden gayrı mahâllerde Tatar askeri übü eylememek üzre yasağ ve iskelelere tarafundan âdemlar ta'yîn ve muhkem-i tenbîh ü te'kîd ve kemâ yenbagî bekledüp kendün dahı bi'n-nefs kalkup Tulca iskelesine varup vech-i meşrûh üzre asker-i Tatarın yerlerinde bulunan cümle esirlerin alup söyledüp Belgrad'dan mahâll-i mezbûre varınca Nehr-i Tuna'nın berü tarafdan ehl-i zimmet re'âyâ evlâdlarından gasb eyledükleri re'âyâ evlâdını elleründen alup isim ve resimleriyle defter idüp arabalara tahmîl ve yanlarına mu'temd-i aleyh âdemlar koşup defteriyle der-i devlet medâruma irsâl eyleyüp ve harbî kefereden olup şer'an istirkâkları sahîh olan

esârn giru kendülere teslim eyleyüp ihmâl ü müsâhaleden ve emr-i şerîfûmin hılâfî irtikabından be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i R. sene 1106

90

Kalgay Sultan *dâme uluvvühûye* hüküm ki,
Sen ki Sultan-ı mûmâ-ileyhsün. İş bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûnum avdetden Niş nâm mahâlde ordu-yu hümâyûnumdan ayrılıp Vidin üzerinden avdet eyledükde asâkir-i Tatarın bir mîkdârı ilerüye Sofya üzerinden bilâ-izin gitmeleriyle mürûr eyledükleri mahâllerde re'âyâ fukarâsının müft ü meccânen me'kûlâtların aldıklarundan mâ'adâ ehl ve evlâdlarını dahı gasb ve gâret itdirüp ziyâde te'addî eyledükleri i'lâm olunmağla düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Babadağı tarafında asâkir-i İslâma baş ve buğ olan vezîrüm Mustafa Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü* tahlîs ve istirzâ'ına me'mûr olup Nehr-i Tuna iskelelerinden Tulca iskelesinden gayrı mahâlde Tatar askeri übûr eylememek üzere tesâmuh idüp ve kendü dahı bi'n-nefs Tulca iskelesine varup o makûle Belgrad'dan mahâll-i mezbûre varınca Nehr-i Tuna'nın beru tarafundan gasb eyledükleri ehl-i zimmet re'âyâ evlâdını tahlîs ve istirzâ'ına ve isim ve resimleri ve vilâyetleri ile defter idüp arabalara tahmîl ve yanlarına âdemlar koşup defterle der-i devlet-medâruma irsâl ve harbî kefereden olup sebebi ve istirkâkları şer'an câ'iz olan âsârn kendülere teslim eylemek üzere emr-i şerîfüm irsâl olunmağla sen dahı sultanlardan birini ta'yîn ve ber-vech-i ta'cîl Tulca iskelesine irsâl ve varup vezîr-i müşârün-ileyh ile me'an vech-i meşrûh üzere ehl-i zimmet re'âyâdan asâkir-i Tatarın yirlerinde bulunan re'âyâyı tahlîs ve istirzâ eylemeği takâyyüd ü ihtimâm eylemek üzere bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i R. sene 1106

91

Ordu-yu hümâyûnumdan Tulca'ya varınca yol üzerinde ve Nehr-i Tuna ve Karadeniz sevâhilinde vâkı' olan kâdîlara ve kil'â ve palanka dizdârlarına ve neferât ağalarına ve havass ve evfâk zâbıtalara ve mütevellî ve kîtâr ve ümenâ ve sefine re'islerine ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki,

Bu sene-i mübârekede Tatar ve ba'zı askeri tâ'ifesi Belgrad ve Sofya' dan ol havâfilere varınca vâkı' olan kasabât ve kurâda sâkin ehl-i zimmet ve re'âyânın evlâd ve ensâbların esir ve sebey ve emvâl ve erzâklarını nehb ü gâret idüp ve varup taht-ı kazâlarınızda vâkı' geçit ve mâ'adâ ve iskelelerden geçirmek üzere oldukları mesmû'-hümâyûnum olmağla harbî kefereden olmağla veyahud bundan esbak re'âyâdan iken harbî kefereye teba'ıyyetleri sebebiyle fesâd ü şakâvetleri zâhir olup şer'an esâretleri câ'iz olmağla sebey olunmayup ol makûle re'âyâ taht-ı kazâlarınızda her kimin yedinde bulunursa iskele ve mâ'adâ ve geçitlerden geçirtmeyüp ahz ve sâ'ir ihrâr sebebi ile tahliye oluna . Eger ol makûle re'âyâyı kendüsü esir ve sebey itmeyüp belki akçesiyle elden almış bulunanların ancak ellerinden alunup salıvirilmekle iktifâ oluna. Ve eger kendüsü bu şakâveti irtikab idüp sebey ve esir itdükleri cür'et idenlerden ise o makûle re'âyâ ellerinden alunup salıvermekle iktifâ olunmayup kendüsü bu fesâda cür'et itdüğü için ahz ve haps ve der-i devlet-medâruma i'lâm eylemeniz bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i R. sene 1106

92

İpşir Hasan *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
Belgrad'dan avdet idüp Niş nâm mahâlle geldükde meks ve Niş ve havâlisini haydûd eşkiyâsından hıfz ü hirâset ve ahâlî -i vilâyet ve re'âyâ fukarâsını sıyânet idüp ve fermân vârid olmadıkça mahâll-i mezbûrdan hareket itmeyüp te'hîr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i Rebî'u'l-ahîr sene 1106

93

Niş muhâfızı Alî *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
İnşâ'llâhü te'âlâ Belgrad'dan avdet eyledükde sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Niş'de eglenmeyüp der-i devlet-medâruma gelmek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fî evâ'i'l-i Rebî'u'l-ahîr sene 1106

Sâbıkan Ohri sancağına mutasarrıf olan Ömer *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
 Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Me'mûr olduğın üzre hazîneyi Belgrad'a teslim
 eyledükden sonra avdet eyledükde der-i devlet medâruma gelmek bâbında diyü
 yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i Rebî'u'l-ahîr sene 1106

Eflak Voyvadasına hüküm ki,
 Bundan akdem Niş kurbında gâret olunan hazînenin nâma olunduğu vâkit baş ve buğları
 olup haydûd eşkiyâsından olan Papaz nâm şakî Eflak toprağında Cerniş nâm karyede
 çiftlik ihdas idüp hâlâ ol tarafda olduğu istima' olunmağla sen ki voyvoda-i merkûmsun.
 Mezkûru ahz ve kayd ü bend ile der-i devlet-medâruma irsâl eylemek bâbında diyü
 yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i Rebî'u'l-ahîr sene 1106

Babadağı cânibinde asâkir-i İslâma baş ve buğ olan Vezîr-i Mükerrerrem Mustafa Paşa'ya
 hüküm ki,

Kamenice kal'ası muhâfazasında olan guzât-ı İslâmın bundan akdem zâhireye zarûret ü
 muzâyakaları olduğu i'lâm olduğundan Yuga Tatarı tâ'ifesi mahâlline salîmen nakl ve
 îsâl ve ta'ahhüd ve Hulefâ'i-Selâtnü'l-Izâm Şehnaz Giray Sultan *dâme ulüvvühû* ile
 kal'a-i mezbûre irsâl olan zehâ'îr esnâ-yı tarîkde telef olup kal'a-i mezbûre vâsıl
 olmayup guzât mevâciblerinin zarûret ü muzâyakaları olduğu mesmu'-ı hümâyûnum ilkâ
 olmağla zehâ'iri sultan-ı müşârün-ileyh ma'rifetiyle Nogay tavâ'ifine mukaddemâ
 ta'ahhüd eyledüklerine binâ'en bi-eyyi hâl tedârük ve terkiyyelerine tevzi' sultan-ı
 müşârün-ileyh ile bir gün evvel kal'a-i mezbûreye nakl ve mahâlline teslim itdirüp guzât-
 ı İslâmın zarûret ü muzâyakaları def'inde bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eylemeleri için
 sultan-ı müşârün-ileyh ve Nogay Tatarı mirzâları ve ihtiyârlarına başka başka fermân-ı

celîlül-kadrüm irsâl olunmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Sen dahı bu emr dinde dikkât ve ihtimâm idüp zâhire-i mezbûr mahâllerinden ta'ahhüdlerine binâ'en tahsîl ve tedârük ve tavâ'if-i Tatar'ın tezkiyyerine tevzi ve sultan-ı müşârün-ileyh ile me'an Kamenîçe kal'asına irsâl itdirmekte takâyyüd ve irsâl üzre olup sultan-ı müşârün-ileyh Tatar tâ'ifesiyle zehâ'îr-i mezbûru terekkiyyeleri ile kal'a-i mezbûreye teslim için müteveccih ve azîm oldukları haberin mu'accelen der-i devlet medâruma i'lâm idüp ihmâl u musâleheden be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-ahîr sene 1106

97

Hâlâ Bucak tarafında olan Şehnaz Giray Sultana hüküm ki, Kamenîçe kal'ası muhâfazasında olan guzât-ı İslâmın zâhireye zarûret ve muzâyakal'arı olduğundan bundan akdem tedârük ve Bogay Tatarı tâ'ifesi sâlîmen mahâlline nakl ile irsâl olan zehâ'îr esnâ-yı tarîkde telef olup kal'a-i mezbûre vâsıl olmayup guzât-ı İslâma kemâl-i mertebe zarûret ü muzâyaka üzerine oldukları istima' olunmağla imdi sâdır olan emr-i şerîfüm mücebince Nogay tâ'ifesinin mirzâlarına ve ihtiyârlarına ittifâk ile mukaddemâ nakline ta'ahhüd idüp esnâ-yı tarîkde telef olan zehâ'îri tâ'ife-i merkûmdan tamâmen tahsîl ve tezkiyyeleri ile nakl için himâyeye tevzi ve bir gün evvel hamiyet ve ittifâk ile üzerine kal'a-i mezbûreye nakl ve yaran mukaddem mahâlline teslim ve guzât-ı mücahidînin zarûret ü muzâyakalarına def' itdirmekten ziyâde takâyyüd ü ihtimâm edesün. Şöyle ki tavâ'if-i mezbûre zâhireyi tamâmen tedârük ve ta'ahhüdlere üzerine nakline illet ve avk-ı te'hîr iderlerse cümlesi eşedd-i ukub ile mu'âkib olurlar ana göre kendilere habîr ve âgâh edüp idüp ve sen dahı zâhire-i mezbûrlara tedârük itdirmekte ve me'an kendünüz ile kal'a-i merkûma nakl ve teslim ve guzât-ı İslâmın zarûret ü muzâyakalarını def' itmekden ziyâde sa'y ü dikkât idüp fermânum olunduğu üzere zâhireyi tedârük ve Kamenîçe kal'sına terakkîleriyle nakl için müteveccih olup getürdükleri acele üzre der-i devlet-devâma arz u i'lâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-ahîr sene 1106

Bucak cânibinde sâkin Nogay Tatarı tâ'ifesi mîrzaları ve ihtiyârlarından Orak oğlu ve Memayi oğlu ve Rumîde oğlu(?) mîrza ve sâ'irlerine hüküm ki,
 Bundan akdem Kamenîçe kal'ası muhâfazasında olan guzât-ı mücahidîn zâhireye kemâl-i mertebe muzâyakaları olamağla hâtku's-selâfînü'l-ızâm Şehinaz Giray Sultan *dâme ulüvvühü* ma'rifetiyle Kamenîçe kal'asına nakl ve teslîm eylemek üzre ta'ahhüd eyledükleri zâhire kal'a-i mezbûre gider iken esnâ-yı tarîkda telef olduğu istima' ve kal'a-i mezbûr muhâfazasında olan asâkir-i İslâm hâlâ ziyâde zarûret ü muzâyakaları olduğu i'lâm olunup zehâ'îr-i merkûmun ber-vech-i ta'cîl tedârük ve nakli lâzım ve mühimm olmağla imdi emr-i şerîfüm varduğu gibi mukaddemâ nakline ta'ahhüd idüp esnâ-yı tarîkda telef olan zehâ'îri bi-eyyi vech-i kân tamâmen beynlerinizde tekmîl ve tedârüki ve sultan-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle her niçe mümkün olursa mukaddemâ ta'ahhüd eyledükleri vech üzre kal'a-i mezbûre sür'at ü isti'câl ile nakil ve bir gün evvel teslîm ve guzât -ı müvahhidinin zarûret ü muzâyakaları def' itmekden sa'y ü ihtimâm edesiz. Şöyle ki bundan sonra avk u te'hîr ve ihmâl ü tekâsül üzre olup zehâ'îr-i mezbûru mu'accelen tedârük ve kal'a-i mezbûreye nakl itmeyüp guzât-ı İslâmın ızdırablarınınun isti'dâdına bâ'is olasız. Sonra bir vechile özr ve cevâbınız asla makbûl olmayup sizki Nogay mîrzaları ve ihtiyârlarınız. Eşedd-i ukûbet ile mu'âkıb olursuz ana göre basîret ve itmâm-ı hizmet -i dîn-i mübînde bezl-i kudret ü kuvvet idüp illet ve bahâneden ihtizâr üzre olasız diyü yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i Rebî'u'l-âhîr sene 1106

Tuna kapudanı Alî *dâme ikbâlahîye* ve Vidin muhâfazasında olan Mehmed *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
 Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımu'l-ümem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehûnün* mutasarrıf olduğu havâlifden Vidin hassı re'âyâsından dört yüz mîkdârı re'âyâyı Numan alaybegi dimekle ma'ruf olan kimesne idlâl idüp Eflak tarafuna geçirüp cizyelerini ve zirâ'at idüp hâsıl

eyledükleri mahsûlâtlarının öşlerini kendüsi için olduğu istima' olunmağla imdi her ne mikdâr re'âyâ karşı tarafa geçürmüş ise kaldırılıp Vidin hassı toprağında olan kadîmi karyelerine iskân itdirüp bir bir ferde te'allül ve niza' itdirmeyesün diyü yazılmışdur. Fî gure Rebî'u'l-ahîr sene 1106

100

Vidin muhâfızı Mehmed *dâme ikbâluhûya* ve Vidin Nâzırına ve Vidin kâdisına hüküm ki,

Bundan akdem haydûd ve haydûd yatağı olmak üzere ahz ve fermânum üzere Vidin kal'asında kal'a-bend olan beş nefer sarf -ı re'âyâ eşkiyâsın ve mukaddemâ Tana ve İsfelik taraflarından Vidin nâzırının ahz ve Tana kal'asında kal'abend eylediği altı nefer firâri Erdellileri ki mecmu' on bir nefer olur. Âsitâne-i Sa'âdetümde tersâne-i amîreme irsâl ve teslim eylemek için Tuna kapudanı Alî *dâme ikbâluhûya* teslim idüp yedinden sarf-ı şer'le olası diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

101

Tuna kapudanı Alî *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,

Bundan akdem haydûd ve haydûd yatağı olmak üzere ahz ve fermânumla Vidin kal'asında kal'abend olan beş sarf-ı re'âyâ eşkiyâsı ve mukaddemâ Tana ve İsfelik taraflarından Vidin nâzırının ahz Bana kal'asında kal'abend eyledükde altı nefer firâri Erdellileri ki mecmu'u on bir neferi Vidin muhâfızı ve nâzırının yirlerinde ahz ve kabz idüp Ruscuk'da Varna'ya ve Varna'dân dahı Âsitâne-i Sa'âdetüme irsâl ve tersâne-i amîreme teslim idüp temessük alup baş muhâsebeye kayd idüp diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

120

Kapudan Paşa'ya ve Tersâne Emînine hüküm ki,
Haydûd ve haydûd yatağı omak üzere ahz ve Vidin kal'asında kal'abend olan beş nefer Sırp re'âyâsı esir olmağla esârete hatm ve Sofya' dan firâr idüp yine Vidin Sancağında Bana kal'ası kurbında Vidin nâzırının ahz eylediği altı nefer Erdel kefereleri bir sene kürek çekmek üzere Tuna kapudanı *dâme ikbâluhî* tarafundan Tersâne-i Amîreme dâhil olındukda Tersâne-i Amîrem zindanına vaz' idüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün âdemisine temessük viresün diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

Mezkûrun itlâkı için hüküm yazılmışdur.
Fî evâhir-i Camâziye'l-âhir sene 1107

Vidin Nâzırı Mehmed *dâme ikbâluhîya* hüküm ki,
Nehr-i Tuna' dan Feth'l-İslâm kazâsına tâbi' Şanis demekle ma'ruf adada olan neferâta baş ve buğ olup hizmet-i muhâfazada olan . مراوأة sancağı alaybegisi Nu'man'ın sût'-i hâlî olduğu haber virilmekle ahz olunup Vidin kal'asında kal'a-bend olup der-i devlet-medâruma arz u i'lâm eylesiz diyü. Fî evâ'il-i Râ sene 1106

Eyüp kethudâsına hüküm ki,
Hâlâ Şatca adası kapudanı olan Eyüp kethudâsı Şatca adasında olan neferâta baş ve buğ ta'yîn olup mezbûr zabt u raptı ve mahlûlâtının arz u i'lâmı kendüye tefvîz ve kış mevsiminde bi'n-nefs kendi muhâfaza ve yaz eyyâmalarında nehr-i Tuna donanmasıyla

kendünde yerine münâsip olan âdemi vekil nasp idüp vech-i meşrûh üzre hidmet-i muhâfaza eylemek bâbında diyü yazılmışdır. Fî evâ'î'l-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

106

Vidin muhâfızı Mehmed *dâme ikbâluhûya* ve Vidin sancağında olan kâdîlara ve Vidin ve İsfelik ve Tana kal'aları dizdârları ve azep ağaları ve beşli ağalarına hüküm ki, Yorişce kazâsında olan Miloş kulesinde Zevaniç(?) manastırında olan haydûd eşkiyâları kışlamak üzre oldukları haber virilmekle kifâyet mîkdârı piyâde ve süvâri ile hâlâ Vidin nâzırını Alî *zîde kadrihû* baş ve buğ ta'yîn ve kal' u kam' u istîsâlleri için me'mûr olması iktizâ itmekle imdi mûmâ-ileyh Alî *zîde kadrihû* baş ve buğ ta'yîn olunmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Kendi kapun halkından piyâde ve süvârisinden yüz nefer Vidin kal'asının yüz sekiz nefer müstahfiz ile kırk nefer azeplerin nısfı kal'ade kalup ve nısf-ı ahâr ki altmış dört nefer piyâde ve elli sekiz nefer süvâri beşlülere ve İsfelik kal'asında yirmi nefer azebini on neferi kal'ade kalup on neferi ve Yana kal'sının cedîd-i tahrîr olan neferâtdan kırk nefer ve ... وقرائنه ... nâhiyesinün mecmu'u kırk nefer Çartözü(?) ve Korona nâhiyesinin dahı mecmu' otuz nefer martosları ve Temuk kazâsında kırk nefer martosları yirmi neferi İsfelik kazâsının yirmi nefer Martoslarında on neferi ta'yîn olunmağla imdi mezkûrları mahâllelerinden ihraç ve nâzır-ı merkûmun re'y-i üzerine her ne mevzîde tecemmi' murâd iderse cezâsın ol mahâlde mevcut ve zikr olunan haydûd eşkiyâsı üzrelerine varılıp avn-i hakla kal' u kam' u istîsâlleri husûsında nâzır-ı merkûma mateba'at eylemek şartıyla hâzır u âmâde idüp ve kendüye teslim ve bir gün evvel me'mûr oldukları emr-i mühimmi murâd-ı hümâyûnum üzre vücûda getürüp eşkiyâsı-yı merkûmun vücûdlarını def ü izâle için irsâlde ihtimâm idüp avk u te'hîrden ve muhâlefet ve mugâyeratdan be-gâyet ihtizâr edesiz diyü yazılmışdır. Fî gurra Râ sene 1106

Ber vech-i arpalık Kilis Sancağına mutasarrıf İsmâ'îl *dâmet me 'âlîyehûye* hüküm ki, Huzûr-ı hümâyûnumda olan müşâverede hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnum sâdır olan hazînenin esnâf-ı sülûse ve vech-i ma'aş telhîsleri ve ve bezl-i sürsat telhîsı dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı ümûruna muta'lılık ba'zı telahhus ve sâ'ir ümûr-ı seferiyye ve mevâcib ve masârîfât ve mahlûfât ve maktu'ât ve akvâl-i sâ'irenin mümkünü'l-husûl ve mümteni'ü'l-husûl defteri için olan telhîsât hıfz-ı hümâyûnumla mu'anven olduktan sonra aklâma virilmeyüp iki kıta cild ile cildledüp kendün ile me'an götürüp hâlâ ümûr-ı mühimm için iktizâ etdikde cevâb vermedüğü sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün zikr olunan iki kıta cildlü hatt-ı hümâyûnları irsâl olunan mübâşire teslim ve der-i devlet medâruma irsâl eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

Vidin muhâfızı Mehmed *dâme ikbâluhûya* ve Vidin kâdîsına ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki, Bundan akdem vezîr-i a'zâm sâbık Alî Paşa zamânında Niş kurbında hazîneye gâret iden haydûd eşkıyâsından on yedi nefer haydûd ve Vidin sancağında ve sâ'ir kurâda olduğu istima' olunmağla Vidin nâzırı Alî *zide kadrihû* ma'rifetiyle mezkûr karye bi-eyyi hâl ahz ve haps itdirmekden her biriniz ihtimâm eyleyüp ihmâl ü müsâhaleden be-gâyet ihtizâr eylesin diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

Kastâmonu sancağına mutasarrıf İbrâhîm *dâme ikbâluhûya* hüküm ki, Mukaddemâ tarafuna gitmek üzere sana izin verilmişdi. Lâkin sefer-i hümâyûndan avdet iden askeri tâ'ifesi re'âyâ fukarâsına zulm ü te'addî idüp müft ü meccânen yem ve yiyecek talebiyle rencîde eyledükleri istima' olunmağla imdi Edirne'ye varınca kulların sağ ve sol taraflarından ve Edirne yolda bulunup o makûle te'addî idenler her kim olursa

olsun bi-eyyi hâl ahz ve haps eyleyüp ve te'addî üzre olup ahz eylediğün âdemleri Sofya ve Filibe ve Tatarpazarı'nda voyvoda ve mütesellimlerine teslim ve inşâ'llâhü te'âlâ ordu-yu hümâyûnum varınca gereği gibi hıfz eylemeleri için tenbîh eyleyü re'âyâ fukarâsından müft ü meccânen yem ve yiyecek aldirmakdan ve hilâf-ı şer'î şerîf bir ferde te'addî itdirmekden be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

110

Ordu-yu hümâyûndan Edirne'ye varınca yol üzerinde vâkı' ve sağ ve solunda olan kâdîlara ve mütesellimlere ve Voyvodalara ve kurâ zâbitlarına ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki,

Sefer-i Hümâyûndan avdet iden askeri tâ'ifesi uğradıkları kasabât ve kurâda re'âyâ tâ'ifesinin müft ü meccânen yem ve yiyecek ve sâ'ir me'kûlâtlarını aldıklarından mâ'adâ tüm eşyalarını dahı gasb ve zulm ü te'addî eyledükleri istima' ve ol makûle te'addî idenler her kim olursa olsun ahz ve haps olunmak üzre Kastamonu sancağı mutasarrıfı İbrâhîm *dâme ikbâluhû* ta'yîn olunmağla siz dahı i'ânet idüp re'âyâ fukarâsından müft ü meccânen yem ve yiyecek talebinde olup hilâf-ı şer'-i şerîfe te'addî idenleri ahz ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahı sizlere teslim eylediği âdemleri inşâ'llâhü te'âlâ ordu-yu hümâyûnum taht-ı kazânuзда nüzül edince gereği gibi zabt eyleyüp bir ferde himâye olunmakdan ihtizâr eylesin diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

111

Semendire kal'ası dizdârına hüküm ki,

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden sekiz bölük Süleyman câmilerimize at bağladı diyü sipâhiler şikâyet itdikde ve seksen dört bölük Hasan ihrâmdan bir âdem katl olunmağla bilâ-isbât dâhil-i meclisin diyü ve beşinci bölüğün Mehmed Silistre'de bir âdem katl olunmuş bilesin diyü ve kırk yedinci bölüğün diğher Mehmed Filibe'de bir zimmî cumhur ile katl olunmuş bilâ-isbât sen dahı bilesin diyü ve kırkıncı bölüğün Hâlîl orta safda

serkeşlik itdin diyü ve kırk dört bölüğün Hüseyin dahı bilâ isbât ihrâmdan katl olınan âdem husûsiçün ve mîrî sekbanlarından Hüseyin ve Hasan ve Abdullah Niş ile Alenikçe beyninde gelür iken re'âyâ katl olunmuş bilâ -isbât ser siz(?) diyü dokuz nefer Semendire kal'asında dört beş aydan berü haps olup da'vâcıları zuhûr itmedükde cümle ıtlâk eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

112

Bursa Monlasına ve Bursa'dâ Yeniçeri zâbitanına hüküm ki,
Sâbıkan Edirne Ağası olan Parmaksız Mustafa kendi hâlinde olmayup fesâd u şakâvet üzre olup ihtilâle bâ'is ve dîn-i mübîne ihânet zâhir olup mezkûrun katl olunması lâzım gelmekle yirminciden Mehmed Çavuş ta'yîn ve irsâl olunmağla sen ki çavuş-ı merkûmsun. Me'mûr olduğın üzre merkûm Parmaksız Mustafa'yı katl idüp hilâfında ihtizâr eylesen diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhûn*ün mühürlü mektûbu mücebince yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i Rebî'u'l-evvel sene 1106

113

Topçu kâdisına ve dizdârına hüküm ki,
Sâbıkan Babadağı tarafında Ağa vekil olup hâlâ kal'a-i mezbûrda mahbûs olan Azeb oğlu Haseki Mehmed'in fesâd ve şakâvet-i âdet-i müstemirresi olup ihtilâle bâ'is-i ve dîn ü devletüme ihâneti zuhûr itmekle mübâşir ta'yîn olınan beşinci bölük İbrâhîm Çavuş ma'rifetiyle katl olunması için ağa mektûbu mücebince yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i Râ. sene 1106

114

Boğazhisârı dizdârına hüküm ki,
Bursa' da nefy olınan Mehmed Çorbacı ve Arnavud Hasan nâm şakîler kendü hallerinde olmayup kal'abend olmaları lâzım gelmeleri Mehmed Çavuş irsâl olunmağla sen ki dizdârsın. Şakî-i mezbûrlar kal'a-i mezbûrede muhkem-i haps ve kal'abend itdüğün çavuş-ı merkûm ile der-i devlet-medâruma i'lâm olınmaları için fermân-ı

şerîfem sâdır olmadıkça ıtlâk etmeyesün diyü yeniçeri ağası Mehmed *dâme ikbâluhûn*ün mûhürlü mektûbu mücebince yazılmışdur. Fî evâ'il-i Râ. sene 1106

115

Zıkr olınan iki yüz nefer Diyârbekir kulları fermân-ı alî-i seferden afv olınmışdur. Fî evâ'il-i Râ. sene 1106

116

Diyârbekir Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,
Memâlik-i İslamiyyeye istilâ kaskında olan küffâr ve düzâh-ı firârın nevâ'ir-i şerr ü fesâd ve tugyân u inâdı gittikçe iltihâb ü işti'âl bulup eyyâm-ı muhârebe vü mukâtele ve zamân-ı müşâcere ve mücâdele ve mütemâdî olup itgâ-i nâ'ire-i şerr ü mazarrat ve ecmâd-ı şerâre mekr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda bulunan asâkir-i nusret encâm ve garib olan mücahidîn ehl-i İslâm bezl-i mechûddan hâlî olmayup lâkin muhârebede birbirlerinden istinsâr u istimdâd ve isti'ânet ve istinâdları sebebi ile bu ana değin mazarratları olan mündefi' ve zulâm-ı küfr-i نخوم . dar-ı İslâmiyyeden mürtefi' ve nünkaşi' olmayup indifâ' ve inkişâfları için bilâd-ı ba'îdde de olan ehl-i İslâmın dahı ber-müceb خرض المئمنينه عل القتال “ Ey Peygamber! Müminlere savaşı teşvik et” (Kur'an-ı Kerim, 8/65) cihâd ve a'dâ-yı tahrîz ve istinfâr olınmaları evked-i ferâ'îz i ya ایهاالذین امنو هل ادلكم على تجارة نعلمون يغفرلكم ذوبكم ويدخلكم جنات تجري من تحتها الانهار ومساکن طيبة في جنات عدن ذلك الفوز العظيم . تتجیکم من عذابا الیم تومنون بالله ورسوله وتجاهدون فی سبیل الله باموالکم وانفسکم ذلكم خیر لکم ان کنتم . Ey iman edenler! Sizi acı bir zabdan kurtaracak bir ticareti size göstereyim mi? Allah ve rasûlüne inanır mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad idersiniz. Eger bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır”(Kur'an-ı Kerim, 61/10,11) mefhûm-ı şerîf-i mûsûmundan hissedâr olmak recâsıyla inşâ'llâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede ol baharda a'dâ-yı dîne cihâd için hâlisân li-vechillâhi ve i'lâ'-i li-kelimetü'l-ulyâ'-i azm ve tasmîm olınan gâzave-i hümayûnuma ziyâde asker tedârûki muktazî olup sen ki vezîr-i müşârün-

ileyhsün. Sen dahı sebeb-i dîn-i mübînde merdâne ve dilirâne hidmete me'mûl-i hümâyûnum olmağla mükemmel kapun ve Diyârbekir Eyâletinde vâkı' hükümet beyleri ve sâ'ir sancakları ba-mutasarrıf olan ve bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve alaybegileri ve ashâb-ı ceng pedkar ve iki yüz nefer Diyârbekir kullarıyla sen dahı me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i vâcibü'l-ımtisâlim varduğı gibi انفروا خفا و ثقالا و اذاستصروكم فى الدين فعليكم النصر و قاتلوهم حتى لا تكونوا "Gerek ağır ve gerek hafif olarak çıkın,(9/41) " Ama dinde yardım isterlerse , onlara yardım etmek üzerinize borçtur"(8/72) mücebince vech-i meşrûh üzre mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve gezende ve ceng ve umûrda tâmmü's-silâh ve tâmmü'l-edevât âdemlerinle ve ber-vech-i hükümet ve ocaklık sancaklara mutasarrıf olsan dahı فض الله المجاهدين على القاعدین " Allah, mücahidlere oturanların üstünde büyük bir mükafat ihsan etmiştir"(4/95) nass-ı kerîmesi نش بهاد hâzır idüp kapuların halkından mâ'adâ taht-ı hükümetlerinde vâkı' kabâ'il ve aşâ'ir ve sâ'ir cenk ve harbe kâdir şîrân ve meydân . دعا .. ve dilirân .. حومه هيجا .. olan kürd bahadarı ve sâ'ir hüner-i harb olan olan dilâverleri ve sâ'ir mansûru'l-livâ-i mükemmel ve müretteb kapuları ve tâmmü's-silâh âdemleriyle ve zü'amâ ve erbâb-ı ve Diyârbekir kulların müheyyâ idüp inşâ'llâhü te'âlâ her ne tarîkla olur ise olsun bir vechile özr ve bahâne itmeyüp rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mevcûd ve atlarınız serhad-ı mensûreme garib mahâllerde çayırladup dinç ve kuvvetlü bulunmak üzre vakt ü zamânıyla hareket ve وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنه عرضها السموات والارض Rabbinizin bağışını ve takva sahipleri için hazırlayıp, genişliği yer ve gök kadar olan cennete koysun" (3/ 133) sebeb-i cihâdda olup edâ-i farz itmekle müsere'at ve tâmm-ü gayret ve hamiyete iktizâ olmağla gereği gibi ciddi ü ihtimâma idüp göreyim seni. Bir hamiyet-i azime ile gelüp huzûr-ı hümâyûnumdan alay gösterüp . و اذا استغفرتم فا نفروا . emr-i şerîfiyle mü'ekked

ve mü'ebbed olan bu emr-i celflü'l-hatîrda bir ferde te'allül ve muhâlefet ittürmeyüp Vezîr-i A'zâm ve Serdâr-ı Ekrem Alî Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü ve zâ'afü iktidârahü* re'y-i sâvâb-dîdi üzre rızâ-yı hümâyûnuma muvâfik hizmetde bulunmağı bezl-i makdûr ve sa'yi nâ-mahsûr eyleyüp esnâ-yı tarîkda müft ü meccânen yem ve yiyecek ve zâd ü zâhire talebiyle re'âyâ fukarâsına zulm ü te'addîsin ızrar itmek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur.

Buyurdum ki te'kîdinde şöyle ki gerek kapı halkı ve gerek hükümet ve elviye beyleri ve askeri ve gerek zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve Diyârbekir kulları cümlesi mükemmel ve müsellâh yivlü tüfenkleriyle vakt ü merkûmda Edirne sahrâsında senün ile me'an mevcûd bulunmağıla sana tevakkuf ile hizmet-i aliyyemden te'hîrine bâ'is olur ise bir vechile özr ve cevâbı isgâ olunmayup ihmâl ü tekâsülüne haml olup mes'ûl ve muâ'teb olman mukarrerdir. Ana göre kemâl-i teyakkuz ve intibâh üzre hareket eyleyesiz diyü. Fî evâhir-i Râ sene 1106.

117

Bir sûreti dahı Haleb vâlîsi Vezîr Dursun Mehmed Paşa vech-i meşrûh üzre kapun halkı ve eyâlet askeriyle hükmün üzre yazılmıştır. Fî't-târîh-i mezbûr.

118

Bir sûreti Karaman vâlîsi Vezîr Çukadar Mehmed Paşa'ya kapısı halkı ve eyâlet askeriyle hükmün üzre yazılmışdır. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

119

Eğil Hâkimi Kasım *dâme ulüvvühûye* hüküm ki, Memâlik-i İslamiyeye istilâ kasdında olan küffâr-ı düzâh-ı firârın şerr ü fesâdları gittikçe müzâyed ve eyyâm-ı harp ve kıtâl mütemâdî olup def' ü şer' ve mekerretlerin bâbında bu tarafda bulunan asâkir-i müvahhidîn ve garib olan olan mücâhidîn sebep-i dîn-i mübînde bezl-i mechûd eylemekden hâlî olmayup lâkin muhâribînin birbirleriyle istinsâr

Bir sûreti dahı Cizre hâkimi Abdullah Hana.

122

Bir sûreti Recil hâkimi Mustafa Hana.

123

Bir sûreti Palu hâkimi Mehmed *dâme ikbâluhûya* ve beglerbegilerin payesi var.

124

Bir sûreti dahı Genç hâkimi Evliyâ'ya

125

Bir sûreti dahı Çermik hâkimi Abdulfettaya

126

Bir sûreti dahı Ber vech-i Ocaklık Kulp sancağı begi Hasan Beye.

127

Bir sûreti dahı Dasni sancağıbegine. Defterde ismi açıkdır.

128

Bir sûreti dahı Hısın-Keyf sancağı begi Mehmed beye.

129

130

Bir sûreti dahı ber vech-i ocaklık Atak sancağı begi Seyid Mustafa beye.

130

Bir sûreti dahı Ağçe kal'a sancağı begi Kasım Beye.

131

Bir sûreti dahı Tisan sancağı begine. Bu dahı açıktır.

132

Bir sûreti dahı ber vech-i Esard sancağı begi Ahmed beye yazılmışdur. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

133

Diyârbekir Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,
Sefer-i Hümâyûnum vâkı' oldukça dört yüz nefer Diyârbekir kulların dahı sefer-i hümâyûnuma me'an me'mûr ve kah bedel vire gelüp inşâ'llâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede musâmmem olan gazeve-i nusret-makrûnum için ziyâde asker tedârüki muktazî olmağın neferât-ı merkûmenin silâh ve tâmmü'l-edevât ve ceng ü harbe kâdir olanlardan iki yüz nefer Diyârbekir kulları dahı bu sene-i mübârekede sen dahı me'an me'mûr olmuşsındur . İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Neferât-ı merkûmenin pir ve ihtiyâr ve alîl ve özür sâhibi olanları ol tarafda alıkoyup vech-i meşrûh üzre ceng ü harbe kâdir cümlesi yivlü tüfenkleriyle müsellâh olanlardan iki yüz neferin intihâb ve me'an sefer-i hümâyûnuma götürsün diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i R. sene 1106.

Diyârbekir eyâletinde vâkı' olan elviye-i alay beylerin ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmârî vezîr-i müşârün-ileyh ile me'an sefer-i hümâyûnuma me'mûr olmasıyla şurûtuyla yazılmışdır. Fî evâ'il-i R sene 1106.

Haleb Eyâletinde vâkı' elviye-i alay beyleri ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmârî bu sene sefer-i hümâyûna me'mûr olmalarıyla vâfîleriyle me'an hükmün üzre şurûtuyla yazılmışdır. Fî evâ'il-i R sene 1106.

Haleb Vâlîsi olup Ma'n-oğlı üzerine me'mûr asâkir-i İslâma baş ve buğ olan Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
 Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Sayda-berût dağlarında sâkin melce'-i eşkiyâsı olup dâ'imâ fesâd ü şakâvet üzre olan Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbî' olan eşkiyâsının kal' u kam' u istisâllerine me'mûr olmağla husûs-ı merkûm için bundan akdem sana mufassal u meşrûh emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Bu vakte değîn avn-ı hakla husûs-ı merkûmun husûli haberi me'mûl ve menâzır iken henüz buna muta'allık tarafundan bir haber ve eser-nümâyân olmağla ihmâline haml olunmuşdur. Mezkûr Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbî' olan eşkiyânun kal' u kam' u sükkân-ı memleketün tanzîm-i ahvâleri ehmm-i mühimmâtdan olmağla husûs-ı merkûm için sen kemâ fi'l-evvel me'mûr ve ta'yîn olmuşsındur. İmdi mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğın üzre bu emr-i mühimmün temşiyetine dâmin-i dermiyân-ı ikdâm ve ihtimâm eyleyüp menşe'-i şakâvet olan mezbûr Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbî' olan eşkiyânun mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan ol emr-i şerîfem mücebince cezâların virüp leş ü vücûdlarından ol havâlfîyi pak ve tathîr ve keyfiyyet-i ahvâlîn der-i devlet-medâruma arz u i'lâm ve ol tarafın ümûrun Trablusşâm Beglerbegi Arslan *dâme ikbâluhûya* sipâriş ve kendin mansabına gelüp ol

baharda musahhah olan sefer-i hümâyûnuma me'mûr olduğın üzre şimdiden esbâb-ı cenk ve harb ü kıtâlî ve sâ'ir mühimmât-ı seferiyyeni tedârükiyle takâyyüd ve ihtimâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt- Râ. sene 1106.

137

Trablusşâm Beglerbegi Arslan *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Sayda-berût dağlarında sâkin melce-i eşkıyâsı olup dâ'imâ fesâd ü şakâvet üzre olan Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun kal' u kam' u istisâllerine me'mûr olmağla husûs-ı merkûm için bundan akdem sana müfassal u meşrûh emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Bu vakte değin avn-i hakla husûs-ı merkûmun husûli haberi me'mûl ve menzûr iken henüz buna muta'allık tarafundan bir haber ve eser-nümâyân olmamağla ihmâline haml olunmuşdur. Mezkûr Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun kal' u kam' u ve sükkân-ı memleketin tanzîm-i ahvâlleri ehemmi mühimmâtdan olmağla husûs-ı merkûm için sen kemâ fil-evvel me'mûr ve ta'yîn olmuşsundur. İmdi mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğın üzre bu emr-i mühimmün temşiyetine dâmen-i dermiyân-ı ikdâm ve ihtimâm eyleyüp menşe'-i şakâvet olınan mezbûr Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun mukaddemâ ve hâlâ sâdir olan evâmir-i şerîfem mücebince cezâları virüp leş ü vücûdlarından ol havalîyi yek ve tathîr ve keyfiyyet-i ahvâl-i der-i devlet-medârim arz u i'lâm ve ol tarafın umûrun Trablusşâm Beglerbegi Arslan *dâme ikbâluhûya* sipâriş ve kendin mansıbına gelüp evvel baharda musahhah olan sefer-i hümâyûnuma me'mûr olduğın üzre şimdiden esbâba-ı cenk ve harb ü kıtâlî ve sâ'ir mühimmât-ı seferiyyeni tedârükiyle takâyyüd ve ihtimâma eylemek bâbında diyü yazılmışdur Fî evâsıt-ı R. sene 1106

137

Trablusşâm Beglerbegi Arslan *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Sayda-berût dağlarında sâkin melce-i eşkıyâsı olup dâ'imâ fesâd vü şakâvet üzre olan Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun kal' u kam' u istisâllerine me'mûr asâkir-i İslâma baş ve buğ olan Halep Vâlîsi Vezîrüm

Tursun Mehmed Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü* ile sen dahı me'mûr olmakla husûs-ı merkûm için bundan akdem vezîr-i müşârün-ileyhe ve sana mufassal u meşrûh evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Bu vakte değin avn-ı hakla husûs-ı merkûmun husûli haberi me'mûl ve menzûr iken henüz buna muta'allık bir haber ve eser nümâyân olmamağla ihmâl ü tekâsülüne haml olunmuşdur. Mezkûr Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbî' olan eşkıyânun kal' u kam' u sükkân-ı memleketin tanzîm-ü ahvâlleri ehemmiyât-i mühimmâtdan olmağla husûs-ı mezbûr için vezîr-i müşârün-ileyhe tekrâr emri şerîfem gönderilüp sen dahı kemâ fi'l-evvel me'mûr ve ta'yîn olmuşsundur. İmdi mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğın üzere bu emri mühimmün temşiyetine şakâvet üzere mezbûr Ma'n-oğlı ve hevâsına tâbî' olan eşkıyânun mukaddemâ ve hâlâ sâdir olan evâmîr-i şerîfem mücebince cezâların virüp leş ü vücûdlarından ol havalîyi yek ve tathîr eylemek ve bu husûssa muta'allık sâ'ir sâdir olan evâmîr-i şerîfemin mezâmin-i münîfesin tenfiz ü icrâda ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ve ol havalînin ahvâli inşâ'llâhü te'âlâ gereği gibi nizâm verildükden sonra keyfiyyet-i ahvâlîn vuku' ve sıhhati üzere der-i devlet medâruma arz u i'lâm eylesin diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı R. sene 1106

138

Konya Mollasına hüküm ki,

Karaman eyâletinde bin yüz altı senesi şehri rebî'u'l-âhîrinin yedinci gününde sâbıkâ Trabzon vâlisi vezîr Çukadar Mehmed Paşa'ya tevcih ve müşârün-ileyh varup vâsil olunca tarafumdan zabt eylemek üzere Bayram Ağa mütesellim nasb ve ta'yîn olunmağın vech-i meşrûh üzere vezîr-i müşârün-ileyh ol tarafa varınca eyâlet-i merkûmeyi mütesellim -i mezkûra zabt ve târih-i mezbûrdan şerr' ve kânûn ve defter mücebince vezîr-i müşârün ilehye â'id ve râci olan hukuku's-sübûkı ahz ve kabz itdürilmek üzere buyrulmuşdur. Fî evâsıt-ı R. sene 1106

139

Trablusşâm Beglerbegisi Arslan *dâme ikbâluhüya* hüküm ki,

134

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm vezîr-i a'zâm Alî Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehûmün* haslarından Hums hassının bin yüz beş senesinde zâyî' olup kethudâları olan iki kapulu İbrâhîm nâm kimesne zimmetinde havâss-ı mezbûr mâlından temessükü mücebince on bin kuruş bâkî kalmakla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Meblağ-ı mezbûrun merkûm İbrâhîm'den temessükü mücebince tahsîl ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Hasan *zide mecdühîya* teslim ve irsâl eylesesin diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı R. sene 1106

140

Sipahiler Ağasına hüküm ki,

Mukâbele hulefâsından Boşnak Ahmed Halna ahâr âdemin esâmisine âdem komak mu'tâdı olup beytül-mâl-ı müslimîne gadr itmekle Limni kal'sında kal'abend olup fermân sâdır olmadıkça ıtlâk olunmamak üzere bâkî eylesesin diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı R. sene 1106

141

Şâm Vâlisi vezîr-i mükerrem İsmâ'îl Paşa'ya hüküm ki,

Eyâlet askeri devlet-i aliyyemin mu'addiye askeründen olmağla bu ana değin vâkî' olan seferlere geldüklerinde mükemmel silâh ve atlarıyla gelüp gazavât ve hurûbda küllî hizmetde bulunurlar iken bir kaç seneden berü ba'zıları silâh ve atsız semerli barkirlere binüp hîn-i iktizâda gereği gibi hidmete istida'at ve kudretleri olmayup bu vechile tekâsül ü taksîr üzere olmalarıyla umûmen eyâlet askerleri sefer-i hümâyûnuma yivlü tüfengleriyle gelmek üzere her eyâlete emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup inşâ'llâhü te'âlâ sene-i atıyyeye bi'l-iktizâ ziyâde asker tedârüki lâzım gelmekle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla Eyâlet-i Şâm zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve alaybegileri ve defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve tîmâr tezkerecisi ve çavuşlar kethudâsı ve çavuşanı ile bu sene-i mübârekenin evvel baharında azm ve tasmîm olunan gazeve-i hümâyûnum yivlü tüfekleriyle ve tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edavât olmak üzere me'mûr olmağın eyâlet-i merkûmede vâkî' zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve alaybegileri ve defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve tîmâr tezkerecisi ve çavuşlar kethudâsı ve

çavuşânı şimdiden silâh ve atların hâzır u âmâde ve inşâ'llâhü te'âlâ evvel baharda me'mûr oldukları sefer-i hümayumuma geldüklerinde kânûn-ı kadîm üzre egerlü at ve barkire binüp mükemmel ve müsellâh yivlü tûfengleriyle gelüp rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mevcûd bulunmak üzre bezl-i kudret ve min-ba'd kânûn-ı kadîm ve fermân-ı hümayûnuma mugâyir vaz' ve hareket eylemek üzre alaybayilerine muhkem-i tenbîh ü te'kîd be her birini habîr ü âgâh idüp husûs-ı mezbûra be-gâyet ta'yîn ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki,

Şöyle ki ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup inâd ve muhâlefet idenlerün dirlikleri virilmek mukarrerdir. Ana göre habîr ü âgâh eylesin ki bilmedik ve âgâh olmadık demeyeler. Fî evâhir-i R. sene 1106

142

Laccin Sancağı Begi Kavvas-zâde Hasan'a hüküm ki,
Düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Gazze sancağı mutasarrıfı vezîrüm Ahmed Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehû* Şâm eyâletinde zü'amâ ve erbâb-ı tîmârla sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla sefer-i hümayûnuma me'mûr olmağın sen huccâc-ı müslimînin istikbâli hidmeti için me'mûr olmuştur. İmdi emr-i şerîfüm vardukda şimdiden tedârük ile mukayyed olup inşâ'llâhü te'âlâ vakt ü zamâniyle huccâc-ı zevi'l-ibtihacın hidmet-i istimâlinde kemâ yenbagy bazl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyüp terfiyye-i ahvâl-i huccâc-ı mu'azzamada umûr-ı dîn ü devlet-i alfiyemden olmağın bu emr-i mühimmden hidemât-ı pesen-dîde vücûda getürmeğe ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhir-i R. sene 1106

143

Kıbrıs Eyâletine mutasarrıf olan vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,
Düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem sâbıkan Kıbrıs vâlisi olan vezîrüm Hüseyin Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlahüye* Sivâs eyâleti tevcîh olunup vezîr-i müşârün-ileyh seferlü olmağla bir gün evvel Mersin'e varup mühimmât-ı seferiyyesin şimdiden

136

hâzır u âmâde ve rûz-ı hızırda Edirne'de bulunmak üzere me'mûr olunmağla bir gün mukaddem tevcih ve azîmeti muktazî olup bi-avnihî te'âlâ cezîre-i merkûmenin ba'de'l-yevm hıfz ü hirâseti senün uhde-i himmetüne müfevvız olup bir gün evvel cezîre-i mezbûrede bu kemâl-i ehemm ve elzem olmağın sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm sana varduğı gibi bir an ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf eylemeyüp icâleten kalkup salt ve sebûkbâr ve kemâl-i sür'at ve şitâb ile cezîre-i merkûmeye varup cezîre-i merkûmenin hıfz ü hirâsetinde ve sükkân ve ahâlisinün himâyet ü sıyânetinde bezli maddür ve sa'yi nâ-mahsûr eyleyüp ihmâl u musâlahadan be-gâyet tevkî' eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdumki. Fî evâsıt-ı R. sene 1106.

144

Erzurum Vâlisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
Eyâlet askeri devlet-i aliyyemin mu'addiye askeründen olmağla bu ana değin vâkı' olan seferelere geldüklerinde mükemmel silâh ve atlarıyla gelü gazavât ve hurubâtta küllî hizmetde bulunurlar iken bir kaç seneden berü ba'zıları silâh ve atsız semerli barkirlere binüp hîn-i iktizâda gereğı gibi hizmetde istitâ'at ve kudretleri olmayup bu vechile tekâsül ü taksîr üzere olmalarıyla umûmen eyâlet askerleri sefer-i hümâyûnuma yivlü tüfengleriyle gelmek üzere her eyâlete emr- i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup inşâ'llâhü te'âlâ sene-i atıyyeye bi'l-iktizâ ziyâde asker tedârüki lâzım gelmekle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla Erzurum Eyâletinin bazuları on binden yukarı olan zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı bu sene-i mübârekenün evvel baharında azm ve tasmîm olınan gazeve-i hümâyûnum alaybegileri ve defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve tîmâr tezkerecisi ve çavuşlar kethudâsı ve çavuşânla ve sâ'ir bellü başlılarıyla cümlesi yivlü tüfengleriyle tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât olmak üzere me'mûr olmağın eyâlet-i merkûmda vâkı' elviyede bazuları on binden yukarı olan zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr alaybegileri ve defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve tîmâr tezkerecisi ve çavuşlar kethudâsı ve çavuşân ve sâ'ir belli başlılarıyla şimdiden silâh ve atların hâzır ve âmâde ve inşâ'llâhü te'âlâ evvel baharda me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma geldüklerinden kânûn-ı kadîm üzere egerlü at ve barkire binüp mükemmel ve müsellâh yivlü tüfengleriyle gelüp rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün.

137

Kethudâsı ile mevcûd bulunmak üzere bezl-i kudret fi'l-ba'd kânûn-ı kadîme mugâyir vaz' ve hareket eylememek üzere alaybegilerine muhkem-i tenbîh ü te'kîd ve her birine habîr ü âgâh idüp husûs-ı mezbûra be-gâyet takâyyüd ve ihtimâm eyleyesin.

Te'kîdi şöyle ki ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup inâd ve muhâlefet idenlerün dirlikleri virilmek mukarrerdir. Ana göre habîr ü âgâh eyleyesin ki sonra bilmedik ve âgâh olmadık demeyeler diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i R. sene 1106.

145

Şâm Vâlisi Vezîr-i Mükerrerem İsmâ'il Paşa'ya hüküm ki,

Eyâlet askeri devlet-i aliyemin mu'addiye askeründen olmağla bu ana değin vâkı' olan seferlere geldüklerinde mükemmel silâh ve atlarıyla gelüp gazavât ve hurubâtta küllî hizmetde bulunurlar iken bir kaç seneden berü ba'zıları silâh ve atsız semerli barkirlere binüp hîn-i iktizâda gereği gibi hizmetde istitâ'at ve kudretleri olayup bu vechile tekâsül ü taksîr üzere olmalarıyla umûmen eyâlet askerleri sefer-i hümâyûnuma yivlü tüfengleriyle gelmek üzere her eyâlete emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup inşâ'llâhü te'âlâ sene-i atıyyeye bi'l-iktizâ ziyâde asker tedârüki lâzım gelmekle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla Eyâlet-i Şâm zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı alaybegileri ve defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve tîmâr tezkerecisi ve çavuşlar kethudâsı ve çavuşân ile bu sene-i mübârekenin evvel baharında azm ve tasmîm olunan gazeve-i hümâyûnum yivlü tüfengleriyle ve tâmm'ü-silâh ve kâmilü'l-edevât olmak üzere me'mûr olmağın eyâlet-i merkûmda zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı alaybegileri ve defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve tîmâr tezkerecisi ve çavuşlar kethudâsı ve çavuşânı şimdiden silâh ve atları şimdiden hâzır u âmâde ve inşâ'llâhü te'âlâ evvel baharda me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma geldüklerinde kânûn-ı kadîm üzere egerlü at ve barkire binüp mükemmel ve müsellâh yivlü tüfengleriyle gelüp rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mevcûd bulunmak üzere bezl-i kudret fi'l-ba'd kânûn-ı kadîm ve fermân-ı hümâyûnuma mugâyir vaz' ve hareket eylememek üzere alaybegilerine muhkem-i tenbîh ü te'kîd ve her birini habîr ü âgâh idüp husûs-ı mezbûra be-gâyet mukayyet ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânım olmuşdur. Buyurdum ki,

138

Şöyle ki ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup inâd u muhâlefet idenlerün dirlükleri ahâra virilmek mukarrerdir . Ana göre habîr ü âgâh eylesin ki bilmedik ve âgâh olmadık demeyeler diyü yazılmışdur . Fî evâhir-i R. sene 1106

Begpazarı kâdisına ve kazâ-i mezbûrda yeniçeri serdârı Mahmûd Çavuşa hüküm ki, Kazâ-i mezkûr sâkinlerinden yirminci bölüğü demekle ma'ruf Yûsuf elli iki bölüğün Mehmed seksen dört cemâ'atden Çakır Mehmed yirminci bölüğün serdengeçtisi Mehmed yitmiş iki bölüğün üç oğlu Mehmed otuz dört cemâ'atden elhac Mahmûd yirminci bölüğün miğferbaşı oğlu Mehmed beşinci cemâ'atden Kızırsaralı Hüseyin nâm kimesneler yeniçerilerin iddasın idüp beher sene vâkı' olan sefer-i hümâyûna gelüp itâ'at-ı fermân-ı şerîf itmedüklerinden mâ'adâ kazâ-i mezbûrda sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan neferâtları dahı idlâl idüp her birlerine dürlü iğvâ virüp men' u def' itmeleriyle neferât-ı mezbûrdan perişân ve kendi hâllerine acıyup dâ'imâ bu makûle fesâdata ve cem'iyete şuru' eylemeleriyle imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve yeniçeri serdârı ve a'yân ve vilâyet ve ocak ihtiyârları sız zikr olınan şakîleri ol tarafda ihzâr-ı şerr' idüp vâkı' olan sefer-i hümâyûna gelmeyüp ve azîmet iden yoldaşları men' edüp türlü fesâdata şuru' eyledükleri vâkı' ise müvâcehelerinde hamiyet-i şerr'iyye itdirüp ba'îd-ı mezbûr şakîleri kal'a-i merkûmda ehl-i vilâyet ma'rifetiyle muhkem-i haps ve kal'abend eyledükden sonra isim ve resimleri ve bölükleriyle hamiyet-i şerr'iyyeyi dahı me'an irsâl eylesiniz. Ba'dehü haklarında ne vechile fermân-ı âlişân sâdır olursa ana göre hareket ve sen ki serdârın husûs-ı mezbûrda mukayyed-i tâm ve sa'y ü ihtimâm idüp bu bahâne ile tâma'-hâme düşüp celb-i mâl kaydından açup hilâf-ı şerr' kimesne rencide olunmamak üzre yeniçeri ağası olan Murâd *dâme ikbâlühû* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Emîr-i Mekke-i Mükerrreme Şerîfi Abdullah bin Hâşime Nâme-i Hümâyûn ki,
 Sâdât-ı Kirâmdan kıdvetü'l-sâdâtü'l-kirâm Mehmed Veled Hâşim sâhibü'l-..... *zide şerefehü* ordu-yu hümâyûnuma arz ı hâl idüp Sedât bin Hüseyin'den el-Hicâzîden olup ebâ-an şehir-i semtine bir mikdâr emâkîn-i mevrûsesi olup kendisinde ve ammisinin evlâdlarının hisseleri olmağla kadîmden ol emâkîne mutasarrıf ve sâ'ir evlâd-ı ammine hisselerini verir iken bundan akdem Mekke-i Mükerrreme Şerîfi olan Sa'd bin Zirarab kabîlesini nehb ü gâret itmeği azim oldukda Urbân ile gelüp buna i'ânet ile diyü haber gönderdüğün bu dahı teba'ıyyet eyledüğün için Lahsa memleketine tasallut iden Beni Hâlîd kabîlesini tahrîk ve üzerine havâle idüp emvâlîni gâret ve tahıların tahrîb eyledükden gayrı Amîmi oğlı Muhyi yerine ikâmet ve evvel emâkîn i'ânetleri hasebiyle tasarruf itdirüp küllî gadr itmekle istid'a-yı inâyet itmeğün sen ki şerîf-i müşârün ileyhsiz. Akzâ-yı kâdiyanü'l-müslimîn Mekke-i Mükerrreme kâdisı mevlânâ [.....] *zidet fezâ'ilühûye* huzûrunuza getürüp mûmâ-ileyh hasmlarıyla mürâfi-ı şerr' ve ahvâllerini şer'le tefahhus ve istiksâ itdirüp hak kimde ise icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eylemeniz bâbında nâme-i hümâyûn sa'âdet-makrûnumuz isdâr olınmışdur. Inde'l-vüsûl mevlânâ-yı mûmâ-ileyh huzûrunuza getürdüp mezbûrları murâfi'-ı şer' idüp hak kimde ise icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eyleyesiz şöyle bilesiz. Fî evâhir-i R. sene 1106

Âsitâne kaymakâmı ve sekbanbaşı ve İstanbul defterdârına hüküm ki,
 Bi-avnilahi te'âlâ Mora cezîresi istihlâsına me'mûr olan asâkir-i nusret-ma'serin bir gün evvel cezîre-i merkûmeye girup me'mûr oldukları hidmete ihtimâm eylemeleri için hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrunum sâdır olup Âsitâne-i Sa'âdetümden ol tarafa nakl ve irsâli fermânım olan tophâne ve cebehâne mühimmâtı ve sâ'ir levâzıme her ne ise bir gün ve bir sâ'at mukaddem her ne tarîkla mümkün olur ise emn ü salîm-i icâleten irsâl ve îsâl olunması be-gâyet mühimm ve muktazî olup sizden bu emr-i mühimmün her vechile takâyyüd ü ihtimâmı matlûb olmağla bundan akdem Mora tarafuna tedârük ve

irsâline me'mûr olduğunuz tophâne ve cebehâne mühimmâtı ve cüz'î ve küllî levâzime-i sâ'ire her ne ise bir gün evvel irsâl ve salîmen mahâlline îsâl eyleyüp ihmâl ü musâhale ile asâkir-i mensûrenin terekub ve intizârlarına bâ'is olmakda ihtizâr eylesiz diyü yazılmışdur.

149

Haleb Vâlisi Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
Sâbıka sancakbegi olmak üzre ber-tagrib ile Haleb hazînesinden yevmî seksen akçe tekâ'üd ulûfesini mutasarrıf olan Hacı Ahmed *zîde kadruhû* olmağla darb ve harbe ve ham'l-i silâha kâdir tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât seksen nefer tuvânâ âdemleriyle sefer-i hümâyûnuma me'mûr ve inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda gelüp Edirne'de ordu-yu hümâyûnuma mülhâk ve münzam olması fermânum olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mezkûr Hacı Ahmed *zîde kadruhû* olup ve mîrîden dahı seksen akçe vazîfe ta'yîn olunmağın inşâ'llâhü te'âlâ müsellâh ve mürettep seksen nefer âdemleriyle kalkup bi-eyyi hâl rûz-ı hızırda Edirne'de ordu-yu hümâyûnuma mülhâk ve mülâkî ve sebab-i dîn mübînden iktizâ iden hidemet-ı aliyemden mevcûd bulunmak üzre şimdiden tenbîh ü te'kîd eyleyüp ve inşâ'llâhü te'âlâ sen hareket eyledükde anlar dahı me'an ihrâc getürüp bir vechile özr ve bahâne itdirmeyesin. Şöyle ki ta'allül ve tereddüt ider ise bu ana değin aldığı mîrî vazifenüzden tahsîl ve keyfiyyet-i ahvâlî der-i devlet-medâruma arz u i'lâm eylemek bâbında yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

150

Âsitâne-i Sadetümde hâlâ sekban olan Süleyman *dâme mecduhûya* hüküm ki,
Sen ki mûmâ-ileyhsün. Sekbanbaşılık sana i'tâ ve mukarrer kılınmakla dergâh-mu'allâm Yeniçerilerüm Ağası Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mûcebince yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Paşa sancağına sağ kolu tâbi' kâdîlara ve sağ kol alaybegine hüküm ki, Sefer-i hümayûnuma me'mûr askeri tâ'ifesinden olup ze'âmet ve tîmâra mutasarrıf olanlar berât-ı şerîfümle zabt idüp ve mesâfe-i ba'îdde olanların berâtları ihrâc olunmaya altı ay mîkdârı dahı tahvîl ile zabt olunmağı müsâ'ade-i hümayûnum olmak kânûn-ı kadîm iken alaybegilerinün tama'-ı hâmı ve mutasarrıf olanların ihmâlleri sebebi ile berât eylemeği ra'ıyyet itmeyüp âsitâne ve mîr-i mîrân-ı tahvîl ile serdâr tezkiresi ve alaybegileri arzıyla zabt itdirilüp ze'âmet ve tîmâr ahvâlî muhtell ve müşevveş olduğundan mâ'adâ mâl-ı kuvvetle olup mücerred uğr-ı dîn-i mübînde bezl-i kudret ve me'mûr oldukları alaybegileri yarağı altında hidmet idenler için vaz' ve tahrîr olınan kılıç ve ze'âmet ve tîmârları bu vechile me'kül ve mu'attal eyledükleri mesmu'-ı hümayûnuma ilkâ ve kânûn-ı kadîm üzre nizâm virilmek iktizâ itdüğü sizki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhim ve mîralay-ı merkûmsun. Taht-ı hükümetinüzde olan ze'âmet ve tîmâr erbâbına tenbîh eylesesiz ki ellerinde olan tahvîl ve tereke ve arzlarını kânûn-ı kadîm üzre berât itdirürler ve ba'de'l-yevm altı ay mürûr eyleyen tahvîl ve bilâ-berât bir ferde tîmâr ve ze'âmet zabt itdirmeyesin.

Şöyle ki fermân-ı hümayûnum husûlünden sonra ba'de't-tenbîh mutasarrıf oldukları ze'âmet ve tîmârların berât eylemeği ra'ıyyet eylemeyenlerin dirlükleri ahâra virilmekte mukarrerdir. Ana göre taht-ı kazânızda olan ze'âmet ve erbâb-ı tîmârı habîr ve âgâh eylemeniz bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı R. sene 1106.

Bir sûreti dahı Sol kola tâbi' kâdîlara ve sol kol alaybegine yazılmışdur.

Bir sûreti dahı Delvine sancağında vâkı' kâdîlara ve Delvine sancağı alaybegine yazılmışdur.

154

Bir sûreti dahı Avlonya sancağında vâkı' kâdîlara ve Avlonya sancağı alaybegine yazılmışdur.

155

Bir sûreti dahı Ohri sancağında vâkı' kâdîlara ve Ohri sancağı alaybayine yazılmışdur.

156

Bir sûreti dahı Köstendil sancağında vâkı' kâdîlara ve Avlonya sancağı alaybegine yazılmışdur.

157

Bir sûreti dahı İlbasan sancağında vâkı' kâdîlara ve İlbasan sancağı alaybegine yazılmışdur.

158

Bir sûreti dahı Dakakin sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdur.

159

Bir sûreti dahı Üsküp sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdur.

160

Bir sûreti dahı İskenderiye sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdur.

143

161

Bir sûreti dahı Alacahisâr sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdır.

162

Bir sûreti dahı Pirizrin sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdır.

163

Bir sûreti dahı Vilçutrin sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdır.

164

Bir sûreti dahı Çirmen sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdır.

165

Bir sûreti dahı Niğbolu sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdır.

166

Bir sûreti dahı Silistre sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdır.

167

Bir sûreti dahı Kırkkilise sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdır.

168

Bir sûreti dahı Vize sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine yazılmışdur.

Bir sûreti der-eyâlet-i fermân vâkı' elviyelere.

169

Bir sûreti dahı Konya mollasına ve Konya alaybegine.

170

Bir sûreti dahı Niğde sancağında vâkı' kâdîlara ve Niğde sancağı alaybegine.

171

Bir sûreti dahı Kayseriye sancağında olan kâdîlara ve Kayseriye alaybegine.

172

Bir sûreti dahı Kırşehir sancağında vâkı' kâdîlara ve Kırşehir alaybegine.

173

Bir sûreti dahı Yenişehir sancağında vâkı' kâdîlara ve Kırşehir alaybegine.

174

Bir sûreti dahı Akşehir sancağında olan kâdîlara ve Akşehir alaybegine.

175

Bir sûreti dahı Aksâray sancağında olan kâdîlara ve Aksâray alaybegine.

176

Bir sûreti dahı Mar'aş eyâletinde vâkı' olan kâdîlara ve elviye-i alaybegilerine yazılmışdur.

177

Bir sûreti dahı Haleb mollasına ve Haleb alaybegine.

178

Bir sûreti dahı Kilis sancağında vâkı' kâdîlara ve Kilis alaybegine.

179

Bir sûreti dahı, Genç(?) sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine.

180

Bir sûreti dahı Mamura(?) sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine.

181

Bir sûreti dahı Aziz sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine.

182

Bir sûreti dahı Hilye sancağında vâkı' kâdîlara ve alaybegine.

Der-Eyâlet-i Anatolı

183

Bir sûreti dahı Kütahya mollasına ve Kütahya alaybegine.

184

Bir sûreti dahı Hüdavendigâr sancağında vâkı' kâdîlara ve Hüdavendigâr alaybegine.

185

Bir sûreti dahı Kastâmonu sancağında vâkı' kâdîlara ve Kastâmonu alaybegine.

186

Bir sûreti dahı Karesi sancağında vâkı' kâdîlara ve Karesi alaybegine.

187

Bir sûreti dahı Sultanönü alaybegine ve lîvâ-i mezbûrda olan kâdîlara.

188

147

Bir sûreti dahı Saruhan sancağında kâdîlara ve Saruhan alaybegine.

189

Bir sûreti dahı Karahisâr-ı Sâhip sancağında kâdîlara ve alaybegine.

190

Bir sûreti dahı Hamid sancağında kâdîlara ve Hamid alaybegine.

191

Bir sûreti dahı Bolu sancağında vâkı' kâdîlara ve Bolu alaybegine.

192

Bir sûreti dahı Ankara sancağında vâkı' kâdîlara ve Ankara alaybegine.

193

Bir sûreti dahı Kangırı sancağında vâkı' kâdîlara ve Kangırı alaybegine.

194

Bir sûreti dahı Aydın sancağında kâdîlara ve Aydın alaybegine.

195

Bir sûreti dahı Teke sancağında vâkı' kâdîlara ve Teke alaybegine.

Bir sûreti dahı Menteşe sancağında vâkı' kâdîlara ve Menteşe alaybegine.

Bir sûreti dahı Trabzon eyâletinde vâkı' kâdîlara ve elviye alaybegilerine.

Bir sûreti dahı Adana eyâletinde vâkı' kâdîlara ve elviye alaybegilerine yazılmışdur.
Fî't-târihi'l-mezbûr.

Asitâne kâ'im-makâmına ve tersâne emînine hüküm ki,
Belgrad'dan irsâl olınan mîrî üserâdan Fransız Osman ve Erzangani Hüseyin ve
Çingane Şahin nâm üç nefer itlâk eyleyüp İlbasani Gogovolka ve Çoban Gorgi ve Sırp
Petresaç ve Macar Palos ve Macar Akton ve Hırvayovan nâm yedi nefer mücrimler
olmak üzre donanma-i hümâyûnum sefnelerinde kürek çekmek için tersâne-i amîrem
zindanına vaz' olınmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki diyü
yazılmışdur. Fî evâhir -i Rebî'û'l-âhir sene 1106.

Erzurum vâlisine kâdîsına ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki,
Memâlik- i İslâmiyyeyi istilâ kasdında olan küffâr ve düzâh-ı firânın nevâ'ir-i ve şerr ve
fesâd ü tugyân ve inâdı gittikçe iltihâb ü işti'al bulup eyyâm-ı muhârebe ve mukâtele ve
zamân-ı müşâcere vü mücâdele mütemâdî olup itgâ-i nâ'ire-i şerr ü mazarrat ve ecmâd-
ı şerâret-i mekr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda bulınan asâkir-i nusret-i encâm
garib olan mücâhidîn-i ehl-i İslâm bezl-i mechûddan hâlî olmayup lâkin muharibînin

birbirlerinden istinfâr ve istimdâd ü isti‘ânet ve istinâdları sebebi ile bu ana değin mazarratları mündefi’ ve zullâm-ı küfr ve nuhûsetleri . تخوم dar-ı İslâmdan mürtefi’ ve münkaşı’ olmayup indifâ’ ve inkişâflar için bilâd-ı ba‘îdde de olan ehl-i İslâmın dahı ber-mûcib: . خرض المؤمنينه على القتال “ Müninlere cihadı teşvik edin” (Kur’an-ı Kerim, 8/65) cihâd-ı a‘dâya tanrîs ve istinfâr olınmaları evked-i ferâ’iz-i dîn ve âyet-i ahkâm-ı kitab-ı mübînden olup nass-ı kerîme: .. يا ايهاالذين امنو هل ادلكم على تجارة تتجيكم من عذابا اليم تومنون بالله ورسوله وتجاهدون في سبيل الله باموالكم وانفسكم ذلكم خير لكم ان كنتم . تعلمون يغفرلكم ذوبكم ويدخلكم جنات تجري من تحتها الانهار ومسكن طيبة في جنات عدن ذلك الفوز العظيم “Ey iman idenler’ Size acıklı bir azabtan kurtarazak ticareti gösreteyim mi ! Aman ve rasûlüne inanır ve maliarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad idersiniz. Eger bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır.” (61/10,11) mefhûm-ı şerîf-i mûsumundan hissedâr olmak recâsında bu sene-i mübârekenin evvel baharında a‘dâ-yı dînin cihâd için hâlîsan li-vechillâh ve i‘lâ’en li-kelîmeti’l-ulyâ azm ve tasmîm olınan gazeve-i hümâyûnuma ziyâde asker tedârûki muktazî olup Erzurum eyâletine zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârdan on bin akçeden yukarısı alaybegileri ve tîmâr defterdârı ve defter kethudâsı ve çavuşlar kethudâsı ve çavuşân ve sâ’ir bellü başlılarıyla sefer-i hümâyûnuma me’mûr olmalarıyla vech-i meşrûh üzre sefer hitâmına değin mevcûd bulunup firâr eylemek üzre iki yüz nefer süvâri askerün tarafundan ve iskât-ı farîza-i cihâd için iki yüz nefer süvâri asker Erzurum’un zî- kudretlerinden fermânım olmağın vech-i meşrûh üzre eyâlet-i merkûmenün zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârının bazıları on binden yukarı olanları alaybegiler ve sâ’ir bellü başlılarıyla hâlâ fermân olduğı üzre yivlü tûfengleriyle şimdiden techîz ve a‘dâd idüp ve bu vâkıtde cihâd mâlen ve bedenen kudreti olan âmme-i mü’mînîn ve kâffe-i müvahhidîn üzerine farz-ı ayn olmağın Erzurum’un zî- kudretlerinden dahı iskât-ı farîza-i cihâd için hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince re‘âyâ ve berâyâ kuvvet-i mâlîyeleri olmayup üzerlerine mâlen ve bedenen cihâd farz olanlara bir şey teklif olmamak üzre ve inşa’llâhü te‘âlâ sefer hitâmına değin hizmetde bulunup firâr eylememek üzre kefilleri alınup ve beher yüz neferine a’yân -ı vilâyetden birer kâr güzâr kimesne baş ve buğ olmak şartıyla Erzurum’un zî- kudretlerinden hâkimü’s-şer’ ve a’yân-ı vilâyetin üzerine iki yüz süvâri âdem techîz ve kefillerinin memhûr ve mumzâ defterinün rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve bu vakit sâ’ir vakte kıyâs olınmamağla sen dahı iki yüz nefer gezend süvâri asker tecehhüz ve on

binden yukarı olup hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla me'mûr olan zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve ahâlî-i vilâyetin zî-kudretlerinden iskât-ı farîza-i cihâd için fermânım olan iki yüz ve senün dahı tarafundan fermânım olan iki yüz nefer süvâri askere kethudânı baş ve buğ nasb ve emr-i vâcibü'l-ımtisâlim varduğı gibi واعدوا لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخيل ترهبون به عدوانه "Onlara gücünüzün yettiğı kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın" (Kur'an-ı Kerim, 8/60). def'atle esbâb-ı kâr u zâr ve âlât-ı cenk perkarlarını şimdiden müheyyâ vü âmâde ve gerek zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve iki yüz nefer iş erleri tarafundan fermânım olan iki yüz neferi cümlesi yivlü tüfengleriyle müsellâh ve mürettep olmak üzere şimdiden techîz ve a'dâda leyl ü nehâr mukayyed ve ihtimâm ve gayret idüp içlerinden bir fert tüfenksiz olmamağı sa'y ü ikdâm idüp ve fermân-ı azîmüştân انفروا خفا و تقالا و اذا استتصروكم في الدين فعليكم النصر و " Gerek hafif ve ağır olarak savaşa çıkın(9/41) Eğer onlar sizden dinde yardım isterlerse, onlara yardım edin" (8/72) mücebince vech-i meşrûh üzere tertîb ü tekmîl ve inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda bi-eyyi hâl Edirne sahrâsında mevcûd ve atlarını düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehû* ile serhad -ı mensûreme garib mahâllerde çayırlatup dinç ve kuvvetli bulunmak üzere vakt ü zamâniyle ihrâc ve îsâl ... وسار عوا الى مغفرة من ربكم وجنه عرضها السموات والارض Rabbimizin bağışına ve takva sahipleri için hazırlanmış olup,genişliğı yer ve gökler kadar olan Cennete koşun" (3/133) sebeb-i cihâdda edâ-yı farz itmek gereğı gibi cidd ü ihtimâm idüp göreyim seni. Vakt-i mezbûrede gelüp huzûr-ı hümâyûnumdan alay göstermelerine ikdâm ... و اذا استغفرتم فا نفروا ... emr-i şerîfiyle mü'ekked ü mü'ebbed olan bu emr-i celîlü'l-kudretimin mazmûn-ı münîfi tefeyyüz ü icrâ idüp vezîr-i a'zâm müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdi üzerine rızâ-yı hümâyûnuma muvâfik hizmetde bulunmâlarıyla bezl-i makdûr ve sa'y ü nâ-mahsûr eyleyüp ihmâl ü müsâhale ve bir takrîb ile özr ve bahâneden ihtizâr eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki şöyle ki vech-i meşrûh üzere olan askerün cümlesi mükemmel ve müsellâh yivlü tüfenglerle vakt-i merkûmda Edirne sahrâsında mevcûd bulunmayup bu emr-i mühimmede tekâsül ü taksırın zâhir olur ise mes'ûl ve muâ'teb edilmek mukarrerdir. Ana göre kemâl-i teyakkuz ve intibâh üzere hareket idüp hilâfindan begâyet ihtizâr eylesin. Fî evâhir-i R. sene 1106

Bir sûreti dahı (.....) mükemmel ve mürettep kapusuyla sefere me'mûr olmak üzere.

Ancak Maraş eyâletinin zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı sefer-i hümâyûna me'mûr olmak üzere.

Şâm Vâlîsi Vezîr-i Mükerrerem İsmâ'il Paşa'ya hüküm ki,
 Memâlik- i İslâmiyyeye istilâ kâsında olan küffâr ve düzâh-ı firârın nevâ'ir-i ve şerr ve fesâd ü tugyân ve inâdı gittikçe iltihâb ve işti'al bulup eyyâm-ı muhârebe ü mukâtele ve zamân-ı müşâcere vü mücâdele mütemâdî olup itgâ-i nâ'ire-i şerr ü mazarratları ve ecmâd-ı şerâret-i mekr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda bulunan asâkir-i nusret-encâm ve garip olan mücâhidîn-i ehl-i İslâm bez-i mechûddan hâlî olmayup lâkin muharibînin birbirlerinden istinsâr u istimdâd u isti'ânet ve istinâdları sebebi ile bu ana değin mazarratları mündefi' ve zullâm-ı küfr ve nuhûsetleri تخوم dar-i İslâmdan mürtefi' ve munkaşî' olmayup indifâ' ve inkişâfları için bilâd-ı ba'îdde olan ehl-i İslâmın dahı ber-müceb خرض المؤمنينه على القتال " Müninlere cihadı teşvik edin" (Kur'an-ı Kerim, 8/65) cihâd-ı a'dâya tahrîs ve istinfâr olınmaları evked ferâ'iz-i dîn ve âyet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînde. olup nass-ı kerîme: .. يا ايهاالذيين امنو هل ادلكم على تجارة... تتجيكم من عذابا اليم تومنون بالله ورسوله وتجاهدون في سبيل الله باموالكم وانفسكم ذلكم خير لكم ان كنتم.... تعلمون يغفرلكم ذوبكم ويدخلكم جنات تجري من تحتها الانهار ومسكن طيبة في جنات عدن ذلك الفوز العظيم "Ey iman idenler" Size acıklı bir azabtan kurtarazak ticareti gösreteyim m ? Allah ve rasûlüne inanır ve mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad idersiniz Eger bilerseniz bu sizin için daha harırlıdır." (61-10,11) mefhûm-ı şerîf-i mûsûmundan hissedâr olmak recâsıyla inşâ'llâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede evvel baharında a'dâ-yı dîne cihâd için hâlîsan li-vechillâh ve i'lâ'-i li-kefîmetü'l-ulyâ-i azm ve tasmîm olunan

gazeve-i hümâyûnuma ziyâde asker tedârüki muktazî ve Şâm vâîleri eyâlet-i merkûmenün zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve Şâm kullarıyla me'an sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan asker mevcûdundan olup sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Sen Şâm'ın yerlü kullarıyla kemâ f'l-evvel umûr-ı huccâc-ı müslimîn için ta'yîn ve eyâlet-i Şâm'ın zü'amâ ve erbâb-ı erbâb-ı tîmârı hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sefer-i hümâyûnuma me'mûr olup düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem ber-vech-i arpalık Gazze ve Kudüs-i Şerîf sancaklarına mutassarrîf olan vezîrüm Ahmed Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü* arkalarına düşüp inşâ'llâhü te'âlâ gelüp rûz-ı hızırda Edirne'de bulunmak üzre me'mûr olmağın imdi hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan emr-i şerîfüm varduğı gibi Şâm eyâletinin zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve alaybegileri ve defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve tîmâr tezkirecisi ve defter kâtipleri ve çavuşlar kethudâsı ve çavuşânı ile umûmen *واعدوا لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخيل*

“ Siz de düşmanlarınıza karşı gücünüzün yettiğı kadar kuvvet ve süvari atı hazırlayın”(8/60) esbâb-ı kâr ü zâr ve âlât-ı cenk-i kıtâllarını müheyyâ vü âmâde ve cümlesi yivlü tüfengleriyle tâmmûs-silâh ve mükemmel-i edâvât olup bir neferi noksansız olmamak üzre şimdiden techîz ve a'dât ve tertîp ve tekmîl ve inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda bi-eyyi hâlin Edirne sahrâsında mevcûd bulunup atlarını düstûrû'l-kirâm müşîru'l-müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzım-ı ümem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü ve zâ'afü iktûdârahü* ile serhad-ı mensûrem garip mahallerde çayırlatup dinç ve kuvvetli bulunmak üzre vakt ü zamâniyle ihrâc ve vezîr-i müşârün-ileyh *وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنه عرضها السماوات والارض*

“Rabbinizin bağışına ve takva sahipleri için hazırlanmış olup,genişliğı yer ve gökler kadar olan Cennete koşun” (3/133) musadakınca sebab-i cihâdda edâ-yı farz itmelerine gereğı gibi cidd ü ihtimâm idüp göreyim seni. Vakt-i mezbûrda gelüp huzûr-ı hümâyûnda alay göstermelerine ikdâm ve bu emr-i celilü'l-kudretimin mazmûn-ı münîfi tefeyyüz ü icrâ idüp vezîr-i a'zâma-ı müşârün-ileyhimün re'y-i savâb-dîdi üzre bulunmalarına bezl-i makdûr ve sa'y u nâ-mahsûr eyleyüp ihmâl ü musâmahadan ve ber-takrîb ile özr ve bahâneden be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhir-i R. sene 1106

Eyâlet-i Şâm'ın defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve elviye alaybegileri ve tîmâr tezkirecisi ve çavuşlar kethudâsı ve çavuşânına hüküm ki,

Bu sene-i mübârekenin evvel baharında a'dâ-yı dînin cihâd için hâlîsan li-vechillâhi'l-a'lâ azm ve tasâmim olunan gazeve-i hümâyûnuma ziyâde asker tedârüki muktazî olup bi-hasebi'l-iktizâ Şâm vâlisi düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem vezîrüm İsmâ'il Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlühü* Şâm'ın yerlü kullarıyla kemâ-fîl-evvel ümûr-ı hüccac-ı müslimîn için Şâm'da kalup eyâlet-i Şâm'ın zü'amâ ve erbâb-ı tîmârî sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sefer-i hümâyûnuma me'mûr ve düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem ber-vech-i arpalık Gaze ve Kudüs-i Şerîf sancaklarına mutasarrıf olan vezîrüm Ahmed Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlühü* arkal'arına düşüp inşeaalahü te'âlâ gelüp rûz-ı hızırda Edirne'de bulunmak üzere ta'yîn olunmağla imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan emr-i vâcibü'l-ımtisâlim varduğı gibi esbâb-ı cenk ve âlât-ı harbî şimdiden hâzır ü âmâde recâsıyla zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr müsellâh yivlü tûfengleriyle inşâ'llâhü te'âlâ bi-eyyi hâl rûz-ı hızırda Edirne'de mevcûd ve düstûrü'l-mükerrerrem ve müşîrü'l-fihâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzım-ı'l-ümem vezîr -i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü ve zâ'afü iktidârahü* ile me'an atlarınız serhad-ı mensûreme garib mehâllerde çayırladup vakt-i cihâdda dinç ve kuvvetlü olmak üzere vezîr-i müşârün-ileyh ile me'an vakt ü zamâniyle kalkup sebep-i cihâdda bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylemenüz bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Ber-vech-i arpalık Gazze ve Kudüs-i Şerîf sancaklarına mutasarrıf olan vezîrüm Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Memâlik-i İslâmiyyeye istilâ kasdında olan küffâr-ı düzâh-ı firârın nevâ'ir-i şerr ve fesâd ve tугyân-ı inâdı gittikçe iltihâb ü işti'al bulup eyyâm-ı muhârebe ü mukâtele ve zamân-ı müşâcere vü mücâdele mütemâdî olup itgâ'-i nâ'ir-i şerr ü mazarrat ve ecmâd-ı şerâret-i mekr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda bulunan asâkir-i İslâm ve garip olan

gökler ve yer kadar olan Cennete koşun”(3/133) sebab-i cihâdda edâ-yı farz itmek gereği gibi cidd ü ihtimâm eyleyüp göreyim seni. Vakt-i mezbûrda gelüp huzûr-ı hümâyûnda alay göstermeği ikdâm ve bu emr-i celîl-i kudretimün mazmûn-ı münîfi tefeyyüz ü icrâ ve vezîr-i a‘zâm ve serdâr-ı ekrem-i müşârün-ileyhün re‘y-i savâb-dîdi üzre hizmetde bulunmağı bezl-i makdûr ve sa‘y-i nâ-mahsûr eyleyüp ve müsâheleden ve ber-takrîb ile özr ve bahâneden be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı alîşan sâdır olmuştur. Fî evâhir-i R. sene 1106

206

Diyârbekir Vâlsine hüküm ki,

Eyâlet askeri devlet-i aliyyemin mu‘addiye askeründen olmağla bu ana değin vâkî‘ olan seferlere geldüklerinde mükemmel silâha ve atlarıyla gelüp gazavât ve hurûbda küllî hizmetde bulunurlar iken bir kaç seneden berü ba‘zıları silâha ve atsız semerli barkirlere binüp hîn-i iktizâda gereği gibi hizmete istida‘at ve kudretleri olmayup bu vech üzre olmalarıyla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Eyâlet-i merkûmda vâkî‘ zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ze‘âmet ve tîmârların mahâllerine göre kânûn üzre cebelüleri bi‘l-cümle yivlü tûfengleriyle alay göstermek üzre mukaddemâ ve hâlâ fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağla inşâ‘llâhü te‘âlâ rûz-ı hızırda Edirne‘de bulunmak üzre sefer-i hümâyûnuma geldüklerinde kânûn-ı kadîm üzre egerlü at ve barkire binüp mükemmel ve müsellâh cümlesi yivlü tûfengleriyle gelüp min-ba‘d kânûn-ı kadîme mugâyir vaz‘ ve hareket eylememek üzre alaybegilerine muhkem tenbîh ü te‘kîd ve her birini habîr ve âgâh idüp husûs-ı mezbûra be-gâyet mukayyed ve ihtimâm eylesin

Şöyle ki ba‘de‘t-tenbîh mütenebbih olmayup alay gösterdüklerinden yivlü tûfengleri ve at ve pusât silâhları mükemmel olmayup ve ze‘âmet ve tîmârlarının cümlesi var iken tahmillerine göre kânûn üzre cebelülerin tedârük itmeyüp ve fermân-ı hümâyûnuma muhâlefet ve inâd idenlerün dirlükleri ahâra virilmek ile iktifâ olunmayup haklarından gelündükden sonra sen dahı âdem-i takâyyüd ve ihmâl ü tekâsülüne haml olunmağla mes‘ûl olman mukarrerdir. Ana göre habîr ve âgâh olup bu husûs-ı sâ‘ire kıyâs itmeyüp ziyâde cidd ü ikdâm ve takâyyüd ve ihtimâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ‘il-i R. sene 1106

207

Bir sûreti Karaman vâlisine yazılmışdır.

208

Bir sûreti Haleb vâlisine yazılmışdır.

209

Bir sûreti Rûm-ili Beglerbegine yazılmışdır. Rûz-ı hızırda Belgrad'da olmak üzere yazılmışdır.

210

Anatoli vâlisi olup Sakız tarafuna serasaker olan vezîr-i mükerrer İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki,

Bi-avnilâhi te'âlâ ve tevfikahü def'a Sakız cezîresinin eyd-i a'dâdan istirzâ ve istihlâsi elzem-i levâzımât-ı ehemmi-mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olup sen vüzerâ-yı azâmın yarar ve tâmdarı ve gayretkeş ve kârgüzârı olup bi-lütfu'llâhi te'âlâ sebep-i dîn-i mübîninde ve uğr-ı hümayûn-ı sâ'adet-makrûnumda senden küllî hizmete me'mûl ve muntazır olmağın inşâ'llâhü te'âlâ cezîre-i merkûme gâ'ilesini esnâ-yı şitâda ber taraf olup evvel baharda Enkürüs seferinde bulunmak üzere sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince husûs-ı mezbûr için mükemmel ü müretteb kapun halkı ve eyâletin askeriyle sen me'mûr olup ve sâ'ir ol tarafa ta'yîn olunan mîr-mîran ve ümerâ ve alaybegileri ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebecileri ve topcuları ve sâ'ir tavâ'if-i asker ve donanma-i hümayûnum üzerine ve bi'l-cümle Akdeniz seraskeri nasb ve ta'yîn ve ol tarafın ümûr-ı cümhûr-ı uhde-i ihtimâmını tefvîz ve havâle olinup düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem bi'l-fi'il kapudanım olan vezîrüm [.....] Paşa *edâmâ'llâhii te'âlâ iclâlihü* ve kalyonlar

kapudanı [.....] *dâme ikbâluhû* ve ümerâ-i deryâ ve sâ'ir kapudanalara ve bi'l-cümle donanma-i hümayûnum sefineleri ve kalyonları ve firkate ile ve Anatoli eyâletinin bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı fîmârı ve alaybegileri ile sizünle me'an me'mûr olup re'y-i savâb-dîdin üzre hareket eylemeleri için başka başka evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmuşdur. Ve inşâ'llâhü te'âlâ evvel baharda musammem olan gazeve-i hümayûnum vaktinde kalmayup hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince yine vakt ü zamâniyle Enkürüs seferinde mevcûd bulunmak üzre cezîre-i merkûmenün esnâ-yı şitâda istihlâs-ı mühimm ve muktazî olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün . Bu vakt-i tamam-ı gayret ve hamiyet rikkâti olmağla göreyim seni ve dâmen-i gayreti dermiyân idüp te'hîr ü tevakkuf eylemeyüp kapun halkı ve eyâletin askeriyle kalkup bir gün evvel Sakız mukâbilinde bir münâsib mahalle varup husûs-ı mezbûr için me'mûr olan tavâ'if-i askeri ve bundan akdem garip olan kazâlardan ihrâc olunup Çeşme ve İzmir ve ol havalilerde hâzır ü âmâde itdirülen iş-erlerin yanına cem' ve henüz gelmeyüp evlerinde ve yirlerinde arazilerin mukaddemâ ve fermânum olduğu üzre mübâşirler gönderüp ihrâc ve cümlesini başına cem' ve dernek-i cem'iyet ve ahvâllerini nizâm virüp ve kapudan-ı müşârün-ileyh ile haberleşüp kemâl-i ittihâd ve ittifâk ve gönül birliği ve hüsn-i vifâk ile mütevekkelen alellâh asker ve tophâne ve cebehâne mühimmâtı ile bi-eyyi hâlin karşı Sakız cezîresine geçüp kal'sını gereği gibi muhâfaza ve gece ve gündüz demeyüp hâbb ü rahatı kendüne harâm idüp her ne tarîkle olur ise alâ-eyyi hâl kal'a-i merkûmeye eyd-i nez' ve ve tahlîs ve zullâm-ı keferenuhûsetlerini ol havalilerden ref' u izâleye takâyyüd ü ihtimâm ve sen ki ümûr-ı deryâda dahı vukûf ve şu'ûrunda olmağla donanma-i hümayûnum çekdirenleri ve kalyonları dahı gereği gibi donatdırup a'dâ-yı eyyâmın şikâyet-i menhûsalarına dahı tevkîf-ı bârî ile îsâl-i mazarrat eyleyüp husûs-ı merkûm e'âzım-ı işgâl devlet-i aliyyemden olmağla senden me'mûl-ı hümayûnum olduğu üzre her husûsın merdâne ve dilirâne hareket ve her ne hâl ise kal'a-i merkûmeyi istihlâs ve melâ'inün şakâvet-i menhûsalarına îsâl-i mazarrat ile itmâm-ı hizmet eylemek bezl-i kudret ve sarf-ı mümkün ve lâzımu'l-arz olan ahvâl ve âsârı ve asker ve mühimmât ve levâzım-ı sâ'iriden dahı her ne iktizâ iderse der-i devlet-medâruma icâleten arz ve i'lâm eylesin. Mukârenet-i avn-i ileyh ile kal'a-i merkûmenün istihlâsı senden matlûbdur .Bu emr-i mühimme me'mûr olduğın hidemât-ı dîn-i mübînde tekâsül ü taksîrî olup emrini muhâlefet idenler her kim olursa olsun aman

ve zamân virmeyüp ba'dehü arz eyleyüp hâsılı senden melhûz-ı hümayûnum olduğı vech üzre hidemât-ı müstehsine vücûda getürmeğı bezl-i mechûd eylemek bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânnum yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

211

Anatoli vâfisi olup Sakız tarafuna me'mûr olan asâkir-i İslâm-ı donanma-i hümayûnum üzrine serasker nasb ve ta'yîn olunan vezîr-i mûkerrem İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki, Donanma-i Hümayûnum sefineleri ve mîrî kalyonlar ve firkatelerin kapudan ve rü'esâ ve sâ'ir zâbitlarından ba'zıları hizmetlerinün uhdesinden gelmeyi iktidâr oldukları olamyup âdem-i isti'dâd ve istihkâklarından nâşî hîn-i iktizâda bir hizmete yaramayup hidemât-ı aliyemin ta'tiline bâ'is edilmeleriyle tanzîm ü tensîk-ı ahvâlleri lâ-büdd ve lâzım olup ve sen ki müşârün-ileyhsün. Ümûr-ı deryâda kemâl-i mertebesinin vukûf ve şu'ûrun olmağla anların dahı ahvâllerine nizâm verilmeğın senün uhdene tefvîz ve havâle olunmuşdur. İmdi donanma-i hümayûnum sefinelerine ve mîrî kalyonlarda olmağla serkarda olup lâkin âdem-i istihkâk ve istidâdlarından nâşî hîn-i iktizâda ise yaramayup kendülerinden gereğı gibi hizmete me'mûl olmâları azl ve tebdîl ve yerlerine kar -azmuda ve her vechile ellerinden iş gelür ashâb-ı isti'dâd ve istihkâkı nasb ve ta'yîn idüp hâsılı vaktinde hizmete yarayacak mertebe-i ümûrlarına nizâm virüp der-i devlet medârım arz u i'lâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

212

Yeniçeri ocağında sâbıkan başçavuş olan Osman *zîde mecduhîye* hüküm ki, Sen ocağın emekdârı vekil müstehâk olduğın için sana turnacıbaşılık sadaka ve hibe olmağla senden her vechile hizmete me'mûr sadakât u istikâmet ile me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde bezl-i maddûr eylesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan virilüp mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Ve Kütahya alaybegine hüküm ki,

Bi-avnilahi te'âlâ tevîka ve teşdîde Sakız cezîresinde eyd-i a'dâdan istirzâ ve istihlâs-ı lâzime-i dîn ü devlet-i aliyyemden olup düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Anatoli vâlîsi olan vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehü* inşâ'llâhü te'âlâ esnâ-yı şitâda cezîre-i merkûm gâ'ilesi ber taraf idüp evvel baharda kapusu halkı ve eyâlet askeriyle yine Üngürüs seferinde bulunmak üzre sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla me'mûr ve ol tarafa ta'yîn olunan tavâ'if-i asker ve donanma-i hümayûnum ve bi'l-cümle Akdeniz'e serasker nasb olunmağın sen ki mîralay-ı mezkûrsun. Sen dahı lîvâ-i mezkûrun zü'amâ ve erbâb-ı tîmâriyle vezîr-i müşârün-ileyh ile me'an me'mûr olmışsındur. İmdi emr-i şerîfüm sana varduğı gibi bir an ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf olmayup mukaddemâ fermânım olduğı üzre lîvâ-i mezbûrun zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ze'âmet ve tîmârlarınun tahmillerine göre kânûn üzre cebelüleriyle cümlesi yivlü tüfengleriyle tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât olmak üzre techîz ve adâd ve icâleten kalkup kemâl-i sür'at ve isti'câl ile vezîr-i müşârün-ileyhün yanında mevcûd ve cezîre-i merkûmenün avn-i hakla eyd-i a'dâdan tahlîsından ve sâ'ir hidemât-ı aliyyemden re'y-i savâb-dîdi üzre bezl-i makdûr ve sa'y ü nâ-mahsûr eyleyüp ihmâl ü tekâsülden be-gâyet ihtizâr ü ictinâb eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Bir sûreti Hüdavendigâr sancağı alaybegine yazılmışdur.

Bir sûreti Saruhan sancağı alaybegine yazılmışdur.

216

Bir sûreti Sultanönü sancağı alaybegine yazılmışdur.

217

Bir sûreti Karesi sancağı alaybegine yazılmışdur.

218

Bir sûreti Aydın sancağı alaybegine yazılmışdur.

219

Bir sûreti Teke sancağı alaybegine yazılmışdur.

220

Bir sûreti Bolu sancağı alaybegine yazılmışdur.

221

Bir sûreti Kangırı sancağı alaybegine yazılmışdur.

222

Bir sûreti Menteşe sancağı alaybegine yazılmışdur.

223

Bir sûreti Hamid sancağı alaybegine yazılmışdır.

224

Bir sûreti Karahisâr-ı Sahîb sancağı alaybegine yazılmışdır.

225

Bir sûreti Ankara sancağı alaybegine yazılmışdır.

226

Bir sûreti Kastâmonu sancağı alaybegine yazılmışdır.

227

Fermân-ı celflü's-şânım mücebince amel olup zinhar tekâsül ihtimâlinde hazer eyleyesin diyü unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum sâdır olmuşdur.

228

Mısır muhâfızı vezîr pašaya hüküm ki,

Barut husûsu sefer-i hümâyûnumda ehemmi-i ümûrdan olup tabh ve mâda takâyyüd ü ihtimâm olınmak elzem ve ehemmi iken Mahrûsa-i Mısır'da işlenen ocaklık ve iştirâ barutun tabhına me'mûr olanların âdem-i takâyyüdlерinden ve üzerlerinde cebehâne-i amîrem ocağı tarafundan mu'temed âdem olduğundan tabh olınan barut gâyet fena ve alçak olup Âsitâne-i Sa'âdetüme her sene vaktiyle gelüp irişmedüğünden mâ'adâ bir vechile istimâline sâlih olmağla fimâ-ba'd İngiliz ber-dahtı olup gönderilen numûneye

göre işletirilüp vakt ü zamâniyle irsâl olınmak şartıyla dergâh-ı mu'allâm cebecileri ocağından ma'zül kethudâlardan kıdvetül-emâcid ve'l-a'yân [.....] *zîde mecduhû* ta'yîn ve irsâl olunmağın imdi vech-i meşrûh üzre Mahrûsa-i Mısır'dan der-sa'âdetüme gelecek barut mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle gönderilen numûneye göre İngiliz perdahtı olup kâbil-i istimâl olmak şartıyla gereği gibi perdaht ve inşâ'llâhü te'âlâ vakt ü zamâniyle dersa'âdetüme irsâl ve ta'yîn-i mecd-i sâ'i olup tekrâr perdahta muhtâc-ı fermân-ı hümâyûnuma mugâyir-i takâyyüd olunmamağla fena ve alçak barut irsâlinde ihtiyât eylesin. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsün. Mübâşirin hasebiyle tabha ve der-sa'âdetüme gelecek barut fena olup kâbil-i istimâl olmayup tekrâr perdahte muhtâc veyahud vakt ü zamâniyle irişdirmeyecek olursa hakkından gelinmek mukerrer bilüp ana göre vech-i meşrûh üzre perdahte ve irsâline mecd ü sâ'i olırsun diyü mâliyyeye tarafundan virilüp emr-i şerîf mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

229

Anatoli vâlisi olup Sakız tarafına me'mûr olan tavâ'if-i asker ve donanma-i hümâyûn ve mîrî kalyonlar ve bi'l-cümle Akdeniz'e serasker olan vezîr-i mükerrem İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem Venedik keferesinin Sakız'da kal'an sefâ'in yanında garâbeti ekall-i kalil olmak üzre kapudan paşa ve kalyon kapudanı ve cümlesinün ittifâk ve talep ve rağbetleriyle üzerlerine varılmak bâbında fermân-ı vâcibül'imtisâlim sâdır olup avn-i hakla değin üzerlerine varılmak mülâhazasıyla bir haber-i nusret me'mûl ve muntazır iken hâliyâ kapudan paşadan mektûb gelüp mela'inün Mora tarafundan imdâda gelmek üzre yirmi kıta çekdiren ve altı kıta mavna ve yirmi kıta kalyon ve sekiz kıta eşkalavon tâbi'r olunur. Fırkaları Koyun Adalarında olup mukârenet-i avn-i ileyh ile çekdirenlerimiz çekdirenleri ve on altı kıta kalyonlar ve kalyonlarıyla mukârenet iderler ancak mavnalar için kalyonlardan dört kıta kalyon ta'yîn olunmalıdır ki müste'înen billâh üzerlerine vardukda me'an varup limânlık olırsa çekdirilmeleriyle yedeklerine alup mavnalarına havâle oluna. Bi-inâyetillâhi te'âlâ bu sûretde çekdirmez çekdirilmeleriyle ve dört kıta tayi olınan kalyonlar mavnalarıyla ve bâkî kalan on altı kıta kalyonlar terk-i ada-yı dînün kalyonlarına göre takviyetleri olmağla avn-i hakla cevâb virmekte

elemeleri yoktur. Böyle olursa melâ'inden bir fert yüz çevirmeyüp cümlemiz uğur-ı dîn-i mübîninde baş ve canla çalışıyoruz diyü i'lâm idüp gayret-i dîn-i mübîn için donanma-i hümâyûnum çekdirenleri ve kalyonları ve mevcûd olan firkatelerin a'dâ-yı dîn ve müşrikîn-i dalâlet kârîbin sefâ'in-i menhûsalarıyla müste'înen billâh ve mütevekkilen alellâh mukâbil olup Ağrıboz dîn için cihâd ve bezl-i iktidâr itmeleri iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum olup i'lâm eyledükleri üzre melâ'inün mavnaları için dört kıta kalyon ta'yîn olindikdan sonra melâ'inin yirmi iki kıta çektirmelerine donâma i hümâyûndan yirmi üç kıta çektiren ve altı mavnalarına dört kıta kalyon ve sağır ve kebîr melâ'inin kalyonlarının keyfiyetleri ma'lûm yirmi kalyonlarına on altı kıta kalyon tertîp olunmuş olur. Fevz ve nusret Allahü azîmü's-şândır. Kendilerinin dahı i'lâmlarına göre ba'de'l-yevm irâd idecek özr ve bahâneleri kalmayup kıl-ü ka'âlleri maktu' olmuş olur. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm sana varduğı gibi kapudan paşanın i'lâm eylediğı recâ üzerine ahvâllerine nizâm virüp Allâhü azîmü's-şâna şirk idüp ve Habîb-i Muhteremi Muhammed Mustafâ *sallallâhü te'âlâ aleyhi ve sellem*'i inkâr iden müşrikîn düzâh-ı firârın şakâveti mülhâkaları üzerine gayret ve dîn-i mübîn için mütevekkilen alellâh ve mütevessilen ilâ mu'cizât-ı rasûlullâh bâd-i bân küşâyâ azîmet olup dîn ü devlet-i aliyeme nâşî hidemâtı müstahsine vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eyleyüp bir ferdden ba'de'l-yevm ta'allül itdürmeyüp ve sen dahı özr ve bahâne irâdıyla su'âl ve cevâb ile vakit geçirmeyüp sebab-i dîn-i mübîninde her vechile ızhâr-ı gayret eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

230

Kapudan paşaya ve Kalyonlar kapudanı olan [.....] *dâme ikbâluhûya* ve sâ'ir ümerâ-i deryâ ve kapudan ve bi'l-cümle donanma-i hümâyûn ve kalyonların hüküm ki,

Tekâsül ü taksîrınız sebebi ile eyd-i a'dâya giriftâr olan Sakız cezîresinün bi-avmillâhi te'âlâ dest-i a'dâdan nez' ve tahlîs -ı e'zamü şevâki'l-i dîn ü devlet-i aliyemden olup husûs-ı merkûm için düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Anatoli vâlisi vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlühû* me'mûr ve ol tarafâ ta'yîn olunan asâkir-i İslâm ve donanma-i hümâyûnum üzerine ve bi'l-cümle Akdeniz seraskeri nasb

ve ta'yîn olup ol tarafun hâme-i ümûr-ı müşârün-ileyhün uhdesine tefvîz olunmağın siz ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimsiz. Üzerinize serasker yollayup ve donanma-i hümâyûnumda vâkı' bi'l-cümle çekdiri ve kalyonlar ve sâ'ir şakâyet-i levendâtı vezîr-i müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdi ile gereği gibi tertîb ve techîz ve bi'l-cümlesi tâmmü's-silâh ve kemâlül'-edevât olmak üzre hâzır ü âmâde ve vezîr-i müşârün-ileyh Sakız mukâbelesinde dernek-i cem'iyet eylediği bi'l-cümle varup ve îsâl oldukda kemâl-i ittifâk ü ittihâd ile seraskerüm vezîr-i müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdi üzerine müşârün-ileyh ve sâ'ir tavâ'if-i asker ve tophâne ve cebehâne mühimmâtı cezîre-i Sakız'a nakilde ve nakl olındukdan sonra dahı zâd ü zâhire ve sâ'ir levâzım-ı mühimmât naklinde ve melâ'in-i haşerenün şikâyet menhûsalarına irsâl-i mazarrat eylemekde bezli maktûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyüp re'yine muhâlefet ve mugâyeret ile evâmir-i hatîrın te'hîr ü tevakkufuna bâ'is olmakdan be-gâyet ihtizâr u ictinâb eyleyüp mukaddem eyledükleriniz cürmün afv olunmasına bâ'is olacak hizmetde bulunup şimşir-i gazâb-ı ateş-pâremden hâlâs olmağa baş ile can ile bezli kudret eyleyesiz.

Hâsılı cezîre-i merkûmenin istihlâsında ve gerek melâ'inin şikâyet -i menhûsalarına avn-i hakla îsâl-i mazarrat ve sâ'ir iktizâ iden kâffe-i ümûrda sizden vücûh-ı kesîre ile hizmet matlûb-ı hümâyûnumdur. Şöyle ki bundan sonra dahı her her kangınızın tekâsül ü tehâvün ü terâhi ve müşâhade olur ise ve vebâliniz boynunuza bilâ-aman katl olursuz. Ana göre mülâhaza idüp hilâfindan ihtizâr u ictinâb eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-mâkrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Anatoli Beylerbegliği pâyesiyle Begpazarı hassını der-uhde iden Seyyid Ahmed *dâme ikbâluhûya* ve Ankara'dan Üsküdar'a gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' elviye-i mütesellimleri ve havass-ı voyvodaları ve evkâf ve kurâ zâbitları ve a'yân ve vilâyet ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfindan tahsîl olup Ankara' ya dâhil olan hazînenin hıfz ü hirâset olınarak Üsküdar'a îsâli mühimm ve muktazî olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi müstevfî tûfeng-endâz âdemlerinle kalkup

Ankara'ya varup zikr olınan hazînenin üzerine düşüp ve uğradığın kazâlardan dahı müsellâh ve mürettep kifâyet mîkdârında vâfir ziyâde tûfeng-endâz âdemler ihrâca ve yanına alup kemâl-i basîret ve intibâh ile inşâ'llâhü te'âlâ emn ü salîm gönderüp Üsküdar'a îsâl idüp Allah hıfz eyleye. Bunlara bir zarar ve gezend irişmekden be-gâyet ihtizâr eylesesin. Ve siz ki kâdîlar ve mütesellimler ve havâss-ı voyvodaları evkâf ve kurâ zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş-erlersiz. Her kangınızın taht-ı kazâsına gelüp dâhîl olur ise ber-mahfuz mahâlle gönderüp ve gicelerde müstevfî âdemler ta'yîn ve gereği gibi bekledüp ve gelür oldıklarında kifâyet mîkdârında vâfir müsellâh ve mürettep tûfeng-endâz âdemler koşup emn ü sâlîm birbirinde irsâl ve Üsküdar'a îsâl idüp avk u te'hîrden ve bu bahâne ile hılâf-ı şer'-i şerîfe bir ferde cevri ü te'addîleri ve bu neferi(?) ile akçe yol alunup celb-i mâl olmakdan her biriniz be-gâyet ihtizâr eylesesiz diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Veziir-i Mükerrrem Kapudan [.....] Paşa'ya ve kalyonlar kapudanına hüküm ki, Sen ki veziir-i müşârün-ileyh ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Akdeniz'de vâkı' cezâyir ve sevâhilin eyd-i a'dâdan hıfz ü hirâseti bundan akdem siz ki uhdenize tevfvîz olunup kirâren ve mîrâren evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Leyl ü nehâr her tarafa göz kulak olup iktizâsına göre her mahâllin hıfz ü hirâsetine bezli-makdûr eylemek üzerinize lâzım ve lâ-büdd iken kemâl-i gaflet ve tekâsül ve âdem-i ittifâkınuздan nâşî a'dâyî'l-amm Sakız cezâresine müstevlî olmağın müstehâk-ı ukûbet-i şâhide olmuşken a'dâ-yı eyyâmın donanma-yı menhûsasının ekseri Mora tarafuna bağlayup gönderüp Sakız cezâresi havâlîsinde kal'an sefâ'in-i menhûsası kalîl olmağla cümle ittifâkla üzerlerine varmağla kendü talep ve rağbetiniz ile emr-i şerîfüm sâdir ve talep olınan her maslahata müsâ'ade-i aliyye-i husrevânem olmuşken beynlerinde olan kîl ü kâ'al sebebi ile husûs-ı merkûm dahı henüz ne sûretde ifrâğ olındığı i'lâm olınmağla bu emrde dahı tekâsül ü taksîrınız zâhir olmağın mes'ûl olmuşızdur. İmdi emr-i şerîfüm varduğu gibi cümle ittifâkıyla ve kendü ve talep ve rağbetiniz ile bundan akdem me'mûr olduğunuz husûs-ı teveccüh üzerine karâr-dâde olmuşdur. Ve hâlâ ne mahâlde ve ne iş edesiz ve a'dâ-yı dîn ne keyfiyyetdedir ve hâlâ azîmet ve tenkîr ne vech üzredir? Sıhhati

ve hakikati üzerine arz u i'lâm eylemeniz bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

233

Boğazhisârı kal'sı muhâfazasında yeniçeri zâbıtı olan [.....] ve kal'a-i merkûme dizdârına hüküm ki,

Bu tarafda şakâvet ile ahz olunan altıncı bölüğün İbrâhîm ve yirmibeş cemâ'atinden Hâlîl ve on sekiz bölüğün Ahmed ve otuz iki bölüğünün Can Veli ve otuz dört bölüğün İsmâ'îl ve otuz bir cemâ'atinde diğeri Ahmed ve yirminci bölüğünün [.....] nâm şakîler ıslâha sa'y edince kal'a-i merkûmede muhkem kal'abend olanlar için ocakları tarafında kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran [.....] Çavuş *zîde kadruhû* ta'yîn olunmağla mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle muhkem kal'a-bend ve mübâşir-i merkûm ile i'lâm idüp ve itlâkları için fermân sâdır olmadıkça itlâk olunmamak üzere emîrû'l-ümerâ'îl kirâm Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mücebince amel olınmak üzere hüküm olunmuşdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

234

Adana kâdîsına ve yeniçeri serdârı Mehmed Çavuşa ve ocak ihtiyârlarına hüküm ki, Bu sene-i mübarekede musammem olan sefer-i hümâyûnum için kazâ-i mezbûrdan ve ol havâliden müceddeden tashîh ve pedergâh iki yüz nefer ihrâcı için ocakları tarafundan Abdî ta'yîn olunmağla yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhûnün* mektûbu mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

235

Ezine kâdîsına ve yeniçeri serdârına hüküm ki, Seddü'l-bahr muhâfızı Hüseyin Paşa'nın hassa karyelerinden Larend'e de sâkin yeniçerilerin ocağından olan ve Davulcı oğlu Mahmûd ve oğlu ve Kırılı oğlu Alî ve Ökoşan Abdî âvânelerine tâbi' eşkiyâsı ile re'âyâyı tahrîk itmekle göndermeyüp

kal'abend ve ferde himâyeden ihtizâr eylesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhûn*ün mektûbu mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

237

Mora tarafında Asâkir-i İslâma serasker olan Vezîrüm İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki, Mukârenet-i avn-i ilâhi ile Mora memleketinde kazâ-i Tesahir(?) getirülen mahâllerin tanzîm ü tensîk-ı ahvâlleri muktazî olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Binâyetillâhi te'âlâ me'mûr olduğın üzre Mora cezâresine girilüp cezâre-i mezbûre keferesinden istîmân idüp kemâ-f'l-evvel zimmet kabul idenlerün fermânum oduğu üzre re'yyetleri takrîr eyledükden sonra gable'l-istilâ cezâre-i merkûmenün müslimîn ahâlîsinden bilâ-vâris fevt olanların ve bu gazâda sizünle me'an bulunmayanların emlâki ve arâzilerinden re'âyâ yedlerinde bulunan arazinin şer' ve kânûn üzre müteveccih olan aşarı ve donma(?) olan bağ ve bahçelerinin şer'an vergileri alınup ba'dehü bâki mahsulleri mukaddemâ eshâbı olan müslimîn ile hums ve seba' ve münâsefeten hâsılı arâzinin kuvvet ve enba'ına göre beynlerinde ne gûne mu'âmele olunagelmîş ise ben dahı ol vech üzre mîrî için ahz ve zabt ve der-anbar itdürüp ve ol makûle bilâ-sâhib olan koyun ve keçilerinden dahı kezâlik evvelde beynlerinde ne vechile mu'âmele cârî olunagelmîş ise sen dahı cârî olan adetleri üzre mu'âmele eyleyüp mu'tâd-ı kadîm üzre veregeldikleri mahsûllerin mîrî için ahz ve zabt itdürüp amma cezâre-i mezbûr ahâlîsinden sizünle bu gâzâ-yı garrâ me'an bulunan müslimîn-i evvelinden hizmetde oldukları emlâk ve arazi ve koyun ve keçi ve sâ'ir eşyâlarına mukaddemâ sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince dahl ve ta'arrûz olunmamak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur. Buyurdum ki. Fî Evâ'il-i Câ. sene 1106

238

Rûm-ili'nin sağ kolunda vâkî' kâdîlara ve a'yân ve vilâyet ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki, Venedik keferesi hâlâ Sakız üzerine me'mûr asâkir-i mensûrem ile meşgul olmağla vakt-i bahara bakılmayup avn-i hakla heman şimdiden Mora cezâresine koyulup esnâ-yı şitâda mel'un Sakız tarafında meşgûl iken müste'înen billâh Anabolı kal'sı muhâsara ve

eyd-i a'dâdan tahallus olunmak üzere müstevfî tophâne ve cebehâne ve mühimmâtı ve levâzım-ı sâ'ire ile düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem sâbıkan Ağrıboz muhâfızı vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlihü* serasker nasb ve ta'yîn olunmağın cezîre-i mezbûrede olan kal'aların avn-i hakla evvel be-evvel nez' ve tahlîsî müyesser oldukça ol tarafa me'mûr olan asâkir-i İslâm ile me'an hizmetde bulunan gerek kadîmden Mora ahâlîsi ve gerek gayr-i levendât tâ'ifesindedir. Cezîre-i merkûmda vâkı' Mora ve Mizistre sancaklarında vâkı' ze'âmet ve tîmâr ve emlâk ve arâziye tâlip ve râğıp olanlara bu gazeve-i hümâyûnda me'an bulunmağla sebgat iden hizmetleri mukâbelesinde avâtıf-ı seniyye-i mülükânededen tevcîh ve temlik olmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum olmağın imdi emr-i şerîfüm her kangınızın taht-ı kazânuza varup dâhil olur ise sicillâta sebt ve mazmûn-ı münîfine mecmu'ı'n-nâs olan mahâllere ilân ve işâ'are ve gerek kadîmden Mora ahâlîsidir ve gönlünden olan müslimîndir vech-i meşrûh üzere kadîmi emlâkı ve ze'âmet ve tîmârlarına tâlip olanları ve müceddeden ol tarafa ze'âmet ve tîmâr ve emlâk ve arâziye râğbet iden kimesneleri varup asâkir mevcûdu ile bu gazeve-i hümâyûn ve cihâd-ı nusret-makrûnumda bulunmaları için Alî'ye tenbîh ü te'kîd eylesin ki bu vâkıdde asâkir-i İslâm ile me'an hizmetde bulunmayanlar sonradan gelüp kadîmi ze'âmet ve tîmâr ve emlâk ve arâzilerine tâlip olurlar ise virilmez. Ana göre habîr ve âgâh eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnum mücebince fermân-ı âlişânum sâdır olmuştur buyurdumki. Fî evâhir-i R. sene 1106

239

Bir sûreti dahı Rûm-ili'nin sol koluna minvâl-i meşrûh üzerine yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

240

Bir sûreti dahı Rûm-ili'nin orta koluna minvâl-i meşrûh üzerine yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Anatoli'nun sağ ve sol ve orta kollarına dahı minvâl-i meşrûh üzerine başka başka hüküm yazılmışdur. Et-târîh-i mezbûr.

Anatoli'ya yazılan üç kit'a emîrler mahâlline gönderilmeyüp şukka olunmuşdur.

Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından olup Mora tarafuna me'mûr zî-kudret piyâde ve süvâri askeri ihrâcına me'mûr olan [.....] *dâme mecdühîye* hüküm ki,
Virilen fetevâ-yı şerîf ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı makrûnum mücebince bilâd-ı İslâmiyyeden iken eyd-i a'dâya giriftâr olan Mora cezâresinde a'dâ-yı dîni def' için re'âyâ ve fukarâya bir şey teklîf olunmayup mâlen ve bedenen cihâda kâdir olan zî-kudretlerinden iskât-ı farîza-i cihâd için fermânım olan piyâde ve süvâri askeri inşâ'llâhü te'âlâ bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem ihrâc ve dernek ve cem'iyet mahâlli olan İstefe'de düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mora tarafuna me'mûr asâkir-i mensûreme seraskerüm olan vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehünün* yanında mevcûd itdürmeğe sen mübâşir ta'yîn ve beher kazâyâ başka başka evâmîr-i şerîfem ısdâr ve ihrâcına me'mûr olduğın kazâlar için dîvân-ı hümâyûnum tarafundan memhûr ve mümzâ bir sûret-i defter virilüp bu husûsun itmâmı senün uhdene tefvîz olunmuşdur. Venedik keferesi donanma-i menhûsa ile hâlâ Sakız tarafında olan asâkir-i mensûre ve donanma-i hümâyûnumla meşgul olup bu vâkıf Mora cezâresi sâ'ir vâkitlere kıyâsla(?) hâlî olmağla mukârenet-i avn-i bârî ile bu mahâllere cezâre-i merkûmenin tahlîsında fazl-ı hakdan suhûlete me'mûl olup bu vâkıf tamam-ı gayret vakti olmağla olup uğur-ı dîn-i mübînde amme-i mü'minîn ve kâffe-i müvahhîdîn-i hamiyyet-i İslâmiyyeye melhûz ve'l-akrabu ve'l-akrabu bu vâkıfde cihâd kudreti olan müslimîne farz-ı ayn olup tekâsül ü müsâmaha iderse ism azîm ile ism olup dünyada ta'zîz-i şedîde ve âhîretde azâb-ı elîme müstehik olurlar diyü fetavâ-yı şerîfe

virilmeğin gerek a'yân-ı vilâyet ve zî- kudret ve gerek sâ'ir iş-erlerinde bu emr-i mühimminde hılâf-ı şer'-i şerîf her kim tekâsül ü müsâmaha iderse ahz ve haps ve cezâları virilmek için isim ve resimleri ile rikâb-ı hümâyûnum arz u i'lâm eylesin ki fetevâ-yı şerîfem ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma muhâlefet eyledükleri için haklarında fermân-ı şerîfem ne şekilde sâdır olursa eman ve zamân vermeyüp mazmûn-ı münîfini icrâ eylesin.

Şöyle ki sen dahı bu bahâne ile hılâf-ı şer'-i şerîf kimesneden bir akçe ve remîd alup ve yahud ıcâlden ihrâc ve mahâll-i me'mûra irsâl ve îsâl ve itmâm-ı hizmetde tekâsül ü taksîr idüp azn-i hakla Mora cezâresine getürmeğe hâzırlanan asker-i İslâmın te'hîr ve tevakkuflarına ve bu fursat-ı vaktin fevt olmasına bâ'is olacak olur isen bin başın olsa şimşir-i gazâb atespâremden birini tahlîsa kâdir olamayup eşedd-i ukûbet ile katl olunursun. Ana göre mülâhaza idüp ancak her kazâya uğrayup birer def'a tenbîh ille iktifâ eyleyüp beher kazâdan fetevâ-yı şerîfem ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnumla ihrâc-ı fermânım olan piyâde ve süvâri askeri cümlesi yivlü tüfenglü ve tâmmü's-silâh olmak üzere ihrâc ve önlerine düşüp ta'cîl-i ale't-ta'cîl dernek ve cem'iyet mahâlli olan İstefe'de vezîr-i müşârûn-ileyhimün yanına îsâl ve inşâ'llâhü te'âlâ Gördüs boğazından içeri dâhil olunca me'an gidüp vezîr-i müşârûn-ileyhde itmâm-ı hizmet eylediğün temessük alup gelüp rikâb-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum cevâb virüp hılâfindan be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdumki. Fî evâhir-i R. sene 1106

244

Rûm-ili Beglerbegiliği pâyesine mutasarrıf olan Şehri Mehmed Paşa *dâmet me'âlîyehûye* hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Seddü'l-bahr muhâfazasında olan vezîrüm Hüseyin Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehûye* kapudanlık ihsânım olup Seddü'l-bahr ve havâlîlerinin muhâfazası lâzım-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olmağın sen ki mîr-i mîran-ı mûmâ-ileyhsün. Sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olınmışsındur. İmdi emr-i şerîfüm varduğı gibi bir an ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf eylemeyüp mükemmel kapun halkı ve tâmmü's-silâh ve

kâffetü'l-edâvat âdemlerinle icâleten kalkup Seddü'l-bahre varup bi-avnihi te'âlâ Seddü'l-bahr ve havâlîlerinin hidmet-i muhâfazasına bezl-i kudret ve sarf-ı meknet(!) ve etrâf ve eknâfi göz kulak olup ve lâzımü'l-arz olan ahvâlîn der-i devlet-medâruma i'lâmından hâlî olmayup hidemât-ı aliyyemden kemâl-i basîret ü intibâh üzre bezl ü sa'y ü kudret eyleyüp bu emr-i mühimmde ihmâl ü tekâsülden be-gâyet ihtizâr ü ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânım olmuşdur buyurdum ki. Fî Evâ'il-i Câ. sene 1106

245

Mora tarafında asâkir-i İslâma serasker olan vezîrüm İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki, Memâlik-i İslâmiyyeden iken eyd-i a'dâya giriftâr olan Mora cezîresine bi avnihi te'âlâ sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket makrûnum mücebince istihlâs için inşâ'llâhü te'âlâ sizünle me'mûr olan asker-i mensûrem ile vâsıl oldukda re'âyâsından istîmân idüp fi'l-evvel zimmet kabul idenlerin nüfus ve emvâl ü erzâk ve ehl ü iyâllerine asla ta'arrûz olunmayup himâyet ü siyânetleri ihtimâm olunmak muktazî olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. İnşâ'llâhü te'âlâ me'mûr olduğın üzre lütf-i hakla cezîre-i mezbûreme duhûl müyesser oldukda medâ'in ve kasabât ve kurâsının kefere ahâlîsinden kemâ fi'l-evvel zimmet ve ra'ıyyet kul idüp istîmân idenlerün nüfus ve evlâd ve zararilerine düşmen istilâsından mukaddem yedlerinde olan emlâk ve arazi ve eşyâlarına asla ta'arrûz olunmayup yedlerinde ibkâ ve zimmet ve ra'ıyyetlerin ta'zîz ve inşâ'llâhü te'âlâ bundan böyle dahı eyyâm-ı sa'âdet insicâmında hoşhâl ve müreffehü'l-hâl gitmeleri üzre re'y virüp beher birini gereği gibi himâyet ü siyânet ve envâ'-ı nevâziş ve istimâlet ile teshîrden sonra üzerlerine edâsı lâzım gelen hazînelerin vech-i şer' üzre esnâf-ı sülüs itibârîyle cem' ve tahsîle tarafundan mu'temedün aleyh ve mevkuf âdemlere tefvîz ü sipâriş ve zûra' ve hırslarıyla hâsıl eyledükleri mahsûllerden dahı vech-i şer' üzre müteveccih olan öşrlerini alup tavâ'if-i askeriyyeden ve gayrinden bir ferde vechen mine'l-vücûh kendilerine ve arazi ve emvâl u erzâklarına dahl ta'arrûz ve rencîde vü remîde itdürmeyüp ve cizye ve aşar-ı şer'ıyyeleri tahsîlinde bi-vech-i şer' bir akçe ve bir habbeleri aldirmayup beher hâl telîf kalup ve terfiyye-i ahvâllerine takâyyüd ü ihtimâm olunup nebz-uhd(?) üzre olup taraf-ı devlet-i aliyyeme itâ'at ve imtisâl ve zimmet kabul eylemeyüp muhâribîn ile müttefik ü müttehid olan melâ'ine eman

virilmeyüp kendileri katl ve nisvân ve sıbyânı esîr ve emvâl u erzâklarını gâzât-ı müvahhidîne iğtinâm olunup sebep-i dîn-i mübînde ma'ser-i pesen-dîde vücûda getürmeği bezl-i mechûd eylemek bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmışdur diyü yazılmışdur. Fî 4 Câ sene 1106

246

Anatoli'nun sağ kolunda vâkı' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki,

Bir kaç seneden berü hükkâmın ihmâl ve adem-i takâyyüdlere sebebi ile eyâlet ve elviyede olan beglerbegi ve sancakbegi ve mütesellimler kağıdlarıyla menzil barkiri virilüp ve ümûr-ı mühimm için Anatoli'ya varup gelen ulakların ellerinde olan menzil ahkâmına beher menzilde bakılmamağla herkes dilediği kadar menzil barkiri alup bu sebep ile avâriz mukâbelesinde ve mîrîden ta'yîn olunan akçe ile tedârük olunup vaz' olunan barkirler kifâyet itmedüğünden mâ'adâ re'âyâ fukarâsından dahı her bir menzilde bu husûs için talep ve tahsîl olunan akçede hâlleri mükerrer Anatoli'nun memleketlerinin techîzine bâ'is olmağın imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz ba'de'l-yevm intiha-i serhad olan Bağdad ve Basra ve Mısır ve Erzurum ve Van eyâletlerinde olan vâlîlerin mühimm olan husûslarda mühürlü kağıdlarıyla bir ferde menzil barkiri virilmeyüp ancak birer ve ikişer menzile virilmediği min-ba'd iki barkirden ziyâde virilmeyüp ve sâ'ir beglerbegi ve sancakbegi ve mütesellimler kağıdlarıyla bir ferde menzil barkiri virilmeyüp ve ellerinde tuğralı menzil ahkâmı olanların dahı beher bir menzilde emri bakılmayup ve kemâl-i mertebe-i dikkât olunup mahkûk ve sahte olmamak üzere sıhhati ma'lûm olduktan sonra tasrîh olunanlardan ziyâde virilmeyüp muhkem-i zabt olına . İş bu emr-i şerîfûme mugâyir ziyâde virilüp veyahud beglerbegi ve sancakbegi ve mütesellimler kağıdlarıyla amel olunup tesâmuha olunup her bir menzilde emîr talep olunmayup ve bakılmaya. Sonra bir vechile tertîb-i cezâ olunur ki sâ'ire mûcib-i ibret olırsuz. Ana göre ziyâde takâyyüd ve ihtimâm eylesesiz. Şöyle ki yedlerine virilenden mâ'adâ ziyâde talep olunup te'addî ve tecâvüz iderler ise muhkem-i ahz ve haps olunup der-i devlet-medâruma i'lâm olınmak bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmışdur buyurdumki. Fî Evâ'il-i Câ. sene 1106

247

Bir sûreti dahı Anatolın'nu Edirne kolunda vâkı' olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet iş-
erlerine yazılmışdur.

248

Bir sûreti dahı Anatol'nun sol kolunda vâkı' olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş-
erlerine yazıldı.

249

Bir sûreti Rûm-ili'nin sağ kolunda vâkı' olan kâdîlara ve a'yân-ı vâlisine yazıldı.

250

Bir sûreti dahı Rûm-ili'nin sol kolunda vâkı' olan kâdîlar ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine
vech-i meşrûh üzerine intihâ-i serhad olan eyâletlerin muhâfaza ve valîlerinin mühimm
olan husûsunda mühürlü kağıdıyla virilmek üzre yazıldı. Târîh-i Mezbûr.

251

Bir sûreti Rûmili'nin Edirne kolunda vâkı' olan kâdîlar ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine
vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

252

Selanik ve Yenişehir ve Yenice-i Karasu ve Cığlâyık ve Piraveşte ve Drama ve Siroz ve
Temür-hisâr ve Karadağ ve Topran Mea Gölbaşı ve Avrethisârı ve Yenice-i Vardarı ve
Karafarye ve Cumapazarı ve Eğribucak ve Çarşamba kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda

vâkı' a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerin Yörük çeribaşların ve ihtiyâr ve söz sâhiplerine hüküm ki,

Emîrül-Ümerâ'îl-kirâm Yörük muharriri Hasan *dâme ikbâlühû* şimdiden Yörük askeriyile me'an düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mora tarafında asâkir-i İslâma seraskerüm olan vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehû* ile vakt ü bahara bakılmayup avn-i hakla eyyâm-ı şitâda Mora cezâresine koyulup Anaboli kal'sı eyd-i a'dâdan istihlâsına me'mûr ve vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup bu vakıt sâ'ir vakte kıyâs olunmayup tamam-ı gayret ve hamiyet mahâlli olmağla seferden henüz geldik ve eyyâm-ı şitâdır diyü bir ferde zinhar ta'allül ve muhâlefet itdürmeyüp Yörük asâkirine inkâr ile asâkir-i mensûremîn me'mûr oldukları hizmetden gerü kalmalarına sebep olmayup Venedik keferesi Sakız tarafında olan asâkir-i İslâm ile meşgûl olmağla bu esnâda Mora cezâresi ba'zı cihete hâlî olup inşâ'llâhü te'âlâ bu vakıtlerde cezâre-i merkûmenin eyd-i a'dâdan tahlîsı fazl-ı hakdan me'mûl olup dîn-i mübîn uğruna bu vakıt herkesden gayret ve hamiyet iktizâ itmeğın imdi siz ki kâdîlar ve a'yân ve vilâyet ve sâ'ir iş-erleri ve Yörük çeribaşları ve ihtiyâr ve söz sâhiplerisiz. İş bu fermân vâcibü'l-ittibâ'im varduğı gibi igzâz-ı dîn-i mübîn için her biriniz takâyyüd ü ihtimâm eyleyüp bu emr-i mühimnde kat'an te'hîr ü tevakkuf eylemeyüp taht-ı kazânızda sâkin Mora tarafuna me'mûr olan Yörük tâ'ifesini mukaddemâ me'mûr ve ihrâc olduğı üzre tahrîr-i cedîd defter mücebince mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafundan ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ihrâc ve bir gün evvel mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh yanına irsâl ve me'mûr oldukları hizmetde mevcûd itdürmekde takâyyüd ve ihtimâm idüp bu vakt-i sâ'ir evkâta kıyâs ile tekâsül ü taksîrdan her biriniz be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylesesiz. Her kim tekâsül ü müsâmaha ider ise virilen fetevâyı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince hakkından gelinmek için ahz ve haps ve ale'l-esâmî rıkab-ı hümâyûnuma arz u i'lâm eylesesin ki veballeri boynlarına sonrada emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebince amel oluna. Her biriniz ana göre bilüp Yörük askerüni bir gün evvel İstefe'de vezîr-i müşârün-ileyh yanında mevcûd itdürmeğı bezl ü sa'y ü kudert eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnum mücebince fermân-ı âlişânum sâdır olmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Bir sûreti Edirne ve Kili ve Yenice-i Karasu ve Çığlâyık ve Gümülcine ve Karacek ve Öziçeâbâd ve Tatarpazarı kâdîlarına vech-i meşrûh üzerine hüküm yazılmışdır. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Cığlâyık kâdisına ve kazâ-i mezbûrun a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki, Memâlik-i İslamiyyeyi istilâ kasdında olan küffâr-ı düzâh-ı firârın nevâ'ir-i şerr ü fesâdı ve tугyân u inâdı gitdikçe iltihâb ü işti'âl bulup mehâzilinın birbirlerinden istinsâr ve istinfârları sebebi ile bu ana değin mazarratları bilâd-ı İslâmiyyeden mündefi' olmayup indifâ' ve inkişâflar için kâffe-i ehl-i İslâmın dahı ber-mûcib: ... خرض المؤمنينه على القتال .. "Müminlere cihada teşvik edin"(8/65) cihâd-ı a'dâya tahrîs ve istinfâr olunmaları evked-i ferâ'iz-i dîn ve âyet-i ahkâm-ı mübînden olup el-akrabu fe'l-akrabü bu vakıt cihâd amme-i müminîn ve kâffe-i müvahhidîn üzre farz-ı ayn olup ba-husûs bilâd-ı İslâmiyyeden eydi-i a'dâya giriftâr olan Mora cezîresinin istihlâsı e'âzım-ı ümûr-ı dîn ü devlet-i aliyemden olup Venedik keferesi donanma-i menhûsa ile hâlâ Sakız tarafuna me'mûr olan asker-i mensûrem ile meşgul olup avn-i hak ile bu esnâda cezîre-i merkûmden mela'inin def'i me'mûl olmağla düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem sâbikan Ağrıboz muhâfazasında olan vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* vakt-i bahara bakılmayup ol taraflar sevâhilde olup şitâsında şiddet olmamağla hemen şimdiden İnşâ'llâhü te'âlâ Mora cezîresine girüp Anaboli kal'asının bi-avnilahi te'âlâ eyyâm-ı şitâda alâ-eyyi hâl nez' ve tahlîs için me'mûr ve Mora tarafuna ta'yîn olınan asâkir-i İslâm üzerine serasker nasb ve ta'yîn olunup husûs-ı merkûm şeyhulislâmdan istiftâ oldıkda harbî kefer bilâd-ı müslimînden bir beldeye müstevli olup belde-i mezbûr ve kurbında olan bilâdün ahâlîsi def-i kâdir olmasalar kefer-i mezbûreyi def' mümkün olacak bilâd-ı müslimînin cihâda kâdir olan ahâlîsi üzerlerine cihâd farz olur. انفروا حفاقا و تقالا ای اخرجوا الالجناد شبابا و شی و حاور کبانامشاة "Gerek hafif ve ağır cihada çıkın, yani gerek ihtiyar ve gerek genç ve gerek binekli ve gerek yaya olarak cihada çıkın"(9/41) ihmâl ü tekâsül iderler ise ism-i azım ile ism olup

dünyada ta'zîz-i şedîde ve ukbâda azâb-ı elîme müstehk olurlar. Bu sûretde cihâd-ı mezkûrun farzını inkâr idenlere tecdîd-i îmân ve nikâh lâzım olur. Isrâra idüp tecdîd-i îmân itmeyenlerin katilleri dahı helaldır diyü fetavâ-yı şerîfe virilmeğın mücebince sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnum mücebince ref'-i muharibin için ol tarafda olan bilâd-ı müslimînden re'âyâ ve fukarâya bir şey teklîf olunmayup zî-kudretlerinden istinfâr iktizâ itmeğın fetevâ-yı şerîfe ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan askeri tâ'ifesinden mâ'adâ Cığlâyık kazâsının zî-kudretlerinden iskât-ı farîza-i cihâd için ceng ü harbe kâdir yirmi nefer piyâde tüfeng-endâz ve üzrelerine a'yân-ı vilâyetden bir mukaddem ve kârgüzâr kimesne baş ve buğ nasb olunub ta'yîn olınan mübâşir ma'rifetiyle bir gün evvel ihrâc ve asker-i İslâmın te'hîr u tevakkuflarına bâ'is olmamak için ta'cîl-i ale't-ta'cîl İstefe'de vezîr-i müşârûn-ileyhün yanında mevcûd olmak üzere fermânnum olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerisiz. Emr-i şerîfüm taht-ı kazânuza varup dâhil oldıkda sicille sebt ve mazmûn-ı münîfi ilân ve işâ'are ve kazâ-i mezbûrun zinhar ve zinhar re'âyâ ve fukarâsına bir akçe ve bir habbe teklîf olunmayup zî-kudretlerinden olmak üzere mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle icâleten yirmi nefer güzîde ve tuvânâ piyâde tüfeng-endâz tedârük ve a'yân-ı vilâyetden birisini üzrelerine baş ve buğ nasb ve ihrâc idüp bir gün evvel ve bir sâ'atden mukaddem İstefe'de vezîr-i müşârûn-ileyhün yanına irsâl ve hidemât-ı dîn-i mübînden mevcûd itdürmeğe her birinüz ziyâde takâyyüd ü ihtimâm eylesesiz. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsün. Kazâ-i mezbûrdan fermânnum olan yirmi nefer piyâde tüfeng-endâzı vezîr-i müşârûn-ileyhün yanına irsâl ve bu emr-i mühimmün husûli avn-ı hak ile bu esnâda me'mûl olup fırsat vakti olmağla vakt ü senadır diyü ve ahâr vechile min-ba'd bir ferde ta'allül itdürmeysesün. Fetevâ-yı şerîfe ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma muhâlif tekâsül ü müsâmaha idenleri haklarından gelinmek için ahz ve haps ve ism ve resimleriyle arz idüp sen dahı ihmâl ü tekâsülden ve bu bahâne ile kimesneden bir akçe ve bir habbe alup bu maslahatın te'hîrine bâ'is olmakdan ihtizâr eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i R. sene 1106

Şöyle ki bu husûs ümûr-ı dîniyyeden olmağın virilen fetevâ-yı şerîfe ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnuma muhâlif her kim tekâsül ü müsâmaha iderse ve senün tâma-hâme ve tekâyyüdün mesmû'- hümâyûnum olursa emân ve zamân virilmeyüp haklarından gelinir. Ana göre ziyâdesiyle takâyyüd ü ihtimâm eyleyüp vârid olan emr-i şerîfûmin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasın diyü yazılmışdur.

KAZÂ	PİYADE	KAZÂ	PİYADE	KAZÂ	PİYADE
Gümülcine	220	Praveşte	15	Bereketlü	10
Drama	20	Kara karye	200	Vidane(?)	150
Siroz	300	Zacesne	150	Temürhisâr	100
Menlik	100	Ahiçelebi	100	Kesriye	200
Manastır	150	Horpeşte	65	Naslic	25
Perşembe	50	Görice	130	Sermah(?)	110
Yenişehir ve Nev.	1300	Tırhâlâ	250	Sarıgöl	80
Eskicuma	50	Falursa(?)	160	Alasonya	170
Dömenek	50	Yanya ve nev	200	Ohri	220
Grebene	60	İstarva	150	Koniçe	85
Aydonad	100	Mezarak	100	Morkılıç	55
Çatalca	150	Ermiyye	80	Velestin	60
Yenice vardar	100	Pi'lâmte	100	Usturva	100
Yenice karasu	100	Behlişt	100	Delvine	170
Cem'an	5085	960			

İstanbul kâ'im-makâmına va kâdisına ve defterdâr vekiline hüküm ki, Sâbikan kapudanum olan vezîr Yûsuf Paşa ve kethudâsı ve Dîvâni Efendi'nün nukûd ve emlâki ve bi'l-cümle emvâl ü eşyâsı mîrîye girift olınmak için fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağla siz ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve defterdâr vekilisiz vezîri müşârün-ileyhimin kethudâsı ve Dîvâni Efendinin İstanbul'da ve ahârlarda olan nukûd ve emlâki ve bi'l-cümle nâtik ü sâmit ve emvâl u erzâkları cüz'î ve küllî mübâşir ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve mîrîyyeye ahz ve kabz ve sıhhati üzre mumzâ ve mektûm defterlerinin bir sûreti der-i devlet-medâruma irsâl ve hakîkati üzre arz u i'lâm eyleyüp bir akçe ve bir habbe olmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'il-i Câ.sene 1106

İzmîr Monlasına ve Sıġla kâdîsına hüküm ki,
 Dîn ü devlet-i Aliyyeye hiyâneti ve hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûna muhâlif vaz' ve hareketi zâhir olmaġla Paşa-i bagy ref' olunan Derviş Ağazâde Mehmed Paşa tarafundan Sıġla sancaġı mütesellimi ve Gürsün mukâta'ası voyvodası ahz ve ellerinde bulunan sancak mahsûli ve hassı mâlı cüz'î ve küllî her ne ise ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve mîrîyye için ahz ve kabz ve ta'yîn olunan mübâşire defteriyle teslim olup bir akçe ve bir habbe olunmayup mütesellim ve voyvodası defterleriyle der-i devlet-medâra ihzâr oluna diyü yazılmışdur. Fî Gurre Câ. sene 1106

Mısır vâlisine ve İskenderiye kâdîsına hüküm ki,
 Ümerâ-i deryâda ber-vech-i arpalık İskenderiyye sancaġına mutasarrıf olan Hacı Ahmed Paşa'nın dîn ü devlet-i aliyeme hiyâneti zâhir olmaġla paşalığı ref' ve cümle emvâl ve erzâk-ı mîrîyyeye girift olunmak üzere hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum sâdır olmaġla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsün. Mûmâ-ileyhün İskenderiyye sancaġına mütesellimi olan kimesnenün livâ-i mezbûr mahsûlünden cüz'î ve küllî makbuzu ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le yerlü yerinde tefahhus ve istikâmet ve bir akçe ve bir habbe ketm ve ihtifâ ve emlâk ve izâ'at olunmamak üzere tahsîl ve tahrîr ve defter ve mîrîyye için ahz ve kabz ve mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslim ve sâlimen der-i devlet-medâruma irsâl ve îsâl eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî Evâ'il-i Câ. sene 1106

İzmîr mollasına hüküm ki,
 Ümerâ-i deryâda hâ'in-i dîn ü devlet olan Derviş Ağazâde Mehmed Paşa'nın İzmîr'de olan hânesinde ve ol havalîde vâkı' sâ'ir mahâllerde olan nâtik ve sâmit-i galîl ve kebîr

emvâl ve erzâk-ı mîrîyyeye girift olması için hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum olmağla imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsün. Ta'yîn ve irsâl olunan mübâşir ma'rifetiyle merkûmun gerek İzmîr'de olan hânesinde ve gerek sâ'ir mahâllerde olan nukûd ve cüz'î ve küllî emvâl ve erzâkı her ne ise ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve mîrî için ahz ve kabz ve bir mahfûz mahâlde hıfz ve defteri ve der-i devletime irsâl ve sıhhati üzre arz itdirüp bir akçe ve bir habbe zay'î ve telef ve ketm ve ihtifâ olinmağın be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur buyurdumki. Fî evâhir-i R. sene 1106

260

İstanbul kâ'im-makâmına ve kâdisına ve defterdâr vekiline hüküm ki, Ümerâ-i deryâda olup dîn ü devlet-i aliyyeme hıyâneti zâhir olan İstanbul'da sâkin Sarı Ahmed Paşa ve İzmîrli Derviş Ağazâde Mehmed Paşa'nın cümle emvâl ve erzâkları mîrîyyeye girift olinmak üzre hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum sâdır olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve defterdâr vekilisin. Merkûm Sarı Ahmed Paşa'nın İstanbul'da vâkı' bi'l-cümle gerek nukûd ve gerek emlâk ve gerek nâtik ve sâmit ism-i mâl itlâk olinur. Cüz'î ve küllî emvâl ve erzâkı ta'yîn olunan mübâşir ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve mîrî için ahz ve kabz ve memhûr ve mumzâ defterle sıhhati üzre der-i devlet medâruma arz u i'lâm eyleyüp bir habbesi ketm ve itlâf ve izâ'at olinmakdan be-gâyet tahrîr ve tahsîl eyleyesiz. Ve İzmîrli Derviş Ağazâde Mehmed Paşa'nın dahı İstanbul'da ve havâlisinde emlâk ve erzâkda bir nesnesi varsa mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le tefahhus olinup tahrîr ve defter ve mîrîyyeye girift ve defterle i'lâm ve bir habbesi ketm ve izâ'at olinmakdan be-gâyet ihtizâr u icinâb eylemeniz bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur buyurdum ki. Fî Evâ'il-i Câ. sene 1106

Tosya kâdisına ve serdârına hüküm ki,
Kazâ-i mezbûrdan Mehmed ve Karaoğlı Ahmed ve kapucı oğlı diğer Ahmed ve ve Kuru nâm şakîler sefer-i hümâyûnuma gelmeyüp itâ'at-ı fermân itmemele bi-eyyi hâl ele götürüp süriciler ma'rifetiyle şer'an lâzım gelen tertîb ve mûcib-i şer'ıyyeyi icrâ olunmak için yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhûn*ün mektûbu mûcebince yazılmışdur. Fî evâ'il- i Câ. sene 1106

Bolu nâ'ibine ve yeniçeri serdârı Mehmed Çavuş'a hüküm ki,
Kazâ-i mezbûr ahâlîsi gelüp kazâ-i mezbûre tâbi' Yenice nâm karyeden Osman ve Daralı nâm karayeden Saru Hasan ve dört akçeden Mehmed ve Sarucalı Pehlivân oğlı diğer Hasan ve Mahmûd oğlı Davut ve Kiyâlcı İsmâ'il ve Bel köyünde Batur oğlı Hüseyin ve Sarıca nâm şakîler sefer-i hümâyûnuma gelmeyüp gidenleri men' idüp ve re'âyâ fukarâsı bey' için pazara getürdükleri eşyâları cebren noksan bahâ ile alup ve âlât-harble Ümmet-i Muhammed'i urup te'addî üzre olmalarıyla üzerlerine sübût bulan (.....) kendileri habs ve der-i devlet-medâruma vuku'ı üzerine arz oluna diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhûn*ün mektûbu mûcebince yazılmışdur. Fî Evâ'il-i Câ. sene 1106

Akdenizde serasker olan vezîr İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki,
Ümerâ-i deryâdan Derviş Ağazâde Mehmed Paşa ve Sarı Ahmed Paşa menbâ'-ı fesâd olup donanma-i hümâyûnun ihtilâlîne bâ'is ve niçe mekr ve hile ile kapudanları kendülerine uydurup sebep-i dîn-i mübîninde hidemât-ı alıyyemde bulunmalarına mani' olup bu misüllü şakâvet adet-i müstemirreleri olup ale'l-husûs bundan mukaddem

melâ'inin şikâyet-i menhûsalarının ekserisi Mora tarafuna gidüp Sakız'da kal'an sefineleri ekall-i kalil olmağla vakt ü fursatdur diyü üzerlerine varılmağa kendü talep ve rağbetleriyle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum sâdır olup ve her ne murâd eylediler ise müsâ'adet-i aliyyem izâle buyrulmuşken ve gerek donanma-i hümâyûnum çekdirenleri ve kalyonlarının ulûfelü ve bahşışlü levendât ve cenkcileri mevcûd iken bir özr ve bahâne olmamak için tekrâr adalar ve İzmir ve Çeşme fesâdlarında mevcûd olan kapu kullarından ve sâ'irlerinden dahı iktizâ eylediği mertebe levendât almanız iken yine üzerlerine varılmamağı sebep-i mezbûrlar olduğu ol tarafdanda gelen kapucubaşılar ve sâ'irlerinden teğallüben haber olmağın şer'-i şerife ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma muhâlefet eyledükleri için sâ'ir mûcib-i ibret ve sebep-i tashîh olmak üzere sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince mezbûrları ahz ve haklarında şer'an lâzım gelen cezâları virilmek için Boğazhisârlarına , Sultanhisârı kal'asına haps ve kimileri mîrî için girift ve gerek gemi takımı ve gerek nukûd ve eşyâ ve âsâra ve galîl ve kesîr bulunan emvâl u erzâkını ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve ikisinin dahı gemilerini sefinelere lüzûmu olan âsâr ve sâ'ir gemi takımıyla deryâda ma'ser-i yarar ve şeci' birer ve ehil ve müstehk âdemlere virüp ve levendât ve sâ'ir hüddâmından bir ferdi dağıtmayup mükemmel ü mürettep takımıyla mevcûd ve hidemât-ı aliyyede istihdâm eyleyüp sefine takımından hâric nukûd ve eşyâ bulunan sâ'ir emvâlîni dahı mîrî için kabz idüp sefineleri ve sefinelerinin âsâr ve sâ'ir takımlarını tahmîl-i tashîh-i şer' ile tahmîni ve başka defter idüp gemileri takımından hâric olan nukûd ve sâ'ir emvâl ve eşyâları başka defter ve eşyâları hıfz olup defteri der-i devlet-medâruma irsâl olınup sefineleri yine birer na-ehil âdemlere vermekde ve eşyâları itlâf ve izâ'at olınmakda ve bu bahâne ile donanma-i hümâyûnun me'mûr oldukları düşmen sefineleri üzerine varmasını te'hîr ve tevakkufdan ihtiraz olınmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur buyurdum ki. Fî evâ'i'l-i Câ.sene 1106

Anatoli vâlisi olup Sakız üzerinde me'mûr asâkir-i mensûrem ve donanma-i hümâyûn ve bi'l-cümle Akdeniz'e sersakerüm olan vezîr İbrâhîm Paşa'ya ve bi'l-ff'il kapudan olan vezîr Hüseyin Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,

Bahr-i sefid'de vâkı' Cezâyir ve sevâhilde hıfz u hirâseti ve zuhûr iden düşmenin def-i giru ve mazarratları kapudan olanların üzerine lâzım ve dâhil olup ve basîret ü intibâh üzre hareket itmek üzre mukaddemâ bir kaç def'a evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşken kapudan Yûsuf Paşa'nın sebep-i dîn ü devlet-i aliyyemde tekâsül ve müsâmahası ve habs-i nefis ve hıyânetinden nâşî Venedik melâ'ini Sakız cezâresini eshel vechle ahz ve mukırr-ı tevhîd ve ibâdet olan cevâmi ve mescidleri dâr-ı şirk ve ma'siyyet eyleyüp bu bâbda müstehık-ı afviyyet olmuşken der-i devlet-medâruma mektûb ve âdem gönderüp melâ'inin ve donanma-yı menhûsasının ekserisi Mora tarafuna bakılıp kendisi Sakız havâlisinde kal'an gemileri ekall-i kalîl olmağla fırsat vaktidir diyü üzerlerine varılmağı talep ve ra'iyet gösterdikde hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum sâdır ve her ne murad olunur ise müsâ'ade-i aliyye-i husrevânem izâle kılınup ve donanma-i hümâyûnum çekdirenleri ve kalyonlarının mukaddem ta'yîn olan levendât ve cenkcileri mükemmel olup hâricden i'ânet lâzım değil iken mücerred düşmen üzerine varılmak için levendâdımız noksandır diyü illet ve bahâne itmeği özü ber-taraf olmak için Adalar ve İzmîr ve Çeşme kıyılarında olan kapum kulları ve sâ'irlerinden tekmîl olunmak üzre fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağla ziyâde asker alup donanma-i hümâyûnumu gereği gibi donatılıp özü ve bahâne edecek hâlî olmayup düşmen dîn-i sefinelerinin sağîr ve kebîr ve köhne ve cedîd- i keyfiyyet ve kemiyyeti ve teveccüh üzre donatup ve her bir sefinesinde ne mikdâr âdem olduğu donanma-i hümâyûnum gemilerinin dahı ahvâlleri ve avn-ı hakla düşmen gemileri üzerine varmakdan emîn olmadığı ol tarafdı gelen kapucubaşılar ve sâ'ir mu'temedü'l-kul kimesnelerde yakînen haber alup muhât-ı ilm-i âlem şumûlüm olmağla müste'inen billâh üzerlerine varılıp ol havâfilerde eser-i nuhûsetlerin def u izâle için kirâren ve mirâren evâmîr-i şerîfem sâdır olmuşken kemâl-i hîn ve hiyanetlerinden nâşî aslan müte'essir olmayup bahardan beru bu kadar lâzım ve mühimmât ve hazîneyi itlâf ve izâ'at idüp

hidemât-ı dîn-i mübîninde küllî hıyâneti ve fermân-ı şerîfeme âdem-i itâ'ati zâhir ve a'yân olmağla hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla kapudanlıktan azl ve itlâf ve izâ'at eylediği hazîne ve levâzım ve mühimmâtı kendünden tahsîl iktizâ itmekle imdi siz ki vezîr-i müşârûn-ileyhimasız . Kapudan-ı sâbık müşârûn-ileyhi donanma-i hümâyûnu cihâd-ı a'dâda men'-i illet-i müstekille olan kethudâsı ve kâtibinin ve donanma-i hümâyûnda ism-i mâl itlâk olunur. Ma-mülkleri her ne ise cümleten ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve mîrîyye için kabz ve haklarında şer'an lâzım gelen icrâ olınmak için kapudan-ı sâbık-ı mezkûr Yûsuf Paşa'yı ve kethudâ ve kâtibi ile üç me'mûn ilkâsıyla hizmetkârlarıyla Midillü kal'sında kal'abend itdirüp sıhhati üzre der-i devlet-medâruma arz u i'lâm eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i Câ.sene 1106

265

Kalyonlar kapudanı olan Mezemorta Hüseyin *dâme ikbâlehûye* ve Patrona kapudanı Murâd *dâme izzühüye* tırbâle(?) ve sâ'ir kalyonlar kapudanı ve re'isleri ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve sâ'ir kalyon recâsın bu sene-i mübârekede donanma-i hümâyûnum çekdirenleri ve kalyonların levâzım ve mühimmâtı ve sâ'ir senelerden ziyâde gereği gibi görülüp mevâcib ve sâ'ir husûslarına murâdları üzre müsâ'ade-i aliyye-i husrevânem izâle kılmup ve Akdeniz'de vâkı' cezâyir ve sevâhilde hıfz u hirâseti üzerinize lâzım ve dâhil olmağla gerek size ve gerek kapudan-ı sâbık Yûsuf Paşa'ya def'atle evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Sebeb-i dîn-i mübîninde kemâl-i teyakkuz u intibâh ve sadâkat ü istikâmet ile sizden her vechile hizmet ve gayret ve hamiyet-i matlûb iken beyninizde şikâk ve nifâk ve ihtilâl ve ihtilak vuku'uyla me'mûr olduğunuz hidemât-ı aliyyemde hilâf-ı me'mûl-ı hümâyûn tekâsül ü taksîr ve ihmâl ve müsâmaha donanma-i hümâyûnum çekdirenleri ve kalyonlar ile bu kadar gâzât-ı müvahhüdîn garip yerde hâzır u âmâde dururken düşmen-ı dîn Sakız'da bir cezâyreye ednâ'-i melâ'in ile bilâ-rahmet müstevlî ve bi-baht üzre ibadullahı vatanlarından ihrâc ve mahâll-i tevhdîd ve ibâdet olan cevâmi ve mesâcid-i şerîfleri dar-ı şirk ve ma'siyyet eyleyüp gayret ve tenbîh ile cümleiniz bu yolda baş ve can fedâ idüp

indallahi ve'n-nas kendileri bu töhmetden kurtarmağı cidd ü ikdâm lâzım eylediğı kah kendü talep ve rağbetinizle ve kah kârîha-i hümâyûnumdan bi-eyyi hâl düşmen-ı dînin sefâ'in-i menhûsaları üzerlerine varup avn-i hakkıyla îsâl ve mazarrat ve cezîre-i merkûmeyi tekrâr eyd-i a'dâdan tahlîs ve bu kadar zamândan berü ibadetgâh mevcûdu olan cevâmi ve mesâcid ve sâ'ir emâkin-i müteberrekeden zulâm-ı küfr ve nuhûsetlerini def eylemek üzere bir kaç def'a hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumdan ve evâmîr-i şerîfem gönderilüp bu husûs kemâl-i mertebe -i aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olduğı tenbîh ve te'kîd olunup hem ne kadar şey talep olundu ise müsâ'ade olunmuşken yine beyhude özr ve bahâne irâdıyla nice fursat-ı vâkıtlere fevt olup ila hezel an me'mûl-ı hümâyûnum olan gayret ve hamîyyet-dilirâne müşâhade olunmayup cümleler müstehâk -ı afviyyet olmuşken yine teharrî ve tennî ile keyfiyyet-i ahvâl kirâren ve mîrâren teftîş ve tefahhus olundukda bu husûsun sizin o mertebe bazılarınız olmamak üzere haber virilmekle merâhim-ı aliyye-i husrevânemde bu def'a vâkı' olan cürmlerinizi afv olunup hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla kapudan azl ve bu hıyânetine bâ'is olan kathüdâsı ve kâtibi ile haps ve bir kaçının dahı cezâsı virilüp kapudanlık düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem sâbıkan Seddü'l-bahr muhâfızı vezîrüm Hüseyin Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehîye* inâyet ve ihsânım olup kemâ-fî'l-evvel mütevekkilen alellah ve müste'înen billah yine melâ'ımın sefâ'in-i menhûsaları üzerine virilüp avn-i hakkıyla kahr ve tedmîr ve istisâllerine ve bi-eyyi hâl Sakız cezîresinin eyd-i a'dâdan istihlâsına me'mûr olmuşuzdur. İmdi emr-i şerîfüm varduğı gibi medâ mâ-madâ bundan böyle sizden merdâne ve dilirâne hizmete me'mûl ve muntazır olmağın serasker olan vezîrüm İbrâhîm Paşa ve kapudan-ı müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdleri üzere gerek çekdiri ve gerek kalyon recâli bir yere gelüp mahâll-i muhârebede inşâ'llâhü te'âlâ birbirinizden ayrılmayup mu'âvenet ve muzahâret ve gönül birliğı ile gâzâ ve cihâd olunmak üzere sözü bir yere koyup ve beyninizde olan muhâlefet ve adâvet muvâfakat ve muhayyete tebdîl ve: انما المؤمنون اخوة "Müminler ancak kardeşler" (49/10) müstedâsınca avn-i dîn-i mübîn için cümleler ihvân gibi muttehid ve müttefik tahsîl-i rızâ-i lillâh ve rızâ-i rasûlullah için göreyim sizi baş ve can yakmayup bir hizmet-i mütehassin vücûda getürmeğı bezl-i kudret eylesesiz. Düşmen-ı dînin gerek sefâ'in-i menhûsası ve gerek bî-baht olan cenkcilerinin keyfiyyet-i ahvâlleri mâ'lûm olup mukârenet-i avn-i bârî ile guzât -ı müvahhidîn-i gayret ve hamîyyet ve teşîde ile cidd ü

ikdâm iderler ise Mu‘cize-i Muhammedî berekâtıyla anların savt ve dilirânelerine bir vechile tab‘-aver-i tâkat olmayacakları mukarrer ve muhakkak olmağın bu bâbda her vechile ikdâm ve ihtimâm idüp inşâ’llâhü te‘âlâ şikâyet-i menhûsalarına istisâl ve Sakız cezîresinin istihlâsına sa‘y ve mâla-kelâm eylesiz. Hidmette bulunanlarınız eltâf-i mütevâfiremi bu def‘a dahı tekâsül ü taksîr idenler nâ’ire-i azâb ve ateş-pâreme mazhar olmâları mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp hılâfından ihtizâr eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâ’il-i Câ. sene 1106

266

Anatolî eyâletine mutasarrıf olup Sakız üzerine me’mûr asâkir-i mensûre ve donanma-i hümâyûn ve bi’l-cümle Akdeniz’e serasker olan vezîr İbrâhîm Paşa’ya hüküm ki, Kapudan-ı sâbık Yûsuf Paşa’nın habs-i nefis ve redâ’et-i tîneti sebebi ile dîn ü devlet-i aliyyemden vücûh ile tekâsül ve hıyâneti zâhir olmağla hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla kapudanlıktan azl ve sâbıka Seddü’l-Bâhir muhafazasında olan düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü’l-âlem vezîrüm Hüseyin Paşa *edâmellai te‘âlâ iclâlehüye* tevcih olunup sen ki vezîr-i müşârün ileysin. Kapudan-ı sâbık Yûsuf Paşa’yı ve donanma-i hümâyûnumu a’dâ üzerine varmakdan men‘-i illet-i müstekille olan kethudâsı ve kâtibi ve üç hidmetkârıyla fermânım olduğı vecih üzre mahâll-i me’mûra irsâl eyleyüp bunlardan mâ‘adâ kapudan-ı sâbıkın yanında bulunan kapısı halkı ve levendât ve sâ’ir âdemlerinden ve donanma-i hümâyûnum sefineleri ricâlinden bir ferdi taşra çıkmağa komayup cümlesün vezîr-i müşârün-ileyh kapudan Hüseyin Paşa yanında takrîr idüp donanma-i hümâyûnumun tanzîm-i ahvâlî dahı bundan akdem ve hâlâ uhdeni müfevvaz‘ olmağla nizâmına hâlel târî olacak keyfiyyetden himâyet ü sıyânet ve tanzîm-i ahvâlîne bezl-i kudret idüp donanma-i hümâyûnum çekdirenleri ve kalyonları ricâlini bir yere getirüp vakt-i muhârebede birbirlerinden olmayup birbirlerini götürmek üzre sözi bir yere koyup ittifâk ü ittihâd idüp inşâ’llâhü te‘âlâ gönül birliğiyle ve kemâl-i ittifâk ve hüsn-i vifâk ile bi-eyyi hâl melâ’inin şikâyet-i menhûsaları üzerine varup a’dâ-yı dîn ile muhârebe ve mukâtele idüp îsâl-i mazarrat ve kahr ve tedmîr-i a’dâya sarf-ı himmet eyleyüp mukârenet-i avn-i ileyh ile Sakız cezîresinin istihlâsına dahı ızhâr-ı gayret ve hamiyet idüp sen dahı ba’zı özr ve bahâne irâdıyla bu hidmet-i celîlenin

te'hîrine bâ'is olmakdan be-gâyet hazer eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'i'l-i Câ. sene 1106

267

Emr-i âlişânım mücebince amel olunup müsâmahadan tahzîr oluna diyü unvânına hatt-ı hümâyûn vârid olmuşdur.

268

Mısır vâlisi vezîr-i mükerrem Alî Paşa'ya hüküm ki,
Bin yüz üç senesine mahsûp olmak üzere Mısır cânibinden ber-vech-i ocaklık kilâr-i amîreme irsâl olunacak zehâ'îr zinhar müfredât defteri mücebince sefinelere tahmîl ve bir gün evvel Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâl ve teslîm-i kiler-i amîrem etdirmek üzere Mısır-ı Kâhire tarafundan ocaklık ve mübâya'adan İskenderiye iskelesinde der-mahzen olan barut ve mübâya'-i fitilinden mukaddemâ fermânım olduğu üzere bin beşyüz kantar barut-ı siyah ve beş yüz kantar fitil ifrâz ve münâsib olan müste'men ve tüccâr sefinelerine virüp inşa'llâhü te'âlâ ta'cilen Selanik iskelesine nakl ve teslîm olmak için ve bin kantar barut dahı Rodos cezîresi kıl'a ı için vech-i meşrûh üzere gönderilmek üzere ve Selanik ve Rodos'a irsâli fermânım olandan mâ'adâ topa salım ne mikdâr barut-ı siyah varsa münâsib olan müste'men ve tüccâr sefinelerine virüp Âsitâne-i Sa'âdetim'e nakil ve cebehâne-i amîreme teslîm olınmak üzere mâliye tarafundan evâmîr-i şerîfem verilmeğin sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mezâmin-i men'ı sen tefeyyüz ve icrâ eyleyüp ihmâl ü tekâsül u taksîrden ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'i'l-i Câ. sene 1106

Kâdiasker-i sâbık mezkûr yanına âdemler koyup irsâl ve Halep'de iskân eyleyüp ve nâkibü'l-eşrâf-ı sâbık-ı mezkûr Seyyid Alî'nin dahı kendin eğlendirmeyüp yanına âdemler koşup Antalya iskelesinde mahâll-i me'mûra irsâl eyleyesin diyü emr-i âlişânım yazılmışdur. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

İstanbul kâ'im-makamına ve bostancıbaşıya ve sekbanbaşıya hüküm ki, Mahmiye-i İstanbul'da Yorgancılar çarşısı kurbında vâkı' evliyâ odaları demekle ma'rûf handa bi-kazâ'llâhi te'âlâ zuhûr iden harık-ı mesâmih-ı aliyye-i hüsravâneme ilkâ olunmağla siz ki âdem-i takâyyüd ve ihmâl ü tekâsülünüze haml olunup mes'ûl olmuşuzdur. İmdi sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum medîne-i merkûmede ba'de'l-yevm kimesneye şehnişine çıkarmayup gerek hâlâ muhterik olan mahâller yapıldıkda ve gerek sâ'ir mahâllerde bedâvet ile harpuşte tâbir olunur dükkân üstü yaptırılmayup ve yatsudan sonra evlerde çok ateş yakılmamak üzre men' ve mecmu'n-nâs olan mahâllerde nidâ ve emr-i şerîfûmin mazmûn-ı münîfi sicillâta sebt ve dâ'imâ mûcibiyle amel olunup ve ta'arrûz ve istiksâ idüp bu harıkde her çarşu tâcir dükkan mukterik oldu. Ve bi'l-cümle ne mikdâr han ve dükkan muhterik oldu. Ve hedm olunan ne mikdârdır. Sıhhati ve hakîkati üzre defter idüp ve han-ı merkûmun ve bi'l-cümle müsta'cirlerini ahz ve haps ve keyfiyyeti gereği gibi istifsâr ve takâyyüd eyleyüp bi-vâkıtte fi'l-hakîka helva tabhından mı zuhûr eyledi yohsa konarak bırakılmadı mı? Hâsıl oldu her ne vechile olmuş ise vukû'ı üzre arz ve haps olunan kimesneleri ale'l-esâmi i'lâm idüp fermân-ı hümâyûnum sâdır olmadıkça itlâk eylemeyesün ve siz ki vezîr-i müşârün-ileyh ve bostancıbaşı ve sekbanbaşısız. Gece ve gündüz kol idüp gerek şehri ve gerek havâlisini eşkıyâsıdan hıfz ü hirâset veya yanguna bâ'is olup men' lâzım gelen ahvâl her ne olursa olsun men' eyleyüp her husûsda kemâ-yenbagy basîret ü intibâh üzre hareket ve taraf taraf mu'temed-i aliyye kollukcular koyup her vechile bekletüp zabt ve rabtıyla mukayyed olasın. Eger bu harik konarak bırakılmadan zuhûr itmiş ise had ve

ikdâm idüp ele getürmeği sa'y eyleyüp ele getürdüğini haps eyleyüp i'lâm eyleyesin. Hâsılı Allah hıfz eyleye. Bunun bir misli daha zuhûr edecek olursa bir vechile özr ve cevâbınız işğâ olunmayup eşedd-i ukûbet ile mu'âkib olmanız mukarrer olup ana göre göz açup hâsılı hıfz ve rabt-ı memleket ve himâyet ve siyânet ve ahâlî-i vilâyet ile ikdâm ve ihtimâm eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince amel eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur buyurdum ki. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

271

Menteşe ve Hamid ve Teke sancaklarına ve Mekri ve Eşen ve Honaz ve Marmaris ve Taraca ve Köyceğiz kâdîlarına ve mütesellimlerine ve a'yân-ı vilâyet ve zikr olunan kazâlarda vâkı' olan iskele emînlerine hüküm ki, Cerzire-i Rodos'da sâkin ulamâ ve sulahâ ve e'imme ve hutebâ ve a'yân ve re'âyâ ve fukarâsı der-i devlet-medâruma mahzar ve arzuhâl gönderüp cezîre-i merkûme ahâlisine iktizâ iden zehâ'ır Anatoli'da zikr olunan Mentese ve Hamid ve Teke sancaklarından geçüp Eşen ve Bertaz ve Köyceğiz kazâlarının iskelelerinden kayıklara tahmîl olup cezîrelerine gelür iken bi-emrillâhi te'âlâ on seneden mütecâviz cezîrelerine çekirge müstevlî olmağla hubûbat münkati' oldu. Zikr olunan iskelelere zehâ'ır açlık istediklerinden siz ki lîvâ-i mezbûr Bertaz ve Köyceğiz kâdîları ve Köyceğiz voyvodalarısız. Ada kayıklarına zâhire virilmemek üzere fermân-ı hümâyûnum sâdır olmışdur. Rodos cezîresi dahı adalara dâhildir diyü cezîre-i merkûmenin zâhire ve celeblerine keçi ve sığır virmedüklerinden mâ'adâ yedlerinde olan zehâ'ırları dahı ahz idüp cezîre-i merkûme sükkânına kaht-ı gıla ve müstevlî ol dahı zarûret ve muzâyakalarına bâ'is olacağınız i'lâm eyledükleri ecilden imdi adalar kayıklarına zehâ'ır virilmeye diyü fermânım olduğı harbî keferenin cezîreleri bu tağrîb ile zehâ'ır almayup ve ba'zı mahata kayıkları ellerinde sandalları yoğiken zimmetin alup harbî kefereye zâhire virmemeleriçündür yohsa Memâlik-i Mahrûsam kazâsından olına Rodos ve İstanköy ve sâ'ir cezâyirde vâkı' guzât-ı İslâm ve sükkân -ı vilâyetiçün bulunan yirlerde narh-ı cârî üzere akçelerini kifâyet miktârı zehâ'ır virilüp iskelelerden cezîrelerine nakline bir vechile mûmâne'at olunduğuna rızâ-yı hümâyûnum yoktur. Rodos ve İstanköy

cezîreleri muhâfazalarında kayık ilkâ'ıyla olup kendi cezîrelerine zâhirecisi olmak üzere ellerinde memhûr kağıtları olanların ellerinden kağıtları alınup ma'rifet-i şer'le hıfz olunup o makûlelerin narh-ı cârî üzere rızâlarıyla satanlardan zehâ'îr almalarına kimesneye mümene'at itdürmeyüp gerek Rodos ve gerek İstanköy cezîrelerine olan guzât -ı müvahhîdîn ve sâ'ir ahâlinin zarûret ve muzâyakalarına sebep olmâlu eylesiz. Amma bu bahâne ile harbî kefereye dahı zâhîre virmekden be-gâyet ihtizâr oluna. Eşedd-i emr-i şerîfüm her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olduysa sicillâta sebt ve dâ'imâ mazmûn-ı münîfi ile amel eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'il-i Câ. sene

272

Sâbıkan Rûm-ili kâdfiskeri olan [.....] efendiye hüküm ki,
Sen ki mevlânâ-yı müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm sana varduğı gibi te'hîr u tevakkuf eylemeyüp ıcâleten kalkup varup Halep'de kendi hâlinde ikâmet eylemek bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

273

İstanbul kâ'im-makâmına hüküm ki,
Sâbıkan Rûm-ili kâdfiaskerüm olan mevlânâ [.....] varup Halep'de kendi hâlinde ikâmet eylemek bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum sâdir olup ve nakübü'l-eşrâf-ı sâbık Seyyid Alî'ye dahı bizzat kendüsü varup ahâlisi beyninde icrâ'at-ı ahkâm-ı şer'iyeye eylemek için Mısır Bulak kazâsı ber-vech-i arpalık hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum ve ihsânım olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi aslan eğlendirmeyesün.

Kapudan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,
 Bahr-i Sefid'de vâkı' cezâyir ve sevâhilde hıfz u hirâseti zuhûr iden düşmenin def'-i giru ve mekîdetleri donanma-i hümâyûnum ricâlinin üzerlerine lâzım ve vâcib olup ve basîret u intibâh üzre hareket itmeleri için mukaddemâ bir kaç def'a evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın kapudan-ı sâbık Yûsuf Paşa'nın sebep-i dîn ü devlet-i aliyyemde tekâsül ü müsâmahası ve hubs-i nefsi ve hıyânetinden Venedik melâ'ini Sakız cezâiresini eshâl-i vech üzre ahz ve ve mukırr-ı tevhîd ve ibâdet olan cevâmi ve mesâcidleri dâr-ı şirk ve ma'siyet eyleyüp bu bâbda müstehık-ı ukûbet olmağın der-i devlet-medâruma mektûb ve âdem gönderüp melâ'inin donanmayı menhûsasının ekseri Mora tarafuna bakılıp girup Sakız havâlisine kalan gemileri ekall-i kalîl olmağla fırsat vaktidir diyü üzerlerine varmağa talep ve rağbet gösterdiği hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum sâdır ve her ne murâd olunduysa müsa'âdet-i aliyye-i husrevânem ez-dil kılınup mukaddemen ta'yîn olınan levendât ve cenkçileri mükemmel olmak iktizâ idüp hariçten i'ânet lâzım değil iken mücerred düşmen üzerine varılmamak için levendâtımız noksandır diyü ta'lîl ve bahâne itdüğü özrü ber-taraf olmak için Adalar ve İzmîr ve Çeşme kıyılarında olan kapı kulları ve sâ'irlerinden tekmiîl olınmak üzre fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağla mea-ziyâde asker alup donanma-i hümâyûnum gereği gibi donatılıp ve kalyonlar neferâtının ve zâbıtlarının dahı mevâcibleri ve ve cüz'î ve küllî levâzım ve mühimmâtları virilüp bir vechile özr ve bahâne edecek hâlî olmayup düşmen-ı dîn sefinelerinin sağîr ve kebîr ve köhne ve cedîd keyfiyet ve kemiyyeti ve ba'zılarına donatup ve her bir sefinede ne mikdâr âdem olduğu donanma-i hümâyûnum gemilerinin dahı emvâlleri avn-ı hakla ve düşmen gemileri üzerine varmakda ehil olmadığı ol tarafdán gelen kapucubaşılar ve sâ'ir mu'temedü'l-kavl kimesnelerden ale't-ta'yîn istihbâr olup muhât-ı ilm-i âlem-şumûl olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mukaddemâ zimmet mülâhazasıyla avâtıf-ı seniyye-i padişahânemden kapudanluk sana inâyet ve ihsânım olup donanma-i hümâyûnum sefineleri mükemmel donatup bir vechile özr ve bahâneleri kalmamağla senden inşâ'llâhü te'âlâ kemâl-i gayret ve hamiyet ile melâ'inin şikâyet-i menhûsaları üzerine varmağa me'mûr

olmuşundur. İmdi emr-i şerîfüm varduğu gibi kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp kemâl-i sür'at ve isti'câl ile donanma-i hümâyûna varup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Anadolu vâlisi olup Sakız üzerine me'mûr olan asâkir-i İslâm donâma-i hümâyûnum ve bi'l-cümle Akdeniz seraskerüm Vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* ile müşâvere ve cümle çekdiri ve kalyonlar ricâlini bir yere götürüp akd-i mahâlli ve ittifâk ve ve ittihâdlarına mahâll-i muharâbede birbirlerinden ayrılmayup mu'âvenet ve muzâharet itmek üzere sebep-i dîn-i mübînde gönül birliği ile bezl-i kudret ve izhâr-ı gayret ve hamiyet itmek üzere karâr virüp ve sürisi bir yere koyup müste'înen billah ve mütevessilen li-mu'cizât-ı rasûlüllâha her ne tarîkla olursa olsun üzerlerine varup melâ'inin şikâyet-i menhûsalarıyla muhârebe ve mukâtele ve gayret idüp kahr-ı müşrikin için sefinelerine îsâl-i mazarrat itmekle ve sâ'ir hidemât-ı aliyemde nice ma'ser-i pesendîde vücûda getürmeğe ve avn-i hakla Sakız cezîresinden zulâm-ı küfr ve nuhûsetlerini def' ve izâle ve her vechile cihâd-ı a'dâya ihtimâm eyleyesiz. Şöyle ki sen dahî öZR ve bahâne idüp bu emr-i mühimde tekâsül ü taksîr edecek olursan vebalîn boynuna ve vechile öZR ve cevâbın isgâ olunmayup sen dahî mazhar-ı ukûbet olmak emr-i mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfi yerine getürmeği bezl-i kudret eylemek bâbında fermân-ı alışanım sâdir olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'i'l-i Câ. sene 1106

Amasya sancağı ilhâkıyla ber-vech-i arpalık Karahisâr-ı Şarki sancağına mutasarrıf olan Mehmed *dâme ikbâluhüya* hüküm ki,

Memâlik-i İslâmiyyeye istilâ kasdında olan küffâr-ı düzâh-ı firârın def-i mekr-i mekîdetleri için hâlîsan li-vechillahi'l-a'lâ ilâ'en li-kelîmeti'l-ulyâ iş bu sene-i mübâreke azm ve tasmîm olunan gark-ı meymûn ve cihâd-ı hümâyûnum için taraf taraf ziyâde ziyâde asker tedârüki e'âzîm-i ümûr-ı devlet-i aliyemden olmağla Trabzon eyâletinin ve bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr alaybegilerle sâdir olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mevcûd bulunmak üzere sefer-i hümâyûnuma me'mûr olup husûs-ı mezbûr için emîru'l-ümerâ'i'l-

kirâm Trabzon Beglerbegisi Ömer *dâme ikbâluhûya* dahı emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Mezkûrların üzerlerine baş ve buğ olup önlerine düşüp inşâ'llâhü te'âlâ mükemmel ve mürettep kapun ve müstevfî âdemlerinla vakt ü zamâniyla varup eyâlet-i merkûmenin bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârını alaybegileriyle ze'âmet ve tîmârların alaybegileriyle ze'âmet ve tîmârlarının tahmîline göre kânûn üzre cebelülerle bir neferi tûfengsiz olmayup cezâsı yivlü tûfengleriyle tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât olmak üzre techîz ve a'dâda ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle cümlesini ve ihrâc ve önlerine düşüp inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında alay gösterüp ordu-yu hümâyûnuma mülhâk ve mülâkî ve iktizâ iden fermân-ı aliyemde mevcûd bulunmakdan takâyyüd ve ihtimâm idüp tekâsül ve tekasürden nâşî vakt-i mezbûrda irişmemekden be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmışdur buyurdumki. Fî evâ'i'l-i Câ. sene 1106

276

Anatoli'nun sağ kol nihâyetine varup gelince vâkı' olan kâdîlara ve zikr olınan kazâlarda vâkı' yeniçeri serdârı ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki,

İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene-i mübârekede musâmmem olan sefer-i hümâyûnum için asker-i İslâmın ziyâde ve kurb üzre bulunanların ismi dîn ü devlet-i aliyemden olmağın imdi sizki kâdîlar ve serdâr ve ocak ihtiyârların ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerisiz. Taht-ı kazânızda vâkı' kasabât ve kurâda sâkin -i mukîm ve müsâfir-i sahîhu'l-esâmi ve esâmisi çalık yeniçerileri ve korucu ve oturak ve topçu ve cebeci ve kul oğlanların ve dirlik idde'âsında olanlarda ve mukaddemâ yeniçeri olup dirliklerini inkâr idenlerden bir fert kalmamak üzre kimesne ve serdârların yarağın açup neferâtların altına cem' ve fermânum olduğu üzre hâzır u müheyyâ ve inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda vakt ü zamâniyle Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve sâye-i lîvâ-i rasûlullahda mevcûd bulunanlar için sâdır olan emr-i şerîfüm mücebince ocakların tarafında ta'yîn olınmağın emr-i şerîfüm ile her kangınızın taht-ı kazânıza varup vâsıl olursa emr-i şerîfümün mazmûn-ı münîfi müctemi'u'n-nâs mahâllerde nidâ ve muhkem-i tenbîh ve birle guzât-ı

İslâmı habîr ve âgâh ve ihyâ-i dîn-i mübîn ve ibkâ'-i şerîfde fahru'l-mürselîn için me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnda edâ-yı hizmet itmeleri için her biriniz ihrâcidüp evâ'il-i farîza-i cihâdda kıyâm ile tahsîl ve rızâ-yı padişahâneme mazhar olup ilâ-i kelime-i dîn ve def'-i mazarrat-ı müşrikde amme-i muvahhidîn üzerine farzıyyet hâlâ şeyhülİslâmdan istiftâ oldukda harbî kefer bilâd-ı müslimînin bir beldeye müstevlî olup belde-i mezbûre ve kurbunda olan bilâdün ahâlisini def'-i kâdir olsalar küfr-i mezbûreyi def'i mümkün olacak bilâd-ı müslimînin cihâda kâdir olan ahâlîsi üzerlerine cihâd farz-ı ayın olur. "Gerek hafif ve ağır cihada çıkınız. İster gen, ister yaşlı, ister binekli, ister yaya olarak cihada katılın"(9/41 لما قال حق جل سبحانه و تعالا انفروا حفاقا و تقالا ای اخرجوا ihmâl iderlerse etemm-i azîm ile etemm olup dünyada ta'zîz-i şedîd ve ukbâda azâb-ı elîme müstehâk olur. Bu sûretde zikr olunan cihâdın farzını inkâr idenlere şer'an tecdîd-i îmân ve nikâh lâzım olur. İhtizâr idüp tecdîd-i îmân itmeyenlerin katilleri dahı helâl olur diyü fetevâ-yı şerîfe virilmeğın o makûlemin ve harbe kâdir olup zümre'-i askerden olanların bu vechile cezâları tertîbi şer'an lâzım geldüğü hâlde yeniçeri ve cebeci ve topcu ve sâ'ir devlet-i aliyemin muvazzaf ve tavâ'if-i askeründen olup terk-i cihâd idenlerün ne vechile haklarından gelineceği mülâhaza ve bu sene-i mübâreke de musâmmem olan gark-ı meymûndan sâ'ir senelerden ziyâde takâyyüd ve siz de her vechile gayret ve hamiyete me'mûl olmağla virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdir olan fermân-ı şerîfemin mazmûn-ı münîfenden cümleliz habîr ve âgâh ve umûmen bu edânız mu'în ve ittifâk idüp vakt ü zamâniyle hareket ve mükemmel ve müsellâh yivlü tûfengleriyle önlerine düşüp esnâ-yı tarîkda kat'an te'hîr ve ârâm itmeyüp ve re'âyâ fukarâsına cevır ve te'addiden ictinâb üzre Edirne sahrâsında ordu-yu hümâyûnuma mülhâk ve edâ-yı hizmet eylemeğın bezl-i iktidâr eyleyesiz. İnşâ'llâhü te'âlâ uğur-ı dîn-i mübîninde küllî hizmet sebk idüp esâmisi çalık olan bu adaşınızın esâmileri tashîh ve kul oğlanları müceddeden pider-gâh ve korucu ve oturak olanlar dahı kânûn üzre Âsitâne-i Sa'âdetime muhâfazasına ikâmet idüp hizmet-i lâzımelerinin tecdîd ve sâ'i olalar. Şöyle ki virilen fetevâ-yı şerîfe fermân-ı şerîfeme mugâyir bir tavâ'if-i mezbûrunda bir ferd giruya kalup bu emr-i celilde taksîr ve tekâsül veyahud vakt ü zamâniyle gelüp erişmeyecek olursa bundan sonra ocak atarfindan mahsûs mübâşirler ve devlet-i aliyemden müfettişler ve vüzerâsı huddâmdan süriciler ta'yîn olınup vakt- mezbûrde evlerinde ve yirlerinde bulunanlar âdem-i itâ'at

eyledükleri sebebi ile virilen fetevâ-yı şerîfem mücebince bilâ-eman haklarından gelinüp emvâl erzâkların mîrîçün girift ve lâzım gelen cezâları tertîb olmak mukarrerdir. Ana göre bilmedik ve âgâh olmadık demeyüp encâm-kârî mülâhaza eyleyesiz. Ve sen ki asâkir-i tenbîhe me'mûr olan [.....] *zîde kadriühûsün*. Sen dahı me'mûr ulduğun hizmet-i aliyyemde bezl-i makdûr ve virilen fetevâ-yı şerîfenin mazmûn-ı münîfi cezâyâ ilân ve ve işâ'are ve tavâ'if-i askerden bir ferdin kalduğına ve kat'an rızâ-yı şerîfem yoktur. Kemâl-i basîret ve intibâh ve tavâ'if-i mezbûrdan bir serdâr veyahud serdâr vekili ve çavuş ve ve mumcı ve'l-hâsıl bir nefer kalmak ihtimâli olursa senün âdem-i takâyyüdün ve müsâmahana haml olunmağla eşedd-i ukûbet ile hakından gelinmek mukarrerdir. Ana göre cezâsın habîr ve âgâh idüp virilen fetevâ-yı şerîfe ve fermân-ı şerîfeme mugâyir vaz' ve hareketden be-gâyet ihtizâr eyleyesin diyü yeniçeri ağası Murâd ağa tarafundan virilen mektûb mücebince hüküm yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i Câ. sene 1106

277

Bir sûreti , Anatoli'nun sol kolu nihâyetine varınca ve gelince vâkı' kazâlara vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

278

Bir sûreti Anatoli'nun Edirne kol nihâyetine varup gelince vâkı' olan kâdîlara ve serdâr ve ocak ihtiyârlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine.

279

Özi Beylebegisi Yûsuf *dâme ikbâluhûye* hüküm ki,
Memâlik-i İslâmiyyeye istilâ kasdında olan küffâr-ı düzâh-ı firârın nevâ'ir-i şerr u fesâd ve tuğyân ve inâdı gittikçe işti'âl bulup eyyâm-ı muhârebe vü mukâtele ve zamân-ı

müşâcare ve mücâdele mütemâdi olup muhârebenin birbirlerinden istimdâd ve isti'ânet ve istisfâr ve istinsârleri sebebi ile bu ana değin mazarratları mündefi' ve zulâm-ı küfr ve nuhûsetleri تخوم . dar-ı İslâmda mürtefi' ve münkaşı' olmayup indifâ' ve inkişâfları için kâffe-i ehl-i İslâmın ber-mûceb:..... خرض المؤمنينه على القتال..... “ Müninlere cihadı teşvik edin” (Kur'an-ı Kerim, 8/65) cihâd-ı a'dâya tahrîs ve istisfâr olınmaları evked-i ferâ'iz-i dîn ve âyet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olup nass-ı kerîme: يا ايهاالذيين امنو هل ادلكم على تجارة . ورسوله وتجاهدون في سبيل الله باموالكم وانفسكم ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون يغفرلكم ذوبكم ويدخلكم جنات تجري من تحتها الانهار ومسكن طيبة في جنات عدن ذلك الفوز العظيم “Ey iman idenler' Size acıklı bir azabtan kurtarazak ticareti gosreteyim m ? Allah ve rasûlüne inanır ve mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad idersiniz. Eger bilirsiniz bu sizin için daha hayırlıdır.” (61-10,11) mefhûm-ı şerîf mûsûmundan hissedâr olmak recâsiyla inşâ'llâhü te'âlâ bu sene-i mübârekenin evvel baharında adaya dînin cihâd için hâlîsan li-vechillâh ve i'lâ'en li-kelîmeti'l-ulyâ azm ve tasmîm olunan gazeve-i hümâyûnuma ziyâde asker tedârüki muktazî olup sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Senden sebab-i dîn-i mübînden merdâne ve dilirâne küllî hidmete me'mûl-ı hümâyûnum olmağla sâ'ir senelerden ziyâde mükemmel ve mürettep kapun halkı ve yarar ve tüvân ve tâmmûs-silâh ve kâmilü'l-edevât âdemlerin ve bi'l-cümle eyâlet-i merkûmenin alaybegileri ve zü'amâ ve erbâb-ı fîmâriyla inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı kazârda Tameşvar'da bulunmak üzere me'mûr olmuşsındur. İmdi emr-i vâcibü'l-ımtisâlîm varduğı gibi “Onlara gücünüzün yettiğı kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın” (Kur'an-ı Kerim, 8/60). esbâb-ı kar u zar ve âlât-ı cenk ve bedkârî şimdiden müheyâ vü âmâde ve kapun sâ'ir senelerde mükemmel ve mürettep idüp gerek kapun halkı husûssan eyâlet-i merkûmenin alaybegileri ve zü'amâ ve erbâb-ı fîmârı ze'âmet ve fîmârların tahmîline göre kânûn üzere cebelüleriyle cümlesi yivlü tüfengleriyle müsellâh ve mürettep olmak üzere şimdiden mücehhez ve a'dâda leyl ve nehâr takâyyüd ve ihtimâm ve gayret idüp içlerinden bir ferd tüfengsiz olmamak sa'y ve ikdâm ve vakt ü zamâniyle kalkup kemâl-i sür'at ve şitâb ile انفروا خفافا و ثقالا و اذاستصروكم في الدين فعليكم النصر .. قاتلوهم حتى لا تكونون .. “ Gerek hafif ve ağır olarak savaşa çıkın(9/41) Eğer onlar sizden dinde yardım isterlerse, onlara yardım edin” (8/72) inşâ'llâhü te'âlâ bi-eyyi hâl rûz-ı hızırda Tameşvar bulunup Tameşvar muhâfazasında olan vezîrüm Hüseyin Paşa

edemellahü te'âlâ iclâlühümün re'y-i savâb-dîdi üzre rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hidmetde bulunmağı bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyüp esnâ-yı tarıkda müft ü meccânen nim ü nimde zâd ü zâhire talebiyle re'âyâ fukarâsına zulm ü te'addîden ihtizâr eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince amel olunmak üzre emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

280

Bir sûreti, Niğbolu sancağı mutasarrıfı İbrâhîm Paşa mükemmel kapısı halkından mâ'adâ üç yüz nefer tüfeng-endâz piyâde ile rûz-ı hızırda Tameşvar eyâletinde olmak üzere.

281

Adana Beglerbegisine hüküm ki,
Memâlik-i İslâmiyyeye istilâ kasdında olan küffâr-ı düzâh-ı firârın nevâ'ir-i şerr ü fesâd ve tугyân ve inâdı gittikçe işti'âl bulup eyyâm-ı muhârebe vü mukâtele ve zamân-ı müşâcare ü mücâdele mütemâdî olup itgâ'-i nâ'ire şerr ü mazarrat ve ecmâd-ı şerâret-i mekr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda bulunan asâkir-i nusret-encâm ve karîb olan mücahîdin ehl-i İslâm-ı bezl-i mechûddan hâlî olmayup lâkin muharibini birbirlerinden istifsâr ve istimdâd ve isti'ânet ve istinsârları sebebi ile bu ana değın mazarratlarından mündefi' ve zulâm-ı küfr ve تخوم dar-ı İslâmdan mürtefi' ve münkaşı' olmayup indifâ' ve inkişâfları için bilâd-ı ba'idde de olan ehl-i İslâmın ber-müceb .. خرض المؤمنينه عل القتال .. "Müninlere cihadı teşvik edin" (Kur'an-ı Kerim, 8/65). cihâd-ı a'daya tahrîz ve istifsâr olınmaları evked-i ferâ'iz-i dîn ve âyet-i ahkâm-ı kitab'-ı یا ايهاالذنين امنو هل ادلكم على تجارة . تتجيكم من عذابا اليم تومنون .
بالله ورسوله وتجاهدون في سبيل الله باموالكم وانفسكم ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون يغفرلكم ذوبكم ويدخلكم
..... "Ey iman idenler' Size acıklı bir azabtan kurtarazak ticareti gösreteyim m ? Allah ve rasûlüne

inanır ve mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad idersiniz. Eger bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır.” (61-10,11) mefhûm-ı şerîfi mûsûmundan hissedâr olmak recâsıyla inşâ'llâhü te'âlâ bu sene-i mübârekenin evvel baharında a'dâ-yı dînin cihâd için hâfisan li-vechillâh ve i'lâ'en li-kefîmeti'l-ulyâ azm ve tasmîm olunan gazve-i hümâyûnuma ziyâde asker tedârüki muktazî olup sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Senden sebep-i dîn-i mübînde merdâne ve dilîrâne hizmete me'mûl-ı hümâyûnum olmağla mükemmel kapun halkı ve eyâlet-i mezbûrun bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve alaybegileriyle sen dahtı me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i vâcibü'l-ımtisâlim varduğı gibi واعدوا لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخيل ترهبون به عدوانه gibi

“Onlara gücünüzün yettiğı kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın” (Kur'an-ı Kerim, 8/60). esbâb-ı kâr ü zâr ve âlât-ı cenk ve şimdiden müheyyâ vü âmâde ve eyâlet-i mezbûrun zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve kapun halkı cümlesi yivlü tûfengleriyle müsellâh ve mürettep olmak üzere şimdiden techîz ve a'dâ leyl ü nehâr tekâyyüd ve ihtimâm ve gayret idüp içlerinde bir ferd tûfengsiz olmamak sa'y ve ihtimâm idüp ve fermân-ı azimüşşan : .. انفروا خفافا وثقالا و اذا استنصروكم في الدين فعليكم النصر ..

“Gerek hafif ve ağır olarak savaşa çıkın(9/41) Eğer onlar sizden dinde yardım isterlerse, onlara yardım edin” (8/72) mücebince vech-i meşrûh üzere mükemmel ü mürettep kapun halkı ve yarar ve güzîde ve cenk-azmûde ve şalî(?) eslâh ve tâmmü'l-edevât âdemlemlerle ve eyâlet-i mezbûrun zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı alaybegileri ile inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mevcûd ve atlarınız serhad-ı mensûreme kârîb mahâllerde çayırladup ve dinç ve kuvvetlü bulunmak üzere . وساروا الى مغفرة من ربكم وجننه عرضها السماوات والارض hareket

“Rabbinizin bağışına ve takva sahipleri için hazırlanmış olup, genişliğı gökler ve yer kadar olan Cennete koşun”(3/133) cihâdî edâ-yı farz itmeğle müsâre'at ve tamam-ı gayret ve hamiyet vakti olmağla gereğı gibi cidd ü ihtimâm idüp göreyim seni. Bir hamiyet-i azîme ile gelüp . huzûr-ı hümâyûnuma alay gösterüp واذا استغفرتكم فانفروا emr-i şerîfi ile mü'ekked ve mü'ebbed olan bu emr-i celîlü'l-hatîra bir ferde te'allül ve muhâlefet itdürmeyüp düstûr-ı mükerrem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü ve zâ'afü iktidârahü re'y-ı savâb-dîdi üzere rızâ-yı hümâyûnuma muvâfik hizmetde bulunmağla bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr olmayup esnâ-yı turukda müft ü meccânen nim ü nimin ve zâd ü

zâhire talebiyle re'âyâ fukarâsına zulm ü te'addîden ihtizâr olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i Câ. sene 1106

Te'kiden şöyle ki gerek kapun halkı ve gerek zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr cümlesi mükemmel ve müsellâh yivlü tûfengleriyle vakt-i merkûmda Edirne sahrâsında senün ile me'an mevcûd bulunmamağla sana tevakkuf ile hidemât-ı aliyemin te'hîrne bâ'is olur isen bir vechile özr ve cevâbın isgâ olunmayup ihmâl ü tekâsülüne haml olunup mes'ûl ve mu'âkab olması mukarrerdir. Ana göre kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre hareket idüp sâdır olan emr-i şerîfin mazmûn-ı münîfi ile amel olasın. Şöyle bilesün diyü yazılmışdur. Fî't-târîh-i mezbûr.

282

Bir sûreti Mar'aş beglerbegisine eyâlet askeriyle gelmek üzre.

283

Bir sûreti Karahisâr-ı Sâhib sancağı mutasarrıfı Mevlüd Mehmed Paşa için kapısı halkıyla gelmek üzre.

284

Bir sûreti Hamid sancağı Salîh Paşa için kapısı halkıyla gelmek üzre.

285

Bir sûreti Ankara ve Aksaray sancaklarına mutasarrıf Ebubekir Paşa için kapısı halkıyla gelmek üzre.

286

Bir sûreti Kangırı sancağı mutasarrıfı Osman Paşa için kapısı halkıyla gelmek üzere.

287

Bir sûreti Teke sancağı mutasarrıfı Salîh Paşa için kapısı halkıyla gelmek üzere.

288

Bir sûreti Tarsus sancağı mutasarrıfı Emîr İbrâhîm Paşa için kapısı halkıyla gelmek üzere.

289

Bir sûreti Kastâmonu ve Canik sancakları mutasarrıfı İbrâhîm Paşa için kapısı halkıyla gelmek üzere yazılmışdır.

290

Fermân-ı celîlü's-şânım mücebince amel olup zinhar tekâsül ve ihmâlinden hazer eylesin diyü unvânına hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûn sâdır olmuşdur.

291

Mısır vâlisi Vezîr Alî Paşa'ya ve Ümerâ-i Mısır-ı Kâhireye ve yedi ocak ağaları ve a'yân ve meşâhir ve bellü başlarına hüküm ki,

Etrâf-ı Memâlik-i Mahrûsa'da olan abde-i esnâm ve müşrikîn dalâlet-i irtisâmı birbirlerinden istimdâd ve istiğnâ ve istinsârlarıyla her tarafda bilâd-ı İslâmiyyeye hücûm

itmeleriyle bi-gâzâ-illahi te'âlâ makarr-ı mü'minîn olan nice bilâd-ı İslâmiyyeye müstevlî ve leyl ü nehâr Allâhü azîmü's-şân tâ'at ve ibâdet ve tilâvet-i Kur'an ve tesbîh ve tehlîl ve zikr ve tevhîd olunan cevâmî ve mesâcidleri ve bir ve külliyan ve içlerinden mugâyir-i ve dalâletlerini icrâ ve irâka'-i dimâ'-i müslimînin nehb-i emvâl ve erzâk ve istirkâk -ı icrâ ve müvehhidîn-i dîn-i mübînde bunun emsâlî ahâlîlerinin nihâyeti olmayup günden güne bagy ve udvân ve zulm ve tuğyânları teşdîd olup ale'l-husûs asâkir-i mensûrem Üngürüs ve Mora ve Leh seferinde iken bu sene Venedik melâ'inini Mısır-ı Kâhire ve niçe bilâddan gelen sefâ'inin memerresi olan Sakız gibi bir cezîreye müstevlî olmağla etrâfında olan Cezâyir ve sevâhile dahı ta'arrûz ve taşralardan İstanköy'e gelen gemilere dahı îsâl-i mazarratdan hâlî olmayup zarûret ve müzâyakaya bâ'is olup küffâr-ı haksâr -ı havf-ı hiras gâzât-ı nusret semtiyle ihtiyâr bac ve harac itmişler iken gayret-i ednân-ı batıllarıyla ittifâk ve ittihâd ve mertebe-i îsâl-i hasârete cesâret itmeleriyle قاتلو المشركين كافة كما يقاتلونكم كافة . “Müşrikler nasıl sizinle toptan harb ediyorlarsa , siz de onlarla toptan harb edin”(9/36) fermân-ı şerîfî üzre gayret-i dîn -i mübîn için bu vakıt cihâd gerek garib ve gerek ba'îdde kudreti olan amme-i müslimîn üzerine şarkan ve garben savm ve sâlât gibi farz-ı ayn olup ve husûs-ı merkûm e'alim-i ulamâ'il-mütebahhirin efâdilî'l-fuzâlâ'il- müteverri'in bi'l-fi'il Şeyhülislâm ve müfti-yü enâm olan mevlânâ Sâdik Mehmed *edâme'llâhü te'âlâ fezâ'ilühü* istiftâ oldukda harbî kefere bilâd-ı müslimînden bir beldeye müstevlî olup belde-i mezbûre ve kurbında olan bilâdü ahâlîsini def'-i kâdir olmayalar. Kefere-i mezbûreyi def'i mümkün olacak bilâd-ı müslimînin cihâda kâdir ahâlîsi üzerlerine cihâd farz-ı ayın olur. انفروا حفافا و ثقالا ای اخرجوا الالجهاد شبابا و شىوحا اوركبانامشة “Gerek hafif ve ağır cihada çıkınız. İster gen, ister yaşlı, ister binekli, ister yaya olarak cihada katılın”(9/41 ihmâl ü tekâsül iderlerse etemm-i a'zâm ile etemm olup dünyada ta'zîr-i şedîde ve ukbâda azâb-ı elîme müstehâk olurlar. Bu sûretde cihâd-ı mezkûrun farzını inkâr idenlere tecdîd-i îmân ve ve nikâh lâzım olur. İhtirâz idüp tecdîd-i îmân itmeyenlerin katilleri dahı helal olur diyü fetevâ-yı şerîfe virilüp “Mallarınıza, canlarınıza Allah yolunda cihad edin” (9/41) medlül-i kerîmü's-şânı üzre düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nâzım-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i a'zâm ve serdar-ı ekrem olan Alî Paşa *edemâllahü te'âlâ iclâlehü ve zâ'afî iktidârahü* ve sâ'ir asâkir-i mensûrem ve ehl-i İslâmdan cihâda

kâdir olanlarıyla sefer-i hümâyûnuma me'mûrlar olup bu vakıt sâ'ir evkâte ve bu gâzâ-yı kebîr gayri gâzâta kıyâs olunmayup inşâ'llâhü te'âlâ berren ve bahren küffâr-ı muhârebenin bilâd-ı İslâmiyyenin inkişâfına dahı ve kâfi olacak mıkdarı müsellâh ve mürettep güzîde asker tedârüki lâzime-i dîn ü devlet ve mühimme-i amîre-i nâmus-ı saltanatundan olup Mısır kullarım uğur-ı dîn-i mübînde sadâkat ü istikâmet ve kayd ü sebât ile baş ve can mu'temed ve sâdık kapum kullarından olup bu ana değın nice hidemât-ı celîleleri vücûda gelmeğın imdi siz ki vezîr-i müşârün-ileyh ve ümerâ-i Mısır-ı Kâhire ve yedi ocak ağaları ve sâ'ir bellü başlarısız. Mısır-ı Kâhire'nin atık askeründen yedi ocaktan ağır ulûfelü olup ve bedel olmamak üzre zâbitalarıyla ceng ü harbe kâdir ve esliha-i imâlinden mâhir güzîde ve tuvân üç bin nefer asker techîz ve a'dâd ve inşâ'llâhü te'âlâ bin neferi Rodos cezîresi muhâfazasında olup ve iki bin neferi dahı vezîr-i a'zâm serdâr-ı ekrem müşârün-ileyh ile me'an cihâd itmek üzre ümerâ-i Mısır'ın umûr-ı dîde ve kârgüzârlarından birini zikr olınan bin neferin üzerine baş ve buğ nasb ve ta'yîn ve vezîr-i a'zâm müşârün-ileyh ile kara seferine elveriri ve kendü de her vechile hidmete me'mûl olunur. Zi kudret birinin dahı iki bin neferi üzerine te'hîr ve mu'tâd üzre bir senelik mevâcibleri ber-vech-i peşın zâbitalara teslîm ve inşâ'llâhü te'âlâ vakt ü zamâniyle mahâll-i me'mûrda bulunmak üzre ale'l-esâmi defteriyle ihrâc ve avn-i hak ile rûz -ı hızırda yirmi gün mukaddem bi-eyyi hâl Selanik'de bulunmak üzre İskenderiye iskelesinden sefîneleriyle Selanik iskelesine irsâl idüp neferât-ı güzîde ve tuvânâ olup ve üzerlerine temîn olınan dahı işe yarar ve kardan olup cümlesi sebab-i dîn-i mübînde hizmetde bulunmağla tahsîl rızâillah ve rızâ-yı rasûlüllaha ziyâde ihtimâm idüp elinden gereğı gibi iş gelmez ve hîn-i iktizâda lâyıkı üzre hidmete yaramaz kimeneyi üzerlerine baş ve buğ ta'yîn eyleyüp allahü azîmü' ş-şânım وَاِذَا اسْتَغْفَرْتُمْ فَاغْفِرْ لَكُمْ اللَّهُ غَفُورًا R. 24/22 emr-i şerîfi üzerine şarkan ve garban kâdir olan mü'minîn üzerine cihâd savm ve sâlât gibi farz-ı ayın olmağın göreyim sizi. Bu gazeve-i hümâyûnuma olan askeri lâyıık olduğı vech üzre techîz ve vakt ü zamâniyle mahâll-i me'mûrda bulunmak üzre irsâl ve isâl eyleyüp istirzâ-yı zâhir sâ'adet ma'ser-i husrevânem her biriniz bezl-i kudret idüp zinhar ve zinhar bu fermân-ı muktaziyu'l- imtisâlîme muhâlefet ve bu emr-i azîmin te'hîr ve tevkîfine bâ'is olmağla [.....] bedduâma mazhar olmakdan be-gâyet ihtizâr eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdir olmışdur buyurdumki. Fî evâ'i'l-i Câ. sene 1106

Mahâlline gönderilmeyüp şukka olınmışdur.

Babadağı tarafuna asâkir-i İslâma baş ve buğ olan vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki, Nüfûz-ı İslâmiyyede olan Kamenîçe kal'sının tanzîm ü tensîk-ı ahvâlî senün farîza-i zimmetin olup leyl ve nehâr ol tarafın ahvâlîyle ihtimâm lâzım ki ehem-i mühimden geçen sene kal'a-i mezbûre için bin nefer sipah ve silâhdar serdengeçtileri ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebecileri ve topcuları ve mühimmât ve cebehâne ve mevâcibleri vakt ü zamâniyle sana sipâriş ve bir gün evvel cem' ve tedârük idüp esnâ-yı şitâda düşmen-ı dîne hareket eylemezden mukaddem mahâlline îsâl eylemek üzere emri şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup tedârük ve ve ihzâr ve nakil ve îsâline vakıt müsâ'it iken fermânum olan zehâ'îr ve mevâcibleri yerlü yerinde vakt ve zamâniyle tedârük ve taksîr idüp ba'dehû düşmen hareketinden bir mikdâr tatar ile gönderdiğin zehâ'îri dahı gereği gibi tedârükiyle gönderilmedikten esnâ-yı tarîkda düşmena nehb itdirüp andan sonra dahı tedârükiyle mukayyed olup yanına müctemi' olan sipâh ve silâhdar serdengeçtileri ve sâ'irlerini dahı mücerred irsâl ve îsâlleri husûsunda olan tekâsülünü üzerinden def' için bir ruhsat ü müsâ'ade gösterüp yanından dağıtıp senün kemâl ve tekâsül ü tekâsırından nâşî henüz zikr olınan imdâd ve mevâcib ve zehâ'îr ve mühimmât-ı sâ'ire diye bir şey îsâl olunmayup kal'a-i merkûmede olan gâzât-ı müvahhidîn bu kadar zamândan berü gözü yolda kalup zarûret ve muzâyakalarına illet-i müstekille olman ile mes'ul ve muâ'teb olmuşsundur. Kal'a-i merkûmeye senün tekâsül ü taksîrından nâşî ibaden billahi te'âlâ bir zarar isâbet itmek ihtimâli olur ise sonra nice cevâb verebilirsin. Hâsılı mukaddemâ fermânum olan sipâh ve silâhdâr serdengeçtileri ve sâ'irleri bir gün ve bir sâ'at mukaddem cem' olup sene-i sâbikanın zehâ'îr ve mevâcib ve mühimmâtları tedârük ve sene-i cedîde için dahı iktizâ iden zâhirelerine mahâllinden tedârük olunursa yerini hâzırlatup söyleşüp karâr verdikten sonra i'lâm olup anın dahı iktizâ iden bahası gönderilüp icâleten cümlesinin

inşâ'llâhü te'âlâ esnâ-i şitâda kal'a-i merkûmeye nakl ve îsâli ve def' i zarûret ve muzâyakaları ikdâm-ı ümûr-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olmağın vech-i meşrûh üzre tedârük ve ihzâr ve avn-i hak ile bi-eyyi hâl nakl ve îsâline bizzat kendin me'mûr olmışındur. İmdi iş bu fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlim varduğı sâ'atte kat'an te'hîr ve tevakkuf itmeyüp zikr olınan sipah ve silâhdar serdengeçtileri ve yeniçeri ve cebeci ve topcu neferâtı yerlü yerinde âdemler gönderüp ta'cîl-i ale't-ta'cîl alâ eyyi hâl yanına gönderüp ve zehâ'îr ve mevâcib ve cebehâne mühimmâtı her ne mahâlde tedârük ve tahsîl olunursa tahsîl ve hâzır idüp sen dehi bizzat kendin gitmek üzre tedârükle götürüp ve sizünle me'an me'mûr olan askerün dahı hâzırlatup ve sene-i cedîdde zâhiresin ne mahâlde tedârük olunması mümkün ise söyleşüp bahasını kat' idüp sıhhati ve vuku'ı üzre der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eylesesin ki bahası her ne iderse gönderilüp ve icâleten olup kat'an te'hîr ve tevakkuf olunmayup kemâl-i sür'at ve şitâb ile mahâlline îsâl ve emîr-i ümerâ'î'l- kirâm kal'a-i merkûme muhâfızı olan Kahraman *dâme ikbâluhû*den temessük alup der-i devlet-medâruma gönderüp bu töhmetten ibrâ'-i zimmet eylemeği ikdâm-ı tâm eylesesin. Şöyle ki bu def'a dahı nice özr ve bahâne irâdıyla avk u te'hîr ve tekâsül ve tekâsır idüp vakti geçirüp yine fermânım olan imdâd ve mevâcib ve zehâ'îr ve mühimmâtları nakl ve îsâl olunmayacak olursa bin canın olursa birini tahlîsa kâdir olamassın. Vebalî boynuna sonra sen bilirsın. Gözün açup encâm kârî mülâhaza idüp itmâm-ı hidmete ana göre haber ve ikdâm-ı hilafından be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdumki. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

Silistre Alaybegine hüküm ki,

İnşâ'llâhü te'âlâ bu sene-i mübârekenin evvel baharında a'dâ-yı dînin cihâd için hâlfisan li-vechillah azm ve tasmîm olınan gazeve-i hümayûnum için ziyâde asker tedârüki muktazî olmağla emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Özi beglerbegisi Yûsuf *dâme ikbâluhû* tekmîl kapısı ve eyâlet askeriyle rûz-ı hızırda Tameşvar eyâletinde bulunmak üzre me'mûr olmağın sen ki mîralay-ı merkûmsun. Lîvâ-i mezbûrun bi'l-cümle zü'amâ ve fîmârıyla

sen dahı me'an me'mûr ve ta'yîn olmuştundur. İmdi emr-i şerîfüm varduğı gibi lîvâ-i mezbûrun bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârını ze'âmet ve tîmârlarının tahmîline göre kânûn üzre cebelüleriyle cümlesi yivlü tûfengleriyle müsellâh ve mürettep olmak üzre şimdiden techîz ve a'dâda leyl ve nehâr takâyyüd ve ihtimâm idüp içlerinden bir neferi tûfengsiz olmamak üzre hâzır ve âmâde ve inşâ'llâhü te'âlâ vakt ü zamâniyle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile me'an Tameşvar eyâletinde bulunup re'y-i savâb-dîdi üzre iktizâ iden hidemât-ı alıyyemden bezl-i maktûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyesin. Bu gâzâ-yı hümâyûnum sâ'ir gâzâvâta kıyâs olunmayup tevfir-i ecnâd iktizâ itmekle vakt-i merkûmede mahâll-i me'mûrda bulunmayanların ze'âmet ve tîmârları ahâra virilmekle iktifâ olunmayup buldukları yerlerde haklarından gelinmek mukarrerdir. Her birini vech-i meşrûh üzre habîr ve âgâh idüp ana göre ihtimâm ve hılâfından be-gâyet ihtizâr olınmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdumki. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

295

Bir sûreti Niğbolu alaybegine.

296

Bir sûreti Çirmen alaybegine.

297

Bir sûreti Vize alaybegine.

298

Bir sûreti Kırkkilise alaybegine

Vech-i meşrûh üzre yazılmışdur. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Tosya kâdisına ve yeniçeri serdârına hüküm ki,
 Kazâ-i mezbûr sâkinlerinden yeniçerilik iddiâsın idenlerden altmış dört cemâ'tden Pehlivân oğlu Mehmed ve otuz yedi bölükten Mîr oğlu Ahmed ve elli dokuz bölükten Kapucu oğlu diğêr Ahmed ve Kudret nâm şakîler iş bu sene-i mübârekede vâkı' olan sefer-i hümâyûnuma gelmeyüp itâ'at-ı fermân eylemediklerinden gayrı serdâr-ı mezbûrun yarağı altından firâr ve hevâsına tab'i eşkıyâsı ile yek-dil olup sâ'ir fukarâyı dahı tahrîk ve idlâl ve ifsâd ettikleri istima' olunmağla inşa'llâhü te'âlâ sene-i atıyyede musâmmem olan sefer-i hümâyûnum için dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı tarafundan ta'yîn olunan süriciler ma'rifetiyle mezbûrları bi-eyyi hâl ele getürüp şer'an lâzım gelen cezâları tertip ve töhmetlerine göre mûcib-i şer'ıyyet icrâ ve hılâf-ı şer' bir ferde cevr ve te'addî olınmakdan be-gâyet ihtizâr eyleyesin diyü bi'l-fi'il Dergâh-ı Âlî yeniçerileri ağası Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

Kapudan Paşa'ya ve Tersâne Emînine hüküm ki,
 Hatvan-ili kazâsına tâbî' Yahşeli nâm karye fevkinde olup Yakacık Dağı demekle ma'rûf dağın kurbında Manastır nâhiyesin tâbî' Gökmen Obası nâm karye sâkinlerinden Usuyan veled -i Foko Danyan ve Ragu veled Bizlad nâm zimmîler Yakacık Dağından tehassun iden haydûd eşkıyâlarının yanlarında oldukların ikrâr ile himâyet-i şer'ıyye olmağla derûn hüccetde isimleri mestûr olan mezkûr zimmîler husûs-ı mezbûrda mühim olup ber-mûcib-i hamıyyet cezâları virilmek lâzım olmağla mezbûrların salâh-ı hâlleri mütebâyin oluncaya değın sefîneye vaz' olınmak bâbında bi'l-fi'il Rûm-ili kâdiaskerim olan mevlânâ Mehmed *edâme'llâhü te'âlâ fezâ'iluhû* i'lâm itmekle mezbûrlar i'lâm olunduğu üzre kürek çekmek üzre vaz'-ı zirek olunup fermân-ı şerîfem sâdır olmadıkça itlâk olunmamak için hüküm yazılmıştır. Fî evâ'il-i Câ. sene 1116

Asitâne kâ'im-makâmına hüküm ki,

Korgu nâm zimmî [.....] kazâsına tâbi' [.....] nâm karyede Velüvedolcan nâm zimmînin zevcesi [.....] nâm nasraniyyeyi kayınatası [.....] nâm zimmîyi menzilden ihrâc ve Rakık Po nâm zimmî ile ahâr mahâlle götürdüklerini ikrâr ile hüccet olunup merkûm Po firâr idüp ve mezkûr Korgu ahz olunup elinde olmağla mezkûr Korgu kürek çekmek üzre tersâne-i amîreme vaz' olunmak bâbında fermân-ı âlişânüm sâdır olmuştur buyurdumki Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

Kavala muhâfazasına va kâdisına ve kal'a dizdârına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Taş üzerinde sâkin zimmî re'âyâ dergâh-ı mu'allâma arz u hâl idüp cezîre-i mezbûrede min-ba'd hubûbat olmayup bundan akdem ahvâllerini i'lâm eyledüklerinde kadr-i kifâye alur iken hâlâ müste'men ve ada kayıklarına min-ba'd zâhire virilmek üzre emr-i şerffüm sâdır olup bunlara dahı zâhire virilmeyüp perişân olmalarına bâ'is oduğın bildürüp ol bâbda hüküm-i hümayûnum recâ eyledükleri ecilden sen ki mîr-i mûmâ-ileyh ve mevlânâyı mezbûr ve dizdâr ve e'imme ve hatıbâ ve sâ'ir a'yân-ı vilâyetsiz. Cezîre-i mezbûrede sâkin olan re'âyâ mah-be-mah kadr-i kifâye için Kavala iskelesinden cezîre-i mezbûre kocaları ve sizin ma'rifetiniz ile kendü nefsleriçün zâhire virilüp amma bu bahâne ile ziyâde virilüp ahâr kefereye fûrûht olunmamak üzre her biriniz ihtimâm idüp kadr-i kifâye ziyâde zâhire virilmekten be-gâyet ihtizâr eylesin diyü hüküm yazılmışdur. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

Sivâs-ili kâdîsına hüküm ki,

Ebnâ-i sipahîden Mehmed ve Ahmed ve Mahmûd ve Yûsuf nâm sipahiler ile ahâlîsi dergâh-ı mu'allâma arzuhâl idüp kazâ-i mezbûra tâbî' Şeyh Mürûta(?) nâm karye sâkinlerinden Kasım oğlu Hüseyin ve Fabeş oğlu Bayram nâm şakîler hâneleri ihrak ve harmanlarını yağma ve gâret ve fukarâyı ehl-i örf kâffesine ve tecrim itdirüp haklarında bir kaç def'a' evemîr-i şerîfe sâdir olmağın mütenebbih olmayup şakâvet üzere olmalarıyla hüküm recâ eyledükleri ecilden ahvâllerini şer'le gönderüp bu makûle zulm ve adâvetlerin sâbit ve zâhir olursa mezbûrlar diyâr-ı ahâra nefy ve iclâ olunmak için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

İstanbul kâ'im-makâmına hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Seddü'l-bâhir muhâfazasında olan vezîrüm Hüseyin Paşa *edâme'llâhii te'âlâ iclâlehûnün* donanma-i hümâyûnuma varması fermânum olup hâlâ ol tarafda olan Solakzâde seffinesi İstanbul'da olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhün seffinesi gereği gibi donattırup vezîr-i müşârün-ileyhi Sedü'l-bâhir'de olup ta'cîl-i ale't-ta'cîl gönderüp donanma-i hümâyûnuma îsâl eylemek üzere irsâl ve eger mûmâ-ileyhün seffinesi Seddü'l-bahre erişmiden mukaddem vezîr-i müşârün-ileyh donâma-i hümâyûnuma gitmiş olursa dahı avdet eyleyüp ve bir yerde meks ve tevakkuf eylemeyüp müsâre'at ve isti'câl üzere donâma-i hümâyûnum avarup mülhâk ve mülâkî olmak üzere gereği gibi tenbîh ve te'kîd eylemek bâbında fermân-ı âlişânum sâdir olmuşdur. Fî evâ'i'l-i Câ. sene 1106

Müceddeden yazılmışdur. Fî evâ'il-i Ş. sene 1106

Midillü kal'sı dizdârına hüküm ki,

Kıdvetü'l-kuzât ve ekârim Silistre kâdîsı Mevlânâ Şeyh Mehmed *zide fazluhû* dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp kazâ-ı mezbûra tâbi' müteveffâ Piri Paşa evkâfi karyelerinde İtnaz nâm karye re'âyâsı meclis-i şer'e varup koyunların şer'an kimesneye verecekleri yoğiken yine kazâ-ı mezbûra tâbi' Kırılçağlı nâm karyede Hüseyin Hoca nâm kimesneye koyunlarda bi-gayr-i hak beş yüz seksen kuruş iddâsıyla Silistre Beglerbegine hitâben emr-i şerîf ihrâc ve her biri ta'cîz ve ba'zıların tecrîm itdirüp te'addî itmekle Hüseyin Hoca'dâ husûs-ı mezbûr su'âl olındukda cevâbında beş yüz seksen kuruşu teklîfleri husûsında zimmetlerinde bâkî kalmak ze'ımıyle kânûn fermân ihrâc ettirdüp celb ve da'vâna beni bir kimesne vekil itmiş değil iken fudulen talep iderüm diyü bi'd-def'at meclis- şer'de tezvîrâtına ikrâr ve itirâf eyledükden mâ'adâ keyfiyyet-i ahvâlî tefahhus olundukda mezbûr Hüseyin Hoca her bir mesâliha teffîşde kendûye haml-i müfettiş(?) idüp hilede mâhir ve kerrat ile şerefi zâhir olmuşdur diyü her biri ale't-tarîkı'ş-şâhîde haber verdüklerin karâr ve ahâlîsinden ve iltimâslarıyla arz itdükde mezbûr Hüseyin Hoca 'nın keyfiyyet ve ahvâlî sâbıkan Silistre kâdîsı olan Hüseyin ve nâ'ibi İsmâ'il ve Hazergradlı Dervîş Alî ve Silistre ahâlîsinden Seyyid Ömer b. Alî ve Seyyid Hüseyin b. Mehmed ve Ahmed sipâhi ve Mustafa ve Alî ve Hasan nâm kimesnelerde su'âl olundukda cümlesi arz-ı mezkûr olduğu vech üzre sû'-i mâlına haber verdüklerin Rûm-ili kâdîaskeri Mevlânâ Mehmed i'lâm itmekle mezbûr Midillü cezâresne islâh-ı nefis için mü'ebbed kal'abend ve haps itdirülüp itlâk olunmamak için yazılmışdur. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

Ahisha kal'sı muhâfazasında Ağa olan Ömer *zide mecduhûye* hüküm ki,

İş bu sene-i mübâreke de musemmem olan sefer-i hümâyûnum için ziyâde piyâde yeniçeri neferâtı bulunmaları ehemmi mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olmağla taht-ı kazânızda ve Lîvâdiye kazâsında ve kurâda sâkin-i mukîm ve müsafir-i sahîhül-esâmi ve esâmisi çalık ve öte dona kâdir yiğitlerden ve kul oğullarından ve ceng ü harbe kâdir neferât tâ'ifesinde pak ve müsellâh üç yüz piyâde yeniçeri ihrâc ve inşâ'llâhü te'âlâ nevrûz-ı firûzdan mukaddem hareket ve eman olunduğu üzre Edirne sahrâsında mevcûd ve isbât-ı vücûd etmeleriçün ocak tarafundan seksen bir cem'atin Derviş *zîde karuhû* ta'yîn ve irsâl olunmağla sen ki mûmâ-ileyh Ömer'sin. Bu emr-i mühimmün tekmîli mücerred sana tefvîz ve sipâriş olunmağla hizmet-i aliyyemde dâmen-i gayreti dermiyân ve zikr olunan üç yüz nefer piyâde neferât bir yarak olmak üzre kazâ-i mezbûrda ve nevâhi ve kurâda dirliği râğîb tuvânâ yiğitlerden ve ceng ü harbe kâdir kul oğullarından ihrâc ve üzrelerine ağa ta'yîn olunan Derviş *zîde kadruhûn*un yerağın açdırup neferâtları cem' ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem yirlerinden ihrâc ve me'mûr oldukları üzre Edirne sahrasına gelüp edâ-yı hizmet etmeleriçün gereği gibi dikkât-i tâm ve sa'y ve ihtimâm eyleyesün. İnşâ'llâhü te'âlâ neferât-ı mezbûre gelüp me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnda edâ-yı hizmet eyledükleri nice mu'tâd-ı kadîm üzre ağasına kırk akçe ve yarakdarına yirmi akçe tekâ'üd atıyye-i pâdişahîden olan neferât ve yoldaşların dahı hizmetleri mukâbelesinde esâmileri matlûbları olan serhadlere yamak kayd olunmak mukarrerdir. İmdi cümleliz gayret ve hamiyet ve vakt ü zamâniyle gelüp hidemât-ı aliyyemde mevcûd bulunmağın bezl-i kudret eyleyesin. Ve sen ki piyâde neferâtı ihrâcına me'mûr olan Derviş *zîde kadruhûsün*. Sen dahı me'mûr olduğın üzre zikr olunan neferât kazâ-i mezbûrda Ahîsha'dâ ve Lîvâne kazâsında ve kurâlarında gerek sahîhül-esâmi ve gerek çalık yeniçeri dirliği ra'ıyyet yiğitlerde ve kul oğullarından üç yüz nefer piyâde yeniçeri bir yarak olmak üzre tekmîl ve tedârük ve inşâ'llâhü te'âlâ vakt ü zamâniyle evlerinden ve yirlerinden ihrâc ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eyleyesin. Amma şöyle ki husûs-ı mezbûre avk ve tahir veyahud celb-i mâl itmek ve mürûr ve übûr eyledüğün kasabât ve kurâda re'âyâ fukarâsından ve gayrından bir ferde te'addî eyledüğün zâhir olursa bu bâbda özr ve cevâbın makbûl olmayup mes'ul ve mu'âkîb olmanız mukarrerdir. Ana göre âkıbet-endîş olup hılâfindan be-gâyet ihrizâr eyleyesin diyü yeniçeri ağası Murâd

dâme ıkbâluhû tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

307

Kepsud kâdîsına ve Hüdavendigâr mütesellimine hüküm ki,
Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından İbrâhîm Paşazâde Süleyman *zide mecduhû* arzuhâl idüp berât-ı şerîfle mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerinde kazâ-ı mezbûra tâbî Bâlât nâm karyesinde sâkin Abbas ve Arab oğlu ve Kör İsmâ'îl nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup cem'iyet-i memnû'iyette bin yüz [.....] senesinden beru voyvodası üzerine cem'iyet ve re'âyâyı tahrîk ve idlâl ve şer' ve kânûn ve defter mücebince tevcîh iden hukuk ve rusûmun ahz ve kabzına mani' olup dâ'imâ te'addî ve fesâd üzre olmalarıyla mezbûrların karye-i mezbûrda emvâl ve arazileri olmayup dâ'imâ yitmiş ve seksen mikdârı re'âyâ ile cem'iyet idüp şer'-i şerîfe itâ'at ve inkıyâd üzre olmayup ze'âmeti mahsûlüne gadr itmeleriyle şikâyet olunan üç nefer âdem fesâd ü şakâvete bâ'is ve nâşî olup re'âyâ fukarâsına takâyyüdüleri şer'an sâbit ve sicil ve hamiyet olundukda eshâb-ı hukuk haklarını alup bir vekil nâmına şer'an haklarında lâzım gelen icrâ ve ol mahâllerde iclâ eylesin diyü yazılmıştır. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

308

Müceddeden binâ olınan firkatelere baş ve buğ olan Ömer Kapudana hüküm ki,
Sakızlı Mustafa gelüp hâlâ Karadeniz firkate kapudanı olup ve lâkin vilâyet-i cezîre-i Sakız olmağla müceddeden binâ oluna bir adet firkate virilmek bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın firkatecilik ahvâline vâkıf ve uhdesinden gelmeği kâdir ise bir sene kapudan eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Anatoli'da eşkiyası tefîşine me'mûr olan vezîrüm Mehmed Paşa'ya ve Rakka Beglerbegisi [.....] *dâme ikbâluhûya* ve Zülkadriye cemâ'ati ahâlîsi iskân olan yirlerin kâdîlarına hüküm ki,

Elbistan'da vâkı' ulamâ ve sulahâ ve e'imme ve hutabâ vü zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâ'ir Türkmen tâ'ifesinin kethudâ ve beyleri dergâh-ı mu'allâma mahzar gönderüp mukaddemâ iskânıyla me'mûr olan Afşar ve Alıçalı ve Çepni ve Kılıçlı ve Lek ekrağları ve sâ'ir eşkiyasılardan ba'zı kimesneler me'mûr oldukları yirlere gitmeyüp üzerlerine me'mûr olan düstûr-ı mükerrerrem vezîr Tursun Mehmed Paşa haklarından gelmek murâd eyledükde sâbıkan ifrâza tâbi' Kara Hasanlı Ceridi tâ'ifesi merkûm-ı eşkiyânun cümlesini içlerine alup itâ'at-ı hatt-ı hümayûnum eylemeyüp cenk eylemek murâd idüp isyân itmeleriyle bundan akdem mezbûr Cerid tâ'ifesi bir daha iskân-ı evlerine ve bir ev veyahud bir âdem kendi içimize ve ahâr yerde dahı geru ahz itmezsen kırk bin kuruşu nezrimiz olup diyü hüccet-i şer'iyye virmişler iken itâ'at itmeyüp merkûm eşkiyasılardan cümlesi emvâl ve erzâklarıyla içlerine aldıkların arz u i'lâm eyledüklerin baş muhâsebe defterlerine nazar olundukda Kınık cânibine iskânı fermân olunan ifrâz Zülkadriye cemâ'atlerinde Kara Hasanlı Ceridi mukaddemâ isyân eyledükde cezâları virilüp bir daha isyân iderlerse cânib-i mîrîyyeye kırk bin kuruşu virmek üzre nezir ve ta'ahhüd eyledüklerine yirmi iki kıta hüccet-i şer'iyye virmeleriyle fi-mâ ba'd hılâfi zuhûr ider diyü verecekleri hüccet mücebince amel ve tahsîl ve der-i devlet-medâruma irsâl ve hazîne-i aliye teslîm itdürmek için bin yüz beş senesi receb'inin beşinci gününde emr-i şerîfüm virilüp der-kenar olup mezbûrlar mukaddemâ eyledükleri ta'ahhüdlerinin hılâfi eşkiyası-i mezbûreye sâhip çıkup ve içlerinde saklayup himâyelerine aldıklarını ta'ahhüd eyledükleri meblağ-ı mezbûr kırk bin kuruşu nezrleri akçeleri zikr olunan ifrâz Zülkadriye cemâ'atinden tahsîl ve içlerinde ihtifâ eyledükleri eşkiyasıları dahı kaç neferse ahz ve teslîm eylemeleriçün arz ve telhîs olundukda mücebince cemâ'at-i mezbûriden hâlk-ı ahd itmeleriyle ta'ahhüd eyledükleri kırk bin kuruşu nezr akçeleri tahsîl ve içlerinde ihtifâ eyledükleri eşkiyası kaç neferse ahz ve teslîm eyleyüp ve ba'de'l-

yevm hılâf-ı ahd ve vaz'-ı hareketden men' ve tahdîd olunmak için mâliye tarafundan virilen emr-i şerîf mücebince yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

310

Top arabacıları ve Çorbacılarından Ramazan Çorbacı *zîde kadruhûye* hüküm ki, Hâlâ Babadağı tarafında sefer-i hümâyûnuma me'mûr top arabacılarının zabt ve rabtı sana ve tefvîz olunmağla sen ki mûmâ-ileyhsün. Bir an mukaddem varup me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemden ziyâde basîret üzre hareket ve bezl-i makdûr eyleyüp ol tarafda mukaddemâ zâbit olan Osman çorbacıyı bir gün ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i Sa'âdetime gönderüp hidemât-ı hümâyûnumda mevcûd bulunmak üzre tenbîh ve bir vechile ta'allül ve tereddüd itdürmeyüp Âsitâne-i Sa'âdetüme yollayasın. Ve ol tarafda olan çorbacı ve gerek neferâtının bi'l-cümle ahvâlleri ve mühimmât-ı seferiyyeleri her ne ise görmeği sa'y idüp ihmâl ü müsâhale eylemeyesün. Mezbûr Osman çorbacıyı mukaddemâ te'allül eylediği vech üzre te'allül ve tereddüt itdürmeyüp bir gün ve bir sâ'at evvel Âsitâne-i Sa'âdetüme irsâl eyleyesin diyü top arabacılarım başı Alî *zîde mecduhû* tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mücebince amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'î'l-i Ca. sene 1106

311

Müceddeden binâ olınan firkatelere baş ve buğ olan Ömer kapudana hüküm ki, Hüseyin nâm kimesne gelüp yirmi seneden mütecâviz Akdeniz seferlerinde gezüp ve fenn-i deryâda mâhir ve firkate istimâline kâdir ve Sakız cezâresi olduğın bildürüp müceddeden binâ olınan bir firkateye kapudan nasb olunmak bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın mezbûru müceddeden binâ olınan firkatelerden bir kıt'a firkateye kapudan nasb eylemek bâbında diyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Müceddeden binâ olınan firkatelere baş ve buğ olan Ömer kapudana hüküm ki, Hasan nâm kimesne gelüp altı seneden berü Nehr-i Tuna'dâ ve Akdeniz'de korsan firkatelerinde levend ve hâlâ beylik firkateler kapudanlarından Îvâz kapudanın firkatesinde yarakdâr olup her vechile umûr-ı deryâda mâhir olmağla dîn-i mübînde hidmet eylemek üzre müceddeden binâ olınan firkatelerden bir firkateye kapudan nasb olınmak bâbında emr-i şerîfüm recâ eylemeğın mezkûrun deryâ ve mahâreti varsa firkatelerden birini virüp kapudan nasb eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ sene 1106

Veziir-i Mükerrerem Genç Mehmed Paşa'ya hüküm ki, Hâlâ Anadolu yakasında ba'zı mahâllerde harâmizâde ve kuttâ'it-tarîk eşkıyâsı zuhûr ve kapusız bacasız levendât makûlesi ile müttehîd ve müttefik olmalarıyla yollarda ve bellerde gezüp enbâ'-ı sebîlinin yollarına inüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl idüp fesâd ve şakâvetleri günden güne izdiyâd ve işti'âl bulmağla sükkân-ı vilâyetde ve ahâlî-i memlekete ve bi'l-cümle enbâ'-ı sebîl ve ehl-i ticâret şerr ve mazarratlarından emîn olamayup mutazarrır olmalarıyla bu misüllü eşkıyânın buldukları mahalde bi-eyyi hâl ele getirilüp haklarından gelinüp şerr ve mazarratlarından ol havalîler hâlî olmak için mukaddemâ kirâren taraf taraf evâmîr-i şerîfem gönderülüp tenbîh-i hümayûnum olmağın müdâfasına me'mûr olmalarıyla ahâlî-i vilâyetin tekâsül ü taksîr ve âdem-i ittihâd ve ittifâklarından nâşî ol makûle mütemâdiyen ele getirilmeyüp âdet-i müstemirreleri olan fesâd ü şakâvet ve bagy ve tuğyânları evvelkinden ziyâde olduğı mesâmi'-i aliyye-i husrevâneme ilkâ ve ızzi huzûr-ı padişahâneme inhâ ve iştikâ olunmağla bu husûs şeyhulislâmından istiftâ olundukda bir tâ'ife-i müslimînin mâllarını zulmen ahz ve nicelerini bi-gayr-i hakk katl idüp ve kuttâ'-i tarîk yanlarına alup bu makûle zulm ve fesâd-ı âdet-i müstemirreleri olup bagy bi-fesâd olmalarıyla tâ'ife-i mezbûreyi ahz ve şerlerini def'e me'mûr olan bir kazâ ahâlîsi tâ'ife-i mezbûreyi ahze

murâd eyledüklerinde mezbûrlar şer'-i şerîfe ve emr-i sultaniyyeye itâ'at eylemeyüp muhârebe kasdında olalar. Ümerâ-y'l-emr ile tâ'ife-i mezbûre ile mukâtele idüp şerlerini def için katl eylemek câ'iz olur. Demleri hider olup anları katl idenler guzâtırlar ve anlar ile muhârebe esnâsında maktûl olanlar şehîd olur diyü fetevâ-yı şerîfe virilüp temîn-i turûk ve bilâd ve terfiyye-i emvâl-i ibâd aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olup sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün.

Bu emr-i mühimmesinden küllî hizmet ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfik harekete me'mûl tab'-ı safâ-makrûnum olmağla Üsküdar'dan Bağdad'a varınca Anadolu'nun üç kolunda zuhûr iden harâmzâde ve kuttâ'î't-tarîk eşkıyâsının def'ine me'mûr olup avâtîf-ı aliyye-i husrevânemden hizmet me'mûliyle sana rütbe-i vezâret olmuşdur. İmdi bu husûsda hakkında zuhûr iden hüsn-i zann-ı hümâyûnum muvâfik-ı hak ve adl üzere ve kemâl-i sadâkat ü istikâmet ile hareket ve Anadolu yakasında bir mahâlde eşkıyâsı zuhûr idüp bi'n-nefs varımak mümkün olmayan mahallere tarafundan haber vardukda def' ve izâleleri bâbında takâyyüd ve ihtimâm olunmak için Anadolu'nun sağ ve sol ve orta kollarının nihâyetine varınca vâkı' kâdîlar ve mütesellimler ve sâ'ir iş-erlerine ve bi'l-cümle re'âyâ tâ'ifesine evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın bu bâbda kemâl-i teyakkuz ve intibâh ile etrâf ve eknâfi göz kulak olup bu makûle kuttâ'î't-tarîk eşkıyâsı her nerede zuhûr iderse kendin bi'n-nefs varmak mümkün olan mahallere kendin varup mesafe-i ba'îdde olmak takrîbi ile bi'n-nefs kendin varmak mümkün olmayan mahallere haber ve âdem gönderüp eşkıyâsı zuhûr iden kazânın ahâlîsi ile cîvârında vâkı' kazâlar ahâlîsinin darp ve harbe ve haml-i silâha kâdir tûfeng-endâz ile mukayyed ve ittifâk üzere üzerlerine varılup bi-eyyi hâlin etrâfını kuşatup içlerinden bir ferd halâs olmamak üzere her ne tarîkla olursa olsun ele götürüp fesâd ü şakâvetleri şer'an zâhir ve müte'ayyin ve mütebeyyin olanlara asla emân ve zamân virilmeyüp şer'le haklarında lâzım geleni icrâ idüp bi-avnilahi te'âlâ bahar eyyâmı üşmeyüp ağaçlar yapraklanmadan bu kış içinde cümlesini ele götürüp vücûd-ı habâset-aludları vech-i arzdan izâle ve şer ve mazarratlarından inâdullaha tahlîsa bezl-i kudret ve sarf-ı meknet eylesin. Virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince demleri hider olmağla o makûle katl olunan eşkıyânın nüfûs ve emvâliçün ba'd-i zamân bir kimesne mes'ûl olmamak ihtimâli yoktur. Ana göre herkesi habîr ve âgâh eylesin. Ve lâkin bu tagrîb ile şakâvetten alâkası olmayan ehl-i arza ta'arrûzdan ve kendü hâlinde mürûr ve übûr iden enbâ'-ı sebîlin

nefsine ve malına zarar ve gezend irişdürmekden ve bu bahâne ile hılâf-ı şer'-i şerîfe bir ferde zulm ve te'addî ve akçe bol alunup celb-i mâl olınmakdan be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

314

Te'kiden şöyle ki, Üsküdar'dan Bağdâd ve Erzurum ve şâm-ı şerîfe varınca Anadolu'nun üç kolunda zuhûr iden eşkiyânın def'i ve istisâli ve enbâ'-ı sebîl ve tüccâr ve sükkân-ı vilâyetün terfih-i ahvâlleri va sâ'ir iktizâ iden hidemât-ı aliyemin itmâm ve temşiyeti senün uhde-i zimmetine tefvîz olunup ba'de'l-yevm nev-zuhûr iden ahvâl senden bilinmekle şöyle ki bundan sonra Anadolu'da bir mahâlde ba'zı erâzil ve eşhâsın mecmû' ve tesallutları haber alunup veyahud tarafundan ve etrâf ve eknâfa gönderdiğin âdemlerinde bir ferde hılâf-ı şer' zulm ve te'addî ve tu'me-i hâme sebebi bir yaramazlara himâyet olunduğu istima' olunursa ve yalnız bununla bir vechile özr ve cevâbın isgâ olunmayup eşedd-i ukûbet ile hakkından gelinmek emr-i mukarrerdir. Encâm-kârî mülâhaza idüp ana göre dîn ve devlet-i aliyeme lâayık olduğu vech üzre her hâlde hak ve adl üzre hareket ve kavânîn-i şerîfe ri'âyet eyleyüp zinhar ve zinhar cadde-i *مقدد* bir vechile udûl ve inhirâf göstermeyesün. Sonra sen bilürsün diyü yazılmışdur.

315

Mora tarafında asker-i İslâma serasker olan vezîr-i mükerrem İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki,

Kapudan-ı sâbık Yûsuf Paşa'nın cizye ve havâss-ı malından Ağrıboz sâkinlerinden şa'ban kapudan ve Hasan Ağa nâm kimesneler zimmetinde iki kîse olduğu ihbâr olmağlar olunmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mezkûrun sende olan akçesi ol mikdâr mıdır yohsa daha ziyâde midir . Her ne kadar ise mîrî için zabt ve hıfz idüp

ne cihette idiğü aslı ve sahtesi ile sıhhati üzre yazup der-i devlet-medâruma arz u i'lâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

316

Müceddeden binâ oluna firkateler üzerine baş ve buğ olan Ömer kapudana hüküm ki, İsmâ'îl gelüp ebâ-an ced firkate kapudanı ve Vidin senesinden beru emekdâr olup dîn-i mübîne küllî hizmetüm sebkât itdüğü müceddeden binâ olunan Akdeniz firkatelerinden bir firkate virilmek bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın firkatecilik ahvâlîne vâkıf ve uhdesinden gelmeğe kâdir ise firkatelerden birisine kapudan nasb eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

317

Müceddeden binâ olunan firkateler üzerine baş ve buğ olan Ömer kapudana hüküm ki, İbrâhîm gelüp benim deryâ seferlerine gezüp fenn-i deryâda mâhir ve firkate i'mâlîne kâdir ve uğr-ı dîn-i mübînde hizmetim sebkât itdüğü müceddeden binâ olunan bir adet firkateye kapudan nasb olınmak bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın mezkûrun Kara deryâda mahâreti olup uhdesinden gelmeği kâdir ise müceddeden binâ olunan firkatelerden birisini kapudan nasb eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

318

Fermânı der-i devlet-makrûnumla me'an buyrulmağla kîsedârda hıfz olunmuşdur.

Anatoli eyâletine mutasarrıf olan vezîr-i mükerrerem İbrâhîm Paşa'ya ve İzmîr Mollasına hüküm ki, İzmîr'de vâkı' Sancakburnu kal'sı dizdârı olan Mehmed Süleyman *zîde kadruhû* dergâh-ı mu'allâma arzuhâl gönderüp Saruhan sancağında Mağnisa nâhiyesinde Köseler nâm karye raiyyetlerinden dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçe gedik tîmâr ile kal'a-i

mezbûr dizdârlığı bundan akdem yirmi akçe tekâ'üd ulûfesi mukâbelesinde kendüye tevcîh olunup berât itdirüp edâ-yı hizmet üzere iken Alî Mehmed nâm kimesne zikir olunan dizdârı bir tarîkla üzerinden alup lâkin mezbûr Alî Mehmed kal'a-i merkûmenin mühimmât ve cebehânesi ve ba'zı eşyâsın kendü mâsârıfa sarfla ihlâlîn eylediği hüccet olunmağla arzdan buna ilkâ ve mukarrer ve mukarrer olmuşken mezbûr Alî Mehmed yine bir tarîkla üzerinde olmağla hâlâ kal'a-i merkûma varduğu elinde olan berât mücebince ilkâ ve mukarrer kılınmasın ve fimâ-ba'd dahl ve ta'arrûz itdirülmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin sen ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsün. Mezbûr Alî'nin hiyâneti zâhir olmağla zimmetinde olan akçe ve mühimmât kal'a tahsîl ve mahâlline vaz' olunup mezbûr kal'a-i merkûmda iskân dahi itdirülmemek için yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Çeşme muhâfazasında olan Alî *dâme ikbâluhûya* hüküm ki, Bundan akdem Sakız üzerine me'mûr asâkir-i İslâma baş ve buğ olan vezîrüm Genç Mehmed Paşa *edâme 'llâhü te 'âlâ iclâlehûnün* bi-hasebî'l-iktizâ Anadolu yakasında zuhûr iden kuttâ'i't-tarîk ve sâ'ir harâmizâdenin müdâfasiçün me'mûr olup sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Sebeb-i dîn-i mübînde senden küllî hizmete me'mûl-ı hümayûnum olmağla vezîr-i müşârün-ileyhün yerine husûs-ı merkûm için ta'yîn olunmuşsundur. İmdi emr-i şerîfüm sana varduğu gibi kemâl-i teyakkuz ve intibâh üzere olup Çeşme ve ol havâlisinin hıfz ü hirâsetinde bezl-i kudret ve Sakız me'mûr olup Çeşme kıyılarında müctemi' olan asâkir-i mensûremin tertip ve tekmîl ve tanzîm-i ahvâllerinde ve Sakız imdâd ve i'ânete merdâne ve dilirâne gayret ve hamiyet ve inşâ'llâhü te'âlâ rûz ü şebb-i havâbb ve rahatı kendüne harâm idüp Anadolu vâlî olup Sakız'ın nez' ve tahlîsî için me'mûr olan asâkir-i İslâm ve donanma-i hümayûnum ve bi'l-cümle Akdeniz'e seraskerüm olan vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâme 'llâhü te 'âlâ iclâlehûnün* re'y-i savâb-dîdi üzere hareket ve sana tevcîh üzere haber gönderir ise emrine muhâlefet eylemeyüp bezl-i kudret ve sarf-ı meknet ve rızâ-yı hümayûnuma muvâfik hizmetde bulunmağa bezl-i

tab' ve tûvân eyleyüp âdem-i takâyyüd ve ihmâl ve musâhaleden be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

320

Mısır vâlisi vezîr-i mükerrerem Alî Paşa'ya hüküm ki,
Bundan akdem bin seksen altı senesinde Mısır-ı Kâhire'nin müceddeden tahrîr ve der-Sa'âdetüme irsâl olınup düstûru'l-amel olan irâd ve Mısır'da defterinün bir sûreti hazîne-i amîremde baş muhâsebe kâleminde hıfz olunup ve hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet- makrûn ile mu'anven bir sûretde dahı târîh-i mezbûrde Mısır-ı Kâhire'ye irsâl ve Dîvân-ı Mısır'da kimi sanduk içine vaz' ve hıfz olunmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Hâlâ rikâb-ı hümâyûnum tarafundan gönderilen mîrâhur-ı evvel İbrâhîm *dâme mecduhû* ol etrâfa varup iş bu emr-i şerîfüm varıldığı sâ'at sanduk mezbûrları yanına gönderüp ve açtırup zıkr olunan tahrîr defterini ihrâc ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle huddâmı olanlara bir sûret yanında tahrîr ve beyaz itdirüp ve bir maddesi ziyâde ve nakıs olmamak üzre kendü nefsine dikkât ve ihtimâm idüp ba'dehü imzâ ve mühürleyüp mûmâ-ileyh ile inşâ'llâhü te'âlâ rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve îsâl eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

321

Mısır vâlisi Vezîr Alî Paşa'ya hüküm ki,
Medîne-i Münevvere-i *Şerrafehellâhü te'âlâ ilâ-yevmi'l-âhir*de vâkı' hasbeten lillâh ve hasbeten li-rûhi rasûlillâh vefk ve ihyâ eylediğim icrâ-i şerîfe vazifesinin senevîsi bin iki yüz altuna balîğ olup ol hayrât-ı celîle ve hasenât-ı cemîle vezâ'ifinin tedârüki vech-i münâsib üzre Mahrûsa-i Mısır'dan görülmek ve inşâ'llâhü te'âlâ mevsim-i hacc-ı şerîfde icrâ olunmak fermânum olmağla merhûm ve mağfûrun leh karındaşım Sultan Mehmed Han *tâbe serâhü* zamânında Haseki Sultan'ın Haremeyn-i Muhteremeynde icrâ eylediği hayrâtın irâdı Mısır'da ta'yîn olundukda mahlûlden suyu iştirâ olınup Mabeyn

Vakfina mı ta'yîn olundu yohsa ahâr vechile mi oldu? Ol vakit olduğı nesak ve minvâl üzere buna dahı nizâm verilmelidür. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mahlûlatdan mı olur yahud sâhibini irzâ ile mi olur? senede bin iki yüz altun mıkdârı fâiz olur. Bir [v]irgüyi tedârük idüp bu esar-ı hasane ve müberrât-ı müstahsene inşâ'llâhü te'âlâ mevsim-i hacc-ı şerîf esnâsında icrâ olınmak üzere bir kaba ifrâğ ve taksît-i temessüklerin bir gün evvel der-i devlet-medâruma irsâl ve Haseki Sultan vakfina vech üzere olmuş ise anı dahı sıhhati üzere arz ü i'lâm eylesin diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

322

Mısır valîs vezîr Alî Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Ol diyâr-ı celîlü'l-ittibâre dâhil ve vâsıl olaldan beru zabt ve rabt-ı memleket ve himâyet ü sıyânetde kul ve re'ıyyet bâbında der-i devlet-medâruma gönderilecek hazînenin vakt ü zamâniyle tedârüki ve irsâlinde ba-husûs haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin vezâ'if ve cereyât ve Mısır-ı Kâhire'den mu'tâd olan surrenin vakt ü zamâniyle ihrâc ve irsâl ve ahâlîsinin tereffiye-i ahvâllerinde ve sâ'ir fermânum olan hidemât-ı aliyyemin edâ ve tekâmînde kârîn-i zuhûr olan hizmetin huzır-fâ'izü'n-nur-ı husrevânemde mezkûr olup inşâ'llâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede dahı sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince Rodos cezîresi muhafazası için bin nefer düstûru'l-mükerrem müşîru'l-müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımu'l-ümem vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Alî Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü ve zâ'afü iktidârahü* ile iki bin nefer cem'an ihrâcı fermânum olan üç bin nefer Mısır kullarımın rızâ-yı hümayûnum üzere ihrâc ve irsâlinde ve sâ'ir iktizâ iden hidemât-ı aliyyemden dîn ü devletüme lâıyk ve arz ve nâmus-ı saltanatuma muvâfık hidemât-ı cem'ile ve measir-i celile me'mûl-i tab'-ı mülûkânem olmağla hâlâ hakkında inâyet-i aliyye-i şahânem mucezen ve afitâb olunup seniyye-i padişahânem pür-tavafukın olup hassa hâl'-i Kâhire-i mülûkânemden bir sevb-i serdâr hılat mevrîsü'l-behicet sultan-ı inâyet ve ihsânım olup iftihârü'l-emâcid ve ekârim mîrâhur-ı evvel İbrâhîm *dâme mecdühü* irsâl olınmışdur.

Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm mücebince amel idüp dahı inâyet ve ihsânım olan hil'at Kâhire ve kisve-i bâhiremi kemâl-i ta'zîm

ve ekrâm ve nihâyet tevkîr-i ihtirâm ile işti'âl ve alup giyüp kesb-i mahâret ve mübâhat ve müfahâret eyledüğün tanzîm-i ahvâl-i memleket ve himâyet ve sıyânet-i sükkân-ı vilâyet ve muhteremeyn ahâlîsinin vezâ'if ve cerâyât mu'tâdu'l-irsâl olan surrelerin vakt ü zamâniyle irsâl ve îsâl ve terfiyye-i ahvâllerile takâyyüd ve ihtimâm ve hazîne-i Mısır'ın vakt ü zamâniyle irsâlinde had ve ihtimâm eyleyüp ba-husûs iş bu sene-i mübârekede fermânum olan üç bin nefer Mısır askerüni her biri inâyet-güzîde ve tuvânâ olmak üzere intihâb ve techîz ve a'dâd ve inşâ'llâhü te'âlâ ümerâ-i Mısır'dan birliği ile bin nefer Rodos cezîresi muhâfazasında olup ve iki bin neferi dahı vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem müşârün-ileyh ile me'an a'dâ-yı dînin cihâdında bulunmak üzere ümerâ-i Mısır-ı Kâhire'nin ümûr-ı dinde ve karazmûdelerinde kara seferine el verir ve vücûh ile kendüden hizmete me'mûl olunur. Muharrib ve zî-kudret birliği dahı iki bin neferin üzerine te'mîr ve her ne hâl ise rûz-ı hızırdan yirmi gün mukaddem Selanik'de bulunmak üzere irsâl idüp netice-i kelâm her umûrda senden dilhâh üzere hizmet-i matlûb -ı hümâyûnumdur göreyim seni. Gerek Mısır diyârının zabt ve rabtı ve ahâlîs himâyet ü sıyânet ve gerek vezâ'if ve cerâyât eshâbının vazîfe ve cerayelerinde ve beyt-i harâmnda olan şark ve sâ'ir ahâlîyi ve fukarâsının mu'în ve muvazzaf olan surrelerini vakt ü zamâniyle ve mevsim ve evânıyla irsâl ve îsâlinde ve sâ'ir ol taraflarda uhdene müfevvaz fermânum olan hidemât-ı aliyemin tevfiik ve edâ ve tekâmînde bezl-i meysûr ve sa'y-i nâ-mahsûr idüp beher hâl rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı mülûkânem üzere hareket ve düa-yı hayr-ı icabette eser-i mülûkânem mazhar olmağla imâl-i himmet ve sarf-ı meknet eyleyüp ve ialmı muktazî olan ahvâl ve âsârı der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm idüp sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittimâ'ımın mazmûn-ı münîfi ile amel olasız. Fî evâsıt-ı Câ .sene 1106

323

Mısır vâlisi vezîr-i mükarrem Alî Paşa'ya hüküm ki,
Harem hizmetleri sebk idüp Mısır'dan vezâ'if ve cereyât ve berât-ı seniyyem ihsânım olan harem-i hümâyûnum ağalarından ekserinin yedlerinde olan evâmîr-i şerîfem mahâlline kayd ve taksîtleri virilmeyüp bu gün yarın diyerek bu ana değin avk u te'hîr olunmağa her biri terekkkub ve intizâr ile muzadribü'l-hâl oldukları sem'-i hümâyûnuma

ilkâ olunup ol makûle sarf-ı niyyet ve safa-yi tavattin ile nice zamân harem-i hümâyûnda hizmet ve mukâbelesinde terfiyye-i ahvâl ve cihete için Mahrûsa-i Mısır'dan vezâ'if ve berât ihsânım olan harem-i hümâyûnum ağalarının sâ'ire nisbeten bir gün evvel temşide umûrlarıyla takâyyüd ve ihtimâm ve cümleye te'addîleri lâzım iken bunların hakkında zuhûr iden tekâsül ü taksîrından nâşî mes'ul ve mu'âkıb olmuşsundur. Mûmâ-ileyhimün ihsânım olan vezâ'if ve cereyât ve berât-ı seniyyemîn taksîtleri virilüp terfiyye-i ahvâllerıyla ihtimâm-ı murâd-ı hümâyûnum olup husûs-ı mezbûr için iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârîm mîrâhur-ı evvel İbrâhîm Ağa *dâme mecduhû* ta'yîn olunmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi vech-i meşrûh üzre Mahrûsa-i mezbûriden vezâ'if ve cerâyet-i aliyyem ihsânım olan harem-i hümâyûnum ağalarından bu ana değîn taksîtleri verilmeyenlerin mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle beraberinde olan evemîr-i şerîfem mücebince mahalline kayd ve taksîtleri virilüp ve defter olunup mübaşi-i mûmâ-ileyh ile rikâb-ı hümâyûnum irsâl ve bu ana değîn te'hîre illet ve bâ'is ne idiğü sıhhati üzre yazup der-i devlet-medâruma irsâl idüp bundan sonra bir vechile te'hîr ve tevekküfden be-gâyet ihtizâr eylesin. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsün. Me'mûr olduğın üzre mezkûrlardan bu ana değîn taksîtleri verilmeyenlerden birisi kalmayup cümlesinin beraberinde olan evâmîr-i şerîfem mücebince mahâlline kayd ve taksîtleri alıvirüp ve defter idüp ve şimdiye değîn te'hîrlere sebep ne olduğın sıhhati üzre haber alup gelüp rikâb-ı hümâyûnum arz ve inha eyleyüp bu husûs bir vefk ve dilhâh-ı itmâm olunmağın ihtimâm ve hilâfından ictinâb eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânum sâdır olmuşdur. Şöyle ki bundan sonra mezkûrlardan birisinin beraberinde olan emr-i şerîfüm kayd ve taksıdı verilmediğı mesmû'- hümâyûnum olursa sonra sen bilürsün. Sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsün. Senden dahı bir vechile cevâba kâdir olamayup hakkında tertîb-i cezâ olunmak mukarrerdir. Ana göre ihtimâm ve hilâfından be-gâyet ittika idüp hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfi ile amel eylesin. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Mısır vâlisi vezîr-i mükerrerem Alî Paşa'ya hüküm ki,
 Bundan akdem Yemen tarafuna musemmem olan sefer için İskenderiye'de hâzır olan toplar hâlâ mahâll-i mezbûrda mevcûd olup Âsitâne-i Sa'âdetime irsâli muktazî olmağla zikr olunan toplar ne mikdâr ise adedi ile ve kâhir vukıyye âsâr idiğü ve boyları ne mikdârdır her birinin ecnasıyla tahrîr ve defter ve müste'men-i seniyyelerine vaz' ve kul sefineleri Mısır'ın yüz [.....] senesi irsâliyyesi mâlından virüp mevsim-i deryâ ile bir gün mukaddem Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl ve îsâl olunmak üzere mukaddemâ emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Bu ana değın haber ve eseri zuhûr itmekle emr-i şerîfümün âdem-i vusûli ihtimâliyle tekrâr emr-i vâcibü'l-ismarım isdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi emr-i şerîfüm vusûlundan zikr oluna topların adedi ve boyları ve her birisinin kâhir vukıyye âsâr idiğü ecnâsıyla tahrîr ve defter ve eger bu ana değın dahı gönderilmemiş ise mu'accelen müste'men sefinelerine vaz' ve kul sefinelerini Mısır'ın sene-i merkûm irsâliyyesi malından virüp inşâ'llâhü te'âlâ bir gün evvel Âsitâne-i Sa'âdetüme irsâl ve îsâl eylemeğın ihtimâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Anatoli vâlisi olup Sakız tarafuna me'mûr asâkir-i İslâm ve donâma-i hümâyûn ve Akdeniz'e serasker olan vezîr İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki,
 Hâlâ vezerât ihsânım olan düstûr-ı mükrrrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Çeşme muhafazasında olan vezîrüm Mehmed Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* iktizâ hasebiyle Anatoli'nun sağ ve sol ve Edirne kolunda ve cümle Anatoli'da eşkıyâsı def'ine me'mûr olmağla yerine Çeşme'de olan emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Alî *dâme ikbâluhü* me'mûr ve re'y-i savâb-dîdi üzere hidemât-ı hümâyûnmdan bezl-i makdûr eylemek üzere fermân-ı âlişânım sâdır olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi re'y-i savâb-dîdinin üzere iktizâ iden hidemât-ı aliyemden istihdâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Selemiyye ve . دیررجه .. sancağı begi Tahîr Abdülaziz'e hüküm ki,
 Sen bu ana dek me'mûr olduğın üzre Urbân tâ'ifesinin zabt ve rabtında ve ol havalîde vâkı' ahâlî-i vilâyet ve sükkân-ı fukarâ ve ra'ıyyetin himâyet ve siyânetinde ve eşkıyâsıy def'de ve sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı alıyyemde vücûda gelen hidmetin ızzi huzûr-ı fâ'iz olunur. Mülûkâneme ilkâ ve i'lâm olup ba'de'l-yevm dahı senden bu misüllü nice ma'ser-i pesen-dîde me'mûl tab'-ı safâ-i makrûnum olmağla hakkında سجار eltâf-ı seniyye-i padişahânem mu'ceze olup hassa-i hâl'-ı fâhire mülûkânemden sana bir sevb hıl'at mevrîsü'l-behicede inâyet ve ihsânım olup ile irsâl olınmıştır.

Buyurdum ki vusûl buldukda irsâl olunan hıl'at-ı fâhireyi envâ'-i ta'zîm ve ahvâl ile istikbâl birle takbil ve düş-i gayret ve tahsîl ve fâhiret ve mübahat eyledükden sonra senden me'mûl-ı hümâyûnum olup me'mûr olduğın üzre kemâ-fi'l-evvel Urban tâ'ifesinin zabt ve rabtında ve ol havalîde vâkı' olan ahâlî-i vilâyet ve sükkân-ı fukarâ ve ra'ıyyetin hamiyet ve siyânetinde zuhûr iden eşkıyâsın hüsn-i tedbîr ile istîsâlinde ve sâ'ir iktizâ iden hidemât-ı alıyyemin edâ ve tekmîlinde bezl-i kudret ve sarf-ı meknet ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık nice nice hidemât-ı alıyyemde sa'y -ı nâ-mahsûr idüp lâzımü'l-arz olan ahvâl ve âsârı pey ender pey der-i devlet-medâruma i'lâmdan hâlî olmayasun diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Anatolî vâlisi olup Sakız üzerine me'mûr asâkir-i İslâma ve donanma-i hümâyûn ve mîrî kalyonlar ve bi'l-cümle Akdeniz'e serasker olan vezîr İbrâhim Paşa'ya ve kapudan Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,

Siz ki vezîr-i müşârûn-ileyhasız. İzaz-ı dîn-i mübîne kahr-ı tedbîr-i müşrikîn için mütevekkelen alellah ve müste'inen billah donanma-i hümâyûnâma çekdirileri ve kalyonları ve firkateleriyle kalkup melâ'inin sefâ'in-ii menhûsaları üzerine varup çatup bi-avnihi te'âlâ istîsâl ve izmihilalleri için ızhâr-ı gayret-i dîniyye eylemeniz bâbında

bından akdem size kat'-ı hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum ve müte'addid evemîr-i aliyem sâdır olup tenbîh ve te'kid olunmuşdu. Avn-i hakla şimdiye değin sizden bir haber-i meserret me'mûl ve muntazır iken henüz bir haberiniz gelmeyüp ve ne işde olduğunuz ma'lûm-ı hümâyûnum olmamağla sizin dahı tekâsülünüze haml olunmuşdur. İmdi bu def'a sâdır olan fermân-ı mukaterizu'l- imtisâlim size varup vâsil olunmaya me'mûr olduğunuz vech üzre düşmen-ı dînin sefâ'in-i menhûsaları üzerine teveccüh ve azîmet olunmuşsa mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğunuz vech üzre mukârenet-i avn-i bârî ile itmâm-ı hidmete baş ve canla bezl-i iktidâr eyleyesiz. Eger henüz ba'zı özr ve bahâne ile te'hîr ve tevekkuf olunmuşsa âkıbet-kârî mülâhaza eyleyüp zinahr ve zinhar kat'a meks ve aram eylemeyüp ızhâr-ı şevket-i İslâmiyye için inşâ'llâhü te'âlâ düşmen-ı dînin şikâyet-i menhûsaları üzerine teveccüh ve azîmet eyleyesiz. Eger fî'l-hakika gerek çekdiriler ve gerek kalyonların levendâtı nakıs olup dahı asker iktizâsı varsa İzmîr'de Osman Çavuş'un yanında ve ol kıyılarda müctemi' olan askerden lüzûm-ı müteheyyesi icâleten âdem alup gerek çekdiri ve gerek kalyon ve firkateleri kemâ-yenbagy donatup ancak asker bahânesiyle vakti geçirmeyüp bir gün evvel götürdüp ve Çeşme'de degah-ı mu'allâmyeniçerileri zâbıtı olan Doğramacı Mehmed *dâme mecdühû* dahı donanma-i hümâyûnum sefinelerine girmek üzre mukaddemâ fermân-ı hümâyûnum gönderilmiş idi. Eger henüz girmediyse bile dahı ta'cîl-i ale't-ta'cîl alup ve ittifâk ve ittihâd ve gönül birliği ile mevzi bir yere koyup bu gün yarın diyü özr ve bahâne eylemeyüp bir gün ve bir sâ'at mukaddem müste'înen billah ve mütevekkellen alellah bilâ-tevakkuf kalkup düşmen-ı dînin sefâ'in-i hezîmet üzerine varup çatup ve bi-avnillahi te'âlâ kahr ve tedmîr ve istîsâl ve izmihilallerine her biriniz varmakrurunuzu bezl ve sarf eyleyüp ve lütfullahü te'âlâ Sakız cezirsinin bi-eyyi hâl eyd-i a'dâdan tahlîsına bezl-i kudret ve mukaddemâ ve hâlâ fermânnum olan hidemât-ı aliyemin itmâm ü tekmîline ızhâr ve gayret ve hamiyet ile tahsîl -ı rızâ'ullah ve rızâ-i cenâb-ı rîsâlet-penâha ced ve ikdâm ve sebep-i dîn-i mübînde ma'ser-i pesen-dîde vücûda getürmeği bezl-i mechûd eyleyüp özr ve bahâne irâdiyla siz dahı avk-ı te'hîr ve ihmâl ve müsâmahadan be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Te'kidinde bu husûs e'âzım-i ümûr-i dîniyyeden olmağla şöyle ki ba'zı öZR ve bahâne ile siz dahı bu bâbda tekâsül ü taksîr irtikap iderseniz bir vechile cevâbınız mesmû'-hümâyûnum olmayacağı mukerrer ve muhakkak bilüp mukaddemâ ve hâlâ fermânum olduğı vech üzre uğur-ı dîn-i mübîninde ve emn-ü gayreti ve hamiyeti dermiyân idüp me'âsir-i cem'île vücûda getürmeğe medâne ve dilyarane hareket ve her vechile bezl-i cidd-i himmet eylesiz diyü yazılmışdur.

Anatoli'nun sağ kol nihâyetine varınca vâkı' olan kâdîlara ve zıkr olanan kazâlarda vâkı' mütesellimler ve havâss voyvodaları ve evkâf ve kurâ zâbitaları ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erleri *zîde kadruhûm* ve bi'l-cümle re'âyâ tâ'ifesine hüküm ki, Anatoli yakasında ba'zı mahâllerde harâmzâde ve kuttâ'it-tarîk eşkiyası zuhûr ve kapusız ve bacasuz levendât makûlesiyle müttehıd ve müttefik olmalarıyla yollarda ve bellerde gezüp ebnâ'-i sebîlin yolına inüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl idüp fesâd ve şakâvetlerini müşte'ıl olmağla sükkân-ı vilâyet ve ahâlî-yi memleket ve cümle ebnâ'-i sebîlin ve ehl-i ticâret şer ve mazarratlarından emîn olmayup muzdarip olmalarıyla bu makûle eşkiyânun buldukları mahâlde bi-eyyi hâl ele getürölüp haklarından gelinüp şerr ve mazarratlarından ol havalîler iclâ olunmak için mukaddemâ bir kaç def'a taraf taraf evemîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh ve te'kid olunmağın ihmâl ü tekâsül ve âdem-i takâyyüd ve ittifâkınızda nâşî ele getürölmeyüp ol mahzüllerin adet-i müstemirreleri üzre fesâd ve şakâvet ve bagy ve tuğyânları evvelkinden daha ziyâde olduğı sem'-i hümâyûnuma ilkâ ve azz-i huzûr-ı padişahâneme inhâ olnup husûs-ı merkûm Şeyhulislâmdan istiftâ olundukda bir kaç def'a müslimînin mâllarını zulmen ahz ve nicelerini bi-gayr-i hakkın katl idüp ve kuttâ'it--tarîkı yanlarına alup bu makûle zulm ev fesâd-ı adet-i müstemirreleri olup sai-i bi'l-fesâd olmalarıyla tâ'ife-i mezbûreyi ahz ve şerlerini def'a me'mûrlar olan ve kazâ ahâlîsi tâ'ife-imezbûreyi ahz murâd eyledüklerini

mezbûrlar şer‘-i şerîfe ve emr-i sultaniyyeye itâ‘at eylemeyüp muhârebe olalar ile tâ‘ife-i mezbûre ile mukâtele idüp şer‘lerini def‘ için katl itmek câ‘iz olur. Demleri hider olup anları katl idenler gaziler ve muhârebe esnâsında maktûl olanlar şehîd olurlar diyü fetevâ-yı şerîfe virilüp inşâ‘illâhü te‘âlâ bi-eyyi hâl ele getirülüp haklarında şer‘le lâzım gelen cezâların tertîb ve şerr u şürurlarında ol taraflar temîn olunmak aksâ-yı Murâd-ı hümâyûnum olup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü‘l-âlem vezîrüm Genç Mehmed Paşa *edemellahü te‘âlâ iclâlehü* Üsküdar‘dan Bağdat kapusına varınca Anadolu‘nun sağ ve sol ve Edirne kollarında zuhûr iden eşkıyâ‘nın def‘ ve izâlesiçün me‘mûr ve ta‘yîn olunmağın imdi sen ki kâdîlar ve mütesellimler ve havâs voyvodaları ve evkaf ve kurâ zâbitaları ve sâ‘ir a‘yân-ı vilâyet ve iş-erleri ve bi‘l-cümle re‘âyâ tâ‘ifeisiz iş bu emr-i şerîfüm her kangınızın taht-ı kazâ ve hükümetine varup vâsıl olursa sicill-i mahfûza kayd ve mazmûn-ı münîfini mecmu‘ olan mahâllerde nidâ ve ilân ve işâ‘are eyledükden sonra ba‘de‘l-yevm bu makûle kuttâ‘i‘t-tarîk eşkıyâsı her nerede zuhûr iderse veyahud vezîr-i müşârün-ileyhimâsın sen adame ve haber geldikde asla te‘hîr ve tevekkuf eylemeyüp civâr kazâların ahvâleriyle haberleşüp ittihâd ve ittifâk ile etrâfını kuşadup içlerinden birisi hâlâs olmamak üzere bi-eyyi hâl cezâlarını ahz ve ele getirülüp fesâd ve şakâvetlerini şer‘an zâhir ve mübeyyin olundukda eman-ı dermiyân virilmeyüp şer‘an haklarında lâzım gelen iczâ ve yanlarında mevcûd bulunan emvâl ve erzâklarını katl idenler ahz ve kabz idüp bi-avnillahi te‘âlâ şer ve mazarratların ibadullah üzerinden def‘ ve ref‘ ve her briniz mukayyed ve ihtimâm eylesesiz. Virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince demleri hider olup vakt-i muhârebede öldürülenleriniz gazi ve ölenleriniz şehîd olmağla ol makûle katl olınan eşkıyânun nüfûs ve emvâlî için sizden biriniz mes‘ul olmak ihtimâli yokdur. Heman bu bâbda cümleiniz bir hoşca ittifâk ve ittihâd idüp bahar eyyâma erişmiden bu kış içinde ele getirüp vücûd-ı habâ‘is-i ölülerin vech-i arzdan izâle ve şer ve mazarratlarından ibâdullaha tahlîsa her biriniz bezl-i makdûr eyleyüp amma bu bahâne ile şakâvete alâkası olmayan ve kendü hâlinde mürûr ve übûr iden embâ‘-i sebîlin nefisine ve malına zarar ve gezend irişdirilmekden bu bahâne ile hilâf-ı şer‘-i şerîfe bir ferde zulm ve te‘addîden ve akçe bol alınup celb-i mâl olınmakdan be-gâyet ızrâr eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ‘i‘l-i Câ.sene 1106

Şöyle ki bu makûle eşkıyâsı her kangınızın semtinde zuhûr iderse cîvâr kazâların ağalarıyla ele götürülmeyüp yine fesâd ü şakâvetlerinden iştikâ olunursa evvel ol semtin ve cîvârında olan kazâ-i ahâlîsinin tekâsül ü taksîrlarına haml olup münâsib ve mu'âkib olmaları mukarrerdir. Ve yalnız bundan sonra bilmedik ve âgâh olmadık diyüp encâm kârî mülâhaza idüp ana göre ihtimâm ve hilâfından izrâr ve ictinâb eylesiz.

Bir sûreti dahı Anatolî'nun Edirne kola vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

Bir sûreti dahı Anatolî'nun sol kola vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

Cezâyir-i Garb vâlisî Şa'ban dayı ve yeniçeri ağasına ve bölükbaşılarna ve odabaşılarna ve ocak ihtiyârlarna ve sâ'ir yoldaşılarna hüküm ki,

Darü'l-cihâd Tunus'un ve Tunus begi ve dayısı ve müftüsü ve kâdîsı ve müderris ve ulamâ ve sulahâ ve yeniçeri ağası ve kul kethudâsı ve yayabaşılarnı ve bölükbaşılarnı ve odabaşılarnı ve sâ'ir ahâlîsî ve dergâh-ı mu'allâma mühürlü mahzar gönderüp sâbıkan Cezâyir vâlisî İbrâhîm dayının emvâl u erzâkını kabz eylemişiz diyü üzerlerine varmak sadedinde olduğunuz geçen sene taraf-ı davlet-i aliyeme arz ve mahzar ile i'lâm olundukda etrâf-ı Memâlik-i Mahrûsam'da olan milel-i kefare gayret-i edânan-ı batılarnıyla birbirleriyle müttefik ve müttehid olup ve birbirlerinden istinfâr ve istinsâr ve istimdâd ve isti'ânetleri sebebi ile taraf taraf bilâd-ı İslâmiyyeye istilâ ve ittîsâl-i mazarrat ve cesâret itmeleriyle bu vâkıtte cihâd şarkan ve garban kudreti olan amme-i mü'minîne ve kâffe-i müvahhidîn üzerine savm ve sâlât gibi farz-ı ayın olduğına Şeyhülislâmdan

fetvâ-yı şerife virilüp ve ocağınız gazileri dahı dîn karındaşları olmağla bu mahâlde birbirleriyle ittifâk ve ittihâd ve mehabbet ve meveddet üzre olup cihâd-ı adada bulunmak la bûdde ve lâzım iken böyle vâkıtte sizki birbirinize düşmüşünüz. Allahü azîmü's-şânın rızâ-yı şerîfine muhâlif olmağla fi'l-hakika Tunuslular ile da'vânız var ise şer'le görülüp fazl ve hasm ve beginiz tevkîf ve islâh olunmak için dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Osman mübâşeretle size ve Tunus ocağı ahâlisine evâmîr-i şerifem gönderilmesinde bi-hikmetillahi te'âlâ vusûlu müyesser olmamağla Trablusgarb ocağı ile me'an kalkup Tunus üzerine gelüp ba'zı melâ'inin top ve cebehânelerin ahz ve zabt ve Tunus kal'asını muhâsara ve içinde olan Ümmed-i Muhammed'e ve ibadetgâh olan ve cevâmî ve mesâcid ve medâris ve mektepleri üzerine toplar atup ibâdullâhün sağîr ve kebîr ve gani ve fakirinden ve nisvân ve sıbyândan nicesi be-mâl ol günlerde sâlât-ı hamse bile kılmaz olup taşralarda olan firâri dahı yağma ve gâret ve her birine îsâl-i mazarrat ve ol esnâda taşralarda zâhire gelmemekle dahı mûmâne'at hâsılı ol diyârın ahâlisine hılâf-ı şer'i- şerîf vaz' ve kareket ve öZR ve te'addî eylediğünüz sem'-i hümâyûnuma ilkâ ve huzûr-ı padişahâneme inhâ olmağın nev'an hakkınızda tab'-i hümâyûnum muharref olmuştur. Düşmen-ı dîn-i ittifâk ve ittihâd ile berren ve bahren Ümmed-i Muhammed üzerine hüCûm ve cevâmim ve mesâcid ile müşerref olan bilâd-ı müslimîne istilâ kasında olup ber-muktezâ-yı sâ'adet-ih tivâ-yı: و تعاونو بلبر علتقوا "İyilik ve takva hususunda birbirinizle yardımlaşın" (5/2) bu vakıtte gönül birliği ile gâzâ ve cihâda himmet. ve def'-i şürûr-ı a'dâya bezl-i kudret ve sünen-i gayret-i dîn ve lazimât-ı hamıyyet-i şer'ıyyet -i seyyidil-mürselînden iken metrûk kalup beyninize iğrâz-ı fâside ve adâvet-i kâside tehallülü ile cenk ve harb vuku'ı abden şakk-ı âsâ-yı mü'minîn ictima' -i müvahhidîne mü'eddî ve düşmenin a'dâ-yı dîne muntehî ve istikfâr-ı müşrikîn-i dalâlet ayine bâ'is ve badî Allahü azîmü's-şânın rızâ-yı kerîmine muhâlif bir emr-i şen'i idüğü müstağnî olmağla: انما المؤمنون اخوة .. "Müminler birbirleriyle ancak kardeşler"(49/10 müsted'âsınca birbiriniz ile akd-i müvâhab idüp yek-dil ve yek-cihet ve kemâl-i muhabbet ve ülfet ile hulûs üzre olmanız lâ-bûdde ve lâzım olmağın li-ecl-i zâlik Emîrül-Ümerâ'î'l-Kirâm Mehmed *dâme ikbâluhûya* Cezâyir'e beglerbegi nasb ve ta'yîn ve Tunus Beglerbegiliği Ömer *dâme ikbâluhûya* teveccüh ve beginizi tevfiik ve islâh için dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarınâdan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim [.....] *dâme mecduhû* ta'yîn ve

irsâl olunmuşdur. Ehl-i İslâm beyninde da'vâ vâkı' oldukda cenk ve cidâl ve harb ve kıtâl sîret-i İslâmiyyeden değildir. Allahü azîmü's-şânın emr-i şerîfine teslîmiyyet ve rızâ gösterüp muktezâ-yı şer'e mazhara üzre faysal(?) virilmelidir. Sizin dahı Tunuslulardan da'vânız varsa mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ol tarafda şer'le görüp mûcib-i şer'-i şerîf ile akd olup : و لاتجعل في قلبنا غل للذين امنو "İman edenlere karşı kalbimizde gill-ü guş bulundurma"(59/10) tarîkına merzîyyesin meskuk(?) ve aralarınızda olan mücâdelet ve muhâlefet ve muvâfakat ve müvâsaletе tebdîl idüp miyanede geçen esbâba ve vahşet iğrâz ve münâkaşada bil küllîye iğmâz ve irâz idüp muhassal-ı kelâm-ı ictima' ve ittihâd ve te'azüd ve ittifâk üzre olmanız iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnumdur. Bu misüllü işe şurû'unuz rızâ-yı şerîfüm yoktur. İmdi rızâ-yı hümâyûnumdan duâ-yı haber-i icâbet- makrûnumu recâ ve beddu'âma mazhar olmağın hazer edesiniz. Gerek Tunus ehâlisi ve gerek sâ'ir etrâflarda olan ahvâlden dîn ile merâsim-i hüsn-ü cevâriyi dâbb ü emn itdirüp hilâfından ilkâ eyleyesiz. Ve Tunus merâtiblerinin gerek mahâllerinde ve gerek ba'zı kılâ'ıdan alınan top ve mühimmât-ı cebehânelerine kendülere teslim ve tahsil-i muzâfat eyleyesiz. Eger ol tarafda şer'le ahvâlleriniz görölüp ihkâk-ı hak olınmak bir vechile mümkün olmaz ise ocaklarınız tarafundan vekiller nasb ve ta'yîn ve der-i devlet-medâruma irsâl eyleyesiz. Ki ahvâlleriniz dîvân-ı hümâyûnumda vüzerâ-yı izâmım ve kâdiaskerlerim huzûrunda şer'le görölüp icrâ-yı şer' ve ihkâk oluna. Şöyle ki bundan sonra yine müte'essir olmayup: اطيع الله ورسول واولامر منكم "Ey İman edenler, Peygambere ve sizden olan idarecilere itaat edin" (4/59) nass-ı kerimesi ile amel eyleyüp emrime muhâlefet iderseniz inkisâr ile beddu'âma mazhar olursuz. Ana göre mülâhaza idüp birbirinize mazarrat îsâlınden ferağat ve hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk üzre hareket ve inşâ'llâhü te'âlâ bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mu'anven gönderilen emr-i şerîfüm mücebince vakt-i fırsat fevt olmadan ocağınız gemileri şimdiye değın gönderilmedi ise mukaddemâ fermân-ı hümâyûnum olduğı üzre şücan-ı gâzât-ı cihâd-ı a'dâyı mahlû ve meşhun kılup ihrâc ve irsâl vakt ü zamâniyle irişüp donâma-i hümâyûnum kalyonları ve gemileriyle me'an cihâd-ı a'dâda istima'l olunur. Ve Sakız cezîresi (.....) bulunup avn-i hakla (.....) me'mûl-i hümâyûnum olduğı üzere düşmen-ı dînden ahz-i intikam ile istirzâ-yı hatır-ı hâtırına ihtimâm

eylemenizde hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır
olmuşdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

334

Tunus Beglerbegisine ve Tunus dayısına ve müftü ve kâdisına ve ulamâ ve sulahâ ve
yeniçeri ağası ve bölükbaşlarına ve yaya başlarına hüküm ki,
Dergâh-ı mu'allâma mahzar gönderüp Cezâyir ocağı ahâlisi sâbıkan Cezâyir vâlisi
İbrâhîm dayının emvâl ve erzâkını kabz eylemişiz diyü üzerinize varmak kasdında
oldukların geçen sene der-i devlet madarına arz ve mahzar ile i'lâm eyledüğünüzde
nüfûz-ı İslâm etrâfında olan eşrâr-ı küflâr-ı edyân-ı batıllarıyla birbirleriyle arkalaşup
müslimîne îsâl-i mazarrat ve hâsâret kasdında olmalarıyla indifâ' ve inkşâfları için bu
vakıtde cihâd birbirini veli iderek tedrice ile şarkan ve garban kudret ve istid'â üzere
cümle müslimînin ve amme-i müvahhıdının üzerine savm ve sâlât gibi farz-ı ayn ve ayn-ı
farz olduğına şeyhulislâmdan fetevâ-yı şerife virilüp ve ocağınız gazileri dahı gibi
mahâlde kemâl-i muhabbet ve ülfet ile yek-dil ve yek-cihet olup gayret-i dîn-i mübîne
ve ibkâ'-i şerîfde seyyid'l-mürselîn için sâ'ir gâzât-ı müvahhıdın ile cihâd-ı a'dâda
bulunmak üzerinize vâcib ve lâzım iken böyle vakıtde beyninize esbâb vuku'ı muhâlîf
rızzâ-yı rabbülâlemîne muntehî olmağla fil'-vâkı' sizünle da'vâları varsa şer'le görülüp
kabsul virilüp beginiz tevkîf ve islâh olunmak için dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından
Osman mübâşeretle size ve Cezâyir-i Garb ocağına emr-i şerîfüm gönderilmişti. Vusûli
olmakla hâlâ Trablus ocağı halkı üzerine gelüp te'addî ve tecâvüz eyledüklerin i'lâm
eylemişiz. Li ecl-i zâlik Emîrül-Ümerâ'i-l Kirâm Mehmed *dâme ikbâluhû* Cezâyir'e
beglerbegi nasb ve ta'yîn ve Tunus eyâleti dahı sana inâyet ve tevcîh ve ve beginizi
tevkîf ve islâh için dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârîm
[.....] *dâme mecduhû* ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. انما المؤمنون اخوة

“Müminler ancak kardeşirler”(49/10)(müsted'âsınca birbirinizle akd-i muvâhare idüp
beynimize bu misüllü adâvet bazan irâkıyla şukk-ı âsâ-yı mü'minîn ve a'dâ-yı dîn-i mübîn
ve takviyyet ve istikbâr-ı müşrikîn-i dalâlet bâ'is olur. Emre tasdî olunmayup sizden
da'vâları varsa mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ol tarafda şer'le görülüp kabsul virilüp

Tunus'un kal'asından alınan top ve mühimmât cebehânesi teslim ve aralıkda geçen mücâdelede ve muvâkıfda ve mevâsiline tebdîl olup birbirinize ısdâr kasdından fâriğ olup eger ol tarafda ahvâlînin bir vechile fasl olunmak mümkün olmassa dîvân-ı hümâyûnda vüzerâ-yı a'zâm ve kâdfaskerlerim huzûrunda şer'le gçrülüp icrâ-yı şer' ve ihkâka-ı hak olunmak için iki ocak tarafundan vekiller nasb ve irsâl olunmak üzere Cezâyir-i Garb ve Trablusgarb ocaklarına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağla imdi siz dahı vech-i meşrûh üzere amel eyleyüp bu vakıtde birbiriniz ile hüsn-i muvâfakat ve ittihâd ve gönül birliğı idüp inşâ'llâhü te'âlâ bundan akdem da'vet-i gâzâ-yı müşîr-i hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnumâl mu'anven gönderilen emr-i şerîfüm mücebince fırsat vakti geçmiden ocağınız gemileri gönderilmedi ise mukaddemâ fermânum olduğı vech üzere gâzât-ı müvahhidîn ile icâleten techîz ve tertîb idüp ihrâc ve irsâl vakt ü zamâniyle irişüp donanma-i hümâyûn kalyonları ve gemileriyle me'an a'dâ-yı dînin cihâdında ve Sakız cezîresi istihlâsında bulunup istirzâ-yı hatr-ı hâtırım ihtimâm ve rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif vaz' ve hareket ile beddu'âma mazhar olmaktan be-gâyet ittikâ eylemeniz bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Trablusgarb Beglerbegisine ve Trablusgarb ocağı vâlisine ve yeniçeri ağasına ve bölükbaşlarına ve odabaşlarına ve ocak ihtiyârlarına ve sâ'ir yoldaşlarına hüküm ki, Daru'l-cihâd Tunus'un ve Tunus begi ve dayısı ve müftüsü ve kâdfısı ve müderris ve ulamâ ve sulahâ ve yeniçeri ağa ve kul kethudâsıyla ve yayabaşları ve sâ'ir ahâlis dergâh-ı mu'allâm mühürlü mahzar gönderüp sâbıkan Cezâyir dayısı İbrâhîm dayının emvâl ve erzâkını kabz eylemişsiz diyü Cezâyir-i Garb ocağı halkı Tunus'lunun üzerine varmak sadedinde oldukları geçen sene taraf-ı devlet-i aliyyeme arz ve mahzar ile i'lâm olundukda beyneri tevkîf ve islâh için dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Osman mübâşeretle em-i şerîfüm gönderilmişti. Hikmeten vusûlî müyeser olmamakla siz Cezâyir-i Garb ocağı ahâlisine uyup Tunus üzerine varup ba'zı kalâ'ının top ve cebehânelerini ahz ve zabt ve Tunus kal'sını muhâsâra ve içinde olan ümmet-i

Muhammed ve cevâmi ve mesâcid üzerine toplar atup ve taşralarda olan kurâları dahı yağma ve gâret ve ve ahâlisine îsâl-i mazarrat ve hâsârat ve hılâf-ı şer'-i şerîf vaz' ve hareketiniz sem'-i hümâyûnum ilkâ olunup Cezâyirli ile Tunuslular meyanında olan adâvet ve husumetde ocağınız gazilerinin ittifâk ve ittihâdı lâzım gelmez iken ve bu emîrde anlar ile müttefik ve müttehıd olduğunuzdan nâşî düşmen-ı dîn berren ve bahren bilâd-ı İslâmiyyeye hücum idüp sû-i kasd ve îsâl-i mekr ve mekîdet itmeleriyle bu vakıtde cihâd şarkan ve garban kuderti olan amme-i mü'minîn üzerine savm ve salet gibi farz-ı ayn olduğına şeyhulislâmdan fetevâ-yı şerîfe virilmekle ba'de'l-yevm kemâl-i muhabbet ve iltifât üzre olmanız iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla islâh ve tevkîf içün dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından iftihârul-emâcid ve'l-ekârîm [.....] *dâme mecduhû* ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. Cezâyirlinin Tunuslular ile da'vâları varsa şeri'at ve mutahhare muktezâsı üzerine kapsül virilüp bu bâbda ocağınız gazilerinin Cezâyirliye mütâbe'at ve muhârebe ve mukâtele üzre olmâları sîret-i ehl-i İslâm değildir. Nass-ı kerîme اطيع الله واولامر منكم “Ey İman edenler, Peygambere ve sizden olan idarecilere itaat edin” (4/59). amel ve iltifât ve hevâsına mütebeddil kılup ve kemâl-i ittifâk ve ittihâd üzre hareket ve inşâ'llâhü te'âlâ bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum ile mu'anven sâdır olan emr-i şerîfüm mücebince ocağınız gemilerini henüz göndermediğiniz ile vakt-i fırsat fevt olmadan icâleten Garban sancağında süffar ile meşmun olmak üzre mükemmel donatup inşâ'llâhü te'âlâ ihrâc ve irsâl ve vakt ü zamâniyle irişüp donanma-i hümâyûnum kalyonları ve gemileriyle me'an cihâd-ı a'dâda husûssan Sakız cezîresinin avn-i hakla istihâlâsında bulunup sizden me'mûl-ı tab'-ı safâ-makrûnum olduğu üzre düşmen-ı dînden ahz ve intikam ile istirzâ-yı hatr-ı safâ -i muzâhir ve isticlâ-yı du'â-yı haber icâbet eser-i mülûkânem ihtimâm -ı tâm eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnum mücebince diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Sâbıkan Tunus beglerbegisi Ramazan *dâme ikbâluhûya* ve Tunus Begi Mehmed Bey'e hüküm ki,

Bundan akdem ba'zı iğrâz-ı fâside ve münâfesetten nâşî Tunus ve Cezâyir ve Trablus ocakları ahâlîsi beynine tehâllül iden husumette ve adâvet-i mündefî' ve beyneri tevkîf ve islâh olunup def'-i fitne ve fesâd için bi-hasebi'l-iktizâ Tunus beglerbegisi ile Emîru'l-Ümerâ'î'l-Kirâm Ömer *dâme ikbâluhûya* tevcîh ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârîm [.....] *dâme mecduhû* ta'yîn ve irsâl olunup sizin rikâb -ı hümâyûn-ı hüsravene gelmeniz lâzım geldiğın imdi sizki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhszi . İş bu fermân-ı vâcibül'-imtisâlim varduğı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp inşâ'llâhü te'âlâ kalkup gelüp rikâb-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma yüz sürmeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânum sâdır ılmıştır diyü buyurdum ki. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

337

Cezâyir Beglerbegisi [.....] *dâme ikbâluhûya* ve Cezâyir dayısı [.....] dayıya hüküm ki,

Bir iki seneden beru Cezâyir ve Tunus ocakları beyninde vuku' bulan adâvet ve bağza inşâ'llâhü te'âlâ meyaniden def' ve izâle ve beyneri tevkîf ve islâh için hâlâ Tunus beglerbegi Emîru'l-Ümerâ'î'l-Kirâm Ömer *dâme ikbâluhûya* tevcîh ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârîm Ömer *dâme mecduhû* ta'yîn ve irsâl olunmağın bu iki ocak beyninde hâsıl olan fitne ve fesâda sebep ve illet-i müstekille olan sâbıkan Tunus beglerbegisi olan Ramazan ile Tunus begi Mehmed'in der-i devlet-medâruma ihzârları lâzım gelmeğın imdi siz ki mûmâ-ileyhimasiz. Eger ol müfsidler der-i devlet-medâruma gelmekten aba ve ve imtinâ ve gaybet ve ihtifâ sadedinde olurlarsa bi-eyyi hâl ele getürüp ocağınız tarafundan dahı beynerine mahsûs âdemlar koşup inşâ'llâhü te'âlâ mübâşir-i mûmâ-ileyh ile der-i devlet-medâruma irsâl eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânum sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı ...sene 1106

338

Bir sûreti dahı Trablusgarb beglerbegisine ve dayısına vech-i meşrûh üzre.

339

İtlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i Ş.sene 1106

340

Seddülbâhir muhâfazasında olan Mehmed *dâme ikbâluhîya*, Mahrûsa-i İstanbul'da vâkı' Mahmûd Paşa mahkemesinde sâbıkan nâ'ib olan Abdullah ile Üsküdar sükkânından Nafi oğlu Hüseyin nâm müfsidler Limni kal'sında kal'abend ve ebedi haps olınmalarıçün bundan akdem fermân-ı hümayûnum sâdır ve irsâl olmuşdur. İmdi eyyâm müsâ'id olmadı ve kayık bulunmadı diyü öZR ve bahâne ile gönderilmeyüp Sultanhisâr'ında alıkonulup hâlîya andan oldukları i'lâm olunmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp mukaddemâ ve hâlîya fermânım olduğı üzre mezkûrların alâ-eyyi hâlîn irsâl ü isâl ve Limni cezîresi kal'sında kal'abend ve haps itdirüp bir türlü öZR-i illet ile alıkonulmâlarında be-gâyet ihtizâr itmek içün yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

341

Babadağı tarafında asâkir-i İslâma baş ve buğ olan vezîr-i mükerrerrem Mustafa Paşa'ya hüküm ki,
Nüfûz-ı. İslâmiyyeden olan Kamanıçe kal'asının tanzîm ü tensîk-ı ahvâli senün farızâ-i zimmetin olup leyl ve nehâr ol tarafın ahvâlîyle ihtimâm ve Özi begi ehemmi

mühimmâtdan iken gereği gibi geçen sene kal'a-i mezbûre için bin nefer sipah ve silâhdar serdengeçtileri ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topcuları ve zehâ'îr ve mevâcibleri bir gün evvel cem' ve tedârük idüp vakt ü zamâniyle düşmen-i dîn hareket etmezden mukaddem mahâlline îsâl eylemekten üzre sana emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Fermânum olan zehâ'îr ve mevâciblerini yerlilerinden vakt ü zamâniyle tedârük ve taksîr idüp ba'dehü düşmen hareketinden sonra bir mikdâr tatar ile gönderdiğin zehâ'îri dahı adem-i takâyyüdünden nâşî gereği gibi tedârükle göniderilmediğinden esnâ-yı tarîkda düşmena nehb itdirüp andan sonra dahı tedârükiyle mukayyed olmayup Kamanîçe kal'sı muhâfazasıçün fermânum olup yanına müctemi' olan sipah ve silâhdar serdengeçtileri ve sâ'irlerini dahı mücerred irsâl ü îsâlleri husûsunda olan üzerinden def' için ruhsat ve müsâ'ade gösterüp yanından dağıtup senün kemâl ve tekâsül ü taksîrınızdan nâşî henüz zikr olunan imdâd ve mevâcib ve zehâ'îrden birisi mahâlline vâsıl olmadığından kal'a-i merkûmda olan gâzât-ı muvahhidîn bu kadar zamândan berü gezüp yolda kalup zarûret ve muzâyakalarına illet-i müstekille olmak ile mes'ul ve muâ'teb olmuşsundur. Husûs-ı merkûm e'âzım-ı ümûr-ı dîn ü devlet-i aliyemden olmağla sen kemâ fil'-evvel me'mûr ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılardan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârîm [.....] *dâme mecduhû* mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğu gibi kat'a te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp mukaddemâ Kamenîçe kal'sına fermânum olan sipah ve silâhdar serdengeçtileri yirlerde olmağla âdemlar ta'yîn idüp ta'cîl-i ale't-ta'cîl bir gün ve bir sâ'at mukaddem cümlesin gönderüp ve yeniçeri ve cebeci ve topçu neferâtı dahı yanına cem' idüp ve sene-i sâbıkada Nogay Tatarı'nın kal'a-i merkûmeye nakline ta'ahhüd idüp esnâ-yı tarîkda telef eyledükleri zehâ'îr dahı mukaddemâ fermânum olduğu üzre tahsîl ve ve sene-i cedîd için dahı hâlâ fermânum olan yirmi beş bin hîntanın bahâlârını mâlîye tarafundan virilen evâmîr-i şerîfem ile havâle olunan mahâllerde bi-eyyi hâlîn tahsîl ve ol mikdâr hîntayı dahı fermânum olduğu üzre bir gün ve bir sâ'at mukaddem lâzım gelen mahâllerde iştirâ ve tedârük ve halku's-sâlâtını'l-ızâm Kalgay Sultan *dâme uluvvühû* ile şöyleşüp bu emr-i mühimmi bir sûrete koyup sene-i sâbıkanın ve sene-i cedîdenin zehâ'îrini ve mukaddemâ Kamanîçe kal'sına me'mûr sipah ve silâhdar serdengeçtilerini ve yeniçeri ve cebeci ve topcu neferâtını dahı tertîb ve techîz eyleyüp inşâ'llâhü te'âlâ bu mecmû'atın bir gün ve bir sâ'at mukaddem

mahâlline îsâl ve müşârün-ileyh Kalgay Sultanın zimmet-i himmetüne müfevvaz' olup ve bu emr-i mühimmün husûlî anda me'mûl ve matlûb olmağla inşâ'llâhü te'âlâ evvel baharda Engürüs seferi tedârükine ve vakt ü zamâniyle mahâll-i me'mûrda bulunmasına mani olmamak üzere bi'z-zât kendüsü mü gitmek iktizâ ider veyahud ahvâllerine nizâm virüp müstevfî asâkir-i tatar ile bir iki sultan mı ta'yîn ve irsâl ider ne vechile ma'kûl ve münâsib görürse re'y-i savâb-dîdi üzere hareket ve giden sultanlar ve asâkir-i tatar dahı bu şakl ile eğlenüp kalmayup anlar dahı evvel baharda me'mûr oldukları hidemât-ı aliyyemde mevcûd bulunmak üzere her ne tarîkla mümkün olursa gayret eyleyüp yüzler çevrilmezden evvel ve ve kareket-i a'dâ-yı eyyâmdan mukaddem bi-eyyi hâlîn mahâlline irsâl ve îsâl eyleyüp geçen seneki gibi ihmâl ve müsâhale ve te'hîr ve tevakkuf ile vakt ü zamânı fevt idüp kal'a-i merkûmda olan gâzât-ı müvehhidînin zarûret ve muzâyakalarına ve giden sultanların ve askerün bu maslahat ile eğlenüp kalup evvel baharda me'mûr oldukları hidemât-ı aliyyemde vakt ü zamâniyle mevcûd bulunmalarına sebep olmaktan be-gâyet ihtizâr eylesin. Ve sen ki kapucubaşı mûmâ-ileyhsün. Sen bu husûs için müstekillen mübâşir ta'yîn olunmuşsundur. Mücerred tenbîh ile iktifâ itmeyüp bu işin üzerine mukayyed olup vech-i meşrûh üzere gerek mukaddemâ Kamanıçe kal'sına me'mûr olan asker ve zehâ'îr ve mevâcib her ne ise yüzler çevrilmezden evvel mahâlline irsâl edince ol tarafda meks ve ârâm ve her vechile takâyyüd ve ihtimâm idüp encâm-ı hizmetden sonra gelüp rikâb-ı hümâyûnuma sıhhati ve hakîkati üzere arz u i'lâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

342

Kalgay Sultana hüküm ki,

Nüfûz-ı İslâmiyyeden olan Kamenıçe kal'sının tanzîm u tensîk-ı umûru ve içinde olan gâzât-ı müslimînin terfiyye-i ahvâlleriyle takâyyüd ve ihtimâm-ı ehem-i mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olmağla geçen sene kal'a-i mezbûre muhâfazasıçün bin nefer sipah ve silâhdar serdengeçtileri ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topcuları ve mühimmât-ı cebehâne ve zehâ'îr ve mevâcibleri bir gün evvel cem' ve tedârük ve düşmen-ı dîn hareket eylemzden mukaddem mahâlline irsâl ve îsâlî düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Babadağı tarafundan asâkir-i İslâmiyyeye baş ve buğ

olan vezîrüm Mustafa Paşa *edemellahü te'âlâ iclâlehüye* sipâriş olunup ve tedârük ve îsâline vakıt müsâ'id iken mücerred tekâsül ü taksîrdan nâşî düşmen-i dînin hareketinden sonra bir mikdâr Tatar ile götürdüğü zehâ'îri esnâ-yı tarîkda düşmena nehb itdirüp imdâd ve mevâcib ve zehâ'îrden birisi mahâlline irsâl olunmayup kal'a-i merkûmda olan gâzât-ı müvahhıdının bu kadar zamândan beru gözü yolda kalup zarûret ve muzâyakalarına bâ'is olmağal Kamanıçe Kal'sı muhâfazasıçün fermânüm olan sipah ve silâhdar serdengeçtileri mukaddemâ fermânüm olduğu vech üzere yanına götürüp ve yeniçeri ve cebeci ve topcu neferâtını dahı cem' ve sene-i sâbıkada Nogay Tatarının naklini ta'ahhüd idüp esnâ-i tarîkda telef eyledükleri zehâ'îri dahı mukaddemâ fermânüm olduğu üzere tahsîl ve sene-i cedîd. içün dahı hâlâ fermânüm olan yirmi beş bin kîse hinta-i icâleten tedârük ve sizünle söyleşüp bir sûrete ifrâğ olınmak üzere vezîr-i müşârün-ileyhe emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup ve bu emr-i mühim avn-i hakla kârîn-i husûl olmadıkça gelmemek üzere dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından [.....] *dâme mecduhü* mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşundur. Kal'a-i merkûm içün fermânüm olan imdâd ve zehâ'îr ve mevâcibin icâleten mahâlline îsâli e'âzım-ı umûr-ı devlet-i aliyemden olup bu emrde senden küllî me'asir-i pesendîde me'mûl-i hümâyûnum olmağla husûs-ı merkûm senün zimmet-i ihtimâmına tefvîz ve havâle olunmuşdur. İmdi sen ki sultan-ı müşârün-ileyhsün. Vezîr-i müşârün-ileyh ile haberleşüp zikr olınan asâkir ve zehâ'îr ve mevâcib hâzır ve âmâde olduğu gibi inşâ'llâhü te'âlâ evvel baharda Engürüs seferi tedârükine ve vakt ü zamâniyle mahâll-i me'mûrda bulumana mani olmamak üzere bi'z-zât kendin mi gitmek iktizâ ider veyahud ahvâllerine nizâm virüp müteveffâ-i asker-i Tatar ile bir iki sultan mı ta'yîn ve irsâl olınmak münâsibdir. Ma'kûl ve münâsib gördüğün üzere her ne tarîk ile mümkün olursa inşâ'llâhü te'âlâ zikr olınan zehâ'îr ve imdâd ve mevâcib buzlar çözülmiden evvel ve hareket-i a'dâdan mukaddem bi-eyyi hâl irsâl ve yollarda kemâl-i ihtimâm ile hıfz ve hirâset iderek emn ve salîm kal'a-i merkûmeye îsâline ced ve ikdâm eylesin. Kendin gitmek iktizâ itmeyüp bir iki sultan gönderdiğin sûretde anlar dahı bu iş ile meşgul olup eğlenüp kalmayup evvel baharda me'mûr oldukları hidemât-ı aliyemde mevcûd bulunmak üzere tenbîh ve te'kîd idüp ve bir gün mukaddem irsâl ve îsâline himmet eylesin. Hâsılı bu işin itmâmı ve bu emr-i azimin lütf-ı hakla hüsn-i hitâmı müstekillen sana tefvîz olunmuşdur. Her ne hâl ise düşmen ayaklanmadan ve buzlar çözülmiden bu işi

ber taraf idüp ol serhad-i mensûrede olan gâzât-ı müvahhîdinin zarûret ve muzâyakaları bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem def' olunmağa ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânüm sâdır olmışdur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

343

Varna ve .. باجق .. متقالیه وکیله و.....Karasu ve .. اسمعیل .. Tulca ve Zacesne ve Babadağı ve İsakçı ve Akkerman ve ol havalilerde Tuna kıyılarında vâkı' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki, Bundan akdem Kamanîçe muhâfazası için zikr olunan kazâlarda iki bin nefer yeniçeri tashîh ve pedergâh olmak için fermân-ı şerîfem sâdır olup neferât-ı mezbûr zikr olunan kazâlarda ihrâc ve me'mûr oldukları mahâlle vusûle müyesser olmamakla mukaddemâ tashîh ve pedergâh olan neferâtdan her ne mikdâr nefer bulunursa ale'l-esâmi ve kususru dahı fermânüm olan kazâlarda iki bin olmak üzere tekmi'l ve muhâfaza-i mezbûreye îsâl olunmak üzere Babadağı muhâfazasında olan sâbıkan Torbacıbaşı Muhterem ta'yîn olmağla ağa mektûbu mücebince emr yazılmıştır. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

344

Rûm-ili'nde Niğbolu ve Silistre sancaklarında vâkı' olan kâdîlara ve livâ-i mezkûrlarda vâkı' kethüdâlarına hüküm ki, Bundan akdem Kamanîçe kal'sını muhâfaza itmek şartıyla müceddeden tahrîr ve iptidaları irsâl olunan beş yüz nefer sipah ve beş yüz nefer silâhdar serdengeçtileri me'mûr oldukları Kamenîçe kal'sı muhâfazasına gitmeleri için fermân-ı şerîfem sâdır ve ağaları tarafundan mübâşir çavuşlar ta'yîn olup irsâl olunmalarıyla sizki kehüda birlersiz. Zikr olunan beş yüz nefer sipah ve beş yüz nefer silâhdar serdengeçtilerden her birinizin taht-ı kazâsında bulunan serdengeçtileri evlerinden ve yirlerinden ihrâc ve serî'an ve ıcalen düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Babadağı tarafında asâkir-i İslâma baş ve buğ olan vezîrüm Mustafa Paşa *edâme'llâhî te'âlâ*

*iclâlehûn*ün yanına ağaları ve yüzbaşları bırakıldı. Elinde mevcûd bulunmaları için her biriniz ziyâde takâyyüd-i tâm ve sa'y-i ihtimâm eyleyüp avk u te'hîrden ve ihmâl ve müsâmahadan be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eyleyesin. Ve sen ki serdengeçti ağası ve kethüdâ ve baş çavuş ve yüzbaşlırsız. Zikr olunan ol mikdâr sipah ve silâhdar ve serdengeçtileri ile mukaddemâ fermânım olduğu üzre zâhire nakli ile Kamenîçe kal'sı muhâfazasına ta'yîn olunmuşuzdur. İmdi mübâşir-i mezbûrlar varduğu gibi kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp ol mikdâr sipah ve silâhdar serdengeçtilerini yaraklarınız altında cem' ve inşa'llâhü te'âlâ vezîr-i müşârün-ileyhün yanında mevcûd ve zâhire nakli ile Kamenîçe kal'sını gidüp hizmet-i muhâfazâda gereği gibi can ve baş ile bezl-i maktûr ve sa'y-i mevfur eyleyüp şöyle ki ihmâl ve müsâmaha ve yahud i'ânet idüp bir ferdîn giruye kalmasına müsâ'ade eylediğiniz mesmû'- hümayûnum olursa ındellahü te'âlâ itab' ve ikaba mazhar olmanızı mukerrer ve muhakkak bilesiz. Ve sizki Kamenîçe kal'sı muhâfazası için tahrîr olunan sipah ve silâhdar serdengeçtilerisiz. Cümlesi kal'a-i mezbûre muhâfazasıçün ta'yîn olunmuşuzdur. Cümleliz hizmet-i muhâfazâda mevcûd bulunup me'mûr olanlardan bir ferdîn giruye varduğu istima' olunur ise esâmileriniz kat' olunmağla iktifâ olunmyup bundan sonra taraf-ı devlet-i aliyyemden mahsûs müfettişler ta'yîn olup bulunduğunuz mahâllelerde hakkında tertîb-i cezâ olunacağına mukarrer ve muhakkak bilüp bu bâbda avk u te'hîrden ve ihmâl ü müsâmahadan be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eyleyesiz diyü ağaları tarafundan mühürlü mektûb vernekle mücebince amel eylemeniz bâbında yazılmışuzdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

345

Bir sûreti dahı balada zikr olunan kazâlara vech-i meşrûh üzre yazılmışuzdur.

346

Torbacıbaşı Osman *dâme mecdühûye* hüküm ki,
Bi-inâyetillahi te'âlâ Sakız cezâresinin istihlâsı için İzmir etrâfında ve ol havaflinin ihrâc eylediğin neferâtdan hâzır ve âmâde olan yaraklardan her ne mikdâr yarak ve neferât

iktizâ iderse ol tarafda asâkir-i İslâma seraskerim olan vezîrüm İbrâhîm Paşa *edemelllahü te'âlâ iclâlehûnün* re'y-i savâb-dîdi üzre donanma-i hümâyûnuma koşup hidemât-ı aliyemde bezl-i kudret ve edâ-yı hizmet eylemek üzre fermân-ı şerîfem sâdır olmağla [.....] ta'yîn ve irsâl olunan [.....] inşe'allahü te'âlâ bu ana değîn hâzır ve âmâde eyledüğîn neferâtdan her ne mikdâr yarak iktizâ iderse vezîr-i müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdi üzre donanma-i hümâyûnuma ol mikdâr yarak neferâtıyla koyup bu ümûr-ı mühimmenin tekmîli bâbında sa'y-i belîğ eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ehem-i mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyemden olmağla akılâne hareket ve inşâ'llâhü te'âlâ ümûr-ı dîn-i mübînde hizmetleri zay'î olmayup inâyet-i aliyeme mazhar olmaları mukarrerdir. Ana göre sarf-ı makdûr idüp hilâfından be-gâyet ictinâb eyleyesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mücebince yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

347

Mısır vâlisi vezîr-i mükerrerem Alî Paşa'ya hüküm ki,
Bin yüz beş senesine mahsûb olmak üzre hazîne-i Mısır-ı Kâhire'nin irsâliye mâlî olan bin iki yüz Mısırî kîsiden hazînedâr olup ümerâ-i Mısır'dan olan Ebubekir yediyle gönderilen defterde olan altı bin beş yüz kırk üç para mâsârîf ve mühimmât barut sipah diyü bin iki yüz kîse irsâliyyeden masraf gösterilmiş lâkin ne makûle barut mâsârîfidır tahrîr olindukdan mâ'adâ Mısır'dan beher sene irsâliyye olmak üzre mu'în olan iki bin kantar barutun mâsârîfî irsâliyyeden hariç ocaklık olup irsâliyye mâlından virilmek iktizâ itmekle kal'a-i mezbûr on altı bin beş yüz kırk üç para ve bundan mâ'adâ bin yüz iki senesi irsâliyye mâlından virilmek üzre harem-i nebevi aleyhi efdalü's-selam için mukaddemâ işlenmesi fermân olunan kırk yedi kıta' hâlîca bahası kırk yedi kasrı kîse ile on beş bin para kendü tahmîl ve matlûbları üzre irsâliyyeden mahsûb olup virilmiş iken bu def'a' mukaddem olan tahmîn-i tekmîlinden evvel olup beş yüz dokuz zira' ziyâde gelmekle navl sefine ve ücret-i hademe ve sâ'ir mâsârîfiçün dahı dört kîse yirmi üç bin altı yüz on iki para yüz beş senesi irsâliyyesinden masraf gönderilüp bu masraf mukaddemâ keşf ve fermân mücebince kat' olup verilmiş iken bu def'a' irsâliyyeden

virilmek iktizâ itmekle meblağ-ı mezbûr tarafundan mîrahur-ı evvel olan [.....] *dâme mecduhû* ma'rifetiyle der-i devlet-medâruma irsâl ve teslim-i hazîne-i amîreme itdürilmek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

348

Rodos kâdisına ve Rodos dizdârına ve Rodos kal'sının yerlü ağasına hüküm ki, Hâlâ Rodos kal'sının hıfz ve hirâseti ehemmi mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyemden olmağla kal'a-i mezbûr muhâfazasıçün fermân-ı şerîfemle dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim odalarından yitmiş üç cem'atin odası ve çorbacısı ve odabaşısı ve düzenleri ve bi'l-cümle neferât ve iki yüz nefer tamamıyla kal'a-i mezbûr muhâfazasına ta'yîn olunmağın inşâ'llâhü te'âlâ varup vâsıl olduklarından kal'a-i mezbûrun miftahçılarının kânûn ve kadîm üzre neferât-ı mezbûre ağa ta'yîn olunan cem'at-i mezbûrenin çorbacısı İsmâ'îl *zîde kadrihüye* ma'rifet-i şer'le teslim itdürüp ve neferâtların dahı derûn-ı kal'aya idhâl ve mu'tâd-ı kadîm üzre muştaları ta'yîn olup hizmet-i muhâfazâda i'lâmet ve hidemât-ı aliyemde mevcûd itdüresün diyü dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağasına Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince hüküm yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

349

Âsitâne kâ'im-makâmı vezîr-i mükerrem Mustafa Paşa'ya hüküm ki, Âsitâne-i Sa'âdete müceddeden binâ ve inşâ' olup bundan akdem bir gün ve bir sâ'at evvel donâmma-i hümâyûnum irsâl ve îsâl olumasıçün sana emr-i şerîfüm gönderilüp firkatelerin icâleten mahâll-i mmezbûrede bulunmaları ziyâde mühim ve muktazî olup bu ana değın tekmiil olanlar donâma-i hümâyûnuma irsâl ve me'mûr oldukları hizmetde mevcûd bulunmaları melhuz ve tarafundan habere manzur olup henüz itmâm ü tekmiil olanlardan irsâl eyledüğün arz eyledüğün ecilden imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Bu husûşda kemâl-i mertebe-i dikkât ve ihtimâm idüp firkateler tamam olunca tersâniden

eksik olmayup kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân firkate kapudanı Ömer kapudan *zîde mecdühü* ma'rifetiyle ta'cîl-i ale't-ta'cîl zikr olınan firkateleri mukaddemâ fermân olduğu üzre itmâm ü tekmîl ve bundan evvel me'mûr olduğın vech üzre tersâne reislerinden olmak şartıyla tâmmü's-silâh tuvânâ neferin tahrîr ve gereği gibi evvel be-evvel donatup cümlesinin itmâmına müterakkıb olmayup bir ecilden tamam oldukça beşer ve altışa evvel be-evvel irsâl ve inşâ'llâhü te'âlâ donanma-i hümâyûnuma irsâl ve mazarratlarını dahı der-akab itmâm ü tekmîl ve cümlesi mahâll-i me'mûrda bir gün muakaddem mevcûd itdürmekde can-ı hakla sa'y ve ikdâm idüp zinhar bu husûsda güne güne talîk ile donanma-i hümâyûnum me'mûr olduğu hidemetten alıkomağa bâ'is olmaktan be-gâyet ihtizâr ve vevvel be-evvel gönderdikçe kâhir firkate irsâl olınup kapudanların isim ve ersimleriyle ve üzerlerine tarafundan gemi ta'yîn ider isen der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eyleyüp inşâ'llâhü te'âlâ bu emr-i mühimmün bir gün evvel itmâm ü tekmîline ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

350

Mısır vâlisine hüküm ki,
Cenâb-ı Emâret-i nâ'ib eyâlet nisab-ı devlet intisab-ı sa'âdet iktisab Emîr-i Mekke-i Mükerrreme'ye şerîf Abdullah Hâşim *dâme saadehi* dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Mahrûsa-i Mısır kurâsından Te'az ve Kîmân nâm karyeler tevâbi'leriyle me'an taraf-ı devlet-i aliyyemden emîr-i Mekke-i Mükerrreme'de olanlara inâyet ve ihsânım olup mutasarrıflar iken sâbıkan Emîr-i Mekke-i Mükrrreme olan Şerîf Sa'd'in yanına zikr olınan karyelerin zâbıtın dokuz sene icar idüp mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd'in müddeti menkuzına olup icarı dahı menkuzı olmağla ve karye-i mezbûrların icâresinin ibtidâsı bin beş yüz senesi olup tebeddülât dokuz sene icârından sayup ve usret çekmekle zikr olınan karyeler sene-i vadede ziyâde icar olınmamak bâbında emr-i şerîfüm virilmek iltimâs eylediği ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mani'-i şer'ıyyet yoğsa vech-i meşrûh üzre amel olınmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdumki. Fî evâhir-i Câ sene 1106

Mısır vâlisine hüküm ki,

Cenâb-ı Emâret-i nâ'ib-i eyâlet nisab -ı Sa'âdet intisab bi'l-Fîl Emîr-i Mekke-i Mükreme olan Şerîf Abdullah ibn Hâşim *dâme sa'adehû* dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Mekke-i Mükreme *şerrefehâllahü te'âlâ ila yevmil kıyâm* hirâseti hidmeti için Mahrûsa-i Mısır'da beher sene tâmmü's-silâh beş yüz nefer Mısır askeri ihrâc ve sene tamamına değin ol Kabe-i Mübâreke'nin hidmet-i muhafazasında ve sâ'ir vâkı' olan hidema-ı bezl-i mechûd edegelmîşler iken bu bahâne ile mecmu'-ı haremeyn-i şerîfeyn arabı ve fellâhı kalmayup askerlik idde'âsına olup zabt ve rabtında kalmakla mu'tâd-ı kadîm üzere Mahrûsa-i Mısır'da beher sene mu'tâd-ı kadîm üzere ta'yîn olunan beş yüz nefer Mısır askeründen mâ'adâ askerlik idde'âsında olanlar men olunmak bâbında emr-i şerîfüm virilmek recâ ve iltimâs eylediğüniz ecilden imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzere Mekke-i Mükreme hirâseti için Mahrûsa-i Mısır-ı Kâhire'de beher sene me'mûr olan beş yüz nefer Mısır askerünü tamâmen ihrâc ve ale'l-esâmi tahrîr ve defter tuttukda alâkası olamayân ve hâric ve ecnebiye sahîb çıkmak üzere memhûr ve mumzâ defterinün bir sûretini şerîf-i müşârün-ileyhe irsâl eyleyüp gönderilen askerün zâbitlarına dahı min bad dirlikde alâkası tabh pedkaneye sâhip çıkmayup ve azebân ve felaha dirlikde alâkaları yoğiken dirlik iddia ettirmeyüp me'mûr oldukları hidmete kemâ yenbagy sıdk ve hulûs ile bezl ve sa'y-i kudret etmeleri için tenbîh ve te'kid ve bu husûsda sarf-ı meknet itmenüz bâbında fermân-ı âlişânüm sâdir olmuşdur buyurdumki. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Tunus paşasına ve vâlisine ve kâdisına hüküm ki,

Sâbıkan Tunus vâlisi olan [.... ..] dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl idüp mezbûr Tunus ocağında otuz beş sene deryâsında ve karasında hidmeti sebkât idüp herkes kendinden rızâ ve şükran üzere olduğunı bildürüp ol tarafâ ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından [.....] *dâme necduhu* ma'rifetiyle ehl ve iyâlîyle eşyâsının murâd eylediği mahâlle nakline kimesne mümenaât eylememek bâbında emr-i şerîfüm

recâ eylemeğın mani'-i şer'ıyyet yoğsa ehl ve iyâlini ihrâc ve murâd eylediği mahâlle götürmeğe kimesne mani' olmamak emrim olmuşdur buyurdumki. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

353

Mısır vâlisine hüküm ki ,

Cenâb-ı Emâret-i tab' eyâlet-nisab devlete intisâb sa'âdet iktisâb Emîr-i Mekke-i Mükerrerme Şerîf Abdullah ibn Hâşim *dâme sa'adehû* dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Mahrûsa-i Mısır kurâsından Tafad ve Kîmân nâm karyeler tevâbileriyle me'an taraf -ı devlet-i aliyyemden Emîr-i Mekke-i Mükerrerem olanlara inâyet ve ihsânım olup mutasarrıflar iken sâbıkan Emîr-i Mekke-i Mükerrerem'e olan Şerîf Sa'd zamânında zikr olunan karyelerin zaptını dokuz sene icâr idüp mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd'ın müddeti müteveccih olup icârı dahı muktazî olmakla zikr olunan karyelerin icârının ibtidâsı bin yüz beş senesi olup tebdîlât-ı şürefâdan dokuz sene icârından su'ûbet ve usret çekmekle zikr olunan karyeler sene-i vâhidden ziyâde icâr olunmamak bâbında emr-i şerîfüm virilmek iltimâs eylediği ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Husûs-ı mezbûru şer'le görüp bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn virilmek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

354

İstanbul kâ'im-makâmına ve İstanbul kâdîsına hüküm ki,

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsün. Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Mahmiye-i İstanbul'da Kırk Çeşme kurbunda vâkı' Sekbanbaşı İbrâhîm Ağa ve Sunullah Efendi ve Çelebi ve Fîrûz Ağa mahâlleleri ve etrâf ve havâlîsinde olan esvâk ve sâ'ir mahallât ahvâlleri meclis-i şer'e varup zikr oluna Kırk Çeşme kurbında vâkı' habbaz kurubunun bin yüz beş senesi Muharrem'inde harıkda muhrik olup ol havalîden gayrı ferden olmamağla ferden mezbûrede ba'de'l-binâ harcı itmekten ref' noksan ikişer has itmek tabh olunup ibâdullâha muzâyaka virilmeyüp müstevfi bulunmak üzre müsta'cirleri olan habbaz dakıyyeler tâlip olamlarıyla husûs-ı mezbûr ol havalîde sâkin ibâdullaha hidmet

her vechile evlâ ve inakittir. Ba'de'l-yevm ferden mezbûrda has itmekten ref' noksan ikişer bin itmek tabh olunup müstevfî bulunmak üzere izn-i hümâyûnum virilmek recâsına arz eylediği serîr-i i'lâma telhîs oldukda sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevke-t makrûnum mûcebince ferden mezbûrda vech-i meşrûh üzere has itmek tabh olınmak için yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

355

Tunus Beglerbegisine ve Tunus kâdisına ve Tunus vâlisine ve ocak zâbıtalarna ve iş-erlerine hüküm ki,

Sâbıkan Tunus vâlisi olan Alî Dayı *zîde kakdruhû* Tunus ocağında otuz beş sene deryâsında ve karasında hizmeti sebkat idüp ocağınızın emekdârı ihtiyâr ve vâsilu'rra'ânelerinden olup hâlâ gelüp der-i devlet-medâruma ilticâ ve ikâmet itmekle evvel olan ehl ve iyâl ve evlâd ve ensâb ve emvâl ve erzâkı her ne ise ta'yîn olınan dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Yûsuf *dâme mecduhû* ile irsâl ve isâl idüp Allahü azîmü'sşânın emr-i şerîfine muhâlif mezbûrun ehl ve iyâl ve emvâl ve erzâk-ı kalil ve kesîr recâsına ta'arrûz ve nakline mani' olup bir vechile ta'cîz ü tazyîk itmeyüp tekrâr emr-i şerîfüm sudûruna muhtâc olmamak için yazılmıştır. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

356

Cezâyir-i Garb Beglerbegisine ve Cezâyir-i Garb ocağı dayısına ve ocak zâbıtalarna ve söz sâhiplerine ve ocak ihtiyârlarna ve bi'l-cümle ocak halkına hüküm ki,

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Yûsuf *dâme mecduhû* ba'zı hidemât-ı aliyem ile ol tarafa irsâl olunmağla me'mûr olduğu maslahatların her birisinin husûli ve sâdır olan evâmîr-i aliyemin takâyyüd ve iğrâsı şerden matlûb olmağla imdî mübâşir-i mûmâ-ileyh ol tarafa vardukda mübâşir olduğu husûsların husûsline ittifâk ve ittihâd ve gönül birliği ile her biriniz sa'y ve ihtimâm eyleyüp ba'de'l-itmâm mûmâ-ileyhi der-i devlet-

medâruma irsâl ve hidemât-ı aliyemden bulunmağa her vechile ikdâm eylemeniz bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

357

İstanbul kâ'im-makâmına hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Tunus'dan gelen Tunuslulardan Cami'u'l- Kasrın İmamı Abdullah ile Ali Reis oğlu Mustafa ba'zı su'al ve cevâb için ol tarafda alıkonulmaları iktizâ itmeğin imdi emr-i şerîfüm varduğı gibi zikr olman iki neferi yanında alıkoyup sâ'irlerini bir gün evvel mahall-i me'mûra irsâl u îsâl eyleyüp mezbûrları fermân-ı hümâyûnum sâdır olmadıkça göndermemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

357-1

Afiye Anh

Medîne-i Diyârbekir ahâlisinden olup Mahrûsa-i Edirne'de müsâfir ve sâkin Menzilci oğlu Çelebi Mustafâ Çelebi ibn Ahmed Mahrûsa-i Mezbûrda meclîs-i şer'-i şerîf envârda takrîr-i kelâm ve tûfidü'l-merâm edüp târîhü'l-kitâbdan iki ay mukaddem ba'zı eşkiyâsı huruc-ı an-tâ'at-ı veliyyü'l-emr-i mühimmeyle ahz ve haklarından gelinmek için fermân cihan-metâ'ı sâdır olmağla ol kirve-i mekrde firâr ve gayb iden Edirne Menzilci oğlu Çelebi Mustafa bin el-hacı Muhammed bulunduğu yerde ahz ve hakkından geline diyü Memâlik-i Mahrûsanın valîleri ve hukkâmına hitâben hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn sâdır olaup ben dahı dört mah aydan mukaddem üzerimden ref' olunan Diyârbekir'in çavuşlar kethüdâlığına mukarrer itdürmek için vilâyetim olan Diyârbekir'den Mahmiye-i İstanbul'a geldiğimde beni iştirâk-ı isimden nâşî ol şakî olmak şüphe olunup imtisâlda ben ahz ve haps ve Mahrûsa-i Edirne'de ihzâr olunup lâkin ben Edirne menzilcisi oğlu olmayup Diyabekir menzilcisi mezbûr Ahmed Aağnın asli oğlu olup ve iç seneden berü Edirne'ye gelmeyüp Galata tarfkiyla ahz olunduğu vükelâ ve devlet-i aliyye *edâmeühüm*

rabbü'l-beriyye hazerâtinin ma'lûm-ı sa'âdetleri olmağla lütfen ve keremen ıtlâk olunmuşdur. Fîmâ-ba'd bir kimesne bana ta'arruz ve rencîde etmemek için cânib-i şer'den ba'de'l-istihbâr vesîka tahrîr olunmak matlûbumdur dediğin zeyl-i vesîkada muharerrü'l-esâmi olup Medîne-i Diyârbekir ahâlîsinden olan udûl-i müslimînden ve cem'-i gafirden hakikât ahvâli tefahhuz olundukda fi'l-vâkı' iş bu mezbûr Mustafa Çelebi Medîne-i Diyârbekir ahâlîsinden olan mezbûr Diyârbekir Menzilci Ahmed Ağanın sulbi oğlıdur. Üç seneden berü Edirne'ye gelmeyüp Diyârbekir'de meks eylediği ma'lûmumuzdur. Ve mezbûr Mustafa Çelebi mukaddemâ Diyârbekir'de çavuşlar kethudâsıdır. Küçükden beri kemâl-i mertebe bildiğimiz kimesnedir diyü her biri ala vechi's-şahâde haber virmeleriyle cânib-i şer'-i şerîfden iş bu vesîka kütüp olundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis aşara Fî Cemâziye'l-u'lâ. sene sittetün ve mi'etün ve elf.

Sâbıkan Diyârbekir Müftüsü olan Umdetü'l-mevâlîyü'l-ızzâm faziletlü Ahmed efendi

Diyârbekirli Hacı Ahmed bin Muhammed	Diyârbekirli bin Es-seyyid Abdullah	Diyârbekirli Abdurrahman	Diyârbekirli Hacı Hüseyin Ağa ibn Mustafa
Ahmed Çelebi ibn. Mustafa	İsmâ'il Çelebi ibn. Yûsuf		
Kâtib İbrâhîm ibn Çelebi	Esseyyid Alî bin Muhammed	Seyyid Muahmmmed Çelebi İbn İbarhim	
Hüseyin Çelebi ibn Mustafa	Hacı Muhemmed Mustafa	Çelebi ibn Mustafa Ağa ibn Yûsuf	

Serdârlara tevcîhat sipâriş olındukda Mora seraskeri vezîr İbrâhîm Paşa'ya tahrîr olunan kânûnnâmedir hüküm ki,

Sen vüzerâ-yı ızzâmın yarar ve nâmdarı ve vükelâ-yı muhâfiz-ı umûr-ı dîn ve kârgüzârı olduğunuz ecilden senden küllî hidmet-i me'mûl tab'-ı hümayûnum olmağla hâlâ Mora tarafuna me'mûr olan asâkir-i İslâma sen serasker nasb ve ta'yîn ve ol tarafına me'mûr olan sancakların zü'amâ ve erbâb-ı tîmârının tevcîhi sana sipâriş olunmağın imdi seni vezîr-i müşârün-ileyhsün. Elviye-i merkûmenin zü'amâ ve erbâb-ı tîmârından me'mûr

oldukları mahalde mevcûd bulunmayanların ve eshâbı fevt olanların ze'âmet ve erbâb-ı tîmârları sicillü'l-voyvoda mahlûl olur. Fevt olan zâ'imın iki oğlu kalursa büyük oğluna beş bin ve küçük oğluna dört bin bir oğlu kalursa ancak beş bin akçe verilür. Ve erbâb-ı tîmârın ancak bir oğluna üç bin akçe verilür. İcmâllisü ise icmâlî bozmamak üzere cümleden ve icmâllüden ise dilediği yerde olur. Ve şehren fevt olanların cümle ze'âmet ve tîmârları livâ-i mezbûrde iki zâ'im ve on nefer erbâb-ı tîmâr şöhretleriyle merhâmeten kânûnlardan ziyâdesiyle oğullarına virilmek kânûndur. Ve babası fevtinden sonra vücûda gelen müteveffânın oğluna ze'âmet ve tîmâr verilmez. Oğlı olamayan müteveffânın ve niyâbın ze'âmet ve tîmârları icmâllü kılıçdan hassası ayrılıp leffen virilmek kânûndur. Vech-i meşrûh üzere amel ve oğlı tabh müteveffânın veyahud olan niyâbın mahlûl olan ze'âmet ve tîmârlarını sancağında sâkin olup alaybegisi yerağı elinde sefere eşmek şartıyla eşkâlleri ve mîralay arzıyla teveccüh ve ordu-yu hümâyûnumdan tahvîl hükmü ve bir hareketden sonra tezkiresin tahrîr ve rûznâmçelerde kayıtlarına ne vechile tevcîh ve ne istihkâk ile verildiğin sebt ve defter ve kayıtların bozup ve ma'zûllerin ve inhirâf idenlerün bir anlarına dahı işâret ve ve ba'dehü tezkiresin âmed ve defter emînini mahâlline mühürledikten sonra sen dahı mühürleyüp ve iltica (?)değin tezkirelerin berât eylemek üzere eshâbına teslim ve tevcîhât husûsunda ve sâ'ir me'mûr olduğunuz hidemât-ı aliyyemde dîn ü devletima lâyük ve ırz ı nâmus-ı saltanatıma muvâfik basîret ve intibâh üzere hareket idüp hilâf-ı kânûn-ı tevcîhâtdan ve bir ferde öZR ve te'addîden ve hidemât-ı aliyyemde tekâsül ü müsâhalede be-gâyet ihtizâr eylesin diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

359

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celü'l-kadrüm ve kânûnnâme-i hümâyûnum mücebince amel idüp hilâf-ı kânûn-ı tevcîhâtdan ve mer'-i hümâyûnuma mugâyir vaz' ve hareketden be-gâyet ihtizâr ve iş bu emr-i şerîfümin mazmûn-ı münifi icrâsında dikkât ve ihtimâm eylesin.

360

Haleb vâlisi vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
Kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Selemiyye ve Birecik sancağibegi olan Tahîr *Abdülaziz dâme izzühû* Urbân tâ'ifesinin zabt ve rabtında ve fukarâ ve ra'iyetin himâyet ü siyânetinde ve def'-i mazarrat-ı eşkiyâsı ve sâ'ir hidemât-ı aliyyemde hüsn-i sülûki olduğu i'lâm olunmağla hâlâ livâ-i merkûm kendûye ibkâ ve mukarrer ve ol tarafaların zabt ve rabtında kemâkan sipâriş olunmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mîr-i mûmâ-ileyhe kemâ fi'l-evvel Urbân tâ'ifesinin zabt ve rabtında ve ol havalîde olan ehl-i vilâyet ve fukarâ ve ra'iyetin himâyet ve siyânetinde ve terfiyye-i ahvâllerinde ve zuhûr iden eşkiyâsıyı ele getürmekde ve fermânum olan iskân husûsunda ve sâ'ir me'mûr olduğu hidemât-ı aliyyemde i'ânet lâzım geldikde sen dahı mu'âvenet ve muzâheret eyleyüp *تمسینت* umûruyla ihtimâm eylesin diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

361

Bir sûreti dahı Şâm vâlisi vezîr İsmâ'îl Paşa'ya yazılmışdur.

362

Bir sûreti dahı Trablusşâm beglerbegisi Arslan *dâme ikablühûye* yazılmışdur.

363

Sâbıkan çavuşbaşı olup bundan akdem beyleyrbegilik payesiyle Vidin muhâfazasına me'mûr olan Mehmed *zide mecdühûye* hüküm ki,

Vücûduna ba'zı imrâz ve illet ısbetiyle hizmet-i muhâfazada âdem-i kudretin sebebi ile paşalığın ref ve mukaddemâ mutasarrıf olduğın Taptarak'a(?) ilkâ olunup yerine Vidin muhâfazasına emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Yûsuf *dâme ikbâluhûya* ta'yîn olunmağın mûmâ-ileyh hizmet-i muhâfazaya kıyâm ve sen kalkup İstanbul'da hânende kendü hâlînde sâkin

olup devâm-ı ömr ve devlet-i padişahânem edîyyesinde olmak bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene1106

364

Sofya payesiyle Mora tarafında ordu-yu hümâyûnum kâdîsı olan Mevlânâ Necibi *zîde fazlühûye* hüküm ki,

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsün. Bundan akdem Yanya ve Korundus ahâlîsinin Yanya sancağı mutasarrıfı Alî Paşa ile olan da'vâlarını istima'-i emr-i şerîfümle mevlâ ta'yîn olup lâkin düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mora tarafında asâkir-i İslâma seraskerim olan vezîrüm İbrâhîm Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehûn* yanında lüzûmun olup ve senün başka Yanya tarafuna varduğun halde dahı şiddet-i şitâya müsâdife ile te'hîr eylemek ihtimâli olursa kendin vezîr-i müşârün-ileyh tarafuna varup mevlâ ta'yîn olduğun husûsları istima' için tarafundan mu'temed-i aliyye bir nâ'ib ta'yîn ve irsâl ve mûmâ-ileyh Alî Paşa'nın vekili ile evamîr-i şerîfde isimleri mestûr olan kimesnelerden da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâl idenlerün da'vâlarını hak ve adl üzre mahâllinde istima' ve sicil ve himmet eyledükden sonra muktazîsine muvâfik şer'-i şerîf olup alâ-vechî'l-hasım babda sen iktizâ idüp dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından mübâşir ta'yîn olınan kapun huzûrunda müdafaya râzı tabhların da'vâlarını vezîr-i müşârün-ileyhün huzûrunda istima' idüp husûs-ı mezbûre virilmek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Ca. sene 1106

365

Anatoli'nun sağ kolu nihâyeti Halep'e varınca vâkı' olan kâdîlara ve zikr olınan kazâlarda vâkı' kethüdâlarına hüküm ki,

İnşeahhü te'âlâ iş bu sene-i mübârekeke musâmmem olan sefer-i hümâyûnum için asker-i İslâmda ziyâde ve karn ve kesret üzre bulunmaları ehemmi mühimmât-ı dîn ve edvlet-i aliyyemden olmağın imdi siz ki kâdîlar ve kedhüdâlarısız. Altı bölük halkından bir ferd geruye kalmamak üzre tenbîh ve te'kid ve kethüdâları yerağı açup neferâtların

eline cem' ve hâzır ve müheyâ ve inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda gelüp Edirne sahrâsında isbât -ı vücûd ve sa'ye-i lîvâ-i rasûlullahda mevcûd bulunmaları için fermân-ı âlişânum sâdır olmağın ocakları tarafında [.....] ve [.....] çavuş ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. Mûmâ-ileyhima her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olursa fermân-ı şerîfemin mazmûn-ı münîfi mecmi'-i nâs olan mahâllerde nidâ ve muhkem-i tenbîh ve te'kîd ce cümle gâzât-ı İslâm habîr ve âgâh ve ihyâ-i dîn-i mübîn ve ibkâ'-i şerîfde seyyidî'l-mürselîn için me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnumda edâ-yı hizmet etmeleri için her biriniz ikdâm-ı tâm idüp edâ-i farîza-i cihâda kıyâm ile tahsîl-i rızâ-yı padişahânem mazhar olup ilâ-i kelîme-i dîn ve def'-i mazarrat-ı müşrikin-i amme-i müvahhidîn üzerine farziyyeti şeyhulİslâmdan istiftâ olundukda harb kefere-i bilâd-i müsliminde bir beldeye müstevlî olup belde-i mezbûre ve kurbunda olan bilâdün ahâlîsi def'-i kâdir olmasalar kefere-i mezbûreyi def' mümkün olup bilâd-ı müslimînin cihâda kâdir olan ahâlîsi üzerlerine cihâd farz-ı ayn olur. انفروا حفافا و ثقالا ای اخرجوا "Gerek ağır ve hafif savaşa çıkın, ister yaşlı ister genç, ister binekli, ister yaya olarak çıkın" (9/41) ihmâl iderlerse ism-i azîm ile ism olup dünyada ta'zîz-i şedîd ve ukbâda azâb-ı elîme müstehâk olurlar. Bu sûretde cihâd-ı mezkûrun farziyyetini inkâr iden şer'an tecdîd-i îmân ve nikâh lâzım olur. İsrar idüp tecdîd-i îmân etmeyenlerden katilleri dahı helal olur diyü fetevâ-yı şerîfe verilmeğın sizki kethüdâlarısız. Ol makûle ceng ü harbe kâdir olup zümre'-i askerden olanların bu vechile cezâ tertîbi şer'an lâzım geldiği hâlde sipah ve silâhdar zümresinden ve askeründen olup terk-i cihâd idenlerün ne vechile haklarından gelineceği mülâhaza ve bu sene-i mübârekede musâmmem olan gazeve-i hümâyûn ve cihâd-ı hümâyûnn sâ'ir senelerde ziyâde takâyyüd ve sizden her vechile gayret ve hamiiyete me'mûl olmağla virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince sâdır olan fermân-ı şerîfemin mazmûn-ı münîfinden cümleliz habîr ve âgâh ve umûmen yoldaşlarınız ile ma'iiyet ve ittifâk idüp mükemmel ve mürettep ve müsellâh vakt ü zamâniyle hareket ve esnâ-i tarîkda meks ve ârâm eyleyüp ve re'âyâ fukarâsından dahı cevri ve te'addiden ictinâb üzre Edirne sahrâsında ordu-yu hümâyûnuma mülhâk ve edâ-yı hizmet eylemeğe bezl-i iktidâr eylesesiz. Ve sizki sipah ve silâhdar neferâtısız. Siz bu husûs için memnu' kul tâ'ifesinden olup bu sene-i mübârekede masadak her vechile gayret ve hamiiyete me'mûl olmağla virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan fermân-ı şerîfemin mazmûn-ı münîfinden birbirinizi

haberdâr ve şimdiden hâzır ve âmâde ve inşâ'llâhü te'âlâ vakt ü zamâniyle hareket ve kethüdâları ile me'an mükemmel silâh ile vakt-i merkûmda Edirne sahrâsında mevcûd ve dîn-i mübîn uğrunda bezl-i mechûd ile tahsîl -i sa'âdet dâdane ihtimâm idüp iyâleten billahi te'âlâ âdem-i itâ'at ve imtisâlinde her biriniz be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eyleyesiz. Virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan fermân-ı hümâyûnuma muhâlif bu emr-i celîlde taksîr ve tahsîl veyahud vakt ü zamâniyle gelüp erişmeyecek olursanız bundan sonra olduğunuz taraftan mahsûs mübâşirler ve devlet-i aliyemden müfettişler ve vüzerâ-yı ızâmından süriciler ta'yîn olunup vat-i mezbûrde evlerinde ve yirlerinde bulunanların âdem-i itâ'atları sebebi ile virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince bilâ-eman haklarından gelünüp emvâl ve erzâkları mîrî için girift ve lâzım gelen cezâları tertîb olmak mukarrerdir. Ana göre bilmedik ve âgâh olmadık demeyüp encâm kârî eyleyesiz. Ve sizki sürici ta'yîn olunan çavuş-ı mezkûrsun. Me'mûr olduğunuz hidemât-ı aliyemde bezl-i maddûr ve virilen fetavâ-yı şerîfe ve fermân-ı şerîfemin mazmûn-ı münîfi cümleye ilân ve .işa'are ve sipah ve silahdâr neferâtından bir ferdîn kaldığına rızâ-yı hümâyûnum olmayup kemâl-i basîret ve intibâh üzere yoldaşınızdak bir neferi geruye kalmak ihtimâlî olursa sizin âdem-i takâyyüd ve müsâmahanıza haml olunup eşedd-i ukûbet ile hakkınızdan gelinmek mukarrerdir. Ana göre cümlesin habîr ve âgâh idüp virilen fetevâ-yı şerîfe ve fermân-ı şerîfe mugayir vaz' ve hareketden ve bir tarîk ile akçe bol alınup celb-i mâl olınmakdan be-gâyet ihtizâr eyleyesiz diyü ağaları taraftan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i Camâziye'l-âhir sene 1106

366

Bir sûreti Anadolu'nun Edirne kolu nihâyeti Diyârbekir'e varınca vech-i meşrûh üzere.

367

Bir sûreti Anadolu'nun sol kolu nihâyeti Erzurum'a varınca vech-i meşrûh üzere yazılmışdur.

Anatoli vâlisi olup donanma-i hümâyûn ve bi'l-cümle Akdeniz'e serasker olan vezîr İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki,

Ümerâ-i deryâdan Dervîş Ağazâde Mehmed ve Sarı Ahmed men'-i fesâd olup def'atle sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma ve evâmîr-i aliyeme muhâlif donama-i hümâyûnumun düşmen üzerine varmalarına mâni' ve ihtilâllerine bâ'is olup ve bu misüllü nice fesâd ve şakâvet adet-i müstemirreleri olduğı ol taraftan gelüp giden nice ba'zı kimesnelerden yakînen ma'lûm-ı hümâyûnum olmağla mezbûrlar ahz ve şer'an lâzım gelen cezâları vermek için Sultan Hisârı kal'sına gönderilüp haps ve gemileri mîrî için girift ve takımlarıyla bir âdeme virilüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve mîrî için kabz olunmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sana evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Senden her vechile tenbîh-i hümâyûnuma itâ'at ve imtisâl-i me'mûl ve melhûz iken ol muhayyel ve mekkarların hile ve hud'alarına sen dahı vücûd virüp hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan fermân-ı hümâyûnuma muhâlif nice özr ve bahâne ve gemileri mîrîyye verilecek kimesne tedârük olunamadı diyü mektûb gönderüp fermân-ı şerîfemin icrâsına talîl ve muhâlefet eylediğn mesmû'- hümâyûnum olmağla müstehâkk-ı itâb ve ikâb olmuşsundur. Mezbûrların keyfiyyetleri yeltememekle hakîkisi üzere i'lâm eylesin diyü ahvâlleri su'al mi olunduki bu makûle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan kat'-ı fermân-ı hümâyûnumun icrâsında te'hîr ve tevakkuf ve hılâfına arz ve i'lâma cesâret idersen gemilerine münâsib âdem bulamadı ise birisine kendün yetüp ve birisine kethüdânı yetirüp fermânım üzere hidemât-ı aliyemde edâ ve temşiyeti için bezl ve ve sa'y ve kudret eyleyüp bu makûle rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif vaz' ve harekete harâb idersin. Yohsa sen dahı anlar gibi fermân-ı hümâyûna itâ'at ve imtisâl etmemek mi istersin. Hakîkâti üzere ma'lûm-ı hümâyûnum oldukdan sonra sâdır olan bu makûle kat'-ı fermân-ı hümâyûnumdan icrâsına te'hîr ve tevakkuf ve teallül ve muhâlefet ne cesârettir mazhar-ı gazâb-ı ateşparem oldukda korkmadığı sâ'ir me'mûr olduğn hidemât-ı aliyemde dahı böyle mi etsek gerekdir. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Gözün açup gerek bu husûssata ve gerek ol tarafta sâ'ir me'mûr

olduğın hidemât-ı aliyemde sana tevccüh üzre tenbîh ve fermânum olmuşsa ana göre hareket ve evâmîr-i aliyemin mezâmin-i münîfisini tefeyyüz ve icrâda bezl-i kudert eyleyüp mezbûrları fermânum olan mahâlle gönderüp haps itdirüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve defter ve mîrî için ahz ve kabz idüp zinhar ve zinhar bir daha me'mûr olduğın işde fermân-ı hümâyûnuma muhâlîf bu gune vaz' ve hareket ve tereddüd ve muhâlefetten pek sakınup ziyâdesiyle basîret ve intibâh üzre olup hılâfından ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

369

Kapudan vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,

Ümerâ-i deryâdan Dervîş Ağazâde Mehmed ve Sarı Ahmed men'-i fesâd olup dâ'imâ donanma-i ihtilâline bâ'is ve nice mekr ve hile ile kapudanları kendilere uydurup sebe-i dîn-i mübînde hidemât-ı aliyemde bulunmalarına mani' ve bu misüllü nice fesâd ve şakâvet-i gayret-i müstemirreleri olup alel husûs bu sene-i mübâreke de donanma-i hümâyûnuma çekdirenleri ve kalyonları mütevekkilen alellah düşmen-ı dînî şikâyet-i menhûsalarına çıkmak üzre def'atle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum ve evâmîr-i şerîfem sâdır olmuşken yine mezbûrlar mani' olup fermân-ı hümâyûnuma âdem-i itâ'at ve imtisâllerini ve ol taraftan gelen kapucubaşılar ve sâ'ir bî-garaz kimesnelere haber alınıp yakînen mâ'lûm-ı hümâyûnum olduğdan sonra şer'-i şerîfe ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma ve evâmîr-i aliyeme itâ'at etmedikleri için mezbûrlar ahz ve haklarında lâzım gelen cezâların virilmek için Sultan Hisârî kal'sında kal'abend ve gemileri ve bi Ümerâ-i deryâdan Dervîş Ağazâde Mehmed ve Sarı Ahmed men'-i fesâd olup def'atle sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma ve evâmîr-i aliyeme muhâlîf donâma-i hümâyûnumun düşmen üzerine varmâlarına mâni' ve ihtilâllerine bâ'is olup ve bu misüllü nice fesâd ve şakâvet adet-i müste'mîrreleri olduğu ol taraftan gelüp giden nice ba'zı kimesnelere yakînen mâ'lûm-ı hümâyûnum olmağla mezbûrlar ahz ve şer'an lâzım gelen cezâları vermek için Sultan Hisârî kal'sına gönderilüp haps ve gemileri mîrî için girift ve takımlarıyla bir âdeme virilüp ve gemileri takımından mâ'adâ

sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve mîrî için kabz olunmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sana evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Senden her vechile tenbîh-i hümâyûnuma itâ'at ve imtisâl-i me'mûl ve melhûz iken ol muhayyel ve mekkarların hile ve hud'alarına sen dahı vücûd virüp hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan fermân-ı hümâyûnuma muhâlif nice özr ve bahâne ve gemileri mîrîyye verilecek kimesne tedârük olunamadı diyü mektûb gönderüp fermân-ı şerîfemin icrâsına talîl ve muhâlefet eylediğn mesmû'- hümâyûnum olmağla müstehâkk-ı itâb ve ıkâb olmuşsındur. Mezbûrların keyfiyyetleri yeltememekle hakikisi üzere i'lâm eylesin diyü ahvâlleri sula mi olunduki bu makûle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan kat'-ı fermân-ı hümâyûnumun icrâsında te'hîr ve tevakkuf ve hılâfına arz ve i'lâma cesâret idersen gemilerine münâsib âdem bulamadı ise birisine kendün yetüp ve birisine kethüdânı yetirüp fermânı üzere hidemât-ı aliyyemde edâ ve temşiyeti için bezl ve ve sa'y ve kudret eyleyüp bu makûle rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif vaz' ve harekete harâb idersin. Yohsa sen dahı anlar gibi fermân-ı hümâyûna itâ'at ve imtisâl etmemek mi istersin. Hakîkâti üzere mâlum-ı hümâyûnum oldukdan sonra sâdır olan bu makûle kat'-ı fermân-ı hümâyûnumdan icrâsına te'hîr ve tevakkuf ve teallül ve muhâlefet ne cesârettir mazhar-ı gazâb-ı ateşparem oldukda korkmadığı sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemde dahı böyle mi etsek gerekdir. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Gözün açup gerek bu husûssata ve gerek ol tarafda sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemde sana tevccüh üzere tenbîh ve fermânı olmuşsa ana göre hareket ve evâmîr-i aliyyemin mezâmin-i münîfisini tefeyyüz ve icrâda bezl-i kudret eyleyüp mezbûrları fermânı olan mahâlle gönderüp haps itdirüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve defter ve mîrî için ahz ve kabz idüp zinhar ve zinhar bir daha me'mûr olduğın işde fermân-ı hümâyûnuma muhâlif bu gune vaz' ve hareket ve tereddüd ve muhâlefetten pek sakınup ziyâdesiyle basîret ve intibâh üzere olup hılâfindan ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânı sâdır olmuşdur Ümerâ-i deryâdan Dervîş Ağazâde Mehmed ve Sarı Ahmed men'-i fesâd olup def'atle sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma ve evâmîr-i aliyyeme muhâlif donâma-i hümâyûnumun düşmen üzerine varmâlarına mâni' ve ihtilâllerine bâ'is olup ve bu misüllü nice fesâd ve şakâvet adet-i müste'mîrreleri olduğu ol tarafdan gelüp giden nice ba'zı kimesnelerden yakînen mâlum-ı hümâyûnum olmağla mezbûrlar ahz ve şer'an

lâzım gelen cezâları vermek için Sultan Hisârı kal'sına gönderilüp haps ve gemileri mîrî için girift ve takımlarıyla bir âdeme virilüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve mîrî için kabz olunmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sana evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Senden her vechile tenbîh-i hümâyûnuma itâ'at ve imtisâl-i me'mûl ve melhûz iken ol muhayyel ve mekkarların hile ve hud'alarına sen dahı vücûd virüp hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan fermân-ı hümâyûnuma muhâlif nice öZR ve bahâne ve gemileri mîrîyye verilecek kimesne tedârük olunamadı diyü mektûb gönderüp fermân-ı şerîfemin icrâsına talîl ve muhâlefet eylediğn mesmû'- hümâyûnum olmağla müstehâkk-ı itâb ve ıkâb olmuşsındur. Mezbûrların keyfiyyetleri yeltememekle hakikisi üzere i'lâm eylesin diyü ahvâlleri sula mi olunduki bu makûle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan kat'-ı fermân-ı hümâyûnumun icrâsında te'hîr ve tevakkuf ve hılâfına arz ve i'lâma cesâret idersen gemilerine münâsib âdem bulamadı ise birisine kendün yetüp ve birisine kethüdânı yetirüp fermânnum üzere hidemât-ı aliyemde edâ ve temşiyyeti için bezl ve ve sa'y ve kudret eyleyüp bu makûle rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif vaz' ve harekete harâb idersin. Yohsa sen dahı anlar gibi fermân-ı hümâyûna itâ'at ve imtisâl etmemek mi istersin. Hakîkâti üzere mâlum-ı hümâyûnum oldukdan sonra sâdır olan bu makûle kat'-ı fermân-ı hümâyûnumdan icrâsına te'hîr ve tevakkuf ve teallül ve muhâlefet ne cesârettir mazhar-ı gazâb-ı ateşparem oldukda korkmadığı sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde dahı böyle mi etsek gerekdir. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Gözün açup gerek bu husûssata ve gerek ol tarafda sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde sana tevccüh üzere tenbîh ve fermânnum olmuşsa ana göre hareket ve evâmîr-i aliyemin mezâmin-i münîfisini tefeyyüz ve icrâda bezl-i kudert eyleyüp mezbûrları fermânnum olan mahâlle gönderüp haps itdirüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve defter ve mîrî için ahz ve kabz idüp zinhar ve zinhar bir daha me'mûr olduğın işde fermân-ı hümâyûnuma muhâlif bu gune vaz' ve hareket ve tereddüd ve muhâlefetten pek sakınup ziyâdesiyle basîret ve intibâh üzere olup hılâfından ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânnum sâdır olmuşdur Ümerâ-i deryâdan Dervîş Ağazâde Mehmed ve Sarı Ahmed men'-i fesâd olup def'atle sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma ve evâmîr-i aliyeme muhâlif donâma-i hümâyûnumun düşmen üzerine varmâlarına mâni' ve ihtilâllerine bâ'is olup ve

bu misüllü nice fesâd ve şakâvet adet-i müste'mîrreleri olduğu ol taraftan gelüp giden nice ba'zı kimesnelerden yakînen mâlum-ı hümâyûnum olmağla mezbûrlar ahz ve şer'an lâzım gelen cezâları vermek için Sultan Hisârı kal'sına gönderilüp haps ve gemileri mîrî için girift ve takımlarıyla bir âdeme virilüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve mîrî için kabz olunmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sana evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Senden her vechile tenbîh-i hümâyûnuma itâ'at ve imtisâl-i me'mûl ve melhûz iken ol muhayyel ve mekkarların hile ve hud'alarına sen dahı vücûd virüp hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan fermân-ı hümâyûnuma muhâlîf nice özr ve bahâne ve gemileri mîrîyye verilecek kimesne tedârük olunamadı diyü mektûb gönderüp fermân-ı şerîfemin icrâsına talîl ve muhâlefet eylediğn mesmû'- hümâyûnum olmağla müstehâkk-ı itâb ve ikâb olmuşsundur. Mezbûrların keyfiyetleri yeltememekle hakikisi üzere i'lâm eylesin diyü ahvâlleri sula mi olunduki bu makûle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan kat'-ı fermân-ı hümâyûnumun icrâsında te'hîr ve tevakkuf ve hılâfına arz ve i'lâma cesâret idersen gemilerine münâsib âdem bulunmadı ise birisine kendün yetüp ve birisine kethüdânı yetirüp fermânı üzere hidemât-ı aliyyemde edâ ve temşiyeti için bezl ve ve sa'y ve kudret eyleyüp bu makûle rızâ-yı hümâyûnuma muhâlîf vaz' ve harekete harâb idersin. Yohsa sen dahı anlar gibi fermân-ı hümâyûna itâ'at ve imtisâl etmemek mi istersin. Hakîkâti üzere mâlum-ı hümâyûnum olduktan sonra sâdır olan bu makûle kat'-ı fermân-ı hümâyûnumdan icrâsına te'hîr ve tevakkuf ve teallül ve muhâlefet ne cesârettir mazhar-ı gazâb-ı ateşparem oldukda korkmadığı sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemde dahı böyle mi etsek gerekdir. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Gözün açup gerek bu husûssata ve gerek ol tarafta sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyye Ümerâ-i deryâdan Dervîş Ağazâde Mehmed ve Sarı Ahmed men'-i fesâd olup def'atle sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma ve evâmîr-i aliyyeme muhâlîf donâma-i hümâyûnumun düşmen üzerine varmâlarına mâni' ve ihtilâllerine bâ'is olup ve bu misüllü nice fesâd ve şakâvet adet-i müste'mîrreleri olduğu ol taraftan gelüp giden nice ba'zı kimesnelerden yakînen mâlum-ı hümâyûnum olmağla mezbûrlar ahz ve şer'an lâzım gelen cezâları vermek için Sultan Hisârı kal'sına gönderilüp haps ve gemileri mîrî için girift ve takımlarıyla bir âdeme virilüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve mîrî için kabz olunmak üzere hatt-ı

hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sana evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Senden her vechile tenbîh-i hümâyûnuma itâ'at ve imtîsâl-i me'mûl ve melhûz iken ol muhayyel ve mekkarların hile ve hud'alarına sen dahı vücûd virüp hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdir olan fermân-ı hümâyûnuma muhâlîf nice özr ve bahâne ve gemileri mîrîyye verilecek kimesne tedârük olunamadı diyü mektûb gönderüp fermân-ı şerîfemin icrâsına talîl ve muhâlefet eylediğn mesmû'-hümâyûnum olmağla müstehâkk-ı itâb ve ıkâb olmuşsundur. Mezbûrların keyfiyyetleri yeltememekle hakikisi üzre i'lâm eylesin diyü ahvâlleri sula mi olunduki bu makûle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdir olan kat'-ı fermân-ı hümâyûnumun icrâsında te'hîr ve tevakkuf ve hılâfına arz ve i'lâma cesâret idersen gemilerine münâsib âdem bulamadı ise birisine kendün yetüp ve birisine kethüdânı yetirüp fermânım üzre hidemât-ı aliyemde edâ ve temşiyeti için bezl ve ve sa'y ve kudret eyleyüp bu makûle rızâ-yı hümâyûnuma muhâlîf vaz' ve harekete harâb idersin. Yohsa sen dahı anlar gibi fermân-ı hümâyûna itâ'at ve imtîsâl etmemek mi istersin. Hakîkâti üzre mâlum-ı hümâyûnum oldukdan sonra sâdir olan bu makûle kat'-ı fermân-ı hümâyûnumdan icrâsına te'hîr ve tevakkuf ve teallül ve muhâlefet ne cesârettir mazhar-ı gazâb-ı atesparem oldukda korkmadığı sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde dahı böyle mi etsek gerekdir. İmdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsün. Gözün açup gerek bu husûssata ve gerek ol tarafda sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde sana tevccüh üzre tenbîh ve fermânım olmuşsa ana göre hareket ve evâmîr-i aliyemin mezâmin-i münîfsini tefeyyüz ve icrâda bezl-i kudert eyleyüp mezbûrları fermânım olan mahâlîle gönderüp haps itdirüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve defter ve mîrî için ahz ve kabz idüp zinhar ve zinhar bir daha me'mûr olduğın işde fermân-ı hümâyûnuma muhâlîf bu gune vaz' ve hareket ve tereddüd ve muhâlefetten pek sakınup ziyâdesiyle basîret ve intibâh üzre olup hılâfından ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur v mde sana tevccüh üzre tenbîh ve fermânım olmuşsa ana göre hareket ve evâmîr-i Ümerâ-i deryâdan Derviş Ağazâde Mehmed ve Sarı Ahmed men'-i fesâd olup def'atle sâdir olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma ve evâmîr-i aliyeme muhâlîf donâma-i hümâyûnumun düşmen üzerine varmâlarına mâni' ve ihtilâllerine bâ'is olup ve bu misüllü nice fesâd ve şakâvet adet-i müste'mîrreleri olduğu ol tarafdan gelüp giden nice ba'zı kimesnelere yakînen

mâlum-ı hümâyûnum olmağla mezbûrlar ahz ve şer'an lâzım gelen cezâları vermek için Sultan Hisârı kal'sına gönderilüp haps ve gemileri mîrî için girift ve takımlarıyla bir âdeme virilüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve mîrî için kabz olunmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sana evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. Senden her vechile tenbîh-i hümâyûnuma itâ'at ve imtîsâl-i me'mûl ve melhûz iken ol muhayyel ve mekkarların hile ve hud'alarına sen dahı vücûd virüp hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan fermân-ı hümâyûnuma muhâlîf nice özr ve bahâne ve gemileri mîrîyye verilecek kimesne tedârük olunamadı diyü mektûb gönderüp fermân-ı şerîfemin icrâsına talîl ve muhâlefet eylediğn mesmû'- hümâyûnum olmağla müstehâkk-ı itâb ve ikâb olmuşsundur. Mezbûrların keyfiyetleri yeltememekle hakikisi üzere i'lâm eylesin diyü ahvâlleri sula mi olunduki bu makûle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan kat'-ı fermân-ı hümâyûnumun icrâsında te'hîr ve tevakkuf ve hılâfına arz ve i'lâma cesâret idersen gemilerine münâsib âdem bulmadı ise birisine kendün yetüp ve birisine kethüdânı yetirüp fermânım üzere hidemât-ı aliyemde edâ ve temşiyeti için bezl ve ve sa'y ve kudret eyleyüp bu makûle rızâ-yı hümâyûnuma muhâlîf vaz' ve harekete harâb idersin. Yohsa sen dahı anlar gibi fermân-ı hümâyûna itâ'at ve imtîsâl etmemek mi istersin. Hakîkâti üzere mâlum-ı hümâyûnum oldukdan sonra sâdır olan bu makûle kat'-ı fermân-ı hümâyûnumdan icrâsına te'hîr ve tevakkuf ve teallül ve muhâlefet ne cesârettir mazhar-ı gazâb-ı atesparem oldukda korkmadığı sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde dahı böyle mi etsek gerekdir. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Gözün açup gerek bu husûssata ve gerek ol tarafda sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde sana tevccüh üzere tenbîh ve fermânım olmuşsa ana göre hareket ve evâmîr-i aliyemin mezâmin-i münîfisini tefeyyüz ve icrâda bezl-i kudert eyleyüp mezbûrları fermânım olan mahâlle gönderüp haps itdirüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve defter ve mîrî için ahz ve kabz idüp zinhar ve zinhar bir daha me'mûr olduğın işde fermân-ı hümâyûnuma muhâlîf bu gune vaz' ve hareket ve tereddüd ve muhâlefetten pek sakınup ziyâdesiyle basîret ve intibâh üzere olup hılâfından ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur aliyemin mezâmin-i münîfisini tefeyyüz ve icrâda bezl-i kudert eyleyüp mezbûrları fermânım olan mahâlle gönderüp haps itdirüp ve gemileri takımından mâ'adâ sâ'ir emvâl ve erzâkları tahrîr ve

defter ve mîrî için ahz ve kabz idüp zinhar ve zinhar bir daha me'mûr olduğın işde fermân-ı hümayûnuma muhâlif bu gune vaz' ve hareket ve tereddüd ve muhâlefetten pek sakınup ziyâdesiyle basîret ve intibâh üzre olup hilâfindan ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur l-cümle emvâl ve erzâklarını mîrî için ahz ve tahrîr ve defter alınup gemileri takımlarıyla taraf-ı mîrîden birer kimesneye virilüp der-i devlet-medâruma arz ve gemileri takımından hâric olan nukûd ve sâ'ir eşyâları başka başka defter ve hıfz olunmak üzre Anadolu vâlisi olup Sakız üzerine me'mûr asâkir-i mensûrem ve donanma-i hümayûnum ve bi'l-cümle Akdeniz'e seraskerim olan vezîrüm İbrâhîm Paşa edemâllahü te'âlâ iclâlehûye hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan emr-i şerîfümle dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşılardan Bayram *dâme mecduhû* mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdu. Keyfiyyet-i ahvâleri yakînen ma'lûm-ı hümayûnum olduktan sonra bu misüllü sâdır olan evâmîr-i aliyye-i lâzimu'l-intisâlimin tenfiz ve icrâsında bir vechile tereddüd ve muhâlefete ruhsat ve cevaz' yoğiken vezîr-i müşârün-ileyh dahı kapudan-ı sâbık gibi mezbûrların mekr ve hilelerine aldanup nice özr ve na-müveccih irâdıyla fermân-ı hümayûna muhâlif der-i devlet-medâruma mektûb göndermekle hakkında tab'-ı hümayûnumun inhirafına bâ'is olup mukaddemâ sâdır olan fermân-ı hümayûnumun mazmûn-ı münîfi tenfiz için tekrâr mer-i şerîfüm gönderilüp mezkûrların bi-eyyi hâl tertîb-i cezâları mühim ve muktazî olmağla sen dahı me'mûr olmuşsundur. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi zikr olunan şakîlerin mekr ve Fitnelerine sen dahı vücûd virmelü husûs-ı mezbûrlardan mukaddemâ mübâşir ta'yîn oluna kapucubaşı ma'rifetiyle mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmîr-i aliyyemin mezâmin-i münîfesi üzre mezkûrları ahz ve Sultanhisârı kal'sına gönderüp haps itdirüp ve bi'l-cümle emvâl ve erzâklarını tahrîr vedefter ve mîrî için ahz ve kabz ve hıfz itdirüp zinhar sen dahı gerek bu husûs ve gerek bundan akdem me'mûr olup sana tenbîh-i hümayûnum olan hidemât-ı aliyyemde teallül ve muhâlefet ve ba'zı özr ve bahâne bulup arz ve i'lâm -ı takrîb ile vakti fursatı fevt eyleyüp mazhar itab'ü's-şitâba husrevânem olmaktan be-gâyet ihtizâr idüp her hâlde rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı mülûkâneme muvâfık hareket ve inşâ'llâhü te'âlâ senden dahı me'mûl-i hümayûnum olduğı vech üzre pesendîde vücûda getirmeğe bezl-i himmet eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Bayram *dâme mecdühûye* hüküm ki, İbrâ-i Deryâdan Derviş Ağa oğlu Mehmed ve Sarı Ahmed'i ahz ve Sultanhisârı kal'sında haps ve emvâl ve erzâkları mîrî için kabz olmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan emr-i şerîfümle sen mübâşir ta'yîn olunmuşşundur ki fermân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi tefeyyüz ve icrâda tekâsül ve tesâmuha müstevceb-i ukûbet iken ba'zı özr ve bahâne irâdiyle bu vakte. değin âdem-i husûlünün tâma-hâme ve tekâsül ü taksîrın haml olunmuşdur. İmdi emr-i şerîfüm varduğı gibi mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğın vech üzere mübâşir ta'yîn olduğın husûsları itmâm ve ced ve ikdâm idüp fermân-ı hümâyûnuma muhâlif vaz' ve hareketden yek ihtizâr ile yohsa seni sâ'ire mûcib-i ibret için katl iderim. Ana göre mülâhaza idüp me'mûr olduğın husûslarda ikdâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

Mısır vâlisi vezîr-i mükerrerem Alî Paşa'ya hüküm ki,

Bin yüz üç senesine mahsûb olmak üzere irsâliyye mâlından mevâcibat-ı ağyan ve alık ve ciraye ve feddan seksen beş Mısırî kîse ile yirmi dört bin altı yüz pare kayd ve tahrîr olunmuşdu. Hâlâ bin yüz beş senesine mahsûb olmak üzere irsâl olunan hazîne ile gönderilen memhûr ve mumzâ defterde alık ve ciraye ve feddan bahası dokuz Mısırî kîse ile yedi bin sekiz yüz yitmiş para ve mevâcib-i ağyan dahı yüz bir Mısırî kîse ile on dokuz bin kırk dokuz pare irsâliyye hazînesinden masraf tahrîr olunmuş vech-i meşrûh üzere sene-i sâbıkada ziyâde gösterilen yirmi beş Mısırî kîse ile iki bin üç yüz dokuz pare vâkı' olan mahlulât-ı a'yân ve sâ'irinden virilüp kabz ile mahsûb olınmak lâzım iken irsâliyyeden masraf gösterilen akçenin tahsîli bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum sâdır olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzere irsâliyyeden sene-i sâbıkadan ziyâde masraf gösterilen yirmi beş Mısırî kîse ile iki bin üç yüz on dokuz pareyi iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim mîrahur-ı evvel İbrâhîm *dâme*

mecduhû ile irsâl ve teslîm-i hazîne-i amîrem idersin. Eger cevâb verecek elinde mamûlüne temessük varsa irsâl eyleyüp ba'de'l-yevm dahı bu makûle sinin-i sâbıkadan ziyâde masraf gösterilüp hazîneye kesr ve noksan tertîbinden ihtizâr eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân sâdır olmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

372

Veziir-i müşârün-ileyhe hüküm ki,
Tarîk-ı hacc-ı şerîfde vâkı' abâd-ı ta'mîri sinin-i sâbıkada beşer ve yedişer ve sekizer Mısri kîse ile ta'mîr oluna gelmişken iş bu sene-i mübârekede irsâl olunan hazîne ile gönderilen memhûr ve mumzâ defterde tarîk-ı hacc-ı şerîfde vâkı' abâd mâsârıfı için on dört Mısri kîse masraf tahrîr olunduğu manzur-ı hümâyûnum olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Sinîn-i sâbıkada mugâyir sekiz kîsiden ziyâde yazılan altı kîse Mısri mîr-ahur-ı evvel İbrâhîm *dâme mecduhû* ile hazîne-i amîreme irsâl ve fimâ ba'd bu makûle mâsârıf-ı mukarrerrde sinîn-i sâbıkadan ziyâde masraf gösterilüp hazîneye kesr ve noksan tertîbden be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur. Fî evâsıt-ı Câ sene 1106

373

Van muhâfazasında olan vezîr-i mükerrem Alî Paşa'ya hüküm ki,
Hâlâ Van'ın ulamâ ve sulahâ ve e'imme ve hutabâ ve zumâmına cânib-i yemîn ve yesâr ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve neferât-ı azebân ve hisâr ve sâ'ir ahâlîsi dergâh-ı mu'allâma mühürlü ve mumzâ mektûb gönderüp sen ol tarafda zabt ve rabtı ve ahâlîsinin himâyet ve siyâneti hizmetinde olmak bâbında iltimâs itmeleriyle mes'ullerine müsade-i aliyye-i husrevânem ez-dil kılınmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm vardukda ol havalîlerin gereği gibi zabt ve rabtı ve ahâlîsinnin terfiyye-i ahvâllari ve ol serhaddin tanzîm ü tensîk-ı ümüruyla takâyyüd ve ihtimâm eyleyüp i'lâmı

muktazî olan ahvâl ve âsârı der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ.sene 1106

374

İzmîr mollasına ve Sultanhisârı kal'sından Çeşme'ye varınca Çakmak ve Çandarlı ve Ger-edremid ve Urla ve İzmîr ve Fevc-i Atîk ve Cedîd ve Çeşme ve sâ'ir bu meyânda vâkı' olan iskeleler ve Midillü ve Molova kâdîlarına ve ümenâ ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki,

İnşâ'llâhü te'âlâ Sakız cezîresine asker dökülmek için tersâne-i amîremde müceddeden binâ olunan Firkateler inşe allahü te'âlâ evvel be-evvel donatup hâzır oldukça varup erişmek üzere derken anlar yetişmezden mukaddem avn-i bârî ile Çeşme ve İzmîr ve ol kıyılarda müctemi' olan asâkir-i mansuremîn Sakız cezîresine nakli lâzım gelirse zikr olunan Firkatelerin gelüp erişmelerine te'hîr ve tevakkuf olunmayup vakt-i fursatta fevt olmak için Sultanhisârı kal'sından Çeşme iskelesine varınca bu meyanda vâkı' olan iskelelerde ve Midilli ve Molova'dâ vech-i meşrûh üzere zikr olunan kıyılarda Sakız cezîreisne asker dökülmekle el verir. Sağır ve kebîr ne mşkdar kayık varsa asker nakline me'mûr olup Anadolu vâlîsi olup ol tarafa seraskerim olan vezîrüm İbrâhîm Paşa ve kapudanım olan vezîrüm Hüseyin Paşa *edemâllahü te'âlâ iclâlehümâye* bu vech üzere emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdur. İmdi emr-i şerîfüm her kangınızın taht-ı kazâsına varırsa sicillata sebt. ve zikr olunduğu üzere ol kıyılarda olan askeri Sakız cezîresine nakle el veriri. Sağır ve kebîr her ne kadar kayık varsa cümlesini kemâ yenbagy hâzır ve âmâde yeleyesüz ki vezîr-i müşârün-ileyhadan haber geldiği gibi kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp icâleten ırsal ve vezîr-i müşârün-ileyhîmânın re'y-i savâb-dîdleri üzere Çeşme ve İzmîr ve ol kıyılarda olan askeri avn-i hakla Sakız cezîresine nakl ve hidemât-ı dîn-i mübînde bulunmağa her biriniz bezl-i maddûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyesiz. Şöyle ki bu emr-i mühimde her kimin tekâsül ü taksîri zuhür iderse sonra hakkından gelünür. Ana göre bilüp bu işde cümleiniz takâyyüd ve ihtimâm eyleyesiz diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Anatoli vâlisi olup Sakız tarafuna me'mûr asâkir-i İslâma serasker olan vezîrİbrâhîm Paşa'ya ve kapudan vezîr Hüseyin Paşa' ya hüküm ki,
 İnşâ'llâhü te'âlâ istihsaline me'mûr olduğunuz Sakız cezîresine asker virilmek için tersâne-i amîremde müceddeden binâ olunan firkateler evvel be-evvel donatup hâzır oldukça varup erişmek üzredir. Ve lâkin anlar erişmezden mukaddem mukârenet-i avn-i bârî ile Çeşme ve İzmîr ve ol kıyılarda müctemi' olan asâkir-i mensûremîn Sakız cezîresine nakli lâzım gelirse zikr olunan firkatelerin gelüp erişmelerine te'hîr ve tevakkuf olunmayup vakt-i fursatta fevt olmamak için Sultanhisârı kal'sından Çeşmeye varınca bu meyanda vâkı' iskelelerde ve Midillü ve Molovada vech-i meşrûh üzre ol kıyılarda Sakız cezîresine asker dökmekle el veriri. Sağır ve kebîr ne mikdâr kayık varsa asker nakline me'mûr olmağla kâdîlara ve iskele emînlerine ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş-erlerine emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum omağın imdi sizki vezîr-i müşârün-ileyhsiz. Emr-i şerîfüm varduğu gibi inşâ'llâhü'r-rahmân lütf-ı hak ile cezîre-i merkûmeye vech-i meşrûh üzre asker nakli lâzım gelirse İstanbul'dan gelecek firkatelere terekub ve intizâr ile vakt geçirüp mu'temedün aleyh âdemlar ta'yîn ve zikr olunan iskelelerde ve Midillü ve Molova' dâ bu işe elverir. Sağır ve kebîr ne mikdâr kayık varsa cümlesini bi-eyyi hâl cem' ve götürüp Çeşme ve İzmîr ve ol kıyılarda müctemi' olan askeri Sakız cezîresine nakl ve sâ'ir iktizâ iden hidemât-ı aliyemde istihdâm eyleyesiz diyü yazılmıştır. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Erzurum vâlisi vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
 Ber-vech-i ocaklık Çıldır Beglerbegisi olan Salîh Paşa' dâni ba'zı kimesneler dîvân-ı hümâyûnda teşekkî idüp zulm ve te'addîsi i'lâm itmeleriyle mûmâ-ileyhün ol havalîde re'âyâ fukarâsına ve sâ'ir sükkân-ı memleketete te'addî ve hılâf-ı şer'-i şerîf zulm ve akçelerin alup ve bilâ-mücib-i arz-i müslimîn eylediği vâkı' ise ta'yîn olunan mübâşir

Hasan *zîde kadrihû* ma'rifetiyle tefahhus ve bir ferde himâye olunup sıhhati ve hakîkati üzere der-i devlet-medâruma arz eylesesiz diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

377

Vidin Muhâfızı [.....] Paşa'ya hüküm ki,

مرآه .. Sancağı alaybegisi Numan *zîde kadrihû* dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl idüp Şatse Adası demekle ma'rûf adada olan neferâta baş u buğ olup hizmet-i muhafazâda taksîr ve tehâvünü ve bir dürlü cürmü yoğiken ba'zı eshâb-ı ızâmın inhâsı için Vidin Kal'sında kal'a-bend olunup muzdaribü'l-ahvâl olmağla sebep-i dîn-i mübînde sebk iden hizmetleri mukâbelesinde hâline merhâmet olunmayup itlâk olmak bâbında hükmi- hümayûnum recâ itmeğın mücebince itlâk için hüküm yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ.sene 1106

378

Adana kâdisına ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri serdârı olan Mehmed Çavuş ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki, İnşâ'llahü te'âlâ iş bu sene-i atıyyede mukarrer ve muhakkak olan sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûnum için ziyâde asker tedârüki ehemmi- mühimmât-ı dîn ü devletten olmağla taht-ı kazânızda kasabât ve kurâ ve ol havalîde sâkin yarar ve tuvânâ yiğitlerden ve kul oğullarından ve esâmisi çalık olan neferâtdan mükemmel ve müsellâh iki yüz nefer piyâde yeniçeri tedârük ve inşâ'llahü te'âlâ nevrûz-ı firûzda Edirne sahrasına gelüp livâ-i rasülullahda mevcûd ve isbât-ı vücûd itmeleri bâbında fermân-ı şerîfem sâdir olmağın dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ocağı emekdârlardan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Abdullah *zîde kadrihû* neferât-ı mezbûrun üzerlerine baş u buğ ta'yîn olunmağın siz ki kâdî ve serdâr ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerisiz. Kazâ-i mezbûrda ve ol havalîde sâkin ü mukîm ve müsâfir sahîhü'l-esâmî ve esâmisi çalık yeniçerilerden ve kul-oğullarından ve ceng ü harbe kâdir yeniçerilerden müsellâh ü müretteb iki yüz nefer piyâde yeniçeri ihrâc ve vakt ü mezbûrda gelüp hidemât-ı aliyyemde mevcûd olmak üzere her biriniz ikdâm ü tâm ve dâmin ü gayreti dermiyân idüp bu emr-i mühimmenin

tekmîli bâbında bezl-i kudret eylesiniz. İnşâ'llâhü te'âlâ bu sefer zafer- eserde gelüp edâ-yı hizmet idüp emeği sebk idenlerin hizmeti zay'î olmayup inâyet-i aliyeme mazhar olmaları mukarrerdir. Ana göre cümlesin habîr ve âgâh idüp edâ-yı farîza-i cihâda bezl-i kudret eylesiniz. Ve sen ki piyâde ihrâcına me'mûr olan muma-ileyhsün. Sen dahi me'mûr olduğın üzre yarağın açup kazâ-i mezbûrdan ve ol havalîde sâkin ü mukîm ve müsafir-i sahîh-i esâmi ve esâmisi çalık yeniçeri ve kul-oğullarından ve ceng ü harbe kâdir yiğitliden iki yüz nefer piyâde yeniçeri ihrâca ve cümlesin yarağın altına mevcûd ve inşâ'llâhü te'âlâ nüvrûz-ı firûzda Adana sahrasına gelüp isbât ü vücûd ve itmâm-ı hizmet eylesin. Amma bu bahâne ile me'mûr olduğın mahâllerde mürûr ü übürlü eyledüğün kasabât ve kurâda re'âyâ fukarâsından ve gayrinden bir ferde te'addî olduğına rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Ana göre basîret ve intibâh üzre hareket ve me'mûr olduğın hizmet-i aliyemde mevcûd olup avk u te'hîrden ve ihmâl ü müsâhaliden be-gâyet ihtizâr eylesin diyü yeniçeri ağası Murâd dâme ikbâluhü tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mücebince amel olunmak üzre yazılmışdır. Fî evâ'il-i Câ. sene 1106

379

Cürmleri afv olunmağla itlâkları için hüküm yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B. sene 1106

380

Kemer- Edremid nâ'ibine ve Bozcada kal'sı dizdârı [.....] *zîde hfzuhûya* hüküm ki, Kemer- Edremid kazâsına tâbi' Cevrat-ı kebîr nâm vakıf karyede sâkin El-Hacı Mehmed nâm yeniçeri Dergâh-ı Mu'allâma arz-ı hâl idüp bu sefer-i hümâyûnda iken yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Deli Mehmed ve Alî nâm şakîler hevâlarına tâbi bir kaç kimesneler ile bunun evin basup kızı için cebren oğlıma nikâh itdüririm diyü evi içüne girüp ve zevcesine hançer çıkarup küllî te'addî itmeleriyle mezbûran-ı Mehmed ve Alî ile Edirne'de müfettiş-i ocak olan Kıdvetü'l-Ulamâ'il-Muhakkıkın Mevlânâ Mehmed *zîde ilmuhû* huzurunda müdafî-i şer' olduklarında mezbûr El-Hacı Mehmed'in vech-i meşrûh üzre müddeâsını yine ihzâr eyledükleri şahîdlerinin hüsn-i tezkiyede şer'an biri makbûluş-şahâde ve beri matruh olup ba'dehû tekrâr şahîd-i diğeri ihzârı sadedinde iken

mezburân-ı Mehmed ve alî taht-ı kazâlarınızda firâr idüp bu makûle firârları bâ'is-i töhmet olduğın i'lâm itmeğın i'lâm olındığı üzre mezbûr Mehmed ve Alî eşirradan olmalarıyla islâh-ı nefis edinceye değın Bozcaada kal'sında kal'a-bend olup fermân sâdır olmadıkça ıtlâk olunmamak bâbında diyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

381

Tatarpazarı kâdisına ve kethüdâları ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki,

Bin yüz beş senesine mahsûb olmak üzre Tatarpazarı kazâsına çeltek zirâ'at iden çeltekçiyân tâ'ifesinin üzerlerinde olan kıtaların maktu' olan pirinçlerin bu ana dek teslim eylemeyüp hâlâ zimmetlerinde olduğu mesmû' - hümâyûnum olmağla bu bada her biri mes'ûl ve muâ'teb olmuşlardır. İmdi emr-i şerîfüm vusûl bulduğu sâ'at zikr olunan maktu'ı pirinçler matbah-ı amîreme irsâl olunacak pirinçden olmağla kat'an te'hîr ve tevkîf itdürilmeyüp havalarda müsâ'id olmadığından kurudup ve döktüremedik diyü ve gayrı bahâne itdürilmeyüp bir sâ'at mukaddem her birinin zimmetinde olan maktu' pirinçleri nâzır tarafundan vekil olan kimesneye ta'cîlüt-teslîm itdirmekden ziyâde takâyyüd ve ihtimâm idüp avk u te'hîrden ve ihmâl ve musâhaleden ihtizâr eyleyesiz. Şöyle ki fermân-ı şerîfeme muhâlif tekâsül ve tehâdan zarûret olup muzâyakaya bâ'is olmanız ihtimâli olursa zecren lehüm sonradan kendülerinize nakl ve maktularınız ref' itmiş olursuz. Ana göre ikdâm-ı tâm idüp bir gün olup teslim eylemeğın dikkât-i tâm eyleyesiz diyü mâliye taarfından virilen emr-i şerîf mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

382

Erzurum muhafazsında yeniçeri zâbıtı olan Abdullâh *zîde kadriühüye* hüküm ki, İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene-i mübârekede musammem olan sefer-i hümâyûnm için ziyâde süvâri yeniçeri neferâtının gelüp bulunmaları ehemmi mühimât-ı devlet-i aliyyemden olmağla taht-ı kazânızda nevâhî ve kurâda ve nefis-i Erzurum'da sâkin

mukîm ve müsâfir-i sahîhu'l-esâmisi ve çalık ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan Erzurum yamaklarından ve dirliğe râğib tuvânâ yiğitlerden ve kul oğullarından ve cenk ve harbe kâdir neferât tâ'ifesinden üç yüz nefer pek müsellâh süvâri-i yeniçeri ihrâc ve inşâ'llâhü te'âlâ nevrûz-ı firûzdan mukaddem hareket ve fermân olduğu üzere vakt ü zamâniyle gelüp Edirne sahrâsında mevcûd ve isbât-ı vücûd etmeleri için ocak tarafundan yirmi beş cemâ'atin serdâr oğlu Osman *zîde kadriühü* ta'yîn ve irsâl olunmağla inşâ'llâhü te'âlâ vüsûlunde sen ki mûmâ-ileyhsün. Bu ümûr-ı mühimmenin mücerred tekmiî sana tefvîz ve sipâriş olunmağla hidemât-ı aliyemde ve emn-i gayreti dermiyân ve zikr olunan üç yüz nefer süvâri neferât bir yarak olmak üzere kazâ-i mezbûrdan ve nefsi-i Erzurum ve nevâhi ve kurâsından ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olmadan yarakından ve dirliğe râğbet tuvânâ yiğitlerden ve ceng ü harbe kâdir kul oğullarından ihrâc ve üzerlerine ağa ta'yîn olunan mezkûra bir ağuş açdurup neferâtların alınına cem' ve bir günve bir sâ'at mukaddem ümûr oldukları üzere Edirne sahrâsında gelüp isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eylemeleri için gereği gibi dikkât-i tâm ve sa'y-i ihtimâm eyleyesiz. İnşâ'llâhü te'âlâ neferât-ı mezbûr gelüp me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnumda edâ-yı hizmet eyledüklerince mu'tâd-ı kadîm üzere ağasına kırk ve yarakdarına dahı yirmi akçe tekâ'üd ihsânım olup ve neferâtın dahı zimmetleri mukabelesinde matlûbları olan serhadlere yamak olup cümleliz gayret ve hamiyet vakt ü zamâniyle gelüp hidemât-ı aliyemde mevcûd bulunmaktan bezli-i kudret eyleysüz. Ve sen ki süvâri-yi neferât ihrâcına me'mûr olan mezkûr Osman *zîde kadriühüsün*. Sen dahı me'mûr olduğın üzere zikr olunan neferâtın nefsi-i Erzurum'da ve nevâhi ve kurâsından ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan yarakandan ve öte dona kâdir yiğitlerden ve yarar ve tuvânâ kul oğullarından üç yüz nefer süvâri-yi yeniçeriyi bir yarak olmak üzere tekmiî ve tedârük ve inşâ'llâhü te'âlâ vakt ü zamâniyle evlerinden ve yirlerinden ihrâc ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eylesün. Amma şöyle ki husûs-ı mezbûrda gayret ve basîret ve bu bahâne ile celb-i mâl itmek veyahud mürûr ve übûr eyledüğün kasabât ve kurâ re'âyâ fukarâsından ve uhdenden bir ferde cevri ve eziyyet ve bir güne na-hemvar vaz' ve hareket eyledüğün istima' olunursa be bâbda özi ve cevâbın makbûl olmayup mes'ûl ve muâ'teb olmak mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp hilâfindan be-gâyet ihtizâr eyleyesiz diyü yeniçeri

ağası Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan mühürlü mektûb virilmek mücebince amel olunmak için yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

383

Bir sûreti dahı on dört bölüğün Alî mübâşeretiyle üç yüz nefer süvâri

384

Larende ve kâdîsına ve Aladağ ve Dolu ve Ermenek kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı' ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki, İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene -i mübârekeke musâmmem olan gazeve-i meymûn için ziyâde süvâri ve piyâde neferâtın bulunmaları ehemmi mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyemden olmağla taht-ı kazânızda bu nevâhî ve kurâ ve ol havalîde sâkin-i mukîm ü müsâfir-i sahîhü'l-esâmi ve esâmileri çalık yeniçerileri tâ'ifesinden ve dirliğe rağbet tuvânâ yiğitlerden ve ceng ü harbe kâdir kul-oğullarından iki yüz nefer pek ve müsellâh süvâri ve altı yüz nefer piyâde yeniçeri ihrâc ve tedârük ve inşâ'llâhü te'âlâ nevrûz-ı firûzdan mukaddem hareket ve vakt ü zamânıyla gelüp Edirne sahrâsında isbât ü vücûd ve edâ-yı hizmet eylemeleri bâbında fermân-ı şerîfem sâdir olmağın zikr olunan kazâlarda yeniçeri serdârı olan kır iki bölük Şaban Çavuş *zîde kadruhû* baş u buğ ta'yîn olmağla imdi siz ki kâdîlar ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlarisiz. Bu hidemât-ı aliyemin tekmîl ve fermân olunan iki yüz nefer süvâri ve altı yüz nefer piyâde yeniçeriyi pak ve müsellâh olmak üzere cümleliz dâmin-i gayreti dermiyân ve vakt ü zamânıyla ihrâca ve üzrelerine baş u buğ ta'yîn olunan Şaban Çavuş *zîde kadruhûye* teslim ve me'mûr oldukları mahâlle irsâl ü îsâl bezl-i makdûr eyleyesiz. Ve sen ki çavuş-ı merkûmsun. Bu ümûr-ı mühimmenin mücerred tekmîliyle sana tefvîz ü sipâriş olmağla imdi gâyet basîret ü akılâne hareket ve zikr olunan kazâlarda iki yüz nefer süvâri ve altı yüz nefer piyâde yeniçeriyi ihrâca ve süvârisi olan neferât-ı yoldaşlardan üzerlerine bir mu'temed ü müstefid ağa ve yarakdar nasb ü ta'yîn idüp ve altı yüz nefer piyâde yeniçeriyi dahı sen bi-nefsihi yarağın altına alup cümlesinin üzerlerine baş u buğ olup vakt ü zamânıyla gelüp hidemât-ı aliyemde edâ-yı hizmet ile ızhâr u gayret

eyleyesin. İnşâ'llâhü te'âlâ süvâri olan neferât gelüp hidemât-ı aliyemde edâ-yı hizmet eyledüklerine kânûn-ı kadîm üzre ağasına kır akçe ve yarakdarına dahı yirmi akçe tekâ'üd ihsânım olduğundan gayri neferâtları dahı inâyet-i husrevâneme mazhar olmaları mukarrerdir. İmdi husûs-ı mezbûrda ihmâl ü tekâsül ve tâma-ham sebebi ile celb-i mâl idüp ve re'âyâ fukarâsından bir ferde zulm ü te'addî veyahud mürûr u übûr eyledüğün mahâllerde kimesneyi bir eyledüğün istima' olunursa bu bâbda asla özr ü cevâbın mesmu' olmayup eşedd-i ukûbet ile katl olunmak mukarrerdir. Ana göre basîret ü intibâh üzre olup hilâf-ı fermân-ı hümayûn vaz' ü hareketden be-gâyet ihtizâr eyleyesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ.sene 1106

385

Müceddeden yazılmışdur. Fî evâ'i'l-i B. sene 1106

386

Babadağı tarafuna asâkir-i İslâma baş u buğ olan vezîr Mustafa paşa 'ya ve babadağı kâdisına hüküm ki,
Kazâ-i mezbûr sükkânından kıdvetül-emâsil ve'l-akran Hacı oğlu Osman *zîde kadruhû* mukaddemâ defter-i hâkânî kâtiplerinden iken merîz ve alîl olup sefere eşmeğe iktidârı olmadığından tekâ'üd virilüp seferü muhâfaza teklîfi ile rencîde olunmak icâb itmez iken zî-kudret olmak üzre otuz kırk nefer âdem ile sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Yanında himetinde bulunmak için sene-i sâbıkada ber-takrîb ile emr-i şerîf virmekle ol zamândan berü vech-i meşrûh üzre her sene sefer teklîfi ile rencîde ve remîde olunmağın mezkûrın harekete iktidârı ve sefere me'mûr dirliği olmayup ve merîz ü alîl ve tekâ'üd olup bi'l-fi'il Kırım hanı olan El-hac Selim Giray Han *dâmet mealîyehûn*un mensûbâtından olmağla zî-kudret ve nefir-i âmm tarîkı ile sefer ü muhâfaza teklîfi ile rencîde olmamamk bâbında han-ı müşârün-ileyh i'lâm ve iltimâs itmekle imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsün. Mezkûr Osman alîl ü merîz ve tekâ'üd olup sefer me'mûr dirliği olmamağla han-ı müşârün-ileyhün i'lâm ü iltimâsları üzre min-

ba'd vech-i meşrûh üzre sefer ü muhâfaza teklifi ile rencide ü remide olunmamak için yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

387

Larende kâdîsına ve kazâ-i mezbûrda yeniçeri serdârı olan kırk iki bölük Şaban Çavuş *zîde kadruhîya* hüküm ki,

Kasaba-i Larende'de sâkin sâbıkan serdengeçdi ağası olan kırk altı bölük Tavulcı oğlu demekle ma'ruf Mahmûd nâm şakî kendü hâfînde olmaduğundan gayri sefer-i hümâyûnıma me'mûr neferât tâ'ifesinden bir kaç yüz âdemi başına cem' ve re'âyâ fukarâsına zulm ü te'addî ve ehl-i sefer olan askeri tâ'ifesinden dahî ekserisin sefer-i hümâyûndan men idüp bunun emsalî fesâdü şakâvetinin nihati olmaduğın kâdîsı arz ve ahâlîs mahzar birle i'lâm itmeleriyle sen ki serdârsın . Şakî-ı mezbûr Mahmûd'ı bi-eyyi hâl ele getürüp ma'rifet-i şer'le tefîş ü tefahhus ve arz olunduğî üzre sefer-i hümâyûnıma gelmediğinden gayri askeri tâ'ifesinden dahî ekserisin seferden men' ve re'âyâ fukarâsına zulm ü te'addî eyledüğü vâkı' ise mezbûrî Karaman kal'sına muhkem-i haps ve kal'abend idüp vukû'ı ve sıhhati üzre der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eylesin ki ba'dehü ne vechile fermân-ı âlişânum sâdır olursa mûcibiyle amel olına diyü ... kirâm bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmuşdur diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

388

Bağdad Gümrük emîni [.....] *zîde karuhıya* hüküm ki,

Hâlâ Bağdad muhâfazasında olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin müstehâk oldukları mevâcibleri hâlâ Bağdad muhâfazasında olan vezîr Ahmed paşa'nın zamân-ı zabtına icab iden Bağdad hazînesi irsâliyye ve akçesinden sebep-i tahrîr hükmi ile olinmış iken virmeyüp bilâ-fermân senün uhdende olan Bağdad gümrüğü mâlından virildüğü istima'

olinmağla meblağ-ı mezbûr gümrük mâlından bilâ-fermân virüldüğüne kat'an rızâ-yı hümâyûnum olmamağla imdi iş bu emr-i şerîfüm varduğı gibi mukaddemâ irsâl olunan sebe-i tahrîr hükmi mücebince merkûmı vezîr-i müşârün-ileyhün irsâlda me'mûr olduğı irsâliyye akçesinden vezîr-i müşârün-ileyhden bi't-tamam alup ve sebeb-i tahrîr hükmi vezîr-i müşârün-ileyhe teslim idüp der-uhde ve iltizâmdan olan gümrüğü dâmen-i bi't-tamam kîse konup ve mühürleyüp ve hazîne idüp sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve sâ'ir kapum kulları ve bi'l-cümle guzât-ı İslâm mevâcib ü mühimmâtlarıçün bir gün evvel ve serî'an ve âcilen der-sa'âdetim hazînesine teslim ittirüp bilâ-fermân virdüğü akçe mahsûb olamyacağı mukarrer olmamağla ana göre basîret üzre hareket ve hılâfindan be-gâyet ihtizâr eylesin diyü mâliye tarafundan virilen emr-i şerîf mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

389

Ber-vech-i aralık Kangırı sancağına mutasarrıf [.....] *dâme ikbâluhûya* hüküm ki, Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden Mehmed nâm yeniçeri dergâh-ı mu'allâma arz-ihâl idüp kazâ-i mezbûr toprağında Miyahçalar çiftliği virmekle ma'rûf çiftliği olmağla sipahî mütekâ'idlerinden Zülfikkar nâm mütekâ'id ahâr kazâdan kalkup varup çiftlik-i mezbûr toprağında sâkin olup kendü hâlinde olmayup çiftliği toprağında mülk istihbârın kat' ü emlâkın hedm ü ihrâk ve sâ'ir fukarâya dahı gadr ü zulm iyledüğü bildirüp evleviyyet-i hükmi hümâyûnum recâ itmeğün sen ki mîr-i mîrân-ı muma-ileyh ve mevalana-yı mezkûrsın. Mezbûrın hılâf-ı şer-i şerîf te'addîsi vâkı' ise ahâr kazâyâ nakl ü icla ve te'addîsi men' ü def' olınmak için yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

390

Mısır vâlisine ve Mısır monlasına hüküm ki, Medîne-i Münevvere sükkânından Mehmed bin Hamza *zîde kadruhû* dergâh-ı mu'allâm arz-ı hâl idüp Medîne-i Münevvere ahâlisinin Mahrûsa-i Mısır'da düşen umûrlarına

taraflarından vekil olup vâkı' olan ümûrlarında istikâmet üzere görür iken Mahrûsa-i Mısır ve Medîne-i Münevver'e ahâlîsinin ümûrlarına görmeği şahîd-i tâm kimesne vekil olup buna â'id olanı ahz idüp özr olduğın bildürüp evleviyyet-i hükm-i hümayûnum recâ itmeğın sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Bunların ahvâllerini mahâllinde şer'le görüp şer'-i şerîfe ve kânûn-ı kadîme muhâlif bir ferde te'addî itdürilmemek üzere yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

391

Tuğrası için tebdîl. evâhir-i C. sene 1106

392

Medîne-i Münevvere kâdisına ve Medîne-i Münevvere'de şeyhulharâm olan *dâme uluvvühûye* hüküm ki,

Bekr-i Mustafa ve Ahmed-i Hasan ve Mehmed bin hasan ve Mahmûd bin Mehmed ve Abid ve Mehmed Ya'kûb ve Mehmed Emîn bin. Süleyman ve Mehmed Rıdvan ve Mehmed ve Ahmed İbrâhîm nâm kimesneler dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl idüp bunlar Medîne-i Münevver'e kal'ası müstehfizlarından iken zâbıtaları arzla gedikleri ahâra virildüğinden mâ'adâ gözleri diyâr-ı ahâra nefy olunmağla üç seneden beru her biri perâkende ve perişân ve Medîne-i Münevver'e de ehl ü iyâlları zarsız kirdan ve medâr-ı mâ'îşetine bir vechile iktidârları olmadıkların bildirüp ol bâbda hükm-i hümayûnum recâ iyledikleri ecilden mezbûrlar bilâ-cürm Medîne-i Münevvere'den nefy oldukda dîvân-ı hümayûnuma arz-ı hâl ve teşekkî itmeleriyle mahallinde keyfiyyet-i ahvâlleri ta'arrûz olunmayup bilâ-cürm nefy oldukları vâkı' ise kadîmi sâkin oldukları hânelerde iskân itdirilüp madâmeki şer'an nefy oldukları vâkı' ise kadîmi sâkin oldukları hânelerde iskân itdirilüp madâmeki şer'an üzerlerine sübût bulan mevâd olmadıkça hılâf-ı şer' rencîde olmamak için yazılmışdır. Fî evâhir -i Câ. sene 1106

Bağdad muhâfazasında olan vezîr-i mükerrrem Ahmed Paşa'ya ve Bağdad cânibi defterdârı [.....] *zîde mecdühîya* hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Dergâh-ı mu'allâma gönderdiğin mektûb ve arz ve mahzarlar ve defterler gelüp rikâb-ı hümâyûnuma arz ve manzur-ı hümâyûnum oldukda Bağdad hazînezinin kadîmi irâd-ı makarrası iki yüz kırk üç bin altı yüz altmış iki kuruş ve mevâcib ve mâsârif-ı makarrası irsâliye-i hümâyûnum .. *خقر درجيب*.. hazîne ile irâdî mîkdârı olup ancak mürûr-ı zamân ile mukata'âtı çevirmeyüp ve bi-hâsıl oldukça mâlî tidennî bulup ba-husûs ta'yîn ziyâde muhâtın vuku'ı ve maraz-ı vebanın istilâsı ve Urbân eşkiyâsı tesallutu ile maktû'at re'âyâsının ekseri merd ve helâk ve perişân olup el-yevm kalite fûrûht olan ber-vech-i emânet virilen mukâta'aların cümlesinden ancak yüz otuz bin yüz yitmiş bir kuruşu hâsıl olur. Yüz on üç bin üç yüz yitmiş kuruş mâl-ı kadîme noksan tertib itmîştir. Bu takdirce irâd-ı merkûmdan kul mevâcibi ve mâsârif-ı makarrası olan yüz elli yedi bin ikiyüz altmış iki kuruş verilmeye. Yirmi yedi bin doksan bir kuruş ile altı yüz takar mîkdârı hinta ve şâir dahı iktizâ ider. Kusur-ı merkûmu valîler kendü kâlemiyye ve avâ'id ma'îşetlerinden tekmiil iderler diyü ana binâ'en hâlâ dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin uhdesine lâzım gelen irsâliyye-yi hümâyûnum akçesinden sebep-i tahrîr hükmü ile saliyâne olan mevâciblerin vermeyüp mîrî gümrük mukâta'ası malından bilâ-fermân verdirüp ve irsâliyye-i hümâyûn ve... *خقر درجيب* hazîne ve câ'ize-i hümâyûn ve müjde ve sadra'zâm câ'izesi ve ıdiyye peşkeşleri hedâya ve harc-ı sâ'ire afv ve ikam(?) olinmak üzere recâ eyledüğün ma'lûm-ı hümâyûnum olmağla hazîne-i amîremde mahfûz olan tevcîhât defterlerine nazar oldukda eyâlet-i Bağdad'ın elli bin kuruş ta'ahhüd ve elli bin kuruş irsâliye-i hümâyûn ve dört bin beş yüz kuruş bedel akçeleriki yüz dört bin beş yüz kuruş her sene irsâl ve valîler tarafundan teslîm-i hazîne oluna geldiği mukayyed olup bundan mâ'adâ beher sene dahı yüz kîse câ'ize-i hümâyûn ve yirmi kîse müjde ve yirmi kîse vaz'ir-i a'zâm cairesi ve ıdiyye peşkeşleri ve on beş kîse harc-ı sâ'iresi verile gelüp ve bi'l-cümle kadîmden mu'ayyen olan kul mevâcibi ve zâhirelerin virüp ve mâsârif-ı makarrayı görüp ve tahrîr defterinde mestûr olduğu üzere yirmi yedi bin beş yüz kuruş fazla-i hazîne *!دخار* ve kal'ada hıfz olinmak üzere tevcîh olunagelmîş iken bin yüz üç senesinde vilâyet-i Bağdad'ın ihtilâlî ve

valilerinin te'addileri sebebi ile ekser re'âyâsı perâkende ve perişân ve bakıyye kal'anları dahı kuvvet-i yevmiyyeye muhtâc fakîru'l-hâl olduğundan hallerine merhameten ve mâli-mîrî külliyyet ile mu'attal olmayup terfyye-i ibâd ve tashîh-i hazîne ve bilâd-ı lâzım gelmekle sâbıkan Bağdad muhâfızı iken fevt olan Ömer Paşa 'nın sekiz ve dokuz sene Bağdad'da kethüdâlık hizmetinde olmakla memleket-i mezbûrun ahvâlinde vukûf ve şu'uru olup Bağdad eyâletine tâlip olan Ahmed Paşa'nın kendü talep ve recâsıyla mümkünül-husûl üzerine defter idüp elli bin kuruş ta'ahhüd ve elli kîse müjde ve on kîse sadrazam câ'izesi ve beş kîse harc-ı sâ'iriden bu mecmû'ı yüz yitmiş beş kîse ref' ve tenzîl olup bundan mâ'adâ hâsıl olan akçe ve zâhire valilere dahı kifâyet ider diyü eylediği defter mücebince recâsına müsâ'it ve beher sene tenzîlinden gayrı elli dört bin beş yüz kuruş irsâliye-i hümayûn خقر در جیب elli kîse câ'ize-i hümayûn ve on kîse müjde ve on kîse vezîr-i a'zâm cairesi ve harc-ı sâ'ireyi bayram peşkeşlerin virüp ve Bağdad'da tahrîr defteri mücebince kul mevâcibini ve zâhiresini dahı tâmâmen edâ idüp ve mâsârıf-ı makarraların görüp ve fukarâya te'addî ve kul tâ'ifesine cevır itmeyüp ve kemâ fi'l-evvel Bağdad eyâletine şen ve ma'mûr eylemek şartıyla müteveffâ-yı müşârün-ileyh Ahmed Paşa'ya hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla inâyet ve ihsânım olup iki seneye kârîb-i zabt itmiş iken fevt oldukda şurût-ı merkûm ile sadâkat ü istikâmet üzre hizmet-i muhâfazâda olmak şartıyla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Üç sene ber-tahvîl ile hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince sana tevcîh olunduğu mestûr ve mukayyed buşunmağla imdi Bağdad eyâleti memelik-i İslâm serhaddînin e'âzımı olup zamân-ı kalilde perâkende olan re'âyâsı yerlü yerine gelüp ve fervt bulup eyyâm-ı sa'âdet-i mekârîm-i saltanatımdan kemâ-fi'l-evvel ma'mûr ve âbâdan olması ve hizmet-i muhâfazâda olan kul tâ'ifesinin mevâcib ve zâhireleri vakti ile virilüp ve mâsârıf-ı makarraları görölüp zamân-ı hâl ile devâm-ı ömr ve devletim idiyyesine müdâvemet üzre olmaları aksâ-yı murâd-ı hümayûnum olup bu def'a dahı gerek kul tâ'ifesi ve re'âyâ fukarâsı hâllerine merhâmet ve şefâ'at-i mülûkânem mebzûl ve masruf kılınmağla ba'de'l-yevm re'âyâ fukarâsına kat'a te'addî ve cevır ve zulm olmayup teslîmiyyet ve refk ile hâsıl olan akçe ve zâhiriden kul tâ'ifesinin mevâcib ve zâhirelerin virüp defter mücebince mu'tâd olan mâsârıfı göresin. Lâkin Bağdâd'ın irsâliyye malı hazîne-i amîremîn irâd-ı makarrasından olup ref' ve tenzîl bir vechile mümkün olmağla senün zamânında olan irsâliyye malından salyâne olup Bağdad gümrüğü malından bilâ-fermân

verdirdiğin dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri mevâcibin yine irsâliyye ve bedel خقر mâlından gümrükcüye teslim idüp sebab-i tahrîr hükmü ile kusûr-ı irsâliyye-i hümayûnum ve bedel خقر ... akçesin der-sa'âdetim irsâl ve teslim-i hazîne itmek şartıyla ve hâlâ ibitdâ tevcih olan senenin ıdiyye peşkeşi verilmiş bulunmağla sene-i atıyyeye mahsûb olup sene-i atıyyede ıdiyye peşkeşi virilmeyüp ancak irsâliye malı ve tenzîlinden mâ'adâ câ'ize ve müjde ve harcı ve üçüncü sene müteveffâ Ahmed Paşa'ya deruhde olduğu üzre irsâliyye خقر ve zehâ'îreler ve müjde ve harc ve sâ'ire ve bayram peşkeşin vermek üzre takar yüz altı senesinin elli kîse câ'ize-i hümayûn ve müjde ve sadra'zâm cairesi ve harc ve sâ'ire ve hediyeler ve zikr olunduğu üzre sene-i atıyyede mahsûb olmak şartıyla bir senelik ıdiyye peşkeşi ki mukaddemâ ve hâlâ ta'ahhüd ve caire ve müjde ve peşkeş akçelerinden bir sende iki yüz seksen beş kîse tenzîl ve hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla sana terfiyye-i ibad veistirâhat-ı zu'afayı merhamet-i mu'tâdim için atıyye-i ihsânım olmuştur. Fîmâ ba'd sen dahı şurût-u merkûm üzre kul mevâcibini tamamen vaktiyle virüp ve masârıf-ı makarrayı görüp re'âyâ fukarâsın refk ve mülâyemet ile zabt ve rabt ve zu'afasına kuvvet virüp perâkende olanları cem' ve mal-ı mîrî tahsîlinden cevri ve eziyyet itmeyüp zamân-ı kalîlden kemâ-fi'l-evvel me'mûr etmeği ihtimâm idüp levendât makûlesine ruhsat ile fukarâyı pay-i mal itmeyüp kendü kapun kesret-i masârıfı ile zulm ve te'addî ve ihtiyârı ile mevâcib ve masârıfı virilmeyüp re'âyâ fukarâsına zulm ve te'addî olunduğu mesmû'- hümayûnum ilkâ olunmaktan begâyet ihtizâr ve fermânım olduğu üzre ancak irsâliyye-i hümayûn ile bedel خقر درجیب akçesin tāmâmen irsâlde ba'zı esbâba binâen tehâvün ve tekâsülde ve özri ve illet ve ihtiyât eylesin diyü mâliyesi mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Bağdad vâlisi vezîr-i mükerrem Ahmed Paşa'ya hükûm ki,
Hâlâ âdemîn ile irsâl eylediğin mektûb ve arz ve mahzâr Bağdâd hazînesi defterleri dergâh-ı mu'allama vusûl bulup huzûr-ı hümayûnuma arz ve menzûr-ı âlişânım oldukda bundan akdem bin yüz beş senesinde vâki' yüz dört Eylül'nde Bağdâd eyâletine mutasarrıf ve vâli iken fevt olan Ahmed Paşa'nın senesi tekmîline değin kendüye â'id ve

râci olan kâlemiyye kusûru ve avâ'id-i münîfine ve gerek nezâreti mahsullarından mâ'ada ancak mîrî mukâta'attan Bağdâd hazînesi kâtiplerinin tahrîr eyledükleri defter mücebince iki yüz yirmi yedi bin üç yüz yirmi iki buçuk kuruş mîrî bakâyâsı olup bakâyâ-yı mezkûrdan ancak yirmi bin iki yüz kuruş mümkûnü'l-mahsûldür. Hâlâ müteveffâ-yı müşârün-ileyhün Bağdâd kal'ası yerlü neferâtına mevâciblerinden yitmiş iki bin dokuz yüz yirmi yedi kuruş kusur diyeti vârid bakâyâdan mümkûnü'l-mahsûl olan yirmi bin iki yüz kuruş mevâcib-i merkûmeye virilüp îşâi varıldıkda elli yedi bin yedi yüz yirmi bir kuruş dahı kul tâ'ifesine kusûr mevâciblerinden bâkî kalup hâlâ talep iderler deyû müteveffâ-yı mûmâ-ileyhün senesi tekmiiline deĝin kâlemiyye kusûru ve avâ'id-i mukannenesin zikr olunan iki yüz yirmi yedi bin altı yüz yirmi iki buçuk kuruş bakâyâsından ancak yirmi bin iki yüz kuruş mahsûp idüp bundan akdem der-i devlet-medârımdan irsâl olunan sâbıkan dergâh-ı mu'allâm kapucular kethudâsı Abdi *dâme necdühînün* Bağdâd'da kabzında olan nukûd ve muhâlletından dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin sebep-i tahrîri ile müteveffâ-yı mûmâ ileyhün irsâliye-i hümâyûnum akçesinden on üç bin altı yüz kuruş mevâciblerin bilâ-fermân verdirüp ve kusûrun dahı bâkî kal'an mevâcib-i merkûm için virilmek üzere talep eyledüğün ma'lûm-ı hümâyûnum olmaĝa hazîne-i âmîrede mahfûz olan tevcihât defterlerine nazâr olundukda bundan akdem Bağdâd vâlisi iken fevt olan Ahmed Paşa sekiz dokuz sene müteveffâ Ömer Paşa Bağdâd muhafızı iken kethüdâlığı hizmetinde bulunmaĝla Bağdâd'ın ahâlisi ahvâlerinden ve hazînesi îrâdı ve masârıfı husûsunda kemâl-i mertebe tahsil-i mûmâreset idüp bi'l-fi'li olmaĝla üç sene bir tahvil ile Bağdad eyâletine tâlib olup lâkin bundan akdem vâlîlerinin kapularında erâzîl-i eşhâsı ve levendâtı cem' olduğundan bi'z-zarûri kendüleri irtikâp ettikleri zulm ve udvân ve levendâtının fukarâya eyledükleri cevr ve te'addîlerinden mukâta'âtının ba'zıları cevrin ve bi-hâsıl olmuşdur. Bir mikdârı tenzile muhtâcdır diyü hazînesi ahvâline nizâm virilmek recâ idüp bu husûsda müteveffâ-yı mûmâ ileyhün recâsına müsâade ve kendü tedbiri üzere tertîb ve defterine havâle olundukda yüz dört bin beş yüz kuruş irsâliyye ve ta'ahhüd ve *خفر درجيب*. akçesinden hîn-i tahrîrde mahalli olmayup mukâta'âtının faizinden hâsıl olan elli bin kuruş ta'ahhüd akçesi ve yüz kîse câize-i hümâyûnum akçesinden elli kîsesi ve yirmi kîsesi müjde akçesinin on kîsesi ve vezîr-i âzâm olanlara ve birle gelen yirmi kîsenün on kîsesi ve harc-ı sâ'iriden dahı beş kîse ki mecmû'u yüz yitmiş beş kîsesi tenzîl ve irsâliyye-i hümâyûnumla *خفر درجيب*.

akçesi elli dört bin beş yüz kuruş ve elli kîsesi câ'ize-i hümâyûn ve on kîsesi müjde ve on kîsesi vezîr-i âzâm câiresi ki mecmû'u yüz yitmiş dokuz kîse ve harc-ı sâ'ire ve îdiyye peşkeş ve hedâyâları vermek üzere kendü mülâhaza ve rızâsıyla ve Bağdâd memleketinin ma'mûr ve âbâda idüp kel-evvel reâyâsun yerlü yerinde mevcûd ve bîkr eylemek şartıyla müsâade-i hümâyûnum olup vech-i meşrûh üzere kendü defteri mûcebince eyâlet-i merkûm-ı müşârûn-ileyh inâyet ve ihsânım olmağla ibtidâsına sen şurût-ı merkûm üzere zabt ve ikinci sene dahı bin yüz dört Eylül'ü yüz beş senesinde duhûl eyledükde zabt idüp bir kaç ay mürûrunda vakti gelmekle zıkr olunan irsâliye ve câ'ize-i hümâyûn akçesin kendün için der-i devlet-medârımdan ta'yîn ve irsâl olunan mübâşir vardukdan sonra yüz elli dokuz kîse irsâliyye ve câ'ize-i hümâyûn dahı hâl-i hayatında hâzır ve hazîne idüp mübâşîr-i merkûm ile der-i devlet-medâruma irsâl eylemek üzere iken bi-emrillâhi teâlâ fevt olup der-i devlet-medâruma arz ve î'lâm olundukda müteveffâ-yı mûmâ ileyh mukâta'anın ekseri fûrûht ve mevâcib ve masârifin ekseri vermiş bulunmağla bakâyâ ve nâ-fûrûht ahar vâli vaz'-ı yed eyledükde hazîne hesâbı bulunup ve bakâyâ tahsîl ve müşevveş olup kul tâ'ifesinin mevâcibleri verilmeyeceği mukarrer olmağla serhâd-i mensûre neferâtının za'fina ve belki perişânlığına sebep olacağı melhûz-ı hümâyûnum olmağla müteveffâ-yı mûmâ-ileyhün senesi tâmâmına değin avâid-i mukannenesisin mîrî mukâta'ât bakâyâsın ve hazîne diyeti olan zimemlerin der-i devlet-medârımdan ta'yîn olunan mûmâ ileyh Abdi mübâşeretiyile müteveffâ-yı mûmâ ileyhün kethudâsı ve âdemleri cem' ve tahsîl ve sene-i merkûmenin mevâcib ve masârif-ı kusûrun virüp ve bakâyâdan ve gâlel ziyâde senden ve fazla hâsıl olan akçeyi ve müteveffâ-yı mûmâ ileyhün hâzır eylediği yüz elli dokuz kîse irsâliyye-i câize-i hümâyûnum akçesin ve hazînesinden ve âdemlerinde ve ba'zı mahâlde bulunan nukûd ve muhâllefâtın ahz ve kabz idüp der-i devlet-medâruma gönderüp enderûn-ı hümâyûn hazînesine teslim eylemek üzere mûmâ ileyh Abdi ta'yîn ve irsâl olunalı bir seneden mütecâviz olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağla bu takdirce senün kendü mutasarıf olduğın sene için Bağdâd hazînesi hesâbından tahrîr idüp hâlâ gönderdiğin defterde mestûr olan yüz on üç bin üç yüz yitmiş kuruş olduğu hâlde ana kıyâs ile müteveffâ-yı mûmâ ileyhün bakâyâsı olan iki yüz yirmi yedi bin altı yüz yirmi iki buçuk kuruşdan mûmteni'-i mahsup olup îşâi vardukda yüz on dört bin iki yüz elli iki buçuk kuruş mûmteniul-husûl tahsîle kâbil iktizâ ider. Hesâb-ı merkûm üzere mûmkûnül-husûl

olan bakâyâsından kusûr kal'an yitmiş iki bin dokuz yüz yirmi yedi kuruş mevâcib ve masârîf dahı müstevfi virilüp yeniçerinin mevâcibine sebep-i tahrîr ile havâle olınan üç bin altı yüz kuruş virildükden sonra yirmi yedibin yedi yüz yirmi beş buçuk kuruş dahı fazla iktizâ itmekle tahsîl ve mahlût ve eşyâ ve nukûd-ı merkûm ile der-i devlet-medâruma irsâl olınmak üzere takâyyüd ve ihtimâm eylemek iktizâ ider iken mahallefât ve nukûdun dahı kusûr-ı mevâcib için bi-vechi talep eyledüğün mûcib-i tahrîk-i işti'âl ateş- hüsravenem olmuşdur. İmdi bundan sonra dahı bu mâkûle bi-vechi arz ve ilâm-ı cesâret ile hâlâ taraf be-taraf memâlik-i islâmiyyeye hücum iden melâ'in-i müşrikîn için tedârük olınan gazât-ı islâmın mevâcib ve mühimmât ve tedârükleriçün lâzım olan hazîne-i âmîrem irâdın beyhûde ve bî-kayd yanında tecemmu' iden levendât mâkûlesine telef ve izâ'at ettirmeyüp kul tâ'ifesinin müteveffâ-yı mûmâ ileyh zamânında kusûr kal'an mevâciblerin kendü defterin mücebince müteveffâ-yı mûmâ ileyhün bakâyâsından aşağı vardukdan sonra mümtenu'l-husûl kal'an bakâyâdan tāmâmen virüp ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin mevâciblerine bilâ-zamân sebep-i tahrîr hükmü ile mahlufât ve nukûddan verdirdiğün on üç bin altı yüz kuruşu mûmâ-ileyh Abdi'ye teslim eyledükden sonra ziyâde kal'an yirmi yedi bin yedi yüz yirmi beş buçuk kuruşu ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhe hâl-i hayatında hâzır ve mevcûd ettiği yüz elli dokuz kîse irsâliyye ve câ'ize-i hümâyûnum akçelerin ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhün senesi tamamına değün avâ'id ve gümrük nezâreti akçesinden her ne hâsıl olursa ve muhallefâtından ve âdemlerinden ve ba'zı mahalde emânet bulunan nukûd ve eşyâ ve devâbb ve müvâşî ve kul ve câriye her ne ise cümlesin ve kethudâsın ve hazînedâr ve kâtibin ve miftâh oğlanın ve sâ'ir hesâb ve kifâyete karışan(?) âdemlerin ve defterleriyle mûmâ-ileyh Abdi ve hâlâ irsâl olınan mübâşir ile bir gün evvel der-i devlet-medâruma irsâl eylesin diyü hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sudûr bulan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere amel idüp bundan sonra emr-i âhâr irsâline muhtâc eylemeyüp sefer-i hümâyûna me'mûr gâzât-ı İslâm evvel baharda düşmen-ı dîne tahrîk ve rikâb-ı azîmet eylemiden îsâl ve enderûn-ı hümâyûnum hazînesine teslim ittiresün. Şöyle ki bundan sonra dahı illet ü bahâne idüp telef ü izâ'at semtinde bulınsın. Bilâ-tereddüd mazhar-ı azâb-ı husrevânem olacağı mukarrer bilüp ana göre basîret ü nukûd-ı merkûm ve mahallefât-ı mezbûriden bi- nesne ketm ü ihtifâ ve telef ü izâ'at semtinde olmakdan ve vakt ü merkûmda gelüp teslim-i hazînem olınmamaktan be-gâyet ihtizâr ü ictinâb üzere

olasın ve sen ki mûmâ-ileyh Abdi *dâme mecdühîsün*. Bundan akdem yedîne virilen emr-i hümâyûnum mücibimce amel eyleyüp zikr olınuğı üzre mahâllefât ve nukûdu tâmâmen alup götürüp teslim-i hazîne-i amîrem iyleyüp ihmal ü tekâsül üzre olduğından ukûbat-ı şedîdeye müstehâk olmuştundur. Bundan sonra kata te'hîr ü tevakkuf iylemeyüp zikr olınuğı üzre müteveffâ-yı mûmâ-ileyhün nukûd u muhâllefâtın ve vâ'id-i bakâyâsından fazla olan akçeleri ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhün bakâyâ ve zahminden tahsîl olınan irsâliyye mâlından virilmek üzre saliyâne olan on üç bin altı yüz kuruşu yeniçeri mevâcibi salyânesin vezîr-i müşârün-ileyh bakâyâdan tahsîl edüp vermeyüp senün kabzında olan nukûd ve muhâllefâtın bilâ-zamân verdirmeleriyle meblağ-ı merkûmu müteveffânın bakâyâsından ve sebep-i tahrîr hükmü mücebince virdirmek fermânum olmağla sen virdiğin ol mikdâr akçeyi vezîr-i müşârün-ileyhden giru alup ve cümle nukûd ü muhâllefâtın her ne ketm olınmışsa ve her kimde varsa cümle mahallerinden talep ve bir yere cem' ve kat'a bir şey telef olmamak üzre serî'an ve âcilen götürüp enderûn-ı hümâyûnum hazînesine teslim edesün. Ve sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Bu def'a irsâl olınan mübâşir ve mukaddemâ gönderilen mübâşirleri ol taraflarda eglendürmeyüp sudûr bulan evâmîr-i aliyem mücebince nukûd u muhâllefâtın ve bakâyâ ve avâ'iddin hâsıl olanları mestûru'l-esâmi olan eşhâsı ile bir gün ve bir sâ'at mukaddem irsâl iylemekden be-gâyet ihtimâm eylesin diyü mâlfiyesi mücebince yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Bağdad muhâfazasında olan vezîr-i mükerrer Ahmed Paşa'ya hüküm ki, Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Dergâh-ı mu'allama gönderdiğin arz ve mahzar ve mektûbların bi'l-cümle menzûr ve ma'lûm-ı hümâyûnım olup memleket re'âyâsı perâkende ü perîşân ve kapunda levendâtın ziyâde olup masârıfın kesîr olmağla eyâlet-i Bağdâd ma'mur ve âbâd olunca elli kîse câ'ize-i hümâyûn ve on kîse vezîr-i âzâm kâlemiyyesi ve on kîse müjde ve on kîse harc -ı sâ'ire ve elli bin kuruşu irsâliyye ve dört bin beş yüz kuruş *حقر درجیب* malı ki yüz seksen kîse ve ıdiyye peşkeşi ve hedâyâ dahı bi'l-küllfiye talep olunmayup ve vâli-i sâbık müteveffâ Ahmed Paşa'nın muhâllefâtı ve

müteveffâ-yı müşârün-ileyhün üzerinde olan yüz üç ve yüz dört senelerinin fermân-ı şerîfemle ba'zı havâliden mâ'adâ der-i devlet-medâruma irsâl ü îsâl ve teslîm-i hazîne-i âmîrem kılınması fermânım olan emvâl için dahı ba'zı masârif gösterilüp anların dahı gönderilmemesi murâd olunmuş eyâlet-i merkûm bundan akdem Bağdâd vâlilerinin nim-i mezâlim ve yed'ı ihtirâ ve ihdâsıyla ahâlîsine zulm ve udvânlarından nâşî re'âyâsının ekseri perâkende ü perişân olmalarıyla ol bilâd-ı sedâd bünyâdın isti'marı ve ahâlîsinin istikâmet-i ahvâlleri elzem-i levâzımât ve ehemm-i mühimmâtdan olmağla sana Bağdâd vâlisi iken vefât iden Ahmed Paşa sekiz dokuz sene Ömer Paşa Bağdâd vâlisi iken kethüdâlık hizmetinde olup eyâlet-i merkûmenin dakâyık-ı ahvâline kemâl-i mertebe -i vukûf ve şu'ûrı olmağla eyâlet-i merkûmeyi şen -i âbâdan ve re'âyâsını himâyet ü siyânet şartıyla kendü talep ve rağbetiyle yüz yitmiş beş kîse tenzîl ile eyâlet-i merkûm-ı müşârün-ileyhe tevcîh olunmuşdı. Bi-emrillâhi te'âlâ vefât itmekle senden dahı akd ü sadâkat ile hizmet-i me'mûliyle eyâlet-i merkûme müşârün-ileyhe virildüğü vech üzre sana inâyet ü ihsânım olmuşdı. Çünkü vilâyete bu mertebe za'af ve tidennî târî olası senden tâ'mîr-i bilâda me'mûl iken ve memleket bu halde iken i'lâm iylediğün üzre bu kadar levendât cem'iyetine niçe tahmîl ider. Hâlâ bu def'a dahı ahâlî-i memleketin hallerine merhameten intizâm-ı ahvâl ü vilâyet için mes'ûlini müsâ'ade-i hümâyûnum erzâli kılınup vech-i meşrûh üzre mukaddemâ utuv ve iktâm olunan yüz yitmiş beş kîse akçeden mâ'adâ bin yüz altı senesine mahsûb olmak üzre senden matlûp olan elli kîse câ'ize-i hümâyûn ve on kîse vezîr-i âzâm kâlemiyyesi ve on kîse müjde cem'an yitmiş kîse akçe îdiyye ve peşkeş dahı sana afv ve ilkâm-ı hümâyûnım olmuşdır. Lâkin irsâliyye hazînesi emvâl-i mukarreriden berren ve bahren taraf taraf vâkı' olan seferler masârifıyla hazîne-i âmîremîn zarûret ü muzâyakası vaktinde bir akçe ve bir habbe kesr ve tidennî tertîbine ve o mertebe eşhâsı cem'iyetine Bağdâd'ın tahmîli olmamağla eslâfından ziyâde kapundan levendât tahmîline kat'an rızâ-yı hümâyûnum olmayup isti'mâr-ı bilâd ve istirmâh-ı ahvâl-i îbâd ü hıfz -ı kavânîn -i şer'iyye ve hırâset-i ahkâm-ı dîniyye ve ittisâf ü intisâf ve ma'delet ve bedâyi' -ı halıku'l-berayâ olan zer-destan ve re'âyâ ve bi'l-cümle sükkân-ı memleket ve kattan-ı vilâyeti himâyet ü siyânet ile müyesser olup Bağdâd kal'ası derûnunda kapum kullarından ve yerlü kullarından müstevfi asker olup ve ahâlîleri için ziyâde levendât saklamağa hâcet yoğiken vech-i meşrûh üzre eslâfından ziyâde başına hadde-i birûn âdem cem' idüp ahâlî-yi vilâyete

tesallut ve isti'lâlarından mutazarrır ve mütekahhar olduklarından mâ'ada ol serhad-i mensûreye olan kapum kullarıyla dahı mâbeynden fitne ü fesâda bâ'ıs olup ve kesret-i masraflarından kendün dahı izhâr-ı ömr idüp fi'l-hakîka îlâm iylediğın vech üzere bu kadar eşhâsa bütün Bağdad malı dahı kifâyet etmeceğı emr-i mukarrer olup bu misillü eslâfına mugâyir ve muhâlif hareketına rızâ-yı hümâyûnum olmayup isti'mâr-ı memleket ve terfiyye-i ahvâl-i sükkân-ı vilâyet ve himâyet ü siyânet kul ve re'ıyyet eâzım şevâkıl-i devlet-i alıyyemden olup bu makûle vaz' ü hareket ile imrân -ı bilâd-ı ba'idü'l-izmihilal belki dahı ziyâde perişanlığa ba'ıs olmağın iş bu fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlim ve derûnunda her husûsda akd ve istikâmet ve ittisâf ve mâ'delet ile hareket ve eslâfından ziyâde yanında levend tutmayup ol diyârın mevcûd olan re'âyâsına himâyet ve siyânet ve takviyyet virüp etrâkı perâkende ü perişân olanların dahı kulûblerini sıyr ve sârâ-yı ittisaf ve mâ'delet ile cezb ve halel atılıp girû yerlerine gelüp ikâmet eylemelerine himmet husûssan kul tâifesiyle hüsn-i mu'âmele ve terfiyye-i ahvâlleriyile dikkât ve sâbıkan müteveffâ Ahmed Paşa'nın muhâllefâtı ve uhdesinde olan senelerin mâlından ve senden matlûb olan bin yüz altı senesi mâlı olan elli bin kuruşu irsâliyye ve dört bin beş yüz kuruşu خقر در جیب مالından ba'zı mevâcib içün evâmîr-i şerîfem ile havâle ve sâliyâne olanlardan mâ'adâsı hâlâ mâliye ve dîvân-ı hümâyûnum tarafundan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâdır olan evâmîr-i şerîfem mücebince yine bu husûs içün ta'yîn ve irsâl olınan sâbıkan kapucılar kethüdâsı Abdi ve kapucubaşı Çerkes Mehmed *dâme mecdühû* ve Silâhşör Muslı ve Mustafâ Çavuş ve sâ'ir ol tarafda olan mübâşirleri eglendirmeyüp der-i devlet-medâruma irsâl ve icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyye ve istifâ-yı hukûk ve ikâmet ile zabt ü rabt ü memleket ve himâyet ü siyânete karâr ve ra'ıyyete sarf-ı kudret ve rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı mülûkânemi isrâra bezl-i himmet iyleyüp zinhâr ve zinhâr bir ferde hılâf-ı şer'-i şerîf zulm ü te'addî ve eslâfından ziyâde levendât eşhâsıyla ahâlî-yi vilâyeti ta'cîz ve tazyîk iyleyüp meser-i cem'ile vücûda getürmeğı bezl-i müyesser ve sa'y-i nâ-mahsûr iyleyüp seferler takrîbi ile hazînenin bu kadar masârif esnâsında Bağdâd hazînesinin bâ'ıs olmakdan ve eslâfından ziyâde levendât ve eşhâsı tecmi' ile ahâlî-yi vilâyet ve kul tâifesini ta'cîz ve tazyîkdan be-gâyet tevkîsi eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mücebince fermân-ı âlişân sâdır olmışdur. Fî evâhîr-i Câ. sene 1106

Te'kiden şöyle ki bundan sonra fermân-ı hümâyûnuma muhâlif ve mugâyir vaz' ü hareket ve eslâfindan ziyâde kapunuzda levendât tecmi' sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunur ise sonra bir vechile özr ü cevâbın isgâ olunmayup mu'âteb ve mu'âkib olmak emr-i mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp hilâfından ziyâdesiyle ihtizâr ü ictinâb iylesün.

Midilli muhâfızına ve Midilli kal'ası dizdârına hüküm ki, Kapudan-ı sâbık Yûsuf Paşa ve kethüdâsı ve kâtibi üç nefer memun ilkâyla hizmetkârlarıyla fermânum olduğu üzre Midilli kal'asına vaz' olındıkları rikâb-ı hümâyûnuma arz ve i'âm olunmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün ve dizdâr-ı merkûmsun. Mezkûrları kal'a-i merkûmede kal'a-bend ve muhkem -i hıfz iyleyüp bundan sonra fermân-ı şerîfem ne vechile sâdır olur ise mûcibiyle amel eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânum sâdır olmuşdur diyü yazmışdır. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Kapudan-ı sâbık Yûsuf Paşa'nın eşyâsı tahrîrine mübâşir ta'yîn olunan [.....] *dâme mecdûhûye* hüküm kî, Sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsün. Kapudan-ı sâbık Yûsuf Paşa ve kethüdâsı ve kâtibi ve üç nefer memun ilkâyla hizmetkârlarıyla Midilli kal'asına muhkem-i kal'a-bend olunmak fermânum olmağın imdi sen dahı mirî için ahz ü kabz idüp ve defterini götürdiğin eşyâyı alup inşâ'allâhü te'âlâ emnen ve sâlimen der-i devlet-medâruma nakl ve îsâl eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Beni-Rebi sancağtbeği Tâhir *dâme izzihûye* hüküm ki,
 Livâ-i mezbûr yirmi beş nefer atlu ile seferlerde bulunmak şartıyla sana tevcîh olunmağla
 sen ki mûmâ-ileyhsün. İnşâ'allahü teâlâ iş bu sene-i mübârekede yirmi beş nefer atlu ile
 bi-eyyi hâl rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mevcûd ve düstûr-ı ekrem müşîr-i müfahhâm
 nâzım-ı menâzım-ı ümem vezîr-i âzâm ve serdâr-ı ekrem Alî paşa *edâma'llâhü te'âlâ
 iclâlehû ve zâ'afü iktidârehû* râ'y-i savâb-dîdi üzre hidmet-i aliyyemden bezl-i makdûr
 iylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhîr-i Câ. sene 1106

400

Müceddeden yazılmışdur. Fî Evâ'îl-i B. sene 1106

401

Mekke-i Mükerrreme şerifi Şerif Abdullah b.Haşim'e name-i hümayun ki,
 Mekke-i Mükerrreme'de sâkin tüccâr tâ'ifesinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hâcî Yûsuf
zîde kadruhû dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl idüp şerhây-ı sâbıkâdan Şerîf Ahmed bin
 Zeyd ve Şerîf Sa'd bin Sa'd Şerîf Muhsin bin Hâlîl'in harc ve masâriflarına ve
 ulûfelerine virdiği seksen üç bin üç yüz yitmiş bir altun hakkını havâle iyledikleri
 îrâdlarından hakkı alıvermek bâbında istid'â-yı inâyetim itmeğin siz ki şerîf-i müşârün-
 ileyhsiz. Mekke-i Mükerrreme kâdısı mevlânâ [.....]*zîdet fazluhûya* huzûrunuza
 gönderüp hâssasıyla mürâfâdan sonra mezkûr makdûr olup düyûn-ı kesîreye müsteğrak
 olmağla icrâ-yı hâk ve mutayyilü'l-hatr iylemeğin ihtimâm iylemeniz bâbında nâme-i
 hümayûn-ı Sa'âdet-makrûnumuz isdâr ve irsâl olunmuşdur. Nâme-i hümayûnumuz
 vusûlunda mevlânâ-yı mûmâ-ileyhi huzûrunuza gönderüp hâssasıyla mürâfî' ve mezkûr
 makdûr olup düyûn-ı kesîreye müstağrak olmağla icrâ-yı hak mutayyilü'l-hatr eylemeği

Rütbeli Yûsuf *dâme ikbâlühûye* hüküm ki,

Sâbıkan Çavuşbaşı olup bundan akdem beglerbegilik pâyesiyle Vidin muhâfazasına me'mûr olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed *zîde mecdühûn*un illet-i reâyâsına sebep ile hizmet-i muhâfazaya âdem-i kudret ve istitâatından nâşi Paşa nefy-i ref' olup varup İstanbul'da hânesinde sâkin olmak üzre hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince fermân-ı âlişânım sâdır olmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi kal'a-i merkûmeye girup leyl ü nehâr kal'a-i merkûmeyi ve sâir ol havâlîde muhâfazaya muhtâc olan mahâlleri hıfz ü hırâset ve ahâlîsini gereğı gibi himâyet ü siyânet ve ol semtlerde zuhûr iden haydûd eşkıyâsı bi-eyyi hâlin ele götürüp şerr ü mazarratların def' ü ref'-i bezl-i kudret ve sâir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemde sarf-ı meknet iylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhîr-i Câ. sene 1106

Selanik monlasına ve Selanik kal'ası dizdârı ve sâir a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki,

Emîrül-Ümerâ'il-Kirâm Selanik muhâfazasında olan Alî *dâme ikbâlühûye* Niş muhâfazasına ve Niş'de olan Hasan *dâme ikbâlühû* dahı Selanik muhâfazasına me'mûr olmağın imdi sen ki mûma-ileyh dizdâr ve sâir a'yân-ı vilâyet iş-erlerisiz. Selanik muhâfazasına me'mûr olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh varup Selanik'e dâhil olunca ortalık hâlî koymayup her tarafa göz ve kulak olup Selanik ve ol havâlîlerin hıfz ü hırâsetine tekayyüd ü ihtimâm iylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhîr-i Câ. Sene

Sâbıkan Selanik muhâfazasında olan Alî *dâme ikbâlühûye* hüküm ki, Niş muhâfazasında olan Hasan *dâme ikbâlühû* muhâfaza-i mezbûrdan ref' ve Selanik muhâfazasına tâ'yîn olunmağın sen dahı mükemmel kapun ile Niş muhâfazasına me'mûr olmuşsındır. İmdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi te'hîr ve tevakkuf iylemeyüp mükemmel kapun ve sen dahı âdemlerinle kalkup Niş'e varup leyl ü nehâr Niş ve ol havâlıleri hıfz ü hirâsette ve hâlsini himâyet ü siyânet ve ol taraflarda zuhûr iden haydûd eşkiyâsını bi-eyyi hâl ele getürüp şerrü mazarratları def ü ref' ve sâir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemde bezl sa'y ü kudret iylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhîr-i Câ. sene 1106

Niş kâdısı ve Niş kal'ası dizdârı ve sâir a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki, Emîru'l-Ümerâ'l-Kirâm Niş muhâfazasında olan Hasan *dâme ikbâlühû* Selanik muhâfazasına ve Selanik'de olan Alî *dâme ikbâlühû* Niş muhâfazasına me'mûr olmağla imdi siz ki kâdı ve dizdâr ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş-erlersiz. Niş muhâfazasına me'mûr olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe inşâ'allâhü teâlâ varıp Niş'e dâhil olunca ortalık hâli koymayup her tarafâ göz kulak olup Niş ve ol havâlılerin hıfz ü hirâsetiyle tekayyüd ü ihtimâm iylemeniz bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâhîr-i câ. sene 1106

Babadağı tarafında asâkir-i İslâm baş u buğ olan vezîr-i mükerrerem Mustafâ Paşa'ya ve Rusçuk kâdısına hüküm ki,

Ruşçuk sâkinlerinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Arslan *zîde kadruhû* ol tarafda ba'zı umûr-ı mühimmeye me'mûr iken zî-kudretsün diyü sefer teklifi ile rencide olunduğı i'lâm olunmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Mezkûr ol taraflarda ba'zı umûr-ı mühimmeye me'mûr olmağla Bosna tarafundan ve taraf-ı âhardan sefer teklifi ile rencide olunmayup dahl ü ta'arrûz idilmemek için yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

407

... سنومیل ... kâdîsına ve Tunca kal'ası dizdârına hüküm ki,
Bin yüz dört senesine mahsûb olmak üzere سوقتی kazâsının sığır bakâyâsı bedeline me'mûr Hüseyin Çavuş kazâ-i mezbûre tâbi Teryi mahâllesi sâkinlerinden Sâdık Emîr nâm kimesne mâl-ı mîrî tahsiline mani' olduğu bundan akdem i'lâm olındıkda mâni' olanlar men' ü def ve teallül iderlerse rikâb-ı hümâyûnuma ihzâr olınmaları için emr-i şerîf ile mübâşir gönderildikde mezbûr Sâdık meclis-i şer'e da'vet olındıkda varmayup itâ'at-ı şer eyledğî zâhir ü mübeyyîn olduğın sen ki kâdîsın. Arz idüp ve mezbûr Sâdık ol tarafda oldukca mâl-i mîrî tahsiline herbâr mani' olması mukarrerdir. İslâh-ı nefis idince bir kal'aya haps olunmadıkca mâl-ı mîrî tahsîl olunmaz diyü mübâşir-i mezkûr dahı i'lâm itmekle islâh-ı nefis için nefy olunmak üzere bi'l-fi'il baş defterdârım Hâlîl dâme uluvvuhû i'lâm itmeğın mezbûr topçı kal'asında kal'a-bend olup fermân sâdir olmadıkca itlâk olunmamak için yazılmışdır. Fî evâhir-i câ. sene 1106

408

Kendü hâllerinde olmak üzere itlâklariçün yazılmışdır. Fî evâhir-i B. sene 1106

409

Silistre kâdîsına ve topçı kal'ası dizdârına hüküm ki,

Silistre kazâsı sâkinlerinden Ahmed ve Damadı Emîr Hasan ve akrabâlarından Hüseyin dâ'imâ halkı birbirlerine düşürüp ve fermân olunan umûr-ı mühimmenin tavgîline bâ'is olmalarıyla bundan akdem her biri bir kaç def'a nefy ve kal'a-bend olmaz iken yine mütenebbih olmayup ve vilâyetin harâbına bâ'is ve bâdi ve kazâ-i mezbûrın tahrîr olunmamasına mezbûr kırk Hüseyin bâ'is olduğın kâdîsı arz ve mezbûrlar islâh-ı nefis idince Silistre kal'asında haps veyahud nefy olunmadıkça sefer-i hümâyûnum için fermân olunan zehâ'îrin dahı tahsîli mümkün değildir diyü zimmet mübâşiri i'lâm ve Silistre ahâlîsi ilhâh itmeleriyle mezbûrlar islâh-ı nefis idince tulca kal'asında haps olunup fermân sâdır olmadıkça ıtlâk olunmaları için bi'l-Fî'il baş defterdârım olan Hâlîl dâme uluvvuhû i'lâm ittikte i'lâmı mücebince mezkûrlar topçı kal'asında kal'a-bend olup fermân sâdır olmadıkça ıtlâk olunmamak için yazılmışdur. Fî evâhir-i câ. sene 1106

Anatolî vâlisi olup Sakız'a asâkir-i mensûreme ve donanma-i hümâyûnuma ve bi'l-cümle Akdeniz'e ser-asker olan Mısırlı-zâde vezîr-i mükerrerem İbrâhim Paşa ve bi'l-fî'îl kapudan olan Hüseyin Paşa'ya ve kalyonlar kapudanı Mazemorta Hüseyin dâme ikbâluhûya ve sâ'ir ümerâ-i deryâ ve donanma-i hümâyûnum çekdirileri ve kalyonları kapudanlarına ve rü'esâ ve sâ'ir iş-erlerine hüküm ki,

Yaradan Allahü te'âlâ eyd-i a'dâya giriftâr olan Sakız kal'asının küffâr-ı haksâr -ı muhkem metânet vermiden avn-i hakla bu kış içinde ellerinde tahlîs olunması cümle umûr-ı devlet-ı aliyyiden ikdâm olup ve bu husûsun husûli donanma-i hümâyûnum mütevekkilen alellah ve müste'înen billâh kâfir donanması üzerine varup baş ve hâne yakılmayup gayret-i dîn-i mübîn için çalışup hak te'âlâ fevz ve nusret ihsân eyleye. Kahr ve istisâllerine bezl ü kudret ve ba'dehû te'hîr ve tevakkûf olunmayup Sakız cezîresine varilup Sakız kal'ası dahı muhâsara ve bi-avnilahi te'âlâ evvel bahara kalmayup istihlâsı ve bu gâ'ile kış içinde ber-tarâf olup bu gün yarın diyerek evvel bahara kalup iş iki olmak ihtimâli olmak için bu vakte değin size müte'addîd hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ve evâmîr-i aliyye vâcibü'l-ımtisâlim gönderilüp ve mukâteleye tenbîh-i hümâyûnum olup şimdîye dek tarafınızdan bu emr-i mühimde

gayret ve hamiyet ve bir haber-i hatr-ı meserret-i me'mûl ve matlûp iken henüz bir haber ve eseriniz mesmû'-ı hümâyûnum olmamağla mes'ûl olmuşsundur. Siz ki ser-asker ve kapudan-ı müşârün-ileyhimâsız. Bi-avnillahi te'âlâ cezîre-i merkûmenin bu kış içinde istihlâsı sizden matlûbdır. İmdi emr-i şerîfüm varınca düşmen donanması üzerine teveccüh olunmuş ise hak te'âlâ mu'îniniz ola. Tevekkeltü ala'allah diyüp melâ'inin sefâ'in-i menhûsalarına çatup iğrâz-ı dîn-i mübîn için her biriniz baş ve hâne yakmayup kahr ü istisâllerine bezl-i kudret eylesesiz. Hazret-i te'âlâ celle şânuhûden habîb-i muhteremi hurmetine her vechile nusret ve tevfik -i me'mûl ve mevcûddur. Eger siz dahı kemâ-fi'l-evvel yerlü yerinizde durup henüz bir iş mübâşeret eylemedinizse âkîbet-kârî mülâhazasıyla gözünüzü açup küffâr-ı haksâr Sakız kal'asına istihkâm ve metânet virmiden gereği gibi dirtüp bir şeyden özr ü bahâneniz yokdur. Mütevekkelen alellah kalkup kâfir donanmasına mukârenet-i avn-i bârî ile kahr ü istisâllerine bezl-i kudret ve evvel bahar gelüp irişmedîn bu kış içinde Sakız kal'asının tahlîsına her biriniz can hakkıyla çalışup edâ-yı hizmet idüp eltâf-ı aliyyeye mazhar olmağa sa'y eylesesiz. Şöyle ki bu gün yarın diyerek Sakız cezîresinin istihlâsı nevrûza kalursa tekâsülüzden bilinür. Âdem-i ihtimâmınızla bu iş kış içinde ber-teraf olmazsa ceddîm ruhiçün başlarınızı kiserim. Şöyle bilüp bundan sonra ana göre hareket eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i Câ. sene 1106

Mora tarafında asâkir-i islâma ser-askerim olan vezîr İbrâhim Paşa'ya hüküm ki, Bi-avnillahi te'âlâ Mora cezîresi istihlâsı için .tevkîr-i icnâd iktizâ itmekle üç yüz on nefer ulufeciyân ve iki yüz yitmiş dokuz nefer ulufeciyân -ı yesâr ve iki yüz seksen üç nefer gurabâ-ı yemîn ve iki yüz altmış altı nefer garabâ-ı yesâr bölükleri ki bu mecmû' bin yüz sekiz nefer otuz ağaları ve ocaklarıyla irsâl olunmağın inşâ'allahü te'âlâ vusâlunda ağaları ma'rifetiyle gönderilen mûmzî defter mücebince ale'l-esâmî bakılıp mevcûd veya nâ-mevcûdunu başka başka defter ve der-i devlet-medâruma irsâl eyleyüp nâ-mevcûdlarının yerine yarar ve tuvânâ yiğitlerden yevmi altışar akçe ibtidâ ve dörder

akçe terakkî ile serdengeçdi tahrîr ve ru'ûsların ordu-yı hümâyûnum tarafundan yazılıp ellerine virilüp ol mikdâr neferâtın tekmîl ve inşâ'allahü te'âlâ mukâbele defterlerine kayd ve ibtidâları gönderilmek için ellerinde olan ru'ûsların der-kîse ve mühürleyüp der-i devlet-medâruma irsâl ve kendüleri iktizâ iden hidemât-ı aliyyemden istihdâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı Câ. sene 1106

412

Mısır Vâlisine hüküm ki,

Mustafâ nâm kimesne dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl idüp Mahrûsa-i Mısır'da Behsesine Nâhiyesine tâbi Ratbi nâm karye kimesne üzerinde olmayup keşûfiyyiden olmağla mâl-ı mîrîsi ve harem askeri ve sâ'ir masârîfi her ne ise sâ'ire verildiği üzre keşûfiyye ihrâc olup kendüye virilmek bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın ol tarafdân mâ'adâ Mısır üzerine sâ'ire virildiği gibi mezkûra virilmek bâbında yazılmışdur. Fî Evâ'î'l-i C. sene 1106

413

Mısır Vâlisine hüküm ki,

Vilâyet-i Mısır'da arabiyyede vâkı' kurâ'-i Semâhat dimekle ma'rûf kurâ' ahâlîsi dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl gönderüp bunların karyeleri Nil-i Miyârın üzerinde Hasreti demekle ma'rûf cisrin tahtında olmağla Nil-i Miyârın kadîmü'l-eyyâmdan cisr-i merkûmdan bunların karyelerine cereyân edegelüp imtina' edegelmişler iken kurâ'ları ma'mûr iken ve re'âyâ fukarâsının terfiyye-i hâlleri ehemm ü elzem iken ba'zı zî-kudret keşşâflar kendü ittifâklar için bir kaç seneden beri cisr-i mezbûreyi kapadup kurâ'ları harâb ve hayvanlarının istihlâkine bâ'is olup küllî te'addî eyledüklerin bildürüp Kadîmü'l-Eyyâmdan karyelerine cereyân edegeldüğü sularına mûmâna'at olunmayup te'addîleri men 'ü def olınmak bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın kadîmden cerayân iyledüğü mahâlle icrâ itdirilüp mûmâne'at itdirülmemek için yazılmışdur. Fî evâ'î'l-i C. sene 1106

Şâm Vâlisi ve Emîru'l-Hâccı olan vezîr İsmâ'îl Paşa'ya hüküm ki,
Aktâr-ı diyâr-ı islâmdan tavâf-ı beytullahi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-i mutahhara -i
hazret-i şehîru'l-enâm-ı aliyye-i efdalü's-salât ve's-selâm için tevcîh ve kasd-ı azîmet
iden huccâc-ı zevi'l-ittihâmın kemâl-i emn ü selâmet ve mezîd-i itminân ve refâiyet ile
e'âzım-ı ümûr-ı devlet-i aliyyemden olmağla husûs-ı mezbûr kemâ-kân zimmet
ihtimâmını tefvîz ve tâlık olunmuşdur. Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Eyâlet-i Şâm'ın
zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı alaybegileri ve defter kethüdâsı ve tîmâr defterdârı ve terekecisi
ve çavuşlar kethüdâsı ve sâ'irlerine sefer-i hümâyûnum me'mûr olup Şâm'ın yerlü
kulları ümûr-ı huccâc için sizinle me'an ta'yîn olunmağın imdi mukaddemâ ve hâlâ
fermânım olduğı üzre eyâlet-i merkûmenin zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı alaybegileri be
defter kethüdâsı ve tîmâr defterdârı ve tezkirecisi ve sâ'irleriyle techîz ve cümlesi yivlü
tüfengleriyle inşâ'allahü te'âlâ rûz-ı hızırda bi-eyyi hâlin Edirne sahrâsında mevcûd
bulunmak üzre düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizmâü'l-âlem ber-vech-i aralık
Gazze ve Kuds -i Şerîf sancaklarına mutasarrıf olup mezbûrların üzerlerine baş ü buğ
ta'yîn olunan vezîrüm Ahmed Paşa edâm'allahü te'âlâ iclâlehû ile me'an vakt ü
zamâniyle irsâl ve Şâm'ın dahı ahvâlini kayırıp ve zabt ü rabta kâdir bir mukaddem ve
kâr güzâr bir müteyakkız ve sâhib-i-i basîret âdemîne birliğı müsellâh nasb ü ta'yîn idüp
sen dahı mükemmel ü müretteb kapun ve yarar ve müsellâh ve müstevfi âdemlerin ve
Şâm'ın yerlü kullarıyla gereğı gibi yararlılık görüp inşâ'allahü te'âlâ vakt ü zamâniyle
hareket ve bu emrde ihtimâm olup huccâc ve züvvârın refâ-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ve
terfiyye-i ahvâllerinde kemâl-i mertebe dikkât ve bi-avnillahi te'âlâ kemâ-yenbagy
himâyet ü siyânet-i kuvvet ve eserde hıfz ü hirâset iderek emn ü mutme'in gezüp kendü
meks ve sâ'ir iktizâ iden hidemât-ı aliyyemde senden me'mûl ve melhûz -ı hümâyûnum
olduğı üzre hidemât-ı cem'île ve me'ser-i celîle ve vücûda getürmeğı bezl-i himmet ve
sarf-ı kudret iylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı
âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhîr-i Ca. sene 1106

Begbazarı ve Nallıhan ve Korupazarı kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda ocak ihtiyârlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki,

İş bu sene -i mübâreke musâmmem olan sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum için taht-ı kazânında ve navâhî ve kurâda sâkin sahîhu'l-esâmî ve esâmîsi çalık yeniçeri ve kul oğullarından ve dirlüği râğib beglerden yarar ve tuvânâ müsellâh iki yüz nefer piyâde yeniçeri ihrâca ve inşâ'allahü te'âlâ nevrûz-ı firûzdan mukaddeem hareket ve vakt ü zamâniyle gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd eylemek için zikr olunan kazâlarda yeniçeri serdârı olan kıdvetül-emâsi'l ve'l-akrân yirminci bölüğün Çavuş zîde kadruhûya tevfiiz ü sipâriş olunmağın siz ki kâdîlar ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerisiz. Husûs-ı mezbûrda cümleinizde dâmin-i gayreti dermiyân ve fermân olan iki yüz nefer piyâde yeniçeri müsellâh olmak üzere tedârükin Çavuş -ı merkûma teslim ü me'mûr oldukları üzere bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem ihrâc itmeğın bezl-i kudret eyleyesiz ve sen ki çavuş-ı mûmâ-ileyhsün. Me'mûr olduğın üzere neferât-ı mezbûri rikkâti ile ihrâca ve yarağın açup neferât-ı mezbûri altında cem' ve önlerine düşüp gelüp edâ-yı hizmet eyleyesin. Şöyle ki husûs-ı mezbûrda ihmâl ü tekâsül veyahud celb-i mâl için re'âyâ fukarâsın rencide ve mürûr ve ubûr iylediğün kasabât ve kurâda bir ferde cevri ü eziyyet iylediğün istima' olunursa bir vechile özi ü cevâbın isgâ olunmayup eşedd-i ukûbet ile hakkından gelinmek emri mukarrerdir. Ana göre encâm kârî mülâhaza idüp hılâfindan be-gâyet ihtizâr eyleyesin diyü yeniçeri ağası Murâd dâme ıkbâluhûnun mektûbu mücebince yazılmışdur. Fî evâhîr-i sene 1106

Kârîn-âbâd ve Kırkkilise ve Açulu ve [.....] kâdîlarına ve zikr olunan kazâların a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki,

Palanka-i Cedîd ve İhrâm palankası için Edirne’de teharri-yi fermânum olan yerlü kuli için taht-ı kazânızda vâkı‘ kasabât ve kurâda yerlü kulu olmağa tâlip kimesneler olduğı neferât-ı mezbûrun ağaları i‘lâm itmeğın siz ki kâdılar ve a‘yân-ı vilâyet ve iş-erlerisiz. Taht-ı kazânızda zıkr olınan palankal’arda yerlü kuli tâlip ve râğıb olanları inşâ’allahü te‘âlâ çeküp Edirne’de ağaları ma‘rifetiyle zıkr olınan palankal’ara fermânum olduğı üzre yerlü kuli tahrîr olınmak için Edirne’ye irsâl olınmak üzre bi’l-fi‘il baş defterdârım olan Hâlîl *dâme uluvvuhû* i‘lâm itmeğın vech-i meşrûh üzre amel olınmak bâbında yazılmışdur. Fî evâhîr-i Câ. sene 1106

417

Sebeb-i Tahrîr-i Hümâyûndur.

İftihâru'l-Ümerâ’i'l-ızmü'l-asuvve Tököli İmre *hutımet avâkıbühü bi'l-hayr* dergâh-ı mu‘allâma arz-ı hâl idüp zevcesi Zerini Ayluta(?) nâm müskâmete Edirne Macar ve sâkinden kıl’a ve buka’ hâriciyyesi iken benim eyyâm-ı hantazın terki ve zimmet-i a‘dâ ile kıtâl ve cenk idüp âkıbet esirimde hâlâs oldukda doğrulup Memâlik-i Mahrûsa’l-mesâlike gelüp künhü’l-emân himâyet-i pâdişâhâneme ilticâ eyledükden mâ‘adâ bu kadar zamân uğûr-ı hümâyûnda gayret ve hamıyyeti ve sadâkat ü istikâmeti zuhûr itdükde kendüsünün bi-emrillâhi te‘âlâ müddet-i sabâli ittıkzâ buldukdan sonra mezbûr Müstemaete navâhî ve livâ halkı ile memâlik-i mahrûsadan her ne mahâlde mutavattın ve ve karâr murâd iderse beglerbegiler ve sâ’ir hukkâm ve ol taraflardan mümâna‘at olunmayup himâyet ve siyânet olınmaları sâbit-i istid‘â-yı inâyet eddikde memâlik-i islâmdan murâd eyledükleri mahâllerde kendü hâlleriyle sâkin olmalarına ol tarafuna hukkâmı mümâna‘at eylemek için yazılmışdur. Fî evâhîr-i Câ. sene 1106

418

Belgrad muhâfızı vezîr Ca‘fer Paşa’ya hüküm ki,

Bundan akdem Sofya kışlasında olan Erdel buyârları Macar Kralı Tököli İmrenin kefâlet ve ittimâmıyla kral-ı mûmâ-ileyhün yanına ta'yîn olunmuşdu. Lâkin mesfûrlar ol tarafda zâd ü zahîre tedârükde usretleri olmağla Eflak voyvodası yanına gönderilmek bâbında emr-i şerîfüm virilmek recâsına iltimâs olunmağın mesfârları emn ü sâlim Eflak voyvodasının yanına irsâl ve îsâl eylemke bâbında fermân-ı âlişânum sâdir olmuşdur diyü yazılmışdur. Fî evâhîr-i C. sene 1106

419

Edirne Macar kralı Tököli İmreye hüküm ki,
Bundan akdem Sofya kışlasında olan Erdel buyârları senün kefâlet ve iltimâsıyla emr-i şerîfe senün yanına Belgard'a gönderilüp lâkin mezbûrların ol taraflarda zâd ü zahîre ve levâzım tedârükde usretleri olmağla Eflâk tarafında bir münâsib yerde sâkin olmaları fermânum olmağın vech-i meşrûh üzre mesfûrlar Eflak tarafuna gönderilmek üzre Belgrad muhâfızı vezîrim Ca'fer Paşa'ya emr-i şerîfüm gönderilmek yanında bir gösterüp ahvâlleriyle takâyyüd ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânum sâdir olmuşdur diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i C. sene 1106

420

Eflâk Voyvadasına hüküm ki,
Erdel buyârları Edirne Macar kralı Tököli İmre'nin iltimâsıyla bundan akdem emr-i şerîfümle kral-ı müşârün-ileyhün yanına gönderilmişdi. Lâkin ol tarafda zâd ü zahîre ve levâzım ve ma'îşetleri tedârükde usret olmağla sen ki voyvada-ı mezbûrsun. Senün yanında olmak talebinde olmalarıyla iltimâslarıyla müsâ'de-i aliyye-i husrevânem olmuşdur. İmdi mesfûr Erdel buyârları ol tarafa vardıklarında yanında bir yer gösterüp ahvâlleriyle takâyyüd ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânum sâdir olmuşdur diyü yazılmışdur. Fî evâ'il-i C. sene 1106

Bolı sancağında olan kâdıllara hüküm ki,

İnşâ'allahü te'âlâ evvel bahar vâkı' sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûnum için ziyâde asker tedârük-i lâzime dîn ü devlet-i aliyemden olmağla taht-ı hükümetlerinde kasabât ve kurâda müceddeden cebeci neferâtı bidergâh ve tashâh ve tahrîr olunup ve on beş seneden berü esâmileri çalık ve her biri bir takrîb ile kûşe-i azuk ihtiyâr edüp dirliklerinden fâriğ olup atık kar ü zire ve metres ahvâlin bilür . Cebecileri ve cebeci kul oğlanlarını iş bu sene-i mübâreke de hidemât-ı aliyemden istihdâm olınmak üzre tashîh ve tahrîr itdürilmek bâbında fermân sâdır ve ocak tarafında Celeb *zîde kadruhî* serdengeçti ağası ta'yîn ve irsâl olunmuştır. İnşâ'allahü te'âlâ ol havâlîlerde zikr olduğu üzre mûmâ-ileyh ma'rifetiyle yarar ve tuvânâ ve karazmûda müsellâh ve mürettep yiğitlerden müceddeden yedişer akçe yevmiye ile bidergâh ve esâmileri çalık olanları kânûn üzre tashîh ve tahrîr ve yaraları altına cem'' ve tekmiil ve vakt ü zamâniyle Asitâne'de odalarında mevcûd itdürmekde tekayyüd-i tâm ve sa'y ü ihtimâm ve bu vakti vakt-i âhâra kıyâs ile ihmâl ve ber-vech-i meşrûh fermânnum olduğu üzre tahrîr olınan neferâtın meks ve te'hîrlerine müsâ'ade olınmakda ictinâb eylesiniz. Ve sen ki serdengeçti ağası *zîde kadruhûsin*. Bidergâh ve tashîhe me'mûr olduğın kasabât ve kurâda re'âyâ fukarâsından bir ferdi kimesneye rencîde ettirmeyüp neferâtın zabt ve rabtında ziyâde ihtimâm eyleyüp sâdır olan fermân-ı âlîşânımın icrâsında mecd ü sâ'i ve bir gün evvel erişmeğe sarf-ı makdûr eylesin diyü cebeci başı İbrâhim dâme mecduhû tarafundan virilen mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâ'il-i C. sene 1107

Bir sûreti, yine livâ-i mezbûrda vâkı' kâdıllara serdengeçtileri ağası Mehmed mübâşeretiyle vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

423

Bir sûreti dahı, Gerede voyvadası kâdîlarına ve serdengeçti ağası Hâlîl mübâşeretiyle vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

424

Bir sûreti dahı, Bilecik Sancağında vâkı' kâdîlara serdengeçti ağası Mehmed mübâşeretiyle yazılmışdur.

425

Bir sûreti dahı, Kangırı Sancağında vâkı' ve İskilip ve Osmancık kâdîlarına serdengeçti ağası Yûsuf mübâşeretiyle yazılmışdur.

426

Bir sûreti dahı, Divriği ve Cahârşanba ve Simşâne ve Yılanlıca kâdîlarına serdengeçtisi ağası İbrâhim mübâşeretiyle yazılmışdur.

427

Bir sûreti dahı, Kastâmonı Sancağında vâkı' kâdîlara serdengeçti Ahmed mübâşeretiyle yazılmışdur.

428

Bir sûreti dahı, Kayseriyye ve İncesu ve Develi ve Ürgüp kâdîlarına serdengeçti ağası Mehmed mübâşeretiyle yazılmışdur.

429

Bir sûreti dahı, Çaylak ve Çerkeş ve Kurşunlu ve Kapuçura ve Karacaova kâdîlarına serdengeçti ağası Hâîl mübâşeretiyle yazılmışdur.

430

Bir sûreti dahı, Kütâhya Sancağında vâkı' kâdîlara serdengeçti ağası Ahmed mübâşeretiyle yazılmışdur.

431

Bir sûreti dahı, Sivrihisâr kâdîsına serdengeçti ağası Bâli mübâşeretiyle yazılmışdur.

432

Bir sûreti dahı, yine Sivrihisâr kâdîsına serdengeçti ağası Şa'bân mübâşeretiyle yazılmışdur

433

Bir sûreti dahı, yine Kütâhya Sancağında vâkı' kâdîlara serdengeçti ağası Mustafâ mübâşeretiyle yazılmışdur

434

Tokad kâdîsına ve Sivâs Sancağında vâkı' kuzât ve yeniçeri serdârlarına hüküm ki, Nefs-i Tokad'da sâkin altmış dört cem'â'atin ve otuz üç bölüğünün şahcı ve kırk beş bölüğünün kassâb Cudir Osman ve serâcelerine senden otuz altı bölüğünün Sahcı İbrâhim ve seksenbeş cem'â'atin görülen karındaşı ve bî-kirâse hâsılı ve kal'a-bend oğlu Mehmed Çavuş ve Elmus karyesinden Yunus oğlu Süleymân ve karye-i mezbûrede

sâkin Suhmu oğlı Yûsuf ve Toğranda sâkin Karababa oğlı müfsîdler me'mûr oldukları sefere gelmediklerinden mâ'adâ ehl-i sefer olan neferâtın dahı idlâl edüp seferden men' itmeleriyle sâ'ir neferâta dahı idlâl ve ihtilâl vergeldikleri istima' olunmağla mezbûrlar fi'l-vâkı' me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnda ve sefer-i hümâyûna me'mûr neferât dahı ifsâd ve seferden men' eyledükleri vâkı' ise hâliye piyâde neferât ihrâcına me'mûr dört bölüğün Bekir Çavuş ma'rifetiyle mezbûrları Tokad kal'asında muhkem-ı haps ve kal'a-bend edüp ve bundan mâ'adâ Sivâs Sancağında vâkı' kazâlarda ihrâcı fermân olan piyâde neferâtın ihrâcına ta'arûz iden olursa o makûleleri dahı bî-eyyi hâl ele getürüp ahz ve kal'a-bend itdirilüp vuku' üzre der-i devlet medâruma arz eyleyesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhu* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâ'il-i C. sene 1106

435

Samsun ve Carşanba ve Kuruçay ve Hamidpazarı kâdîlarına ve yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına hüküm ki,
İş bu sene-i mübâreke de musâmmem olan sefer-i hümâyûn için taht-ı kazânızda kasabât ve kurâda ve ol havâliye ve iskelelerde sâkin ve mukîm ve müsâfiru's-sahîhu'l-esâmi ve esâmisi çalık olan yeniçeri tâ'ifesinden ve dirliğe râğıb yiğitlerden beş yüz nefer müsellâh neferât tahrîr ve serdârları ref' olup hâlâ altıncı bölüğün Mehmed serdâr nasb olup yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâluhu* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâ'il-i C. sene 1106

437

Belgrad muhâfızı olan vezîrim Ca'fer Paşa'ya hüküm ki,
Edirne Macar kralı Tököli İmre'nin üç yüz nefer süvâri ve beş yüz nefer piyâde askerünün altı aylık ma'îşetleri taraf-ı mîrîden verilüp Vüştece'de evler ve kulubeler yapup kışlamâları fermânım olmuşdu. Lâkin kereste ve kazâk ve tüccâr tedârükine

iktidârları olmamağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzre mesfûrlar Vüştice'de sâkin olacak ev ve kulubeler yapmağa kereste ve kazâk ve nüccâr tedârûki ve sâ'ir husûslarda i'ânet üzre olup tanzîm-i ahvâl ve himâyet ve sıyânetlerine tekayyüd ve ihtimâm eylesin diyü yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

438

Karaman Beglerbegisi pâyesiyle ber-vech-i aralık Hüdâvendigâr Sancağına mutasarrıf olan Abdullah *dâme ikbâluhûya* hüküm ki,
Memâlik-i İslâmiyenin sedd-i sedîdi olan Bosna serhâddînin avn-i hakla hıfz ü hırâseti e'âzîm-ı umûr-ı dîn ü devlet-i aliyemden olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ- ileyhün. Husûs-ı merkûm için mükemmel ve mürettep kapun halkı ile Emîrül-Ümerâ'il-Kirâm Bosna Beglerbegisi Mehmed *dâme ikbâluhûnun* yanına emr-i şerîfümle me'mûr olup iktizâ iden hidemât-ı aliyemde re'y-i savâb-dîdi üzre bulunmak için sana kirâren ve mîrâren tenbîh ve te'kîd olunup bu mahâlde me'mûr olduğın üzre mükemmel kapun ile hidemât-ı dîn-i mübînde bezl-i tâb ve kuvân eylemek üzereki lâzım iken kapun dağıtılp me'mûr olduğın hizmetde âdemîn ekall-i kalîl olduğü istima' olunmağın mes'ûl olmışsındur. İmdi bu bâbada gereği gibi basîret ve intibâh ile hareket edüp mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğın üzre kapun mükemmel edüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanında bulunup iktizâ iden hidemât-ı aliyemde ve uğûr-ı hümayûnda mîr-i mîrân-ı mûmâ- ileyhün râ'y-i savâb-dîdi üzre baş ve can ile bezl-i kudret ve mesâmi'-i cem'île vücûda getürmeği sarf-ı meknet eylesin. Şöyle ki bundan sonra kapun mükemmel olmayup veyahud mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün emrine muhâlefet ile hidemât-ı dîn -i mübînde tekâsül ü taksîrınız zuhûr iderse bir dürlü özr ve cevâbın isgâ olunmayup mazhar-ı gazâb-ateşpâreme olursun. Ana göre sebep-i dîn-i mübînde ittifâk ve ittihâd ve gönül birliği ile ikdâm ve ihtimâm eylesin diyü yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

Bir sûreti, Karaman beglerbegiliği pâyesiyle ber-vech-i aralık Yenişehirli Sancağı mutasarrıfı Mehmed *dâme ikbâluhûya* beş yüz nefer tüfeng-endâz âdemleriyle hidmet-i muhâfazâda olmak üzere.

Bir sûreti, sâbıkan Rûm-ili beglerbegliği pâyesiyle baş defterdâr olup ber-vech-i aralık Kilis sancağına mutasarrıf İsmâ'îl Paşa'ya.

İstanbul kâ'im-makâmına ve topçubaşına olan [.....] hüküm ki, Rodos kal'asında dergâh-ı mu'allâm topçuları az olup lüzûmu olmağla Asitâne-i Sa'âdetümde ocaklarının atık neferâtdan yirmi beş nefer ve tuvânâ yiğitlerden yirmi beş nefer dahil kânûn üzere müceddeden bidergâh ve cümlesi elli nefer olmak üzere tekmil ve bir gün evvel Rodos kal'asına gönderilüp hidemât-ı aliyemde mevcûd itdürilmek üzere bi'l- fi'l baş defterdâr Hâlîl *dâme uluvvühû* itmekle vezîr-i müşârûn-ileyh ve topçubaşı mûmâ-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

İstanbul kâ'im-makâmına ve cebecibaşı vekili [.....] *zîde kadruhûye* hüküm ki, Rodos kal'asında dergâh-ı mu'allâm cebecileri az olup lüzûmı olmağla Asitâne-i Sa'âdetümde ocakları atık neferâtdan elli nefer ve tuvânâ yiğitlerden elli nefer dahil kânûn üzere müceddeden bidergâh ve cümlesi yüz nefer olmak üzere tekmil ve bir gün evvel Rodos kal'asına gönderilüp hidemât-ı aliyemde mevcûd itdürilmek bi'l-fi'l baş defterdâr olan Hâlîl *dâme uluvvühû* i'lâm itdükde sen ki vezîr-i müşârûn-ileyh ve cebeci

başı vekîli mûmâ-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdur Fî Evâ'îl-i C. sene 1106

443

İstanbul kâ'im-makâmına hüküm ki,
Tüccâr tâ'ifesinden olup Mahmiye-i İstanbul'da vâkı' handa sâkin Bağdâdî Mehmed Bâkî nâm şâkinin Edirne'ye ihzârı lâzım gelmeğin imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı mezbûr her ne mahâlde ise bi-eyyi hâl buldurup getürdüp yanına âdemler koşup kayd ü bendle Edirne'ye ihzâr eyleyüp zinhâr i'lân ve gaybet etmelü eyleyüp bi-eyyi-vechin kân buldurmağa tekayyüd ve ihtimâm eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî Evâ'îl-i C. sene1106

444

Şâm Vâlisi ve Mîru'l-Haccı olan Vezîr İsmâ'îl Paşa'ya hüküm ki,
Sâbıkan Emr-i Mekke-i Mükerrreme olan Şerîf Sa'id oğlu Sa'id'ün bi-eyyi hâl ele getirülüp der-i devlet-medâruma gönderilmesi mühim ve muktazî olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Sen inşâ'allahü te'âlâ huccâc-ı zevîl-ibtihâc ile Mekke-i Mükerrreme *zâdehe'llahü te'âlâ şerefan ve ta'zimeye* vardukda ahâli-i haremeyn-i huccâc -i müslimînin ihtilâl ve teşevvüş-i ahvâline mü'eddî olacak vech üzre lütf-ı tebdîr ve hüsn-rây'i ve reviyet-i dil-pezîr vechile ihkâkıyla bi-eyyi hâlin mumâ-ileyhimâyı ele getürüp der-i devlet-medâruma irsâl ve ol emâkin-i mukaddesenün tanzîm ü tensîk-ı ahvâliyle ihtimâm eylemek bâbında deyü yazılmışdur. Fî Evâ'îl-i C. sene1106

445

Ve Cidde-i Ma'mûra Sancağıyla Habeş Vâlisi olup Mekke-i Mükerrreme'de Şeyhu'l-Harâm olan vezîr Mehmed Paşa'ya dahı hitâb olunup tebdîl olunmuşdur. Fî evâhîr-i sene 1106

Emîr-i Mekke-i Mükerrreme Şerîf Abdullâh bin Hâşim'e ve Şâm Vâlisi olup Mîr-Hâc olan vezîr İsmâ'îl Paşa'ya ve Mekke-i Mükerrreme kâdîsına hüküm ki,
 Mekke-i Mükerrreme *şerrefeh'allahü te'âlâ ile yevmi'l-kıyâm* sâkinlerinden kıdvetül-
 emâcid ve'l-a'yân vezîr Osman *zîde mecdühü* dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl edüp bundan
 akdem Şerîf hizmetinde olup hılâf-ı şer'î-şerîf kimesneye te'addîsi olmayup ve ahâli-i
 Mekke-i Mükerrreme kendüden râzî ve şâkîr iken mücerred ahz ve celb sebebi ile senden
 huccâc-ı amîm müştekî olmağla Mekke-i Mükerrremiden Hacer Begi zamânü'l-idâriden
 ba'zıları dahî akçemiz aldın diyü isnâd ile mumâ-ileyhe rencîde itmeleriyle bundan
 akdem Mekke-i Mükerrreme kâdîsı husûsunda afv-i meclîs-i şer'-ı şerîf oldukda şer'an
 üzerine bir nesne faş olmamak ve ahâli-i Mekke-i Mükerrreme'nin mumâ-ileyhden râzî
 ve şükrân üzre oldukları hacda ve ulamâ ve sulahâ ve müderris ve kasâ'im ve e'imme ve
 hutab'âyı mahzar eyledüklerin bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum recâ itmeğın
 mezbûrun hüsn-i hâli hamiyet ve mahzar olunmakda mâdâme ki kendü hâlinde olup
 hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye vaz' ve te'addîsi olmayacağından rencîde ve remîde
 olunmayup ammâ bu bahâne ile kendüden idde'â-yı hukuk idenler men' olunmayup bir
 ferde özr olunmak ihtimâli olmamak için yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

Tokad ve Osmancık ve Merzifon ve Köprü ve Lâdik ve Niksar ve Divriği ve Sivâs ve
 Karabâd ve Amasya ve Çorum kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı' yeniçeri
 serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki,
 İnşâ'llahü te'âlâ iş bu sene-i mübârekeke muhakkak olan sefer-i hümâyûnum için
 ziyâde piyâde neferâtını cem' ve tedârüki ehemmi mühimmât-ı dîn ü devlet-i
 aliyyemden olup taht-ı kazânızda kasabât ve kurâda ve ol havâlîlerde sâkin-i mukîm ve
 müsâfir-i sahîhü'l-esâmi ve gerek çalık yeniçeri ve mukaddemâ yeniçeri olup dirliklerin
 inkâr idenler ve dirliğe râğîb olanlardan ve ceng ve harbe kâdir kul oğlanlarından üç bin
 nefer piyâde cem' ve tadârik ve inşâ'llahü te'âlâ nevrûz-ı firûzdan mukaddem hareket

ve vakt ü zamâniyle gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eylemeleri bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmağla hâlâ dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri çavuşlarından on dört bölüğün Ebûbekr Çavuş *zîde kadruhû* zikr olunan kazâlarda vâkı' serdârlar üzerine serdâr ve baş u buğ ta'yin olunmağın siz ki kâdîlar ve serdârlar ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş-erlerisiz . Gerekdür ki sâdır olan fermân-ı âlişânım mücebince cümleniz dâmin-i gayret-i dermiyân ve çavuş-ı mezbûr ma'rifetiyle her kazâda mahsûs bir yarak açdurup ve her yarağın altına üç yüz olmak üzere cem' ve tedârük ve her üç yüz nefere bir yarak ve her bir yarak üzerine emekdâr ve ihtiyâr olan yeniçerilerden bir ağa ta'yin olunup mecmû' on bir yarak ve üç bin nefer olmak üzere hâzır ü âmâde ve inşâ'allahü te'âlâ nevrûz-ı firûzda Edirne sahrâsında gelüp isbât-ı vücûd etmeleri için bu emr-i mühimmün tekmîli bâbında sa'y ü ikdâm eylesin. İnşâ'allahü te'âlâ neferât-ı mezbûre gelüp me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnda mevcûd ve edâ-yı hizmet eyledüklerinde küllî re'ıyyet ve ağalarına ve yarakdârlarına dahı kanûn-ı kadîm üzere ri'âyet ve inâyet-i pâdişâhâneme mazhâr olmâları emr-i mukarrerdir. İmdi husûs-ı merkûmda gayret ve hamıyyet ve bir gün evvel itmâm ve Der-Sakız'da bezli kudret eylesiniz ve sen ki piyâde neferât ihrâcına me'mûr olan çavuş-ı merkûmsun. Sen dahı me'mûr olduğın üzere zikr olunan kazâlara mahsûs bir yarak açdurup ve her yarağın altına üç yüz nefer olmak üzere tedârük beher yarağın üzerine ber-mukaddem ve mu'temed ağa nasb idüp mecmû' on bir yarak ve üç bin nefer olmak üzere pâk-ı müsellâh ve tuvânâ yiğitler ihrâca ve cümle serdârların dahı baş ve buğ yarakların açtırup neferâtların altına cem' ve cümlenin üzerine serdâr ve baş ve buğ olup nefsi-neferât-ı mezbûr ile me'an kalkup me'mûr olduğın üzere vakt ü zamâniyle gelüp hidemât-ı alıyyemden ızhâr-ı gayret ve hamıyyet eylesin. Huzûr-ı mezbûr mücerred sana tefvîz ve sipâriş olınmakla ana göre ikdâm-ı tâm ve sa'y-i ihtimâm idüp bu emr-i mühimmenin itmâm ü tekmîli bâbında sa'y-i belîğ eylesin. Şöyle ki ihmâl ü tekâsül veyahud tâma'-i hâme sebebiyle celb-i mâl itmekle re'âyâ fukarâsından ve gayrından bir ferde cevri ve te'addi ve mürûr ve ubûr eyledüğün kasabât ve kurâda kimesneye zulm ve cefâ veyahud vakt ü zamâniyle gelüp erişmeyecek olursan bu bâbda asla özri ve cevâbın makbûl olmayup eşedd-i ukûbât ile katl olınmak mukarrerdir. Ana göre encâm-kârî idüp hılâf-ı fermân-ı vaz' ve hareket eylemekten be-gâyet ihtizâr eylesin ve zikr olunan kazâlarda ihrâcı fermânım olunan yarakları ve serdârları memûr oldukları mahâlde

yolladıktan sonra tekrâr teftîş ve ta'arrûz ve neferât-ı mezbûrede ve serdârların girû kalmış varsa bi-eyyi vech-i kân ele götürüp ahz ve muhkem kal'a-bend ve lâzım gelen cezâları vermek için der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eylesin ki bu emr-i celîlde taksîrât ve bu makûle girû ric'at idenlerün eşedd-i ukûbiyyet ile cezâları virilüp sâ'ire dahı mücib-i ibret ve sebep-i nasihât oluna diyü bi'l-fi'îl dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası Murâd *dâme ikbâlihû* tarafundanm mühürlü mektûb virilmek mâcibince amel olunmak üzre yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C.sene 1106

448

Silistre Sancağında vâkı' kâdîlara ve kethüdâlara hüküm ki, Size kazâlarımızdan yarar ve tuvânâ yiğitlerden ve kul oğullarından müceddeden serdengeçdi tahrîr ve Tuna-i İbsete'de vâkı' Demîrkapu ve Gügercinlik ve Bojrikça(?) taraflarında muhâfaza ve sâ'ir vâkı' olan hizmetlerde mevcûd bulunmak şartıyla altı akçe iptidâ ve dört akçe terakki onar akçe yevmiyye ile iki yüz elli nefer sipâh serdengeçtileri tahrîr ve ordu-yu hümâyûnum ol tarafa varup yokladıkları ibtidâ tezkereleri ve serdengeçti ağası ve sâ'ir zâbıtalarnın neferâtta fazl-ı mu'tâd üzre terakkileri virilüp ve ocakları tarafında [.....] *zîde kadruhû* serdengeçti ağası ta'yîn olunmağla ağaları mektûbu mücebince hüküm yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

449

Bir sûreti, Niğbolı sancağında vâkı' kâdîlara ve kethüdâlarına vech-i meşrûh üzre iki yüz elli nefer sipâh serdengeçtileri için yazılmışdur.

450

Bir sûreti, Silistre ve Niğbolı sancaklarında vâkı' kâdlara ve kethüdâlarına iki yüz elli nefer silâhdâr serdengeçtileri için yazılmışdur.

Bir sûreti, Silistre ve Niğbolu sancaklarında vâkı' kâdîlara ve kethüdâlarına iki yüz elli nefer silâhdâr serdengeçtileri için yazılmışdır.

Sis ve Payas voyvodası kâdîlarına ve ayân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki, İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene-i mürbârekede mukarrer ve muhakkak olan sefer-i hümaynuma ziyâde piyâde ve süvâri neferât cem' ve tedârüki ehemmi-i mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olup taht-ı kazânızda kasabât ve kurâ'da sâkin ü mukîm ve müsâfir-i sahîhü'l-esâmî ve esâmîsi çalık yeniçeri tâ'ifesinden ve kul oğlanlarından bir kaç seneden berü yeniçeri olup dirlikleri inkâr idenlerden ve dirliğe râğîb tuvânâ yiğitlerden iki yüz nefer piyâde ve süvâri mükemmel ve müsellâh serdengeçtileri neferât tedârük ve inşâ'llâhü te'âlâ nevrûz-ı firûzdan mukaddem hareket ve mahsûs serdengeçti yarağı açdurup neferât-ı mezbûru altına cem' ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd itmeleri fermânım olup zikr olunan kazâlardan yeniçeri serdârları ref' olup yerine üslup-ı sâbık üzere on dokuz bölüğün mütekâ'idi sâbıkan serdengeçti ağası olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran İbrahim *zîde karuhû* serdâr nasb ve ta'yîn ve neferât-ı mezbûrun ihrâcı merkûm sipâriş olunmağla mu'tâd-ı kadîm üzere vâkı' olan beytü'l-mâlları ahz ve kabz ve üzerlerine serdâr ve zabıt bilüp sözünden taşra ve raydan hârice ve hareket itdürilmeyüp sâdır olan fermânım mücebince siz ki kâdîlar ve ayân-ı vilâyetin iş erlerisiz. Zikr olunan kazâlardan ihrâcı fermânım olan iki nefer piyâde ve süvâri serdengeçti neferâtları ihrâc ve neferât-ı mezbûre için mahsûs yarak açtırup ol mikdâr neferin cem' ve mu'accelen evlerinden ve evlerinden ihrâca bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp me'mûr oldukları üzere Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet etmeleri için cümleiniz dâmin-i gayreti dermiyân ve bu emri-i mühimmün tekmîlinde bezl-i kudret eylesin. Ve sen ki serdârsın sen dahı me'mûr olduğun üzere fermânım olan iki yüz nefer piyâde ve süvâri serdengeçti neferâtlarını bir gün ve bir sâ'at mukaddem cem' ve tedârük ve vakt ü zamâniyle vilâyetlerinden

ihrâca ve neferât-ı mezbûre için mahsûs bir yarak açup önlerine düşüp vakt ü mezbûrda gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eylesin. Şöyle ki husûs-ı mezbûrda ihmâl ü tekâsül ve tama’-ı hâme sebebi ile celb-i mâl edüp veyahud mürûr ve übûr eyledüğin kasabât ve kurâ’dan re’âyâ fukarâsından mâ’adâsından bir ferde zulm ve ta’eddî edüp vakt ü zamâniyle gelüp irişmeyecek olursan bu bâbda özr ve cevâbın makbûl-ı hümâyûnum olmayup eşedd-i ukûbetle katl olunman mukarrerdir. Ve ana göre akibet-endîş olup hılâf-ı fermân vaz’ ve hareketden be-gâyet ihtizâr eylesin diyü yeniçeri apası Murâd *dâme ikbâlühûn*ün mektûbu yazılmıştır. Fî evâ’îl-i C. sene 1106

453

Anadolu’da eşkiyâ def’ine ve asker tesyîrine me’mûr olan Vezîr Genç Mehmed Paşa’ya hüküm ki,

Anadolu’da ref’-i râhda şakâvet iden Begzade ve Zor Abbas demekle ma’rûf şakîler hevâlarına tâbî’ mikdâr eşkiyâ ile hâlâ Tokad ve ol havâlilerde gezüp kat’-ı tarîk ve gâret-i emvâl edüp fesâd ü şakâvet üzere olup emîru’l-ümerâ’îl-kirâm sâbikan Rakka Beglerbegisi olan Mustafa *dâme ikbâlühû* üzerlerine teveccüh ve azîmet eyledüğü i’lâm olunup Anadolu’da zuhûr iden bu ma’kûle kuttâ’ît-tarîk eşkiyâsı her ne mahalde bulnurlarsa bi-eyyi hal ele getirilüp haklarından gelinüp şerr ü mazarratlarından ibâdullahı tahlîsı mahsûs senün zimmet-i ihtimâmına müfevviz olup zikr olunan şakîlerin dahı avn-i hakla ele getirilmesi senden matlûb olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün ileysün. Emr-i şerîfüm sana varduğı gibi kat’a te’hîr ve tevakkuf eylemeyüp ol mahdulların üzerlerine bi’n-nefs kendin mi varmağa muhtâcdır yohsa tarafundan mu’temed ve kâr-güzâr ademler ta’yîn ve irsâl itmekle mi olur. Hâsılı mezkûrların bu esnalarda ele getirülmesi lâ-büdd ve lâzım olmağın her ne tarîkla mümkün olursa bi-eyyi hal ele getirüp vücûd-ı habâ’isin aludlarını vechü’l-arzdan izâleye ve sâ’ir mahallerde haber aldığın eşkiyânın dahı kahr ve istîsâline kemâl-i basîret ü intibâh üzere ikdâm ve ihtimâm eyleyüp bu ma’kûle fesâdatün zulm ve gadr idenlerden Tekrâr iştikâ olunmakdan be-gâyet ittika eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâ’îl-i C. sene 1106

Eflak voyvodasına hüküm ki,

Sen ki voyvoda-i mezbûrsun. Bir kaç seneden berü Erdel boğazları tarafında vâkî yaylaklara ta'yîn-i hizmet-i muhâfazada olup lâkin bu sene-i mürbârecede bekâsı fermânım olan Fethu'l-İslâm kal'asının bir gün evvel binâ ve inşâ' ve tekmîli ehemmi-ümûrdan olmağla imdi emr-i şerîfüm varduğu gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp askerünle (.....) Fethu'l-İslâma mukâbili Çerneş nâm mahalle varup oturup Eflak memleketinde ve Demîrkapı taraflarında muhâfaza ve kal'a-i mezbûre bekâsı Emîru'l-Ümerâ'i'l-Kirâm Tuna kapudanı Ali *dâme ikbâlühû* ile me'an ikdâm ve ihtimâm ve Eflak'dan kifâyet mikdârı mirahor ve ademler ta'yîn edüp eyleyüp kal'a-i merkûmun bir gün evvel itmâmına sa'y eyleyüp ve sâ'ir me'mûr olduğın hizmet-i aliyyemde bezli iktidâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur.

Özi Beglerbegisi Yusuf *dâme ikbâlühûye* hüküm ki,

Nüfûz-ı İslâmiyyeden olan Tameşvar kal'asının ve ol havâlinin hıfz ü hirâseti ile ihtimâm-ı e'âzım-ı iştikâl umûr-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olmağla mükemmel kapun halkı ve eyâletin askeri ve süvâri olan kapusu halkından mâ'adâ üç nefer tûfeng-endâz piyâde ile Emîru'l-Ümerâ'i'l-Kirâm Nigbolı sancağına mutasarrıf olan İbrâhim *dâme ikbâlühû* ile me'an bi-eyyi hâlîn rûz-ı hızırda Tameşvar eyâletinde bulunmak üzere bundam kadem me'mûr olmuşsındur ki Tameşvar kal'ası serhad-i islâmiyyenin kilid ehemmiyeti mesâbesinde olup elbetde vakt-i merkûmda Tameşvar eyâletinde bulunmak ziyâdesiyle ehmm ü elzem olup sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Kış takrîbiyle hareket mümkün olmadı diyü bahâne veyahud bir gûne özr ve illet irâdıyla bu emr-i mühimmi te'hîr ve tevkîf eylemeği bir vecihle rızâ-yı hümâyûnum olmamağla seni şimdiden ikaz ve sonra bilmedim ve âgâh olmadım dememek için tekrâr tenbîh iktizâ itmekle imdi vakt-i merkûmda mahall-i mezbûrda bulunmadığın takdirce bir vecihle özr ve cevâbın isgâ ve özrün makbûl-ı hümâyûnum olmayacağı mukarrer mülâhaza edüp ana göre kapunu sâ'ir senelerden ziyâde mükemmel ve mürettep ve şimdiden hâzır u

müheyyâ edüp mukaddemâ fermânum olduğu üzere eyâlet-i merkûmenin alaybegileri zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ze'âmet ve tîmârlarının tahmîline göre kânûn üzere cebelüleri ve cümlesi yivlü tûfengleriyle müsellâh ve mürettep olmak üzere techîz ve adâd edüp muhâsıl-ı kelâm özr ve bahâne irâdını ber taraf edüp alaybegilerini ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla yanına gönderüp ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi dahı kaldırıp önlerine düşüp inşâ'llâhü te'âlâ her ne hal ise senden matlûb olduğu üzere rûz-ı hızırda Tameşvar eyâletinde bulunup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehâm nizâmü'l-âlem Tameşvar muhâfazasında olan vezîrim Hüseyin Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehünün* re'y-i savâb-dîdi üzere ol havâlîde iktizâ iden hidemât-ı aliyemde bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr edüp zinhar ve zinhar hilâfını irtikâb ile rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif vaz' ve hareketden be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında diyü yazılmıştır. Fî evâ'il-i C. sene 1106

456

Bir sûreti dahı, ber-vech-i aralık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan İbrahim *dâme ikbâlühû* mükemmel süvâri kapusu halkından mâ'adâ üç yüz nefer piyâde tûfeng endâz ile hidemât-ı aliyemde bezl-i makdûr eylemek için yazılmışdır. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

457

Silistre alaybegisine hüküm ki,

Nüfûz-ı İslâmiyyeden Tameşvar kal'ası ve havâlîlerinin keyd-i a'dâdan hıfz ve hirâseti e'âzım-ı ümûr-ı dîn ü devlet-i aliyemden olup Emîrû'l-Ümerâ'i'l-Kirâm Özi beglerbegisi Yûsuf *dâme ikbâlühû* ile rûz-ı hazarda bi-eyyi hâlîn Tameşvar eyâletinde bulunmak üzere me'mûr olmağın sen ki mîr-alay-ı merkûmsun. Sen dahı lîvâ-i mezbûrun bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla me'an me'mûr olmışındur. İmdi mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere lîvâ-i mezbûrun bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârını ze'âmet ve tîmârlarının tahmîline göre kânûn üzere cebelüleriyle ve yivlü tûfengleriyle müsellâh ve mürettep olmak üzere şimdiden techîz ve a'dâyı leyl ü nehâr tekayyüd ve ihtimâm edüp içlerinden bir nefer tûfengsiz olmamak üzere hâzır ve âmâde ve bi-eyyi hal rûz-ı

hızırda Tameşvar eyâletinde mevcûd bulunmak üzere vakt ü zamâniyle ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe azîmet etmezden mukaddem yanında bulunup ve me'an kalkup mahall-i me'mûra varup re'y-i savâb-dîdi üzere iktizâ iden hidemât-ı aliyemde bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylesin. Şöyle ki vakt-i merkûmda mahall-i me'mûrda bulunmayânların ze'âmet ve tîmârları ahara virilmekle iktifâ olunmayup buldukları yirlerde muhkem-i haklarından gelinmek muakrrerdir. Ana göre her birini habîr ve âgâh edüp hılâfından be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

458

Bir sûreti dahı Niğbolı alaybegisine.

459

Bir sûreti dahı Vize alaybegine.

460

Bir sûreti dahı Çirmen alaybegine.

461

Bir sûreti dahı Kırk-kilise alaybegine.

462

Ber-vech-i aralık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan İbrahim *dâme ikbâlühûye* hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Süvâri kapun halkından mâ'adâ üç yüz nefer piyâde tûfeng-endâz ademlerinle Emîrül-Ümerâ'il-Kirâm Özi Beglerbegisi Yûsuf *dâme*

ikbâlihû ile inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda bi-eyyi vech-i kân Tameşvar eyâletinde mevcûd bulunmak üzere mukaddemâ me'mûr olmuşsındur ki kemâ-fî'l-evvel vech-i meşrûh üzere me'mûr olmuşsındur ve lâkin Tahtalu Gerdânlığın üst tarafında Dört nâm mahalde ve Güvercinlik ve Ahram aralığında olan Etek(?) nâm mahalde müceddeden bekâsı fermânum olan palangaların avn-i hakla bir gün ve bir sâ'at mukaddem binâ ve itmâmı ziyâdesiyle mühimm ve muktazî olup senün palanga mesâbesinde vukûf-ı tammın olduğundan mâ'adâ palangalar tamam olunca ol havâli muhâfaza olunmak dahı lâzım olmağın imdi emr-i şerîfüm varduğı gibi kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp inşâ'llâhü te'âlâ mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun vech üzere mîr-i mîrân-ı bi-eyyi hal rûz-ı hızırda Tameşvar eyâletinde mevcûd bulunmak üzere süvâri kapun halkı ve üç yüz piyâde tüfeng-endâz ile bir gün evvel kalkup mahall-i mezbûre varup fermânum olan palangaların bir sâ'at evvel itmâmına bezl-i kudret ve palangalar tamam olunca ol havâlilerin hıfz ve hirâsetinde sarf-ı himmet eyleyüp zinhar ve zinhar me'mûr olduğun üzere Tameşvar tarafında kalmak mülâhazasıyla fermânum olan palangaların bekâsı husûsunda te'hîr ve terâhi eylesün. Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün hareketi vaktine değin palangalar tamam olmamışsa dahı bi-eyyi hal senün me'an gitmen mukatzîdir. Ve lâkin ahar mülâhazaya dâhil olup bu işin giru (.....) sebep olmakdan ihtizâr eyleyüp itmâm-ı hizmete bezl ve sa'y-i kudret eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

463

Bosna Beglerbegisi Mehmed Paşa *dâme ikbâlihû* ye hüküm ki, Gönderdüğün mektûb ve kâ'imenün gelüp Bosna serhaddine muta'allık i'lâm eyledüğün ahvâl ma'lûm-ı hümayûnum olmuşdur. Ibâden billahi te'âlâ sâbıkan a'dâ-yı eyyâm Üsküb'e varınca ol etrâfa müstevlî ve Bosna serhaddînin her tarafında memer ve mâberi ...*صيندر* olup bu kadar zamân amed-şüd münkati' ve kaht ve gala *صيندر* ahâlî-i vilâyetin ahvâllerini diğér gün iken Bosna vâlileri için kapuları halkı ve eyâletleri askeri ve iş erleriyle üzerlerine lâzım olduğun vech üzere eyâlet-i merkûmenin her tarafını hıfz ve hirâsete kıyâm ve hidemât-ı dîn-i mübîninde ne vecihle tekayyüd ve ihtimâm eyledükleri ma'lûmun olup bi-avnilahi te'âlâ hâlâ keyfiyyeti bu vech üzere olduğundan

mâ'adâ geçen seneden beru kimisi i'lâmınla ve nicesi dahı lüzûmu ihtimâliyle taraf-ı devlet-i aliyyemde eyâlet-i merkûmede olup kil'â ve palangalara kadîmi neferâtdan mâ'adâ müceddeden iki bin dört yüz doksan dört nefer ve Poçtil ve بوشقه اوبين . boğazlarına üç yüz otuz iki nefer ve Koca Boğazı için üç yüz nefer ki bu mecmû'ı bin yüz yirmi altı nefer ider. Tahrîr ve ordu-yu hümâyûnum Belgrad'da iken kapum kullarından yedi yüz elli nefer dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve elli beş nefer cebeci ve yirmi sekiz nefer topcu ve dokuz nefer top arabacısı ve atık topcularından dahı yirmi iki nefer ve atık top arabacılarından dahı dokuz nefer ki bu mecmû'î sekiz yüz yitmiş üç nefer ider. Neferât-ı mezkûra ile top ve levâzım-ı sâ'ire irsâl ve mukaddem ol tarafda olan serhad paşalarından mâ'adâ mükemmel kapularıyla üç dört paşa dahı ta'yîn ve Bosna serhaddi haydut yatağı olup teyakkuz ve intibâh üzere dahı hareket oluna. İnşâ'llâhü te'âlâ her tarafda hıfz ve hirâseti mukârenet-i avn-ı bârî ile hadd-i imtinâ'ına açup ve Bosna serhaddi bir vâkitte bu mertebe kaymış değil iken hâlâ senün bu kadar karâbeti ibaden billahi te'âlâ gaflet ve müsâmaha sebebi ile serhad-i merkûmenin bir meheline zarar erişmek ihtimâli olursa mücerred ibrâ-i zimmet itmiş bulunayım diyü bu mülâhazaya vâsil olmakdan nâşîdir. Ve lâkin senden evvel Bosna muhâfazasında olanlarda kangısının yanına bu kadar adem ta'yîn olundu? ve Bosna serhaddi ne zamân bu mertebe kaydı? Niçün te'mîn eyleyüp hizmet-i muhâfazada ana göre gayret ve hamiyet ile ikdâm ve ihtimâm eylemzsen. İmdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi bu ma'kûle fikr ve mülâhaza ve vaz' ve hareketi def eyleyüp hizmet-i dîn-i mübînde sadâkat ü istikâmet ve gayret ve hamiyet ile dâmin-i dermiyân ve hâb ve râhatı kendüne leyl ü nehâr harâm edüp avn-i hakla hıfz ve hirâseti farîza-i zimmetin olan Bosna eyaletinde vâki' kal'alar ve palangaların atık ve cedîd neferâtı mevcûd ve silâh ve pusâtlarıyla tekâmül ve hâzır ve âmâde ve ahvâllerine nizâm virüp basîret ve intibâh üzere olmaları için tenbîh ve te'kîd ve dâ'imâ ahvâllerine tekayyüd ve ihtimâm edüp ve sen dahı kapunu mükemmel ve mürettep ve eyâlet askerüni fermânum olduğı üzere cümlesini yivlü tefenkleriyle ve sâ'ir silâh ve pusâtları techîz ve gerek serhad paşaları ve gerek bundan akdem ol tarafâ me'mûr olan paşaların dahı kapularını fermânum olduğı üzere gereğı gibi mükemmel itdirüp ve kapum kullarını dahı zâbitları ma'rifetiyle cümlesini mevcûd itdirüp ve cümlesi ile hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk ile hareket ve eyâlet-i Bosna'da muhâfazaya muhtâc olan mahallerin cümlesini

hıfz ve hirâsete farîza-i zimmetin bilüp ana göre her tarafa göz kulak tutup inşea'llahü te'âlâ dâ'imâ hıfz u hirâsetleri hizmetinde bezl ü sa'y-i kudret eyleyüp her halde merdâne ve dilyârâne hareket ve uğur-ı dîn-i mübîninde her vecihle hidemât-ı pesen-dîde vücûda getürmeğe dikkât eylesin. Senden evvel olan Bosna muhâfizlarının vaktine göre senün yanına ta'yîn olunan asker ve gerek eyâlet-i merkûmede olan kıl'â ve palangalara müceddeden ta'yîn olunan neferâta nazarla katan özr ve bahâne edecek hâlîn yoktur. Cümle bilâd-ı islâmiyyeye Allah'a emânet sadâkat ü istikâmetden ayrılmayup sarf-ı sıdk ile bezl-i mechûd ve hilâfindan zinhar ve zinhar be-gâyet ihtizâr eylesin diyü yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

464

Âsitâne-i Sa'âdetümde bi'l-fi'il Topcubaşı [.....] *dâme mecduhûya* hüküm ki, Dergâh-ı mu'allâm topcularından Özi kal'asında topcu olmayup lüzûm ve iktizâsı olmağla kal'a-i merkûm için hâlâ Âsitâne-i Sa'âdetümde olan atîk topculardan yirmi nefer ve kırk nefer dahı müceddeden bidergâh olunup mecmû'an altmış nefer topcu olmak üzere tahrîr ve tekmîl olınmak üzere bi'l-fi'il başdefterdârım Hâlîl *dâme uluvvühü* i'lâm itmekle sen ki topcubaşı-ı mûmâ-ileyhsün. Vech-i meşrûh üzere Âsitâne-i Sa'âdetümde olan atîk topcu neferâtlardan yirmi nefer ve kırk nefer dahı müceddeden bidergâh ve cümlesi altmış nefer olmak üzere tekmîl ve hâzır ve mevcûd itdürmekde ihtimâm eylesin diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

465

Bi'l-fi'il cebeci başı [.....] *dâme mecduhûya* hüküm ki, Özi kal'ası muhâfazasında dergâh-ı mu'allâm cebecilerinden ancak altmış nefer cebeci olup dahı cebeci neferâtının lüzûmu olmağla kal'a-i merkûm için müceddeden bidergâh ve tashîhden yüz doksan nefer cebeci tahrîr ve tekmîl olınmak üzere iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm bi'l-fi'il baş defterdârım olan Hâlîl *dâme uluvvühü* i'lâm itmekle imdi sen ki mûmâ-ileyhsün . Özi kal'ası için tuvânâ yiğitlerden yüz doksan nefer cebeci

müceddeden bidergâh ve tashîh ve bir gün evvel itmâm ü tekmîl itdürmek için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

466

Van eyâletinde vâki' ber-vech-i arpalık Metris hâkimi Kocahan ve Çizan hakimi Hacı ve Hakkârî hâkimi İbrahim ve Hakk-ı Şebab hakimi İbrâhim ve Râzıkı ve Şürusı ve Mekes ve İsnabar dar-ı Erçiş ve Adilcevaz ve Ağakîse ve Barkiri ve Zebadîn sancakları beylerine hüküm ki,

Van eyâletinde zuhûr edüp sükkân-ı vilâyette ve fukarâyı ra'iyete bazı mertebe zulm ve te'addî ve îsâl-i mazarrat iden ekrad eşkıyâsının bi-avnillahi te'âlâ ele götürüp şerr ü mazarratları def'inde hıfz ve hirâsette memleketin ve himâyet ve siyânetinde ra'iyet ve sâ'ir me'mûr olduğu hidemât-ı aliyemde düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfehâm nizâmü'l-âlem Van muhâfazasında olan vezîrim Ali Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* tarafundan her birinize bilâ-iktizâ haber vardukda siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Her biriniz kapunuz halkını techîz ve tertîb ve kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp tâmmü's-silâh müstevfî ademleriniz ile kalkup icâleten yanına irişüp gerek zıkr olunan eşkıyâyı ele götürmekte ve gerek Van ve ol havâlilerde hıfz ve hirâsette ve sâ'ir me'mûr olduğu hidemât-ı aliyemde vezîr-i müşârün-ileyhün re'y-i savâb-dîdi üzere bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr edüp vezîr-i müşârün ileyhün sözüne muhalefette ve emrine mu'ateretde mukanedet ile hidemât-ı aliyemin ta'tîliyle bâ'is olmakdan her biriniz begâyet ihtizâr ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmuşdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

467

Kıbrıs vâlisine ve Lefkoşe monlasına ve Kıbrıs dizdârına hüküm ki,
İstanbul patriki İstos nâm rahib arz u hal edüp Erikli metropolidi olan Nagulaos nâm rahib fermân-ı şerîfemle Kıbrıs cezîresine nefy ve cezîre-bend olmağla ıslâh-ı nefis edüp itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın ba'de'l-yevm kendü hâlinde olmak üzere itlâk olunmak için hüküm yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

Van vâlisine ve kâdîsına ve [.....] kâdîlarına hüküm ki,
 Van kâdîsı mevlânâ Muhammed dergâh-ı mu'allâma mektûb ve Van'ın ulamâ ve sulahâ ve e'imme ve hutabâ ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve gilmânan-ı yemîn ve yesâr ve hisâr ve azebân ve çavuşân kal'a-i Van'a mahzar gönderüp Baban ve Rahbi tâ'ifesi eşkıyâsı dört beş seneden berü ve amma tevâbi'inden Erçiş ve Adilcevaz taraflarında teğallüben yapılip cerdatları lîvâ-i mezbûrdan karye-i ağa ve karye-i Ökümi ve karye-i Begicek ve karye-i Câniplü ve Karye-i Bados ve Erçişli Alican'ın evini nehb ü gâret ve karye göçerinden bin yüz seksen sığır ve Kazâ-i Adilcevaz' dan yedi yüz sığır ve bin ra's ganem ve karye hodkahından altmış sekiz sığır ve karye -i Genç Ali'den on altı kısırakların gâret itmeleriyle ehâlî-i vilâyet ve sana kasabât ve kurâ' iltimâslarıyla zikr olunan eşkıyâların mazarratları def için üzerlerine varıldukda Esah Sancağibegi Mirzâ eşkıyâ-yı mezbûruna sâhib çıkup üzerine cem' ve kendüsü Hamur kal'ası kurbunda meks ve tevâbi'inden Ülfet nâm şakîyi yedi ve sekiz yüz mîkdârı eşkıyâya baş urup Erçiş sancağında havass-ı hümâyûnum karyelerinde Eflak nâm karayeden bin dokuz yüz elli sığır ve kırk at ve altmış adet hânenin bi'l-cümle emvâl ve isas-ı beytlerin ve erbâb-ı tîmâr karyelerinden Deklan nâm karyenün iki yüz elli re's sığır ve beş yüz adet koyun ve on adet at ve on beş hânenin emvâl ve erzâklarını ve Dekrek nâm karyenün on adet at ve beş yüz sığır ve sekiz yüz koyun ve on beş hânenin bi'l-cümle emvâl ve erzâklarını ve Halepkan nâm karyede dokuz yüz elli sığır ve on üç at ve yirmi hânenün bi'l-cümle emvâl ve erzâklarını ve ze'âmet karyelerinden Kürek nâm karyenün üç yüz elli sığır ve on bir atların ve bir adet kilise (?) ile sekiz nefer ademlerin ihrak urup ve Erbasuyu'nun(!) nâm karyenün elli adet sığır ve Derekend nâm karyenün sekiz yüz koyun ve erbâb-ı tîmâr karyelerinden Çora nâm karyenün bin yüz koyun ve sekiz adet sığır ve Baban Bey nâm karyenün üç yüz koyun ve Görgüs nâm karyenün dört yüz sığır ve Adilcevaz sancağınma ze'âmet karyelerinden Törsün nâm karyenün sekiz yüz koyun ve altı yüz sığır ve on beş at ve tîmâr karyelerinden Beysürü nâm karyenün dört yüz sığır ve dört yüz koyun ve sekiz at ve on dört aded hânenin emvâl ve erzâkalarını ve Adilcevaz kazâsının bin beş yüz ra's koyunları ni'amen ve gâret ve ricâl ve nisvândan on

sekiz nefer adam katl ve otuz üç nefer adam mecrûh eyledüklerinden mâ'adâ zikr oluna kurâ'lar ahâlîsine erleriniz ile kalkup gelüp Besan Sancağı toprağında vatan tutup Erçiş ve Adilcevas sancaklarını harâb eylemişsiniz. Tekrâr evelerimize varup cümlelerinizi katl iderüz diyü tahfif ve tenbîh itmeleriyle re'âyâ fukarâsını karâr tutamayup perâkende olmalarına bâ'is oldukların ve ve bu bâbda haml-i şer'ıyyelerini olduğın bildürüp zikr olunan şakîlerin şer ve mazarratları fukarâ üzerinden ref' ve nehb ü gâret olunan emvâl ve erzâk ve davâbbların şer'le sâhiblerine alıvermek bâbında emr-i şerîfüm virilmek recâsına arz ve mahzar eyledükleri ecilden sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Derûn-ı mahzarda mestûr olan eşkiyâyı hüsn-i tedbîr ve tedârük ile bi-eyyi hal ele götürüp nehb ü gâret eyledükleri emvâl ve devâb ve sâ'ir eşkiyâ her ne ise ma'rifet-i şer'le eshâbına istirdâd olunduktan sonra zikr olunan eşkiyâdan bi-hasebi's-şer' katl iktizâ idenleri katl ve haps lâzım gelenleri haps idüp her birinün ukûbât-ı meşrû'ıyyeden müstehık oldukları cezâları tertîb ve icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunduktan sonra vukû'ı ve sıhhati üzre der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm olunmak emrim ol mudur buyurdumki. Fi evâsıt-ı C. sene 1106

Te'kîden amma mukayyed olasun ki bahâne ile kendü hâlînde olanlara te'addî ve ve celb-i mâl olinmakdan be-gâyet ihtizâr ve ictinâb üzre hareket eyleyesin diyü tahrîr olinmişdur.

469

Fermân-ı celilü' ş-şânım mücebince amel edesin. Hilâfindan hazer oluna diyü ünvanına hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum keşîde olinmişdur.

470

Anatoli'nun sol kol nihâyetine varınca vâki' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve ayân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki, Eşrâr-ı küffâr ve muharibin-i düzâh-ı karâr-ı gayret-i edyân-ı batıllarıyla birbirlerinden istinfâr ve istinsâr ile tarîk-ı bilâd-ı islâmiyyeye müstevlî olmağla bi-inayetillahi te'âlâ def'-i kîd-ü mazarratları içün bu vakitte cihâd birbirini veli iderek şarkan ve garban

amme-i mü'minîn ve kâffe-i müvahîdîn üzerine savm ve sâlât gibi farz-ı ayn olur. Husûs-ı merkûm şeyhulislâmdan istifâ olundukda harbî kefere bilâd-ı müslimînden bir beldeye müstevlî olup belde-i mezbûre ve kurbunda olan bilâdün ahâlîsi def'e kâdir olmayalar. Kefere-i mezbûreyi def'i mümkün olacak bilâd-ı müslimînin cihâda kâdir ahâlîsi üzerine farz-ı ayn olur. انفروا حفافا و تقالا ای اخرجوا
 الالجحاد شبابا و شی و حال اور کبانامشاة “gerek ağır ve gerek hafif cihada katılınz. İster genç, ister ihtiyar ve ister binekli, ister yaya savaşa gıdın” (9/41) başka (ihmâl ü tekâsül iderlerse ism-i azim ile ism olup dünyada ta'zîz-i şedîde ve ukbâda azâb-ı elîme müstehâk olurlar. Bu husûsda cihâd-ı mezkûrun farzını inkâr idenlere tecdîd-i imân ve ve nikâh lâzım olur. Isrâr idüp tecdîd-i imân itmeyenlerin kanları dahı helaldır diyü fetevâ-yı şerîfe verülüp amme-i mü'minîn ve kâffe-i müvahhıdın bu hükmü şer' ile mahkûm ve bu emr-i muftarızu'l- imtisâlîm me'mûr oldukdan sonra devlet-i aliyemin bu husûs için mevzu' ve mu'în ve muvazzaf olan mu'temedün bih askerün bi-tarîku'l-ulâ olup inşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene-i mürbâreke de ordu-yu hümâyûn-ı nusret-makrûnum sâ'ir senelerden mukaddem hareketi fermânum olup i'zâz -ı dîn -i mübînde ve def-i mazarrat -ı müşrikin için azm ve tasmîm olan gazevem için ve cihâd-ı hümâyûna me'mûr olan gerek mukîm ve müsâfir ve sahîhül-esâmî çalık yeniçeri ve korucu ve oturak ve cebeci ve topcu ve top arabacısı ve kul oğulları ve sâ'ir tavâ'if-i askeri bi-eyyi hal rûz-ı hızırda gelüp Edirne sahrâsında mu'asker-i nusret eserimde mevcûd bulunmaları mühim ve muktazî olmağla vech-i meşrûh üzre bundan akdem cümlesini tenbîh ve te'kîd ve hâzır ve âmâde olmaları için sâdir olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnum ve fermân-ı âlişânım mücebince ocakları tarafundan dahı kul ve kula mahusu çavuşlar ta'yîn ve irsâl olunmuşdu. Tavâ'if-i mezbûrede bir ferd geruye kalmayup cümlesi ala eyyi hal vakt-i merkûmda mahall-i mezbûrda bulunmaları ziyâdesiyle mühim ve muktazî olmağla fetevâ-yı meşrûh üzre virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdir olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince umûmen evlerinden ve yirlerinden ihrâc ve serdârları yarağı açup önlerine düşüp inşâ'llâhü te'âlâ gelüp rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve sâ'ir lîvâ-i Rasûlullahda mevcûd bulunmaları için hâlâ taraf-ı devlet-i aliyemden müfettişler ve vüzerâ-yı ızamdan sürücü ta'yîn olunmağın ocakları tarafında dahı sâbikan kul kethudâsı olan Ali zîde mecdühû ta'yîn ve irsâl olunmağın inşâ'llâhü te'âlâ her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olursa siz ki

kādîlarsız. Virilen fetevâ-yı şerîfem ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumun mazmûn-ı münîfi mecmu'-ı-nâs olan mahallerde nidâ ve cümle ilân ve işâra ve guzât-ı müslimîni habîr ve âgâh idüp zinhar ve zinhar içlerinden bir ferdîn geruye kalmasına ruhsat ve müsâ'ade göstermeyüp umûmen gelüp me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnda mevcûd ve iskât-ı farîza-i cihâd itmelerine nasb ve idüp her biriniz ziyâdesiyle takâyyüd ve ihtimâm edesüz. Bu vakt-i sâ'ir evkâtte nisbetle ve bu gâzâ-yı ekber sâ'ir ile gâzâvate kıyâs olunmayup tevkîr-ı icmâd iktizâ itmekle bu emr- i hatırda müsâmaha ve tekâsül veyahud tavâ'if-i askeriyede nefis-i vahîd bir takrîb ile giruye kalmasına müsâ'ade eylediğiniz sem'-i hümâyûnuma ilkâ olursa virilen fetevâ-yı şerîfeye ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumun hılâfını mürtekip olduğunuzdan nâşî mücerred azl ile iktifâ olunmayup hakkında bir-vech-i sezâ cezâ olunacağı mukarrer ve muhakkak yapıp ana göre bir yerde dâmen-i ihtimâm olup hılâfını irtikâbindan ictinâb eylesiz. Ve sizki serdârlarsız . Sebeb-i dîn-i mübînde ve uğur-ı hümâyûnda meymenet-kârînimde gayret ve hamiyeti dermiyân idüp virilen fetevâ-yı şerîfe mûcebince askerlikden kat'-ı nazar-ı cümle-i ehl-i islâmıdan olup bu vâkîtte cihâd-ı mezkûrun farzını inkâr ve isrâr idüp ve adem-i itâ'attan bulunanların şer'an katilleri helâl olunca yeniçeri ve cebeci ve sâ'ir devlet-i aliyemin mu'în ve muvazzaf askerlerden iken sizin cihâd idenlerün hakkında ne vechile tertîb-i cezâ lâzım geldiğini mülâhaza idüp ana göre cümle neferin dahı habîr ve âgâh ve cihâd-ı a'daya tahrîs idüp ve yeraklar açup bir ferdi geruye komayup mükemmel ve müsellâh yivlü tûfengleriyle yarağınız eline cem' ve ma'iyet ve ittifâk ile hareket ve önlerine düşüp esnâ-yı tarîkda ayak sürümeyüp ve re'âyâ fukarâsından ve gayrından bir ferde hılâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addî olunmamak üzere inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mu'asker-i nusret-eserime mülhâk ve mülâkî ve taht-ı livâ-i rasûlullahda mevcûd ve edâ-yı hizmet eylesiz. İnşâ'llâhü te'âlâ sahîhu'l-esâmî olanlar odasına ve çalık olanlar tashîh ve kul oğulları müceddeden bidergâh ve korucu ve oturak olanlar dahı kânûn-ı kadîm üzere Âsitâne-i Sa'âdetim muhâfazasında ikâmet edüp hizmet-i lâzımelerinde mecd ü sâ'î olanlar tavâ'if-i merkûmede bir ferdîn giruye kladığuna rızâ-yı hümâyûnum olmamağla bir serdâr ve serdâr vekili ve çavuş ve kapucu ve'l-hâsıl gerek sahîhu'l-esâmî ve gerek esâmîsi çalık olanlarda ve kul oğullarından **وغيرهم** askerlik idde'âsında olup sonrada dirliklerini inkâr idenlerde bir ferdi evlerinde ve yirlerinde kalmak ihtimâli olursa min-ba'd ocakları

tarafundan sahib çıkılmaz . Virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince haklarında lâzım gelen cezâları müfettişler ma'rifetiyle tertîb ve sâ'ire mucîb-i ibret ve sebep-i nasîhat olmak üzere muhkem haklarından gelinmek mukarrer ve muhakkaktır. Veballerin boyunlarına bilmiş olup ana göre mülâhaza edüp hilâfindan be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylesiniz. Ve sen ki sürücü ta'yîn olunan mûmâ-ileyhsün. Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ocağının mu'temed ve kâr-güzârlarından olmağla bu emr-i mühimmün dilhâh üzere tekmîliyle senün uhdende ihtimâmına tefvîz ve havâle olunmuşdur. Gerekdir ki boş tutmayup kemâl-i basîret ve intibâh üzere hareket ve ihrâcına me'mûr olduğun tavâ'if-i askeriyede bir ferdi komayup me'mûr oldukları üzere beher-hal rûz-ı hızırda gelüp isbât-ı vücûd itmek üzere umûmen evlerinde ve yirlerinde ihrâca ve me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma yollayup ihrâc ve irsâl eylediğün kazâların serdâr ve neferâtların dahı ale'l-esâmî defter ve mumzâ ve mahtûm defterinün bir sûreti serdârları yedîne teslim ve sûreti dahı mektûbun ile der-i devlet-medâruma irsâl ve i'lâm eylesin ki geldüklerinde ale'l-esâmî yoklayup itâ'at-ı fermân-ı şerîfem eyleyüp gelmeyenler bi-eyyi hal ele getirilüp virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince kendüleri katl ve emvâl ve erzâkları mîrî için girift oluna. Ve serdârlar dahı itâ'at-ı fermân-ı şerîfem eylemeyüp ve me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma gelmeyüp ve yahud tame'-hâmeleri sebebi le neferâtdan zî-kudret olanların giruye kalmalarına müsâ'ade edüp bunu gibi emr-i mühimde taksîr iden gerek serdâr ve gerek neferât her kim olursa olsun ol ma'kûleleri dahı bi-eyyi hal vech-i kân ele getürüp virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâ'ire mucîb-i ibret ve sebep-i nasîhat olmak için haklarında lâzım gelen cezâları tertîb ve emvâl ve erzâkları mîrî için girift olunmak üzere ma'rifet-i şer'le muhkem-i kal'a-bend ve ism ve resimleriyle der-i devlet-medâruma i'lâm eyleyüp ve inşâ'llâhü te'âlâ her kazânın askerüni bu minvâl üzere ihrâc ve irsâl iderek sol kolun nihayetine değün vardukdan sonra cümliden gerüye kalup sefer-i hümâyûnuma me'mûr olanların adların alup bir yerde andan giruye kalmış varsa anları dahı anıyla kalkıp me'mûr olduğun üzere serdâr ve serdâr vekili ve çavuş ve kapucu ve'l-hâsıl bir nefer giruye kalmamak üzere cümlesin sürüp getürüp sen dahı virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma muhâlif vaz' ve hareketden be-gâyet ihtizâr

eyleyesiz diyü bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan Murâd *dâme ikbâlühûm*ün mühürlü mektûbu mücebince yazılmışdur.

471

Emr-i hümâyûnum mücebince amel oluna. Taksîratınız mesmu'um oluna diyü unvanına hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn keşîde olunmuşdur.

472

Bir sûreti dahı, Anadolu'dan Edirne nihâyetine varınca vâki' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına ve sâ'ir ayân-ı vilâyet ve iş erlerine sâbıkan sekbanbaşı olan Murtaza *dâme mecduhû* sürücü ta'yîn olunmuşdur.

473

Emr-i hümâyûnum mücebince amel oluna. Tekâsül ü ihmâlınden hazer edesün diyü unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşîde olunmuşdur..

474

Anatoli'nun sol kolunda Karadeniz sevâhilinde ve kurbinde vâki' ola kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri süvârileri ve ocak ihtiyârları ve ayân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki,

Memâlik-i islâmiyyeye istilâ' kaskında olan düşmen-ı dîn ve küffâr-ı düzâh-ı firârın nevâ'ir-i şerr u fesâd ve tuğyân u inâdı gittikçe intihâb u iştiâl bulup birbirlerinden istinfâr ve istizhâr sebebi ile bu ana değin zulâm-ı küfr ve nuhûsetleri ... *نجوم* daru'l-islâmdan mürtefi' olmuşdu. Etgâ'-i nâ'ire-i şerr u mazarratları için bu vakitte cihâd şarkan ve garban amme-i müminîne ve kâffe-i müvahhidin üzerine savm ve sâlât gibi farz-ı ayn olup husûs-ı mezbûr şeyhulislâmdan istiftâ olundukda harbî keferi bilâd-i müsliminde bir beldeye müstevlî olup belde-i mezbûre ve kurbinde olan bilâdün ahâlîsi

def'-i kâdir olmayalar. Kefere-i mezbûreyi def'-i mümkün olmak bilâd-i müslimînin ahâlîsi üzerine cihâd farz-ı ayn olur. gerek ağır ve gerek hafif cihada katılınız. İster genç, ister ihtiyar ve ister binekli, ister yaya savaşa gidin” (9/41 ihmâl ü tekâsül iderlerse ism-i azim ile ism olup dünyad ta'zîr-i şedîd ve ukbâda azâb-ı elîme müstehâk olur. Bu husûsda cihâd-ı mezkûrun farzını inkâr idenlere şer'an tecdîd-i imân ve nikâh lâzım olur. İsrar idüp tecdîd-i imân itmeyenlerin katilleri dahı helâldür diyü fetevâ-yı şerîfe virilüp inşâ'llâhü te'âlâ i'zaz-ı dîn-i mübînde ve def'-i mazarrat-ı muharibin için iş bu sal meymenet kurbunda musammem olan gazeve-i meymûn ve cihâd-ı hümâyûna ziyâde asker iktizâ itmeğin mahall-i kazânızda vâki' kasabât ve kurâ'da sâkin ve mukîm ve müsâfir ve sahîhü'l-esâmî ve esâmîsi çalık yeniçeri ve korucu ve oturak ve kapucu ve çavuş ve cebeci ve topcu ve top arabacısı ve kul oğullarından ve askeri geçinüp zî-kudret oldukda bir ferd geruye kalmayup bi-eyyi hal rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında taht-ı livâ-i rasulullahda mevcûd bulunmak üzere virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı tarafundan iftiharul-emâcid ve'l-ekârim sâbikan sekbanbaşı olan Fazlı *dâme mecdühü* ta'yîn ve sene-i sâbık üzerine yedîne memhûr ve defter verilmeğin mûmâ-ileyh her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olursa sizki kâdîlarsız. Virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumun mazmûn-ı münîfi cümleye ilân ve işaare ve herkes habîr ve âgâh ve serdârlara yerağı açtırup mûmâ-ileyhün yedine virilen mumzâ ve mahtûm defter mücebince Trabzon kazâsında iki bin nefer ve Sermin kazâsında beş yüz nefer Karasu kazâsında üç yüz nefer ve Of kazâsında bin nefer ve Rize kazâsında yedi yüz nefer ve kazâsında üç yüz nefer ve Ünye kazâsında beş yüz nefer ve Irmak mea..... kazâsında beş yüz nefer ve Keşşab kazâsında iki yüz altı nefer ve Peşheşne kazâsında yüz nefer ve Ünye mea Saline kazâsında beş yüz nefer ve Şile kazâsında üç yüz nefer ve Görele mea Tirebolu kazâsında üç yüz nefer ve Pazarcık kazâsında yüz nefer ve Sinop kazâsında üç yüz nefer mecmu'ı yedi bin yedi yüz nefer olmak üzere zikr olunan kazâlarda fermân olunan ol mikdâr neferin serdârları yerağı altına cem' idüp ve bundan mâ'adâ istima' olunduğu üzere taht-ı kazânızda mukaddemâ çavuş ve serdengeçti ağası ve yeniçerilik idde'âsına açup devlet-i aliyemde bu kadar emlâk ve emvâl ve erzâk edînüp mün'im ve mütemevvil iken birbirlerine yekdil ve yekcihâd ve sefer-i hümâyûnumdan kalan ol

ma'kûle zî-kudretlerin bu vâkitte hılâf-ı şer'-i şerîf terk-i cihâd eyledüklerine bir vechile rızâ-yı hümâyûnum olmamağın o misillü zî-kudretlerin dahı bir neferi geruye kalmamak üzere her kazânın içlerinde bir sene başka yerak açdırup öbürlerinin üzerine baş ve buğ nasb ve cümlesini yerak altına cem' ve inşâ'llâhü te'âlâ ala-eyyi hal rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mevcûd ve iskât-ı farîza-i cihâd itmelerine ziyâde takâyyüd ve ihtimâm idüp zinhar ve zinhar virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma muhâlif bir ferdîn geru kalmasına müsâ'adiden be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylesesiz. Ve sizki serdârlarsız. Virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince askerden değıl iken farîza-i cihâdı inkâr ve terk ve isrâr idenlerün şer'an katilleri helal olduğı takâyyüd birle devlet-i aliyyemin mu'temedün bih muvazzaf askeründen iken cihâd-ı a'dâda bulunmayânların haklarında ne güne tertîb-i cezâ olinmak lâzım geldiğı bir hoşça mülâhaza ve cümle neferâta dahı tefhim idüp inşâ'llâhü te'âlâ yerağınız açup cümle neferâtların altına cem' ve önlerine düşüp ala eyyi hal rûz-ı hızırda galüp Edirne sahrâsında mu'asker-i nusret-eserime mülhâk ve sâ'ir lîvâ-i rasûlullahda mevcûd ve edâ-yı hizmet etmeğe ihtimâm eyleyüp virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma muhâlif tekâsül ü taksîrda her biriniz be-gâyet ihtizâr eylesesiz. Ve sen ki sürücü dahı ta'yîn olınan mûmâ-ileyhsün. Bu emr-i mühimme senün uhde-i ihtimâmına tevîz ve ihâta olınmışdur. Bu bâbda kemâl-i basîret ve intibâh üzere olup me'mûr olduğın vech üzere zikr olınan kazâlarda kasabât ve kurâda mukîm ve müsâfir-i sahîhü'l-esâmi ve esâmîsi çalık tavâ'if-i merkûmda bir ferdi komayup yerinde olan memhûr ve mumzâ defterde ta'yîn ve tasrîh olduğı vech üzere bilâ-tereddüd cümlesini serdârlarının yarağı altına cem' ve inşâ'llâhü te'âlâ vakt-i merkûmde bi-eyyi hal Edirne sahrâsında mu'asker-i nusret-eserimde mevcûd bulunmak üzere ihrâc ve her kazâda irsâl eyledüğün neferâtı defter edüp ve kazâlarına garib iskelelerde sefîneye koyup irsâl eylesesin ki inşâ'llâhü te'âlâ gelüp Âsitâne-i Sa'âdetime vâsıl olduklarında navl sefineleri sene-i maziyyede varduğı minvâl üzere yine atıyye-i padişahânemde ihsân olmuşdur. Ve zikr olınan kazâlarda minvâl-i meşrûh üzere münım ve mütemevvil çavuş ve serdengeçti ağası ve yeniçerilik idde'âsında olup bir kaç seneden beru terk-i cihâd iden zî-kudretleri dâ'imâ her kazânın içlerinde birine başka yarak açtırup ve cümelsinin üzerine baş ve buğ nasb ve ta'yîn ve umûmen zî-kudretleri altına cem' itdirüp anları dahı vech-i meşrûh üzere defter itdirüp sefinelere koyup irsâl ve mektûbunda i'lâm ve dilhâh üzere itmâm-ı

hidmet itmekle bezl-i makdûr eyleyesin. Şöyle ki neferât-ı merkûmede zî-kudret olanlardan bir ferd virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma muhâlif gelmekden abâ ve imtinâ iders ol ma'kûleleri bi-eyyi hal ele götürüp virilen fetevâ-yı şerîfem ne evcihle sâdır olursa ana göre amel ve icrâ eyleyesin. Hâsıl-ı kelâm bir ferdîn giru kalmasına rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Trabzon çavuşu ve ol havâlîde sâkin olan çavuşlarda ve serdengeçti ağalarından ve serdâr ve neferât ve zî-kudret olanlardan bir ferd kalmamak üzere cümlesini ihrâc itdüresün. Tama'-hâmesi sebebi ile bir ferd müsâ'ade itmekle mazhar-ı itab' olmakdan be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eyleyesin. Yeniçeri apası Murâd *dâme ikbâlühû* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

475

Boğazhisârlarında ve Gelibolu'da ve ol taraflarda vâki' iskeleler emînlerine ve muhâfizlarian ve ayân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki, Hâlâ Âsitâne-i Sa'âdet-medârımda müceddeden binâ olunup Sakız tarafuna irsâl olunan firkateler ile zikr olunan iskelelerde bulunan at kayıkları ve sâ'ir asker nakline sâlih ne mikdâr kayıklar bulunursa cümlesini cem' ve firâketeler ile me'an ber-vech-i ta'cîl donanma-i hümâyûnuma irsâl ve îsâl eylemeniz bâbında diyü mü'ekked yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

476

Semendire kal'ası dizdârına hüküm ki, Dergâh-ı mu'allâm topcuları çorbacılarından elli sekizinci cemâ'atin çorbacısı Mustafa çorbacı bundan akdem emr-i şerîfümle Semendire kal'asında islâh-ı nefz edince kal'a-bend olunup mezkûr islâh-ı nefz itmekle varup Belgrad kal'ası muhâfazasında olmak üzere ıtlâk olınmak bâbında emr-i şerîfüm virilmek recâsına bi'l-fi'il topcubaşı Ali *zîde kadruhû* i'lâm itmekle mezkûr Belgrad kal'asında muhâfaza olmak üzere ıtlâk eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

Babadağı tarafında asâkir-i islâma baş ve buğ olan vezîr-i mükerrerem Mustafa Paşa'ya ve Tulca kal'ası dizdarına hüküm ki,

Babadağı sükkânından Eyyüb nâm kimesne dergâh-ı mu'allâma arz-ı hal gönderüp sen ki vezîr-i müşârün ileyhün. Mezkûr Eyüp bir degirman husûsu için Tulca kal'asına tarafundan kal'a-bend olunup hâlâ mahbûs olamkla ıtlâk olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum recâ itmeğın hılâf-ı şer' ahz ve habs olunmuş ise ıtlâk olunup mezbûr ile şer' ve da'vâsı olanlar dîvân-ı hümâyûnda görülüp tarafundan ahardan bir ferde te'addî itdürilmemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

Mâlâtıya kâdîsına ve kazâ-i mezbûrda vâki' ocak ihtiyârları ve ayân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki,

İnşallahü te'âlâ iş bu sene-i mürbârekede musammem olan sefer-i hümâyûnuma ziyâde piyâde nefertı cem' ve tedârüki ehemmi-mühimmât-ı dîn ü devlet-i alıyyemden olmağla taht-ı kazânızda kasaba ve kuarâda sâkin ve mukîm ve müsâfir-i sahîhu'l-esâmî ve esâmîsi çalık yeniçeri tâ'ifesinden ve kul oğullarından ve bir kaç seneden beru yeniçeri olup dirliklerini inkâr idenlerden ve dirliğe râğıb tuvânâ yiğitlerden üç yüz nefer mükemmel ve müsellâh piyâde neferâtı tedârük ve inşâ'llâhü te'âlâ nevrûz-ı mukaddem hareket ve mahsûs yarak açdırup neferât-ı mezbûru altına cem' ve bir gün ve bir sâ'at muakaddem gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd etmeleri fermânım olmağın hâlâ kazâ-i mezbûrda olan yeniçeri serdârı ref' olup yerine uslub-ı sâbık üzere on dokuz bölüğün İsmâ'il Çavuş *zîde kadruhû* serdâr nasb ve ta'yîn olmağla mezbûra serdârlık ümûrunda istihdâm ve mu'tâd-ı kadîm üzere vâki' olan beytü'l-mâlların merkûma haz ve kabz ve üzerlerine serdâr zâbit bilüp kazâ-i mezbûrdan ihrâcı fermânım olan üç yüz nefer piyâde neferâtın ihrâca ve neferât-ı mezbûr için mahsûs yarak açdırup ve cümlesin altına cem' ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem evlerinden ve yirlerinden ihrâc ve me'mûr oldukları üzere Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet etmeleri için cümleiniz

dâmin-i gayreti ve bu emr-i mühimmenin tekâmîli bâbında bezl-i kudret eylesiniz. Ve sen ki piyâde neferâtının ihrâca muhtâc olan çavuş-ı merkûmsun. Gerekdir ki sen dahî me'mûr olduğun üzere fermânım olan üç yüz nefer piyâde yeniçeriyi bir gün ve bir sâ'at mukaddem cem' ve tedârük ve vakt ü zamâniyle vilâyetlerinden çıkarup neferât-ı mezbûr için mahsûs bir yarak açup önlerine düşüp vakt-i mezbûrda gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eylesin. Şöyle ki husûs-ı mezbûrda ihmâl ü tekâsül ve tama'-i hâme sebebi ile celb-i mâl edüp veyahud mürûr ve übûr eylediğin kasabât ve kurâ'da re'âyâ fukarâsından ve gayrinden bir ferde zulm ve te'addî edüp veyahud vakt ü zamâniyle gelüp erişmeyecek olursan bu babada asla özr ve cevâbın mesmû'-ı hümâyûnum olmayup eşedd-i ukûbet ile katl olunmak mukarrerdir. Ana göre basîret ve akılâne hareket ve me'mûr olduğun hidemât-ı aliyemin tekâmîli bâbında bezl-i kudret eylesiniz diyü dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası Murâd *dâme ikbâlühû* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâ'il-i C. sene 1106

479

İstanbul kâ'im-makâmı İsmâ'il Paşa'ya hüküm ki,
Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Menzil husûsu devlet-i aliyemin mühimm ve muktazî ve müsta'cel olan ümûru için mevzu' olup ziyâde lüzûmu olmadıkca kimesneye menzil fermânı verildiğine rızâ-yı hümâyûnum yoğiken tarafundan bazı kimesnelere lüzûmlu ve lüzûmsuz ziyâde menzil fermânı virilmek üzere dîvân-ı hümâyûnumda paşa şekivi olunmağın imdi ba'de'l-yevm zinhar ziyâde sen ki lüzûmu olmadıkca kimesneye menzil fermânı vermeyüp ziyâde lüzûmu olup verdiğin halde dahî kifâyet mikdârı virüp ziyâdeye müsâ'ade ile ıbadullaha ta'cîz ü tazyîk eylemeyüp fukarâyı himâyet ve siyânet eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

480

Özi kal'ası muhâfazasında dergâh-ı mu'allâm cebecileri üzerine ağa vekili olan yirmi altıncı cemâ'atın Ahmed Çorbacıya hüküm ki,

Hâlâ Özi kal'ası muhâfazasında olan dergâh-ı mu'allâm cebecileri ancak altmış nefer olup cebeci neferâtın dahı ziyâde lüzûmu olmağla yarar ve tuvânâ yiğitlerden yüz doksan nefer cebeci müceddeden bedergâh ve tashîh ve tahrîr olınmak fermânım olmağla ol havâlilerde vâki' kasabât ve kurâ'larda yarar ve tuvânâ yiğitlerden yüz doksan nefer cebeci dahı müceddeden bedergâh ve kânûn üzere tashîh ve tahrîr ve tekâmîl edüp kal'a-i mezbûrda hidemât-ı aliyemde mevcûd eyledükden sonra mahfûz-ı kal'a ma'rifetiyle neferâtın ale'l-esâmî deftarin der-i devlet-medâruma irsâl eylesin diyü bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm cebecilerim başı olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârîm İbrahim *dâme mecdühü* tarafundan mühürlü mektûb virilmek mücebince amel olınmak bâbında yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

481

Müceddeden bir dahı emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâhir-i C . sene 1106

482

Şâm vâlisi ve mîr haccı olan İsmâ'il Paşa'ya ve ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf ve Mekke-i Mükerrreme'de Şeyhu'l-harâm olan [.....] *dâme ikbâluhûya* ve Mekke-i Mükerrreme kâdisına ve Mısır emîrû'l-haccına hüküm ki, Hulafa-i Kâdiriyiden Eklatun Dede dimekle ma'rûf Eş-şeyh Ahmedü'l-kâdiri dergâh-ı mu'allâma arz-ı hal edüp Mekke-i Mükerrreme *şerrafallahü te'âlâ ila yavmi'l-kıyâm* sâkinlerinden ve tarîkat-ı kâdiriye fukarâsına tarîk tarîkati ta'zîm itmek üzere mumzâ ve mahtûm meşâyıha tarîkat-ı kâdiriyede bi'l-ittifâk virilen izinnâme ma'lûmunca tarîk-ı kâdiriyede seccade-nişin olup ol arz-ı mürbâreke vâki' kapucu Ferhad Paşa sebîli demekle ma'rûf olup kimesnenün bir tarîkla tasarrufunda olmamakla bundan akdem berât-ı şerîfümle kendüye teveccüh ve cîvârında kâ'in me'sûre olup nice zamân mestûr ve harâbe müşerref ve kimesnenün ma'lûmu ve bir ferdîn alâkası olmamağla mûmâ-ileyh dahı mahall-i mezbûrun üzerinde olan zebili me'zûnen tathîr ve ba'dehû mâlı ile bir mescid ve bir zaviyeye ve bir matbah-ı binâ ve sebîl-i mezkûru ta'mîr ve ol makâm -ı mütemenneyi ihyâ edüp nice zamândan berü fukarâ-yı tarîkda mezbûra ile sâkin iken

esnâ-yı hacc-ı şerîfde ukkâmlar ve Mısır sakaları konak olmak üzere nüzül ve ol makâm-ı müteberrekeyi mahall-i fesâd ittihâd edüp fisk ve fesâddan hâlî olmadıklarından mâ'adâ mescid-i şerîfde edâ-yı sâlât-ı hamseye ukât olamayup ve zikr olunan sebîli bir mu'tâd-ı kadîm su ihrâsına adem-i kudretlerinden nâşî mürûr ve übûr iden ayende ve revende ve müsâfirin ve mucâvirîn ve fukarâ ve mesâkinden su içmeğe meluf olanlar geldüklerinde hayben ve hasren giru avdet itmelerine bâ'is olduklarından gayri fukarâ-yı tarîkda mezbûra rahat ile zikrullah edemeyüp ziyâde tazyîk ve te'addî eyledüklerin bildirüp zikr olunan mescid ve zaviyeye katan Akam ve Saka tâ'ifesi ve ahardan bir ferd konaklık üzere nüzül itmeyüp kendü yerinde ifâ olunup ve iskân-ı fukarâyâ ve icrâ-yı sebile mümâna'at olunmamak bâbında emr-i şerîfüm recâ eyledüğün ecilden hılâf-ı şer'-i şerîf vech-i meşrûh üzere olan te'addîleri men' u def' olınmak üzere yazılmışdur. Fî Evâ'il-i C. sene 1106

483

Bosna cânibinde olan Haseki Osman'a hüküm ki,
Bundan akdem muhâfaza-i mezbûr için müceddeden bin iki yüz nefer yeniçeri tashîh ve bidergâh olması için fermân-ı şerîfem sâdır olmağla neferât-ı mezbûrun tekmîli müyesser olmayup hâlâ muhâfaza-ı mezbûrda olan neferâtın atîk ve cedîdi yedi yüz elli nefer olduğu istima' olunmağla atîk ve cedîd olan neferât üzerine altı yüz nefer yeniçeri mücediden tashîh ve bedergâh ve mecmû'ı bin üç yüz nefer olmak üzere tekmîl olınmak fermânım olmağla ol tarafda yarar ve tuvânâ yiğitlerde ve cenk ve harbe kâdir neferât tâ'ifesinden tashîh ve bidergâh ve bin üç yüz nefere tekmîl ve ale'l-esâmî defter ve defterin mumzâ ve mahtûm bu cânibe irsâl eylesin ki esâmîleri deftere kayd ve müstehâk oldukları mevâcibleri havâle ve salyâne oluna diyü yeniçeri ağası mektûbu mûcebince yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

484

Mısır vâlisi vezîr-i mükerrerem Ali Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem Mısır-ı Kâhire'nin atık askeründen yedi ocaklara ve ağır ulufelü olup bedel olunmak üzere zâbitlarıyla cenk ve harbe kâdir ve esliha imâlinde mâhir güzîde ve tuvânâ üç bin nefer asker techîz ve a'dâd ve bin neferi cezâire-i Rodos muhâfazası için ve iki bin neferi vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem Ali Paşa *edâmâllü te'âlâ iclâlahü ve zaafü iktidârahü* ile inşâ'llâhü te'âlâ musammem olan Engürüs seferi için techîz ve irsâl ve bin seksen altı senesinde Mısır-ı Kâhire'nin müceddeden tahrîr olunan irâd ve mâsârîf defterinün bir sûreti hazîne-i âmireme baş muhâsebe kâleminde hıfz olunup ve katt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven bir sûreti dahı tarih-i mezbûrda Mısır-ı Kâhire'ye irsâl ve Dîvân-ı Mısır'da sâlim sanduk içine vaz' ve hıfz olunmağla sanduk-ı mezbûrun yanına getürdüp ve açtırdup zikr olunan tahrîr defteri ihrâc ve huddâmı olanlara bir sûreti yanında tahrîr ve bir maddesi ziyâde ve nâkıs olmamak üzere kendün nefesine dikkât ve ihtimâm edüp ba'dehû imzâ ve mühürletüp ve inşâ'llâhü te'âlâ rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve Medîne-i Münevvere *şerrafehüllahü te'âlâ ila yevm'l-âhirede vâki'* hasbeten lillah ve hasbeten li-ruh-ı rasûlullah vefk ve ihyâ eylediğini ihram-ı şerîfe vazifesi için mahlûlden mi olur veyahud sâhibini irzâ ile mi olur senede bin iki yüz altun mikdârı kabz olur. Bir guy tedârük edüp taksît ve temessüklerin bir gün mukaddem der-i devlet-medâruma irsâl Haseki Sultan vakfi dahı teveccüh üzere olmuş ise anın dahı sıhhati üzere arz ve i'lâm ve bundan akdem Yemen tarafuna tasmîm olunan sefer için İskenderiye olan topların adedi ve bunları ve her birin kaçar vukıyye atar eylediği ecnâsıyla tahrîr ve defter ve mu'accelen müste'men sefinelerine vaz' ve navl sefineleri irsâliyye mâlından virüp bir gün evvel Âsitâne-i Sa'âdetüme irsâl olunmak için ve harem-i melaik-i muharremde hizmetleri sebkât edüp Mısır'dan vezâ'if ve cerâyât ve berât sefinem ihsânım olan harem-i hümeyunum ağalarından bu ana değin taksîtleri verilmeyenlerin yedlerinde olan evâmir-i şerîfem mücebince mahalline kayd ve taksîtları verilüp ve defter olunup rikâb-ı hümâyûnuma irsâl olunmak için ve bin yüz beş senesine mahsûb olmak üzere hazîne Mısır-ı Kâhire'nün irsâliyye hazînesi ile gönderilen defter olan altı bin yüz kırk üç pare mâsârîf-ı mühimmât barut -ı siyah diyü bin iki yüz kîse irsâliyyeden masraf gösterilmiş iken ne ma'küle barut mâsârîfdır tahrîr olduğundan mâ'adâ Mısır'dan beher sene irsâliyye olmak üzere mu'tâd olan iki bin kantar barutun mâsârîfi irsâliyyeden hâric ocaklık olup irsâliyye mâlından virilmek iktizâ itmekle meblağ-ı mezbûr on altı bin üç yüz kırk üç pare bundan mâ'adâ bin yüz iki senesi

mâlından virilmek üzere harem-i nebevî *aleyhi efdâli's-sâlâtü ve's-selâm kurâşi* için mukaddemâ işlenmiş fermân olunan kırk yedi kat' kılıç bahası kırk yedi Mısırlı kîse ile on beş bin pare kendü tahmîn ve matlûbları üzere irsâliyyeden mahsûb olunup verilmesi iken bu defa mukaddem olan tahmîn tekmîlinden evvel olup beş yüz dokuz zira ziyâde gelmekle navl sefîne ve ücret-i kadîm ve sâ'ir mâsârîfi için dahî dört kîse üç bin altı yüz on iki pare yüz beş senesi irsâliyyesinden masraf gösterilmekle meblağ-ı mezbûr der-i devlet-medâruma irsâl itdürilmek için ve bin yüz üç senesine mahsûb olmak için Mısır cânibinden ber-vech-i ocaklık Kılar-i Âmireme irsâl olınacak zehâ'ir ve bahar müfredât defteri mücebince sefinelere tahmîl ve kılar-i Âmireme irsâl olınmak üzere Mısır-ı Kâhire tarafundan ocaklık ve mübâyâ'adan İskenderiye iskelesinde der-mahzen olan barut mübâyâ' fitilinden mukaddemâ fermânı olduğu üzere bin beş yüz kantar barut siyah ve beş yüz kantar fitil sipâriş olan müste'men sefinelerine tahmîl ve navl sefinelerini virüp ineşaallahü te'âlâ mu'accelen Selanik iskelsine nakl ve teslîm olınmak için ve bin yüz kantar barut dahî Rodos cezîresi kıl'â için vech-i meşrûh üzere gönderilmek üzere Selanik ve Rodos'a irsâli fermânı olandan mâ'adâ topa sâlim ne mikdâr barut-ı siyah varsa münâsib olan müste'men ve tüccâr sefinelerine tahmîl ve navl sefinelerine virüp Âsitâne-i Sa'âdetime nakl ve cebehâne-i Âmireme teslîm olmak üzere mâliye dîvân-ı hümayûnum tarafundan hatt-ı hümayûn-şevket-makrûnumla mu'anven sâdir olan evâmîr-i şerîfeme iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârîm bi'l-fi'il büyük mîr-âhurum olan İbrahim *dâme mecdühü* ile irsâl olunmuşdu. Husûs-ı mezkûra ehemmi-i mühimmâtdan olup avn-i hakla bir gün mukaddem husûsli muktazî olmağla sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. İş bu defa sâdir olan fermân-ı şerîfem dahî vardukda zikr olunan ahvâle mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun vech üzere kemâ-yenbâgy bezl-i cidd-i himmet ve inşâ'llâhü te'âlâ fermânı olan askerün bir gün ve bir sâ'at mukaddem ihrâc ve irsâlinden ve gerek sâ'irlerinden ziyâde ikdâm edüp bir gün ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı hidmete bezl-i kudret ve istirzâ-yı hatr-ı hâtır-ı hümayûnuma cidd ü dikkât eyleyüp hilâfından be-gâyet ilkâ eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. Sne 1106

Mîr-âhur-ı evvel İbrahim *dâme mecduhîya* hüküm ki,
 Bundan evvel evâmir-i aliyyem ile Mısır-ı Kâhire'nin atık askeründen yedi ocakda ve ağır ulufelü olmak üzere bin nefer cezîre-i Rodos muhâfazasına ve iki bin neferi dahı musammem olan Engürüs seferi için cem'an üç bin nefer asker techîz ve adad ve bir gün evvel fermânım olduğu üzere irsâl olunmaları ve bin seksen altı senesinde Mısır-ı Kâhire'nün müceddeden tahrîr olınan irâd ve mâsârîf defterinün bir sûreti hazîne-i âmiremde baş muhâsebe kâleminde hıfz olunup ve hatt-ı hümâyûnumla mu'anven bir sûreti dahı Dîvân-ı Mısır'da sâlim sanduk içine vaz' ve hıfz olinmağla zıkr olınan sanduğu yanına gönderüp ve açdırup içinde tahrîr defterini ihrâc ve bir maddesi ziyâde ve noksan olmamak üzere huddâmı olanlara yanında tahrîr itdirüp ba'dehû imzâ ve mühürleyüp rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve Medîne-i Münevvere *şerrafehüllahü* yolunda vakf eylediğim icrâ-i şerîfe vazifesi için mahlûlden mi olur veyahud sâhibini irzâ ile mi olur . senede bin iki yüz altun mikdârı kabz olur. Bir gün tedârük edüp taksît temessüklerini bir gün evvel der-i devlet-medâruma göndermek ve merhûm mağfûrun leh Sultan Mehmed Han *tâbe serâhü* zamânında Haseki Sultan vakfi dahı teveccüh üzere olmuş ise anı dahı sıhhati üzere arz ve i'lâm eylemek ve sâbıkan Yemen tarafına tasmîm olınan sefer için İskenderiye'de olan topların adedi ve bunların ve kaçar vukıyye atar idüğün ecnâsıyla defter edüp müste'men sefineleriyle Âsitâne-i Sa'âdetüme irsâl olınmak ve harem-i muhâteremde hizmetleri sebkat edüp mukaddemâ Mısır'da vezâ'if ve cerâyât ve berât ihsânım olan harem-i hümâyûnum ağalarından bu ana değin taksîtleri verilmeyenlerin yedlerinde olan evâmir-i şerîfem mücebince mahalline kayd ve taksîtleri verilüp dahı rikâb-ı hümâyûnuma gönderilmek için bin yüz beş senesi irsâliyyesinden aşır müveccih masraf gösterilen akçe ve der-i devlet-medâruma irsâl itdirilüp ve hazînenin tekmîli için bin yüz üç senesine mahsûb olmak üzere Mısır cânibinden üç ocaklık kilar-ı âmireme irsâl olunacak zehâ'ir ve bahar müfredât defteri mücebince sefinelere tahmîl ve kilar-i âmireme irsâl olınmak üzere Mahrûsa-i Mısır'da işletilen ocaklık ve iştirâ barutu ve İngiliz perdahtı olup ma'kûl-ı nakl ve irsâl olınmak için ve Mısır-ı kâhire tarafında ocaklık ve mübayaadan İskenderiye iskelesinde der-

mahzen olan barut ve mukaddemâ fermânım olan bin beş yüz kantar barut-ı siyah varsa münâsib olan müste'men ve tüccâr sefinelerine tahmîl ve Âsitâne-i Sa'âdetüme nakl ve cebehâne-i âmireme teslim olınmak üzere me'mûr olup Mısır-ı Kâhire tarafına gönderilmek üzere hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan evâmir-i şerîfem ile sen mübâşir ta'yîn olunmuşsundur ki zikr olunan maslahatlar ba-husûs asker ihrâcı tertîbi mühimm ve muktazî olup müddet-i sefer-i garib olmağla bir gün ve bir sâ'at mukaddem ihrâc ve irsâleri ehemm ve elzem olmağın hassa silâhşörlerimden [.....] *zîde kadruhû* dahı ta'cîli için irsâl ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Mısır vâlisi olan vezîrim Ali Paşa *edâmâllahü te'âlâ iclâlehûye* Tekrâr emr-i şerîfüm irsâl olunmağla imdi sen ki mûmâ-ileyhsün. İş bu defe sâdır olan emr-i şerîfüm dahı vardukda zikr olunan ahvâle mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun vech üzere ikdâm ve ihtimâm edüp ale'l-husûs fermânım olan askerün inşâ'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem ihrâc ve irsâlinde ve sâ'ir husûslarda dahı sa'y-i ve dikkât edüp bir gün ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı hizmete bezl-i kudret eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

486

Yenişehirî kâdisına ve kazâ-i mezbûrda vâki' yeniçeri serdârı ve ayân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene-i mürbârekelede mukarrer ve muhakkak olan sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûnum için ziyâde piyâde v neferâtın cem' ve tedârüki ehemm-i mühimmât ve dîn ü devlet-i aliyemden olup taht-ı kazânızda sâkin ve mukîm ve müsâfir-i sahîhu'l-esâmî ve esâmîsi çalık yeniçeri tâ'ifesinden ve kul oğullarından ve bir kaç seneden beru yeniçeri olup dirliklerini inkâr idenlerden dirliğe rağbet tuvânâ yiğitlerden yüzelli nefer pak-i mukîm piyâde serdengeçtileri neferât tedârük ve inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırdan mukaddem hareket ve mahsûs serdengeçti yarağı açup neferât-ı mezbûru altına cem' ve ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd etmeleri bâbında fermân-ı şerîfem sâdır olmağla sâbıkan serdengeçti ağası olan ikinci cemâ'atin Mehmed ta'yîn ve irsâl olunmağla siz ki kâdî ve serdâr ve ayân-ı vilâyet ve iş erlerisiz . Sâdır olan fermân-ı âlişânım mücebince zikr olunan kâdîlardan ihrâcı fermnaim olan yüz

elli nefer piyâde serdengeçti neferâtların ihrâc ve neferât-ı mezbûr için mahsûs ve bir serdengeçti yarağı açdırup ol mikdâr neferâtı gâyet pak ve müsellâh olmak üzere cem' ve tedârük ve mu'accelen evlerinden ve yirlerinden ihrâca ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem me'mûr oldukları üzere Edirne sahrâsında isbât -ı vücûd ve edâ-yı hizmet etmeleri için cümleliz dâmin-i gayreti dermiyân ve bu emr-i mühimmenün tekmîli bâbında bezl-i kudret eylesesiz. Ve sen ki neferât-ı mezbûr ihrâcına me'mûr olup mûmâ-ileyh Mehmed *zîde kadruhûsun*. Sen dahı me'mûr olduğun üzere fermânum olinan yüz elli neferâtı bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem cem' ve tedârük ve vakt ü zamâniyle vilâyetlerinden çıkarup neferât-ı mezbûr için lâzım gelen mahsûs ve serdengeçti yarağı açup önlerine düşüp vakt-i mezbûrda gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eylesesin. Şöyle ki husûs-ı mezbûrda ihmâl ü tekâsül ve tama'-i hama sebebi ile celb-i mâl edüp mürûr-ı übûr eyledğın kasabât ve kurâda re'âyâdan ve gayrından bir ferde zulm ve te'addî edüp veyahud vakt ü zamâniyle gelüp erişmeyecek olursan bu bâbda asla özr ve cevâbın mesmû'-ı hümâyûnuma olup eşedd-i ukûbet ile katl olinmak mukarrerdir. Ana göre hareket eylesesin diyü yeniçeri ağası mektûbu mücebince yazımışdır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

Sâbıkan Aydın muhassılı olup umûr-ı mühimme ile İzmir tarafuna me'mûr olan Abdalbaki *dâme ikbâlihûye* ve Turnacıbaşı olan Osman'a hüküm ki, Düstûrûn-ı mükerremîn müşîrin-i müfahhâmin nizâmü'l-âlem Sakız üzerine me'mûr asâkir-i mensûre ve donâma-yı hümâyûn ve bi'l-cümle Akdeniz'e serasker olan vezîr İbrâhim Paşa ve vüzerât ile kapudanım olan Hüseyin Paşa *edâmâ'llâhü te'âlâ iclâlehûma* der-i devlet-medâruma mektûb gönderüp İzmir tarafuna müctemi' olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri donâma-ı hümâyûnum çekdirenlerine ve kalyonlara iktizâ eylediği kadar asker vaz' ve iftihârul'emâcid ve'l-ekârim sâbıkan sekbanbaşı olan Mehmed *dâme mecduhû* donâma-i hümâyûnuma girup ve levazım ve mühimmâtların görüp avn-i hak ile bir muvâfık ve müsa'id heva intizârıyla kalyonların yanına teveccüh ve azîmet ve siz ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve Turnacıbaşısın Sizi İzmir ve ol kıyılarda müctemi' olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve Sakız'a me'mûr sâ'ir askeri alup

Çeşme'ye varup mukârenet-i avn-i bârî ile Sakız'a asker nakli vakti gelince ol tarafa ta'yîn ve irsâl eyledüklerini i'lâm itmeleriyle imdi bu husûsda avn-i hakla sizde küllî hizmete me'mûl olmağla göreyim sizi. Hüsn-i ittifâk ile hareket ve vech-i meşrûh üzere İzmir ve ol kıyılarda müctemi' olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve Sakız'a me'mûr olan sâ'ir askerün mevcûd olanlarını yanınıza alup henüz gelmeyenlerin adamlar gönderüp götürdüp Çeşme'de dernek ve cem'iyet ve Çeşme ve ol kıyıları hıfz u hirâseti ve inşâ'llâhü te'âlâ Sakız'a asker nakli lâzım geldikde müşârün ileyhimânın re'y-ı savâb-dîdi üzere mevcûd olan asker ile sen ki turnacıbaşısın. Cezîreye me'an geçüp hak süphânehü te'âlâ teshîl ve tesyîr eyleye. Kal'a-i merkûmenün muhâsâra ve nez' ve tahlîsin var kudreti bazuya getirüp ikdâm ve ihtimâm ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Sen dahı müşârün ileyhimânın ma'kûl ve münâsib gördükleri üzere Çeşme tarafında kalmağı iktizâ ider yohsa cezîreye me'an varmağı lâzımdır. İktizasına göre hidemât-ı aliyyemde kemâl-i mertebe-i basîret ve intibâh eyleye. Hidemât-ı pesendîde vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur diyü yazılmıştır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

488

Karaman Eyâletinde vâki' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârlarına hüküm ki,

İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene-i mürbârekede musammem olan sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum için ziyâde piyade asker tedârüki elzem-i levâzımat ve ehemm-i mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyyemdem olup taht-ı kazânızda vâki' yeniçeri serdârlarından ve zî-kudret olan neferâtdan bazıları bir kaç seneden berü me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma gelmeyüp itâ'at-ı fermân-ı hümâyûn eylemedikleri sem'-i hümâyûnuma inhâ ve ve eyâlet-i merkûmede olan serdârlar üzerine mahsûs bir serdâr nasb ve ta'yîn ve ol ma'kûle serdâr ve zî-kudret olanlardan bir ferdi geriye komayup cümlesin evlerinden ve yirlerinden ihrâc ve serdârlarına yarağtı açdırup ve neferâtlarını altına cem' ve vakt ü zamâniyle me'mûr oldukları mahalle varup götürmek için mahsûs-ı fermân-ı hümâyûnum sâdır olup hâlâ Konya kazâsında yeniçeri serdârları olan beşinci bölüğün Abdülfettah Çavuş *zide kadrihü* cümle serdârlar üzerine serdâr ve baş ve buğ ta'yîn

olunmağla siz ki serdârlarsız. Cümlelizün ümûru çavuş-ı merkûma sipâriş olunmağın imdi sâdır olan fermân-ı hümâyûnum mücebince mûmâ-ileyh Abdülfettah Çavuş *zîde kadriühîyü* üzerinize serdâr ve baş ve buğ bilüp sözünden taşra ve reyinden hariç vaz' ve hareket olmayup fermânım olduğu üzre vakt ü zamâniyle yerağınız açup cümle neferâtınızı elinde cem' ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem me'mûr olduğunuz üzre rûz-ı hızırda gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve sâ'ir lîvâ-i rasûlüllahda mevcûd bulunasız. Şöyle ki me'mûr olduğunuz üzre ihmâl ü tekâsül veyahud ve neferâtdan ve zî-kudret olanları bir ferdi geru aldırtdığınız istima' olunursa hakkınızdan gelmek üzre çavuş-ı merkûmua sipâriş olunmuşdur. Ana göre takâyyüd ve ihtimâm ve hılâfindan be-gâyet ihtizâr edesin. Ve sen ki çavuş-ı merkûmsun. Sen dahı me'mûr olduğın üzre eyâlet-i merkûmda vâki' serdârlar üzerine baş ve buğ olup zikr olunan serdârları vakt ü zamâniyle yarakları açdırup ve neferât tâ'ifesinden sahîhu'l-esâmî ve esâmîsi çalık ve kul oğullarından ve mukaddemâ yeniçeri olup dirliklerini inkâr idenlerden ve dirliğe râğib ve tâlip olan yiğitlerden ve zî-kudret olup dirlik idde'âsında olanlardan ve çavuş ve mumcu ve serdengeçti ağaların gerek serdâr ve gerek nefer ve serdâr vekili ve'l-hâsıl bir ferdi geruye kaldığına rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Ana göre tefîş ve tefehhus ve cümlesin sorup me'mûr oldukları üzre gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hidmet eylemeleri için bezl-i kudret eyleyesiz. Şöyle ki tavâ'if-i mezbûrede her kim olursa olsun bu emr-i hatırda taksîr ve sefer-i hümâyûndan abâ ve bir tarîk ile ric'at ve ihtifâ iderse ol ma'küleleri dahı ehl-i vilâyetin i'âneti ile bi-eyyi hal ele getirüp ahz ve muhkem kal'abend ve isim ve resimleriyle yazup der-i develt-medâruma arz ve i'lâm eylesün ki virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince bilâ-emân haklarından gelüp emvâl ve erzâkalarını mîrî için girift ve sâ'ire mucîb-i ibret ve sebep-i nasihât ola ve bundan mâ'adâ eyâlet-i mezbûrede vâki' kazâlarda tuvânâ yiğitlerden bin nefer ve beş yarak olmak üzre mehsus sidengeçtileri yerağı açdırup zikr olunan kazâlarda sâkin serdengeçtileri ağalarından zî-kudret olanlardan bir ve ağa nsab itdirüp ve her yerağın altında ikişer yüz nefer olmak üzre cem' ve tedârük ve minvâl-i meşrûh üzre cümlesin üzerine baş ve buğ olup rûz-ı hızırda mukaddem hareket ve vakt ü zamâniyle gelüp hidemât-ı aliyemde edâ-yı hidmet eyleyesiz. Ve şöyle ki bu emr-i dînde ihmâl ü tekâsül ve tama'-hâme sebebi ile re'âyâ fukarâsından ve gayret ve bir ferde cevri ve te'addî ve mürûr ve übûr eyledüğün kasabât ve kurâda celîlü'l-mâl itmekle te'hîr ve rûz-ı hızırda

gelüp erişmeyecek olursan asla özt ve cevâbın mesmu'-ı hümâyûnum olmayup eşedd-i ukûbet ile katlı olınmak mukarrerdir. Ana göre âkıbet-endiş olup hılâfî fermân-ı hümâyûn vaz' ve hareketden ihtizâr eylesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâlühü* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmıştır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

489

Adana eyâletinde vâki' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârlarına hüküm ki, İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sal-ı mübînde iştimâlet mukarrer ve muhakkak olan sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum için ziyâde piyâde neferât tedârük ve cem'i ehemmi mühimmât-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olup taht-ı kazânında vâki' yeniçeri serdârlarından ve zî-kudret olan neferât tâ'ifesinden bazıları bir kaç seneden berü me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma gelmeyüp adem-i itâ'at-ı emr-i şerîfüm eyledükleri sem'-i hümâyûnuma ilkâ ve eyâlet-i mezbûrede olan serdârlar üzerine mahsûs bir serdâr nasb ve ta'yîn ve ol ma'küle serdâr ve zî-kudret olanlardan bir ferdi geruye komayup cümlesin evlerinden ihrâc ve serdârların yerağın açdırup neferâtların altına cem' ve vakt ü zamâniyle me'mûr oldukları mahalle sorup götürmek için fermân-ı âlişânım sâdır olmağla hâlâ Adana kazâsında yeniçeri serdârı olan altıncı bölüğün Mehmed Çavuş *zide kadrihü* cümle sedrar üzerine baş ve buğ ve serdâr nasb olınmağın sizki serdârlarsız. Cümlenüz ümûru çavuş-ı merkûme sipâriş olunmağla mezkûru üzerinize serdâr ve baş ve buğ bilüp sözünden taşra ve reyinden hâric vaz' ve hareket itmeyüp fermânım olduğu üzre vakt ü zamâniyle yerağınız açup neferâtınızı altına cem' ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem me'mûr olduğunuz üzre gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve sâye-i livâ-i rasûlullahda mevcûd bulunasız. Şöyle ki me'mûr olduğunuz üzre ihmâl va tekâsül veyahud neferât tâ'ifesinden ve zî-kudret olanlardan bir ferdi geruye alıkoyduğunuz mesmu'-ı hümâyûnum olursa hakkınızdan gelinmek üzre çavuş-ı merkûma sipâriş olunmuşdur. Ana göre takâyyüd ve ihtimâm ve hılâfından be-gâyet ihtizâr yeleyesüz. Ve sen ki çavuş-ı merkûmsun. Sen dahı me'mûr olduğın üzre eyâlet-i mezbûrede vâki' serdâr üzerlerine serdâr ve baş ve buğ olup zikr olunan serdârlara vakt ü zamâniyle yerakların açdırup neferât tâ'ifesinden sahîhu'l-esâmî ve gerek çalık ve kul oğullarından ve mukaddemâ yeniçeri olup dirliklerini inkâr idenlerden

ve dirliği râğib tuvânâ yiğitlerden ve zî-kudret olup dirlik idde'âsında olanlardan ve çavuş ve mumcu ve serdengeçti ağalarından ve sâ'ir gerek nefer ve gerek serdâr ve serdâr vekili ve'l-hâsıl bir ferdîn kalduğuna kat'an rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Ana göre tefiş ve tefehhus ve cümlesin sorup me'mûr oldukları üzre rûz-ı hızırda gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eylemeleri için bezl-i kudret yeleyesün. Şöyle ki zikr olunan tavâ'if-i mezbûrdan her kim olursa olsun bu emr-i celilde taksîr ve sefer-i hümâyûndan abâ ve bir tarîkla ric'at ve ihtifâ iderlerse o ma'küleleri dahı ehl-i vilâyetin i'ânetiyle bi-eyyi hal ele getürüp ahz ve muhkem kal'abend ve ism ve resimleriyle yazup der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eyleysün ki virilen fetevâ-yı şerîfe mücebince bilâ-eman haklarından gelinüp ve emvâl ve erzâkları mîrîçün girift ve sâ'ire mucîb-i ibret ve sebep-i nasihat ola. Bu emr-i dînde ihmâl ü tekâsül ve tama'-ı hâme sebebi ile re'âyâ fukarâsından ve gayrından bir ferde cevr ve te'addî ve yahud mürûr ve übûr eyledüğin kasabât ve kurâda celb-i mâl itmekle avk u te'hîr ve vakt-i mezbûrda gelüp erişmeyecek olursan asla özr ve cevâbın mesmu'-ı hümâyûnum olmayup eşedd-i ukûbet ile katl olunmak mukarrerdir. Ana göre âkıbet-endiş olup hılâf-ı fermân-ı hümâyûn vaz' ve hareketden be-gâyet ithizâr eyleyesiz diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâlühû* tarafundan mühürlü mektûb vermekle mücebince amel olunmak için yazılmıştır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

Ber-vech-i arpalık İç-ili sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa'ya ve Silifke ve [.....] kâdîlarına ve ayân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki, Eshâb-ı fesâddan bir kimesne bazı müzevvir ve sahte evrakla ben baltacıyım diyü baltacı kıyâfetine girup Kıbrıs tarafuna gittiği yakînen haber alınup mezbûrun bi-eyyi hal ele getirilmesi mühimm ve muktazî olmağın siz ki mûmâ-ileyh ve kâdîlar ve iş erlersiz. Şakî-i mezbûr her kangı kazâda bulunursa bi-eyyi vech-i kân ahz ve yanına ademler koşup Silifke kal'asında haps ve kal'abend olunup yanında bulunan mektûb ve evrâkı her ne kadar varsa bu husûsu ta'yîn ve irsâl olunan mübâşire teslîm ve der-i devlet-medâruma gönderilüp mezbûr her kangınızın taht-ı kazâsında bulunursa ahz olınmağın zinhar ve zinhar te'hîr ve terâhi eylemeyüp Silifke kal'asına kal'abend itdirüp fermân-ı

hümâyûnum sâdır olmadıkça min-ba'd itlâk eylemeyesüz. Ve sen ki mübâşirsın. Mezbûrun cest ü cu ve tefahhus ve tekeffül iderken bi-eyyi hal ele götürüp her kangı kazâda bulunursa ahz ve kal'a-i mezbûrda habs itdirüp yanında bulunan mektûb ve evrâkı alup der-i devlet-medâruma gönderüp ihmâl ü müsâmahadan ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

491

İtlâkları için emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâ'il-i B. sene 1106

492

İstanbul kâ'im-makâmına ve tersâne emînine hüküm ki, Mahrûsa-i Edirne'de vâki' Keçeciler fırınında nan-ı has fûruht iden Dimitri zimmî ve Kıl hamamı kurbunda olan fırında nan fûruht iden Sehrası zimmî ve Kafs kapusunda simid fûruht iden Yuvan zimmî üç nefer mesfûrdan zimmîler ıbadullaha narh-ı cârîden fahiş-i noksan dirhem ile nan ve simid fûruht itmeleriyle sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün ve mûmâ-ileyhsün. Mesfûr zimmîler ıslâh-ı nefis edinceye değin kürek çekmek üzere tersâne-i âmireme zindanına vaz' olunup der-i devlet-medârımdan fermân sâdır olmadıkça itlâk olunmamak bâbında diyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

493

Mezkûr Hüseyin'in itlâkı için emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâ'il-i B. sene 1106

494

İstanbul kâ'im-makâmına ve tersâne emînine hüküm ki, Mukâbil-i süvâri hulefâsından Hüseyin nâm kimesnenün tühmet-i sâbıkası olup nefy ve kal'abend olmuşken mütenebbih olmayup bu defa dahı sahte berât tahrîr ve tuğra-yı hümâyûnum taklîd edüp esâmîsi dahı defter mukâbilinden hek olunmağla tersâne-i

âmirem zindanına vaz' ve donanma-yı hümâyûnumda kürek çekmek üzere irsâl ve müebbed kayd olunup der-i devlet-medârımdan mahsûs fermân-ı şerîfem sâdır olmadıkça bir tarîkla ıtlâk olınmaktan be-gâyet ihtizâr olınmak bâbında diyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

495

İstanbul kâ'im-makâmına ve tersâne emînine hüküm ki,
Ağrıboz re'âyâsından Yûsuf muhta ve Rüstem hacı ve el-hac Mahmûd Abdullah ve Rüstem Mehmed ve El-hac Mehmed Semendire ve el-hac Ali İbrahim nâm kimesneler kendü hallerinde olmayup şakâvet üzere olmalarıyla zıkr olunan altı nefer re'âyâ ıslâh-ı nefis edinceye değin kürek çekmek üzere tersâne-i âmirem zindanına vaz' olup der-i devlet- medârımdan fermân sâdır olmadıkça ıtlâk olınmaları bâbında diyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

496

Edirne'den İstanbul'a yol üzerinde vâki' olan kâdîlara hüküm ki,
Fermânım olan on nefer mücrimler mahalline îsâl olınmak için kânûn üzere yol hükmü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

497

Rûm-ili muhassılı Hasan *dâme ikbâlihûye* hüküm ki,
İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene-i mürbârekede musammem olan sefer-i hümâyûn-ı zafer-
makrûnum için Bosna cânibinden Fazlı *dâme mecduhû* ma'rifetiyle tahrîr ve ihrâc
olunacak levendatın bahş ve ikişer aylık ulufe ve ondalıkları iktizâ iden elli dokuz bin iki
yüz seksen dokuz kuruşun yirmi dört bin seksen dokuz kuruş senün uhdende olan yüz
elli senesi cizye mâlından havâli ve ber-vech-i müsera'ât tahsîl ve irsâli için dergâh-ı
mu'allâm kapucubaşlarından Ahmed *dâme mecduhû* ta'yîn ve irsâl olunmuşken henüz
edâ ve teslîm eylemeyüp bazı özr ve bahâne ile te'hîra koduğun iftihârü'l-ümerâ ve'l-

ekâbir bi'l-fi'il başdeftardârım olan Hâfil *dâme ulüvvühû* i'lâm itmekle mes'ûl ve mu'âteb olmuşsundur. İmdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Emt-i şerîfüm sana varduğu gibi asla te'hîr ve tevekkuf eylemeyüp meblağ-ı mezbûru ber-vech-i müsera'ât tamamen mübâşir-i mûmâ-ileyhe edâ ve teslîm ve bir sâ'at mukaddem mahalline ulaştırmağa ikdâm-ı tâmm eyleyüp bir türlü özr ve bahâne irâdından be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında diyü yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

498

Selanik muhâfazasında olan Haseki Mahmûd *dâme mecdühûya* hüküm ki, Ağrıboz kal'asının muhâfazası ehemmi-i mühimmâtdan olmağla bundan akdem Selanik kal'ası muhâfazası için mücedden bidergâh olan beş yüz kırk nefer yeniçerinin üzerine iki yüz altmış nefer yeniçeri dahı müceddeden tashîh ve bdergâh ve inşâ'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem neferât-ı mezbûru sekiz yüz nefer tekmîl ve mu'accelen sefinelere tahmîl ve me'mûr oldukları Ağrıboz kal'ası muhâfazasında irsâl olınmak fermânım olmağla zikr olunan iki yüz altmış neferi Selanik ve ol havâlilerde bi-eyyi hal tashîh ve bidergâh ve mukaddemâ bidergâh olan beş yüz kırk neferin üzerine sekiz yüz nefere tekmîl edüp fermânım olduğu üzere sefinelere koyup ber-vech-i müsera'ât Ağrıboz kal'ası muhâfazasına irsâl ve îsâl eylesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâlühû* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

499

Eskişehir ve [.....] kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda ocak ihtiyârları ve ayân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki,

İnşâ'llâhü te'âlâ iş bu sene-i mürbâreke de mukarrer ve muhakkak olan sefer-i hümâyûnum için ziyâde piyâde neferâtın cem' ve tedârük ehemmi-i ümûr-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olup taht-ı kazânızda kasabât ve kurâda sâkin ve mukîm ve müsâfir -i sahîhu'l-esâmî ve esâmîsi çalık yeniçeri tâ'ifesinden ve kul oğullarından ve bir kaç seneden beru yeniçeri olup dirliklerini inkâr iden zî-kudretlerden ve dirliğe râğb tuvânâ

yiğitlerden üç yüz mükemmel ve müsellâh piyade serdengeçti neferâtı tedârük ve inşâ'llâhü te'âlâ nevrûz-ı firûzdan mukaddem hareket ve mahsûs serdengeçti yarağı açdırup neferât-ı mezbûreyi altına cem' ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd etmeleri bâbında fermânım sâdır ve hâlâ kazâ-i mezbûrda yeniçeri serdârı ref' olunup yerine üslub-ı sâbık üzere yitmiş bir cem'aatin emekdârlarından sâbikan serdengeçti ağası olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Abdi *zîde kadruhü* serdâr nasb ve ta'yîn ve irsâl olunup siz ki kâdîlarsız ve ayân-ı vilâyetin iş erlerisiz. Sâdır olan fermânım mücebince zikr olunan kazâlardan ihrâcî fermânım olan üç yüz piyâde serdengeçti neferâtların ihrâc ve neferât-ı mezbûr için mahsûs serdengeçti yarağı açtırup ol mikdâr neferât cem' ve tedârük ve mu'accelen evlerinden ve yirlerinden ihrâc ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp me'mûr oldukları üzere Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet itmeleri için cümlenüz tekâyyüd ve ihtimâm ve bu emr-i mühimmün tekâmîli bâbında bezl-i kudret eyleyesiz. Ve sen ki hâlâ serdâr nasb olunan merkûmsun. Sen dahı me'mûr olduğun üzere fermânım olan üç yüz serdengeçti neferâtların vir gün ve bir sâ'at mukaddem cem' ve tedârük ve vakt ü zamâniyle çıkarup neferât-ı mezbûre için lâzım gelen yarağını açup önlerine düşüp vakt-i mezbûrda gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eyleyesin. Şöyle ki husûs-ı mezbûrda ihmâl ü tekâsül ve tâme-hâme sebebi ile celb-i mâl edüp mürûr ü übüür eyledüğün kasabât ve kurâda re'âyâ fukarâsından ve gayrinden bir ferde cevri ü te'addî edüp veyahud avk u te'hîr edüp vakt ü zamâniyle gelüp erişmeyecek olursan asla özri ve cevâbın makbûl olmayup eşedd-i ukûbet ile katl olınmak mukarreredir. Ana göre âkıbet-endiş olup hılâfindan be-gâyet ihtizâr eyleyesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâlühü* tarafundan virilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

Bir sûreti dahı, Reha kâdisisna ve kazâ-i mezbûrda vâki' ayân ve iş erlerine serdârı ref' ve yerine otuz üç cemâ'atin Kadir'i serdâr nasb ve üç yüz nefer ihrâc için vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Bi'l-fi'il topcubaşı olan [.....] *dâme mecdühîya* hüküm ki,
 Hâlâ Ağrıboz kal'asına me'mûr olan dergâh-ı mu'allâm topcularından bir mikdârı
 noksan olduğun Ağrıboz muhâfızı olan vezîrim Hâlîl Paşa *edâme 'llâhü te 'âlâ iclâlehü*
 i'lâm itmekle imdi sen ki mûmâ-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi ne mikdâr noksanı
 varsa tekmîl ve ber-vech-i ta'cîl mahalline irsâl ve îsâl eyleyesin diyü yazılmışdur. Fî
 evâsıt-ı C: sene 1106

Bakras ve kâdîlarına hüküm ki,
 Cebel-i Bakras kazâsı ahâlîsi arz-ı hal edüp Cebel-i Bakras kazâsına tab'i Ersümen nâm
 karya deryâya kârîb olmağla bir kıta harbî keferese sefinesi külası îsâl-i mazarrat için
 levendat karyeye çıkup muhârebe ve mukâtele oldukda keferden nicesi katl ve iki neferi
 dahı hayyen ahz olunup ve dâ'imâ bunun gibi harbî keferenin mazarratlarını def
 üzereler iken hukkâm ve bazı ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından mücerred celb-i mâl için
 harbî keferden niçe iş almışsınız diyü hılâf-ı şer'î-i şerîf ta'cîz ve te'addî itmeleriyle harbî
 keferese ile esnâ-yı kâtâlde ahz olunan ganâyim -i hukkâm tarafundan kat'an müdâhale
 olunmaya diyü emr-i şerîf yazılmışdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

Fermân-ı âlişânım mücebince amel oluna. Tekâsül ü müsâmahadan hazer edesün diyü
 unvânına hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-keşîde kılınmışdır.

Anatoli'da eşkiyâ def'ine me'mûr olan Vezîr Genç Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
 Memâlik-i İslamiyyeye istilâ' kasında olan küffâr-ı düzâh-ı firârın nevâ'ir-i şerr u fesâd
 ve tuğyân u inâdı gittikçe iltihâb ü iştiâl bulup eyyâm-ı muhârebe ve mücâdele ve

zamân-ı müşâcere ve mukâtele mütemâdî olup itgâ'-i nâ'ire-i şer ve mazarrat ve ecmâd ve şerâret -i mekr ve mekîdetleri bâbında bu taraflarda bulunan asâkir-i nusret-encâm olan mücâhidîn -i ehl-i islâma bezl-i mechûddan hâlî olmayup lâkin muhâribinin birbirlerinden istimdâd ve isti'ânet ve istinsâr ve istifsârları sebebi ile bu ana değin mazarratları mündefi' ve zulâm-ı küfr ve nuhûsetleri تخوم dâr-ı islâmdan mürtefi' ve münkaşî olmayup indifâ' ve inkişâflarıçün bilâd-ı ba'îdde de olan ehl-i islâmın dahı ber-mûcib-i خرض المؤمنينه عل القتال..... "Müminlere cihadı teşvik edin"(8/65) cihâd- a'dâ-ya tahrîs ve istinfâr olunmaları evked-i ferâ'iz-i dîn ve ayet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübîninde olup husûs-ı mezbûr şeyhulislâmdan iştikâ oldukda harbî kefere bilâd-ı müslimînden bir beldeye müstevlî olup belde-i mezbûre ve kurbinde olan bilâdün ahâlîsi def'e kâdir olmasalar kefere-i mezbûreyi def' mümkün olacak bilâd-ı müslimînin cihâda kâdir ahâlîsi üzerine cihâd farz-ı ayn olur. اذاستتصروكم. فرمان عظيم الشان انفروا وخافوا و تقالا و اذاستتصروكم. Gerek hafif ve ağır olarak savaşa katılın, yani ister genç ister yaşlı, ister binekli ister yaya savaşa katılın" (9/41) ihmâl ü tekâsül iderlerse ism-i azîm ile ism olup dünyada ta'zîr-i şedîde ukbâda azâb-ı elîme müstehik olurlar. Bu sûretde zikr olunan cihâdın farzını inkâr idenlere şer'an tecdîd-i imân ve nikâh lâzım olur. Isrâr idüp tecdîd-i imân itmeyenlerin katilleri dahı helal olur diyü fetevâ-yı şerîfe virilüp amme-i müminin ve kâffe-i müvâhidîn üzerine şer'an hüküm bu vech üzre cârî olmak devlet-i aliyemin mu'în ve muvazzaf ve mu'addiye asâkiri üzerine اولر bi't-tarîk olup ve inşâ'llâhü te'âlâ bu sene-i mürbâreke mu'asker-i nusret eserim Edirne'den mukaddemce hareket ve atlarını serhadd-i mensûreme kârîb mahallerde çayırlatmak üzre fermânum olmağın iş bu sene-i mürbârekede musemmem olan gazeve-i meymûn ve cihâd-ı hümâyûnuma me'mûr olan tavâ'if-i askeriyenin inşâ'llâhü te'âlâ gelüp alâ-eyyi hal cümlesin rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mu'asker-i nusret eserüm mülhâk ve mülâkî olmaları mühim ve muktazî olmağla sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Tevfik Allahü te'âlâ sebab-i dîn -i mu'în ve uğur-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumda sadâkat ü istikâmet ve kemâl-i hulûsu ve gaflet ve nihayet intibâh ve basîret ile senden küllî hizmet ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfik harekete me'mûl ve menzar olmağın Anatoli'nun üç kolunda asker sürücülüğü hizmete me'mûr ve ta'yîn ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olanların sana bir defteri gönderilmişdür. İmdi emr-i şerîfüm sana varduğı gibi asla te'hîr u tevekkuf eylemeyüp Anatoli'nun üç kolunda vâki' sefer-i hümâyûnuma me'mûr vüzerâ-

yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı fihâm ve ümerâ-i kirâm ve dergâh-ı mu'allâm müteferrikaları ve çavuşları ve divân-ı âlişânım ve defter-i hakâni kâtüpleri ve şakîrdleri ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve altı bölük halkı ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebecileri ve topcuları ve top arabacıları ve sefer-i hümayûnuma me'mûr sâ'ir tavâ'if-i askeriyeye ve istinfâr tarîkıyla fetevâ-yı şerîfe mücebince zî-kudretlerden fermânum olan süvâri sana gönderilen defter mücebince cümlesin evlerinden ve yirlerinden ihrâc ve sürüp me'mûr oldukları sefer-i hümayûnuma irsâl ve inşşallahü te'âlâ her ne tarîkla mümkün olursa olsun rûz-ı hızırda Edirne sahrâsında mu'asker-i nusret- eserimde mevcûd itdürmekde takâyyüd ve ihtimâm eyleyüp husûs-ı merkûm ehemmi mühamm-ı dîn ü devlet-i aliyemden olmağla göreyim seni. Boş tutmayup bu emrde kemâl-i mertebe-i basîret ve intibâh ve cidd ve ikdâm ve takâyyüd ve ihtimâm üzre hareket eyleyüp bi'n-nefs varılması lâzım olan yerlere kendin varup adam göndermek iktizâ iden mahallere itimad eyledüğün adamlardan mukaddem ve kargûzar ve müstekım adamlar gönderüp bir takrîb ile sefer-i hümayûnuma me'mûr olanlardan nefsi vahîd giruye kalmamak üzre umûmen ihrâc eyledüğün mahallerde def' be-def sonradan Tekrâr muakkad-i aleyh adamlar gönderüp tecessüs ve taarrûz itdirüp virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdir olan cezâların bilâ-eman tertîb eyleyüp bu emrde rızâ-yı hümayûnuma muvâfik ma'ser-i cem'ile vücûda getirmeğe ikdâm ve ihtimâm eylesin. Ve mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzre şakâvet ile gezüp katli-nüfus ve gâret-i emvâl -i âdet-i müstemirresi olan kuttâ'it-tarîk eşkiyâsını ve iskanları fermânum olmuşken itâ'at-i fermân ve me'mûr oldukları mahallere varup sâkin olmakdan eba ve imtisâlim idüp kat'ı-tarîk ve fesâd ü şakâvet gezen Ekrad ve Türkmen tâ'ifesini dahı teftûş ve tefehhus eyleyüp bu ma'küle eşkiyâyı dahı her nere haber alur isen bi-eyyi hal ele getirüp bundan akdem haklarında Şeyhulislâmdan virilen fetevâ-yı şerîfem mücebince hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla sâdir olup sicillâta sebt olınan emri şerîfüm mücebince demleri hider olmağla eman ve zamân vermeyüp cezâların virüp şerr ü mazarratların ibad ve bilâd üzerlerinden ref' u izâleye bezli-tab' ve tuvân eyleyüp ve gönderdiğün ademlerin vardıkları mahallerde kimesneye himâye ve fukarânın müft ü meccânen nesnelerin ve bir ferdîn bir akçesin ve bir habbesin almamak üzere hükm-i tenbîh ve te'kîd edüp zinhar ve zinhar ihmâl ü tekâsül itmekle sen dahı eslafın gibi tekrâr tenbîh ve te'kîde muhtâc eylemeyesün. Hâsılı sen cerağ-ı hassım olup senden her vecihle hizmete me'mûl-ı hümayûnum olduğun mülâhaza gerek asker

tesyîrinde ve gerek eşkıyâdefi husûsunda ve sâ'ir me'mûr olduğun hidemât-ı aliyemde bezl-i kudret eylesin. Üsküdardan Erzurum'a ve Şâm-ı Şerîf ve Bağdad'a varınca Anadolu'nun üç kolunun kâffe-i umûru senün zimmetine havâle ve tefvîz olunmağın her vecihle basîret ve intibâh üzere hareket ve sebep-i dîn-i mübînde hidemât-ı pesendîde vücûda getürmeğe can hakkıyla çalışup bir işde gaflet ile ve müsâmaha ile rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif vaz' ve hareketden ziyâdesiyle ihtiraz eylesiz diyü yazılmışdur. Fi evâsıt-ı C. sene 1106

505

Ağrıboz muhâfazasında olan vezîr Hâfil Paşa'ya hüküm ki, Ağrıboz cezîresi re'âyâsı tarafundan her vecihle himâyet ve siyânet olunmak lâzım olunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Cezîre-i merkûme re'âyâsını düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mora tarafında asâkir-i islâma ser-askerim olan vezîrim İbrâhim Paşa *edâme 'llâhü te 'âlâ iclâlahü* tarafundan ve haradan bir ferde zâhire ve sâ'ir teklîf-i şakî ile teklîfi rencîde vü remîde itdürmeyüp tarafundan her vecihle himâyet ve siyânet olunmak bâbında fermân-ı âlişânum sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

506

Selânik mollasına ve ol etrâfda vâki' iskelelerin kâdîlarına ve ayân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki, Mora ve Ağrıboz taraflarında olan asâkir-i mensûrem için zâhire mühim ve muktazî olmağla taht-ı kazânızda vâki' iskelelerden mu'temed-i aleyh kimesneler Mora ve Ağrıboz taraflarında olan asâkir-i mensûrem için narh-ı cârî üzere akçe ile zâhire iştirâ eylemek istediklerinde siz ki kâdîlar ve iskele eminlerisiz. Ada kayıklarına zâhire virilmek üzere fermân-ı hümâyûn sâdır olmuşdur diyü zâhire virilmeyüp asâkir-i mensûremizin zarûret ve müzâyakalarına bâ'is olduğu i'lâm olunmağın siz ki kâdîlar ve iskele eminlerisiz. Düstûr-ı mükerrerrem ve müşîr-i müfehhamin nizâmü'l-âlem Mora tarafında olan asâkir-i islâm ser-askerüm olan vezîrim İbrâhim Paşa ve Ağrıboz muhâfızı

vezîrüm Hâlîl Paşa taraflarından guzât-ı müvahhıdine zâhire olmak üzere taht-ı kazânızda vâkî iskelelerden mu'temed olan zâhirecilere narh-ı cârî üzere akçe ile zâhire verilüp kimesneye tekayyüd ve tereddüd ettirilmemesi bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

Te'kîdinde, amma bu bahâne ile harbî kefereye zâhire virilmek ihtimâli olmuştur.

507

Selanik Paşasına ve mollasına ve Selanik muhâfazasında olan haseki Mahmûd *zîde mecduhûya* hüküm ki,

Selanik kal'ası muhâfazasıçün müceddeden bedergâh olan beş yüz kırk nefer yeniçerinin üzerine iki yüz altmış nefer dah müceddeden tashîh ve bidergâh ve neferât-ı mezbûre sekiz yüze tekâmîl olmak üzere Selanik iskelesinde mevcûd olan müste'men sefinelerine ve hâlâ Ağrıboz taraflarına nakli fermân olan zâhire gemileriyle ıcâleten gitmeleri mühim ve muktazî olmağla her niçe mümkün olursa bir gün evve tahmîl ve navl sefineleri mâliye tarafundan virilen emr-i şerîf mücebince virüp neferât-ı mezbûru ta'cîl-i ale't-ta'cîl Ağrıboz'a irsâl ve îsâl eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdumki. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

508

Âsitâne kâ'im-makâmına ve bostancıbaşıya hüküm ki,

İnşâ'llâhü te'âlâ Sakız cezîresine asker dökme lâzım geldikde Çeşme ve İzmir ve ol kıyılarda müctemi' olan asâkir-i mensûremin Sakız cezîresine nakl ve îsâli için ziyâde kayık lâzım ve mühim olmağla İzmir ve Sultanhisârı Kal'ası'ndan Çeşme'ye varınca Çakmak ve Çandarlı ve Kemer-Edremid ve Urla ve Foça-i Atîk ve Cedîd ve Çeşme ve sâ'ir cânibde vâkî olan iskeleler ve Midilli ve Molova'da vech-i meşrûh üzere Sakız cezîresine asker dökmeğe el verir sağır ve kebîr ne mikdâr kayık varsa hâzır ve âmâde olup Sakız tarafına me'mûr asâkir-i mensûrem ve donâma-i hümâyûnum ve bi'l-cümle Akdeniz'e ser-askerim olan vezîrüm İbrahim Paşa ve kapudanım olan vezîrüm Hüseyin Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehûma* tarafundan haber varduğı gibi kalkup varup Çeşme

ve İzmir kıyılarında müctemi' olan askeri inşa'llâhü te'âlâ Sakız'a nakl eylemek üzere zikr olunan kazâların kâdîlarına ve iskele eminlerine ve ayân-ı vilâyet ve iş-erlerine ve müşârün-ileyhimâya evâmir-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup tersâne-i âmiremde müceddeden inşa' olunan firkatelerin dahı serî'an ve âcilen donanma-i hümâyûnuma irsâl ve îsâlçün sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Sana dahı def'atle evâmir-i şerîfem ve hâssaten mübâşir ta'yîn ve irsâl olmuştur. Gerek zikr olunan firkateleri ve gerek sefâ'in-i mezkûrenin bi-eyyi hal bir gün evvel donanma-i hümâyûnumda bulunmaları mühim ve muktazî olup lâkin müşârün ileyhima me'mûr oldukları hidemât-ı aliyyem ile meşgul olup kuzat ve ümenanın dahı ihmâl ve müsâmaha ve adem-i takâyyüdlere sebebi ile fermânım olan sefâ'in ve kayıkların tedârük ve ihzârı husûsu giru kalup asâkir-i mensûremın terakkub ve intizârıyla bu emr-i mühimmün te'hîri muhtemel olmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyh ve bostancıbaşı mûmâ-ileyhsün. Zikr olunan kayık ve sefinenin dahı ihrâc ve irsâli size tefvîz ve sipâriş olmuştur. İmdi emr-i şerîfüm varduğ gibi asâkir-i mensûrem firkateler ve sefâ'in ve kayıkların vusûlüne intizâr ile me'mûr oldukların işde geru kalmamak için zikr olunan firkateleri mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğın vech üzere henüz göndermedin ise kat'a te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp her ne tarîkla olursa olsun inşa'llâhü te'âlâ bir sâ'at evvel cümlesin donatup ve İznikmid ve Karamürsel ve Mihâlîç ve Mudanya ve sâ'ir iskelelerde gelmiş bu misüllü nakle elverir İstanbul iskelelerinde sağır ve kebîr her ne kadar kayık ve sefâ'in varsa me'an ihrâc ve üzerlerine Bostancı hasekileri ta'yîn ve girerken Tekfurdağ ve Gelibolı ve Boğazhisârları ve Boğazgeçit'de vâki' iskelelerde ve Midillü ve Molova'da vech-i meşrûh üzere Çeşme ve İzmir kıyılarından Sakız'a asker dökmekte elverir sağır ve kebîr her ne kadar kayık ve sefâ'in bulunur ise gereğ gibi donatdırılup ihrâc ve inşa'llâhü te'âlâ firkateler ile me'an gönderüp icâleten donanma-i hümâyûnuma îsâl itmek üzere her birine tenbîh ve te'kîd ve Âsitâne-i Sa'âdetüm tarafundan evâmir-i şerîfe ile irsâl ve takâyyüd ve ihtimâm eyleyüp bunlardan mâ'adâ gerek Sakız ve gerek ve Mora cezîresiçün fermânım olan cebehâne ve mühimmât -ı sâ'irede bir kalmış şey dahı varsa inşa'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem cümlesin ta'cîl-i ale't-ta'cîl irsâl ve îsâline bin can ile ihtimâm eyleyüp eglendirmeyüp itmâm-ı hidmete sa'y eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur diyü yazılmıştır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

Müceddeden *عقبيل* ile yazılmıştır. Fî 25 C. sene 1106

Kuzattan Hatem Mustafa'ya hüküm ki,

Eflak voyvodası Kostantin-i voyvoda arz u hal idüp Eflak diyârının muhtâr ve mu'în hudûdu ve ihlâlinde kadîmden aşr ve resmî Eflak voyvodası tarafundan eline gelen bir mikdâr yerlerin İbrâ'il nâzırı olan [.....] nâm kimesne kadîme muhâlif -i müdâhale eylemekle bundan akdem emr-i şerîfümle mübâşir ta'yîn ve mahall-i nizâ'ın üzre yine varılup ol diyârın hüsn ve mu'temed-i aleyh ve ehl-i vukûf ve bî-garaz kimesnelerden tefahhus olundukda ol yerler Eflak toprağından olduğu sâbit ve zâhir ve cânib-i şer'den hamiyet-i şer'iyye virilüp hudûd ve sınırları temyîz ve vaz'-ı alâ'im olmuşken nâzır-ı merkûm alâ'imlerin yüz durup kadîme muhâlif nizâ'dan hâli olmadığı bildirüp mukaddemâ virilen hüccet-i şer'iyye mücebince amel olunmak bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğın sen ki mevlânâ-yı mezkûrsun. Husûs-ı mezbûre mevla (!) edüp mübâşir ta'yîn olunan Ahmed *zîde kadruhû* kâtib ma'rifetiyle mahall-i nizâ'an üzerine varılup husûs-ı mezbûrda vukûf-ı tâmmе olan bî-garaz ihtiyârlardan tefehhuz ve hudûd ve sınırın keşf ve alamet vaz' olunup fimâ ba'd nizâ'larına fırsat virilmek emrim olmuşdur diyü yazılmıştır. Fî evâhir-i C. sene 1106

Ermiye kâdîsına ve ayân-ı vilâyet ve iş-erlerine hüküm ki,

Bi-avnullahi te'âlâ Mora cezîresi istihlâsıçün re'âyâ ve bereyâya bir şey tatbik olunmayup sefer-i hümâyûnuma me'mûr eşkinci askeri tâ'ifesinden mâ'adâ Ermiye kazâsının zî-kudretlerinden olmak üzre virilen fetevâ-yı şerîfe ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince iskât-ı farîza-i cihâd içün otuz nefer piyâde tûfeng-endâz ve i'ânetinden Hacı Salih nâm kimesne kendü mâlından elli nefer süvâri tûfeng-endâz ile üzerlerine baş ve buğ nasb ve ta'yîn olunmuşdu. Ermiye kazâsının

re'âyâsı kesîr ve zî-kudretleri kalîl olduğu i'lâm olunmağla otuz neferi tertîb olunmağın re'âyâ ve bereyâyâ bir akçe ve bir habbe teklîf olunmayup sefer-i hümâyûnuma me'mûr eşkinci askeri tâ'ifesinden mâ'adâ kazâ-i mezbûrun zî-kudretlerinden on beş piyâde tûfeng-endâz ihrâc ve mûmâ-ileyh Salih dahı otuz nefer süvâri tûfeng-endâz techîz itdirüp ve üzerine baş ve buğ nasb ve ta'yîn olan beş nefer piyâde ve otuz nefer süvâri cümlesi kırk beş nefer olmak üzere mukaddemâ ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ıcâleten ihrâc ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem İstefe'de Mora tarafında asâkir-i mensûreme ser-askerim olan vezîrüm İbrahim Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehûnün* yanına irsâl ve hidemât-ı dîn-i mübînde mevcûd ettirmeyi her biriniz takâyyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında diyü yazılmıştır. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

512

Bir sûreti dahı Bâlâtman kazâsının zî-kudretlerinden yüz nefer piyâde tûfeng endâz ve üzerlerine i'ânetten [.....] *zîde kadruhû* baş ve buğ nasb olunmağla Bâlâtman kazâsının re'âyâsı kesîr ve zî-kudretleri kalîl olduğu i'lâm olunmağla yüz nefer piyâde tûfeng-endâzın elli neferi tenzîl olunmağın kazâ-i mezbûrun dahı kudretlerinden elli nefer piyâde tûfeng-endâz ihrâc olunmak için vech-i meşrûh üzere yazılmışdur. Tarîh-i mezbûr.

513

Drama kâdîsına hüküm ki,
Kazâ-i mezbûr ahâlîsi dergâh-ı mu'allâm adam ve arzuhal gönderüp re'âyâ ve bereyâyâ bir akçe ve bir habbe teklîf olunmayup sefer-i hümâyûnuma me'mûr eşkinci tâ'ifesinden mâ'adâ ve Drama kazâsının zî-kudretlerinden iskât-ı farîza-i cihâd için ceng ü harbe kâdir ihrâcı fermânum olan yirmi nefer piyâde tûfeng-endâz ihrâc ve düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mora tarafına asâkir-i islâma seraskerim olan vezîrüm İbrahim Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehûnün* yanına irsâl itdürilüp Selanik muhafazası için kazâ-i mezbûrun yitmiş beş nefer darb ve harbe kâdir iş-erleri silâh ve pusâtlarıyla hâzır ve âmâde itdirilüp hın-i iktizâda Selanik muhafızı tarafundan adem ve haber

vardukda ihrâc ve irsâl olunmak üzere emr-i şerîfüm varid olmağın iktizâ eylediği mahalde gitmenize bir vechile teallül ve tekâsülleri yoğiken hâlâ Selanik muhâfızı olanlar iktizâsı yoğiken eline gelüp hizmet-i muhâfazada evked bedel nâmıyla altışar ve yedişer yüz mîkdârı kuruşların alup küllî gadr ve te'addî olunduğun bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnuma recâ eyledükleri ecilden ahkâm kaydına müraccat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve iş bu sene-i mürbârekede kazâ-i mezbûrun zî-kudretlerinden iskât-ı farîza-i cihâd için ceng ü harbe kâdir yimi nefer piyâde tûfeng-endâz ihrâc ve Mora cânibinde seraskerim yanında mevcûd bulunmak üzere me'mûr oldukların mukayyed bulunmağın kazâ-i mezbûrun zî-kudretlerinden ol mîkdâr nefer tûfeng-endâz mu'accelen ihrâc ve Mora tarafında ser-asker-i vezîr-i müşârün ileyhün yanında irsâl ve baki ahâlîsi ibaden billahi te'âlâ düşmen-ı dîn kal'a-i mezbûre etrâfında görünüp muhâsâr eylemek ihtimâli olup ziyâde lüzûmu ve iktizâsı olmadıkca bi-vech kazâ-i mezbûra halkı ta'cîz olunup ve akçe-i bedel nâmıyla bir şey olduğu varsa fukarâya red ve teslim ettirmeyüp ba'de'l-yevm akçe talebiyle ve sâ'ir bahâne ile bir vechile rencide ve taarrûz ettirilmeye diyü yazılmıştır. Fi evâsıt-ı C. sene 1106

514

Âsitâne kâ'immakâmına ve kâdisına ve hassa bostancıbaşıya hüküm ki, El-melikü'l-İlahü'l-vahtîdü'l-kahhâr merhûm ve mağfûrun leh ammi bûzûrk-varım Sultan Ahmed Han *tâbe serâhii* .. ارجعى الى ربك “Rabbine dön” (89/28) da'vetine icâbet ve dar-ı gururdan saray-ı servete eylemeğın siz ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve bostancıbaşısız. Emr-i şerîfüm varduğu gibi na'ş-ı şerîflerin Silivri'den iktizâ iderse Âsitâne'ye nakl için ale'l-acele salıvirüp menziline bir mükemmel donanmış sandal gönderüp merhûm-ı mağfîret-penâh için [..... ..] bir merkad hafır ve ne minvâl üzere iktizâ iderse hâzır u âmâde idüp na'şları varup vâsıl oldukda ta'zîm ve tebcîl ile vaz'ı-ı meşhed-âsârlarına bu def'a lâzım gelen mâsârîf ve mühimmât akçesin saray ağası ma'rifetiyle taraf-ı mîr-i mîrân edâve teslim ve her husûsda kat'a taksîr olunmâlu eylemeyüp iktizâsına takâyyüd ve ihtimâm etmeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur diyü yazılmıştır. Fî evâhir-i C. sene 1106

Zacesne kâdisına hüküm ki,

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi dergâh-ı mu'allâma adam ve arz ı hal gönderüp re'âyâ ve berayâya bir akçe ve bir habbe teklîf olunmayup sefer-i hümâyûnuma me'mûr eşkinci askeri tâ'ifesinden mâ'adâ Zacesne kazâsının zî-kudretlerinden iskât-ı farîza-i cihâd için ceng ü harbe kâdir ihrâcı fermânım olan yüz elli nefer piyâde tûfeng-endâz ve ihrâc ve Mora tarafuna asâkir-i islâma ser askerim olan vezîrüm İbrâhim Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehûnün* yanında mevcûd bulunmaları fermânım olmuşken kazâ-i mezbûrun ayânı re'âyâ fukarâsına akçe tevzi' idüp rencîde eyledüklerin bildirüp men' ve def olınmak bâbında emr-i şerîfüm recâ eyledüklerin ecilden fermânım olınan piyâde tûfeng-endâzı zî-kudretlerin olmak üzre ihrâc ve mahall-i me'mûre irsâl itdirüp amma bu bahâne ile salyâne ve gayrı tarîkiyla re'âyâ fukarâsı min ba'd rencîde olunmamak üzre yazılmıştır. Fî evâhir-i C. sene 1106

Niğbolu kâdisına ve kazâ-i mezbûr serdârına hüküm ki,

Kazâ-i Pilevne'de sâkin yeniçerilik iddâsın idenlerden Selman ve Deli Mahmûd ve çalık Mustafa ve Bilâli Ahmed ve Hâlîl nâm şakîler kendü hallerinde olmayup dâ'imâ âlât-ı harb ile gezüp re'âyâ fukarâsının emvâl ve erzâklarını gâret ve ehl ve ıyallerine te'addî ve tecâvüzden eyledüklerinden mâ'adâ Todri nâm zimmînin evin basup bir mikdâr mâlin izâ'at ve Prvane ve Kergi nâm zimmînin dahı oğullarına fi'il-i şen'i kâsd ve ehl-i sukdan nice tüccâr tâ'ifesinin dahı harac ma'kûl nâmına beşer kuruşların alup bu ma'kûle bi-bahâne zulm ve fesâd ü şakâvet eyledüklerine kasaba-i mezbûr ahâlîsi şöhretleriyle cânib-i şer'den huccet olunmağla Niğbolu kal'asına haps ve kal'abend oldukların arz olup ve Niğbolu'da sâkin yeniçerilik iddâsın iden Hasan nâm şakî dahı kasaba-i mezbûra sâkinlerinden Fatma nâm hatunun gece ile evine girup cebren fi'l-i şen'i kâsd ve bazı eşkiyâların gâret ve hâsâret idüp bu ma'kûle fesâd ü şakâvet üzre olduğın sikât-ı müslimîn ihbâriyle huccet ve olduğın kal'a-i mezbûrede haps ve kal'abend

olunduğu i'lâm olunmağın mezbûrlar fi'l-hakîka zümre-i eşkıyâdan olup bunun gibi fesâd u şakâvetleri vâki' ise muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere tertîb-i cezâ ve mucîb-i şer'ıyyesi icrâ olunup ve iktizâ iden cürm ve kabâhatlerine islâh-ı nefis edinceye değin kal'a-i mezbûrede muhkem-i haps ve kal'a-bend itdürilüp madam ki itlâkları için fermân sâdır olmadıkça itlâk olunmamak üzere ziyâde takâyyüd ve ihtimâm ve hılâf-ı şer' kimesneye te'addî olmaktan be-gâyet ihtizâr eylesin diyü yeniçeri ağası Murâd *dâme ikbâlühû* tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mücebince hüküm yazılmıştır. Fî evâhir-i C. sene 1106

517

Siroz nâ'ibine hüküm ki,

Sen ki mevlânâ-yı mezkûrsun . Dergâh-ı mu'allâm mektûb gönderüp kazâ-i mezbûr ahâlîsi meclis-i şer'e varup kazâlarına sekiz sâ'at kârîb İncirlik demekle ma'rûf mahf muhâtara olan mevzi'-ı kadîmden muhâfaza edegelmişler iken bundan akdem Selanik muhâfazası için kazâ-i mezbûrda iki yüz nefer adam ihrâc olunmak üzere rikâb-ı hümâyûnum -ı emr-i şerîfüm sâdır olmağla mevzi'-i mezbûrde kalup muhâfazası elzem olmağın abden billahi te'âlâ hîn-i iktizâda bi'l-cümle Selanik muhâfazasına gidüp mevzi'-i mezbûrun muhâfazası için emr-i şerîfüm virilmek recâsına ilhâh eyledüklerin arz itmeğın Siroz kazâsında üç yüz nefer piyâde tüfeng-endâz ihrâca ve Mora tarafında seraskerim olan düstûr-ı mükerrem vezîrüm İbrâhim Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehû* yanında hizmetinde bulunmak üzere bin yüz altı senesi rebî'u'l-âhirinde sâdır olan fermân-ı şerîfem mücebince zikr olunan üç yüz nefer ihrâc ve ber-vech-i ta'cîl me'mûr oldukların mahalle irsâl olunup ve abden billâhi te'âlâ Selanik tarafuna imdâd olunmak lâzım geldikde hîn-i iktizâda kazâ-i mezbûrda ceng ü harbe kâdir iş-erleri varup imdâd eyleyeler. Ancak mukaddemâ rikâb-ı hümâyûnum tarafundan virilen fermân mücebince iki yüz nefer ihrâc olunup Selanik'de muhâfaza eylemek üzere koyup te'addî olmamak emrim olmuşdur buyurdumki. Fî evâhir-i C. sene 1106

Bartın ve Divriği ve ÇarŞamba ve Pencşembih kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları ve ayân-ı vilâyet iş-erlerine hüküm ki,

İnşe'allahü te'âlâ iş bu sal-ı meymenetde iştîmâlet mukarrer ve muhakkak olan sefer-i hümâyûnum için ziyâde piyâde neferâtının cem' ve tedârüki ehemmi-i mühimmât-ı devlet-i aliyyemden olup taht-ı kazânızda kasabât ve kurâda sâkin ve mukîm ve müsâfir sahîhu'l-esâmî ve esâmîsi çalık yeniçeri tâ'ifesinden ve kul oğullarından bir kaç seneden berü yeniçeri olup dirliklerini inkâr idenlerden dirliği râğîb tuvânâ yiğitlerden iki yüz mükemmel ve müsellâh piyâde serdengeçti neferâtı tedârük ve inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırdan mukaddem gelüp ve mahsûs-ı serdengeçti yarağı açtırup neferât-ı mezbûru elinde cem' ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd itmeleri fermânı olup hâlâ ocakdan emekdâr yetmiş iki cemâ'atde sâbıkan serdengeçti yerakdarı olan kıdvetü'l-emâsi'l ve'l-akran Durak (!) *zîde kadruhû* serdengeçti ağası nasb ve ta'yîn olup gönderilmiştir. İnşâ'llâhü te'âlâ vusûlünde siz ki kâdîlar ve serdârlar ve i'ânet ve iş-erleri siz gereği gibi zikr olunan kazâlardan ihrâc fermân olan iki yüz piyâde serdengeçti neferâtların cem' ve tedârük ve mu'accelen evlerinden ve yirlerinden ihrâca ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp me'mûr oldukları üzre Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet etmeleri için cümleiniz dâmin-i gayreti dermiyân ve bu ümûr-ı mühimmâtın tekâmîlî bâbında bezl-i kudret eyleyesiz. Ve sen ki serdengeçti neferâtının ihrâcına me'mûr olan mezkûr Torak *zîde kadruhûsun*. Gerekdir ki sen dahı me'mûr olduğın üzre fermân olunan iki yüz serdengeçti neferâtı bir gün ve bir sâ'at mukaddem cem' ve tedârük ve vakt ü zamâniyle vilâyetlerinden çıkarup önlerine düşüp rûz-ı hızırdan gelüp Edirne sahrâsında isbât-ı vücûd ve edâ-yı hizmet eyleyesin. Şöyle ki husûs-ı mezbûrda bir gûne taksîratı ve tama'-hâme sebebi ile celb-i mâl idüp ve mürûr ve übûr eyledüğün kasabât ve kurâ'da re'âyâ fukarâsından ve gayrından bir ferde zulm ve te'addî itdirüp veyahud vakt ü zamâniyle gelüp erişmeyecek olursan bu bâbda asla özr ve cevâbın mesmu'-ı hümâyûnum olmayup eşedd-i ukûbet ile katl eylemeniz mukarrerdir. Ana göre âkıbet-endiş olup hilâf-ı fermân-ı vaz' ve hareketden be-gâyet ihtizâr eyleyesin diyü bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Murâd

dâme ikbâlühû tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânûm sâdır olmuşdur diyü yazılmıştır. Fî evâhir-i C. sene 1106

519

İstanbul kâ'im-makâmı vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,
Sâbikan Boğdan sürücübaşı olan Manulaki nâm zimmînin damadı olan Toduş nâm zimmî dahı mahmiye-i mezbûrda Edirne kapısı kurbunda olan kilisenün papası nâm-ı papasın evinde sâkin olup mezbûr-ı zimmînin Edirne'ye ihzâri lâzım gelmekle imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğı gibi te'hîr ve tevakkuf itmeyüp mesfûr Toduş zimmî ve ehl-i mezkûrun hânesinde midir yohsa âharda mıdır her nerede olursa bi-eyyi hal ahz ve kayd-bend ile Edirne'ye ihzâr ve bir tarîkla gaybet ve firâr etmesinden ve ele getüremedim diyü ihmâl ve müsâhaliden hazer eyleyesin. Ve ehl-i mesfûrun hânesinde bulduğı halde ve ehl-i mezkûratın nerede olduğunu bilüp mesfûru ahz idüp her kande ise buldurup yanına adamlar koşup kayıd-bend ile Edirne'ye ihzâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânûm sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i C. sene 1106

520

Anatoli vâlisi olup Sakız üzerine me'mûr asâkir-i islâma ve donâma-i hümâyûnuma ve bi'l-cümle Akdeniz'de seraskerim olan vezîr İbrâhim Paşa'ya hüküm ki,
Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Mensuhât alaybegisinin mensuhâtın zü'amâ ve erbâb-ı tîmârî ile yanına me'mûr olmalarıyla imdi varup vâsıl olduklarında sûret-i ihmâl ile defter-i hâkânî kâtiplerinden ta'yîn ve irsâl olunan [.....] *zîde kadruhû* ma'rifetiyle yoklanup mevcûdlarını ellerinde olan temesükleriyle kayd ve mevcûd nâmevcûdunu başka başka defter idüp ve mühürletüp der-i devlet-medâruma irsâl ve mevcûdları yanında alıkoyup iktizâ iden hidemât-ı aliyemde istihdâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânûm sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı C. sene 1106

İskenderiye ve ol havâlide olan serhad kal'aları muhâfazalarına me'mûr vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. İskenderiye kal'asından Draca kal'asına varınca Akdeniz yakınlarında olan kıl'â' ve iskelelerden ve kasaba ve kurâ' ve çiftliklerden harbî kefare seffinelerine zâhire fûruht olmamak üzere mukaddemâ sana emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. İmdi fimâ-ba'd dahı vech-i meşrûh üzere İskenderiye kal'asından Draca kal'asına varınca Akdeniz yakınlarında vâki' kılâ' ve kasabât ve kurâ' ve çiftliklerden harbî kefare seffinesine zâhire fûruht ettirmeyüp gereği gibi hıfz ve hirâset eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i C. sene 1106

Ber-vech-i arpalık Avlonya ve Delvine sancaklarına mutasarrıf Kaplan *dâme ikbâlühûye* hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Selanik baruthânesinde tabh olunup mevcûd olan baruttan hâlâ Belgrad'a nakli fermânım olan bin beş yüz kantar barut inşâ'llâhü te'âlâ ümenâ mahalline nakl ve îsâle sen me'mûr olup ve bu taraftan dergâh-ı mu'allâm cebecileri çorbacılarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran [.....] *zîde kadruhû* dahı varup nakl olunacak barutun sanduklara vaz' ve sargularını sardırup ve düzeklerin bağlatup hâzır idüp Selanik'de sana müterakkıb olup varduğun gibi fermânım olan barutu alup inşâ'llâhü te'âlâ sizünle me'an sâlimen Belgrad'a nakl ve îsâl eylemek üzere ta'yîn ve iktizâ iden mükârîn develerinin ücretleri virilüp sarbanlarıyla hâzır ve âmâde olmâları fermânım olup ta'ahhüd itdüğün vech üzere süvâri kapun halkı ve beş yüz nefer piyâde tüfeng-endâz levendatdan mâ'adâ Emîru'l-Ümerâ'il-i Kirâm Rûm-ili Beglerbegisi Mahmûd Paşa *dâmet me'âliyhû* dahı yanında olan mîrî levendatdan lâzım gelen nafakalarıyla beş yüz nefer piyâde mîrî levend ta'yîn eylemesi için emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdur. Bu takdirce süvâri kapun halkından mâ'adâ

beş yüz nefer piyâde tüfeng-endâzıyla kalkup varup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden dahı fermânım olduğu üzre mîrî levendattan beş yüz nefer piyâde levend akup ve bir an ve bir sâ'at mukaddem Selanik'e varup vech-i meşrûh üzre bin beş yüz kantar barut me'mûr olduğın üzre inşâ'llâhü te'âlâ ta'yîn olınan cebeci çorbacısı ile kaldurup me'an ve sâlimen Belgrad'a nakl ve mahalline teslim eyledükden sonra inşâ'llâhü te'âlâ orduyu hümâyûnum Belgrad'a varınca sen Belgrad'da meks ve düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Belgrad muhâfazasında olan vezîrüm Ca'fer Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehû* re'y-i savâb-dîdi üzre hareket eylemek bâbında fermân-ı âlişânum sâdir olmışdur. Fî evâhir-i C. sene 1106

523

Rûm-ili Beglerbegisi Mahmûd Paşa'ya hüküm ki, Selanik baruthânesinde tabh olınup mevcûd olan baruttan hâlâ Belgrad'a nakli fermânım olan bin beş yüz kantar barutun mahalline nakl ve îsâli için emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i aralık Avlonya ve Delvine sancaklarına mutasarrıf olan Kaplan *dâme ikbâlühû* me'mûr olup ve bu taraftan dergâh-ı mu'allâm cebecileri çorbacılarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran [.....] *zîde kadruhû* varup nakl olunacak barutu sanduklara vaz' ve sargularını sardırup ve düzeklerini bağladup hâzır idüp Selanik'de mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe müterakkıb olup geldiği gibi fermânım olan barutu alup inşâ'llâhü te'âlâ sâlimen Belgrad'a nakl ve îsâl eylemek üzre ta'yîn ve iktizâ iden mükârîn develerinin ücretleri virilüp sarbanlarıyla hâzır ve âmâde olmaları fermânım olmağın imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Emr-i şerîfüm varduğu gibi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün ta'ahhüd ettiği vech üzre süvâri kapısı halkı ve beş yüz nefer piyâde tüfeng-endâz levandden mâ'adâ sen dahı yanında olan mîrî levendatdan lâzım gelen nafakalarıyla beş yüz nefer piyâde mîrî levend ta'yîn eylesin ki süvâri kapısı halkından mâ'adâ bin nefer piyâde tüfeng-endâz olur. Yanında olan mîrî piyâdiden beş yüz nefer ifrâz ve ta'yîn ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün dahı müte'ahhed olduğu üzre asla te'hîr ve tevakkuf ettirmeyüp bir gün evvel Selanik'e yollayup bin beş yüz kantar barut fermânım olduğu üzre inşâ'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem

Belgrad'a nakl ve îsâli ve husûs-ı mezbûrda ziyâde takâyyüd ü ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i C. sene 1106 evvel

524

Habeş vâlisi olup Cidde-i Me'mûre sancağı ilhâkıyla Mekke-i Mükerrerme şeyhulharâmı olan vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,
Sene-i sâbıkada huccâc zevi'l-ibtihâcda ve ahâlî-i Mekke-i Mükerrerme ve Cidde-i me'mûre ahâlîsinin tanzîm ü tensîk-ı ahvâlleri husûsunda ve sâ'ir ol cânibe müteferri' ve müteretteb olan ümûrda küllî hizmetde bulunup ba'de'l-yevm dahı senden niçe ma'ser-i pesen-dîde me'mûl ve melhûz-ı hümâyûnum olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün ileyhün. Cenâb-ı emâret-i me'âb eyâlet-nisâb sa'âdet-iktisâb-ı Mekke-i Mükerrerme şerîfi Şerîf Abdullah bin Hâşim *dâme sa'adehû* ile Haremeyn-i Muhteremeyn *zâdehüllâhü şerefen ve tazımanın* ve sâ'ir aktâr-ı Hicâziyyenin zabt u rabt ve ahâlîsini hıfz u hirâsete ve ol muhît-i envâr olan makâmat-ı mükerrermenin ta'zîm şa'âryiri ve mücâvirîn ve müsâfirin ve huccâc ve züvvâr ve mütereddîdîn ve tüccârın terfiyye-i ahvâlleri hîn-i tedbîr ve kemâl-i ihtimâm ile birbirinize mu'âsada(?) ve mu'âvenet ale'l-husûs huccâc-ı müslimîni işti'âl ve müşâhade-i şerîf müşârün ileyhâ mürâfakat ve muvâfakat ve kemâl-i ittihâd ve ittifâkla bezl-i cidd-i himmet ve emîr-i sâbık Şerîf Sa'd ile oğlı Sa'd'ün hüsn-i tedbîr ve idrâk ile ele götürüp Şâm vâlisi ve Mîru'l-haccı düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem vezîrüm [.....] Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehûye* teslim ve taraf-ı devlet-i aliyeme irsâl ve anların bir vakitle ihtimâl-i mekr ve fitnelerinden ol arâzi-i müteberrekeyi *ma'înü'!*^{sh} itmeğe takâyyüd-i tâm eyleyüp me'mûr olduğın hidemât-ı celîlede mesâ'-i mezkûre vücûda getürmekde bezl-i mechûd eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhir-i C. sene 1106

525

Bağdad dâr-ı islâm kal'ası muhâfazasında dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan haseki Mehmed *zide mecdühûye* hüküm ki,

Bağdad'da vâki' mîrî mukâta'atdan Ahşavat ve Ferdul mukâttalarından senede ikişer yüz kîse akçe cânib-i mîrî için hâsıl olur iken hâlâ mukâta'at-ı mezbûrede sâkin fellâh tâ'ifesinin ekserisi yeniçerilik iddâsında olup mâl-ı mîrîyye küllî zararları müşâhade olunduğu mesmu'-ı hümayûnuma ilkâ olunmağla re'âyâdan ve fellâh tâ'ifesinden yeniçeri olmak hılâf-ı kânûn olmağın fîmâ-ba'd ol ma'kûle re'âyâ ve fellâh tâ'ifesi ref' olup min -ba'd yeniçerilik iddâsı itdürmemek fermânum olmağın imdi dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı tarafundan irsâl olunan memhûr defter icmâlet-i mestûru'l-esâmî olup odalarından sâkin ve hidmet-i aliyyemde mevcûd olan neferât-ı sahîhu'l-esâmî yeniçeridir. Ve elan taşrada olan re'âyâdan ve fellâh tâ'ifesinden yeniçeri olmak hılâf-ı kânûndur. Ol ma'kûlelerde kat'a sâhib çıkmayup dirlik ve yeniçeri iddâsı itdürmeye. Ve sen ki mûmâ-ileyhsiz. Sâdır olan fermân-ı şerîfem mücebince Bağdad dâr-ı islâm kal'ası muhâfazasında olan yeniçerilerden sahîhu'l-esâmî olup taraf-ı devlet-i aliyyemden irsâl olunan mûmzâ ve mektûm defter icmâlet-i mestûr olup ve me'mûr oldukları aliyyemde mevcûd olan yeniçeriler hakîkî yeniçerilerdir. Ve illâ icmâl defterinde esâmîleri olmayup ol ma'kûle re'âyâdan ve fellâh tâ'ifesinden olanlara kat'a sâhib çıkmayup dirlik ve yeniçerilik iddâsı dahı itdürilmeyüp rızâ-yı hümayûnum üzre hidmetde bunlunmakda bezl-i kudret eyleyesiz. Şöyle ki husûs-ı mezbûrda taksîrat ve yahud fermân-ı şerîfe mugâyir vaz' ve hareket zâhir olur ise özr ve cevâbın mesmû'-ı hümayûnum olmayup mazhar-ı itâb' olmanız mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp hılâfından be-gâyet ihtizâr eyleyesiz diyü bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan Murâd *dâme ikbâluhû* tarafundan mühürlü mektûb virilmekle mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i C. sene 1106

526

İstanbul kâ'im-makâmı Mustafa Paşa'ya ve sekbanbaşıya ve hassa bostancılar başısı [.....] *dâme mecduhîya* hüküm ki,

Kıdvetü'l-ayân el-milletü'l-mesîhiyye kapudan Toka Dolaroka ve karındaşı Altıları Francesko Borona *hutimet avâkıbühümâ bi'l-hayr* dergâh-ı mu'allâma arzuhal idüp kefâf-ı nefsleriçün bin yüz beş senesinde beş bin müdre hamr akçeleriyle olup kendi menzillerine götürmek için emr-i şerîf virilmekle dahı müdre hamr akçeleriyle iştirâ

eyledükleri yalnız beş bin müdre hamrı kendi menzillerine nakline kimesne mümene'at eylememek bâbında emr-i şerîfüm recâ eyledükleri ecilden ahkâm kaydına mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın sizki vezîr-i müşârûn ileyh ve sekban başı ve bostancı başı mûmâ-ileyhimasız. Bundan akdem virilen emr-i şerîf mücebince sene-i merkûmda dahı yalnız bir def'a beş bin müdre hamr akçeleriyle alup kendi menzillerine götürdüklerin bir kimesne müdâhale eylemeye ve itdürmemek için yazılmışdur. Fî evâhir-i C. sene 1106

527

Rûm-ili Beglerbegisi Mahmûd Paşa'ya hüküm ki,
İskenderiye muhâfızı Süleyman Paşa habs-i tînet ve redânet-i nâşî dâ'imâ bagy ve udvân ve utüvv ve tuğyân üzre olup ol taraflarda olan ibâdullaha dâ'imâ zulm u te'addî ve fesâd ü şakâvet adet-i menhûsası olduğundan mâ'adâ taraf-ı devlet-i aliyyeme itâ'ate ve inkıyâdı olmayup ya gazeve-i hümâyûn veyahud hidemât-ı dîn ü devlet-i aliyyemde bir hizmete me'mûr oldukda fermâna imtisâl eylemeyüp ol havâlide olan ibâdullaha mezbûrun zulm ve te'addîden tahlîs olunmak mühim ve muktazî olmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımu'l-ümem vezîr-i a'zâm Ali Paşa *edâme 'llâhü te 'âlâ iclâlehü* ile Belgrad'da bu husûs müzâkere oldukda ol habîsü'n-nefsin hüsn-i tedbîr ile ele getirüp teshîl ve uhdene alup bu emr-i müşârûn ileyh ile beyninizde teveccüh üzre karâr dâde olmuş ise pâyeyi serîr Sa'âdet masır husrevâneme arz ve keyfiyyet-i ahvâl-i ma'lûm-ı hümâyûnum olup şakî-i merkûmun bi-eyyi hal bir takrîb ile ele getirüp iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağın Belgrad'da vezîr-i a'zâm müşârûnileyh ile müzâkere ve ta'ahüd eyledükleri vech üzre bu zulüm ve avkın istisâline sen me'mûr olmuşsındur. İmdi emr-i şerîfüm varduğı gibi göreyim seni. Merdâne ve dilirâne ve müdebbirâne hizmet ol serhadde bir fitne zâhir olmamak için hüsn-i tedbîr ve re'y ve reviyet dil-pezir ile şakî-i merkûma bi-eyyi hal ele getirüp kayd bend ile der-i devlet-medâruma irsâl eylesin. Hâsılı her ne vechile olursa olsun evvel zâlimin zulm ve adâvetinden ol havâliyi tahlîsa bezli kudret ve sarf-ı meknet idüp zinhar bir özt ve bahâne irâdıyla müte'ahhid olduğın bu

husûsda tekâsül ü taksîrdan ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur. Fî evâhir-i B. sene 1106

528

Ber-vech-i aralık İskenderiye sancağı mutasarrıfı Mahmûd Begzade Hasan dâme uluvvühüye hüküm ki,
İskenderiye ve ol havâlilerin hıfz u hirâseti ve ahâlîsinin himâyet ve sıyâneti ehem ve elzem olup inşâ'llâhü te'âlâ senden hidemât-ı pesendîde me'mûl olmağla muhâfazasına sen me'mûr olmuştundur. İmdi fermân-ı şerîfem sana varduğu gibi asla te'hîr ve tevakkuf itmeyüp müteveffâ ademleriyle kalkup İskenderiye'ye varup oturup kemâl-i basîret ü intibâh ile her tarafa göz ve kulak olup inşâ'llâhü te'âlâ İskenderiye'den Draca kal'asına varınca ol sevâhilde olan mahalleri leyl ve nehâr ki a'dâdan kemâ-yenbagy hıfz ve hirâset olunmağın himâyet ü sıyânet idüp ol serhad-i mensûremin her umûruna müceddeden nizâm virüp hâsılı senden me'mûl-ı hümâyûnum olduğu vech üzre kemâl-i sadâkat ü istikâmet ile ol havâlînin tanzîm ü tensîkî-ı ahvâlinde ve sâ'ir me'mûr olduğın hidemât-ı aliyemde takâyyüd ve ihtimâm ve lâzımu'l-arz olan ahvâl ve âsârı der-i devlet-medâruma arz u i'lâm itmekde eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur. Fî evâhir-i B. sene 1106

529

Rûm-ili Beglerbegisi Mahmûd Paşa'ya hüküm ki,
Hâlâ Bosna tarafundan dergâh-ı mu'allâma mühürlü mahzar gelüp Bosna havâlisinde olan düşmen-ı dînin sû-i kâd tedârükleri olduğın i'lâm eylemişler. Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Geçen sene ordu-yu hümâyûnum Belgrad'da iken düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzım-ı'l-ümem vezîr-i a'zâm Ali Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* ile Bosna serhaddîne muta'allık müzâkere olınan husûsun avn-i hakla husûslunden sonra yine rûz-ı hızırda Belgrad eyâletinde bulunmak üzre müte'ahhid eyledüğün pâye-i serîr i'lâma arz ve ma'lûm -ı hümâyûnum olmuşken hâlâ gönderdiğin mektûbunda rûz-ı hızırdan mukaddem harekete şiddet-i şitânın mümene'ati

bahâne ad ve irâd eylemişsin. İş bu sene-i mürbârekede ilâ-i kelîme-i dîn ve ibkâ'-i sünnet-i seniyye-i fahru'l-mürselîn için bi'z-zât cenâb-ı hilâfet-i kâ'im -i devlet ü ikbâl ve sa'âdet ve iclâl ile Engürüs keferesi üzerine teveccüh ve azîmet-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olmağla bu vakitte sâ'ir evkâte nisbet ve bu gâzâ-yı ekser gayr-ı gâzâvata kıyâs olunmayup gece ve gündüz demeyüp terk-i cevâb ve râhda ve gayret ve hamîyyet vakti olup ve avn-i hakla senden sebep-i dîn-i mübîn ve uğur-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumda vücûh-ı kesîre ile hidmete me'mûl-ı hümâyûnum olmağla mukaddemâ müşârün ileyh ile beyninizde olan ve müte'ahhid olduğunuz üzre icâleten kalkup hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla me'mûr olduğın İskenderiye gâ'ilesini hüsn-i tedbîr ve re'y ve rikkîyyet-i dil-pezîr ile bir vefk-i dilhâh ber taraf eyleyüp anda Nikşe ve Drovnik üzerlerinden Tokoğlı kal'asına doğru azîmet ve Hlatadorya tarafuna doğru Petromorye karyesiyle leb-i deryâ ile مفرسغ kal'asına ve andan Sire ve... كفيره ... kal'aları ve Pilevne ve Odanya ve andan Begaluka tarafuna varınca gidüp bi'l-cümle evvel etrâfda olan düşmen-ı dîne nehb ü gâret ve inşâ'llâhü te'âlâ bu etrâfı dolaşup ve kalkup ve ba'dehû Benaluka'dan Savayalı ile Belgrad'a geçüp bi-eyyi hal rûz-ı hızırda Belgard eyâletinde bulunmak mümkün olduğu sûretde inşâ'llâhü te'âlâ bârî on beş gün sonra yine Belgrad eyâletinde bulunmak sen me'mûr ve e'âzımü'l-ümerâ'i'l-kirâm Bosna Beglerbegisi Mehmed *dâme ikbâlühû* mükemmel kapısı halkı ve eyâlet askeriyle ve Bosna'da hidmet-i muhâfazada olup ber-vech-i aralık Hüdavendigâr sancağına mutasarrıf Abdullâh *dâme ikbâlühû* mükemmel kapısı halkı ve Yenişehir sancağına mutasarrıf Mehmed *dâme ikbâlühû* mükemmel kapısıyla ve Kilis mutasarrıfı defterdar-ı sâbık İsmâ'il *dâme ikbâlühû* mükemmel kapısı halkı ile ve Hersek sancağı mutasarrıfı Ali *dâme ikbâlühû* livâ-i mezbûrda muhâfazası muktazî olan mahallere livâ-i mezbûr zü'amâ ve erbâb-ı tîmârında kifâyet mîkdârı muhâfazacı ta'yîn eyledükden sonra mükemmel kapısı halkı ve muhâfaza için alıkoyduğu zü'amâ ve erbâb-ı tîmârdan izdiyâd kal'anlar ile ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Fazlı *dâme mecdühû* ulufe ve bahşîşleri virilüp Bosna'dan sefer-i hümâyûnuma göndereceği on bin kırk yedi tüfeng-endâz piyâde asker ile hâzır ve âmâde bulunup tarafundan adem ve haber vardukda ne mahalde murâd ider isen yanına irişüp re'y-i savâb-dîdin üzre iktizâ iden hidemât-ı aliyemde bulunmak üzre me'mûr ve ta'yîn olunup her birinin başka başka emîrleri sana gönderilmiştir. İş bu fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlim sana varduğu gibi kat'an

te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp öZR ve bahâneyi ber taraf ve dâmin-i gayreti ve hamiyyeti dermiyân idüp ve bu emrin hakikat ve mahiyyetini ketm idüp kapun halkından ve ahardan bir yerimizden mahrem eylemeyüp sûret-i zâhirde Belgrad'a gidilmek üzere tamam-ı tedârûkle görüp sizünle me'an me'mûr olan Ohri sancağı muatâsârıfı Adem *dâme ikbâlühüye* mükemmel ve mürettep sūvâri kapusu halkından mâ'adâ yüz elli nefer piyâde tūfeng-endâz levendâtıyla ve Kōstendil sancağıbegi karındaşın Hayreddin *dâme izzühüye* sūvâri kapusu halkından yüz elli nefer piyâde tūfeng-endâz ademleriyle ve Ohri ve Avlonya sancakları ve tavâ'if-i kazâlarda fermân olunan iki bin dört yüz nefer piyâde tūfeng-endâz hâne askerünü ve ulufe ve bahşişleri virilüp Arnavudluk'da gelecek iki bin nefer mîrî tūfeng-endâz piyâde askerün dahı barut nakli için Kaplan *dâme ikbâluhü* ile ta'yîn olunan beş yüz neferden mâ'adâsı icâleten yanına gönderüp ve sen dahı kapun halkı ve eyâletin askeriyle ma'ıyyet ile ale'l-gaffle kalkup İskenderiye tarafuna teveccüh ve azîmet ve inşâ'llâhü te'âlâ hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla memûr olduğın İskenderiye gâ'ilesini takdîm ve üslûb-ı hakim üzere ber-taraf idüp anda zikr olunan Sadora tarafuna doğru varup Bosna'da olan mîr-i mîrân ve kapucubaşı mûmâ-ileyhim ve Bosna tarafuna me'mûr olan kapum kullarının zâbıtalariyle dahı haberleşüp ne zamânda ve ne mahalde mülâkât münâsib ise i'lâm ve cümleliz biriküp ve sözü bir yere doğru azîmet ve düşmen-ı dîne îsâl-i mazarrat ve hâsâret ve ol mahalleri iğtinâm idersen toplaşıp mukaddemâ müşârün ileyh vezîr-i a'zâm ile beyninizde müzâkere ve müte'ahhid olduğın vech üzere rûz-ı hızırda yine Belgrad eyâletinde bulunmak mümkün olmadığı sûretde dahı bârfi hiç olmassa rûz-ı hızırda on beş gün sonra Belgrad eyâletinde bulunup senün heman bu hizmeti bir vefk-i dilhâh -ı itmâm ü tekmi'l ve ba'dehü Benaluka Savayalısı ile Belgrad'a geçüp ordu-yu hümâyûnuma mülhâk ve mülâkî olmağı gayret ve hamiyyet eylesesin. İnşâ'llâhü te'âlâ devlet ve ikbâl ile ben dahı bu sene-i mürbârekede azîmet ve mühlet-i hümâyûnum sâ'ir senelerde mukaddemce olmak üzredir göreyim seni. Heman tedârük üzere olup bir gün evvel hareket ve avn-i hakla itmâm-ı hizmet idüp ve sen dahı fermânım olan mahallerde Belgrad eyâletinde bulunmak dikkât eylesesin. Sebeb-i dîn -i mübînde ve uğur-ı hümâyûn-ı meymenet kârînimde sebk iden emek ve hizmetin bir vechile zayı' olmayup esvâk-ı muzâ'af-ı avâtıf-ı aliyye-i mülûkâneme mazhar olmak mukarrerdir. Heman serhoş merdâne ve dilirâne ve müdebbirâne . حيسنس . hareket idüp ta'ahhüd olunduğı bu işlerin itmâm ü

tekmîline var kuvvetinle bezl ve sarf idüp istirzâ-yı hâtır-ı hatır-ı mülûkâneme ihtimâm ve me'mûr olduğın hidmete azîmet ve teveccüh olduğü gibi haberini der-i devlet-medâruma arz ve avn-i hakla yevmen feyevmen vâki' olan ahvâl ve âsârı dahı ale't-tevâli i'lâmdan hâlî olmayup bu emr-i mühimmde tekâsül ü müsâmahadan be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur. Fî evâhir-i B. sene 1106

530

Ber-vech-i arpalık Ohri sancağına mutasarrıf olan Adem *dâme ikbâlühûye* hüküm ki, Nüfûz-ı İslâmiyyeden olan Bosna havâlisinde düşmen-ı dînin hareket bî-bereket olup def'-i şer ve mazarratları ile chemm-i mühimmâtından olmağla inşâ'llâhü te'âlâ varılup ve Nikşek ve Drovnik üzerlerinden Tokoğlı kal'asına doğru azîmet ve leb-i deryâ ile مفرسغ kal'asına ve andan Sire ve Kide kal'aları ve Pilevne ve Odonya ve andan Benaluka taraflarına varınca girilüp bi'l-cümle ol etrâflarda olan düşmen-ı dînde nehb ü gâret ve inşâ'llâhü te'âlâ bu etrâfi dolaşup ba'dehû Benaluka'dan Savayalısı Belgrad'ı geçüp bi-eyyi hal rûz-ı hızırda Belgrad eyâletinde mevcûd bulunmak üzere Emîrül-Ümerâ'i'l-Kirâm Rûm-ili beglerbegisi Mahmûd Paşa *dâmet me'âliyâhû* me'mûr olmağla sen dahı me'mûr ve ta'yîn olınmışsındur. İmdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. İş bu fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlim varduğı gibi asla te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp mükemmel ve mürettep süvâri kapun halkından mâ'adâ müte'ahhid olduğın yüz elli nefer piyâde tûfeng-endâz ademlerinle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına irişüp mukayyed ve ittifâk ile kalkup inşâ'llâhü te'âlâ varup zikr olunan mahallerde minvâl-i meşrûh üzere dolaşup iktizâ iden hidemât-ı aliyyemde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün re'y-i savâb-dîdleri üzere hareket ve düşmen-ı dîne îsâl-i mazarrat ve haseret -i gayret ve hamiyet idüp te'hîr ve tevakkuf ile mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi dahı me'mûr olduğü hidmetden alıkomağâ bâ'is olmakdan be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmışdur. Fî evâhir-i B. sene 1106

Bir sûreti Köstendil sancağibegi Hüdaverdi *dâme izzihûye* süvâri kapusu halkından mâ'adâ müte'ahhed olduğu iki yüz elli nefer piyâde tüfen-endâz levendatıyla.

Bir sûreti Rûm-ili eyaltinde vâki' sağ kol ve sol kol ve İlbasan ve Ohri ve Alacahisâr ve Dükkakin ve Prizrin ve Üsküp ve Vulçitrin sancakaları alaybegilerine bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmâriyle gitmek üzere.

Bir sûreti İskenderiye sancağı alaybegine vech-i meşrûh üzere yazılmıştır.

Bosna Beglerbegisine hüküm ki,

Bosna havâlsinde düşmen-ı dînin sû'-i kasd ile tedârük ve hareketün arz ve mahzar birle i'lâm olunup bi-avnilâhi te'âlâ istisâl ve izmihilalleriyle takâyyüd ve ihtimâmı cümle mühimmât-ı ehemme elzem olmağla inşâ'llâhü te'âlâ varilup ve Nikşek ve Drovnik üzerlerinde Tokoğlı kal'asına doğru azîmet ve leb-i deryâ ile مفرسغ . kal'asına ve andan Sire ve Kire kal'aları ve Pilevne ve Odonya ve andan Benaluk'a varınca gidilüp bi'l-cümle ol etrâfda olan düşmen-ı dîni nehb ü gâret ve inşâ'llâhü te'âlâ ol etrâfi dolaşup ba'dehû Benaluka'dan Savayalısı ile geçilüp bi-eyyi hal rûz-ı hızırda veyahud on onbeş gün sonra Belgrad eyâletinde mevcûd bulunmak üzere Emîrül-Ümerâ'i'l-Kirâm Rûm-ili Beglerbegisi Mahmûd Paşa *dâmet me 'âliyhû* cem'iyet-i kesîre ile me'mûr olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Sen dahı me'an me'mûr ve ba'dehû olmışındur. İmdi iş bu fermân-ı vâcibül-ımtisâlîm varduğı gibi asla te'hîr vetevakkuf eylemeyüp mükemmel ve mürettep kapun halkı ve eyâlet askeri ve Busna'da hidmet-i muhâfazada

olan paşalar ve ber-vech-i aralık Hersek sancağına mutasarrıf olan Ali *dâme ikbâlihû* ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılardan Fazlı *dâme mecduhû* Bosna tarafında sefer-i hümâyûnuma götürdüğü üç bin nefer piyâde tüfeng-endâz ve ol tarafâ me'mûr olan kapum kullarıyla cümleliz hâzır ve âmâde bulunup inşâ'llâhü te'âlâ mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ne mahelde bir yere gelinemsini ma'kûl görürse siz dahı kat'an eğlenmeyüp haber getürdüğü minvâl üzre hareket ve Sire ve Kire kal'aleri tarafında tahrîb-i memleket ve ol mahallerde olan düşmen-ı dîni nehb ü gâret iderek münâsib olan mahalde Rûm-ili beglerbegisinin mûmâ-ileyh mülâkî olup re'y-i savâb-dîdi üzre kemâl-i ittihâd ve ittifâk ve güç birliğı ve hüsn-ü vifâk ile inşâ'llâhü te'âlâ zikr olunan mahalleri dolaşup minvâl-i üzre iktizâ iden hidemât-ı aliyemden kemâl-i gayret ve hamiyet ile hareket ve düşmen-ı dîne îsâl-i mazarrat ve mukâbele olduğunuz hidemât-ı aliyemden bezl-i kudret eyleyüp zinhar te'hîr ve tevakkuf ile mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyha dahı me'mûr olduğu hizmetde alıkoymağa bâ'is olmakdan be-gâyet ihtizâr ü ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur diyü yazılmışdur. Fî evâhir-i B.sene 1106

535

Bir sûreti ber-vech-i aralık Hüdavendigâr sancağına muatassrîf olup Bosna'da hizmet-i muhâfazada *dâme ikbâlihûye* mükemmel kapısı halkıyla olmak üzre.

536

Bir sûreti ber-vech-i aralık Yenişehri sancağına mutasarrıf olan Mehmed Paşa'ya mükemmel kapısı halkı ile.

537

Bir sûreti ber-vech-i aralık Hersek sancağına mutasarrıf olan Ali Paşa'ya Hersek sancağına muhâfazası muktazî olan mahallere lîvâ-i mezbûre zü'amâ ve erbâb-ı tîmârında kifâyet mîkdârı muhâfazacı ta'yîn eyledükden sonra mükemmel kapısı halkı ve muhâfaza için alıkoyduğu zü'amâ ve erbâb-ı tîmârda izdiyâd ile vech-i meşrûh üzre.

538

Bir sûreti ber-vech-i arpalık Kilis sancağına mutasarrıf olan defterdâr-ı sâbık İsmâ'îl Paşa mükemmel kapusıyla

539

Bir sûreti Bosna tarafuna me'mûr olan kapu kulları zâbitanına.

540

Bir sûreti, dergâh-ı ali kapucubaşlarından olup Bosna tarafuna ulufe ve bahşişleriyle üç bin nefer mîrî tüfeng-endâz ile yine Rûm-ili Beglerbegi ile me'an Belgrad eyâletine bulunmak üzere.

541

Bir sûreti ,Ohri ve İlbasan ve Avlonya ve İskenderiye sancaklarında vâki' kazâlardan ve paşa sancağında vâki' Koloniye ve İdbar ve Görice kazâlarında olan ocakzâdelerin cihetlere kudretli olanlara inşâ'llâhü te'âlâ ehemmi-i husûsdan sonra her biri evlerine ve yerlerine gelmek üzere.

542

Bir sûreti, Havass beglerine her biri mukaddemâ mahallinden virilen sûret-i defter mûcebince mu'ahhed oldukları tüfeng-endâz ademleriyle vech-i meşrûh üzere yine Rûm-ili Beglerbegisi ile me'an Belgrad eyâletinde bulunmak üzere.

Bir sûreti Bosna eyâletinde vâki' olan alaybegilerine bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla vech-i meşrûh üzre.

Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşlarından olup Bosna tarafında mîrî tüfeng-endâz tedârükine me'mûr olan Fazlı *dâme mecdühûya* hüküm ki,
 Emîrül-Ümerâ'i'l-Kirâm Rûm-ili Beylerbegisi Mehmed Paşa *dâmet me'âliyahûn*ün Bosna tarafında me'mûr olduğu işlerde me'an bulunup inşâ'llâhü te'âlâ hıtâm-ı hidmetinden sonra rûz-ı hızırda olduğu sûretde on onbeş günden sonra bi-eyyi hal Belgrad'a eyâletinde bulunmak üzre bundan akdem me'mûr ve ta'yîn olunmuşsundur. Hâlâ rûz-ı hızır garib olup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe me'mûr olduğu hizmeti bu ana değin te'hîr idüp sizünle elbette ve elbette rûz-ı hızırda olmaz ise ve on onbeş gün sonra behe mahal Belgrad eyâletinde bulunmanız mühim ve muktazî olmağla imdi sen ki mûmâ-ileyhsün. Emr-i şerîfüm sana varduğu gibi kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile dâ'imâ mu'ahhed olduğu işleri ber-taraf idüp yine rûz-ı hızırda on onbeş gün sonra Belgrad eyâletinde bulunmak üzre azm ve cezm iderse bir gün evvel kıyâm-ı itmâmına ma'iyyeti eylesin. Eger ol işlere mübâşirsen vakt-i merkûmda Belgrad eyâletinde bulunmağı mani' olursa size vakt-i merkûmede Belgrad eyâletinde bulunmanız sâ'ir işlere takdîm ve tercîh olunur. Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahı beru taraflarda tüfeng-endâz piyâde ile kalkup kemâl-i sür'at ve şitâp ile varup rûz-ı hızırda Belgrad eyâletinde bulunup hılâfindan be-gâyet ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânüm sâdır olmışdur buyurdumki. Fi evâ'i'l-i B. sene 1106

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Berü taraflarda me'mûr olduğın işler geçen sene Belgrad'da düstûr-ı ekrem müşîr-i müfahhâm nizâm-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i a'zâm Ali Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* ile müzâkere olındukda hitâm-ı hizmetden sonra rûz-ı hızırda veyahud on beş gün sonra yine Belgrad eyâletinde bulunmak üzere ta'ahhüd idüp bu vakte değin la yünkatı' arz ve i'lâm eyledüğün kraliyetlerden birisi o mahalde mezkûr olmayup senden hizmet me'mûl olunur iken kah şitâ bahânesiyle ve kah nice nice bi-vech özür ve bahânelerle gûne gûn ta'lik iderek me'mûr olduğın maslahâtı bu vakte de te'hîr eyledik. Mukaddemâ Belgrad'da bulunmak üzere müte'ahhed olduğın vâki'tler dahı hulûle garîb oldu. Hoş bundan sonra dahı sıdk-ı niyyet ve sâfâ-yı akîdet bezl-i kudret ve ızhâr-ı gayret ve hamiyet olsa fazl-ı hakkıyla me'mûr olduğın işler bir vefk-i dilhah sûret ulup ve yine senün ta'ahhüd eyledüğün vakitte Belgrad eyâletinde bulunman dahı *لوكانده* bâ'id değıldir. Amma bu vakte değin tarafundan müşâhade olunan harekete göre derûnunda bu işe bi hulûs ile niyyet olmayup mücerred maksûden özr ve bahâne ile beru taraflarda vakit geçirüp me'mûr olduğın mahalle Belgrad eyâletinde bulunmamak ise bu kadar askeri berülerde abes yere eğlendirmeyüp durmaya yanında olan asker ile senün me'mûr olduğın mahalle elbette ve elbette Belgrad eyâletinde bulunman mühimm ve muktazîdir. Ve mukaddemâ bu yirlere yine bu şartıyla me'mûr olmuşındur ki hâsılı eger beru taraflarda me'mûr olduğın işleri böyle uzatup maksuddun müte'ahhed olduğın vakitte Belgrad eyâletinde bulunmamak ise Belgrad serhaddînin ahvâli cümleden mühimmdir. Berü taraflarda senün yüzünden dîn ü devlet-i aliyyeme me'mûl olunan hizmetden geçerim. Eger bu işlere müte'ahhed olduğın vâki'tlerde Belgrad eyâletinde bulunmamağı bir vesîle ittihâz itmiş isen akîbet kârîb mülâhaza idüp bu işlerden el çeküp bir an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp bulunduğın mahalden bir hatve ilerüye gitmeyüp Belgrad tarafına ric'at ve bu sûrette inşâ'llâhü te'âlâ rûz-ı hızırda Belgrad'da mevcûd bulunmak iktizâ ider. Bu bâbda gereğı gibi bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eylesesin. Amma sonra me'mûr olduğım iş fevt karyeye gelmiş idi. Sonra fermân vârid olsa hem me'mûr olduğım işleri ber taraf idüp ve hem

mukaddemâ üzere rûz-ı hızırda on beş gün sonra yine Belgrad'da bulunmak mümkün idi diyü halk uhdesinden ibrâ'-i zimmet kaydına düşmeyesin. Aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum yanında olan asker ile senün mukaddemâ ta'ahhüd eyledüğün vâki'tte behemahal Belgrad'da bulunmanız ve her tarafını mülâhaza idüp ana göre hareket eyleyesin. Hâsılı mukaddemâ ve hâlâ fermânum olduğu üzere me'mûr olduğun vâki'tte Belgrad'da bulunmayacak olursan sonra bir vechile özr ve cevâbın isgâ olunmayup mu'âteb ve mu'âkib olmanı mülâhaza idüp kemâl-i teyakkuz ve intibâh ile bezl-i kudret eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâ'î'l-i B. sene 1106

546

Ber-vech-i arpalık İskenderiye sancağına mutasarrıf olup İskenderiye sancağı muhâfazasında olan Mahmûd Begzâde Hasan *dâme ikbâlühüye* hüküm ki, Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsün. Müstevfî adamlarınla kalkup İskenderiye'ye varup oturup İskenderiye ve ol havâlifleri hıfz u hirâset ve ahâlisini himâyet ü siyânet eylemek üzere bundan akdem sana emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşdu. İskenderiye ve ol havâliflerin muhâfazası ehemmi-i mühimmâtdan olmağın kemâ-fî'l-evvel me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfüm varduğu gibi mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere müstevfî adamâlrınla İskenderiye ka'lası ve İskenderiye'de Draca iskelesine varınca ol sevâhilde olan mahalleri leyl ve nehâr keyd-i a'dâ-yı mekâyiddan kemâ yenbagy hıfz u hirâset ve ahâlsini himâyet ü siyânet idüp ol serhadd-i mensûremin beher ümûruna müceddeden nizâm virüp hâsılı senden me'mûl-ı hümâyûnum olduğu vech üzere kemâl-i sadâkat ü istikâmet ile ol sevâhilde tanzîm ü tensîk-ı ahvâlde ve sâ'ir me'mûr olduğun hidemât-ı aliyyemde itmâm ve temşiyetinde takâyyüd ü ihtimâm ve lâzımu'l-arz olan eyleyüp hılâfindan pek ihtizâr eyleyesin diyü Fî evâ'î'l-i B. sene 1106

547

Rûm-ili Beglerbegisi Mahmûd Paşa'ya hüküm ki, Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsün. Rûz-ı hızırda olmadığı sûrette bârf on onbeş gün sonra bi-eyyi hal Belgrad eyâletinde bulunmak üzere bundan akdem me'mûr olduğun

hidemât-ı aliyeme müteallık bu vakte dek taraf-ı hümâyûndan her ne iltimâs olunursa red olunmayup cümlesine müsâ'ade-i aliyye-i husrevânem olup ve bu emr-i mühimmün isti'câliçün bir kaç def'a evâmir-i şerîfem gönderilüp şimdiye değin avn-i hakla bu işler kuvvet-i kârîbe gelmek me'mûl olunur iken henüz bir kerre hareket itmeyüp her gün bir madde i'lâmıyla gûne gûn kalkup bu def'a dahı Bosna'ya nakli fermânım olan ve yanında olan mîrî levendat için iktizâ iden zehâ'ir nakline kucur barkirleri ve çuval ve sizünle me'an me'mûr olan mîrî levendatın zâbıtlarına virilen harc-ı zevaidîn bahşişleri ve levendatın ta'yînatı maddesi ve bunun gibi gâzâvat ma'kûlesi nice husûslar arz ve i'lâm eylemişsin. Senün bu ma'kûle i'lâma selâhiyetin olmayup cezviyât ma'kûlesi olan şeyleri umûr-ı mu'azzama makâmında arz ve i'lâm eyledüğün heman mücerred gün geçüp takviyyet-i vakt i fırsat ve ta'fîl ve tesvîk-ı maslahattan gayrı bir şey vermez. Bu misüllü şeyler şimdilik görülüp itmâm-ı hizmetden sonra arz olunsa mu'tâd-ı kadîm üzre müsâ'ade olup red olunmayacağı bilirsen bu ma'kûle kıl ü kâl ile bu ana değin eglenmek neden iktizâ ider. Ve te'hîr-ı maslahatdan zımnında ne hâsıl olur. Hâlâ zikr olunan kucur barkirleri ve zehâ'ir havâlilerin emîrleri dahı gönderilmişdir. İmdi iş bu fermân-ı şerîfem vardukda asla te'hîr ve tevakkuf itmeyüp bilâ-mûcib arz ve i'lâm ve su'al ve cevâb ile vâki't geçirmeyüp iktizâ iden her umûru görüp ve icâleten kalkup inşâ'llâhü te'âlâ varup ve mukâtele me'mûr olduğun hidemât-ı aliyyemi edâ ve tekmiil idüp rûz-ı hızırda olmadığı halde inşâ'llâhü te'âlâ hiç olmassa on on beş gün sonra bi-eyyi hal Belgrad eyâletinde bulunmağa kıyâm idüp hâsılı kelâm lüzûmu olan emrde sana ruhsat verilmiştir. Levendâtın iktizâ iden ta'yînat ve sâ'ir umûrlarına mu'tâd-ı kadîm üzre harc ve sarf eyledüklerin her ne ise makbûl-i hümâyûnumdur. Heman arz u i'lâm ile vâki't geçirmeyüp şimdilik görüp defter idüp inşâ'llâhü te'âlâ itmâm-ı hizmetden sonra zimmetine mahsûb olur. Zinhar ve zinhar bundan sonra su'al ve cevâb ile vâki't geçirmeyüp asla te'hîr u tevakkufâ rızâ göstermeyüp icâleten varup ol taraflarda me'mûr olduğun hidemât-ı aliyyeye edâ ve tekmiil ve inşâ'llâhü te'âlâ vakt-i merkûmda olduğu sûretde on on beş gün sonra bi-eyyi hal Belgrad eyâletinde bulunmağa ikdâm ve ihtimâm idüp ibadeallahi te'âlâ tekâsül ü taksîr ve gune gün müteallık iderek vâki't geçirüp bu bahâne ile me'mûr olduğun vâki'tte Belgrad'da bulunamayacak olursan zararını müşâhade idersin. Hâsılı senün rûz-ı hızırda veyahud beş gün sonra Belgrad'da bulunman sâ'ir işlerden mühimdir. Me'mûr olduğun hizmetler dahı yine ol vâki'tte

Belgrad'da bulunmak şartıyladır. Sana hatta çok tenbîh ve te'kîd olup bilmedin diyecek hal kalmamışdır. Sonra sen bilürsün. Bu emr-i mühimmün ta'tîl ve tevsîkına amel olmakdan be-gâyet ihtizâr eyleyesiz diyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i sene 1106

548

Mısır vâlîsi vezîr-i mükerrerem Ali Paşa'ya ve ümerâ-i Mısır ve yedi ocak ağalarına ve zâbitlarına ve sâ'ir ocaklar ricâline hüküm ki,
Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Mektûb gönderüp merhûm ve mağfûrun leh cennet mekânın Sultan Ahmed Han *tâbe serâhü* zamân-ı Sa'âdet-ihirâmında huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccâra cevri ve eziyyet idüp hilâf-ı şer'-i şerîf nice sû-i ahvâli ve kubh-ı fi'ali zâhir oldu diyü emâret-i Mekke-i Mükerreme'den azl olınan Şerîf Sa'd Şehr-i Rebî'u'l-âhrin yedinci günü Hicâz-ı Yemen nâm mevzîden cem'-i kesîr ile gelüp makâm-ı emâreti zabt eyledüğünü müşîr-i Medîne-i Münevvere tarafundan nüccâb ile mektûb geldiğün i'lâm eylemişsin. Sen ki mektûbun Medîne-i Münevvere tarafundan sana gelen mektubla bi'l-cümle menzûr ve ma'lûm-ı hümâyûnum olmuşdur. Siz ki vezîr-i müşârün ileyh ve ümerâ ve ocak ağaları ve zâbitaları ve sâ'ir Mısır ayânısız. Eşref-i bikâ' ve bilâd olan Haremeyn-i Muhteremeyn *azmühümellahü te'âlâ ila yevmi'l- mi'âd* ve havâli ve etrâfında olan bikâ' ve bilâdün bu ma'küle teşevvûş ve idlâlden hıfz ve hirâseti ve sükkân ve tüccâr ve mücâvirîn ve züvvârın himâyet ü siyâneti celâyil-i umûr-ı dîn ü devlet-i aliyyemden olmağla berren ve bahren iktizâsına göre yedi ocaktan kifâyet mîkdârı asker-i a'dâd ve ümerâdan birisi üzerlerine te'hîr ve irsâl ve ol arâzi-i mukaddesiden def'-i ihtilâf ve ihtilâl için mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd taraf-ı devlet-i aliyyeye gönderilmek üzere amm-i büzûrk-varım merhûm müşârün iley zamânında hıfz-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven size emr-i şerîf gönderilüp tenbîh ve te'kîd olunmuşken ol emâkîn-i celîlenin salâh-ı ahvâli mehma-emken olmadığından me'mûr olan asker-i mûmâ-ileyhün hânesi kurbunda iken kemâl-i mertebe-i tekâsül ve müsâmahadan nâşî firâr itmeğün ele getirülmesine ihtimâm olmadığına ılm-i âlem-şumûl-husrevânem muhit ve şâmil olmuşdur. Bu husûsun mukaddem vuku' ve hudûsu benim zamân-ı hilâfetimden olmayup keyfiyyet-i ahvâl yakînen ma'lûm-ı hümâyûnum olmamağla zâmîr-i münîr-i Sa'âdet- semîr -i mülûkânem bu bâbda teşekkül ve

tereddüdden hâlfî değildir. Mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd bu devlet-i aliyye-i ebed-pivendin müddet-i medîdiden beru müsteğrâk-ı ni'âm celilesi iken mukaddemâ hukuk-ı ni'mete adem-i mürâ'at ve vukûf ile mücâzet ve bu ma'kûle atüv ve adâveti vâki' midir yohsa bunun müstebânı bazı münâfessed ve iğrâz-ı fâsideyi mi mütemeyyildir? Eger vuku'ı müstehâk ise bu ma'kûl-ı umûr-ı mu'azzamada böyle mi tekayyüd olunur. Mahrûsa-ı Mısır-ı Kâhire dehlîz -i Beytü'l-harâm olup kâffe-i umûrî cümlelerin üzerine vâcib ve mütehattim merhûm-ı müşârün ileyh zamânında kat'ı fermân-ı hümayûnumla bu emr-i hatîr tarafundan tefvîz olunmuşken tesâmuha ve terâhi ile mûmâ-ileyhe yol verildiğinden kat'-ı nazar eger sû-i-niyet ve kubh-ı akîdeti yanınızda müte'ayyen ise Mekke-i Mükerrime kurbunda intihâz-ı vakt-i fırsat ile fitne ibkâ'ına müterekkib iken niçün bunu keyfiyyet-i ahvâlini dâ'imâ nüccâblar ile tefehhus ve istinsâr - Emîr-i Mekke-i Mükerrime ve Cidde vâlisi ile haberleşüp bu emrde tedbîr-i dil-pezîr ve re'yi ve reviyet desündür. Cümleler bir yere gelüp iktizâsına göre tedârükini görüp veyahud haremek Mekke-i Mükerrime sinîn-i sâbıkadan ziyâde muhâfazacı asker konulup alet-tevâli bu husûs için gerek Mekke-i Mükerrime'ye ve gerek der-i devlet-i aliyyeme ademleriniz gidüp gelüp kable'l-vuku' bu işin ilacı niçün görülmedi ? ve eger mukaddem Şerîf Sa'd'ın bu işlerden haberi olmayup mücerred ifk ve iftirâ ile ومن دخله كان امنا "Oraya giren eman bulur"(3/97) nass-ı kerîmesi mazhar olan harem-i ka'be-i mükerrime adâvet ve buğzen münâfessed ve sehna(?) sebebi ile katl-i nüfûs ve nehb ü emvâl ve ehliyeti ihrâc ve izac ile hetk-i hürmet-i harem ve hıfz-ı umûr-ı beyt-i muhterem ibaden billahi te'âlâ ne olmaz işdir. Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Bu iller bi'l-cümle senün adem-i takâyyüd ve ihmâl ve musâmahana haml olunmuşdur. Hâsılı avn-i hakla zamân-ı saltanat ve emân-ı hilâfetimden eşrefü'l-yaran ve darü'l-imân olan Haremeyn-i Muhteremeyn *şerrefehümüllahü te'âlâ ila yevmi'l-mizânda* bu misüllü mekkâre ve şitây'î vukû'una kat'a rızâ-yı hümayûnum olmayup ol mevâtın-ı mukaddesenün himâyet ve siyâneti ve ahâlî-i tüccâr ve mücâvirîn ve züvvârın terfiyye-i ahvâlleriyle ihtimâm -ı ecl-i tâ'at ve evceb-i kurbât ve tatavvu'âtın ve celâyil-i umûr-ı dîn ü devlet ve e'âzım-ı mesâlih-i mülk ve mültehidin olup ba-husûs avn-i hakla ilâ-i kelîme-i dîn ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i fahru'l-mürselîn için bu sene-i mürbârekeke evvel baharında mütevekkilen alellah Engürüs keferesi üzerine bi'z-zât cenâb-ı hilâfet-i me'âb devlet ve ikbâl ve sa'âdet ve iclâl ile teveccüh-i hümayûnum mukarrere olup bu

vâkı'anın hudûsu sebab-i gazve-i cihâdda tab'-ı hümâyûnumun teşevvûş ve tevezzu'ata bâ'is olmağın imdi emr-i şerîfüm varduğı gibi adem-i takâyüdüünüz sebebi ile hadis olan bu gâ'ileyi her ne tarîkla mümkün ise cümleliz bir yere gelüp ittifâk ve ittihâd ile alâ ahseni'l-hal bir sûrete ifrâğ ve haremeyn-i muhteremeynin umûruna nizâm ve intizâm veresiz. Ve bir kaç senedir haremeyn-i muhteremeyn tarafundan bu misüllü fiten munkatı' olmadığına bir sebep dahı şürefâ ve sâdâtın zarûret ve müzâyakalarıdır. Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Dört beş senedir ki Mısır vâlisi olup umûr-u haremeyn-i muhteremeyn ve ol havâlinin ahvâline küllîyyet ile senden ittila' -ı me'mûl iken bu husûsda bir hizmet-i pesendîde vücûda getirilmesi mücerred senün tevânî ve keslâtından olup umûr-ı haremeyn-i şerîfeyn de ıgmâz-ı ayn-ı vezîr-i azim ve ism-i cisim olmağla zinhar ve zinhar eger sana başın gerek ise bu husûsda ihtimâm eyleyüp ahvâl-i Hicâzı islâh ve şürefâ ve sâdâtın erzâkını tevsî' ve umûrlarını müceddeden tanzîm ve tensîk için cidd ve ikdâm eylesesin. Bu emr-i hatır senün re'y ve tedbîrine havâle tefvîz olınuş taraf-ı hümâyûndan sana küllîyyet ile izin ve ruhsat -ı hümâyûnum olmuştur. Mahrûsa-i Mısır-ı Kâhire'nin ümerâ ve ocak ağaları ve zâbitaları ve sâ'ir zir-i cenâb-ı hümâyûnda asûde alup hayır-hah devlet-i aliyyem olan kullarım ile meşveret idüp bu husûs gerek hüsn-i tedbîr ile ahsen-i vech üzre ve gerek asker ve hazîne ve küllî tedârük ile hahsılı itmâm -ı maslahat her ne vecih üzre olurlarsa avn-i hakla bir gün evvel bir hal eyleyüp sebe-i cihâda hareket-i hümâyûndan mukaddem bu husûsun indifâ'ı haberiyle tarafuna olan inhıraf-ı tab'-ı hümâyûnumu ber-taraf etmeğe sa'y eylesesiz. Fazl-ı hakla bu maslahatın bir vefk dilhah ve vucud-pezîr husûl olması hadd-i imtinâ'ında olduğı zâhirdir. Ancak zamân-ı hilâfetimde saha-i harim-i haremüllahda irâke-i dimâ' olunmasun diyü endîşe olunur. İmdi ahsen-i vechile bu emrin indifâ' ve irtidâ'ından Mısır'da olan hayır-hahdan devlet-i aliyyem her ne ma'kûl ve münâsib görülürse benim dahı makbûl-i hümâyûnumdur. Hemen bir gün ve bir sâ'at mukaddem her nice olmâlu ise ol arâzi-i müteberrekiden bu şikâk ve nifâkı ve ihtilâl ve ihtilâfi def' ve kat' ve hatme her biriniz bezl-i kudret ve her vechile olursa olsun ehâl-i haremeyn ve huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccâra istikâmet-i ahvâllerine muvâfık ve münâsib(?) üzre ma'kûl ve münâsib ve mütehasin bir sûretde sübut ta'cîl-i ale't-ta'cîl heberini der-i devlet medâruma irsâl eylesesin. Ve haremeyn-i şerîfeyn benderlerine tedârükün görüp ve kemâ-yenbagy beklidüp cüz'î ve küllî umûrunda bezl-i cidd-i himmet eylesesin.

Gerek bu gâ'ilenin def'inden ve gerek şürefâ ve sâdâtın tevsi' erzâkından iktizâsına göre hazîne-i Mısır'dan her ne sarf olup ma'mülün bihâ temessükât ibrâz olunursa hesabına mahsûb olur. Sakınup bu fikirde olmayup heman me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemin edâ ve temşiyetinden ve itmâm ve (.....) kudretini sarf eyleyüp hilâfından pek ihtizâr eylesin diyü Fî evâ'il-i B. sene 1106

549

Şâm vâlisi ve mîr haccı olan vezîr İsmâ'il Paşa'ya hüküm ki,
Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mısır vâlisi vezîrüm Ali Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp cennet-mekân-ı firdevs-i âşiyân merhûm ve mağfûrun leh amîm-i büzürk-vârım Sultan Ahmed han aleyhirrahmet ver-rıdvan zamân-ı sa'âdet-iktirânında huccâc ve vüzzâr ve mücâvirîn ve tüccâra cevri ve eziyyet ve hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' ve harekete cesâret eyledi diyü emâret-i Mekke'den azl ve ref' olunan Şerîf Sa'd şehri rebî'u'l-âhirin yedinci günü Hicâz-ı Yemen nâm mahalde cem'-i kesîr ile gelüp makâm-ı emâreti teğallüben zabt eylediğini müşîr-i Medîne-i Münevvere tarafundan kendüye mektûbları dahı gönderüp mektûbu ve Medîne-i Münevvere tarafundan kendüye gelen mektûblar manzûr ve ma'lûm -ı hümâyûnum olmuşdur. Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Eşrâf-i memâlik ve emsâr ve eltâf-ı medâyin ve aktâr olan haremeyn-i muhteremeyn *azmühümüllahü te'âlâ ila yevm'l-haşr ve'l-karâr* ve havâli ve cîvârında olan bilâd ve bikâ'ain teşevvüş ve ihtilâfından hıfz u hirâseti ve ahâlîsinin himâyet ü siyâneti ecl ve ehemmi-umûr ve devlet-i aliyyemden olağla Habeş vâlisi vezîrüm Mehmed *paşa edâme'llâhü te'âlâ iclâlehü* mükemmâl kapısı halkı ve eyâletin askeri ve ümerâ-i Mısır'dan mükemmel kapılı bir kaç bin ile yedi ocakdan müstevfi asker ta'yîn ve hın-i iktizâda re'yin üzre hizmetde bulunmak üzre me'mûrlar olup ve ol arâzi-i mukaddesiden def'-i ihtilâl için mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd taraf-ı devlet-i aliyyeye gönderilmek üzre merhûm-ı müşârün ileyh zamânında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven sana emri şerîf gönderilüp tenbîh ve te'kid olup ve Mekke-i Mükerremeye vusûlünde Şerîf-i mûmâ-ileyh mülâkât olup ve senünle me'an me'mûr olan asâkir hâzır ve âmâde iken ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibârın salâh-ı ahvâli mühim ve mültezimin olmadığından nâşî me'mûr

olduğın üzre ahz ve taraf-ı devlet-i aliyyeye göndermeyüp adem-i ihtimâmın sebebi ile gaybet ve firâr eylediği muhât-ı ılm-i âlem-şumûl husrevânem olmuştur. Bu husûsdan mukaddem neş'et ve hudûsu benim zamân-ı hilâfetimde olamayup asl ve kühü ma'lûm-ı hümayûnum değildir. Ve lâkin bu bâbda tab' ve سره وذك mülûkâneye teşekkül ve iştibâhdan ârî ve hâlî değildir. Zira mûmâ-ileyh -i Şerîf bu hâniden nice zamândan berü ihsân-ı dîdesi ve müsreğrâk-ı ni'âm-ı celilesi iken hak nan-ı nemeği bi'l-küllîye selb idüp bunun gibi tarîk-ı bagy ve adâvete sülûki vâki' midir? Ve niden iktizâ eyledi yohsa bunun menşe'i ba'zı münâfessed ve iğrâz -ı fâside de midir? Eger müstehâku'l-vukî' ise emr-i mu'azzamada bu gûne mi hareket olunur? .. لا يسا.. ol emâkîn-i mürbârekenin nizâm ve intizâmı ve huccâc ve züvvârın terfiyye-i ahvâlleri senün lâzım-ı zimmetin olup ve merhûm-ı müşârün-ileyh zamânında fermân-ı kat' infâz ile bu emr-i hatîr senün zimmete ihtimâmına tefvîzi olmuşken imzâ-yı me'mûrin eyleyüp mûmâ-ileyh yol verdiğinden kat'-ı nazar-ı sû-i niyyeti ve hilâf-ı merzî vaz' ve hareketi yanında müstehâk ise Mekke-i Mükerrreme kurbunda oturup ibkâ'-i fitne için başına asker cem' idiğün sinin-i sâbıkadan ziyâde muhâfazacı asker koyup ve bu emvâl için Mekke-i Mükerrreme der-i devlet-medâruma ale't-tevâlî ademlerin gelüp gidüp kab'l- vuku' bu işin ilacını niçün görmiden ve eger Şerîf Sa'd'in hakkında olan küft ü gû mücerred ifk ve iftirâ ise iğrâz -fâside ve adâvet-i kâside sebebi ile ومن دخله كان امنا "Burara giren eman bulur" (3/97) kerimine mâ-sadak olan haremeyn-i muhteremeyn kıtâl ve cidâl ve nehb ü gâret -i emvâl ne demektir? Bu işler cümleten senün ihmâl ve müsâmaha ve adem-i takâyyüdünde zuhûr eylemiştir. Geçen sene çünkü bu kadar asker ile me'mûr olup varduğu ol arâzi-i mürbârekiden bu fitnenin küllîyyet ile kat'-ı cismine tesâmuh elyâk mıdır? Her sene huccâc -ı müslimîn menâsik-i hac harp ve kıtâl ile mi edâ eylesünler? Hele bu husûsun taksîr -ı hizmet ile huzûr-ı hümayûnumda sen mühim olmuşsundur. Netice-i kelâm eyyâm-ı saltanat ve hengâm-ı hilâfetimde eşrefü'l-büldân darü'l-imân olan Haremeyn-i Muhteremeyn şerrefehümâllahü te'âlâ ila yevmi'l-âhir ifâde ve bu misüllü kabâhat ve fesâhat hudûsuna bir vechile rızâ-yı hümayûnum olmayup ol mevâtın-ı müteberrekenin himâyet ve siyâneti ve ahâlî ve tüccâr ve mücâvirîn ve züvvârın terfiyye-i ahvâlleri takâyyüd ve ihtimâm celâyil-i ümûr-ı dîn ü devlet ve e'âzım-ı müsâlaha mülk ve milletten olup husûssan ilae-i kelîme-i dîn ve ibkâ'-i sünnet-i seniyye-i fahru'l-mürselfîn için bu sene -i mürbârekenin evvel baharında azm ve tasmîm

olınan gazeve-i meymûn ve cihâd-ı hümâyûnuma bi'z-zât cenâb-ı hilâfet me'âb devlet ve ikbâl ve sa'âdet ve iclâl ile teveccüh ve azîmet -i hümâyûn ve hareketnusret-makrûnum mukarrere ve muhakkak olmağla sebep-i gâzâ ve cihâdda bu ahvâlin hudûsu tab'-ı hümâyûnun tekeddürüne bâ'is olmamak için Mısır vâlisi vezîr-i müşârûn ileyh dahı Mısır-ı kâhirenin ümerâ ve ocak ağaları ve zâbıtalrı ve sâ'ir sa'ye-i müstelzimü'r-râhâtın asûde mâl olup hayr-hah devlet-i aliyyem olan kullarım ile meşveret idüp bu emr-i muhaddisin hüsn-i tedbîr ile indifâ'ına ihtimâm ve sebep-i cihâda hareket -i hümâyûndan mukaddem haberini göndermek üzere vezîr-i müşârûn ileyhe ve ümerâ-i Mısır'a ve sâ'ir ocaklar ihtiyârlarına emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârûn ileyhsün. Bu husûsu mukaddemâ senün zimmetini tefvîz olunmuşken bir hizmet-pesendide vücûda getirilmemesi mücerred senün tevânî ve kslâtından olup umûr-ı Haremeyn-i Şerîfeynde igzâz-ı yemîn vezîr-i a'zâm ve ism-i cism olmağla zinhar ve zinhar eger sana başın gerekse bu husûsda ihtimâm idüp Mısır vâlisi vezîr-i müşârûn ileyh ile dahı haberleşüp her ne tarîk ile olursa olsun ahvâl-i Hicâzi asla ve şürefâ ve sâdâtın erzâkını tevsi' ile bu gubâr-ı tegayyür ve ihtilâli bir gün evve teskîn idüp sebep-i cihâda hareket-i hümâyûndan bundan mukaddem bu husûsun indifâ'i haberi ile tarafuna olan inhirâf-ı tab'-ı hümâyûnumu ber-taraf etmeği sa'y eylesin. Fazl-i hakla bu maslahâtın bir vefk dilhâh vücûd pezîr husûl olması hadd-i imtinaıdan olmadığı zâhirdir. Ancak zamân-ı hilâfında saha-i harem'üllâhda irâke-i dimâ' olınmak diyü endîşe olunur. Ahsen-i vechile bu emrin indifâ'ı ve irtizâ'ından her ne ma'kûl ve münâsib görülürse benim dahı makbûl-ı hümâyûnumdur. Heman bir gün ve bir sâ'at mukaddem her ne hâl ise ol arâzi-i müteberrekiden bu şikâk ve nifâk ve bu ihtilâl ve ihtilâfi kat' ve hasma bezl-i kudret eyleyüp her ne vechile olursa olsun ahâlî-i haremeyn ve huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccârın istikâmet -i ahvâllarına muvâfik vech-i vecibe üzere bir münâsib ve mütehassin sûrete ifrâğ idüp icâleten haberini der-i devlet-medâruma irsâl eylesiçün ve haremeyn-i şerîfeyn benderlerinin tedârükün görüp ve kemâ-yenbagy bekletüp cüz'î ve küllî ümûrdan bezl-i himmet eyleyüp me'mûr olduğın hidemât-ı aliyyemin edâ ve temşiyetinde ve itmâm ü tekmîline kudretini sarf idüp hilâfından pek ihtizâr eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fi evâsıt-ı C. sene 1106

Mısır vâlisi vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki,

Merhûm ve mağfûrun leh amîm-i büzûrk-varım Sultan Ahmed Han *tâbe serâhü* zamân-ı sa'âdet-i iktidârında bundan akdem Mekke-i Mükerreme emîri olan Şerîf Sa'd'ün huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccâra te'addî ve tecâvüz eyledi diyü azl ve eyrine Şerîf Abdullah bin Hâşim te'mîr ve ta'yîn olunmuşken hâlâ yine mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd gelüp makâm-ı emâreti zabt eylediği i'lâm olunmuş egerçe Habeş vâlisinden ve mûmâ-ileyh Şerîf Sa'd'den mektûb gelmeyüp henüz ahvâli tegayyünen ma'lûm -ı hümâyûnum olmamıştır. Ve lâkin Şerîf Abdullah makâm-ı emârette iken mûmâ-ileyhün gelüp teğallüben zabt etmesi şürefâ ve sâdât ve sâ'ir ahâlî -i Mekke-i Mükerreme'nin Şerîf Abdullah'dan ziyâde Şerîf Sa'd tarafuna incizâb ve muta'allıklarından neş'et eylemek gerekdir. Zâhiren Şerîf Abdullah muhtâr ve merziyyeleri olmuş ise Şerîf Sa'd'ün ref'-i tağlibinden mu'âvenet ve mu'âsadak iderler. İmdi bu sûretde münfelim olan budur ki mezbûrlar Şerîf Abdullaha tarafundan iğrâz ile Şerîf Sa'd tarafuna müteveccih olmak gereklidir. Böyle olunca her sene ol arâzi-i mukaddesede kîtâl ve cidâl ile henüz haremeyn-i harâmullaha kat'a rızâ-yı hümâyûnum olmayup bâ-husûs bi-avnullahi te'âlâ ilâ'-i kelîme-i dîn ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i fahru'l-mürselîn için bu sâl meymenet-i iştîmâlet bi'z-zât cenâb-ı hilâfet me'âb devlet ve ikbâl ve sa'âdet ve iclâl ile küffâr-ı düzâh-ı karâr üzerine teveccüh ve azîmet-i hümâyûnum muharrer ve muhakkak olup eşrefü'l-bilâd olan haremeyn-i şerîfeynin teşevvüş ve ihtilâli sebab-i cihâdda tefrik ve tevzi' zâhir-i sa'âdet va zâhir-i mülûkâneme sebab olup bu gâ'ilenin alâ ahseni'l-hâl indifâ'ı aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Habeş vâlisi olup Cidde sancağı inzimâmı ila şeyhulharâm olan vezîrüm Mehmed Paşa *edâm'ellâhü te'âlâ iclâlehü* ile haberleşüp haremullâhda kîtâl ve cidâl ibkâ'ıyla ârâm-ı dimâ' ve buğzan ve şehna olmayup huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccâra cevri ve eziyyet olmamak üzere Şerîf Sa'd ahd ü peyman idüp tanzîm ve tensîk -ı umûr-ı haremeyne evfak ve enseb ne ise emâret yine Şerîf Sa'd'e ibkâ ve takrîr ve şürefâ ve sâdâtın erzâklarını tevsi' ve ahvâllerini kayrılmak vechesiyle bu gâ'ilenin indifâ'ı ma'kûl ve münâsib olup ve Şerîf Sa'd taraf-ı devlet-i aliyyeme iltica idüp bu sûreti ihtiyâr olursa kat'a te'hîr ve tevakkuf

eylemeyüp cümlenin ittifâk -ı re'yi tebdîrleriyle ibkâ ve takrîr ve şürefâ ve sâdâtın erzâklarını tevsi' ve ahvâllerini terfiyye idüp haremeyn-i muhteremeyn ve ol havâlide olan aktâr ve ifsârın tanzîm ve tensîk -ı ahvâlleriyle ikdâm ve ihtimâm eyleyüp inşâ'llâhü te'âlâ sebep-i cihâda tevcîh ve azîmet-i hümâyûnumdan mukaddem bu gâ'ilenin indifâ'ı haberini der-i devlet-medâruma arz ve i'lâm eylesiniz. İslâh-ı ahvâl-ı haremeyn-i şerîfeyn ne vechile müyesserse bir gün evvel sûret vermeğe kıyâm eyleyüp Tekrâr tekrâr arz u i'lâm ve su'al ve cevâb ile bu emr-i mühimmün te'hîr ve tevekkuf olunmasına izn-i hümâyûnum yokdur. Cümle ile senün ma'kûl ve münâsib gördüğün benim dahı makbûl-ı hümâyûnumdur. Sana bu husûsda her vechile izn-i hümâyûnum ve ruhsat ve müsâ'ade-i aliyye-i Sa'âdet-makrûnum mukarreredir. Göreyim seni. Harim-i harâmullahada kıtâl ve cidâl olunmamak üzere bu gâ'ilenin men' ve def'ine ikdâm eylesin. Bundan sonra eger mütenebbih olmayup huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccâr ve haremeyn-i muhteremeyn ve havâlisinde vâki' sâ'ir aktâr ve ifsârın ahâlî-i sâkinine hılâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addî iderse kendün bilür. Keyfiyyet-i ahvâli yakînen ma'lûm-ı hümâyûnum olmuş olur. Ol mahalde zevâcir-i şer'iyye ile zecr olunup cezâ-yı ameli her ne ise iktizâsına göre tertîb ve fazl-ı hakla bir vechile usret ve su'ûbet olmadığı kendinin dahı ma'lûmudur. Hâsılı bu vakitte bu tahrîr ve ihtiyât -ı mücerred haremeyn-i harâmullaha sıyânet mülâhazasıyla olduğundan mâ'adâ geçen sene bu maddenin keyfiyyet-i hakîkati üzere ma'lûm-ı hümâyûnum olduğundan nâşîdir. Bu bâbda gereği gibi bezl-i cidd ve himmet eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fi evâ'il-i B. sene 1106

551

Bir sûreti, Mısır vâlisi ile haberleşüp vech-i meşrûh üzere haml eylemek için Şâm vâlisi İsmâ'il Paşa'ya yazılmışdur.

552

Mısır vâlisi vezîr Ali Paşa'ya ve ümerâ-i Mısır-ı Kâhire'ye ve yedi ocak ağalarına va zâbitalarına ve sâ'ir ocaklar ricâline hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Hâlâ gönderdiğin mektûb ve kâ'ime gelüp vâsıl olup menzûr ve ma'lûm-ı hümâyûnum olmuştur. Bundan akdem i'lâm eyledüğün üzere Şerîf Sa'd gelüp makâm-ı emâreti zabt idüp Mısır-ı Kâhire'nin ümerâsı ve ocak ağaları ve zâbitaları ve bi'l-cümle ayân ve ihtiyârlarıyla iki üç gün müşâvere ve müzâkere olup kendüsü taraf-ı sâlâtana-ı aliyyme da'vet ve haremeyn-i muhteremeynde ahsen-i vechile def'-i istirsavâb olduğunu i'lâm eylesin. Bundan akdem müşârün ileyhün makâm-ı emâreti zabtı i'lâm eyledüğünde şeyhulislâm ve vüzerâ-yı a'zâm ve kâdîaskerlerim ve ocaklarım ağaları ve ihtiyârları ve bi'l-cümle devlet-i aliyyemin hayr-hahları beyninde iştişâre olundukda Şerîf-i müşârün ileyh bu devlet-i aliyyemin perverdesi ve nice nice ihsân dîdesi iken bilâ-mûcib tarîk-bagy ve adâvete sülûke bir vechile azm ve cezm olunmayup hakkında olan kefer ve iğrâz-ı fâsideye mebnî idiğü tereccah olundukda kat'-ı nazar-ı harîme harâmullahda kıtâl ve cidâl ibkâ'ıyla irâke-i dimâ' ve müslimîn beyninde buğzan ve şehna olmayup evvel arz-ı mukaddesede huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccâra cevri ve eziyyet olmamak üzere hüsn-i vechile bu gâ'ilenin indifâ'ı ma'kûl ve münâsib görülmekle sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Mahrûsa-i Mısır-ı kâhire'nin ümerâ ve ocak ağaları ve zâbitaları ve sâ'ir hayr-hah devlet-i aliyyem olan kullarım ile meşveret idüp hüsn-i tedbîr ve ahsen-i vech üzere bu gâ'ilenin indifâ'ı tarafınızdan tefvîz ve ihâle olup emri-i şerîfüm gönderilmişdi. Mahrûsa-i Mısır ümerâsı ve ocaklar ağaları ve zâbitaları ve sâ'ir ayânından ellerin muhâfaza tarîkı ve kimisi hac ve ziyâret ve nicesi dahı ticâret takrîbi ile nice zamândan berü ol emâkîn-i müteberrekeye varup gelüp keyfiyyet-i ahvâllerini vukûf ve şu'ûrları olmağla anların ittifâk ve ittihâd ile re'y-i savâb-dîdleri benim dahı makbûl-i hümâyûnumdur. Bu husûsun makbûl ve münâsib görüldüğü vech üzere alâ ahseni'l-hâl indifâ' ve irtidâ'ı kemâ-fl-evvel zimmet-i ihtimâmında tefvîz olunmuşdur. İmdi sizki vezîr-i müşârün ileyh ve Mahrûsa-i Mısır ümerâsı ve ocak ağaları ve zâbitaları ve sâ'ir ayân ve ihtiyârlarıdır. Mahrûsa-i Mısır-ı Kâhir'e dehliz-i beytül-harâm olup kâffe-i ümûru cümlelenizin üzerine lâzım ve vâcib olup ve sizden her vechile dîn ü devlet-i aliyyeme lâyıq-ı hareket-pesendide me'mûl-ı hümâyûnum olmağla iş bu fermân-ı vâcibül-ımtisâlim vusûlunde te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp bu husûsu tekrâr müşâvere idüp emâret-i küllî yine Şerîf Sa'd'e tevcîh olup kendüsü taraf-ı devlete-i aliyyemden kayırılıp utayyibü'l-hatır olmak vecihi ile taraf-ı saltanat-ı aliyyeme gönderilmek veyahud Mısır'dan îvâ olmak mı

münâsibdir hâsılı asûde vech-i münâsib her ne ise havâle eylemişmidir. Her ne sûretde ifrâğ olunursa makbûl-ı hümâyûnumd ur. Her ne vechile olunursa olsun heman bir gün evvel bu şikâk ve nifâkı def ü zahm idüp ahâlisi haremeyn ve huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccârın istikâmet-i ahvâllerine muvâfik vech üzre münâsib ve mütehassin bir sûretde koyup inşâ'llâhü te'âlâ tarîk-ı gâzâ ve cihâda hareket-i hümâyûndan mukaddem haberini ta'cîl-i ale't-ta'cîl der-i develet-medâruma arz u i'lâm eyleyesiz. Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Bu husûs mukaddem ve hâlâ senün uhde-i ihtimâmına tefvîz olunmuşdur. Tekrâr su'âl ve cevâb ile vâki't geçirmeyüp islâh-ı ahvâl-i haremeyn-i muhteremeynde her ne vechile müyesser ile bir sâ'at evvel sûret vermeği bezl-i cidd-i himmet eylemek üzre yazılmıştır. Fi evâ'il-i S. sene 1106

553

Cidde-i Me'mûre sancağı inzimâmıyla Habeş vâlisi olup Mekke-i Mükerrreme'de şeyhulharâm olan vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki, Düstûr-ı Mükerrrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-âlem Mısır vâlisi vezîrüm Ali Paşa *edâme'llâhü te'âlâ iclâlehû* mektûb gönderüp merhûm ve mağfûrun leh amîm-i cennet-mekânım Sultan Ahmed han *tâbe serâhû* zamân-ı sa'âdet-i iktidârlarında huccâc ve züvvâr ve mücâvirîn ve tüccâra hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' ve hareketi zâhir oldu diyü emâret-i Mekke'den azl olunan Şerîf Sa'd şehri rebî'u'l-âhirin yedinci günü Hicâz-ı Yemen nâm mahalde cem'-i kesîre ile gelüp teğallüben makâm-ı emârete zabt eyledüğünü bildirmiş kendümün ve Medîne-i Münevvere tarafundan bu husûs müştemil kendüye gelen mektûblar menzûr ve ma'lûm-ı hümâyûnum olmuşdur. Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsün. Merhûm-ı mağfîret-penah zamânında bu ihtilâl ve ihtilâfin ibidâ' tulu' ve zuhûru yine senün sû-i zaifin(?) iken yine senün bu mertebe kabâhatini bakılmayup senden vücûh ile hizmet me'mûliyle avâtıf-ı aliyye-i hüsrevândan sana Habeş gibi bir eyâlet tevcîh ve Cidde inzimâmıyla Şeyhülharâmlık ihsân olmağla eşrefü'l-büldân ve darü'l-imân olan Haremeyn-i Muhteremeyn *azmühüm'üllâhü te'âlâ ile yevmi'l-haşr ve'l-mizânın* salâh ve istikâmet-i ahvâli ve huccâc ve züvvârın terfiyye-i ahvâlleri üzerine farz mesâbesinde lâzım ve mütehattim iken kemâl-i mertebe müsâmaha ve adem-i takâyüüd ve ihtimâmından nâşî tekrâr böyle bir gâ'ile -i hudûsuna müsâ'ade gösteresen

ne demektir? Sen Mekke-i Mükerreme'de oturur iken huccâc ve züvvâr beytül-harâmın tefarruk ve teşennüt-i ahvâllerine bâ'is olur. Bunun gibi emr-i kubûhun hudûsuna olmaz işdir. Ba-husûs ilâ-i kelfime-i dîn ve ibkâ'-i sünnet-i seniyye-i fahru'l-mürsefîn için iş bu sene-i mürebârekenin evvel baharında mütevekkilen alellah Engürüs keferesi üzerine bi'z-zât cenâb-ı hilâfet-i me'âb devlet ve ikbâl ve Sa'âdet ve iclâl ile tevcîh ve azîmet-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olup bu vâkı'anın hudûsu sebab-i gâzâ ve cihâdda tab'-ı hümâyûnum mükedder ve tevazzu'na bâ'is olmak lâyük mıdır? .. ومن دخله كان امنا .. "Buraya giren eman bulur"(3/97) muhtevâ-yı sa'âdet ve iclâl ile tevcîh ve azîmet-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olup avn-i hakla zamân-ı saltanat ve hengâm-ı hilâfetimden evvel mevâtın-ı mukaddesenün himâyet ve siyâneti ve ahâlî ve tüccârın terfiyye-i ahvâlleri iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyhün. Bu emrin husûlu senün zimmet-i ihtimâmına tefvîz ve havâle olunmuşdur. Ve her ne hal ise kârîn-i hüsn-i hitâm olması senden matlûbdur. İmdi fermân-ı vâcibü'l-intisâlim varduğı gibi gözünü açup adem-i takâyyüdün sebebi ile hadis olan bu gâ'ilenin def'aten bir tedârük görüp Şerîf Sa'd'i basit mukaddemât ثماه ile endâz ile mi olur yahud Mekke-i Mükerreme'den kat'-ı alâka itdirilüp [.....] nâm mahalle gönderilmekle mi def' olunur. Yohsa bend ve tasmîm ve ahîd ve ...بفيسا... taraf-ı devlet-i aliyyme gönderilmekle mi mümkündür? Hâsılı eger başın sana gerek ise ne hal ider isen idüp indifâ' ve ibkâ'im eyledüğün اوسما fitne ve fesâdı bir gün evvel teskîn ve huccâc ve züvvâr ve ahâlîsinin ahvâllerini terfiyye ve umûrlarını tanzîm ve tensîk idüp inşâ'llâhü te'âlâ sebab-i cihâda hareket-i hümâyûndan mukaddemce def'i haberini der-i devlet-medâruma göndermekle kazâ-i mafat eylemeğı bin can ile cidd ve ikdâm eyleyesin. Yohsa sen bilürsün. Bu hizmetde dahı taksîr edecek olursan bir vechile afv olunmayup gâzâb-ı ateşbâr-ı husrevâneme mazhar olman mukarrer ve muhakkaktır. Ana göre encâm-kârî mülâhaza idüp bir gün evvel ber-taraf eylemeğı mübâderet ve müsera'ât eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı B. sene 1106

SONUÇ

Üzerinde çalıştığımız bu defterden sonuç olarak şunları söyleyebiliriz: Osmanlı Devleti XVII. yüzyılın sonlarına doğru genel bir zaaf içindedir. Devletin müesseseleri bozulma emareleri göstermektedir. Bunun başında askeri teşkilat gelmektedir. Bunları gösteren bir çok belge mevcuttur. Ayrıca devlet içte ve dışta bir takım olaylarla uğraşmaktadır. Bunların başında Anadolu'daki eşkiyalık hareketleri ve bunlara karşı alınan tedbirler, Sayda-berut'da Ma'n-oğlı isyanı, Mekke-i Mükerrreme Şerifi Sad'ın azl edilmesi, Venediklilerin Sakız'ı işgal etmeleri. Bunların yanında sefer hazırlıkları, iaşe temini, mühimmat nakli, tayin ve aziller, Mısır'dan barut nakli, Tunus ve Cezayir arasındaki ihtilaflar, sefere katılmayanlara karşı verilen cezalar, bazı adli vakalar defterde yer almaktadır.

Özellikle bu dönem, üzerinde bugüne dek pek fazla derin araştırmalar bulunmayan dönemlerdendir. Çok karmaşık olayların bulunması belki bu dönem üzerindeki çalışmaları zorlaştırmaktadır. Ancak daha önce başlayıp halen devam eden defter transkripsiyonları sayesinde bir miktar da olsa bu dönemin aydınlatılması daha kolay olacaktır.

KAYNAKLAR

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara
1992

BOA Mühimme Defteri no:3, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1993

BOA Mühimme Defteri no:105

ORHONLU, Cengiz: “Mezemorta Hüseyin Paşa”, İA, C.8, Ankara 1989

ÖZERGİN, M.Kemal: “Rumeli Kadıliklarında 1078 Düzenlemesi”, İ.Hakkı Uzunçarşılı'ya
Armağan, TTK, Ankara 1988

ÖZCAN, Abdulkadir: “Zübde-i Vekayiat”, TTK Ankara 1995

UZUNÇARŞILI, İ.Hakkı: “Osmanlı Tarihi” TTK, Ankara 1988

-----: “Mekke-i Mükerrreme Emirleri”, TTK, Ankara 1984

ÖZGEÇMİŞ

1971 Denizli-Tavas'da doğdu. İlkokulu kendi köyünde, orta ve lise öğrenimini Tavas'da yaptı. 1988 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliğini kazandı. Bu bölümden 1990 yılında kendi isteği ile ayrıldı. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arşiv Bölümünü kazandı. Buradan 1994 yılında mezun oldu. 1995 Ocak ayında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tarih Anabilim Dalında Yüksek Lisansa başladı. Halen aynı bilim dalında tez dönemindedir.